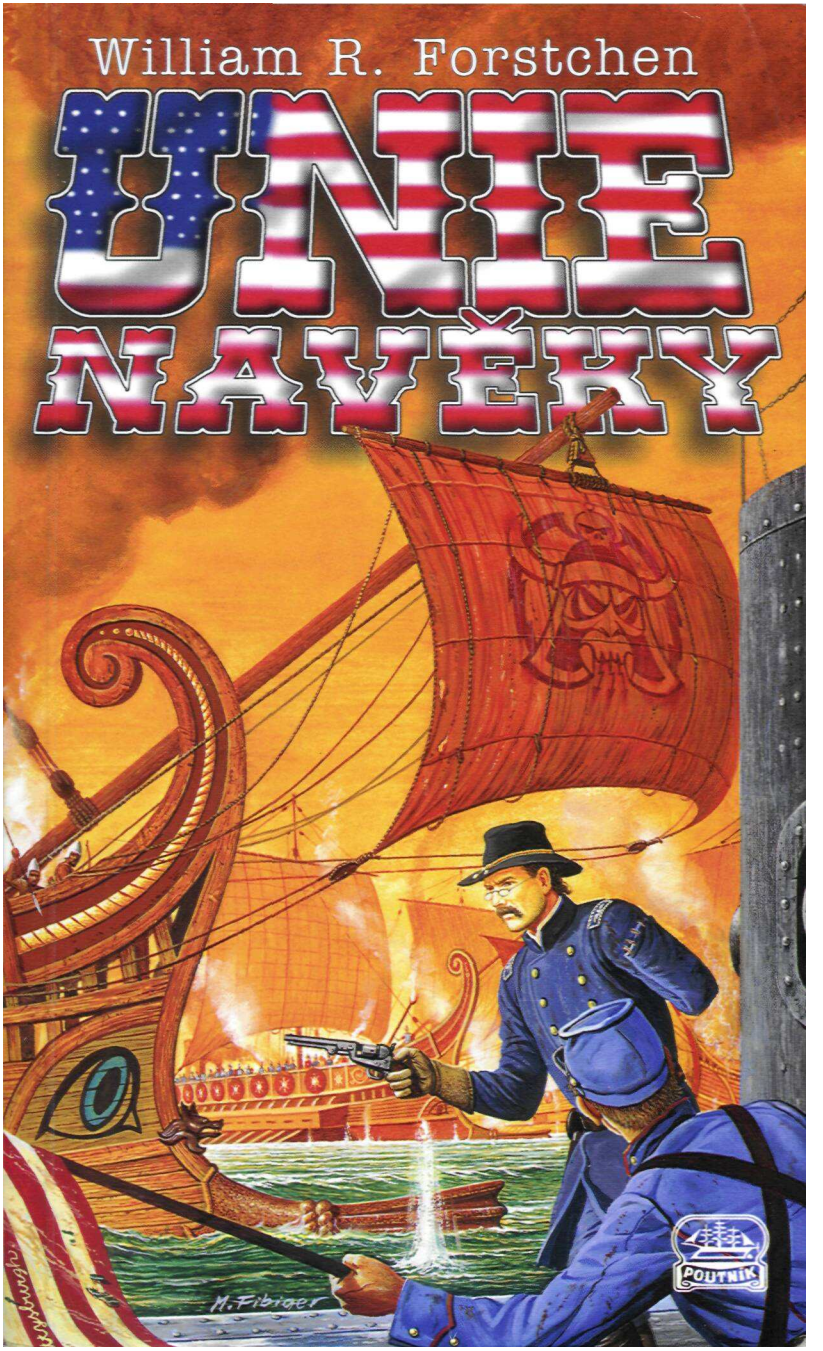
William R. Forstchen

UNIE NAVĚKY

POUTNÍK

William R. Forstchen

****

Na planetě Valdemii vojáci Unie po vítězství nad kanibalskými Tugary musí bojovat s další, ještě nebezpečnější hordou Merkijů. Ta překoná svůj odpor k lidskému dobytku a vezme do svých služeb zběhlého unionistického kapitána Cromwela i s jeho lodí Ogunquit, čímž vyrovnají technickou převahu lidí.

„Namiřte sem *muškety!“ křikl, když vytáhl revolver. Karthové ustoupili a v tmavém otvoru se objevila nejasná postava. Delegáti do jednoho padli na kolena. Tobias* se syčivě *nadechl. Postava se sklonila, aby prošla, a pak se narovnala do plné výše osmi stop. Na hlavě měla navíc přílbu s hrotem.*

„Tugar!“ zasyčel Tobias. Roztřesenou rukou natáhl kohoutek a zvedl revolver. Jamie, bílý jako křída, couvl a pustil zlato, až mince zachřestily na palubě a některé se skutálely do vody. Tugar se podíval na Tobiase a v oškliv-ém *úsměvu odhalil zažloutlé zuby. V sílícím větru se jeho plášť z lidské kůže zatřepetal. Uhlově černýma očima pozoroval Tobiase jako jestřáb, chladný, nevzrušený, povýšený.*

„Ty jsi ten yankeeský odpadlík Tobias?“

Tobias byl tak ohromený, že se nezmohl na odpověď. „Tugar,“ zašeptal nevěřícně.

„Merki! Tugaři jsou jenom slaboši, sami by měli přijít do jam. Já jsem hlásný merkijské hordy a poslali mě, abych tě našel.“

Malá knižní řada Poutník č. 22

Věnováno dr. Guntheru Rothenbergovi a dr. Vernardu Foleymu, profesorům historie, učitelům a přátelům.

Klub Julese Vernea

vydal z řady Lost Regiment - Ztracený regiment knihu :

William R. Forstchen: Unie ve zbrani

Připravujeme: William R. Forstchen: Hbitý meč

William R. Forstchen: Union Forever

Copyright © 1991 William R. Forstchen

Translation © 2002 Dana Krejčová

Illustrations © 2002 Milan Fibiger

Publisher © Klub Julese Vernea Praha 2002

ISBN 80-85892-59-6

PROLOG

„Teď! Srazit rohy!“

Jubadí qar qarth, vůdce merkijské hordy, se s vítězoslavným úsměvem postavil ve třmenech a k věčným nebesům zvedl zaťatou pěst.

Do vzduchu kolem něj se vznesly krvavě rudé signální plamence a v časném ranním světle byly jasně vidět. Jubadí se podíval k východu do prvních červánků a viděl, jak se z vysoké trávy zdvihá červený prapor a za ním, na vzdáleném hřebeni, další šarlatová zástava, pak ještě jedna, maličké plamence, ztrácející se v rozloze nekonečné stepi. Obrátil se k západu a tam, na svahu, byly další prapory, jediné barevné skvrny v nekonečném moři zelené.

„Všichni zpátky, pohyb!“ zařval Jubadí a ostruhami krutě pobodl svého koně do běhu. Štáb se zařadil za něj.

Nebe naplnil syčivý řev a stepí přeběhl stín. Obloha ztmavla. Jubadí se vyklonil ze sedla a jednou nohou se držel v sedle, přitisknutý k boku zvířete, jež zároveň otočil a jeho tělo použil jako štít proti opeřené smrti řítící se z ranní oblohy. Kůň se vzepjal a zařičel bolestí. Jubadí se kopnutím odrazil zpátky do sedla a pobídl koně dál, nyní celý zbroceny krví stříkající koni z krku.

„Můj qarthe!“

Jubadí se ohlédl přes rameno. Byl to Hulagar, štítonoš a pokrevní strážce vládce merkijské hordy. Jubadí v očích svého průvodce uviděl strach.

„Nic to není,“ křikl se smíchem v bitevním opojení a pobízel umírajícího koně dál. Z pouzdra vytáhl válečný luk a nasadil šíp. Otočil se v sedle a ohlédl se přes rameno. Kopec za ním byl prázdný, ale dunění znělo blíž, dost blízko, a plnilo svět svou silou. Jeho štáb se kolem něj semkl a za sebou zanechal tucet padlých z poslední salvy. Jubadí viděl, jak se zpod mrtvého zvířete škrábe vysoká prošedivělá postava, s rozmachem vytahuje obouruční meč a zvedá ho nad hlavu. Pronikavý křik osamělého Merkiho se nesl nad smrtí, jež se na ně hnala. Jubadí se usmál.

Vorg s ním dnes večer hodovat nebude. Ale zemře s mečem v ruce, při zabíjení nepřátel. Bratranec zemře dobrou smrtí. Předkové se nad ním již scházeli, povzbuzovali jeho ka, jeho válečnického ducha, jenž se měl vydat na poslední jízdu.

Konečně se objevili a Jubadí při tom pohledu pocítil vzrušení, jak se hnal dál a prchal před smrtí roztahující své opeřené ruce. Hřeben přejela první řada umĕnu Bantagů, válečníků jižní hordy. Do Vorga se zabodla sprška šípů a válečník se zapotácel a padl na kolena. S posledním výkřikem vstal, nízko se rozmáchl mečem a složil koně i s jezdcem. Pak zemřel.

Prchající Merkiové pochvalně zařvali a poslali Vorga do věčných nebes. Zpěváci budou zpívat o tom, jak se sám se zpěvem pohřební písně postavil deseti tisícům nepřátel.

Jubadí zvedl luk a do bantažské řady vypustil šíp. Opeřená smrt se ohnala, srazila ze sedla praporečníka a rudá signální vlajka spadla. Ke qarthovi se připojil Hulagar a zvedl štít, sám se postavil mezi nepřítele a svého pána. Jeli dál vysokou jarní travou k dalšímu hřebeni sto yardů daleko.

„Teď, měli by zaútočit teď," zařval Hulagar, podíval se na travnatý hřeben před nimi a pokynul praporečníkovi vedle, jenž za sebou vláčel žlutý plamen.

„Ještě ne!" zavřískl Jubadí.

„Zatraceně, teď! Jejich další salva nás pobije všechny!" hučel Hulagar. Odhodil štít, otočil se k praporečníkovi, natáhl ruku, popadl žerď a zvedl prapor.

Z vysoké trávy půl míle daleko se zdvihl tucet žlutých vlajek. Křišťálově modrá obloha ztmavla jako v noci, když do vzduchu zpoza dalšího hřebene vyletělo deset tisíc šípů. Bouře se nesla stále výš a jako by jim zůstala viset nad hlavou. Bantagové, kteří ještě před chvílí věřili, že mají vítězství na dosah ruky, zaječeli strachem.

Jubadí a jeho štáb se sehnuli v sedlech, neboť věděli, že některé šípy nedoletí. Smrtonosný déšť je přeletěl a střely s ocelovými hroty se zarážely do těl Bantagů, jejich koní a zbroje s duněním jako železné krupobití.

Jubadí zastavil třesoucího se koně, postavil se ve třmenech, zvedl luk a vyrazil radostný pokřik. Zpoza hřebene se vyhrnula první vlna Vuška Has, elitního uměnu merkijské hordy, a do zmatených nepřátelských řad cestou vypustila další salvu.

„Merki!" ozvalo se z deseti tisíců hrdel. Přední řady Bantagů zastavily a jejich salva složila tucty postupujících Merkiů ve chvíli, kdy na ně samotné padala mračna šípů.

První vlna projela kolem Jubadího, jenž vítězoslavně zařval a otočil zmučeného koně zpátky k útoku.

„Můj qarthe!" Před Jubadího zajel Hulagar a popadl koně za otěže.

„Za nimi!" vřískal Jubadí.

„Můj qarthe, ty teď musíš velet a nechat jet ostatní!" křičel Hulagar. „Tvůj kůň je vyřízený!"

Jubadí, jako by se probíral ze sna, se podíval na Hulagara a uviděl v jeho očích strach. Okamžitě se ovládl, touha po boji a zuřivá radost bojového šoku se vytratily. Opět se stal qar qarthem. Hulagar pochvalně kývl. Štítonoš měl za úkol vyrovnávat qar qarthovo ka, jeho válečnického ducha.

Jubadí otočil koně a odjel na kopec. Jádro merkijské hordy se zatím řítilo do boje. Když Jubadí dojel na kopec, otočil se k jihu, kde se odehrávala bitva, končící tak, jak

naplánoval. Byl návnadou, pastí v pasti. Bantažská horda se znovu přihnala, vstoupila na území jeho hordy a požadovala po něm pastviny, půdu a dobytek, který patřil jemu. Tak tomu bylo půl okruhu, deset let, ošklivých, krutých let strádání. Tentokrát bylo uzavřeno příměří pod ochranou krvavé přísahy. Ale bantažská přísaha je prý stejně pevná jako slova zašeptaná do větru. Tak před třemi okruhy zabili jeho děda, pod pláštíkem právě takové přísahy, a ten příběh si všichni pamatovali. Chtěli ho vylákat na jednání a pak na qar qartha merkijské hordy zaútočit ve chvíli, kdy se bude vracet ke svým lidem.

Když se Jubadí díval na výsledek boje, ponuře se zasmál. Tentokrát byl připravený. Odjel z jednání v táboře cvalem. Ve chvíli, kdy minul čtyři sloupky vyznačující neutrální území, začalo pronásledování. Pak ho honili dva dny, sto mil, deset tisíc jezdců elitního bantažského umění. Hnali se za ním přímo do pasti.

„Rohy se přibližují," hlásil Hulagar a ukázal na východ a na západ.

Z proláklin ve zvlněné stepi vyjely obě poloviny Vuška Has, jeho elitního umění, s rudými prapory značícími postup a za křídly, která se již stočila a uzavřela past, byli Targa Vu, deset tisíc příslušníků klanu Koňské hlavy. Křídla byla asi legui daleko, odřízla nepřítele a sebrala mu veškerou naději na ústup.

„Je to dobré, můj qar qarthe, je to, jak jsi předpovídal," pochvaloval si Hulagar a v kopcích se odehrávalo vražedné třeštění.

Zpoza hřebene vyjel tucet válečníků, a když Vuka, jeho prvorozený, zastavil koně, Jubadí se zakřenil jako vlk.

„Skvělá jatka!" zavolal Vuka. „To ty holomky zažene z našeho území."

Jubadí chladně sledoval bitvu, která se již přesunula za hřeben, na němž se před chvílí zastavil.

„Bantagů je bezpočet," poznamenal Hulagar studeně. „Jejich válečníků je jako hvězd na nebi."

Vuka neodpověděl.

„Nakonec stejně budeme muset naše pastviny přesunout," odsekl Jubadí. „Prozatím je můžeme jenom zpomalit."

„Po tomhle vítězství?" křičel Vuka v neuváženém hněvu, což Jubadího rozzuřilo. Jednoho dne z něj bude qar qarth - musel se naučit vidět pravdu, kterou měl před očima.

„Ano, po téhle šarvátce!" zavrčel Jubadí. „Je to jenom rozptýlení, zahájení."

Vuka se na něj chladně díval, jako by jeho slova rozbila radost dané chvíle.

„Došly nějaké zprávy, zatímco jsme byli pryč?" zeptal se tiše Hulagar, jako by si povídali u večerního ohně, místo na poli smrti.

„Včera,“ odpověděl ostře Vuka, sršící nedočkavostí.

„No a?“

„Je to pravda, dobytek je zahnal. Naši špehové pozorovali město a viděli pozůstatky bitvy. Zprávy o podivných zbraních, které dokážou zabíjet na dálku, jsou rozhodně pravdivé. Dobytek již začíná obnovovat hradby a bylo je vidět, jak cvičí se zbraněmi. Další zvědové se dostali blízko k tomu, co zbylo z Tugarů. Napočítali jsme jen třicet tisíc jejich válečníků. Slyšeli jsme, že další dobytčí město na východ je také připravené bojovat. Dokonce prý budou Tugaři prosit o jídlo oplátkou za jakési tajuplné léčebné umění, které ukončí nemoc napadající severní dobytek. Něčemu takovému se skoro nechce věřit.“

„Ztratili přes sedmnáct uměnů, možná dvacet!“ vydechl Jubadí.

„Věř tomu,“ zašeptal Hulagar, „protože se to stalo, tak tomu musíme věřit. Dobytek má nové zbraně a naučil se bojovat.“

„Dobytek zabíjející lidi z hordy - to je nechutné,“ vyštěkl Vuka opovržlivě.

„Nechutné nebo ne, musíme tomu čelit,“ odsekl Jubadí a podíval se na Hulagara, který se mírně usmál a kývl.

„A ta loď, která zvrací oheň a pohybuje se bez plachet?“ chtěl vědět Hulagar.

„Právě teď honí Karthy z našeho území. Ještě se nevrátila do stáda.“

„Dobře, velmi dobře,“ pravil Jubadí s úsměvem.

„Dobytek vyhání vyvolenou rasu,“ zašeptal Hulagar. „To tu ještě nebylo.“

„Koneckonců to byli jenom Tugaři,“ ohrnul pysk Vuka.

„Jsou vyvolená rasa, i když to jsou naši nepřátelé,“ prskl Jubadí v odpověď. „Pamatuj si to - jsou vyvolení, zatraceně. Neuspěli, a pokud mají staré způsoby přežít, tak to musíme považovat i za náš problém.“

Vuka, jehož otcův vztek uvedl do rozpaků, se odmlčel a jen se díval na štáb. Válečníci skláněli hlavu, aby neviděli svého velitele zahanbeného.

Nad bitevní vřavu se vznesl vítězoslavný výkřik, a když se Jubadí otočil, viděl, jak je uprostřed zle tísněna zástava s dobytčí lebkou bantažského uměnu. Chvíli se kymácela a šla k zemi.

Vuka, jako liška, když ucítí krev, se podíval na otce.

„Jen jeď, chlapče,“ vybídl ho Jubadí s úsměvem. „Je třeba prolít krev.“

Vuka s divokým výkřikem tasil šamšír, postavil se ve třmenech a zaútočil z kopce. Jeho mladý štáb se hnal za ním.

„Tamuko!“ křikl Hulagar.

Válečník téměř deset stop vysoký se otočil v sedle a ohlédl se na Hulagara. Štítonoš zan qartha Vuky držel těžkou mosaznou aegidu svého úřadu, kývl na pozdrav a jel dál.

„Až přijde čas, bude mít svou říši," poznamenal Jubadí klidně s otcovskou pýchou, když se díval, jak se jeho syn žene do bitvy. Pak se otočil na Hulagara, jenž mlčky přihlížel, když Vuka zmizel v boji, a kývl hlavou.

„Takže je to pravda," pokračoval Jubadí. „Mohli bychom to obrátit ve svůj prospěch. Ten plán by nakonec mohl vyjít."

„Mám vyslat další posly?" zeptal se Hulagar se zřetelnou úlevou v hlase.

„Staniž se. Vyšli je v noci. Musíme jednat rychle."

Jubadí se znovu zadíval na bitvu. Kolem Bantagů se nevyhnutelné uzavírala křídla pluků Vušků a Targů a obloha temněla pod mračny šípů. Stepí zněl křik vítězů, raněných a umírajících.

„Je skoro neuvěřitelné, že Tugaři skutečně padli," prohodil Hulagar a zařadil se vedle Jubadího.

Qar qarth s úsměvem vzhlédl. „Rukama dobytka, je to odporné."

„No, chlapec měl pravdu," odvážil se Hulagar. „Byli to jenom Tugaři."

„Pamatuj, že nás porazili u Onci," podotkl klidně Jubadí.

„Nezapomněl jsem, můj qar qarthe," opáčil Hulagar s náznakem hněvu v hlase. „Pamatuj, že jsem tam také ztratil otce."

Jubadí kývl, neurazil se, vždyť také Hulagar byl štítonoš, jediný z válečníků merkijské hordy, jenž měl právo hovořit s qar qarthem beze strachu. Byl druhou polovicí vládnoucího ducha, cvičený k tomu, aby radil, vedl a brzdil stále hořícího ducha válečnického ka svého qartha.

„Jak bych rád poukázal," pokračoval Hulagar tiše, „Tugaři od Onci nebojovali s nikým z vyvolené rasy. Můžeme jenom doufat, že se jejich ostří otupilo. Když se tak tajemně dostali dva roky před nás, nejdřív jsem se bál, že chtějí zahnout na naše území. Aspoň známe pravdu. Byli odstraněni."

„Zeslábli, protože nebojovali. Lidé zůstávají silní pouze tehdy, když se jim pouští žilou. Až proti tomu dobytku vyjedeme my, poznají strach." Jubadí se podíval na Hulagara a usmál se. „Ale my se nedopustíme stejných chyb jako naši severní bratři. Jejich pád by nás ještě mohl zachránit. Máme rok, přinejlepším dva. Využijeme čas moudře. Nejdřív zjistíme, jak prohráli. Oslabíme je, než je přivedeme k našim stolům."

„Pořád se mi nelíbí představa, že vyzbrojíme dobytek, aby bojoval s dobytkem," prohlásil Hulagar zdráhavě.

„Lepší, když zemře dobytek než Merki," opáčil Jubadí. „Jsme moc roztažení.

Bantagové nás sužují na jižním křídle a nedopřejí nám oddechu. Necháme dobytek bojovat místo nás proti těm na severu a pak ten nový dobytek ovládneme. Budeme je pozorovat, učit se a pak všechno, co získáme, použijeme proti Bantagům. Budeme mít dvě velké výhody, které Tugaři neměli - nejdřív pochopíme, jak ten nový způsob boje funguje, a ty zbraně budeme mít sami.“

„Ale pamatuj,“ přerušil ho Hulagar, „že dobytek okusil naši krev. Pole před svým městem oseli kostmi vyvolené rasy. Jestli dáme takové zbraně našemu dobytku, tak by se ten dar mohl jednoho dne obrátit proti nám.“

„Slyšel jsi zprávy, které se k nám dostaly,“ odpověděl Jubadí. „Jenom dobytek umí ty zbraně vyrábět. Musíme zajistit, aby je dokázal vyrábět i ten náš, aby bojoval na severu, zatímco my budeme držet jih. Až přijde správný čas, tak všechny zbraně získáme, i ty tajuplné budovy, kde se vyrábějí, a spoustu jich pobijeme. Nabídnu Karthům výjimku z hodovních jam, pokud nám umožní porazit tyhle Rusy, tyhle Yankeeje, ať si říkají jakkoliv. To by je mělo přesvědčit, aby udělali, co chci. Co přijde později, je teď nemusí zajímat.“

„Můj qar qarthe,“ řekl Hulagar formálně, „tohle jsme již probírali. Poslušně plním tvá rozhodnutí, neboť nejsem než štítonoš a válčení nerozumím. Nicméně však zvaž můj hlas jako varování. Tyto věci nás mohou docela dobře zachránit před Bantagy, já se jich však přesto obávám.“

„Jsme mezi dvěma ohni,“ zašeptal Jubadí. „Jeden nás spálí, pálí nás už teď. Ale ten druhý nás zahřeje a dá nám sílu. Pak rozdrtíme dobytek a budeme mít říši Tugarů i naši vlastní. Ať si Bantagové vezmou, co zbyde. Můžeme ty novinky využít ve svůj prospěch.

Musíme vzít rozum do hrsti, Hulagare,“ pokračoval Jubadí klidně a usmál se. „Vyšli posly dnes v noci.“

„K Rusům, jak jsme chtěli původně?“

„To není k ničemu. Vyhráli a budou s námi bojovat stejně jako s Tugary. Navíc by jim to posloužilo jako varování. Musíme předpokládat, že nás pozorují a připravují se, ale náš skutečný záměr zjistí, teprve až bude příliš pozdě. Tohoto nápadu se musíme vzdát. K ostatním je ale pošli.“

„Jak přikazuješ, můj qar qarthe,“ zašeptal Hulagar.

Jubadí se odmlčel a ohlédl se na probíhající bitvu, která se nyní přesouvala k jihu, jatka probíhala na stále těsnějším prostoru. Po stepi byly rozesety tisíce těl a roznášecí smrti již přecházeli od jednoho válečníka k druhému a všem, kteří nedokázali vstát, podřezávali krky.

Dnes v noci budou bojové písně zvlášť hlasité a posílí Merkijskou hordu, projíždějící po nekonečné stepi pod věčnými nebesy. Kolem ohně hvězd, zářících za noci ve Velkém kole, se za soumraku sejdou noví válečníci. V duchu zalétl k Vorgovi, svému společníkovi z dětství, rodem bratranci, bratrovi podle obřadného prolití krve.

Byla to dobrá smrt, řekl si Jubadí. Nakonec nikomu nezbyde víc než naděje na válečnickou smrt s mečem či lukem v ruce. Všechno ostatní nemělo smysl.

Jeho kůň se zachvěl a padl na kolena. Jubadí seskočil na zem a podíval se na koně, jenž mu sloužil půl okruhu, deset let ho nosil, dopravil ho přes půlku světa. Vytáhl šamšír, naklonil se a přeťal mu krk. Zvíře se na něj podívalo se smutným, prosebným výrazem v očích a pak pomalu položilo hlavu na zem a znehybnělo. Jubadí se sklonil, otřel čepel o zem a vrátil ji do pochvy. Bez ohlédnutí odešel.

* *

„Karthská klounová loď v dohledu, admirále.“ „Připravit.“ zařval Cromwell a hrubý, těstovitý obličej mu rozjasnil spokojený úsměv.

S rukama za zády se Tobias Cromwell, bývalý kapitán námořnictva Spojených států amerických na lodi Ogunquit, otočil a zadíval se přes úžinu, rozdělující Vnitřní moře na severní a jižní polovinu. Jak je to dlouho? říkal si. Zátoku Chesapeake opustili večer 2. ledna 1865 a jejich cílem byla vyloďovací operace v Severní Karolíně. A pak přišla bouře, světelná brána, jak tomu říkali tady, a přetáhla jej, jeho loď a všechny na palubě do tohoto světa z nočních můr. Nejméně dva roky, pomyslel si suše. Čekali je tu ruští bojaři, které svrhl ten arogantní plukovník Keane.

„Ať se navěky smaží v pekle,“ zavrčel Tobias a jeho praporčík se otočil, jako by dostal rozkaz. Tobias pohodil hlavou a odvrátil se.

Kdyby jen Keane hrál s bojary. Mohli tugarskou okupaci přečkat - sakra, některé chlapy by možná sebrali, důstojníky by však určitě zachránili. On se ale musel pustit do boje nejen s bojary, nýbrž rovnou i s Tugary.

Vzpomínka na poslední noc bitvy ho stále mrazila. Udělal jedinou logickou věc - ne jedinou rozumnou věc na celém tomhle šíleném světě. Dostal se s lodí z města Suzdalu a prchl na jih. Boj byl ztracen, to poznal každý inteligentní člověk. A jak měl k čertu vědět, že ti parchanti Tugary nakonec přece jen porazí? Ovšem vrátit se nemohl. Keane by ho nechal zastřelit jako zběha a kromě toho měl Keana, jeho mainského pluku a celé té bandy plné zuby. Uměl si představit, jak by se mu smáli, výsměšně ho pozorovali, až by ho vedli ke zdi.

„K čertu s nimi se všemi,“ zašeptal.

Už to muselo být čtyři měsíce, možná víc. Dávno přestal počítat dny. Vždyť na tom už přece nezáleželo. Prvních pár měsíců bylo nejhorších, přepadal karthské lodě poté, co mu ti nadutí psi odmítli poskytnout bezpečný přístav. Bylo to dobré živobytí, ale neustále mu dělalo starosti, jak získat dostatek dřeva do kotlů v podpalubí. Všechno dříví bylo na severu nebo na východním pobřeží, kde hlídkovaly karthské lodě. Jediná možnost byla proplout úžinou před Karmou a odvážit se do neznámých vod teplého jižního oceánu, aby našel bezpečný přístav, kde by doplnil zásoby.

Velký oceán se rozšířil, táhl se k jihovýchodu a on sledoval východní pobřeží. Zdejší ostrovy byly pokryté lesy, vysokými stromy plnými živočichů - živočichů,

kteří, na rozdíl od severních oblastí, byli exotičtí. Například tu žili podivní okřídlení tvorové velcí jako poník. Aspoň tu mohl doplnit zásoby, ale oblast působila strašidelně, vyvolávala neblahé předtuchy. Půl tuctu členů posádky padlo za oběť lesním zvířatům, jakých na Zemi nebylo, kočkám s velkými kly, medvědům podobným stvořením s nažloutlou srstí o velikosti menšího slona a velkým ptákům, kteří člověka popadli do zobáku a zmizeli někde vysoko v horách.

Byla tu i další znamení, stopy v písku, nepatřící lidem ani Tugarům, pasti v lese, které jednoho člena posádky připravily o hlavu přímo před jeho očima, ztrácející se hlídky, po nichž ráno našli jen krvavé stopy v kopcích.

Zamířili dál k jihu a na jižním konci moře našli opuštěný ostrov s vysokými kopci sahajícími až k mrakům. Zahnuli do úzké zátoky, kde zakotvili na noc, a jako vyvrženci doufali, že to třeba bude bezpečné místo, kde by si mohli zřídit základnu. Byly tu široké pláže a stromy rostoucí do výšky stovek stop. Ráno se probudil a uviděl, jak do ústí kanálu vplouvají dvě lodi s vysokými záděmi a velkými čtvercovými plachtami, jaké viděl pouze na obrázku - galeony, stejně jako Ogunquit ztracené v cizím, vzdáleném moři.

Kupodivu ho přivítaly roztřesenou salvou před příď. Menší ukázka parní síly stačila k tomu, aby ohromení piráti začali vyjednávat, protože obě strany viděly ve spojenectví výhodu - společné mohly zabrat Karthu pro sebe.

Piráti vyprávěli pozoruhodný příběh. Asi tisíc mužů a žen bylo potomky osádek čtyř pirátských lodí, které zemi opustily koncem šestnáctého století, nejspíš na stejném místě, kde to chytilo Ogunquit. Jejich jediné setkání s Tugary je stálo dvě plavidla a zaselo do nich takovou hrůzu, že se od té doby skrývali, přežívali na ostrůvcích a občas podnikli nájezd na lidská města daleko na jihovýchodě. Nejpozoruhodnější bylo, že si uchovali znalost výroby střelného prachu a lití děl.

Podle Tobiase byli pěkně zdegenerovaní, chovali se bezuzdně a zpíjeli se pod obraz. Ale uměli bojovat a připojili se k jeho snu zabrat karthskou říši pro sebe.

„Admirále, karthská flotila ustupuje," hlásila přední hlídka. „Ukazují barvy!"

„Co sakra!" vykřikl Tobias a otočil dalekohled. Klounové lodě, které jim vypluly vstříc z přístavu, se otáčely a ze stěžňů vlály purpurové vlajky. Jedna loď pokračovala dál a vesla se jí na slunci blýskala jako drahokamy.

Tobias popadl hlásnou trubku a promluvil na spojeneckou vlajkovou loď.

„Jamie, ukazují barvy. Nestřílej, dokud nepřikážu."

„Takže ti psi nemají žaludek na boj," zasmál se pirátský kapitán.

Golden Scourge odbočila z větru a zamířila blíž k Ogunquit. Plavidlo bylo rychlé a nyní se otáčelo bokem pro plnou salvu. Galeona byla dokonale ovladatelná, její ostrá příď vyrývala v mořské pěně brázdu, střílny byly otevřené a odhalovaly hlavně půl tuctu děl.

Tobias se podíval do plachtoví a uviděl, jak se Jamie, v otrhaných kaťatech a vybledlé lněné košili, předklání, aby viděl dopředu.

„Špinaví zmetci. Aspoň nám mohli poskytnout nějakou zábavu.“ Zklamání na Jamieho zjizvené tváři bylo jasně patrné. Pirát byl hubený, vyschlý, jako by mu dlouhá léta v tropech, kdy neustále hleděl do záře velkého červeného slunce, vysušila tělo i duši. Tobias ho pozorně sledoval. Věděl, že se mu nedá věřit. Vlastně se nedalo věřit nikomu z nich. Pokud by dostali sebemenší příležitost, zmocnili by se Ogunquit a jeho by hodili přes palubu. Tobias se podíval na svou posádku a všiml si, jak muži ustaraně sledují pirátské lodě. Ustaraní a nervózní byli již celé měsíce a Tobias tušil, že jestli ho nezabije Jamie, udělají to nejspíš oni, pokud si budou myslet, že tu existuje nějaká šance vrátit se domů. Musel najít domovský přístav, a to zatraceně rychle, pokud měl přežít.

„Tak si poslechneme, co nám chtějí říct,“ prohlásil klidně.

„Radši bych to tam vybílil - vypálil město do základů a skoncoval s ním.“

„Osm lodí a tisíc mužů proti městskému státu tak se čtvrt milionem lidí? Ty ses musel zbláznit.“

Jamie si opovržlivě odfrkl. „S tvými děly a tím parním ďáblem v podpalubí může být naše cokoliv. Legenda našich předků mluví o jednom ďáblovi, co na starým moři zabil milion pohanských psů.“

Pokud to Tobias pochopil, Jamie a jeho banda byli potomky anglických a francouzských pirátů, kteří koncem šestnáctého století napadli španělskou flotilu s pokladem a pak je to vtáhlo do tunelu. Netušil, jak udrželi Golden Scourge v provozu celá ta staletí. Aspoň že v tomto moři nežili žádní vilejši. Usoudil, že ji za ta léta vlastně celou postupně nahradili a také postavili dalších pět takových lodí.

„Zastavuje,“ ohlásil Tobias a ukázal na karthskou loď, nyní asi sto yardů před nimi.

„Stroje stát.“

Dunivé chvění, které otřásalo Ogunquit, přestalo. Chochol páry nad komínem zmizel a Tobias se usmál, když se po něm Jamie ustrašeně podíval. Pro jistotu Tobias došel ke kormidelně a zatáhl za píšťalu. Ozvalo se pronikavé zapískání. Tobias zvedl dalekohled a prohlédl si karthskou loď, která se neohrabaně pohupovala na vlnách. Veslaři se opírali o vesla a očividně byli vyčerpaní. Tobias vyštěkl rozkazy a navedl Ogunquit na návětrnou stranu klounu. Mezi oběma loděmi přeletěla lana. Golden Scourge zamířila na závětrnou stranu, otočila se po větru a spustila šalupu. Jamie přelezl přes zábradlí do lodice.

„Dělostřelci zůstanou připravení,“ vykřikl Tobias. „Střílet jen na můj rozkaz.“ Vzpřímený jako pravítko došel k zábradlí a podíval se dolů do lodi houpající se vedle. Na zádi lodi stál tucet Karthu v purpurových obřadních pláštěnkách, kteří k Tobiasovi zvedali do bronzova opálené tváře s uhlově černými vousy. Čišel z nich chladný

vzdor. U nohou měli několik železných truhlic.

Když se Jamie se svými muži se šavlemi v rukou vyškrábal na palubu, divoce zavýskl.

„Žádné násilí!“ křičel Tobias. „Poslechneme si, co chtějí říct.“

Jamie se nestoudné zasmál, zamířil ke Karthům a špičkou šavle truhly zotvíral.

„Ať se propadnu, je to zlato,“ zasyčel, padl na kolena a nabral z truhly plné hrsti, zvedl ruce a křičel radostí, když na palubu pršela zlatá kaskáda.

Karthové volali něco svým hrdelním jazykem, Jamieho si nevšímali a mávali na Tobiase, aby přišel též. Ten měl strach, mohla to být past, možná ho chtěli zabít. Nakonec, co byla karthská loď a její posádka ve srovnání s ním?

„Ti ďáblové chtějí, abys přišel na palubu,“ ohlásil Jamie a na Tobiase se zazubil.

„K čertu s nimi,“ prohlásil Tobias povýšeně. „Jestli si chtějí promluvit, ať přijdou na palubu mé lodi. Řekni jim to.“

Tobias se podíval na Jamieho a viděl, jak se mu flibustýr v duchu pošklebuje kvůli tomu, že má strach. Jamie se smíchem kývl na jednoho ze svých mužů a ten popošel blíž a promluvil s Karthy. Ti si Jamieho nevšímali, rychle mluvili a ukazovali na Tobiase.

„No tak, můj pane admirále, je tu zlato.“

Tobias zaváhal a Jamie se po něm ohlédl.

„Tady Barca těm všivákům řekl, že jestli se o něco pokusí, moji muži jim vyříznou oči a nacpou jim je do chřtánu. Prý chtějí, abys přišel na palubu, ale jestli se bojíš...“

„Jestli chcete, půjdu já.“

Tobias se otočil a uviděl Jima Hinsena, jednoho ze zběhů od 35. mainského. Stál u zábradlí a chamtivě se díval na zlato. Tobias se pořád nemohl rozhodnout, jestli bylo moudré, že ho nechal na palubě. Hinsen byl patolízal, otrocky, plnil každé Tobiasovo přání. A přesto to vždycky vypadalo, že jde po něčem jiném. Dokud ho Tobias mohl využívat, šlo to, ale nemohl se zbavit podezření, že Hinsen o Ogunquit a o tajemství, jak ji řídit, zjistil příliš mnoho věcí, které chtěl kapitán uchovat v tajnosti.

Tobias se podíval na své muže na palubě. Jamie svým naparováním již nejednoho získal na svou stranu. Tobias v duchu zaklel a přelezl zábradlí. Počkal, až druhou loď zvedne vlna, skočil a málem přepadl přes bok, než se několik veslařů natáhlo a dostalo ho nahoru.

Karthská delegace mu ukázala na uzavřený poklop a cosi rychle vykládala. Tobias se podíval na Jamieho Fitzhugha. jenž mu předvedl svůj bezzubý úsměv.

„Ten chcípák chce, abys šel dovnitř. Chce ti něco ukázat.“

Tobiase zamrazilo.

„To určitě.“

„Myslím si totéž. Jestli něco mají, ať to přinesou nahoru,“ zavrčel Jamie a cosi rychle odpověděl. Delegáti pokrčili rameny, zašli k poklopu a otevřeli ho. Tobias se nervózně podíval na své muže u zábradlí.

„Namiřte sem muškety!“ křikl, když vytáhl revolver. Karthové ustoupili a v tmavém otvoru se objevila nejasná postava. Delegáti do jednoho padli na kolena. Tobias se syčivě nadechl. Postava se sklonila, aby prošla, a pak se narovnala do plné výše osmi stop. Na hlavě měla navíc přílbu s hrotem.

„Tugar!“ zasyčel Tobias. Roztřesenou rukou natáhl kohoutek a zvedl revolver. Jamie, bílý jako křída, couvl a pustil zlato, až mince zachřestily na palubě a některé se skutálely do vody. Tugar se podíval na Tobiase a v ošklivém úsměvu odhalil zažloutlé zuby. V sílícím větru se jeho plášť z lidské kůže zatřepetal. Uhlově černýma očima pozoroval Tobiase jako jestřáb, chladný, nevzrušený, povýšený.

„Ty jsi ten yankeeský odpadlík Tobias?“

Tobias byl tak ohromený, že se nezmohl na odpověď. „Tugar,“ zašeptal nevěřícně.

„Merki! Tugaři jsou jenom slaboši, sami by měli přijít do jam. Já jsem hlásný merkijské hordy a poslali mě, abych tě našel.“

Tobias se na něj nevěřícně díval a ruka s revolverem se mu třásla. Jamie se přikrčil a zvedl šavli a hlásný se zařehtal.

„Odvolej svého psa, Cromwelle,“ zasyčel hlásný rusky. „Je čas si promluvit."

„S Tugarem?“ zašeptal Tobias. „To určitě.“

„S Merkim!“ prskl hlásný a pak se uklidnil. „Poslyš, Cromwelle z lodi, která pluje bez plachet. Protože můj qar qarth mi nařídil, abych tě vyhledal. Abych tě vyhledal i na moři. Slyš slova Jubadího qar qartha, vládce velké střední stepi, protože jeho rozkaz zní nabídnout ti dohodu o spolupráci.“

„Dohodu?“

„Říkej tomu spojenectví,“ opáčil hlásný a usmál se.

„Proti komu?“ chtěl vědět Tobias a do hlasu se mu vracela sebedůvěra.

„Je přáním mého qar qartha, aby ses stal jeho spojencem. Zaručili jsme výjimku z jam pro tebe, pro ty, kdož jdou s tebou, a Karthy. Již jsme pro tebe v jejich městě připravili místo. Nauč nás a Karthy svůj způsob boje, Tobiasi Cromwelle, a my pozvedneme tebe a tvoje stoupence nade všechny lidi. Služ nám, a stane se, že jménem Merkiů povládneš říši zvané Rus.“

Admirál Tobias Cromwell ohromeně sklonil revolver a usmál se.

KAPITOLA PRVNÍ

Plukovník Andrew Lawrence Keane vystoupil z vlaku a s pochvalným úsměvem se rozhlédl.

„Urazili jsme dlouhou cestu, plukovníku.“

Andrew se ohlédl přes rameno a zazubil se na Hanse Schudera, svého starého seržanta majora od 35. mainského a velitele vojsk Ruské republiky.

„To je pravda, Hansi, to je pravda.“

A jak dlouhou vlastně? napadlo ho. V poslední době se v myšlenkách vracel na Zemi stále méně. Věděl, jakou odpověď by dal, kdyby teď dostal příležitost vrátit se, a tato představa mu přinášela hluboké uspokojení. Od vítězství nad Tugary uběhl skoro rok a půl - a jak od té doby změnili svět! A díky Bohu nade všechno ostatní zavládl mír, první, který poznal za pět let.

Andrew poodešel od vlaku, zastínil si oči před rudou září slunce a ohlédl se k západu. Třebaže na západě nikdy nebyl, představoval si, že takhle musí vypadat. Prérijní tráva téměř do pasu, vlnící se v teplém letním vánku vanoucím nekonečnou stepí jako moře. Vzduch plný vůně květin, které na kopcích vytvářely syté levandulové, žluté a jasně červené skvrny. Teplý větřík byl tak svěží a čistý, až měl pocit, že se ocitl v rajské zahradě.

Podíval se na sever a o pár mil dál, na severním okraji velkého lesa, viděl jedlemi porostlé kopce. Les se podle něj musel táhnout na tisíce mil do tajuplné země, o níž věděl, že ji nikdy neuvidí. Chuck Ferguson, inženýr, který věčně něco vynalézal, před pár měsíci vypočítal, že planeta, na níž se ocitli, je zhruba stejně velká jako Země, s obvodem dvaadvacet tisíc mil. Byl to geniální experiment. S použitím nových, přesnějších hodin, které začali nedávno vyrábět, spočítal postavení slunce v poledne v Suzdalu a jeden z jeho asistentů podle dalších hodin spočítal úhel přesně ve stejnou dobu o pět set mil dál na východ. Ferguson tvrdil, že se to naučil od Eratosthena, antického Reka, jenž totéž vypočítal před dvěma tisíci lety.

Před nimi pořád ještě ležel pěkný kus světa a jednoho dne, možná tak za dvacet let. Trať, kterou stavějí, obemkne celou planetu kolem dokola. Andrew se pochvalně podíval na parní lokomotivu Malady. Pojmenovali ji po dalším hrdinovi tugarské války. Když se podíval na Medaili cti namalovanou pod jménem mrtvého inženýra, s lítostí si pomyslel, že to není zrovna nejskvělejší pocta. Kdyby tu jen Malady byl, aby si to všechno vychutnal, pomyslel si Andrew smutně. Malady a dvě stovky chlapců z 35. mainského a 44. newyorského dělostřeleckého. Většinou to byli jenom kluci, kteří položili život ve válce, která osvobodila Rusko od tugarské metly.

Lokomotiva byla zatím nejlepší, jakou vyrobili, s větším, tři a půl stopy širokým, rozchodem, pro nějž se rozhodli jako pro standardní rozchod železniční trati, dokud neopadne současná vlna chvatného rozvoje. Pořád to bylo užší než trati doma na Zemi, ale vzhledem k zatím omezeným zdrojům a kvůli nutnosti šetřit železem potřebovali lehčí koleje, to zatím bylo nejlepší řešení.

Kolik desítek tisíc tun jsme zatím použili na tento šíleně nádherný projekt? napadlo plukovníka, když se ohlížel k západu, kde koleje mizely za obzorem. Věděl, že kdyby tu otázku nanesl před Johnem Minou, svým šéfem průmyslu, dozvěděl by se to do poslední libry. S úsměvem se díval, jak z vlaku vystupuje Mina. Válečné napětí dávno opadlo a plukovník, jenž se nedávno oženil s Kalovou sestřenicí, již začínal nabírat na váze z typické ruské kuchyně své ženy.

Vůz, z něhož Mina vystoupil, odrážel obvyklou úžasnou ruskou zručnost při práci se dřevem a v nejmenším se nepodobal narychlo sbitým válečným valníkům a plošinám. Jak měli Suzdalci rádi dřevořezby, ani jediný čtvereční palec na vozech nezůstal holý. Tento byl ozdobený panoramatickým výjevem z Velké tugarské války, jak se jí nyní říkalo, se slavným útokem 35. mainského přes velké náměstí uprostřed Suzdalu při vyvrcholení bitvy. Andrew se na vůz díval s rozpaky, protože v čele útoku byl dokonale spodobněn on, s prázdným levým rukávem, šavlí v pravé ruce a americkou vlajkou za zády. Tugaři, s očima vytřeštěnýma hrůzou, prchali před jeho hněvem. On sám se tvářil ponuře a velitelsky. Skutečně jsem tak vypadal? napadlo ho, protože teď si vzpomínal jen na to, jak cítil hrůzu z blížícího se konce a strach z toho, že je vše ztraceno.

Teď, když už nad ním jako závoj nevisela nepolevující noční můra, mu to připadalo jako jiný svět. Usmál se. couvl a zvedl hlavu. Na voze, na předním konci, byly čtyři vyřezávané a omalované sochy, tři unionističtí vojáci, jeden s americkou státní vlajkou a druzí dva se zástavami 35. mainských pěších dobrovolníků a 44. newyorského lehkého dělostřelectva, a čtvrtá postava, v prosté bílé rubašce a převázaných kamaších ruského pěšáka, držela prapor Ruské republiky, modrou zástavu s kruhem deseti bílých hvězd uprostřed, zastupujících deset ruských měst.

Na ostatních vozech byly vidět různé ruské pluky v akci, k smrti odsouzené postavení 5. suzdalského a 4. novrodské baterie v průsmyku, l. suzdalský chránící brod či odvážná akce 17. suzdalského, držícího jihovýchodní baštu do posledního muže. Předposlední vůz byl jeho oblíbený, byl na něm zpodobněn Vincent Hawthorne se ztroskotaným balonem za zády, vyhazující do vzduchu přehradu na Vině, kterýžto čin je všechny zachránil, když tugarské voje smetla povodeň.

Poslední vůz zdobil výjev, který Andrewovi připomínal slavný Stuartův obraz podpisu Deklarace nezávislosti, řezba zachycovala formální podpis ústavy Ruské republiky. Nyní to byl prezidentský vůz a Andrewa napadlo, jak se asi po drncavé a hrkotavé jízdě daří nejproslulejšímu pasažérovi.

„Pět set jedenáct mil, už zbývá jen dvacet jeden tisíc a půl.“ poznamenal Hans jakoby pro sebe, když se připojil k Andrewovi.

„Prvních pět set mi víc než stačí, seržante.“

Andrew zahlédl z vlaku vystupovat Emila Weisse, plukovního lékaře, ve společnosti generála Pata O'Donalda, velitele dělostřelectva ze starého 44. newyorského. Ryšavý O'Donald zářil a mírně se potácel. Bylo zřejmé, že to není následek houpavé jízdy vlakem.

„Náš drahý prezident je úplně nadšením bez sebe kvůli tomu právu na rozšíření území státu a projektu transkontinentální železnice,“ vyhrkl Emil se smíchem. „Většinou se nechce bavit o ničem jiném.“

„A jak se daří našemu drahému prezidentovi?“ Andrew jen potřásal hlavou.

„Je mu jenom špatně z jízdy, jako obvykle. Dej mu pár minut a měl by být v pořádku.“

„Taky to bylo kapku moc drsný,“ zabručel Hans a Andrew si všiml, že seržant je stále trochu zelený v obličeji, přičemž věděl, že sám také ještě nemá úplně zdravou barvu.

Ferguson byl u regulátoru od chvíle, kdy včera v noci vyjeli ze Suzdalu, a nechal motor běžet naplno rychlostí dobrých čtyřicet mil za hodinu. Zastavoval jen kvůli dřevu a vodě. Ačkoliv měly nové vozy pro cestující péra, při jízdě to s nimi rozhodně dost házelo. Andrew couvl, když z lokomotivy vyletěla pára, a pochvalně se na ni podíval.

Na jaře po válce nový senát odhlasoval schválení projektu transkontinentální železnice, něco, za co tvrdé lobovali všichni muži, kteří měli něco společného s výrobou železa. Nejdřív samozřejmě přišla na řadu rekonstrukce poválečných škod a teprve začátkem léta byla znovu vybudována zařízení zničená při výbuchu přehrady, takže měli víc kovu, než potřebovali na náhradu ztracených nástrojů, vojenského vybavení a zemědělských strojů. Se znovuvybudováním Suzdalu a celé ruské říše bylo spojeno obrovské množství práce a navíc bylo třeba zřídit novou republiku. Andrew však viděl, že železniční trať pomohla vytvořit sen o dobývání, obchodu a expanzi. Uvědomoval si, že každá společnost potřebuje hranici, a třebaže železnice spotřebovávala práci desítek tisíc lidí, dlouhodobé výhody byly nevyčíslitelné. Kromě toho tu byla velmi důležitá vojenská potřeba. Válka a neštovice snížily stav ruského obyvatelstva na polovinu. Pokud by jižní horda někdy obrátila svou pozornost k severu, k přežití bude nutné uzavřít spojenectví s jinými národy.

„Plukovníku Keane, chci ohlásit, že všechno je v pořádku, pane.“

Andrew se s úsměvem obrátil k Vincentu Hawthornovi, nyní generálovi velícímu brigádě a též vyslanci u nových spojenců. Štíhlý mladík - a Keane si nemohl pomoci, aby ho tak pořád neviděl - stál strnule v pozoru v prosté bílé rubašce zdobené na rameni hvězdami suzdalského generála. Za ním stál jeho štáb. Vincent a štáb jako jeden muž zasalutovali. Andrew se také postavil do pozoru a pozdrav opětoval.

„Pohov, generále,“ a přátelsky vzal Vincenta za ruku. Není mu ani jednadvacet, pomyslel si, a již získal Suzdalskou medaili cti za to, že jim všem zachránil kůži, když na konci bitvy vyhodil do vzduchu přehradu. Když se mladému muži podíval do očí, viděl, že smutek v poslední době trochu povolil. Jeho kvakerská výchova v něm vyvolala děsivý vnitřní boj kvůli tomu, jaká jatka způsobil. Několik měsíců se Andrew bál, že Vincent odpluje do nějaké vnitřní temnoty. Zpátky ho snad přitáhlo narození dvojčat, děti mu daly pocit, že bez jeho oběti by nový život, který pomáhal stvořit, nikdy nepřišel na svět. Andrew si uvědomoval, že je to zvláštní, ale i on přestával cítit smutek. Tři roky války s Konfederací doma a pak další krutá a tvrdá válka tady na Valdennii málem dostaly i jej. V noci se démoni občas vraceli. Již to nebyly noční můry kvůli bratru Johnniemu - ne, aspoň ten již skutečně odpočíval v pokoji. Nyní to byla ta děsivá chvíle, kdy se Tugaři dostali přes zeď a město bylo v plamenech, chvíle, kdy věděl, že prohrají, a hůř, že Kathleen bude ztracena také právě v okamžiku, kdy si konečně uvědomili svou lásku. Pořád se mu to vracelo, ale rok a půl míru mu konečně začal hojit duši.

„Jak se má vaše žena, pane?“ zeptal se Vincent dychtivé a skupinka za ním se začala pochechtávat. Andrew se nervózně rozhlédl.

„Myslím, že budoucí otec je na tom mnohem hůř než matka," zabručel Emil.

„To nic není, pane,“ poznamenal Vincent. „Na to si zvyknete. Poprvé je to vždycky nejhorší.“

„Á, mluví veterán,“ připojil se vesele O'Donald. „Dobrý Bože, synku, copak nemůžeš nechat svou ubohou ženu chvíli odpočinout? Podruhé rovnou dvojčata.“

Vincent se viditelné začervenal.

„Kathleen se má dobře, Vincente, a ptala se po vás. Taňa se o ni dobře stará. Taky vás zdraví a mám vám vyřídit, že malý Andrew se po vás pořád ptá.“

Vincent se při zmínce o svém synovi pyšně rozhlédl.

„Všechno je v pořádku, Vincente?“

„Delegace je připravená, pane.“

„No, potřebujeme jenom prezidenta a můžeme to spustit,“ zavrčel O'Donald. „Kde je vůbec ten chlap?“

„Pamatujte, že je to náš prezident,“ opáčil Andrew klidně s nepatrným napomenutím.

„Prezident to je, a jednou večer těsně před válkou jsem ho pěkně zpráskal a teď tomu tady šéfuje chlap, co jsem mu udělal monokl.“

Andrew se na přiopilého dělostřelce polekaně podíval.

„Á, nic to nebylo,“ prohlásil O'Donald. „Jenom hádka kvůli dluhu ze hry.“

„A jestli jsem to slyšel správně," přisadil si Emil, „tak jsi z toho vyšel s boulí jako jablko na hlavě."

O'Donald si pohladil temeno a usmál se. „Praštil mě zezadu nohou od židle."

„To jsem teda neudělal - byl to můj dobrý hrnek a tvoje tvrdá lebka ho rozbila!"

„Pánové, pozor!" zavrčel Andrew, vzhlédl a řízně zasalutoval.

Kalinka, prezident Kal, jak mu všichni s láskou říkali, stál na plošině a s úsměvem na ně shlížel, ačkoliv bylo zřejmé, že po dlouhé jízdě je stále trochu nejistý v kolenou.

Když se objevil, Andrew se musel ovládnout, aby se neusmál. Téměř mytický vztah Abrahama Lincolna k unionistické armádě byl na Rus převeden nekonečným proudem anekdot o důvtipu milovaného prezidenta, jeho soucitu a stylu, značícím, že chápe obyčejné lidi, z nichž vzešel. Kal stál před skupinkou se slavnými Lincolnovými licousy, vystřiženými z tradičního rozevlátého ruského plnovousu. Dokonce začal nosit pomačkaný černý kabát a kalhoty, bílou košili a cylindr. Andrew tušil, že to bude v myslích Rusů navždy zapsáno jako jediný správný prezidentský úbor. Na kulatého, pět a půl stopy vysokého Kala byl poněkud směšný pohled, přesto Andrew cítil, že pokud by tento cizí svět navštívil skutečný Abe, s Kalem by si klidně sedli a dlouho do noci si vyměňovali postřehy! Andrew se v duchu zatoulal ke dni, kdy Lincoln poté, co mu za akci u Gettysburgu předal Medaili cti, stál u jeho postele v nemocnici a mile a srdečně si s ním povídal. Sáhl si na prázdný levý rukáv, všudypřítomnou připomínku na Gettysburg, a podíval se na Kala, který měl také prázdný rukáv, jen pravý. Během loňské prezidentské kampaně, kdy kandidoval proti Andrewovi, začal Kal působit lincolnovským dojmem. Andrew věděl, že závod je rozhodnutý předem. Pustil se do toho kvůli svým mužům, ale od začátku si uvědomoval, že proti oblíbenému suzdalskému kandidátovi nemá sebemenší šanci. Pokud něco, tak jeho úsilí bylo spíš lekcí o systému s více stranami pro nově osvobozenou Rus, než vážným pokusem o to získat práci, kterou nechtěl. Dokonce choval naději, jak věděl, tak hloupou, že bude moci odejít do ústraní a třeba získat místo profesora na malé univerzitě, kterou jeho muži zřídili a vyučovali tam strojařině, zemědělství, lékařství a metalurgii. Kal trval na tom, že má dělat viceprezidenta a také si nasadit klobouk ministra války. Kabinet zaplnili i další muži z Maine - bankéř Bill Webster měl na starosti státní pokladnu, Emil řídil ministerstvo lékařství a veřejného zdraví, Bob Fletcher, jenž postavil první mlýn, nyní řídil zemědělství a Mina měl hodnost ministra průmyslu.

„Pohov, přátelé," zašeptal Kal, když vystoupil z vlaku. „Víte, že tyhle hloupé ceremonie nesnáším."

Za jeho řeči začala různorodá kapela hrát rozladěnou verzi „Ať žije vůdce", další import ze světa, který opustili. 5. suzdalský, Hawthornovi gardisté, jak si teď s láskou říkali i přes jeho protesty, nastoupili za Vincentem do dvojřadu a při prvním tónu se postavili do pozoru a roztrhaná bojová zástava se sklonila k zemi, kdežto nový znak Ruské republiky zůstal trčet ve vzduchu.

„Musíme udělat dojem na ostatní, pane prezidente," pošeptal Andrew Kalovi,

vystupujícímu z vlaku. „Oni na to hodné dají.“

Kal kývl a při posledních tónech se sebevědomě narovnal. Už chtěl vykročit, jenže kapela začala „Bojovou hymnu republiky“ a on se při nové národní hymně zase postavil do pozoru. Když hudba dohrála, Kal se uvolnil, natáhl levou ruku a šel obejmout Vincenta a políbit ho na tváře. Vincent se uvolnit nedokázal a choval se jako dřevěný panák.

„No tak, copak můj vlastní zeť nemůže obejmout svého tchána?“

„Otče,“ zašeptal Vincent, „toto je diplomatická událost.“

„Já vím a myš musí vypadat jako lev,“ opáčil Kal se smíchem.

„Pane prezidente, chlapec má pravdu, víš,“ zašeptal Andrew. „Naši přátelé na druhé straně jsou trochu stoičtější než my.“

„Tak dobrá,“ podvolil se Kal a nasadil výraz posměšné vážnosti, „dáme se do toho.“

Vincent couvl a tasil šavli. „Pluku, k poctě zbraň.“

„Tudy, pane prezidente,“ ohlásil Vincent a s tchánem po boku se vydal podél stoyardové řady. Andrew a zbytek delegace se zařadili za ně. Kal si prohlédl pluk a kývl, muži se na něj usmívali.

„Á, Alexeji Andrejeviči, pozdravuje tě žena,“ zavolal Kal a zastavil se před jedním prošedivělým vojákem.

„Vážně?“ zeptal se Alexej nevěřícně a muži se začali pošklebovat. Vincent, stojící za Kalem, se zlobně zamračil a smích okamžitě ustal.

„Musel jsem jí slíbit, že vyřídím, že ti odpustila, ale jestli tě ještě někdy nachytá s Taťánou, oběma vám vyřízne srdce.“

Muži se rozesmáli, nedokázali se ovládnout. Kal přistoupil a otcovsky položil ruku Alexejovi na rameno. „Je to dobrá žena a matka tvých dětí, Alexeji,“ zašeptal Kal. „My oba to víme. Podle práva by před tebou měla zavřít dveře navždycky. Až se vrátíš domů, přiznej své hříchy otci Kasmarovi, uzavři s ní mír a pak zapal svíčku Chesusovi za odpuštění. Slib mi to, příteli - chci vidět ve tvé rodině klid.“

Alexej zrudl a zahanbeně sklonil hlavu. „Hodný chlapík. Nechtěl jsem tě tu zahanbit, ale potřeboval jsi poučení. Odpusť mi to.“

„Není co odpouštět,“ zašeptal Alexej.

„Tak dobrá.“ pravil Kal laskavé a odešel. Muži, kteří ho slyšeli, pochvalně a přátelsky kývali na starého přítele, z něhož se nestal nafoukaný bojar.

Andrew se v duchu usmál. Možná se to teď nehodilo, ale právě díky těmto věcem Kal zůstával ve styku s lidmi, jimž nyní sloužil.

„Můžeme pokračovat?“ zeptal se Vincent škrobeně.

„Ovšem, synu, nesmíme je nechat čekat.“

Kal znovu vykročil a prošel kolem kouřící lokomotivy.

Padesát yardů před ní koleje končily, východní konec MFL&S železnice (Železnice Maine, Fort Licoln a Suzdal), konec dráhy označený ruskou vlajkou. Na druhé straně pokračoval železniční svršek přes vysoký, pět set stop dlouhý most na přehradových pilířích přes řeku Sangros, která označovala západní hranici obdělané půdy pod nadvládou Románů. Když se Andrew podíval přes řeku, uviděl nízké hradby hraničního městečka a zavlažovaná pole za ním, proťaté dvěma řadami dlážděné Appiovy cesty a železničním svrškem, mizícím přes nízké pahorky, jihovýchodní odbočka do hlavního města sedmdesát mil daleko.

Na západním břehu řeky ležela spousta vybavení, jako na každém čele železnice - válely se tu hromady čerstvě nasekaných podložek a trámů, z nichž ještě vytékala smůla, stohy lesklých kolejnic, které byly ještě před třemi dny v kovárně na Rusi, sudy hřebíků a koncovky na zajištění kolejnic. Vedle stály spací a kuchyňské vozy, jeřábní vozy, valníky, a dokonce jeden z nových parních strojů pro přepravování hlíny. Kolem vozů se hemžili lidé, snažili se získat co nejlepší výhled na obřad. Tři tisíce dělníků, vděčných za tu krátkou chvilku oddechu po těžké, neustávající dřině.

Když skupinka došla na konec železnice, zastavila se před ruskou vlajkou. Stál tu malý stan s obyčejným dřevěným stolem uprostřed a za ním byla další zástava na stříbrné žerdi nahoře, se zlatým orlem s rozepjatými křídly.

Z druhého konce mostu se ozvalo víření bubnů, podtržené jasným, pronikavým zvukem trub. Na most vpochodoval odměřeným krokem zástup mužů a Andrew při pohledu na ně pocítil mrazivé vzrušení, jako by nějak prošel časem a díval se na jiný věk.

V čele zástupu pochodoval první románský konzul, stříbrný kyrys se mu leskl v ranním slunci a purpurový plášť vlál ve větru. Za ním šly dva tucty mužů v tógách s tradičními svazky fasces, označujícími hodnost konzula.

„Vypadají jako z knížky o dějepisu,“ šeptl fascinovaně Emil.

„Dostali se sem stejně jako my,“ opáčil Andrew, „jenom o dva tisíce let dřív. Taky udržují stejné tradice a zvyky.“

„Stejně je Tugaři zbavili mužství,“ zavrčel O'Donald.

„Poučí se,“ prohlásil Kal klidně k O'Donaldovi. „Pamatuj, že bojovali se zbytky tugarské hordy, která sem zavítala, a zahnali je.“

„A pořád mají otroky. Toho jejich Marka naše řeči o svobodě příliš nepotěšily. Mají stejné zřízení jako Rusko, když jsme se sem dostali.“

„Dejte jim čas,“ řekl Andrew klidně. „Marcus chce obchod a spojenectví. Můžeme

jim ukázat lepší způsob.“ Z tónu jeho hlasu bylo zřejmé, že debata skončila.

„Přesto mi to uvízlo v krku,“ odsekl O'Donald, jenž se nedokázal ovládnout.

„Oni nás potřebují stejně jako my je,“ prohlásil Kal a ohlédl se na O'Donalda. „Pořád nevíme, kam se Tugaři poděli, a na jihu jsou ještě další hordy. Naši lidé potřebují spojence, pokud máme na tomhle světě přežít.“

O'Donald nedokázal odpovědět na logický vojenský postřeh, a tak se odmlčel.

Románský vůdce s ostře řezanými rysy došel blíž a tvářil se vážně. Měl hluboko posazené oči, téměř zakryté hustým tmavým obočím, a orlí nos. Nesl se vzpřímeně, navenek se dokonale ovládal, vládce zvyklý na naprostou poslušnost všech, kdož mu slouží. Jedinou známkou citů byly šedé jestřábí oči, v nichž se zračila zvědavost na Kalův zvláštní oděv a zjev.

Vojáci z kohorty za Markem pochodovali dál, téměř zrcadlový obraz 5. suzdalského, který se zařadil za Kala podle setnin.

„Ti jeho vojáci vypadají dobře,“ pochválil O'Donald. „Aspoň to tomu ďáblovi přiznám.“

„Římská tradice,“ opáčil Andrew a snažil se ovládnout potěšení, že vidí formaci, která jako by se přízračně vynořila z říše ztracené v historii. Muži měli těžké kožené tuniky a vepředu železný plech a jejich bronzové přilby se v krvavě rudém ranním slunci leskly. Centurioni s červenými pláštì, udávali tempo a štěkali rozkazy, vědouce, že jsou na přehlídce, připravení předvést pýchu Romy cizincům přicházejícím ze západu.

Bubny zmlkly a muži, jakoby vedení jedinou rukou, zastavili před standartami. Za Andrewem se za volání rozkazů, jako by s Romány soupeřila, zastavila suzdalská formace a muži pozdravili mušketami.

Vincent se s tasenou šavlí podíval po Kalovi a ukázal mu, ať zůstane stát. Sám popošel k Markovi, zvedl šavli a zasalutoval.

„Marku Licinie Grako, je mi ctí představit ti Kalinku, prezidenta Ruské republiky,“ pronesl latinsky.

Andrew se usmál, jak Vincent rychle pochytil latinu, jíž se učil už na kvakerské škole a nyní ji vypiloval pro svůj nový úkol. Byl to jeden z důvodů, pro něž byl jmenován vyslancem, protože kromě Andrewa a Emila bylo u pluku sotva půl tuctu mužů, kteří jazyk znali aspoň trochu. Latina, jíž se mluvilo v Romě, samozřejmě nebyla standardní učebnicovou verzí, co se učili z Caesarových Zápisků o válce galské, byla to mnohem hovorovější forma, ale za dva tisíce let se jazyk kupodivu změnil jen málo, jen se do něj dostala tugarská slova, která zřejmě znali všichni, kdo žili pod jejich nadvládou.

Poslal sem chlapce, aby velel oddílu dělníků na stavbě, což byla zároveň plně vyzbrojená brigáda, připravená se v mžiku pustit do boje. Zároveň si však

uvědomoval, že kromě ostatních kvalifikací má Vincent největší ideály o republice, a chtěl, aby se o ní Marcus dozvěděl od někoho, kdo má v podstatě dokonale čistou duši. Nevinnost sice nejspíš nebyla nejlepší vlastností pro velvyslance, ale při úvodním stadiu navazování prvního ruského spojenectví to stálo za trochu rizika.

Marcus, chladný a uzavřený, si Kala pochvalně prohlížel. Ti dva byli zcela protikladnými vládci. Kal, očividně rolnického původu, s tlustým tělem zabaleným v pomačkaném černém kabátě, s poněkud směšným cylindrem na hlavě, se otevřeně usmíval na románského patricije, který před ním stál jako oživlá socha ze vzdáleného, mytického věku. Oba chvíli jen mlčky stáli, dokud Kal neprolomil ledy a nenapráni levou ruku. Marcus se podíval na prázdný rukáv a vzal Kala za ruku.

Latinsky řekl: „Tvoje ruka - to mi nikdo neřekl. Je pryč, jako Keanova," a za řeči se usmál na Andrewa. Andrew se s Markem setkal při několika příležitostech, když začalo vyjednávání o obchodu a vojenském spojenectví mezi oběma národy. Začalo se mezi nimi vyvíjet přátelství, pouto dvou mužů, kteří umějí velet. „Prezident Kalinka ztratil ruku při obraně Suzdalu před Tugary," poznamenal Andrew.

„Tedy je válečník jako ty," prohlásil pochvalně Marcus a podíval se na Kala s učtou.

„Na lidi nic neudělá větší dojem, než když je člověk válečný hrdina," řekl Kal klidně, když vycítil, o čem se ti dva baví.

„Pomáhá to," řekl Andrew.

„No, tak se dáme do podpisováni'," přerušil je Kal a s úsměvem kývl na stolek u železnice. Maličký prezident a konzul došli ke stolu pokrytému purpurovou látkou, na němž ležely dva dokumenty, jeden psaný azbukou, druhý latinkou.

Marcus si od Vincenta vzal brk a napsal své jméno dolů na oba dokumenty, pak Kal, trochu sebevědomě načmáral svou značku, stylizovanou myš, čemuž Marcus se zájmem přihlížel.

„Ty neumíš psát?" otázal se latinsky. „ Kal význam latinských slov pochopil a podíval se na konzula. „Před příchodem Yankeeů jsem byl jenom mužik. Ale oni mě, nás všechny, osvobodili, postavili sobě na roven, už nejsme dobytek Tugarů. Učím se psát, ale pořád raději dělám značku své přezdívky - Myši."

Andrew rychle překládal. Nebyla to zrovna diplomatická odpověď, jak mu okamžitě došlo. Romani úspěšně zahnali zbytky Tugarů, aniž by získali výhodu sociální revoluce, jíž nejdřív prošla Rus. Marcus, jako příslušník vládnoucí kasty, měl sice radost, že jeho staří pánové byli svrženi, ale rozhodně ho nepotěšilo, jaké širší společenské změny Ruská republika představuje. Byla to otázka, o níž musel Andrew vyjednávat velmi opatrně. Nesměl zapomínat, že smlouva byla právě podepsána. Byla to dohoda mezi dvěma nezávislými státy o vzájemné ochraně, otevření volného obchodu a cestovních právech na pokračování železnice na východ. Dohody bylo v dopisech dosaženo již vloni, ale dnes, kdy bude na románském území položena první

kolejnice, byl vhodný čas přivést vůdce obou zemí k sobě pro formálnější podpis. Andrew musel Markovi opakovaně zdůrazňovat, že nehodlá dál šířit revoluci, za což hlasovaly některé radikálnější živly Ruské republikánské strany ve svém programu na rozšíření území státu. Starosti mu dělalo, že to vyhlašoval i sám Kal. V duchu věděl, že si Marcus uvědomuje, že během času to bude hrozba stejně nebezpečná jako Tugaři.

„Jestli jsi ztratil ruku v boji s Tugary, tak jsi jistě rovný každému," odpověděl Marcus nakonec a Andrew sebou v duchu trhl nad tím, co svými slovy jemně naznačil. Kal na Andrewa při překládání vědoucně mrkl, aniž by se urazil, a znovu Markovi podal ruku. Konzul se konečně usmál, uchopil ji do obou rukou a zvedl nad hlavu. Románští vojáci za ním vyrazili divoký pokřik.

„Pohněte s těmi kolejnicemi," zavolal Kal na dělníky, kteří postávali stranou a čekali.

Oddíl nacvičeně uchopil čtyři kolejnice a uložil je na pražce. Kladiva zarazila hřeby na místo. První kolejnice dosáhly na most. Kalovi přinesli těžké obouruční kladivo a on ho neohrabaně uchopil.

Podle vzoru dělníků Marcus přistoupil ke kolejím, kde již byly připraveny hřeby. Rozmáchl se a jedinou ranou hřeb zarazil skoro až po hlavičku. Dělníci pochvalně zakřičeli. Kal se postavil vedle něj, zvedl kladivo a ruští muži vyčkávavě zmlkli. Kladivo sletělo dolů a zarazilo hřeb úplně. Ozval se nadšený řev.

„Pluku, k líci zbraň!" křikl Vincent a pět set mužů zvedlo své zbraně k obloze.

„Zamířit!"

„Pal!"

Zahřměla dokonale načasovaná salva, podtržená vystřely z tuctu čtyřliberních děl dvou ruských baterií, která vypálila zároveň. Ferguson navíc zapískal na píšťalu Maladyho. Románská kohorta při salvě porušila řady, muži couvali a polekaně křičeli. Andrew zařídil, aby Marcus viděl ukázku předem, takže teď ani nemrkl, třebaže na něm byl vidět strach. Andrew se rychle zamyslel, pak vytáhl revolver, namířil na oblohu a podal ho Markovi.

Konzul si zbraň vzal, otočil se ke svým mužům a šestkrát vystřelil do vzduchu. Když vojáci viděli svého velitele, nejdřív se odmlčeli a pak se k němu s jásotem rozběhli. Suzdalský pluk se přihrnul také.

„Dobrá práce s tím kladivem, Kale," zařval O'Donald a protlačil se blíž.

„Cvičil jsem to týdny," opáčil Kal. jenž měl očividně radost. Muži obou stran se promísili a dělníci se přidali k oslavám.

„Tahle slavnost nám na celý den zničí pracovní rozvrh," pronesl ponuře Vincent, když vrátil šavli do pochvy a připojil se ke svému tchánovi.

„Uvolni se, synu,“ křičel O'Donald, aby ho bylo přes panující vřavu slyšet. „Chlapci potřebují den volna.“

„To jejich románské víno je skoro stejně špatné jako ta vaše zatracená vodka. Zítra muži nebudou k ničemu.“

„Á, vidím, že se pořád snažíš být střídmý,“ zasmál se O'Donald. „A přitom z celý ty bandy nejlíp zabíjíš a kleješ.“

Vincent po O'Donaldovi loupl okem.

„To je v pořádku, mládenče, občas si nemůžeš pomoct. Ale o chlapce si nedělej starosti - zítra se vrátí do lajny.“

„Doufal jsem, že večer budeme v Hispánii,“ zabručel Vincent zachmuřeně. „Ferguson pro nás připravil menší překvapení.“

Ferguson, mladý student strojnictví, jenž stál za mnoha technickými inovacemi, které zachránily Rus, se protlačil k nim. „Nebojte se, pane, něco jsem nechal přinést sem,“ hlásil a s úsměvem kývl Markovi. Konzul a inženýr poodešli stranou a klidně si povídali latinsky. Konzul mladého vojáka, jenž Romanovi musel připadat jako kouzelník, zřejmě považoval za přítele.

Ferguson kývl na jednoho ze svých důstojníků, který nervózně přistoupil ke stolu a nesměle nesl dřevěnou desku, na níž leželo kladivo a hromádka bílých krystalků, položil ji na stůl, na němž byla právě podepsána smlouva, a chvatně se stáhl zpátky.

„Tak dobře, Fergusone, co máte za lubem?“ zeptal se Andrew věda, že je všechny čeká další překvapení.

Ferguson se usmál, jako by měl velké tajemství, došel ke stolu a zvedl paličku.

„Jen se dívejte!“ A praštil do krystalků. S hromovým třeskem se zablesklo. Ferguson vyjekl a odskočil a rychle se plácal po doutnajících místech, kde se mu vzňal rukáv.

„Perkusní výbušnina!“ zařval nadšeně O'Donald a hnal se Fergusonovi na pomoc při hašení. „Bože, konečně můžeme do našich polních kusů dát třecí rozbušky,“

„A vyměnit v mušketách ty zatracený křesací kamínky za perkusní kapsle,“ zavrčel Hans.

Ferguson se s očividnou radostí podíval na Andrewa a jen čekal na otázky.

„Tak dobře,“ připojil se Andrew konečně ke hře. „jak jste, hrome, přišel na tohle?“

„To ten Markův stříbrný důl nad Hispánií,“ vysvětloval Ferguson. „Něco mi pořád připomínalo, jak staří Římané měli ve stříbrných dolech ve Španělsku taky rychlé stříbro, rtuť.

No, takže jsem začal přemýšlet. A když jsem tam byl naposledy, pár dní jsem experimentoval - a tak jsme se s Markem - pardon, s konzulem - poznali,“ a za řeči se

podíval na Marka, jenž se souhlasně usmál.

„Je to čaroděj," řekl Marcus latinsky s očividnou úctou.

„Nechtěl jsem vzbuzovat marné naděje, tak jsem byl zticha. Věděl jsem, že naše kapsle pro muškety se dělají z fulminátu rtuťnatého -jenom je nutné tam přidat tu třaskávou rtuť, aby to při nárazu vybuchlo. Nakonec jsem na to přišel. Myslím, pane, že bych dokázal zařídit malou obchodní dohodu, a brzo můžeme přeměnit všechny naše ruční zbraně."

„No, díky nebesům mají Romani měď a cín - takže se kapsle budou dát vyrobit." prohlásil Hans nadšeně. „Zásoba kapsli, co máme do našich springfieldek (Pozn. překl.: Springfieldka - jednoranná předovka, jedna ze standardních amerických mušket vyráběných ve městě Springfield. Za americké občanské války patřila k výzbroji armády Unie. Později se název užíval i pro opakovačky a samopaly vyráběné v téže zbrojovce.) a revolverů, už je skoro pryč."

„A kov na bronzový děla." O'Donald přímo zářil. „Ať se propadnu, vždycky jsem měl raději bronzový napoleony než železný kusy."

Zmínka o mědi Andrewa vytrhla z veselí. Na jaře po válce se obchodní lodi odhodlaly připlout ke Karthům a již se nevrátily.

V létě se tam odvážily další lodě, až se pozdě na podzim vrátila jedna, těžce poškozená, se zprávou, že je napadly karthská klounové lodě. Takže námořní mocnost na jihu zřejmě zaujala válečný postoj. Chápal jejich logiku. Pokud byly zprávy správné, jižní horda dorazí k jejich městu o příštím podzimu a nepochybně jim nařídila přerušit veškeré styky s odpadlými Rusy na severu. To byla jedna z jeho starostí. Měl pocit, že Tugaři se nevrátí - pokusili se napadnout Romány a byli zahnáni a přerušili veškerá spojení. Ale jižní horda, postupující stepí sedm set mil daleko na jihu, znamenala potenciální hrozbu, pokud by se někdy rozhodla zamířit na sever. Obranná linie, již zřizoval sto mil na jihozápad od Romy, bude do té doby připravená, ale věděl, že bez románských mužů, kteří by sloužili jako záloha, kdyby merkijská horda uhnula na sever, by byla situace zoufalá. Avšak ti, kdo přežili karthský útok, přinesli ještě jednu zprávu a mnohem nepříjemnější. Tvrdili, že když se začalo smrákat, na obzoru se objevil velký trojstěžník, z něhož se kouřilo. Quinquit.

O Tobiasovi neměli od jeho zběhnutí žádné zprávy. Andrew zpola doufal, že se protivný kapitán vrátí. Určitě by došlo ke sporům, ale ve vší počestnosti mu nemohl dezerci zazlívat. Bitva byla prohraná a na palubě lodi měl šanci uniknout.

To byla ta druhá věc, která mu od té doby neustále dělala starosti. Jestli se Tobias nevrátil, co vlastně má za lubem?

„Víno?" zeptal se Marcus latinsky a podával Andrewovi stříbrný pohár. Andrew si ho vzal a nucené se usmál.

KAPITOLA DRUHÁ

Ponížení mu spalovalo duši a rvalo srdce, cítil, že další bolest již neunese. Muzta qar qarth, vůdce tugarské hordy, stál sám na přídi lodi proplouvající úžinou vnitrozemního moře.

Qar qarth, pomyslel si nevesele, vůdce hordy, která již není. Kdysi měl válečníků jako hvězd na nebi, byli mocní jako vítr, blýskající se světlem věčného nebeského ohně, děsiví v bitvě jako Bugglaah, bohyně smrti, která vyslyšela jeho přání a pobila všechny, kdož se mu postavili. A teď byli pryč, moc, majestát tugarské hordy se změnil v hladové, rozedrané pozůstatky, a tak je změnil dobytek.

Muzta se otočil a podíval se na merkijský doprovod, stojící na zádi lodi. Horda Rudého slunce, po celá pokolení nenáviděný nepřítel, jejž jeho otec porazil u Onci s Kubatou po boku.

„Kubato, můj starý příteli, poradil bys mi tuto cestu?“ zašeptal.

„Můj pane, říkal jsi něco?“

Muzta se podíval na mladého nafoukaného Merkiho, jenž k němu přistoupil, zavrčel a zavrtěl hlavou.

I ostatní si všimli, že mluví s Kubatou, jako by starý prošedivělý přítel stále jezdil po jeho boku. Jistým způsobem to je pravda, pomyslel si Muzta a pousmál se. Co by mu Kubata poradil teď, ve chvíli konečného ponížení? Řekl by mu, aby to udělal, protože jinak se již přežít nedalo.

Porážku v Rusku přežilo jen asi třicet tisíc válečníků a spousta žen a dětí, které byly předvídavě mimo cestu, po níž se hnala povodeň. Zamířili na jihovýchod. Muzta souhlasil, aby se léčitelé, jež mu poskytl Yankee Keane, vydali dál a zastavili šíření neštovic. Tugary však pronásledoval hlad. Další ponížení přišlo, když se jim do cesty postavili Romani, kteří se dozvěděli o úspěchu Rusů, zastavili je hned za svými prvními vesničkami, a dokonce odmítli vyměnit jídlo. Pokračovat dál by nemělo smysl. Zabít všechny lidi. Romány, Kaný a Kithájce a rasy za nimi, by jeho lidem nebylo k ničemu, protože tuláci se dostali před ně a šířili příběh o světě, kde dobytek bojoval a vyhrál.

Jeho jedinou nadějí bylo najít bezpečný přístav, najít místo, kde by děti hordy mohly dospět a doplnit vyprázdněné řady, předat jedinému synovi, který mu zůstal, lid, jenž by se jednoho dne mohl opět stát pány a vládci.

A pak přišli vyslanci merkijské hordy, objevili se před ním jako nadutí supi. Řekli mu, aby se pod ochranou krevního pouta dostavil do dobytčího města Kartha před Jubadího qar qartha. Pokud odmítne, vyhladí jeho lid. Zbylí Tugaři nyní byli tisíc mil

daleko, tábořili v kopcích, žili z koniny a masa dobytka, který pochytali, a očekávali návrat svého qar qartha, jenž přinese buď bezpečí, nebo smrt.

Člun se mu dál kolébal pod nohama a Muzta cítil, jak se mu divně obrací žaludek. Vodu neměl nikdy rád. Při své cestě Tugaři velké vody obcházeli, na rozdíl od jižních hord, které je na několika místech musely překračovat, jako například tady, a spoléhat se na dobytek, že je přepraví na druhou stranu.

Teď poprvé spatřil karthskou říši na vlastní oči a nemohl potlačit obdiv k moci tohoto dobytka. Vedle jejich obrovského města vypadala Rus a ostatní říše, jimiž Tugaři na své cestě procházeli, malé a slabé. Město leželo na břehu moře, zabíralo plochu několika čtverečních mil a vápencové hradby a rozlehlé a vysoké chrámy ve světle dopoledního slunce rudě zářily. Za městem viděl terasová pole, stovky velkých vodních kol, vytahujících vodu z moře s použitím síly desítek tisíc lidí, kteří jimi otáčeli.

Kolem plulo sto lodí a veslaři udržovali pravidelné tempo, namáčeli vesla do vody, a když je vytáhli, v narudlém křišťálovém světle se mokře leskla. Muzta se ohlédl přes rameno a viděl ohnuté hřbety veslařů, lesknoucí se potem, s vlnícími se svaly. Při pohledu na ně mu zakručelo hladem v žaludku.

„Kolik dobytka je v této říši?“ zeptal se tiše.

„Karthu jsou prý čtyři miliony," odpověděl merkijský průvodce klidně s náznakem pýchy v hlase. „Kolik jich bylo na Rusi?“

Muzta se podíval na zle se usmívajícího válečníka a beze slova se odvrátil.

Ozval se hrdelní řev stovky narg. Muzta, vytržený ze zamyšlení, se podíval na břeh. Právě míjeli dvě mola, označující vnější přístavní bazén. Všiml si, že ze zátoky doprava vede kanál, který pak mizel za ohybem, za nímž se zvedaly chocholy kouře. Přímo před ním se na hradbách přístavu seřadili Vuška Has, elitní uměn merkijské hordy, a ve větru pleskaly jejich bojové zástavy.

Zamrazilo ho, když se díval na zástavy z koňských žíní, cítil se nahý. Byli tu dřív, nejméně o šest měsíců, a Muztu napadlo, jestli snad Merkiové nezahnali Bantagy, takže teď má Jubadí muže navíc a poslal je rychle do města. Malá naděje, že třeba Karthové povstanou a dají Merkiům co proto, jako Rusové jim, úplně zmizela. Přes rok se vyhýbal Jubadího hlídkám. Teď už ho nezastaví.

Smutně ho napadlo, jaké by to bylo, kdyby sám měl takovou moc, ale pak takové myšlenky zahnal.

Veslaři přestali pracovat, a jak loď zamířila k vnitřnímu molu, nad vodou se rozlehly rozkazy v hrdelním jazyce Karthu. Ve velkém vnitřním bazénu kotvilo dalších sto lodí, a dokonce i někdo, kdo se v námořničení nevyznal, jako byl Muzta, viděl, že plavidla jsou nová, a čety dělníků na břehu pracovaly na dalších klounových lodích. Muzta se zvědavě rozhlédl, ale nehodlal se nadále ponižovat tím, že by se znovu na něco zeptal. Plavidla měla jasný cíl, ale proti komu je chtějí použít?

Městská brána se otevřela, a jak připlouvala jedna loď za druhou, ozvalo se víření bubnů a ven vyjel zástup válečníků.

Muzta se na ně mlčky díval cvičeným okem a zvažoval jejich silu. cítil jejich moc a pýchu.

Když byla loď ukotvená, Muzta seskočil na nábřeží a mlčky čekal, až mu přivedou koně. Když nasedl, náhle se začal cítit líp. jako by mu kůň mezi nohama vrátil silu. Nepřítomně se předklonil a koně poplácal a jen se díval, jak z brány vycházejí další a další válečníci a řadí se na nábřeží.

„Vuška Has, lovečtí orli mého pána Jubadího," ohlásil merkijský důstojník spokojeně a natočil koně k Muztovi.

„Já vím." štěkl Muzta, „protože jsem viděl, jak v bitvě u Onci velký Kubata srazil jejich korouhevníka."

„A kde je tvůj Kubata, tví Oncijští, dvacítka tvých umělců teď?" odsekl Merki v odpověď. „Co udělali Yankeeové s jejich těly?" Merki se opovržlivě zasmál.

Muzta se třásl vzteky. Pokud ho sem přivedli, aby ho ponížili, tak by to docela dobře mohl ukončit hned. „Jsem stále qar qarthem svého lidu," zařval, otočil se v sedle a vytáhl meč z pochvy.

Merkijský válečník na něj civěl s neskrývanou nenávistí.

„Když jsi přišel do mého stanu a nabízel příměří, byl jsi dost uctivý," ječel Muzta. „A teď, když jsem pod ochranou krvavé přísahy přišel za tvým qar qarthem, teď se schováváš za meče svých válečníků a vysmíváš se mi."

Důstojník surově kopl koně a tasil meč.

„Tugare, maso tvých válečníků sežral dobytek. Tebou už ani neopovrhuji. Když proliji tvou krev, ušpiním si meč."

„Nartane, odlož zbraň!"

Merkijský válečník se ohromeně otočil od Muzty, jenž stál ve třmenech připraven udeřit, a nyní zaváhal a podíval se tam, kam hleděl Merki.

V bráně stál osamělý válečník, nepříliš vysoký, hlavou jen tak tak dosahoval k ramenům svých devět stop vysokých gardistů. Dlouhé paže se mu nadouvaly svaly a černá kosmatá srst se mu leskla čerstvým nátěrem dobytčího tuku. Muzta bez ptaní věděl, že má před sebou Jubadího qar qartha, pána merkijské hordy.

Nartan, jako by ho ranila mrtvice, pustil meč a ten zachřestil na dláždění. Kovové zvonění bylo jediným zvukem v nastalém vyčkávavém tichu, které se rozhostilo při tomto střetu.

„Seber svou zbraň a předstup," zařval Jubadí.

Válečník seskočil z koně, zvedl meč a s hlavou vzdorně zdviženou přešel nábřeží.

„Vydal jsem rozkaz," pokračoval Jubadí chladně, „přivést Muztu, qar qartha tugarské hordy, bez urážek a zranění. Čekal jsem, že to bude vykonáno za třetinu roku. Tobě to trvalo čtyřikrát tak dlouho. V samotném stínu mého stanu, který jsem mu zaslíbil jako bezpečné místo, ses rozhodl urazit jej i mne."

Nartan mlčel.

„Zabij se." vyzval ho Jubadí studeně.

Nartan se otočil a s ledovou nenávistí se podíval na Muztu, klekl si, zapřel jílec meče do země a hrot si opřel o žebra.

„Tugare, dívej se, jak Merki poslouchá a umírá," zasyčel a bez sebemenšího váhání nalehl na meč. Muzta tomu přihlížel s mečem v ruce a skrýval obdiv, když se Merki předkláněl stále víc a ze zad mu přes koženou zbroj pronikl zakrvácený hrot. Přes rty mu neunikl ani hlásek a čepel zajížděla stále dál. Merkimu z úst vytryskla krvavá pěna a jeho tělo se křečovitě otřáslo. Zachvěla se mu kolena a tělo mlčky sklouzlo dopředu, dokud nenarazilo na záštitu. Válečník byl mrtev dřív, než se jeho úzkostí zkřivená tvář dotkla země.

Jubadí, aniž by se na něj podíval, přistoupil k Muztově koni. „Dluh za urážku je splacen," pravil klidně.

Muzta se podíval na Jubadího, jemuž jednou čelil jako rovný rovnému na bitevním poli a teď před ním vypadal jako chudák, bez poznámek se sklonil a namočil hrot meče v kaluži krve vytékající zpod Nartanova těla, čepel otřel o boty z koňské kůže a vrátil meč do pochvy.

„Ačkoliv to již bylo řečeno," ohlásil Jubadí vysokým, jasným hlasem, „žádám tě, Muzto, qar qarthe tugarské hordy, abys přijal mou krvavou přísahu a odpočal si v mém stanu. V říši merkijské hordy, která je bez hranic, se ti nic nestane."

„Nepřicházím s touhou po smrti tvé či tvých lidí, dokud budu pod ochranou tvé přísahy," prohlásil Muzta a v duchu se celý naježil, že Jubadí použil výraz „bez hranic", když popisoval merkijskou říši.

Tohle bylo poprvé, co se kdy podíval na Jubadího, jemuž by byl ještě před půldruhým rokem rovný mocí. Jubadí byl menší, ale Muzta vycítil, že při souboji by ho mohl docela dobře i porazit, tak silné měl paže. Byla v něm mužnost, stlačená síla, která Muztu vyváděla z míry. Když se z Jubadího mocných paží podíval na své, pokryté již šedivějící srstí, poznal, že ho zkušenosti z posledního roku nenávratně změnily. Znovu pohlédl Jubadímu do očí a vycítil nepatrné opovržení, jako by ho jeho soupeř nedokázal brát úplně vážně.

Ať si to myslí, zaklel Muzta v duchu. Kdybych byl já na jeho místě, cítil bych se stejně. A když si uvědomil tohle, poprvé se začal uklidňovat, začínal chápat možnosti, které se mu ještě plně nezformovaly v hlavě.

Jubadí jeho pohled mlčky opětoval. Tak tohle je ten hlupák, říkal si v duchu. Jak

mohl někdo z vyvolené rasy dopustit, aby ho potkala taková pohroma, to nedokázal pochopit. Nejraději by Muztovi plivl do tváře za to, co se stalo, ale ovládl se. Nicméně mu bylo jasné, že bez toho, co se stalo, by naděje Merkiů, že se ubrání bantažské hordě, zmizela jako sníh na slunci. Pousmál se, otočil koně a vydal se zpátky k bráně. Muzta se zařadil vedle něj. Zastavili se mezi obřadními ohni po stranách vstupu do Karthy, předklonili se v sedlech a uklonili se k východu, místu nikdy nekončící jízdy, směru, jímž v životě jeli všichni Tugaři, Merkiové i daleko na jihu Bantagové a Tamakové, a pak k západu, směru, kde byl odpočinek, konec dne, konec času, stezka ke hvězdám. Muzta se pomodlil, aby na něj Kubata a všichni, co té noci padli na nekonečné stepi, pohlédli a šeptali mu, až bude ve snu kráčet věčnou říší.

Vjížděli bránou do města a Muzta se v chládku uvolnil. Jižní říše byly příliš teplé, a třebaže to příležitost vyžadovala, raději by si těžkou obřadní zbroj, dobytčí pláštěnku a těžkou válečnou přilbu ozdobenou čtyřmi dobytčími lebkami nebral. Krátká chvíle chladu pominula a ocitli se v dobytčím městě. Zápach byl tak silný, že se Muztovi začalo navalovat. Vždycky mu bylo záhadou, jak může dobytek žít na takových místech. Zřejmě dával přednost tomu žít ve vlastním smradu, než ve svěžím vzduchu otevřené stepi.

„Jak ten zápach vydrží, to tedy nechápu," zavrčel Jubadí a znechuceně nakrčil nos.

„Je to dobytek - nic lepšího neznají," odtušil Muzta. Když se rozhlédl kolem sebe, nikde žádný dobytek neviděl a cosi ho napadlo.

„Jste tu dřív, než čekali," odhadl. „Už byli připravení vás přijmout?"

Jubadí se usmál. „Byli připravení, i když tu jsem jenom s jedním uměnem své gardy. Zbytek hordy ještě pochoduje sedm měsíců za námi." Na chvíli se odmlčel. „Taky věděli, co se stalo na severu."

Muzta tajně doufal, že Karthové proti Jubadímu povstanou a oslabí ho stejně jako Rusové jej. Je možné, že sem Jubadí spěchal, aby tomu zabránil?

„Zaručil jsem jim všem výjimku, kromě měsíční slavnosti," prohodil Jubadí klidně.

Muzta se na něj ohromeně podíval. „Jak přežijete?"

„Lepší utáhnout si opasek, než vidět své vojáky jako mrtvoly," odtušil Jubadí chladně. „Jíme koninu a poslal jsem harcovníky před bantažský předsunutý voj, aby nalovili dobytek, ale pro Karthy platí výjimka."

Takže za tím vším přece jen něco je, mnohem víc, než jsem si myslel, přemítal Muzta. Věděl, že mu Jubadí své důvody brzy vyjeví, tak schoval zvědavost za masku lhostejnosti a prohlížel si ulici, lemovanou vušskými válečníky stojícími bok po boku, s obouručními meči před sebou, hroty opřenými o zem a rukama na jílcích. Muzta je pohledem oceňoval. Byli dobři, zocelení bojem, tvrdí, mnozí měli na údech a obličeji jizvy.

„Slyšel jsem, že vaše válka s Bantagy neprobíhá zrovna nejlíp," zkusil to Muzta.

„Slyšel jsi správně," odsekl Jubadí hořce.

„Tvoje upřímnost mě překvapuje," zasmál se chladně Muzta.

„Jestli máme přežít, přišel čas na to, aby k sobě byli Merkiové a Tugaři upřímní."

Takže tuhle hru hraje, pomyslel si Muzta a cítil, jak z něj konečně opadá napětí. Kvůli něčemu mě potřebuje. Čekal na další slova, ale Jubadí cestou městem mlčel. Vjeli na ústřední náměstí a Muzta s otevřeným údivem hleděl na bohatství zdejšího dobytka. Všechny budovy byly z kamene, k obloze se zvedaly chrámy a na nich hořely ohně, vydávající podivný mastný kouř. Na cimbuří jedné velké sloupovité stavby viděl nervózní dobytek, dívající se dolů, náměstí samo však bylo až na nekonečné řady Vušků prázdné. Zamířili přes náměstí k severu cestou vyznačenou řadami gardistů.

Muzta, ve spalujícím žáru lapající po dechu, jízdu snášel mlčky a Jubadí ho vedl úzkými uličkami zpátky k oceánu. Když se Muzta rozhlédl, uvědomil si, kolik je tu novostaveb, dlouhé kůlny z hrubě přitesaného kamene a dřeva. Zevnitř se ozývalo bušení kladiv. Zjedná budovy bez střechy se syčením vyletěl snop jisker a Muzta nervózně zastavil koně. Z domů se linul těžký, páchnoucí kouř a jemu se z toho zježily chlupy.

Jubadí se zachechtal. „Ještě kousek," řekl a pobídl koně do uličky, kde zmizel za rohem. Muzta cítil, jak si ho Vuškové opovržlivě prohlížejí, a tak s tlumenou nadávkou pobídl koně do kroku. Za zatáčkou zastavil v bráně a překvapené vykřikl.

V přístavu před ním kotvila velká loď Yankeeů.

Jubadí se na něj ohlédl a zasmál se. „Chceš se zeptat jak, ale brání ti v tom pýcha," zavolal.

Muzta mlčky pobídl koně na nábřeží. Loď vypadala jinak, ležela níž na vodě, stěžně byly pryč, ale pořád to byla ta zatracená yankeeská loď. Byl si tím jistý. Dojel blíž a pozorně si plavidlo prohlížel, srovnával, co vidí, s tím, co si pamatoval.

Dřevěné boky lodě zmizely, nahradily je černé kovové pláty, pokrývající loď od jednoho konce k druhému. Do kovu byla vyřezána dvířka a z každého otvoru trčela rozzlobená tlama - hromotvůrci yankeeských válečníků. Ale takové hromotvůrce ještě nikdy neviděl. Měli tak velkou tlamu, že by do nich strčil zaťatou pěst. Nevěděl, jestli má při pohledu na tuto zbraň v merkijských rukou nadávat, nebo se radovat.

„Muzto qar qarthe, smím ti představit válečníka z této lodi." ohlásil Jubadí, „a Hamilkara, vládce Karthu?"

Muzta se otočil v sedle a podíval se na dva kusy dobytka, které vyšly z boku lodi a zastavily se vedle Jubadího.

Muzta si uvědomil, že to není Keane, a pocítil lítost. Keana by rád ještě někdy uviděl, i když si v poslední době nebyl jistý, jak by při tom zareagoval. Tento muž byl menší, skoro tlustý, s růžovým obličejem zalitým potem. Měl i jinou uniformu. Byla stejně modrá jako yankeeská, ale delší, sahala mu ke kolenům, a byla zdobená zlatým

tkalounem a dvěma řadami knoflíků.

Kartha byl vyšší než Yankee, tmavé vlasy a vousy měl naolejované a obnaženou hruď zarostlou skoro jako Tugar.

Muzta v jeho očích viděl opatrnost, Yankee se však vítězoslavně šklebil.

„Už jsme se setkali v boji," řekl Tobias a koktal na hrdelních hláskách jazyka Merkiů. Dialekt byl stejný jako tugarský, ale Muztovi z úst Yankeeho zněl ještě divněji.

„Tvoje loď teď vypadá jinak," poznamenal Muzta ostře.

„Teď je to skutečné válečné plavidlo," opáčil pyšně Tobias.

„Ukaž mu, jak jsi to udělal," nařídil Jubadí.

Tobias šel první a kývl na Muztu, aby šel za ním. Muzta se zařadil za oba dobytky a jen se ohlédl na Jubadího, jenž se otevřeně usmíval.

„Překvapen?"

„Lhal bych, kdybych řekl ne," zavrčel Muzta.

Zabočili zpátky k severnímu přístavu a Muzta jel mlčky. Cesta, jíž procházeli městem, byla bez dobytka, ale on cítil, že za zdmi to kypí činností. Ozýval se křik dobytčích hlasů, zvláštní bušení, k obloze létaly jiskry a nad střechami kůlen viděl otáčející se dřevěná kola.

Tobias a Hamilkar se zastavili před klenutým vchodem a naznačili oběma qar qarthům, že mají sesednout. Muzta seskočil a narovnal se před yankeeským dobytkem, který k němu vzhlížel tím protivným povýšeným způsobem.

Dveře se rozlétly a Muzta zalapal po dechu, jak se ven vyhrnulo spalující horko. Lekl se, ale strach ovládl, sklonil se a vstoupil do pekelné prostory za dveřmi. Na druhém konci rozlehlé jeskyně byla vysoká cihlová stavba, zabírající celou zeď. Střecha kolem ní chyběla. Uprostřed stěny zářila horká rudá skvrna, jako oko slunce.

„Naše tavící pec," prohlásil Tobias. „Dostáváme z ní tři tuny denně.

Před námi je pec, kde ze železa vyrábíme litinu," a ukázal na tucet dobytčat pouze v propocených bederních rouškách kolem mihotavé jámy, kde dobytek dlouhými kovovými tyčemi míchal roztavený kov.

„To je yankeeská budova pro výrobu kovu," zašeptal nahlas Muzta.

Tobias po něm koukl a ušklíbl se.

„Jeho muži ji pro mě udělali," ohlásil Jubadí pyšně.

Kůlnou se rozlehlo zadunění, jako tisíc válečných bubnů, a Muzta se nervózně rozhlédl.

„Buchary,“ hlásil Tobias a pokračoval v cestě, až se zastavil před řadou kladiv velkých jako člověk, která se pomalu zvedala a padala a bušila do plátů žhavého kovu, až do vzduchu létaly spršky horkých jisker. Parta karthských dělníků kov posouvala těžkými kleštěmi. Zatímco se dívali, skupina dělníků jeden plát zvedla, přenesla ho k rozpálené peci a strčila ho dovnitř. Další skupina vzala rozžhaveny plát a přesunula ho ke dvěma kamenným válcům. Jako by je ovládaly neviditelné ruce, válce se začaly otáčet. Železo prolezlo mezi válci, které je zploštily. Tobias odvedl diváky na druhou stranu. Zde byli připraveni další dělníci a přetahovali plech na dlouhý stůl, kde začali ořezávat okraje a přiřezávat do tvaru, zatímco další s těžkými kladivy a silnými hřeby dělali kolem okrajů zářícího plátu díry.

„Palcové plechy pro Ogunquit a ostatní dělové čluny,“ oznámil jim Tobias pyšně.

„Tohle peklo, to je přece yankeeský výtvor,“ zašeptal Muzta, neschopen potlačit strach.

„Taky jsem si to myslel,“ opáčil Jubadí. „Ale teď to peklo řídím já.“

Tobias se otočil od válcovací stolice a vydal se k místu, kde na podlaze ležela obrovská nádoba s pískem. Na jedné straně se zvedala věž ze suchého jílu, vyšší, než kam Muzta dosáhl, s boky silnými jako tělo koně. Nad hliněnou věží stál na plošině tucet karthských dělníků a zvedal těžkou tmavou nádobu. Nádoba se překlopila a z ní se vyřinula řeka roztaveného železa.

Muzta se tázavě podíval na Tobiase.

„Ukaž mu, k čemu to je,“ nařídil Jubadí a ukázal na otevřené dveře, u nichž stálo půl tuctu Vušků.

Muzta, vděčný, že může uniknout spalujícímu žáru, prošel dveřmi a zalapal po dechu. Polední horko Karthy mu teď připadal jako chládek. Údivem se zastavil a prohlížel si dlouhou řadu dřevěných kol, každé téměř dvacet stop vysoké, táhnoucí se podél zadní strany budovy. V každém kole neúnavně šlapalo dvacet kusů nahého dobytka, jako by se snažilo vylézt po vnitřku kola, které se stále otáčelo a bránilo jim v tom. Muzta chvíli hleděl na podivné procesí, jako by se ti lidé zbláznili. Proč by někdo chodil v kole?

„K otáčení kol, co pohánějí naše stroje, používáme lidskou sílu,“ vysvětloval Tobias. „Máme jich tu dnem i nocí dva tisíce. Nakonec budu mít páru, aby to dělala za nás.“

Muzta stále nechápal, nicméně zmatek zakryl a otočil se. Cestou kolem budovy se snažil nemyslet na kyselý pach pracujícího dobytka. Z puchu a vyschlého vzhledu jeho bývalé potravy se mu obracel žaludek.

Na dvoře za továrnou to kypělo činností. Po straně budovy vedla vysoká sypaná rampa, po níž kráčelo nekonečné procesí dělníků s pletenými koši na ramenou. Když došli nahoru, podali koše dalším mužům, kteří je vyprázdnili do kouřící díry, o níž Muzta usoudil, že to musí být vrcholek pece, co z ní vycházelo železo.

„Musíme sem vozit dřevěné uhlí z jihu a rudu skoro dvě stě mil. Pracuje mi na tom nejmíň pět tisíc lidí," vykládal Tobias pyšně.

Muzta se kolem pochvalně rozhlížel. Bylo tu hodně věcí, které starým yankeeským fabrikám, jež si prohlížel, když obklíčili Rus, chyběly. Ruská práce působila jaksi tajuplněji. Tady žádné oheň vyvrhující stroje nepokládaly na zem kusy železa a velká kola poháněl zpocený dobytek, ne voda, přesto i tady byla síla.

„Vyrábíte hromotvůrce," řekl Muzta věda, že jen hlupák by to přehlédl.

Jubadí se zasmál.

„Vraťme se k tvé lodi, Tobiasi."

Cestou zpátky do přístavu Muzta mlčel a v duchu nadával. Kdyby jenom znal skutečnou sílu yankeeských zbraní, udělal by totéž. Jenže Merkiové teď získali výhodu z jeho chyb.

Tobias přešel po lávce do lodi a ozval se podivný pronikavý zvuk. Muzta se podezíravě rozhlédl, vstoupil na palubu a uviděl před sebou ztuhle stát modře oděný dobytek. Jeden měl v ústech podivnou píšťalu. Tobias zasalutoval červenobílé vlajce na zádi, s modrým čtvercem s hvězdami na žerdi, ale Muzta si ho skoro nevšiml. Chamtivě se zahleděl na dlouhou řadu hromotvůrců na palubě. Za každou zbraní stála čtyři dobytčata.

„Šestiliberní polní kusy," řekl Tobias. „Vyrobené přímo tady Karthy," a podíval se na Hamilkara, jenž celou dobu mlčel, i když se teď zatvářil pyšně.

„Mí qarthové," promluvil Hamilkar a ukázal přes bok lodi. Uprostřed severního přístavu, asi sto yardů od nich, kotvilo malé otlučené plavidlo.

Z lodi se ozvalo hromové prásknutí. Muztovi se vrátily všechny staré hrůzy, takže sebou cukl s jen stěží ovládaným děsem, vděčný za sírový kouř, který ho obklopil a zakryl strach v jeho očích. Když se kouř rozplynul, viděl, jak kolem plavidla vyletěl gejzír vody a vzduchem létaly kusy dřeva. Kouř zmizel a karthský dobytek kolem něj dychtivě jásal. Člun se kolébal na zpěněné vodě a pomalu se začal potápět.

Muzta se otočil.

„Ještě jsme neskončili," zarazil ho Jubadí klidně a pokynul Tobiasovi. Yankee kývl, naklonil se nad otevřený poklop a zamával. „Číslo jedna, pal!" zařval.

Muzta se ohromené chytil zábradlí, když se celá loď vzepjala, jako by do ní nějaký obr udeřil kladivem. Zdola se vyvalila vlna kouře, ozářená zábleskem. Vzápětí se terč s přeraženým kýlem zvedl do vzduchu.

„Číslo dvě a tři, pal!"

Vyletěly další dvě střely. Jedna z nich prorazila záď plavidla a utrhla ji v záplavě třísek. Muzta viděl, jak druhá kule letí, jednou se odrazila od hladiny a pak o několik set yardů dál vybuchl oceán při jejím dopadu, když zmizela z dohledu.

„Taková síla,“ zašeptal Jubadí.

„Naše děla jsou nejsilnější na světě, můj pane,“ prohlásil Tobias pyšně. „Padesátiliberky. Čtyřliberky, kterým čelili Tugaři, nebyly nic ve srovnání s tím, co jsem vytvořil já.“

„Kolik jich je zatím?“ chtěl vědět Jubadí.

„Patnáct, můj pane. Až vyplujeme, budeme jich mít třicet. A dvě, která vystřelí stolibrovou kuli.“

„Co jsi udělal s touto lodí?“ vyptával se Muzta, neschopen skrýt svou zvědavost.

„Odřízli jsme celou palubu a sundali stěžně,“ vysvětloval Tobias pyšně, jako by poučoval skupinu obdivovatelů. „Pod nohama máte dělovou palubu, je dlouhá sto třicet stop a krytá dvěma palci železa na skoro dvou stopách dřeva. Loď bude mít pět děl na bocích a jedno těžké na přídi a další na zádi. Boky, jak můžete vidět, jsou sklopené, aby se kule odrazily, a vepředu je kovový kloun.“

„Pověz mu o těch ostatních lodích,“ vybízel Jubadí hrdě.

„Stavím osmnáct dělových člunů. Každý ponese jednu padesátiliberku v obrněném krytu a budou tu dva čluny, které unesou těžké moždíře.“

„Moždíře?“ optal se Muzta. Dalo mu práci porozumět strašnému Yankeeovu přízvuku. Zvláštnímu slovu už nerozuměl vůbec.

„Krátká tlustá děla, která vymrští sto liber těžkou kouli s výbušnou náplní až na čtyři míle. Máme možnost vyrobit třaskavé náboje, jako ty, které jsi viděl používat Yankeeje,“

„Prach?“ zeptal se Muzta.

„Yankeeové ho trochu prodali předtím, než začala válka,“ ozval se Hamilkar. „Uplatili jsme jednoho suzdalského kupce, aby nám odhalil jeho tajemství, a už jsme ho vyráběli, než se vůbec objevil hlásný.“

Muzta se podíval na Jubadího a lehce se pousmál. Takže Karthy taky napadlo, že s vámi budou bojovat, pomyslel si s uspokojením. Škoda, že neměli dost kuráže, aby to udělali.

„Sloužili jste mi dobře,“ řekl Jubadí tiše. „Všichni smíte odejít. Chci tuto loď pro sebe.“

Tobias se na ně chvíli díval a Muzta u něj zpozoroval vztek. Hamilkar se uklonil a odešel a Tobias ho následoval. Z podpalubí se vyhrnuli karthští dělostřelci. a když odcházeli z lodi, pokukovali po Jubadím a Muztovi s neskrývanou bázní.

„Jsi příliš neústupný,“ pošeptal Hamilkar Tobiasovi, když slezli z paluby.

„Bez nás by ti zmetci nic takového neměli,“ zasyčel Tobias. „Měli by si to uvědomit.“

„Oni to vědí. A já vím, že Merkiové nejsou tak hloupí jako Tugaři. Umístili sem svůj nejlepší umen, aby zajistili, že se proti nim nevyzbrojíme. Musíme hrát jejich hru a rozhodně nesmíme vzbudit jejich hněv. Uč se, Tobiasi, jestli chceš přežít, protože jestli je obrátíš proti nám, osobně tě zabiju.“

„Jsem pod jeho ochranou,“ vyštěkl Tobias.

„Nebudou tu věčně,“ odsekl Hamilkar a odešel.

„Co to mělo hergot znamenat?“

Tobias se otočil a usmál se na Jima Hinsena s Jamiem, jenž se naparoval po jeho boku. Tobias si prohlížel mladého dělostřelce, jediného příslušníka Pětatřicátého, který se k němu připojil, když prchal z Rusi. Chlapec se velmi osvědčil. Informace o výrobě prachu a děl, které jim poskytl, byly k nezaplacení. Tobias od začátku vycítil, že má instinkty jako kočka a bez ohledu na situaci vždycky dopadne na nohy.

„Že se Hamilkar bojí Jubadího, to je vše.“ Tobias si odfrkl.

„Stejně bych si s ním ani s tím Merkim nic nezačínal,“ podotkl Hinsen.

„Až bude Ogunquit plně vyzbrojená, budu hrát jejich hru,“ opáčil Tobias, „budu ji hrát, jak budou chtít, ale nezapomenu, že máme vlastní plány.“ Tobias se ohlédl na palubu, kde postávali Jubadí a Muzta. „Stejně těm parchantům nevěřím,“ zašeptal.

„Neměl bys věřit nikomu,“ přisadil si Jamie s úsměvem. „Zvlášť těm lidožravým ďáblům ne. Pojď - mám hroznou žízeň a do psí mateři, potřebuju ženskou.“

Tobias se na piráta opovržlivě podíval a odešel, Hinsen a Jamie se vydali za ním a tiše se smáli nějakému soukromému vtípku. Tobias se chtěl ohlédnout a napomenout je, protože vycítil, že se smějí jemu, ale neřekl nic.

Muzta se mlčky díval, jak dobytek odchází z nábřeží a mizí v uličce vedoucí k továrně.

„Ty jim vážně věříš?“ zeptal se Muzta.

Jubadí se temně zachechtal. „Asi tolik jako tobě,“ prohlásil klidně.

Muzta neříkal nic. Teď konečně zjistí důvod, proč sem byl pozván, a nechtěl odhalit, že spěchá. Otočil se od Jubadího a prošel se po lodi, která byla celá rovná od přídě po zad, až na komín parního stroje, malou otevřenou kormidelnu a půl tuctu zahnutých rour, jimiž se nasával vzduch. Paluba byla pokrytá železnými plechy, jako byly ty, které viděl kovat. To samo o sobě bylo záhadou. Jakým kouzlem ten yankeeský dobytek dokázal, že železo plave na vodě? Hromotvůrci na palubě byli větší než ti, které viděl u Yankeeů, a když se podíval blíž, viděl, že kov je hůř zpracovaný a hlavně jsou méně dokonale vytvarované a tlustší. Došel k zábradlí a podíval se přes bok. který se pod hladinou vytáčel ven. Boky byly také pokrytě železnými pláty. Muzta si okamžitě uvědomil, že tato loď byla přestavěna proti Yankeeům - protože jakému jinému účelu by mohla sloužit - a zrychlil se mu tep.

Došel k lodnímu jícnu, slezl dolů a zmocnil se ho neklid. Na dělové palubě bylo šero, světlo sem pronikalo jen úzkými otvory nad hlavou. Panovalo tu nesnesitelné horko a silně tu páchl kouř ze střelného prachu, až se začal dávit. Lapal po dechu a v horku vyplazoval jazyk. Paluba byla pro dobytek, ne pro Tugary. Chtěl pryč z toho vražedného horka, ale zvědavost ho hnala dál do tmy. Přimhouřil oči, dřepl si a plazil se dál. Hromotvůrce před ním ho znovu naplnil bázní. Hlaveň byla ze železa a Muzta odhadl, že musí vážit dvacetkrát, možná padesátkrát víc než hromotvůrci na palubě. V držáku u přepážky byly naskládané železné koule. Muzta jednu zvedl a musel napnout svaly.

„U Bugglaah.“ zašeptal, „kdyby tak mohli tito hromotvůrci sloužit mně.“

Popustil naplno uzdu své představivosti. S takovouto zbraní by mohl Yankeeje rozdrtit, rozbít jejich město na třísky. Z pomyšlení, že takovou moc nyní vlastní Jubadí, se mu dělalo špatně. Vrátil kouli zpátky, a jak se mu zrak přizpůsobil šeru, prohlédl si celou palubu. Takových kusů tu bylo deset. Vepředu uviděl dělo skoro dvakrát větší než ostatní. Dolezl k masivní zbrani a s bušícím srdcem se k němu posadil. Takhle se tedy válčení změnilo? napadlo ho ponuře. V budovách dobytka se vyrábějí věci, které dokážou válečníka srazit na desetkrát větší vzdálenost než šíp? Bylo mu z toho špatně.

Dlouho tak mlčky seděl a vstřebával, co viděl. Byly tu stezky uvnitř stezek, plány proplétající se mezi dalšími plány.

„Tak co bys mi poradil teď, můj dobrý Kubato?“ zašeptal se smutným úsměvem, když se mu v hlavě konečně začaly tvořit první odpovědi.

Když se Muzta znovu objevil nahoře, Jubadí se zvedl od zábradlí a přátelsky mu pokynul, aby se k němu připojil pod stříškou na zádi lodi, kde stál stůl. Merki si sundal přílbu a usadil se do sedlu podobného křesla. Natáhl se přes bok a vytáhl na provaze zavěšený zapečetěný džbán. Vyndal zátku a do dvou číší z dobytčích lebek nalil zkvašené kobylí mléko.

Muzta si s povzdechem vzal číši, kývl k západu a ulil malou úlitbu. Bez obřadu zvedl lebku a jediným douškem obsah vypil. Chladný nápoj mu udělal dobře. Bez váhání zvedl těžký džbán a dolil si.

„Jak to vedro vydržíte, to opravdu nechápu,“ zavrčel, když do sebe hodil druhou číši.

„Já zase nechápu, jak vy vydržíte na tom zatraceném zamrzlém severu. Rozhodně je to ale lepší než říše Bantagů.“

„Aha, ano, Bantagové.“ zabručel Muzta a podíval se na svého hostitele. „Myslím, že nakonec se všechno točí kolem nich.“

„Naši otcové, dědové, bezpočet pokolení, bojovali,“ začal Jubadí s úsměvem, jako by se dělil o drahocenné vzpomínky.

„Vždy tomu tak bylo, protože co jiného je zdrojem naší pýchy, důvodem pro naše žití než síla paží?“

„A ta síla je pryč, můj starý nepříteli,“ prohlásil Jubadí.

Muzta se málem naježil, ale v Jubadího hlase necítil výsměch.

„Protože jak jinak bychom prokázali svou cenu, svou sílu, svou pýchu,“ pokračoval Jubadí, „než zkřížením mečů, Tugar proti Merkimu, Merki proti Bantagovi? Copak nejsme tatáž rasa? Copak tomu tak nebylo vždycky, i za dnů, kdy naši otcové bohové kráčeli mezi hvězdami?“

Muzta kývl na souhlas. Copak během kroužení v době jeho mládí, po poslední velké válce nebyly ohně za noci rozdmýchávány vyprávěním strážců bájí, odříkávajících příběhy o odvaze? Copak v mládí nesnil, že až poletí k západu, až spočine v nebeské nekonečné stepi, uslyší za nocí příběhy svých lidí dole, zpívajících nové písně o jeho odvaze, již prokázal, když mezi nimi chodil jako jejich qar qarth?

„Mohli bychom vás teď rozdrtit,“ řekl Jubadí vzdáleným, chladným hlasem. „Jste vyřízení. Na každého válečníka máte dvacet dětí, které je třeba nakrmit. Teď na lov jezdí dokonce i vaše ženy. Můžu vyslat své Vuška Has, aby jeli jako vítr. Tví lidé se nemůžou schovávat věčně - do roka bychom vás našli a pobili ty, co zbyli. Mohl bych vyslat dva uměny, aby zamířily na severovýchod, a nakonec bychom vás chytili do sítě, protože mí válečníci za den urazí tolik cesty, kolik vaše jurty za čtyři dny.

Stačí mi jen natáhnout ruku a vzpomínka na tugarskou rasu zmizí navždy. Tví předkové před tebou, jejich duchové, by pak zmizeli, protože písně jejich lidu by se již neozývaly nocí, aby jim dodaly sílu. Takže i v nekonečné stepi na západní obloze by bylo jméno Tugarů zapomenuto.“

„Tak proč to neuděláš?“ zavrčel Muzta. „Nebo na tebe tolik tlačí Bantagové na jihu?“

Jubadí se na Muztu překvapeně podíval a tugarský qar qarth se poprvé usmál, neboť věděl, že svého soupeře přistihl nepřipraveného.

„Vím, že loni časně na jaře jsi měl těžké ztráty při překračování úžiny slaného moře daleko na západ odsud a jenom lstí jsi zničil jejich elitní uměn a donutil je se na čas stáhnout.“

„Copak mají Muztovy oči a uši křídla?“ divil se Jubadí.

„Nikdy nezapomínej na dobytek zvaný tuláci,“ připomenul mu mírně Muzta. „Zjistil jsem, že jsou víc než jen na obtíž, jako mouchy bzučící kolem uší. Zpráva o tom, co se stalo, běží od úst k ústům jako vítr.

Zpráva o vítězství letí rychle, ale zpráva o porážce má křídla,“ pokračoval Muzta klidně. „Oba jsme měli starosti, Jubadí qar qarthe.'

„Jenže moje nepříjemnost pocházela z rukou vyvolené rasy, ne dobytka,“ prskl

Jubadí. „Nezapomeň, Muzto, můžu tě rozdrtit ze sebemenšího rozmaru.“

„Tak to udělej!“ zařval Muzta a vyskočil. „Rozhodl jsem se, že nebudu žít z milosti nějakého Merkiho. Jestli je tohle konec mého lidu, tak mu budu čelit s mečem v ruce. Jestli mi božští předkové nepomůžou, tak co se mě týče, můžou shořet.“

Jubadí zvrátil hlavu dozadu a zařehtal se.

„Chrabrá slova, když víš, že podle své přísahy s tebou teď nemůžu bojovat. Ne dokud se bezpečně nevrátíš ke svému lidu.“

„Jestli ses rozhodl, že nás všechny nepobiješ, tak k tomu máš jistě dobrý důvod,“ opáčil Muzta chladné. „Tak mluv. Jel jsem padesát dní, abych se před tebe takto postavil. Netoužím být s tebou, tvými lidmi a těmi stroji o nic déle, než bude nutné.“

„Aspoň nejsi zlomený,“ podotkl Jubadí.

Muzta se tvářil bezvýrazně. Kdyby jen jeho nenáviděný nepřítel znal pravdu, říkal si v duchu. Ale ve chvíli, kdy se díval, jak merkijský vyslanec umírá, záviděl mu, v duchu si přál, aby to břímě zodpovědnosti a hanby za to, že ho porazil dobytek, konečně zmizelo. Jenomže se bál postavit svému otci na nebesích, protože všichni by věděli, že on, Muzta, dovolil nejnižší rase, aby ho porazila. Smrt nebyla vykoupením. Břímě, jež na něj čekalo tam, ho děsilo. Pro něj nebude úniku na tomto ani na onom světě, a to ho trápilo tak, že se ve spánku zmítal děsivými sny plnými opovržení.

„Proč jsi mě sem zavolal?“ zeptal se Muzta a konečně se dostal k jádru věci.

Doufal, že merkijská horda nějak projde k východu, aniž by ho pronásledovala, a on se pak po několika letech zařadí za ně, třeba bude paběrkovat v jejich stopách, možná se dokonce dostane i k bantažské hordě. Jako zapřísáhlí nepřátelé Merkiů by se třeba mohli Bantagové s Tugary dohodnout. Zpěváci vyprávěli, jak se před dvaadvaceti okruhy Bantagové a Tugaři takto spojili a Merkie téměř vyhubili, až se nakonec pohádali o kořist a Merkiové a Bantagové se spojili proti Tugarům a zahnali je zpátky na sever.

Bylo zřejmé, že ho sem Jubadí přivedl, aby mu ukázal, jak jsou Tugaři v pasti a žijí nyní z pouhého jeho rozmaru. Když měli v rukou děsivé yankeeské zbraně, veškerá naděje byla navždy pryč.

Jubadí Muztovi dolil a svou číší ukázal na řady děl na palubě Ogunquit.

„Se stovkou těch malých zbraní bys mohl yankeeský dobytek rozdrtit, jako on rozdrtil tebe.“

Muzta v jeho hlase vycítil soucit a podíval se mu do očí.

„Ta tvá hloupá pýcha,“ utrousil Jubadí téměř chápavě.

„Tys tam nebyl.“

„Ale dostal jsem hlášení,“

Muzta se na svého starého soupeře pozorně zadíval.

„No tak, oba máme v táborech své špehy. Opovrhujeme jimi, nenávidíme každého, kdo zrazuje svůj klan, ale ty je taky používáš. Jeden z nich přežil tvou porážku. Měl jsi poslechnout starého Kubatu a neútočit přímo, tak jsi vykrvácel. Tam jsi nebojoval s dobytkem, ale s muži.“

Muzta se nezmohl na odpověď.

„A teď jim stonásobně vrátím, co udělali tobě,“ prskal Jubadí. „Nechal jsi mě v pěkné kaši, Muzto. Myslíš, že bych mohl nechat takové, jako jsou oni, na severu a odjet na východ? Než bychom dokončili okruh, oni by vyzbrojili všechen dobytek, udělali by válečníky ze všech. Nezapomínej, že nás, vyvolených, je teď méně. Na každého Merkiho je tu stokrát víc dobytka. Tví Rusové byli ve srovnání s Khitájci. Konstany a Epťany jen menším stádem. Představ si, že by se proti nám spojili. Všiml sis, že i když je pojídáme, při každém okruhu jich je víc, kdežto nás je pořád stejně?“

„Je zřejmé, že neštovice se na jih nedostaly.“'

„A tys je měl nechat se šířit!“ vybuchl Jubadí rozčileně. „Místo abys nechal dobytčí léčitele jet před tebou. Zatraceně, kdyby tví Romani byli oslabení, mohl ses jimi nakrmit. Ale ne, to jsi nepochopil! Ty jsi před sebe vypustil ne jednu věc, ale dvě, konec neštovic a zprávu, že je možné nás porazit.“

„Kdyby dobytek pošel, tak bychom hladověli všichni.“

„Lepší nechat je všechny pochcípat, než aby zjistili, že proti nám můžou bojovat. Ten yankeeský způsob myšlení je větší hrozbou než prázdný žaludek. S tím,“ křičel Jubadí a ukázal na děla, „nás vyřídí, ne jenom Tugary, ne jenom Merkie, ale nás všechny, a tenhle svět bude patřit dobytku.“

Muzta sklonil hlavu. „Takže jsou staré způsoby pryč.“

„Jen prozatím,“ vyjel Jubadí ostře.

„Snad jsi mě sem nepřivedl jen proto, abys mi ukázal hromotvůrce a žádal po mně poslušnost?“

Jubadí se tiše zasmál. „Jsi zbrklý, qar qarthe tugarské hordy. Čekal jsem od tebe méně řečí.“

Muzta se v duchu naježil. Věděl, že má Jubadí pravdu. Ale všechno to, co v sobě nesl, ho v poslední době dost rozčilovalo. Qar qarth musí mlčet a slova používat stejně střídmě jako sílu svých válečníků. Musí poslouchat a málo mluvit. V duchu zaklel.

„Chtěl bych ti něco nabídnout,“ řekl Jubadí tiše.

Muzta se zasmál. „Proti Bantagům výměnou za bezpečí mých lidí,“ odhadl. „Možná bych měl počkat, jestli mi Mangu, qar qarth bantažské hordy, neudělá lepší nabídku.“ Věděl, že jeho slova nemají váhu, a dokonce se ani nedotkla Jubadího skutečného záměru. Uvědomoval si, že pro tugarskou hordu nakonec přece jen existuje

naděje na cestu ven.

„Zkus to," vyštěkl Jubadí. „Musel bys odvést své lidi přes dva tisíce mil daleko na jih, překročit úžiny východního moře a část mé říše. Pokud by ses o to pokusil, vrhly by se na tebe moje uměny a zničily tě. Musíš se dohodnout se mnou, Muzto Tugare, nebo s nikým."

Muzta vztekle zaprskal, rozhořčila ho Jubadího nestoudnost, když ho neoslovil jako qar qartha.

„Nabízím ti následující, Bantagové znamenají v této chvíli jen hrozbu, což bylo vždycky základem našich válek."

„Je to válka, kterou už prohráváš," bodl po něm Muzta.

Jubadí se na chvíli odmlčel. „Stejně tě můžu strhnout s sebou," poznamenal chladně.

„Ty mě teď potřebuješ, že, Jubadí Merki?" štěkl Muzta.

Jubadí se snažil ovládnout vztek.

„Půl okruhu jsi bojoval s Bantagy a prohráváš. Není to nájezd a protinájezd, je to válka o přežití. I je něco pohání, takže to není jen válka kvůli zábavě nebo nějaké okamžité výhodě. Z nějakého důvodu se snaží vás vybít. My, tugarská horda, jsme vás zranili u Onci. Teď Bantagové ucítili krev a přicházejí, aby dokončili to, co jsme my začali."

„Ty to nechápeš," zaječel Jubadí a praštil pěstí do stolu.

„Ale já to chápu," odsekl Muzta. „Nejdřív použijete dobytek, aby vyřídil yankeeskou hrozbu na severu, a zároveň se naučíte, jak vyrábět jejich zbraně. S použitím Karthu zničíte Yankeeje. Pak postupně sníte Yankeeje a Karthy, seberete zbraně, které budete potřebovat, a obrátíte je proti Bantagům."

Jubadí se pousmál.

„Tak proč mi to vykládáš?" pokračoval Muzta. „S takovou silou nevidím, kam do tvého plánu zapadají Tugaři."

„Slibuji ti vlastní svobodnou říši, velkou severní step, oplátkou za tvé nynější spojenectví."

„A když řeknu ne?"

Jubadí ukázal na továrnu. „Sílu, kterou tady vyrábím, obrátím proti tobě. Dobytek nám vždycky vyrobil, co jsme chtěli, dokonce i naše válečné luky. A teď vykovají nové zbraně pro nové úkoly.

Do jara mi vykovají pět set hromotvůrců," pyšnil se Jubadí a ukazoval na řadu polních kusů.

Ohromený Muzta si děla závistivě prohlížel.

„A prach?“

„Víc, než kdy budu potřebovat. Pět set těch a desítky velkých děl, cos viděl dole. To bude nový zdroj mé moci.“

„A malé zbraně, jaké nosí muži?“

„Pro můj úkol nejsou k ničemu,“ opáčil Jubadí. „Naše velké luky dostřelí dál. Ach, pár jich vyrobíme pro dobytek, určitě, ale ne moc, protože je pro nás snadné spočítat a ovládat velké hromotvůrce, ale je třeba se bát menších v rukou dobytka, co nám slouží. Tudíž jim nedovolím víc než několik tisíc.

Pokud nás potěší ti, kteří nám je vyrábějí, tak si je necháme. A pokud se nám znelíbí, můžeme je sníst později. Na druhou stranu ty můžeš buď hladovět, nebo bojovat za mne. Žádnou jinou možnost nemáš.“

Jubadí vzal ze stolu kožené pouzdro a vyndal z něj mapu, kterou rozvinul. „Jste jednoobdobní jízdu daleko na severovýchod od Karthy,“ začal a ukázal na prázdnou step po obou stranách staré hranice mezi jejich říšemi. „Moje horda je stále jedno období daleko na západ, prozatím nám jižní bok kryje velké pohoří, které se tady táhne od západu k východu. Bantagové se dál tlačí do průsmyků a již se ženou k východu, aby mě předběhli. Překročí vnitrozemské moře na jihu a pak zahnou k severu a budou doufat, že mě zastaví u úžiny. Do roka budou tady.“

„A ty chceš, abych pak udržel tuhle stranu úžiny volnou. Jinak nebudeš mít dost válečníků.“

„Ne pokud mám strážit průsmyky, okupovat Karthu a zamířit na sever, abych vyřídil město Yankeeů a ukončil jejich hrozbu.“

„To je moje území.“ namítl Muzta věda, že jeho slova jsou prázdná.

Jubadí se na něj podíval se sarkastickým úsměvem.

„A kromě toho,“ dodal Muzta rychle, „proti nim můžeš vyslat dvacet uměnů, a já stejně nebudu mít naději, že nad tebou zvítězím. Myslíš, že vloni přestali stavět? Už víme, že vybudovali svůj oheň, který jezdí na železných pásech, až do Romy.“

„Pamatuj, že vyzbrojuji dobytek, aby bojoval s dobytkem,“ opáčil Jubadí.

Šílenství, které se nakonec obrátí proti nám všem, pomyslel si Muzta.

„Do měsíce vytáhnu proti Yankeeům a jejich spojencům a ani jediný Merki nebude muset bojovat. Navázali jsme kontakty s ruskými městy - někteří ještě ani teď nevědí, že ve skutečnosti slouží nám. Yankee Tobias je ctižádostivý - je jako dobytek, který jsme vždycky používali, aby vládl dobytku. Bez takových jako on by svět stvořený našimi dědy nemohl existovat. Jestli uspěje, odměníme ho, jako jsme vždycky odměňovali ty, kteří vládli naším jménem.“

„A ty vážně čekáš, že poté, co dovolíme dobytku, aby použil tyto nové zbraně, tak nám je zase klidně vrátí? Jubadí, sundej si z očí koňské klapky. Staré způsoby jsou navždy pryč - dobytek nás zabíjel a na to tak snadno nezapomene.“

Muzta se v duchu zašklebil, ale věděl, že je to pravda.

„Jak jinak bychom podle tebe měli zničit ty, kteří zničili tebe a teď ohrožují celou vyvolenou rasu?“

Muzta mlčel. Věděl, že Jubadí má pravdu. Plamen je třeba zničit plamenem. Podíval se na loď.

„Jedno dělo Yankeeje neporazí,“ vyštěkl Muzta. „Jejich vojsko v suzdalské pevnosti nezničí tato železná loď. Můžeš proti nim vyslat deset vyzbrojených uměnů dobytka, a Yankeeové a jejich Rusové je porazí. Měl bych to vědět líp než kdo jiný, Jubadí.“

„Bude jich víc, Tobias ti to řekl. Yankeeové mají ty věci, o kterých mi vykládal Tobias a které jsi viděl, ty, co dští oheň, co se pohybuje po železných pásech. My ale ovládáme vody. Tobias vymyslel plán, jak bychom to mohli využít ke své výhodě, vylákat Yankeeje z jejich pevnosti a porazit je, možná dokonce i bez boje.“

„Takže mi nabízíš dohodu,“ řekl náhle Muzta a převedl téma na to, co ho nejvíc zajímalo.

„Nemáš žádnou jinou možnost,“ poznamenal Jubadí. „Přidej se ke mně. Pokud to neuděláš, tak prese všechno, co se děje, pobiju všechny tvé lidi. Protože víš, že já Yankeeje porazím a pak se vrhnu na Bantagy. A až to vykonám, Muzto, obrátím pozornost k tobě. Ochraňuj mé jižní křídlo, nebo zemři. Až začne tažení proti dobytku, čekám, že jeden uměn tvých válečníků vyjede k severu na druhém konci moře a další dva necháš chránit jižní pohraničí přede mnou. Na oplátku tví lidé smějí pást na mých východních stepích, a dokonce si i porazit jeden z dvaceti kusů dobytka.“

Muzta se v duchu usmál. Dostal víc, než v co doufal. Natáhl se pro poloplný džbánek, dolil sobě i Jubadímu, vstal, zvedl číši a pozvedl ji obřadně ke čtyřem větrům. Jubadí, se zuřivým šklebem, vstal a udělal totéž. Vyměnili si číše a vyprázdnili je.

Dohoda byla zpečetěna.

„Jenom bych rád věděl, co s tím teď udělá Keane,“ poznamenal Muzta tiše, když si sedal.

„Keane?“

„Někdo, kdo ti bude připadat velmi zajímavý, můj spojenče,“ odpověděl Muzta s úsměvem.

* *

„Pane, dej mým mužům tři měsíce, a ztrojnásobíme výrobu železa na sedm, možná

deset tun za den. Největším problémem je palivo. Pořádné lesy jsou skoro sedmdesát mil daleko a nenašli jsme žádné slušné uhlí.“

Vincent se podíval na Marka, jenž zmateně kroutil hlavou.

„Nejlepší možná bude, jakmile se sem železnice dostane, prostě vozit koks ze Suzdalu. Bude to něco stát, ale pořád bude levnější vyrábět koleje tady, kde je dobrá ruda, než je tahat pět set mil, jako to děláme teď. Jakmile tu začneme s výrobou, rád bych udělal odbočku na sever do lesů. Mohli bychom použít dříví pro výstavbu a pražce, stejně jako palivo pro kovárny a naše lokomotivy.“

„A pro nás?“ zeptal se Marcus podezíravě.

„No, spočítej si cenu za kolejnice a další materiál, se kterým se bude obchodovat na obou stranách. Podle smlouvy je železnice vedoucí přes vaše území majetkem Maine, Fort Lincoln a Suzdalské železniční společnosti.“

„Ovšem,“ zabručel Marcus suše.

„V tomhle mě necituj, pane,“ zašeptal Vincent spiklenecky, „ale kdybyste si se svými lidmi založili vlastní železniční společnost a zřídili tu odbočku do lesů sami, měli byste brzo pěkný zisk. Pro společnost by bylo levnější nakupovat dříví od vás, než ho vozit přes pět set mil po železnici.

Radil bych, abyste najali nějaké suzdalské železniční dílovedoucí, aby pro vás tu trať postavili. Mohli by vycvičit vaše lidi a pár tisíc dělníků tu trať může navrhnout, vyměřit a postavit do zimy. Kromě toho. jakmile to budete umět, můžete si postavit odbočky do dalších měst a vesnic. Naše železnice je již vyměřená, aby vedla rovně přímo ke Khitájcům dvanáct set mil na východ. To je projekt na několik let, s těmi vysokými kopci možná na víc. Nic víc legálně na vašem území postavit nemůžeme. Vaše společnost by mohla sloužit jako spojení do zbytku vaší říše - a to je hezkých pár set mil trati, ale propojí to vaši říši. Napojte ty trati na MFL&S a obchod se zajisté zvýší.

Máte ložiska mědi a cínu na výrobu bronzu, zinek, skvělé víno, výborné skláře a ta ropa, jak jsi mi říkal, že vyvěrá ze země poblíž vašeho města Brindusie, má velký potenciál. Už jsme ji vyzkoušeli jako mazivo pro lokomotivy a pár chlapců z ní vaří petrolej. Bude po něm velká poptávka.

Tví lidé jsou mnohem lepší tkalci než Rusové. Mohl bych přivést pár chlapců od Pětatřicátého, kteří pracovali v tkalcovně, a ti by vám pomohli postavit stroje, takže byste mohli plátno vyvážet.“ Vincent se nezmínil o bavlníkovych plantážích, patřících Markovi a ostatním patricijům. Již tak to bylo bolavé místo mezi Romány a Unionisty, protože to až příliš připomínalo systém, proti němuž bojovali doma. Kal a členové průmyslového výboru se již rozhodli, že prozatím neuvolní informaci o čističce bavlny, protože takový stroj by zvýšil výnos z bavlny až do oblak a každý pokus o společenskou změnu by pak byl o to těžší.

„Určitě máš plány i pro mě,“ řekl Marcus klidně.

Vincent se rozhodl, že si nebude všímat sarkasmu v Markově hlase, a pokračoval: „Pane, s touto železnicí tu budujeme svět obchodu. Chci, abyste měli nějaké výhody, protože pokud ne, tak v Rusku se najde nejeden mladý kapitalista, který se jí chopí sám.“

„Kapitalista?“

Vincent slyšel Andrewa mluvit o práci Adama Smithe (Pozn. překl.: Adam Smith, 1723-90, skotský ekonom a filozof, jeden z hlavních představitelů buržoaznf ekonomie. Jeho hlavní dílo: Pojednání o podstatě a původu bohatství národů.) a rád by měl kopii jeho knihy, aby ji mohl Markovi přeložit. Muselo se udělat příliš mnoho věcí. On sám byl voják, politický lídr, vyslanec a teď ještě učitel ekonomie.

„Pokusím se ti to vysvětlit později, pane,“ řekl tiše, jak měl pocit, že příliš předbíhají. „Ale pamatuj, nic z toho jsem ti neřekl.“ Vincent Hawthorne se v duchu zašklebil nad tím, co právě udělal. Pokud se Ferguson, Mina a ostatní někdy doslechnou, že jeden z nich navrhl, aby byl porušen monopol na železnici, musel by sakra zaplatit. Jako první vyslanec ke konzulovi románského senátu však měl pocit, že prostě plní svou povinnost, alespoň povinnost dobrého kvakerského vyslance, který cítí, že první formální spojenectví Ruské republiky by se nemělo zneužívat.

Jeho staří kamarádi i Rusové projektu železnice plně propadli s vášní, která již proměňovala všechny aspekty života na Rusi. Mandát na železnici, pokračující k východu, byl sen o spojení všech bývalých poddaných tugarské hordy do jedné obrovské aliance kvůli obchodu a vzájemné obraně. Dokonce se mluvilo i o další trati na západ, až bude dost dělníků po dobudování jihozápadních opevnění a vojenská železnice tím směrem bude dostavěna, třebaže zvědové hlásili, že přes tisíc mil na západ je téměř země duchů, tak byla zničená působením neštovic a Tugarů. Bez železnice a telegrafu by Rusové a všichni ostatní lidé v nekonečné severní stepi zůstali navěky izolováni a vystaveni útokům.

Marcus a Romani ještě museli plně pochopit, co pro ně tento zvláštní stroj udělá. Vincent si uvědomoval, že čím dřív si Romani začnou stavět vlastní trati, tím dřív ovládnou vnitřní obchod a díky tomu z nich budou z dlouhodobého hlediska lepší spojenci. To ještě musel probrat s Keanem, ale tušil, že plukovník bude souhlasit.

„Takže jsem neslyšel, jak navrhuješ, abych začal stavět vlastní železnice a stal se tím, čemu říkáš kapitalista,“ prohlásil Marcus s mazaným úsměvem.

Vincent neodpověděl a zadíval se na práci v kovárně. Dělníci pilně pracovali, jako by jejich konzul a Yankee vůbec neexistovali, protože přestat v práci v jejich přítomnosti by mohlo mít ty nejhorší možné následky.

Vincenta to, co viděl, odpuzovalo. Nebyla tu žádná mechanizace, co by stála za řeč. Všechnu těžkou práci, počínaje taháním měchů, prováděli otroci. Smlouvu dostal Marcus, jemuž samozřejmě patřila kovárna v hlavním městě. Měl dodávat krumpáče a nástroje pro dráhu. Vincent považoval používání otrocké práce pro zásobování železnice za morálně pochybné, musel však souhlasit s Andrewem, že prvním krokem

je zatáhnout je do systému a teprve pak pracovat na změně toho systému.

Marcus se podíval na Vincenta, jenž se znechuceně díval na zpocené dělníky u měchů. Všechno se zatím odehrávalo na jeho vkus příliš rychle. Když první tuláci dorazili o téměř dva roky dřív než obvykle, obával se nejhoršího, že budou mít Tugary zase před bránou. Vzpomínal si na je

jich poslední návštěvu a od té doby se děsil jejich návratu.

Tuláci však přinášeli neuvěřitelnou zprávu. Nejdřív nabídku na ochranu před znetvořujicími neštovicemi odmítl, ale když bylo jasné, že se epidemie šíří, dovolil léčitelům, kteří dorazili z Ruska, aby se ji pokusili zastavit. Za pár týdnů to zvládli. Snažil se tu vzpomínku zahnat - kdyby jen dorazili o něco dříve, jeho syn a žena, kterou miloval třicet let. by byli ještě naživu.

To však byl teprve začátek. Dorazil oddíl dvou set ruských válečníků a s nimi přijelo několik modře oděných mužů jménem Yankeeové. S jejich pomocí potom zahnali rozedrané pozůstatky Tugarů, když patricijové, plebejci i otroci povstali jako jeden a bojovali s fanatickým vztekem za sen o tom, že nenáviděné pány navždy svrhnou. Tehdy Marcus, probírající se ze stínu osobní tragédie, zjistil, že může snít, že teď může žít beze stínu strachu a že, podobně jako ve starých bájích, se z něj stane skutečný vládnoucí patricij, který se nemusí bát žádných Tugarů.

„Mám hlášení o tom, o čem se tví vojáci, co přišli s tebou, baví ve městě," podotkl Marcus tiše a vedl Vincenta dozadu ulicí mimo ruch dílny.

Vincent se v duchu zaškaredil. Věděl, že to přijde. Od příjezdu 5. suzdalského a 2. a 3. novrodské lehké baterie do Romy se ve městě divoce oslavovalo. Vincent věděl, jak jeho muži, kteří teprve před pár lety byli sami otroky sloužícími bojarům, zareagují na to, co viděli. Těžké časy, před nimiž jej Andrew varoval, byly tady. Přál si, aby Andrew tyto problémy nějak zvládl, jenže ten se vrátil vlakem z Hispánie do Suzdalu. Od chvíle, kdy naposledy viděl Taňu a děti, uplynuly dva měsíce, a dvojčata se ještě pár měsíců do vlaku neposadí, což ho velmi tížilo na duši.

„Asi to má něco společného s naší politikou," řekl Vincent klidně a díval se Markovi do očí. Konzul se nad nevinným přístupem mladého vyslance usmál a provinile si uvědomil, že je to nádherně osvěžující. „Naše obchodní dohoda říká, že mezi námi bude probíhat otevřeny obchod, konzule. My oba víme, že jeden druhého potřebujeme."

„A s tím plně souhlasím," řekl Marcus. „Nedá se říct, kdo na nás zaútočí, jestli Tugaři nebo jejich soupeři z jihu. Chci vaše zbraně a vy potřebujete náš kov."

„Ale nechcete, co naši muži říkají o rovnosti a volnosti."

Marcus s úsměvem zavrtěl hlavou. „I když nemluví naším jazykem, nebo mí lidé vaším, to, co si myslí o našem způsobu života, je přesto naprosto zřejmé."

„Víš, proč já mluvím vaším jazykem?" zeptal se Vincent.

„Je to trochu zvláštní,“

„My, Yankeeové, jsme přišli bránou světla, stejně jako vaši předkové před dvěma tisíci lety. Marku, na našem starém světě se vaše Roma stala legendou kvůli své formě vlády. Podle ní jsme my, Yankeeové, vytvořili svůj vlastní systém.“

Vincent úplně vynechal pozdější historii Římské říše. Lhaní pro něj sice stále bylo hříchem, ale neměl žádné morální problémy s tím, když se něčemu úplně vyhnul, protože předkové těchto lidí se sem zřejmě dostali během válek s Kartágem. Pokud si dokázal přebrat jejich báje, tak byli součástí římské flotily z první punské války, která zmizela, a poté, co sem dorazili, jim Tugaři dali tuto zemi a ženy z jiných kmenů, stejně jako všem ostatním, kteří prošli bránou, nechali je růst a začali jejich potomky porážet na maso. Vysvětlovalo to nesmiřitelné soupeření s Karthy na jihu, již přišli ze starého světa stejným tunelem.

Než ho Muzta pustil, vysvětlil mu pár věcí, pověděl mu, jak tunel bez nějakého systému občas sebere lidi z půl tuctu míst náhodně zvolených po celém světě, vytáhne je ze Země a navždy přenese sem. Stejně se to stalo Románům a Karthům. Na rozdíl od Rusů nikdy neobchodovali. Převažující jihozápadní větry Románům znemožnily námořní cesty, protože by při nich museli překonávat dlouhou úzkou zátoku vedoucí k Vnitřnímu moři. Nesmiřitelné nepřátelství mezi oběma státy vytrvalo, a tak Romani postavili jen tolik lodí, aby ochránili vstup do své zátoky, a větší plavidla na přepravu obilí ze vzdálenějších okresů do města. Kvůli tomu, že bylo obtížné vrátit se proti větru, loď plující z Ruska mohla za rok zvládnout jen jednu plavbu. A galéry nebyly jako nákladní lodi zrovna praktické. Když nebyli nablízku Tugaři nebo Merkiové, styky Románu s Karthy se omezovaly pouze na občasné pirátství, nic víc.

„Když mi vyprávíš o tom našem starém světě,“ řekl Marcus nakonec a přerušil tak tok Vincentových myšlenek, „říkáš, že jste zapomněli na naše staré způsoby, že?“ Pokynul Vincentovi, aby se k němu připojil, a společně se vydali po nábřeží. Doky kypěly činností. Do posledního podzimu byla Roma odříznutá od zátoky, protože řeka Tibera, protékající podél východní strany města, překonávala řadu peřejí. Všechny lodě musely být vyloženy v Ostii pět mil daleko na jih a náklad přeložen na vozy. Vincent si uvědomoval, že tento systém dokonale kopíruje starý Řím, postavený na stejném místě na ochranu před pobřežními piráty. Andrew se rozhodl převést několik tun drahocenného prachu spolu s několika Fergusonovými ženisty a vytvořit kolem peřejí plavební kanál s jedním zdymadlem. Bylo to gesto dobré vůle, které Marka potěšilo a rychle změnilo obchodní život ve městě. Zároveň si tím udělali nepřítele ze senátu, protože město Ostie patřilo Petroniu Regulovi, jenž teď odmítal jejich pomoc už ze zvyku, dokonce i zbraně, které by Rusko mohlo nabídnout.

Marcus pochvalně kývl, když klusali kolem nových skladišť a mol již lemovaných loďmi. Když se dostali pod kopec, stočil kočár na západ do dlouhého stoupání na fórum. Když dva mohutní koně klusali po dlážděné ulici kolem sloupového chrámu a městských lázní, Vincent na jejich debatu úplně zapomněl. Jediná zkušenost, kterou v lázních včera v noci učinil, otřásla jeho kvakerskou duší až do morku kostí. Když mu

poprvé nabídli lázeň, zaradoval se, že aspoň Romani, na rozdíl od jeho ruských přátel, cítí, že pravidelné koupání je základním právem a mělo by se provádět. Ale svlékat se a válet se stovkami nahých mužů ho vyvedlo z míry. Prvním skutečným šokem však bylo, když uviděl, jak se několik mužů v tmavé alkovně oddává činnosti, o níž až do té chvíle netušil, že existuje. Pro jednou nechal svou velvyslaneckou fasádu spadnout. A ještě to zhoršil Marcus, když mu navrhl, že pokud má zájem, rozhodně se k nim může připojit. Takové věci se v bohabojném Maine prostě nestávaly! Odteď, a ať jdou místní zvyky k čertu, se koupal sám.

„Pořád jsi rozčilený kvůli lázni," uhádl Marcus a podíval se na Vincenta, který na budovu hleděl, jako by čekal, že odtamtud vyskočí čert rohatý.

„Je to váš zvyk, ale ne můj," opáčil Vincent chladně a vynechal tu část o zatracení, kterou vyprskl, když včera vyrazil z místnosti.

„Totéž platí i obráceně." podotkl Marcus, jako by vyhrál debatu.

„Pane, to, co děláte, když jste sami, by mě nemělo zajímat."

„I když ti to připadá nechutné."

„To jsem neřekl."

„Ale myslíš si to." Marcus se zasmál.

Vincent cítil, že tady rozhodně prohrává, raději neodpověděl.

„Možná jsem trochu nespravedlivý," přiznal Marcus po chvíli mlčení. „Ale to, co tví muži šíří po tavernách a veřejných domech, je rozhodně moje věc a věc ostatních patricijů a naše svobodná třída kupců a zkušených řemeslníků je tím stejně znechucená."

To je další věc, co mi dělá starosti, pomyslel si Vincent. Při svých toulkách městem viděl mnoho zařízení, která byla jasnými přístavy pro osamělé duše, a nejeden z jeho mužů při jeho příchodu uhnul na druhou stranu.

„Potíže jsou oboustranné," pokračoval Marcus. „Až ta vaše trať dorazí za dva měsíce do srdce mého hlavního města, tisíce tvých a mých lidí urazí cestu, jakou jen hrstka zvládne za rok.

I když potřebuji, co máte, nechci to, co vaši lidé zřejmě tak dychtivě rozdávají,"

„Svobodnou vládu a konec otroctví," řekl Vincent."Marku, svět už je jiný. Tugaři chtěli, abyste vládli skrze otroctví - totéž udělali s Rusy a se všemi lidmi na tomto světě. Jenže už jsou pryč a svoboda klepe na dveře."

„A kdybych teď vstoupil do senátu a řekl patricijům a velkostatkářům, že jejich otroci odteď můžou volit a můžou pracovat, jak se jim zlíbí, nevyšel bych odtamtud živý."

Bude to stejné v každém městě, kam přijdou? napadlo Vincenta. Předtím, na Rusi,

to vypadalo tak snadné. Bojaři chtěli Yankeeje mrtvé. Vzpoura jim byla vnucena, když rolníci spontánně povstali proti svým nenáviděným pánům. Vincent tu nenávist cítil i tady. Otroci, které míjel, a celé to zatracené město jich zřejmě bylo plné, se na něj již dívali s otevřenou bázní. Mohl je nějak ponoukat k povstání, při němž by zemřeli další lidé? Začnou v každém městě vzpouru, budou postupovat s mečem v ruce v nekonečné řadě válek? Tisíce lidí by zemřely a z té představy se mu dělalo špatně. Už měl zabíjení dost až do smrti. Snad proto ho Andrew jmenoval vyslancem a Kal jeho rozhodnutí potvrdil poté, co se stal prezidentem. Jako kvaker musí najít lepší způsob než meč, který nosil předtím.

„Tak to pro tebe představujeme neřešitelný problém," prohodil klidně a zuby nehty se držel, zatímco Marcus manévroval s vozem hustou dopravou, třebaže se tlačenice při příjezdu prvního konzula rozplývala.

„Najít odpověď na tuto otázku je tvoje práce." prohlásil Marcus chladně, když se vyřítili ze zácpy na otevřený prostor fóra. Vincent se při tom pohledu obdivně usmál.

Budovy lemující akrové náměstí byly všechny z vápence. Kolem stály kanelované sloupy a kupole s mramorovou sochou Joviše nahoře.

Markův palác na druhé straně náměstí byl v odpoledním slunci zářivě bílý. Na protějším konci stály menší paláce dvaceti rodin, které vládly rozsáhlé říši a téměř dvěma milionům obyvatel Romy. Románští patricijové nikdy nepropadli nekonečnému vzájemnému soupeření jako bojaři a vždycky stáli jednotní pod jediným konzulem. Tato hodnost se po staletí bez přerušení předávala z otce na syna.

To samo přimělo Vincenta přestat myslet na politickou práci, která ho čekala. Bojarská řevnivost alespoň zpočátku umožnila Yankeeům přežít a pomohla zasít šéme revoluce. Tady se žádná taková nevraživost využít nedala a nebyla tu ani církev. Třebaže byla ruská církev zprvu nepřátelská, nakonec se stala spolehlivou oporou republiky. Kromě toho bylo Románů víc než Rusů, tak tři na jednoho, protože neutrpěli žádné ztráty ve válce.

Pokud by Romány vyzbrojili a nakonec se z nich stala nepřátelská mocnost, mohly by vzniknout nepřekonatelné potíže. Vincent cítil, jak je tato chvíle delikátní, když pocit novosti z nového kontaktu a osvobození zpod tugarského jařma obě země sblížily. Změnit to mohl jediný špatný tah a ustanovit precedens, který by mohl navždy zničit sen o sjednocení a rozšíření státu. Byly tu zárodky budoucích vážných potíží, které nyní překonala lepší technika, ale i to by se časem mohlo vyrovnat.

„Marku, viděl jsi teprve začátek toho, co svobodní lidé dokážou vytvořit," zkusil to Vincent a vzal konzula za ruku.

„To je výhrůžka?"

„Ne, pane, příslib toho, čím by se Roma mohla stát. Souhlasil bys s tím, že otroci jsou v podstatě líná, neschopná sebranka, připravená podvádět, krást a pracovat co nejméně, kdykoliv je to možné?"

„Ovšem,“ zasmál se Marcus. „Jsou horší než žebravá chátra a hloupější než můj kůň.“

Vincent se v duchu otřásl, protože otroci, kteří s kamennými výrazy přišli převzít koně, se chovali, jako by nic neslyšeli.

„Víš, všichni ruští vojáci byli taky otroky. Muži, co stavějí železnici, byli otroky, naši vojáci, kteří zničili Tugary, bývali otroky. Teď se díváš na nejvynalézavější lidi na tomto světě. V Rusku se každý den nějaký svobodný člověk, bývalý otrok, nezapomeň, podívá, jak se něco dělá, a vymyslí lepší způsob, jak to udělat, možná nový stroj, a dychtivě se pustí do vylepšování.“

„A proč to dělá?“ zeptal se Marcus, neschopen pochopit takový způsob myšlení.

„Protože je to svobodný člověk. Když něco vylepší, tak vydělá peníze. A pokaždé, když se něco takového stane, posílí to náš lid, obohatí ho to, my všichni pak žijeme lépe než předtím. Naše vláda vypisuje nízké daně a snaží se neplést lidem do toho, co dělají, protože ví, že když to udělá, oslabí tím i sama sebe. To je tajemství naší síly, Marku, a mohlo by být i zdrojem vaší. Promysli si to. Tví lidé jsou možná taky vynalézaví.“

Marcus chvíli mlčel a díval se na Vincenta, jako by mluvil nesmysly.

„Tví statkáři můžou lidem uložit daně, místo aby jim všechno brali. Když budou lidé věřit, že za práci dostanou, co jim patří, budou vyrábět třikrát, čtyřikrát víc, a ty a tví senátoři tak o nic nepřijdete.“

„A jestli dovolíme, aby se lůza projevila, ze všeho nejdřív nás vyžene,“ odsekl Marcus.

„S naší pomocí byste mohli vydat zákony, které by vašim rodinám ponechaly jistá práva, aby jim to zaručilo bohatství, oplátkou za svobodu pro každého.

Jako ve vašem bájném Římě ve starém světě nebo v zemi, podobné té naší, která se zove Anglie, mohli bychom mít dvě skupiny zástupců, jednu za patricije a druhou za obyčejné lidi. Obě skupiny by se musely dohodnout, než by byl vydán nějaký zákon. To by bylo spravedlivé pro všechny. Mohli by tu být i dva konzulové, každý z jedné skupiny, kteří by jednali ve shodě.“ Vincent v duchu zaúpěl nad tím, co právě navrhl, záruku, že pozemková aristokracie bude moci dál existovat. Kdyby tu byl Tom Jefferson. pomyslel si smutně, tak by ho nejspíš roztrhl jako hada. Bojovat proti otroctví bylo mnohem těžší, než si uměl představit.

„Později budeme mít spoustu času, abychom to probrali.“ prohlásil Marcus, když z budovy senátu vyšli liktoři, nesoucí obřadní svazky prutů, a postavili se před konzulem po stranách schodiště. „Právě teď mám naléhavější starosti. Promluvíme si večer.“ Otočil se ke schodišti, ale ještě se zastavil a ohlédl se na Vincenta. „Venku je hrozné horko. Co kdyby sis zašel do lázní?“

„Raději půjdu do tvého paláce,“ odsekl Vincent neschopen potlačit mrzutost v

hlase.

Marcus šel se smíchem dál.

Vincent potřásl hlavou, seskočil z kočáru, pokynem ruky odvolal otroka se slunečníkem a vydal se přes náměstí zpátky ke svým pokojům v Markově paláci.

Hraj to jednu kartu po druhé, říkal si. Ať si aristokracie má svou půdu. Ale za pár let bude ekonomiku pohánět průmysl. Až se železnice dostane dál na východ do Khitáje a Nipponu za ní bude Roma hlavním centrem nového průmyslu. Skupinka plebejců a nakonec i osvobozených otroků se do toho vrhne po hlavě a pak můžou zbudovat mocenskou základnu tady. Příchod zemědělské techniky vytvoří přebytek pracovních sil, stejně jako tomu bylo na Rusi, a osvobodí muže, aby mohli pracovat v průmyslu. Hlavní je nechat šlechtice, aby nové výrobky považovali za nedůstojné, a nakonec vymřou podobně jako šlechta v Anglii.

Vincent se trochu uvolnil a usmál se. Náhle si uvědomil, že na něj dopadl stín, a když vzhlédl, uviděl vedle sebe otroka se slunečníkem.

„Zavři tu pitomou věc," vyštěkl Vincent a otrok, očividně polekaný, poslechl. Vincent v duchu rozzlobeně klel. Bude se toho zvyku muset zbavit. „Jak se jmenuješ?" zeptal se otroka.

„Julius, ó vznešený," koktal otrok. „Domácí sluha pana Marka."

Muž byl asi stejně vysoký jako Vincent, což mládence potěšilo, protože skoro všichni Romani až na patricije byli menší a štíhlejší než Rusové. Julius měl prošedivělé spánky a opálený, vrásčitý obličej. Paže měl hubené, ale uzlovaté, jako natažený bič, a díval se na něj s bázní, jako by byl bůh, a Vincenta to vyvádělo z míry. „Co o mně víš?" zeptal se ho.

„Jsi zabíječ Tugarů, nový pán Rusi, nejvznešenější,"

Vincent se zasmál a Julius se nervózně usmál, očividně se mu ulevilo, že odpověděl správně.

„Máš rodinu, Julie?"

„Ano, vznešený. Mám ženu Calpurnii a čtyři děti."

„Mně se právě narodila dvojčata, holčičky," prohlásil Vincent pyšně a sáhl si do náprsní kapsy, odkud vytáhl miniaturu své rodiny, již mu věnoval Andrew po obřadu s kladením trati.

Julius se na portrét podíval a poslušně se usmál. „Kéž jim i tobě bohové požehnají," popřál mu.

Vincent se v duchu naježil. Tenhle člověk se ho tak bál, že se málem plazil po zemi. Vytáhl kapesník, sundal si kepi a setřel si pot z čela. Pak ho cosi napadlo a s úsměvem položil Juliovi ruku na rameno. „Pojď, Julie, vrátíme se do paláce, sedneme si u mě a něčeho se napijeme."

„Ty budeš pít se mnou, vznešený?“ vyjekl Julius nevěřícně.

„Zajisté. Proč bych neměl? Vypadáš, že to potřebuješ.“

„Jsem tvůj sluha, mám tě chránit před sluncem a také tě strážit.“

„No, k čertu se vším, člověče, tam, odkud pocházím, to neznamená, že bychom se spolu nemohli napít. Pověz, umí Calpurnie dobře vařit?“

„Nejlíp, vznešený pane. Pracuje v kuchyni mého pána.“

„No, tak se trochu opijeme a pak ji zkusíme přesvědčit, aby mi uvařila večeři, sedneme si do kuchyně a sníme ji.“

Julius na něj vytřeštil oči. „Ale vznešený pane, ty jsi hostem pana Marka - měl bys jíst u jeho stolu, ne v obydlí služebnictva.“

„S tím si nelam hlavu,“ opáčil Vincent s nuceným úsměvem a snažil se nemluvit rozčileně. Všiml si, že se Julius začíná usmívat doopravdy. Snažil se sám sebe přesvědčit, že je to jenom skvělý způsob, jak zjistit víc o názoru obyčejných lidí na příchod Rusů. Věděl však, že opět selhává. Jednou třeba přestane klít, ale aby to kat spral, od jednoho večera propitého s Patem O'Donaldem pro něj mělo víno jistou přitažlivost. Pomyšlení na to, že rodiče, natož církevní starší, vidí, jak znovu porušuje zákaz pití alkoholu, v něm stačilo vyvolat nádherný pocit viny. Uměl si představit, jak přichází starší Gates a s rozhořčeným křikem se ho snaží vytahat za ucho.

„Proč se směješ, vznešený pane?“ chtěl vědět Julius, neschopen potlačit zvědavost.

„To se nedá nijak vysvětlit,“ odvětil Vincent.

Když došli ke schodišti do paláce, Vincent vyšel po vápencových schodech, nahoře se zastavil a ohlédl se na sluncem spalované čtvercové náměstí. Bylo před polednem. Ve vzduchu se vznášel líný pocit uvolnění, kupecké krámy byly zavřené, na oknech byly na ochranu před vedrem okenice a všichni kromě věčně pracujících otroků zmizeli ve dvorech či lázních, dokud nenastane odpolední chládek. Vincent si otřel ruku o límec a měl pocit, že je celý zalitý potem. Nakrčil nos a věděl, že se kolem něj šíří rozhodně nepříjemný pach.

„Julie.“

„Ano, vznešený pane?“

„Před tím jídlem a pitím bych tě chtěl požádat, abys mi zařídil koupel a snad mi nechal vyčistit uniformu.“

„Samozřejmě, vznešený pane,“ vyhrkl Julius, zavřel slunečník a kývl na Vincenta, aby šel za ním.

Když se přiblížili, těžké bronzové dveře se otevřely jakoby vlastní silou a Vincenta z toho příjemně zamrazilo, i když věděl, že za nimi neustále stojí dva sluhové s jediným úkolem otevírat a zavírat dveře. Měl pocit, že je to hrozné plýtvání pracovní

silou.

Julius se rozběhl dopředu a rychle promluvil s majordomem, jenž vzápětí zmizel. V chodbě vedoucí na dvůr byl příjemný chládek a Vincent si sundal kepi a rozepnul límeček.

Na vnitřním nádvoří se Vincent rozhlédl po opulentní nádheře. Zahrada měla dobrých třicet yardů napříč a rostly zde voňavé květiny a stromy byly obtíženy utěšeným, narůžovělým ovocem, které zřejmě rostlo jen na tomto světě. Ve vzduchu se vznášel lehký opar, a když vyšel ven, prohlédl si tento jedinečný zázrak. Nad druhým podlažím byla spleť trubek. Vincent věděl, že dole ve sklepě se dře skupina otroků u pump a žene vodu pod tlakem trubkami, odkud tryská z tisíců dírek jako lehká sprška ochlazující vzduch. Ačkoliv se z toho radoval, cítil se provinile, když věděl, že mu toto potěšení poskytuje otrocká práce.

Polední slunce zakrývala plátěná střecha na tyčích, jako obrovská plachta přesahující otevřený prostor, a světlo, pronikající přes plachtu, bylo rozptýlené. Kolonády na druhém podlaží dokonale symetricky ladily s mramorovým zábradlím a tmavým leštěným dřevem. Celý tento obrovský palác je jen pro jediného muže, pomyslel si Vincent smutně. Cítil z domu prázdnotu, stejně jako z Marka, třebaže tu každé jeho přání plnilo přes sto dělníků.

Majordomus se znovu objevil, hluboko se poklonil a pošeptal něco Juliovi, který stál uctivě stranou.

„Tvá koupel je připravená, vznešený pane," ohlásil Julius. „Zajdu do kuchyně a osobně dohlédnu na tvé jídlo."

„Ale najíš se se mnou, že?" zeptal se Vincent.

Majordomus šokované vzhlédl.

„Pokud si to přeješ, vznešený pane."

„Samozřejmě," odtušil Vincent a násilím se ovládl, „a Julie, jmenuji se Vincent, ne vznešený pán."

Julius se zoufale uklonil a odběhl.

„Tudy, vznešený pane," zašeptal majordomus.

Vincent chtěl i jemu vysvětlit, jak ho mají oslovovat, ale s povzdechem to vzdal a následoval majordoma otevřenou chodbou dlážděnou složitými dlaždicemi, zpodobňujícími něco, co považoval za výjev z báje o Prométheovi. Třeba jsme jako noví Prométheové, pomyslel si.

Sluha otevřel dveře a Vincent vstoupil do malé komnaty, nejasně osvětlené jediným oknem, zakrytým těžkou tabulí jantarového skla. Uprostřed byla nádržka s vodou. Dlaždice na podlaze a stěnách zpodobňovaly ryby a podmořská stvoření.

„Tvé šaty, pane," požádal majordomus.

Vincent se svlékl a sluha mu pomohl stáhnout boty, které zřejmě byly hlavním zdrojem rozpaků, protože z tlustých vlněných punčoch se šířilo rozhodně silné aroma. Ve spodcích zaváhal, ale sluha tu stál dál s nataženou rukou. Vincent sklopil zrak, svlékl si i zbytek a podal šaty sluhovi.

„Čisté spodky a hedvábná košile, jaké nosí tví lidé, jsou támhle, můj pane," sdělil mu sloužící a ukázal na čisté šaty.

„Ty nejsou moje," namítl Vincent.

„Byly střiženy na tvou velikost a ušity dnes ráno na přímý rozkaz mého pána. Zjistíš, že pro příležitosti, kdy nebudeš potřebovat svou uniformu, jsou pohodlnější."

Vincent se na šaty podíval a cítil, jak se poddává pokušení. Nosil důstojnické uniformy, které mu ušila Taňa, už celé měsíce. Bude příjemné pro změnu se svléknout ze silné vlny.

Majordomus se uklonil a odešel a Vincent s povzdechem vklouzl do chladné lázně. Několik minut jen malátně ležel ve vodě. Doma se v zimě koupali v úzké cínové vaně stojící vedle pece v kuchyni, obvykle s průvanem táhnoucím pode dveřmi. Tohle bylo jako ráj. Natáhl se, potopil a zvedl hlavu.

„Smím ti oškrábat záda?"

Vincent se polekaně ohlédl a uviděl za sebou stát štíhlou vysokou dívku s dlouhými černými vlasy. Mandlové oči na něj upírala vyloženě pobaveně a rty měla pootevřené ve smyslném úsměvu zdůrazněném dolíčky na slonovinových tvářích. Vincent byl tak ohromený, že na ni dokázal nejdřív jen tupě zírat, než se mu vrátil rozum.

„Vypadni odsud, ženská!"

Zatvářila se zklamaně.

„Ty se na mě zlobíš?" šeptla.

„Ne, ale běž, prosím, sakra pryč."

„Tohle je má práce," namítla tiše. „Když nebudeš spokojený s tím, co dělám, a pošleš mě pryč, Antonius mi natluče."

„Antonius?"

„Hlavní sluha. Nařídil mi, abych ti posloužila."

„Jsem ženatý," vydechl Vincent.

Dívka se zasmála.

„Nebudu tě svádět, jestli ti to dělá starosti," řekla. „Jenom se dívej dopředu a nech mě, ať ti oškrábu záda. Použiju kartáč, ani se tě nedotknu. Bude to skvělé. Už ti to někdy někdo dělal?"

„Vlastně ne,“ zašeptal Vincent. Snažil se sám sebe přesvědčit, že se mu ta představa líbí. Taňa, jako většina Rusů, rozhodně nepovažovala koupel za něco nutného a nechat si oškrábat záda bylo zcela určitě pokušení, jemuž se jen těžko odolávalo.

„Nic jiného, jenom záda,“ zašeptal a cítil se kvůli tomu provinile, ale nemohlo to vážně pošpinit jeho nesmrtelnou duši nebo narušit jeho křesťanský charakter.

„Tak si sedni a posuň se,“ vybídla ho dívka se smíchem.

Vincent došel na kraj nádrže, sedl si na úzkou kamennou lavici a předklonil se, aby se zakryl. Za ním to cáklo a on zadržel dech, když mu po zádech začala jezdit měkkou houbou. Houbu nahradila měkkým kartáčem a mladík spokojeně vzdychal, když mu umývala ramena a šíji. Umývala ho dlouho a on cítil, jak se mu z pórů řine špína nasbíraná za dlouhá léta. Měl úžasný, nový pocit.

Když mu začala masírovat ramena a krk rukama, skoro si toho nevšiml. Pak mu umyla vlasy a kolem se šířil kruh mýdlové pěny. Celou dobu tiše žvatlala a on jí skoro nevěnoval pozornost, jak měl pocit, že se nakonec celý rozpustí.

„Mám umýt i zbytek?“ zašeptala.

„Co?“ Probral se z dřímoty.

„Zbytek tvého těla, vznešený pane,“ a on si náhle uvědomil úžasnou vůni a dlouhé tmavé vlasy, jež mu spadaly na ramena. Polekaně se ohlédl. Klečela za ním a její plná, nahá ňadra se mu houpala před očima, tmavé bradavky měla naběhlé vzrušením.

„Bože na nebesích,“ zašeptal Vincent, když se dívka hbitě posunula a vtiskla si jeho hlavu mezi měkké slonovinové obliny. Cítil příval vzrušení. S Taňou už nebyl celé měsíce a vnitřní napětí ho mučilo téměř neustále. Chvilku ho lákalo poddat se, popadnout ji do náruče a stáhnout do vody.

A zradil by Taňu, což by ho bez ustání mučilo.

„Jsem šťastně ženatý muž,“ zafrkal a odtáhl se.

„No a, všichni muži mají milenky,“ hihňala se dívka.

„Já ne!“ zaječel Vincent a couvl.

Zmateně se na něj podívala a jako Venuše vystupující z oceánu se zvedla a odhalila všechna svá kouzla. „Nepřipadám ti snad přitažlivá?“

„To rozhodně jo,“ vydechl neschopen lhát.

Podívala se do vody a pak jemu do očí. „Chvilku jsem si myslela, že dáváš přednost mužům, ale cítím, že tě vzrušuji.“

Vincent si zděšeně uvědomil, že je taky nahý, a rychle zacouval, popadl ručník a ovinul si ho kolem pasu. „Hele, myslím si, že jsi krásná. To jenom že tam, odkud pocházím, muž dá jedné ženě slib a dodržuje ho. Pokud ho muž nebo žena poruší, je to

hrozná špatnost.“

Napjatě se na něj dívala. „To myslíš vážně?“

„Miluju svou ženu. Kdybych udělal něco takového, zlomilo by jí to srdce a mně taky. S takovou hanbou bych nemohl žít.“ Naučil se pít, klít a zabíjet a v této chvíli cítil zoufalou touhu se s tou ženou pomilovat a k čertu s tím, co zbylo z jeho etiky. Snažil se vyvolat si Tanin obraz, výraz v jejích očích, kdyby na to někdy přišla. Důvěřovala mu víc než komukoliv na světě. Tu důvěru nemohl zklamat.

„Prosím,“ zašeptal. „To tvoje svádění mě dohání k šílenství.“

Dívka kývla a vystoupila z lázně. Rychle si natáhla šaty, které jí provokativně lnuly k mokrému tělu. „Vlastně, vznešený pane, si myslím, že na tom, jak říkáš ne, je něco úžasně krásného,“ a s půvabnou úklonou odešla.

„Milostivý Bože,“ vydechl Vincent. Pustil ručník a skočil zpátky do nádrže. Studená voda mu pomohla se vzpamatovat. Věděl, že ho ta zatracená holka bude odteď strašit. „Táňo, kéž bys tady mohla být,“ vykřikl, vylezl z vody, utřel se a oblékl si nové šaty. Byly nádherně měkké, skoro jako by na sobě vůbec nic neměl. Vklouzl do sandálů, což byl zvláštní pocit, a vyšel ven. Prošel zpátky chodbou a zahnul do kuchyní za palácem, kam ho přilákala příjemná vůně. Otevřel dveře a vstoupil. Sloužící překvapeně vzhlédli.

„Tady, ó vznešený,“ vyzval ho Julius a pyšně ukázal na stůl.

„Vincente.“

„Aha, ano, vznešený Vincente,“ opravil se sluha.

Vincent se vzdal, sedl si na židli a nalil si víno sám, dřív než to stihl Julius. Sloužící opodál sledovali to podivné divadlo a cosi si špitali.

Vincent zvedl pohár a podíval se na Julia, jenž ho, celý nesvůj, napodobil.

„Na přátelství mezi obyčejnými lidmi z Romy a Rusi,“ pronesl Vincent hlasitě.

Julius se zeširoka usmál, kývl v odpověď a oba vyprázdnili své poháry.

Vincent se podíval na hostinu před sebou. Bylo tu několik mís pečených ryb a další s tenkými proužky masa dušeného na houbách.

„Vypadá to moc dobře.“

„Tak začni, vznešený Vincente.“

„Ne, dokud se k nám nepřipojí tvá žena.“

Julius se na něj zvědavě podíval.

„No tak, přived ji sem, a začneme.“

Julius kývl na podsaditou ženu postávající nervózně u otevřené pece. Ta se

ostražité přiblížila ke stolu.

„Jmenuju se Vincent Hawthorne. A ty?“

„Calpurnie, vznešený pane,“ zašeptala.

„Tam, odkud pocházím, jí muž se svou ženou, zvlášť když mají společnost. Prosím, posaď se a vezmi si s námi.“

Když si sedala na lavici naproti a ohlédla se po svých přátelích, všiml si, že se skoro třese.

„Jaká byla koupel, vznešený Vincente?“ zeptal se Julius s úsměvem.

„Á, jiná,“ odpověděl ztuhle Vincent.

Julius se zasmál.

„Už jsme slyšeli,“ a Calpurnie k němu vzhlédla a potřásla hlavou, i když se usmívala.

Vincent cítil, jak rudne. „Naše zvyky se od vašich asi hodně liší,“ řekl chabě.

„Ano. Myslím, že to je docela zajímavé,“ přisadil si Julius.

Vincent si dolil a už se chtěl napít, když se mu cosi otřelo o záda.

„Á, má dcera Olívie,“ řekl Julius.

Vincent vzhlédl a vzápětí se začal dávit a vyprskl obsah poháru na stůl. „Tvá dcera?“ vydechl.

Julius se zaklonil a rozesmál se a dívka, stále s nevinným úsměvem, si přisedla k Vincentovi. Tmavé vlasy se jí mokře leskly.

„Vznešený Vincente, vy Yankeeové se od nás rozhodně lišíte,“ prohlásil Julius a otřel si slzy z očí. „A musím říct, že je to rozhodně zajímavá změna.“

Ach Bože, tahle práce bude zatraceně těžká, pomyslel si Vincent a ani se nevzmohl na odpověď.

KAPITOLA TŘETÍ

Cromwell se na skupinku podíval se zlou předtuchou. Již znal záměry Jubadího a Muzty. Pokud tažení neproběhne podle plánu, ta zatracená zvířata je pobijí všechny. Vlastně zpola čekal, že je zabijí, i když zvítězí. Jenom hlupák mohl věřit Tugarům, Merkiům nebo jak si to vlastně říkali.

Cítil, že Hamilkarovi, vůdci Karthu, přinejmenším tohle dělá stejné starosti jako jemu. Hráli o čas a věděli to. V jejich systému nebylo nic, co by mohl využít. Kdyby došlo na nejhorší, mohl by sebrat Ogunquit a Jamieho s ostatními a vypadnout. Přišel by o svou suzdalskou a yankeeskou posádku, která odtáhne do boje, ale to by byl jejich problém, ne jeho.

Hamilkar jeho pohled mlčky opětoval. Co si potřebovali říci, si již řekli. Merkiové ho aspoň nesežerou letos, a za to mohl děkovat Baalkovi, jemuž nabídl svého posledního syna jako daň za odklad. Zjistí všechno, co se zjistit dá.

„Takže plán je prostý," začal Cromwell a ukázal na mapu na stole. „Zítra naše flotila vypluje, má Ogunquit, osmnáct dělových člunů, dva s moždíři, Jamieho lodi a přes sto padesát karthských lodí. Na palubě bude dvacet tisíc mužů, lodní děla, třicet polních kusů a tři tisíce mušket.

Do Romy bychom měli dorazit za sedmdesát dní. Dobýt město moderními zbraněmi by nemělo být obtížné.

Ale to my neuděláme, aspoň ne hned na začátku."

Hamilkar znechuceně potřásl hlavou.

„Ty s naším plánem nesouhlasíš," řekl Jubadí chladně.

„Měli bychom ho dobýt snadno," namítl Hamilkar.

„Prvních několik dní to neuděláme. Jdeme po větší kořisti," odsekl Tobias. „Pamatuj, že naším cílem je vytáhnout Keana a tu jeho drahocennou armádu z města. Když bude Roma v ohrožení, požene se jí na pomoc. Kdyby město padlo hned, zvlášť kdyby se naši lidi ohlásili, Keane by tak nespěchal. Znám Keana a vím, jak myslí. Dokud bude pád města jenom hrozit, nebude to daná věc a on bude jednat s fanatickým odhodláním. Naším cílem je vylákat ho do stepi." Tobias ukázal na město Hispánii a značku ukazující nejzazší konec železnice. „Přivedeme ho sem a o denní pochod dál." S dramatickým gestem udeřil pěstmi o stůl. „A pak ho odřízneme. Ukážeme mu, jak je železnice ve skutečnosti zranitelná. Nejdřív jim spálíme největší most. Pět set nájezdníků - těm budou velet Jamie s Hinsenem. Můžou vytrhat koleje ještě pár mil za ním. Lidé v Suzdalu, kteří stojí na naší straně, již vědí, co mají dělat. Nejdřív donutíme Romu přejít na naši stranu dřív, než Keane dorazí, a pak odtamtud vytáhneme s loděmi, objedeme ho a zaútočíme na Rus za jeho zády.

Než se stačí vrátit, Suzdal bude náš."

Jubadí pochvalně přikyvoval.

„Půjde s tebou pár válečníků navíc," řekl tiše a podíval se na Hulagara.

Tobias nedokázal zakrýt překvapení a podezíravě se na Hulagara zadíval.

„Posílám s vámi Hulagara, své syny a stráže a zan qarthova štítonoše."

„Můj pane Jubadí," vyhrkl Tobias, „klíčem k úspěchu je, aby nikdo nevěděl, že nás

podporujete. Pohled na jediného Merkiho by mohl veškeré úsilí zmařit.“

„Zůstanou po celou dobu schovaní,“ vyštěkl Jubadí a z jeho tónu bylo zřejmé, že to je konec debaty. „Do rána ještě musíš vyřídit spoustu věcí, Tobiasi Cromwelle. Ty a tví muži byste měli dohlédnout na poslední část dohody.“

Tobias vstal a nervózně po Jubadím pokukoval. Ten poslední dodatek ho vyváděl z míry. Snažil se pohlédnout Jubadímu do očí, ale jako vždycky vycítil ten posměšný výraz, odsouzení. Odvrátil zrak a beze slova odešel z místnosti.

„Nemá radost,“ zasmál se tiše Hulagar.

„Copak skutečně čekal, že ho necháme postavit ty lodi a pak odplout pryč? Náš oddíl zůstane pořád na palubě Ogunquit.“'

„Je to tam horší než spodní části propasti utrpení,“ poznamenal Hulagar, potřásl hlavou a sáhl pro číši s karthským vínem.

„Něco ti dělá starosti?“ zeptal se Jubadí.

„Nejde o tvé dva druhé syny, můj qarthe, jde o zana Vuku.“

„Chci tě tam mít, aby ses učil, všímal si všeho, co se v této nové válce stane. Vuka bude jednoho dne qar qarthem. Chci, aby tam byl, aby viděl, jak ty dobytčí zbraně fungují.“

„Poslat všechny tři syny od první manželky,“ poznamenal Hulagar, „možná není nejmoudřejší riskovat takto své potomstvo.“

Jubadí se usmál a zavrtěl hlavou. „Měl jsem tři bratry. Jeden zemřel, když ho shodil kůň, druzí dva u Onci. Všichni riskujeme. Chci, aby tam byli všichni tři.

A také můj štítonoš a Vukův.“

„Vuka nebude rád, když bude muset trčet v té peci v podpalubí,“ namítl Hulagar věda, že by měl přestat.

„Tak se to musí naučit,“ odsekl Jubadí netrpělivě.

Hulagar sklonil hlavu. Věděl, že ve svém postavení štítonoše by se mohl hádat dál, ale vnitřní hlas, ka-tu, který znali pouze ti, co nosili štíty qarthů, mu radil opak. Snad to bude pro Vuku zkouška, lépe se naučí vytrvalosti a, což bylo nejdůležitější, trpělivosti.

„Hlavně nezapomínej, že jeho štítonošem je Tamuka, ne ty,“ připomněl Jubadí. „Tak se do toho nepleť, příteli.“

Jubadí ho málokdy oslovoval příteli a Hulagar vycítil, že qar qarthovi se toto rozhodnutí také nelíbí.

„Dávej na Tobiase dobrý pozor,“ pokračoval Jubadí a změnil téma. „Je to zbabělec, jako většina dobytka, takže se nebojím, že by změnil strany. Nakonec věří,

že jestli vyhraje, bude vládnout Rusi sám.“

„Možná jsme mu měli už na začátku říct, že poté, co město dobyde, zabereme ho my a že Tugaři, pokud dodrží slib. pokryjí levé křídlo Románů.“

Jubadí zavrtěl hlavou.

„Pořád může vládnout, jako jsme našim poddaným vždycky nechávali vládnout dobytek. Ale mám pocit, že tenhle dobytek na severu bude bojovat až do konce, pokud zjistí, že přicházíme i my. Musíme je nejdřív nechat, aby se navzájem oslabili. Jakmile je ovládne tenhle Cromwell a budovy, kde se vyrábějí zbraně, budou zabezpečené, tak vytáhneme. Nesmí se to dozvědět. Kdyby ano, tak by třebas dostal podezření a možná i uprchl s tou nejnebezpečnější zbraní na mořských vodách. Ať nejdřív dokončí svůj úkol a převezme vládu. Pak se mí synové naučí válčit a můžou s loděmi zaútočit na Bantagy sami.

Nezapomínej, že až dojde na bojové rozhodnutí, ať ho udělá on. Této nové válce rozumí lépe než já a ty, příteli, jsi štítonoš, ne válečník.“

Hulagar neodpověděl a neurazil se, protože Jubadí měl pravdu, nebyl válečník, byl mnohem víc, ovládal ducha qar qartha.

„Teď sem pošli zan qartha. Musím si se svým nejstarším synem před odjezdem ještě promluvit.“

Hulagar vstal, hluboko se poklonil a odešel. Slyšel dobře? přemítal. V duši se mu ozývalo tiché šeptání, že plán, který přes svou složitost vypadá naprosto bezchybné, nakonec odbočí na stezku, na niž zatím nedohlédl.

* *

„A říkám, že to, jak navrhuješ utratit tyto peníze, je čiré bláznovství!“

Andrew v duchu proklínal celou demokracii od vrchu dolů. Už dost špatné bylo, že se musel objevit před senátem, aby obhájil rozpočet na vojenství, ale nechat si vynadat od muže naproti sobě, to už bylo víc, než dokázal snést.

Michail, senátor za Psov, se na něj díval s neskrývaným opovržením. „Senátore,“ řekl Andrew klidně a snažil se potlačit rostoucí hněv, „dokud si nebudeme jistí, že Tugaři jsou skutečně pryč a že jižní hordy také odtáhly k východu, musíme dál zbrojit, vylepšovat zbraně a být připravení na všechny možnosti.“

„A vykrvácet při tom!“

„Zapomínáš, Michaile Ivoroviči, že nás zachránilo vojsko vedené právě tímto mužem,“ zavrčel Ilja Suzdalský a postavil se vedle Andrewa. „Ale ty jsi taky sloužil druhé straně.“

„Ty parchante!“ vyprskl Michail.

„Senátoři, senátoři!“

Andrew praštil kladívkem do svého složitě vyřezávaného stolu, aby upoutal pozornost. Ilja se na Michaila zamračil a vrátil se za svůj stůl.

„Ta válka je minulost," řekl Andrew, jako by poučoval místnost plnou dětí. „Pamatujte, toto je debata senátu o vojenském rozpočtu, tak se, prosím, držme tématu." Posadil se a rozhlédl se po místnosti. Celá věc by byla mnohem snazší, kdyby Michail a ostatní bojaři, kteří zvítězili ve volbách, byli mrtví, říkal si ponuře a znovu zalitoval svého vyhlášení naprosté amnestie pro všechny, kteří složí přísahu věrnosti nové Ruské republice. Měl pocit, že je to správné lincolnovské gesto, s nímž Kal, chystající se kandidovat na prezidenta, plně souhlasil. Věděl, že jakmile doma válka skončí, Lincoln udělá totéž, na rozdíl od mnoha hlav státu, které probravší stranu zmasakrovaly, a položily tak základy pro nenávist, přetrvávající do dalšího pokolení, které ji pak rozdmýchalo do další války. Když vytvoří precedens teď, mohlo by to pomoci udržet republiku pohromadě i dávno po tom, co budou pryč.

Nikdo nečekal, že Michail, polobratr bojara Ivora, přežije. Z úkrytu se vynořil teprve poté, co byla amnestie vyhlášena. Ještě horší bylo, že se stal senátorem za město Psov ve volbách, které byly očividně koupené.

Z osmatřiceti senátorů v jejich jednokomorové legislatuře bylo osm bývalých bojarů. Radikálnější revoluční zápal se zmocnil Suzdalu a nyní zpola přebudovaného Novrodu. Ve vzdálenějších ruských okresech rolníci, kteří přežili neštovice a tugarskou okupaci, své nové vládě příliš nerozuměli, a tudíž volili prostě své staré pány. Bude třeba tyto oblasti propojit železnicí, než pochopí, jak špatně jim slouží zástupci zajímající se pouze o to, aby si uhájili bývalou moc.

Andrew se opřel a prohlížel si shromáždění. Jako Kalův viceprezident byl ve zvláštní pozici, kdy vedl senát, i když před ním vypovídal, ale vést ho bylo spíš jako učit, neustále vykládal a vysvětloval základy parlamentního systému mužům, kteří žádnou takovou tradici neměli a nic o ní nevěděli. Teoreticky to všechno bylo idealistické a snadné, ale v praxi to bylo hotové peklo. Napadlo ho, co by tomu všemu asi řekl Tom Jefferson.

„Požaduji zadostiučinění za to, co tu Ilja řekl. Takový jako on nemá žádná práva. Není to než mužik, stejně jako byl jeho otec a děd před ním," vřískal Michail a odmítal se posadit.

„Ale ty jsi parchant," posmíval se mu Petrov, Kalův bratranec a senátor za jeden ze severních suzdalských okrsků. „Tvůj bratr Ivor Slabozraký, ten se narodil v manželském loži, ale ty ne!"

„Senátoři!" Andrew praštil kladívkem takovou silou, že se hlavička ulomila a odletěla doprostřed místnosti. To vyvolalo u publika salvu smíchu a okamžik ticha v lavicích.

„Senátoři," pokračoval Andrew mírně, když smích utichl. „Tak za prvé. Probírat příbuzenské vztahy jako důvod k urážce je pod důstojnost senátorů," pronesl káravě. Petrov se na něj podíval, stále rozzlobeně, a konečně se posadil. „Na druhou stranu má

každý právo mluvit a říkat, co chce, pokud se nejedná o osobní urážky. Stav už v této republice nemá žádný význam. Člověk se stane senátorem bez ohledu na to, čím byl jeho otec.“

Michail se na něj mračil a neříkal nic. Z ochozu a od neurozených senátorů se ozval bouřlivý potlesk.

„Za další,“ křikl Andrew a podíval se na diváky. „Toto je schůze senátu a nikdo ji nebude takhle rušit. Veřejnosti je vždycky otevřená, ale kdybychom vám dovolili pokřikovat a dělat poznámky, tak by této místnosti nakonec vládl dav. Takové výbuchy nebudu tolerovat. Jestli máte připomínky, tak je můžete senátorům sdělit mimo tuto místnost.“ Občané na ochoze se po sobě schlíple podívali a umlkli. „Dobře. Rozumějí všichni pravidlům?“ zeptal se Andrew svým nejlepším profesionálním hlasem.

Muži kolem kývali, někteří dychtivě, jako studenti, které předmět baví, ale bývalí bojaři, sedící kolem Michaila, se tvářili přezíravě.

„Dobře. Takže jako ministra války se mě psovský senátor Michail ptal na navrhovaný vojenský rozpočet pro příští rok. Senátore, přeješ si pokračovat ve výslechu?“

„Podle mě tvoje představa, kolik daní se má utratit, není nic než lež.“

Andrew se v duchu naježil a snažil se ovládnout. Viděl, že se Michail opravdu baví tím, jak si z něj utahuje.

„Říkáš, že je to lež. Vysvětlil bys nám to laskavě?“ požádal Andrew mírně a podíval se na Hanse, jenž byl jako generál suzdalského vojska bílý vzteky.

„Že prezident Kal žádá to, čemu říkáte dolary, čtyři miliony dolarů na daních.“

„Správně, prezident Kalinka požádal o takovou sumu.“

„A skoro celá, tři ze čtyř dolarů, jdou na tvé vojsko a jeho projekty.“

„Vojsko Ruské republiky,“ vyštěkl Andrew chladně, „ne moje, senátore.“

„Skoro dva miliony z té sumy půjdou do továren, jak jim říkáte, aby vyráběly další věci, ty koleje a vlaky, které také přidělujete vojsku.“

„Správně. Železnici potřebujeme, abychom mohli rychle přepravit vojáky a zbraně, kdykoliv budou ohroženy naše hranice. Jak víš, máme teď smlouvu s Romány, kteří skoro všichni souhlasili. Až bude trať hotová, celé vojsko bude možné odvézt stovky mil za pár dní, takže předhoníme i ty nejrychlejší hordy na koních.“

„A nezapomínej na právo na rozšíření území,“ přisadil si Vasilij. „To je dobrý sen, šířit zprávu o tom, co jsme vytvořili, po světě, dokud všichni lidé nebudou mít stejnou vládu, bez bojarů a Tugarů.“

„Vasiliji, mluvíš mimo pořadí,“ napomenul jej Andrew, i když rád slyšel, že ho

někdo podpořil,

„On je vždycky mimo pořadí," štěkl Gavelo, bývalý bojar z Nižilu, a podíval se na Michaila jako sluha na svého pána.

„Je to způsob, jak můžou někteří zbohatnout, zatímco jiní trpí," prohlásil Michail chladně. „Vaše továrny zruinovaly skoro všechny kováře a zbrojíře, takže zchudli. Už jsem slyšel, jak sem cestují románští kupci, prodávají své laciné tretky a vhánějí další stovky lidí do bídy. Stovky kupců se teď dívají na prázdné krámy. Ale několik Yankeeů ovládajících tento nový obchod, ti, kteří jsou přátelé Kalinky, teď bohatnou nejenom z daní, ale také z výnosu těch továren."

Michail svou námitkou přistihl Andrewa nepřipraveného. Proč ten chlap mluví jako obránce zájmů, které se přímo netýkají starostí bojarů?

„Továrny a železnice patří všem, všem občanům Rusi. Muže, kteří je navrhli a pracují v nich, Rusy i Yankeeje, platí vláda. A nezapomínej, že všichni, kteří tam pracují, jsou zároveň ve vojsku, ale dostávají plat za práci, kterou potřebujeme všichni. Časem, až zmizí nebezpečí hord, to změníme, a pokud si někdo bude chtít postavit vlastní továrnu, bude to moct udělat. Každý. Vlastně kdyby skupina ruských občanů chtěla vyrábět kolejnice a prodávat je vládě laciněji, než začje dokážeme vyrobit teď, všichni bychom byli rádi."

„Nesmysl. Už teď jste příliš mocní. Proto tu navrhuji dvě věci. Za prvé, aby se rozpočet pro vaše vojsko okamžitě snížil na polovinu. Tugaři jsou pryč a ty nové zbraně, co vyrábějí vaše továrny, nepotřebujeme. Za další chci, abyste stáhli požadavek, že všichni muži musí jeden den v týdnu a čtyři týdny v zimě cvičit se zbraní, protože je to nesmyslné plýtvání jejich silou. Nakonec požaduji, aby vaše vláda prodala továrny tomu, kdo za ně nabídne nejvíc."

„Pokud to chceš udělat," opáčil Andrew, „můžeš tyto změny kdykoliv navrhnout. Nejdřív musíš sepsat to, čemu se říká návrh zákona, a formálně nám to tady všem přečíst."

„Další yankeeský trik. Číst umějí jenom oni," ječel Michail. „K čemu bojaři potřebují umět číst?"

„Tak funguje vláda," odsekl Andrew. „Jednou budou umět číst všichni. Pro ty senátory, kteří to neumějí, tu máme písaře a předčitatele. Takový je zákon."

„Zákon, který jste nařídili, když jste zavedli tuto vládu."

Bože, měl jsem ho zabít, pomyslel si Andrew. „Ústava a jejích deset doplňků se nedají změnit," připomenul klidně. „Ty vždycky zůstanou takové, jaké jsou."

Tohle byla jediná věc, v níž zalhal, když sepisoval zakládací listinu vlády. Od začátku mu bylo jasné, že musí vytvořit něco absolutního, jinak by se z tohoto způsobu vlády mohla u Rusů pro nedostatek zkušeností vyvinout nějaká hrůza. Možná jim na smrtelné posteli prozradí, že existují další dodatky, ale dřív ne. Teď aspoň bluf

fungoval.

Michail hledal podporu a viděl, že kromě jeho malého kroužku se k němu nikdo nepřipojil.

„Až přidělenému písaři předáš svůj návrh, všichni senátoři dostanou kopie. Měsíc se o něm bude rokovat, pokud se většina nerozhodne, že potřebuje delší čas. Tak budou mít všichni občané možnost dozvědět se o něm, aby mohli svým senátorům dát připomínky."

Přinejmenším tohle funguje, říkal si v duchu Andrew s uspokojením. V prvním roce vlády měli senátoři pocit, že před jakýmkoliv hlasováním musejí mluvit se svými lidmi. Mohl jenom doufat, že tento starý záměr vlády zástupců vydrží.

„Pak budou senátoři hlasovat a prezident Kalinka se rozhodne, zda zákon podepíše. Pokud ho odmítne podepsat, budete pro něj muset hlasovat dvoutřetinovou většinou, abyste ho porazili."

„Vidíte, nakonec útočí na nás. Celá ta věc, které říkáte demokracie, je jenom lest, co má oklamat rolníky, aby nepoznali, jací ti jejich noví bojaři jsou," vyjel Michail, s opovržlivým prsknutím vstal a odkráčel z místnosti s bojary v patách.

Andrew čekal, až se shromáždění uklidní, a pak se rozhlédl po senátu. Bylo skoro poledne a Michail prostě hrál na efekt. Bylo zřejmé, že si Michail odchod načasoval tak, aby pro sezení stejně zbývalo už jen málo času. Jednou udělal tu chybu, že odešel dřív, než proběhlo důležité hlasování o financování železnice, a poučil se z toho.

„Pánové, senát se odročuje do zítřejšího rána." Andrew uchopil kladívko, udeřil do stolu a s povzdechem se opřel.

„Čubčí syn, měl jsem ho zastřelit, když jsem měl příležitost," zavrčel Hans, když se naklonil nad stůl a vyplivl tabákovou močku do malého plivátka, které si na slyšení přinesl.

„Mám stejný názor," řekl Andrew. „No dobře, fungující demokracie. Vsadím se, že Abe si musel mockrát říkat totéž.

Co je vlastně na pořadu odpoledne?" Andrew si povzdechl a ohlédl se na Johna Bullfinche, bývalého poručíka z Ogunquit a nyní svého osobního pobočníka a tajemníka. Z chlapce se vyklubal výtečný pobočník, jediný člen Cromwellovy posádky, který odmítl zběhnout.

„Podívám se," řekl Bullfinch vysokým hlasem a ohryzek mu poskakoval nahoru a dolů. „Pane, ve dvě máte schůzku s prezidentem Kalinkou. Potom inspekci dílen na výrobu nových mušket ve tři. Pak, pane —"

„Pak má čas na svou ženu."

Andrew s úsměvem vzhlédl. Kathleen proběhla kolem Andrewa, naklonila se Bullfinchovi přes rameno, vzala mu pero a stránku přeškrtla. „Schůzky zrušeny na můj

rozkaz a prezident Kalinka ti nařizuje vzít si volné odpoledne," prohlásila a zahrozila Andrewovi prstem. Když prošla kolem Bullfinche a vrhla se Andrewovi kolem krku, v zelených očích jí potutelně jiskřilo. „Kdybych byla já prezidentem, nechala bych toho Michaila zatknout a oběsit na bráně," vyhrkla a podívala se na Hanse, hledajíc u něj oporu.

„Kathleen, máme tady republiku."

„A ty jsi byl předtím přes rok vojenský diktátor."

„Už ale nejsem," povzdechl si Andrew.

„No, kdybys dal ženám hned na začátku volební právo, tak by on úřad nikdy nezískal."

„Myslím, že bych měl jít." ozval se Hans a vstal.

„Hansi Schudere, nevím, proč se mnou v tomto nesouhlasíte. Máte dost velký vliv, že jste mohl mého manžela přesvědčit, aby to dal do ústavy."

„Jsem jenom voják, madam. Politika není moje věc," vymlouval se Hans chabě.

„To se dalo čekat," opáčila Kathleen s úsměvem. „Nicméně, drahý," pokračovala mluvíc k Andrewovi, „před týdnem jsi mi slíbil výlet z města. Mám venku kočár a ne nepovažuji za odpověď."

Andrew vstal a ustaraně si svou ženu prohlédl.

„Pořád mám ještě dva měsíce a Emil říkal, že mi pobyt na čerstvém vzduchu jenom prospěje."

„No, vypadá to, že jsem dostal rozkaz k pochodu," prohodil Andrew s hraným povzdechem. Nabídl Kathleen rámě a společně odešli ze senátu a prošli hlavní chodbou Kapitolu, kde se Andrew zastavil přede dveřmi do prezidentské kanceláře, ale Kathleen ho odtáhla ven otevřenými dveřmi na široké schodiště sestupující na velké náměstí.

Suzdal kypěl životem. Brzy ráno ho umyla letní přeháňka a s ní chladný vánek od severozápadu přinesl pronikavou vůni velkých lesů. V troskách starého paláce za nimi byly kanceláře nové vlády. Komory senátu, Kalový kanceláře a místnost nejvyššího soudu nyní sídlily v hranaté, bíle omítnuté budově z čerstvých klád, jako obvykle ozdobené spirálami a řezbami, jež Rusové tolik milovali. Cestou po schodech Andrew opětoval pozdrav čestné gardy l. suzdalského, stojící pod schodištěm.

Náměstí lemovaly kupecké krámky, kde se prodávalo tradiční ruské zboží spolu s tucty nových výrobků, které se tu od války objevily.

Začaly vyzvánět kostelní zvony. Dav na tržišti se vyčkávavě odmlčel a podíval se na vrcholek katedrály. Náhle, když minutová ručička nových věžních hodin ohlásila příchod poledne, ozvala se kakofonie zvonečků, otevřela se boční dvířka orloje a objevil se dřevěný medvěd s ruskou vlajkou. Dav nadšeně zatleskal. Za medvědem šlo

procesí medvíďat a každé zvířátko drželo vlajku jednoho z deseti městských států, Novrodu, Vazimy, Keva, Moskvy a ostatních, a pokaždé, když se objevila nová vlajka, občané toho kterého města, co tu byli na návštěvě, zajásali. Poslední medvídě mělo rudozlatou zástavu Suzdalu a po náměstí se rozlehly hotové ovace.

Když medvěd s medvíďaty zmizel, objevila se osamělá figurka. Nad zpodobněním Tugara se ozvalo ošklivé syčení. Postava se zastavila před orlojem a pak se z dvířek těsně za nimi vynořily postavičky ruského vojáka se zdviženou puškou a Yankeeho, tlačícího kanonek. Z kanonku a muškety se zakouřilo a Tugar padl na záda a zmizel. Lidé dole se mohli zbláznit nadšením. Vojáci se vrátili do svých výklenků. Nakonec se objevila postava v hábitu se svatozáří a diváci se pokřižovali, když se k nim figurka Paroma otočila čelem a zmizela z dohledu stejnou cestou, kterou odešli medvědi. Dav zatleskal a začal se pomalu rozcházet.

„Myslím, že se toho Vincentova výtvoru nikdy nenabaží," pronesla obdivně Kathleen. „Je pýchou města. Naďa, Vasilijova žena, mi řekla, že městská rada v Novrodu plánuje ten svůj ještě hezčí. Mít orloj se stalo zdrojem občanské pýchy."

„A navíc si všichni zvyknou na hodiny," pochvaloval si Andrew a kývl na řadu prodavačů hodin, kteří kolem poledne vždycky dělali nejlepší obchody.

Řešení otázky času na této planetě bylo zajímavé. Začalo to, když se jeden Vincentův učedník pustil do opravy Andrewových rezavých kapesních hodinek, které se, jako všechny ostatní, poškodily při cestě světelným tunelem. Chlapec konečně uspěl a díky tomu se z něj stal právoplatný mistr hodinář. Nicméně den na Valdennii byl zřejmě o hodinu kratší, což Andrewovi připadalo zvláštní spolu s další zajímavou věcí, totiž že rok tu byl skoro o čtyřicet dní delší. Rozpoutala se živá debata o tom, jestli den bude mít čtyřiadvacet nebo třiadvacet hodin. Vincent Hawthorne, který se v hodinách začal vrtat jako první a uvedl je do tohoto světa, nakonec prosadil čtyřiadvacetihodinový systém, protože tvrdil, že je symetrický a bude tak snazší vypočítat kolečka ve strojku. Třebaže si Andrew uvědomoval, jak je to nelogické, měl pocit, že ho v jednom ohledu okrádají o drahocenný čas a na druhé straně ho dostává zpátky.

Chvíli se hrabal ve svých kapesních hodinkách a prošel denním rituálem, kdy je nastavil o hodinu dopředu. Pak vrátil drahocennou památku, dárek, jejž mu v roce 1863 věnovala setnina B, jeho první podřízení u pluku, do kapsičky u vesty.

S Kathleen sešli ze schodů, které zbyly ze starého paláce, a Andrew zdravil lidi, kteří na něj dobromyslně volali, nebo po něm většinou pokukovali s obdivem hraničícím s bázní. Dávat květiny byla ruská tradice, na niž ještě nebyl zvyklý, ale Kathleen se zářivě usmála na skupinku dětí, které k ní přiběhly se vzrušeným chichotáním a věnovaly jí kytičku. Sklonila se a políbila nejmladší na tvář. Holčička, celá rudá, ucouvla.

Andrew se zastavil u kočáru a pečlivě si ho prohlédl, než Kathleen pomohl nastoupit. Byl podobný kočárům, jaké znal z domova, s kovovými pružinami a

lehkými, okovanými koly. Přesto byl spíš ruský než americký a mnohem těžší, než na jaké byl zvyklý. S bývalým tugarským válečným ořem, větším než clydesdale, v zápřahu vypadal poněkud nepřiměřeně.

Andrew se stále cítil trochu nesvůj, když měl řídit kočár jen jednou rukou. Pokud seděl na koni, cítil se se svým jezdeckým uměním dokonale spokojený, ale on také Mercury jako by nějak vycítil pánovo zmrzačení. Andrew se neohrabaně chopil opratí, otočil kočár a rozjel se přes náměstí. Když dorazil doprostřed, uviděl řadu stánků a koně zastavil. „Doufám, že dneska šly obchody dobře," zavolal latinsky na kupce v dlouhé románské tóze.

Kolem půl tuctu stánků se sešli zvědavci a s údivem si prohlíželi nejen vystavené stříbrné náhrdelníky, náramky a vyšívané lněné plátno, ale také záhadné kupce.

„Dobře, moc dobře," odpovídal jeden z kupců lámanou ruštinou.

„On je jenom prvním z mnoha," ohlásil Andrew zvědavému davu. „Obchod mezi jeho lidmi a námi prospěje nám všem. Hlavně si pamatujte, že jim bude chvíli trvat, než si zvyknou na papírové peníze."

„A tím, že jsou tady, zničí naše stříbrotepce," ozval se z davu rozzlobený hlas. „Mají nižší ceny."

„Ty je zas máš moc vysoké, Vasile Andrejeviči," ozvala se posměšná odpověď.

Námitka okamžitě rozpoutala debatu, a jelikož Andrew věděl, že pokud zůstane, zvrhne se to v další přednášku o systému volného obchodu, usmál se a pobídl koně do kroku.

„Dneska ráno vystoupili z vlaku," poznamenala Kathleen. „To tedy musel být pohled, skupina obchodníků, potomků Římanů, cestuje americkým vlakem, aby mohli obchodovat se středověkým ruským městem." Rozesmála se.

„To je teprve začátek," řekl Andrew. „Mě víc zajímají nápady. Tihle Romani, nebo Římané nebo jak jim chceš říkat, se za pár dní vrátí domů a přivezou si víc, než v co doufali. Taky viděli, jak to tu funguje. Jakmile se železnice dostane k jejich městu, přijedou jich sem stovky. A to je teprve začátek. Myslím, že ruské kožešiny a řezby se tam budou prodávat za vysoké ceny a Romani platí stříbrem. Bill Webster pořád vykládá, jak potřebujeme víc pevné měny."

Mladý ministr financí ho překvapil. Nějak se mu podařilo zřídit ekonomický systém založený hlavně na papírových penězích, který fungoval. To, že jeho tvář byla na dolarové bankovce, bylo neustálým zdrojem zábavy pro Pata O'Donalda. který měl štěstí a vytáhl si desetidolarovku. Emil byl na pětidolarovce a Hans, o němž Andrew věděl, že je na to tajně pyšný, získal dvacetidolarovou bankovku. Kal se vzpíral tomu, aby byl na padesátidolarovce, ale stejně se na ni dostal, a Kasmar, když vyhrál stodolarovku, diplomaticky navrhl, že na bankovce nejvyšší hodnoty by měl být Parom nebo Chesus. Nejtěžší ze všeho bylo přesvědčit Rusy, že peníze mají skutečnou hodnotu.

Ještě víc práce dalo zřídit první ruskou banku a ukázat lidem, že do ní mohou bezpečně vložit peníze a později je dostat zpátky s bohatými pěti procenty úroků navrch. Jim to připadalo jako nějaký roztodivný zázrak, a jakmile se ta novinka ujala, v bance měli plné ruce práce, což Webstera nesmírně těšilo, protože peníze půjčoval na úrok šest a půl procenta tuctům lidí, kteří každý týden přicházeli s novými obchodními nápady.

Jeho další velkou inovací byl trh s cennými papíry, kterýžto pojem byl pro Andrewa naprostou záhadou. Muži z Maine odstartovali úplný blázinec, když jim po skončení výjimečného stavu dal volnou ruku k soukromému obchodování. Skoro každý teď vlastnil podíl v tom či onom podniku. Několik jich zbohatlo a nejeden zbankrotoval. Tato vášeň byla stejně silná jako neutuchající hráčská vášeň, která byla vždy nedílnou součástí unionistické armády.

„Noviny, pane."

Andrew se podíval na suzdalského chlapce, běžícího vedle kočáru, zastavil koně a kývl na Kathleen, která vytáhla železnou penci a podala ji dolů. Kluk jí podal papír a podíval se na ni s toužebným úsměvem. Kathleen potřásla hlavou, vyndala další dvě pence a vtiskla mu je do dlaně.

„Parom ti žehnej," vykřikl chlapec a pak se ztratil v davu.

„Tak se podíváme, z koho si Gates utahuje dneska," řekl Andrew a snažil sejí vzít papír z ruky. Kathleen se na něj podívala a rychle ho složila.

„Asi to, co jsi čekal, Andrewe. Láteří kvůli té věci s kanalizační rourou a pranýřuje Minu a celou vládu." Andrew zasténal a zakroutil hlavou. „Pak tu jsou ceny na burze," pokračovala Kathleen rychle, aby změnila téma, „a nechutné reklamy toho funebráka Uriho - , Pohřbíme vás na cestu do nebe," Řeknu ti, tyhle slogany zavádějí trend špatného vkusu."

Andrew se tiše zasmál. Vlastně se na Uriho nejnovější slovní hříčky a popěvky těšil, stejně jako zbytek města. Gatesovy noviny pomalu patřily k nejlepším čítankám v celé republice a Uri při tom ovládl obchod s pohřebními službami.

„No tak, Andrewe, pojedeme, než si někdo najde důvod zavolat tě zpátky do práce. Ty noviny tě nechám přečíst později."

Andrew se pokoušel přečíst aspoň titulek, ale Kathleen zavrtěla hlavou, noviny složila a dala si je do peněženky. Andrew plácl koně opratěmi a pobídl ho do klusu. Projeli velkým náměstím, propletli se východní tržnicí a projeli bránou ve vnitřní hradbě. Tam Andrew zastavil koně.

Ozvala se parní píšťala a za vnější branou v sypané hradbě se objevil vlak, za nímž se táhl chochol bílého kouře. Široký prostor mezi starými městskými hradbami a nově zbudovanými valy byl očištěn od trosek, které tu zůstaly po válce, a nyní tu bylo hlavní nádraží a konečná MFL&S železnice. Severní hradbu, kterou smetla povodeň, jež zarazila tugarský útok, znovu postavili a zpevnili. Terén mezi valem a starou

vnitřní hradbou nyní pokrývaly koleje, směřující do prosperujících městských loděnic. Vlak projel zatáčkou a s pískáním a zvoněním zastavil u otevřeného peronu.

„Polední rychlík z Novrodu, Nižilu, Vazimy, Sibiře na východ do Hispánie nyní přijel na nástupiště jedna," hlásil přednosta stanice, procházející po peróně v šedém redingotu a cylindru, jež se staly jakýmsi standardním oděvem výpravčích a přednostů. Byl to další nesmysl, který Andrewovi připadal dojemný.

Andrew na chvíli zastavil, aby se podívali na neobvyklé divadlo. Z vlaku vystupovaly a vesele pokřikovaly desítky dělníků, vracejících se ze stavby na měsíční dovolenou, a vstříc jim spěchaly jejich rodiny, aby je přivítaly. Místní cestující se zase s úžasem rozhlíželi či se nervózně ohlíželi na vlak, jenž byl pro téměř celou Rus stále podivuhodným vynálezem.

Andrewa potěšilo, když z vlaku vystoupili dva románští kupci s těžkými ranci, obklopení zvědavými měšťany, kteří na popletenou dvojici dychtivě volali otázky.

„Je to úplně jiné než americké nádraží," poznamenala Kathleen s úsměvem.

„To je pravda," přiznal Andrew a díval se na zvláštní směsici lidí, kteří teď procházeli kolem nich, a nejeden si uctivě sundával čapku, další se klaněli, přičemž se pravou rukou dotýkali země (zvyk, který se mu zatím nepodařilo vymýtit), nebo, pokud měli uniformu suzdalského vojska, řízně salutovali. Kolem procházel oddíl půl tuctu mužů v unionistické modré uniformě 44. newyorského a po formálním salutování Andrewovi si muži před Kathleen sundali klobouky, než pokračovali v cestě.

„Není to jenom lidmi," ozvala se Kathleen, „oni prostě vzali za své to, co jsme jim pomohli vybudovat. Je to znát. Tyhle lidi drželi tisíce let v područí, a i když tě občas dohánějí k šílenství, dívají se na svět dětskýma očima. Oni skutečné věří, že teď je svět bez hranic, že je nic nezastaví."

„Nástupováát, nástupováát. Osobní vlak s odjezdem ve dvanáct patnáct odjíždí z nástupiště jedna na východ!"

„On je bez hranic." opáčil Andrew téměř toužebně. „Jenom doufejme, že Michail a ti, kteří smýšlejí stejně jako on, nenajdou nějaký způsob, jak to všechno podrýt. To je ta potíž s demokracií. Teoreticky je úžasná, ale v praxi je to peklo. Mohl jsem si moc podržet, ale nakonec bych prostě vytvořil nového bojara, nebo něco ještě horšího, cara."

„Nemluvme už o politice, nebo ti začnu povídat o své práci při volbách," prohlásila Kathleen, opřela se o Andrewa a její výraz jasně říkal, že toto téma je uzavřeno.

Vlak zapískal a za harmonického zvonění půl tuctu zvonců na lokomotivě - velmi ruské gesto, pomyslel si Andrew při jejich cinkání - se vlak rozjel a cestou přes seřaďště k východní bráně s padacím mostem nabíral rychlost.

Andrew pobídl koně do klusu a zamířil po silnici ven skrz mohutnou vnější hradbu.

Zkušeným okem vojáka si prohlédl území nikoho za valem, které bylo plné smrtících pastí, naostřených kůlů a křovinatých zátarasů a chránilo Suzdal.

Někteří již prohlašovali, že údržba tak rozsáhlého opevnění kolem ruského hlavního města je teď plýtváním. Andrew je tu ale chtěl mít ještě aspoň pár let. Stejná opevnění se budovala kolem znovu stavěných měst na východě. Na jihozápadě podél břehu řeky, nyní zvané Potomac, se táhla stomílová řada opevnění. Tato hranice sahala od Vnitřního moře až k Velkému lesu, dobrých devadesát mil velkou stepí, předsunutý obranný systém, který bude od podzimu připravený pro případ, že by sem chtěli zajet Merkiové. Andrew doufal, že příště, pokud bude nějaké příště, udrží všechna hlavní města a vyřídí to se všemi nepřáteli, kteří by se přiblížili k hranicím ruského území. Nechat všeho a udržet jediné město bylo kdysi přijatelné řešení, protože revoluce proběhla pouze v Suzdalu a Novrodu. Ale i tenkrát opustili Novrod, protože bylo jasné, že obranu nelze rozdělit. Pokud však bude nějaké příště, země by se rozpadla, kdyby se pokusil o totéž.

Rusové za války hrozně utrpěli. Více než polovina jich zemřela na neštovice či z rukou Tugarů a všechna města byla poničena buď při tugarské okupaci, nebo při posledním boji v Suzdalu. Jižní polovina Suzdalu byla jedinou důležitou městskou částí, která zůstala nedotčena.

Rusové v minulosti byli na neštěstí zvyklí. Jejich stará města zhruba každé pokolení lehla popelem sama od sebe. Tentokrát si domy znovu postavili docela rychle, ale znovu postavit všechno, co bylo vytvořeno od té doby, by byl přetěžký úkol. Ztratit rozsáhlý komplex továren by byla katastrofa.

Přejeli přes bývalé tugarské linie a Andrew se mlčky podíval na velké mohyly, kde ležely pohřbeny desítky tisíc nepřátel. Na každé mohyle se ve větru třepetala zástava z koňských žíní. Když se ohlédl k městu, pocítil pýchu. Severní polovinu města smetla povodeň a ještě ji přestavovali, nyní však podle moderních plánů, se širokými otevřenými ulicemi dlážděnými kamenem. Ruská architektura byla jasně znát, domy z kulatiny byly složitě vyřezávané, ale ve čtvrti, nyní nazývané Yankeeská, jeho muži postavili půl tuctu bloků v novoanglickém stylu, domy s bíle natřenými prkny a malou náves obklopenou několika kostely, sněmovnu, zbrojírnu a kasárna pro vojáky od pluku a baterie, kteří byli svobodní či stále ctili svůj slib manželce ve starém světě. Andrew si těch nešťastníků velmi vážil. Pro něj byl manželský slib posvátný a nezrušitelný, vždycky opovrhoval těmi, kdo ho brali na lehkou váhu, přesto chápal jejich současnou situaci a ctil i ty, kteří se tady rozhodli znovu oženit. Někteří z nich se však pořád nepřizpůsobili. Od války došlo k několika sebevraždám a přes dvacet mužů skončilo tragicky, buď se dali na pití, či propadli trudnomyslnosti.

Podle něj se skutečná síla jeho druhů projevila v tom, že i na novém světě dokázali držet při sobě, rozhodli se usadit ve stejné čtvrti a stále je spojovala práce a vojenský dril.

Většina mužů se zřejmě se situací smiřovala. Mnozí si uvědomili, že tady na Rusi mají schopnosti, které jim okamžitě vynesly vysoké postavení a nabízely jim

možnosti, o jakých se jim doma ani nesnilo.

Vincent byl ve dvaceti generálem. Šestadvacetiletý Ferguson se stal šéfinženýrem transglobální železnice. Webster, finanční kouzelník, byl v jednadvaceti ministrem financí a Andrew tušil, že z něj bude další milionář, jako byl komodor Vanderbilt. (Pozn. překl.: Comelius Vanderbilt, 1794-1877, úspěšný americký podnikatel, stavěl železnice, takže se mu dokonce říkalo železniční král.)

Dokonce i Emil Weiss byl poněkud méně vznětlivý, protože nikdo neodporoval jeho lékařským teoriím. Emilův zamilovaný projekt byl pro Rusy zázrakem. Když Andrew ještě sloužil jako vojensky diktátor, vydal řadu nařízení, z nichž nejdůležitější byl systém hygienických opatření podle doporučení doktora Weisse. Voda nyní tekla vodovodem ze znovupostavené přehrady. Právě teď se voda brala ze společných cisteren, kam přitékala vodovodem, ale Emil doufal, že za pár let bude mít každý dům v celém městě dřevěné trubky a pozoruhodnou novinku, splachovaď záchod. Stavěly se žumpy a odpadní kanály, nejrychleji v severní části města, kterou vyčistila povodeň. První dokončená část ústila do Něpry těsně za severozápadní baštou. Gates ve svých novinách ječel, a oprávněně, jak musel Andrew přiznat, kvůli tomu, že sto padesát yardů bronzových rour, které měly odvádět odpad doprostřed řeky, ještě nebylo nainstalováno, a svinstvo tak teklo těsně kolem břehu a do přístavu.

Emila málem ranila mrtvice, když Mina odmítl roury vyrobit pod záminkou, že je vážný nedostatek drahocenného kovu. Byl rád, že na Emila od včerejška, kdy toto rozhodnutí vešlo ve známost, nenarazil. Vlastně si trochu provinile uvědomil, že se dobrému doktorovi vyhýbá.

Na nízkém hřebeni Andrew zastavil koně, vystoupil z kočáru a nabídl ruku Kathleen.

„Tohle je tvoje oblíbené místo, viď?“ zeptala se téměř hádavě.

„No, je odsud nejlepší výhled.“

„Doufala jsem, že na piknik pojedeme někam, kde je trochu větší soukromí.“

„Za chviličku, drahoušku,“ slíbil Andrew, protáhl se a rozhlédl se kolem sebe. Dole o míli dál se na kopcích stoupajících od řeky rozkládalo město Suzdal. Andrew se otočil napravo a s nezakrytou láskou se díval na mocenskou základnu, již pomáhal vybudovat. Stará přehradní hráz byla znovu postavena a pod ní stálo půl tuctu továren. K nebi stoupaly jiskry ze železárny a ocelárny, pracujících dnem i nocí naplno, aby pokryly neukojitelnou poptávku po kolejnicích, čtyřicet tun denně jen pro východní trať. Starý nouzový systém, kdy prostě kladli pásy železa na dřevěné kolejnice, opustili, jakmile začala fungovat válcovna, kde se vyráběly skutečné kolejnice. Kromě kolejnic tu byla spousta požadavků na zemědělské nástroje, nářadí, plechy, nové muškety a těžší dvanáctiliberní kusy, na nichž trval O'Donald.

Nad slévárnami stály čtyři vysoké pece, kde se každý den zpracovalo přes sto tun rudy a dalších sto tun koksu a vápencové přísady, aby se pokryla neukojitelná

poptávka po kovu a dalším kovu. Vedle slévárny kypěla činnost v železniční dílně. Kotláři, pracující pod dohledem yankeeských inženýrů, vyráběli stále silnější lokomotivy a také požadované vagóny, valníky, dobytčáky, násypné vozy na rudu a uhlí i osobní vozy. Kolem slévárny stály různé menší budovy, kde se vyráběly nejrůznější věci, plus rozličné soukromé projekty, které denně spolkly pět tun železa, jež Mina vyčlenil pro obchodní zájmy. V bezpečné vzdálenosti o několik set yardů dál byla umístěna prachárna a sklad munice. Zásoba munice spotřebované za války byla doplněna, ale olovo a měď došly, když byly vloni přerušeny styky s Karthou. Naštěstí měď začala přicházet z Rómy, takže mohli vyrábět další telegrafní dráty, a právě minulý měsíc tým prospektorů ohlásil naleziště olova sto mil od brodu směrem k Mayům.

Svádělo ho to natáhnout železnici i tím směrem, zatím však neměl dost materiálu na obě trati, a pokud by je ještě někdy ohrožovali Tugaři, aspoň v příštích několika letech by se vraceli od východu, a ne od západu, kde, jak hlásili poslové a výzvědné oddíly, je říše po moru a tugarské okupaci téměř vylidněná.

Dole na řece viděl přistávat velký prám v docích, kde na náklad čekal vlak s dlouhou řadou valníků. Severně od města u přístavu duněla velká pila, poháněná vodní energií. Každodenně se tu nařezaly dva tisíce pražců spolu s miliony krychlových palců řeziva potřebného pro obnovu měst.

Nad starým Fort Lincolnem, jejich první pevností na tomto světě, stál další tovární komplex. Původní mlýn a pila stále pracovaly společně s menší slévárnou, kde se vyrábělo několik tun denně, samé svorníky a hřeby pro železnici, a o něco výš se těžilo uhlí a ruda.

V mlýnech, u pecí, v dolech, továrnách a na železnici pracovalo skoro třicet tisíc mužů. V normálním světě to bylo neuvěřitelně nadbytečné, ale za starých bojarů se pracovní silou rozmařile plýtvalo a s novými zemědělskými stroji bylo možné tolik lidí zaměstnat a nakrmit. Všichni muži byli ve skutečnosti součástí pravidelné třicetitisícové armády a jeden den v týdnu cvičili. Tento systém pomáhal udržet jednotky pohromadě, místo aby muži plýtvali silami na posádkový život v době, kdy bylo třeba znovu postavit a zcela přebudovat celý stát.

„Co teď?“ zašeptal Andrew a s potěšením se díval na to, co zatím vybudoval.

„Pořád sníš o dalších projektech?“ zeptala se Kathleen, vytáhla piknikový košík, přisedla si k němu a smířila se s tím, že obědvat budou na kopci.

„To jenom, že jsem ještě nikdy nebyl tak šťastný,“ pravil tiše, dívaje se na ni. „Myslel jsem, že válka nikdy neskončí, ať na našem starém světě, nebo tady. Užíral jsem se tím, pořád to nekonečné zabíjení. Aspoň jsem žil dost dlouho, abych viděl, že to nakonec stálo za to.“ Podíval se na ni a usmál se. „Kdysi jsem si myslel, že se nějak obětuji za ostatní, že už mi v životě nic nezbývá. Že možná po mně budou lidé žít lépe, v míru. Teď už jsem ochotný věřit, že něco z toho můžu mít i já.“ Téměř stydlivě jí položil ruku na břicho a ucukl. „To vždycky tak kope?“

„Chce vidět tatínka.“ Kathleen se nesměle usmála.

„Bude to holka?“

„Možná dvojčata, jako Taňa a Vincent.“

„Bůh mi pomáhej,“ zašeptal Andrew.

„Ne, Bůh pomáhej mně. Pamatuj, to já budu rodit. Ty budeš jenom chodit sem a tam vedle v pokoji.“

Ustaraně se na ni podíval a ona se k němu s úsměvem naklonila a políbila ho na rty.

Se smíchem se posunul, aby ji mohl pohodlně obejmout, a nevšímal si toho, že na kopci je vidí každý zvědavec.

Prozatím se cítil v bezpečí.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Voda vířila, zuřivý proud ho chtivě stahoval do hlubin, vír ho svíral obrovskou silou, jíž nemohl vzdorovat. Bylo to stejné, pokaždé stejné, a třebaže mu rozum říkal, aby bojoval, tělo odmítalo poslouchat.

Vzdal se a černá záplava ho stáhla dolů.

Dobrý Bože, kolikrát, kolikrát. Tentokrát se vzdá. Tentokrát se utopí. A pak v něm zahořel oheň, dusivá hrůza, jak se kolem něj sevřela temnota.

Ne!

Začal kopat nohama a zamířil vzhůru, vzduch v plicích pálil jako oheň, každou chvíli vybuchne a roztrhá ho na drásavé jiskřičky skomírajícího plamene. Se zaječením se dostal na hladinu, zmítal se, bojoval. Kopal nohama a zápasil s povodní. Dno, zase cítil dno. Plácal se v temnotě, tloukl sebou, padal, jako by běžel v bahně, mozek měl otupělý panikou, dral se k pobřeží v plamenech.

Nohy mu sevřely čísi ruce. Bože, ať to skončí! Snažil se vykřiknout, ale zvuk se mu zadrhl v hrdle, jako by slova nebyla k ničemu, a nikdo ho nevyslyšel. Ruce ho táhly, popadly ho za pás, stahovaly ho dolů. Zase ho dostali.

Jeho oči jako by měly vlastní vůli a podívaly se dolů. Ztuhle se obrátil a vzhlédl k proudu.

Byla to řeka tugarských mrtvol, plující do tmy. Kolem vířila nafouknutá těla, ve světle ohně bledá a strašidelná. Těla, svíjející se v agónii, po něm natahovala ruce

zakončené drápy. Převalovala se tu i lidská těla s nafouklými břichy a naběhlými rysy utopenců. Všichni, které kdy zabil, desítky tisíc, proplouvali kolem něj a upírali na něj nevidoucí oči. Ruce sahaly výš, stahovaly ho dolů, táhly ho zpátky do svého páchnoucího objetí.

Z víru se vynořila našedlá mrtvola Tugara, popadla ho a strhla ho zpátky do vody. Černá voda ho vsála do tmy, ruce ho sevřely a vtáhly do rozmoklého masa páchnoucího smrtí.

„Bože. Bože, odpusť mi!“

„Generále, pro Chesuse, generále, probuď se!“

Vincent ucítil políček. Svět se převrátil vzhůru nohama. Snažil se ovládnout a tentokrát to prostě nedokázal. Unikl mu vzlyk. „Můj Bože, jsem v pekle.“ Kolem ramen ho objaly něžné ruce. Na tváři ucítil rozevláté vousy. Připomnělo mu to, jak ho pokaždé objal táta, když se v noci bál. Táta byl vždycky u jeho postele, vzal ho do náručí a šeptáním zaháněl strach. „Jsem v pekle,“ vydechl a snažil se vzpamatovat.

„Nic se neděje, synku. Nic jsi neprovedl. Byl to zase jenom sen.“

Vincent se roztřásl. On byl oporou, tím, k němuž ostatní vzhlíželi. Bylo to pořád stejné. Bože, copak už nikdy nemůže být zase malým chlapcem? Protože právě tak se teď cítil. Pro všechny byl generál nebo vyslanec a hlavně hrdina, ten kdo pobil desetitisíce nepřátel, a tím je všechny zachránil.

„Nic se neděje, synku, já ti rozumím,“ šeptal stařík.

Jak rád by se složil, vybrečel se, vylil si srdce starci, který ho držel. Aspoň jednou se vzdát a ustoupit. Za vzácných nocí, jež byly všechny tak drahocenné, se mu zdával jiný sen. Bylo to před lety, dávno předtím, než se udalo tohle všechno. Stále ještě chodil do kvakerské školy Oak Grove ve Vassalboro. Vzduchem se nesla vůně jabloní a on líně vyhlížel oknem na překrásné Kennebecké údolí. Sen byl prostoupen hořkosladkým sněním, touhou vrátit se k nevinnosti tak dávno ztracené, do doby, kdy v létě běhal vysokou travou a vedle něj vesele poskakoval jeho pes. Bože, vrátit se tam, cítit vánek i mír. Do doby, než odešel do války a navždy ztratil nevinnost.

Stařec ho jemně houpal a Vincent se vzpamatoval. Druhý muž vycítil, že se již vzpamatoval z hrůzy, pustil ho a narovnal se.

„Nic se neděje, synku,“ zašeptal Dimitrij. „Já to chápu. Už jsem tě slyšel dřív, jenže jsem věděl, že bys nechtěl, abych to věděl. Ale jsem rád, že jsem konečně něco udělal,“

Vincent rozpačitě odvrátil zrak, ale Dimitrij ho chytil za bradu a přinutil podívat se.

„Tam,“ šeptal Dimitrij a ukázal na dveře, „to bude vždycky stejné. Já budu tvůj pobočník, starý Dimitrij, a ty budeš slavný generál. Ale jsi taky jenom člověk, synku. Znám to břímě. Muž nemůže zůstat člověkem, když ho zabíjení nestraší.

Starý Dimitrij zachová tajemství tohoto mladého hrdiny.“ Usmál se. „A myslím si, že jsi ještě větší muž, když o tobě vím tohle.“

Vincent se snažil potlačit slzy, které ho z toho, co právě slyšel, pálily v očích. Nedokázal promluvit, a tak jenom na znamení díků sklonil hlavu.

„Pojď, generále,“ řekl Dimitrij jiným tónem. „Stejně jsem tě musel vzbudit.“

„Co se stalo?“ Vincent se okamžitě probral, noční můra zmizela, schovala se, aby mohla přijít později.

„Rómu napadli, můj generále. Myslím, že máme na krku válku. Marcus tě chce hned vidět.“

„Ježíši Kriste, už ne.“ Slezl z postele a Dimitrij zavolal sluhy.

„Co se, k čertu, děje?“ štěkl Vincent. Na noční můru zapomněl, nyní ho rozčilovalo sebemenší zpoždění, když mu Dimitrij a dva sluhové pomáhali s oblékáním.

„Asi před půl hodinou za Markem přišel posel. Krátce po půlnoci přepadli útočníci přístav Ostii.“

„Tak to jsou pět mil odsud,“ řekl Vincent a podíval se na hodiny tikající na krbové římse. Byly skoro tři. Ať to byl kdokoliv, zatím již mohl napáchat vážné škody, nebo něco horšího, mohl postupovat do vnitrozemí.

„Nejsou to Tugaři?“

„Lidé, víc nevíme.“

Aspoň to znamenalo úlevu. Během zimy roztroušené tlupy Tugarů napadaly jižní a východní hranici Rómy, několik set mil na jihovýchod. Několik tisíc jich pochytali, ale pak zřejmě obávaný nepřítel zmizel z tváře Valdennie.

Vincent si připjal meč a podíval se do mosazného zrcadla. Dokonce i ve tři ráno musel vyslanec vypadat klidně a vyrovnaně, jako dokonalý válečník a státník - dokonce i když mu bylo teprve dvacet. Rozepnul pouzdro, vytáhl revolver a podíval se, jestli jsou kapsle a náboje v pořádku. Drahocenná zbraň byla dárek od Emila. Byl to lehký Colt ráže .36, který měl spíš dělat dojem než chránit, a na celém světě byla jen hrstka revolverů. Otočil bubínek a vrátil zbraň do pouzdra.

„Ať se pluk a baterie seřadí před Markovým palácem.“

„Už jsem nechal vyhlásit poplach,“ odpověděl Dimitrij.

Vincent se na něj podíval a usmál se. „Dobrá. Uzavřeli jsme s Markem spojenectví a já chci, aby věděl, že budeme stát při něm. Nevíme, jak situace vypadá - mohl by to být nějaký pitomý pirátský nájezd. U Karthů se něco děje. Možná jde o tohle.“

„Jdeme.“

Vyšel na tmavou chodbu a stráže u dveří se postavily do pozoru. Vincent se na ně chvíli díval, pak kývl a podíval se na Dimitrije. Obrátil se a s Dimitrijem po boku vykročil. Byl zvědavý, ale nechtěl se ptát.

„Muži si myslí, že znovu bojuješ ve starých bitvách, vojácké sny, nic víc."

Vojácké sny. Bože, je voják. O'Donald ho nazval jedním z nejlepších strojů na zabíjení na této planetě.

„Tak jdeme zjistit, jestli budeme muset oprášit naše staré řemeslo," prohlásil Vincent jakoby pro sebe. Z paláce vyšli na fórum, které již bylo plné lidí. Na jihu viděl na obzoru rudou záři. Znovu potáhne do boje a žaludek se mu stahoval vzrušením a strachem.

* *

S přimhouřenýma očima se díval přes vodu, kde vířící mlha chytala kalné světlo. Před sebou měl na pobřeží Vnitřního moře malý přístav Ostii a řeka Tibera se zde stáčela k posledním kataraktům a mířila do moře. Většinu města zakrýval hřeben půl míle daleko. Byly vidět jen šlehající plameny a za tím se zamlženou zátokou blížilo k městu padesát galér. Po tomto zážitku bude nutné hodně přestavovat, uvědomil si Vincent, když se zasmušile díval, jak plameny obklopily malý přístav od jednoho konce k druhému. Odložil dalekohled a podal ho Markovi, který si ho zvědavě prohlížel.

„Umožní ti to vidět hodně vzdálené věci," vysvětlil mu Vincent.

Marcus zvedl dalekohled, podíval se jím na moře a vyjekl.

„Karthové," zasyčel rozzlobeně.

„Co tu, hrome, chtějí?" řekl si Vincent pro sebe. „Jestli jsou zprávy pravdivé, tak k nim za šest až osm měsíců dorazí jejich vlastní horda. Tohle nedává smysl." Ohlédl se přes rameno. Po dlážděné silnici vedoucí z města přes široké otevřené údolí za ním pochodoval zástup mužů, městská hotovost, převážně vyzbrojení otroci. První a jediná románská legie, která se cvičila od té doby, co odsud zahnali Tugary, stála na svahu za ním a řadila se do bojové formace téměř tisíc yardů široké. Přímo za zády měl muže z 5. suzdalského s novrodskou lehkou baterií.

Cestou z města je kryla stovka jezdců, kteří zatlačili několik lučištníků, jež proti nim poslali. Zatím měl Vincent pocit, že všechno jde podle plánu a nepřítel o jeho přítomnosti neví. Jediným problémem byla řada vršků o půl míle dál. která zase zakrývala Karthy před nimi. Nahoře stála dlouhá řada mužů vyzbrojených oštěpy a luky, ale to, co se skrývalo těsně pod nízkým hřebenem, zůstávalo tajemstvím.

Karthové očividně odvedli dobrou práci, připustil si Vincent neochotně. Odřízli město a nikdo se nedostal zpátky, aby je varoval před tím, co se děje.

„Tady něco nehraje." prohlásil chladně Marcus s pohledem upřeným do dalekohledu.

„A co?“

„Kdyby to byl pirátský nájezd, tak už by se stahovali. Nejsou tak hloupí, aby nevěděli, že tu je tvůj pluk ruské pěchoty a dvě dělostřelecké baterie. S vašimi zbraněmi je dokážete pobít jako vepře a zničit jim lodě.“

Vincent sebou trhl, jak si na něco vzpomněl.

„Možná mají taky takové zbraně,“ poznamenal mírně.

„Cože?“' vyjel Marcus.

„Než přišli Tugaři, směnili jsme pár mušket, prach a jedno polní dělo za měď, olovo a zinek.“

„Copak jste se zbláznili?“ vyštěkl Marcus.

„Ne, jenom jsme byli zoufalí.“

Marcus si pohrdlivě odfrkl a díval se chladně na Vincenta.

„Jestli jsme měli vyhrát, potřebovali jsme víc kovu. Je možné, že přišli na to, jak vyrobit další,“ Vincent požádal o dalekohled a Marcus mu ho vrátil. Mládenec si dlouho prohlížel vrcholek kopce, ale viděl jen pikenýry a řadu lučištníků, odvelenou do poloviny svahu.

„Nic, zatraceně, vůbec nic. Ale zdá se, že tu hodlají zůstat - vykládají oddíly tak rychle, jak lodě stačí přistávat.“

„Tak na ně udeříme hned,“ zavrčel Marcus rozzlobeně. „Udeříme na ně, dokud vylodili jen část vojska.“

„Je možné, že právě tohle chtějí,“ namítl Vincent a náhle se měl velice na pozoru.

„Čím déle budeme čekat, tím silnější budou,“ štěkal Marcus.

„Mám tam dole plantáže. Za hodinu se dostanou po břehu až tam a zničí zbytek mého panství,“ zaječel vztekle Petronius, nejstarší ze senátorů. „Chci něco podniknout hned.“

„Pánové, je to příliš snadné,“ vzpíral se Vincent. „Skoro si říkají o útok. Počkáme, než se trochu zvedne mlha a my uvidíme, proti čemu stojíme. Mezitím můžeme poslat předsunutý voj, který trochu vyzkouší jejich řady a třeba zjistí, oč tu jde doopravdy.“

„Myslel jsem, že má být náš spojenec,“ odsekl Petronius. „Myslím, že je to prostě kluk, co se bojí boje.“

Vincent se k němu otočil. Dědek seděl na koni a těžký břich si opíral o jeho hřbet. Jeho pleť měla nezdravý odstín s dolíčky po neštovicích, kvůli čemuž vypadal tvrdě, jako by nosil masku ze starého vosku. Vincentův pohled opětoval, jako by chlapec byl jen nižší sluha. Vincent se obrátil na Marka. „Nebudu se s vámi hádat,“ prohlásil. „Zažil jsem tvrdé boje s Tugary a svou hodnost jsem si vysloužil v boji. Začínal jsem

jako vojín.“

„Bývalý otrok, jako ostatní jeho vojáci,“ utrousil Petronius povýšeně a z hlasu mu ukapával jed.

„Svobodný, jako moji muži,“ štěkl Vincent a rozzlobeně po Petroniovi loupl okem, načež svého prohlášení zalitoval, protože tím odvracel pozornost od toho, co chtěl říci.

„To je přece totéž,“ ohrnul pysk Petronius.

Vincent se otočil na Marka. „Až se zvedne mlha z moře a my uvidíme, co se děje, zaútočíme.“

Vincent viděl, jak Marcus váhá, pak se otočil. „Zaútočíme hned. Čím déle budeme čekat, tím víc škod napáchají.“ A podíval se na Vincenta. „A co hodláš dělat ty, můj vznešený spojenče?“ zeptal se a výzva, v jeho hlase se nedala přeslechnout.

Vincent se kvůli opovržlivým výrazům patricijů za Markem naježil. „Spojenectví platí, Marku. Mí muži půjdou s tebou.“ řekl stroze. „Jenom doufám, kvůli nám všem, že máš pravdu.“

* *

Tobiáš Cromwell se snažil zakrýt nervozitu. Přecházel po palubě Ogunquit a díval se do mlhy, která se pomalu zvedala. Objevil se malý kutr, rychle mířil po klidné hladině, jak se do vesel opíral tucet veslařů. „Rozhodli se zaútočit.“ křikl posel, když se kutr stočil pod těžká děla.

„Čert vem tu mlhu,“ zasyčel Tobiáš netrpělivě. A zároveň se v duchu pochechtával. Hamilkar toho okamžitě využil a poradil Tobiášovi, aby zůstal v mlze s ostatními dělovými čluny a Jamieho loděmi, dokud nedojde ke skutečné bitvě. Dodatečné překvapení by mohlo mít rozhodující vliv na výsledek a Tobiáš si to dobře uvědomoval. Akorát to čekání ho rozčilovalo.

Nad vodou se rozlehlo tiché zadunění a Tobiáš okamžitě poznal salvu z baterie. Už bylo skoro načase, pousmál se. Zajatci mu prozradili, že proti němu stojí jediný pluk, 5. suzdalský pod velením mladého Hawthorna. K čertu se vším, musí to být právě on, pomyslel si zachmuřeně Tobiáš. Z celé té bandy si k tomu klukovi vypěstoval jistý obdiv. „Přidejte trochu páry,“ křikl. „Přiblížíme se.“

* *

„Proberte je trochu,“ křikl Vincent. „Vypadáte jako tlupa amatérů!“

2. novrodská baterie, sto yardů od něj nalevo, odpověděla další salvou. Vincent sledoval, jak kule dopadají do karthských řad na protějším kopci. Nepřátelské uskupení pod palbou zakolísalo. K čertu s nimi, proč nemůžou prostě uprchnout? Bylo však až příliš zřejmé, že již dělostřelbu viděli. Vzpomínal si, jak to vypadalo, když O'Donald vystřelil Rusům nad hlavou těsně po tom, co dorazili na tuto planetu. Celá horda se prostě otočila a utekla. Tito muži byli zvyklí na to, co děla dokážou.

Vincenta zamrazilo. Takhle se nejspíš cítil Andrew, když stál před plukem pod palbou a čekal na útok. Jenomže Andrew tu teď nebyl a bitvu bude muset vybojovat jen on sám. Úspěch nebo porážka padnou na jeho hlavu a také mrtví, Bůh mu pomáhej.

Pluk byl dokonale seřazený, bojová fronta dvě stě yardů široká, několik setnin stálo ve dvouřadu a tři setniny v zástupu jako záloha, pět set dvacet mužů. Na křídlech rozestavil své oddíly Marcus. Románů bylo skoro deset tisíc. Vincent si je také kriticky prohlédl. Tohle nebyly slavné

Caesarovy legie, o nichž četl v Zápiscích o válce galské. To by měl příliš velké štěstí.

Dvoutisíciletá tugarská vláda by něco takového nedovolila. Romani byli za čas stejně podlézaví jako Rusové. V nejlepším případě to byla ozbrojená lůza, s píkami, štíty a palicemi. Jejich jediným disciplinovaným útvarem byla císařská garda první legie a i ta měla co vylepšovat, když se v desetiřadu dostala na kopec a vydala se do útoku.

Když kolem něj zprava projel Marcus v čele útoku, obklopený svými patriciji, Vincent v duchu zaklel. Nejlepší oddíly měly zůstat v záloze - nejdřív měl poslat domobranu, aby nepřítele vyzkoušela, a nejlepší jednotky by pak práci dokončily. Lepší přijít na tomto poli o necvičenou domobranu než těch pár profesionálů, říkal si Vincent ponuře. Otočil koně a znovu se zadíval na svůj pluk. Bylo šílenství takhle je ohrozit, ale teď šlo o politiku, nemohl se řídit zdravým vojenským rozumem. V této první akci musel Markovi dokázat, že spojenectví platí, i když tu v příštích pár minutách padne nejeden z jeho mužů.

„Měli bychom vyrazit!“ křikl Vincent. Podíval se na Dimitrije a Jurženina, kteří veleli Pátému, a na majora Velnikova, velitele Druhé baterie.

„Velnikove, postupuj s mým plukem a zastav se na sto yardech. Bugarine, tvá baterie zůstane na kopci a zařídí podpůrnou palbu.“

Velnikov mrkl na bratrance a usmál se. „Sláva bude patřit mně, příteli,“ zasmál se.

„Zatraceně, nejsme tu kvůli slávě,“ vyjel na něj Vincent a Velnikov zmlkl. Vincent se podíval na své muže. Legie už byla na hřebeni a první řada míjela po obou stranách pluk.

„Tak dobrá, chlapi. Tihle lidé na nás spoléhají. Ukažme jim, jak bojují svobodní ruští muži.“

„Nasadit bodáky!“

Ocel zazvonila o ocel, když muži nasazovali naostřené čepele.

„Na bodáky!“

Muži zařvali a sklonili muškety. Na leštěných čepelích se odráželo sluneční světlo.

Vincent se obrátil a ukázal šavlí z kopce. Praporečníci a stráže se postavili před řadu.

„Pátý, do útoku!“

Bubeníci zabubnovali a pluk s přehlídkovou přesností vykročil. V dopoledním vánku zapleskaly vlajky. Vincent pobídl koně a Dimitrij a Jurženin se mu drželi po boku. A tak pochodovali a bubeníci jim bubnovali do kroku. Dusali vysokou trávou, přes nízké kamenné zídky, srovnávali se podle středu a dokonale vyrovnaní postupovali přes otevřená pole.

Karthové drželi sevřené řady na kopci, hradba pikenýrů byla čtvrt míle široká, zbraně měli sklopené a čekali.

Vzdálenost se zmenšila na čtyři sta yardů a Vincent se v duchu modlil, aby nepřítel uhnul. Z představy, že se na sto yardech zastaví a vypálí odměřenými salvami do bezmocných řad, sám sebe z duše nenáviděl. Ale když se ohlédl přes rameno, přemáhala ho děsivá moc mužů pochodujících s mrazivou přesností, jako na přehlídce.

„Strašné jako vojsko pod praporci,“ zašeptal pro sebe, jat posvátnou hrůzou z toho, že toto je jeho divadlo, že na něj muži pohlížejí jako na hlavního herce na pódiu, když zvedl šavli a ukázal před sebe.

Došli na tři sta yardů a pak dvě stě, dupot mužů na poli podtrhovalo hvízdání dělových koulí, létajících jim nad hlavou a dopadajících do karthských řad se smrtonosným účinkem. Zleva se ozval výkřik. Velnikov cválal ze svahu a mával kloboukem, předjel řadu a jeho šest neohrabaných děl se řítilo za ním.

„Hergot, Velnikove, zůstaň s útvarem!“ zařval Vincent, ale věděl, že ho voják neuslyší. Ten zatracený dělostřelec se hnal za slávou. Děla se zastavila necelých sto yardů před Karthy, osádky seskákaly z kolesen, vypráhly své kusy a otočily je proti nepříteli.

A v té chvíli se střed nepřátelské formace náhle vytratil, pikenýři odhodili zbraně a vraceli se dozadu zdánlivě v panice dřív, než byla vypálena jediná rána.

Zezadu se ozval divoký výkřik. Vincent se ohlédl a viděl, jak se jeho řady rozpadají, chystají se vrhnout do útoku. Zařval vzteky, postavil se ve třmenech a napřáhl šavli do strany, ukazoval vojákům, ať drží formaci. Disciplína vydržela, muži se uklidnili.

Něco nebylo v pořádku. Bylo to příliš snadné. Znepokojeně se podíval na svůj voj a viděl, že disciplína povoluje, jak se legie pustila do útoku. Marka a jeho patricije strhla vlna jejich mužů, tlačící se na ně zezadu. Legie se hrnula do mírného kopce, a jak se muži blížili k vrcholu, jásali, mávali oštěpy, měnili se v šílený dav lačnící po krvi.

Kopec byl prázdný jen na chvíli. Jako by se zvedly z trávy, nahrnuly se sem oddíly mužů tlačící vozy a na křídlech je chránil dvojřad pěchoty vyzbrojené mušketami.

„Milostivý Bože,“ zašeptal Vincent. Stále se z toho mohl dostat, mohl ustoupit. Ale

nesměl dopustit, aby tu Markovy muže pobili. Dalo se udělat jediné. „První suzdalský, poklusem klus!“

Z děla nejvíc napravo vyletěl první oblak kouře a vzápětí vypálila celá karthská řada, čtyřicet děl, do blížících se nepřátel. Do Pátého vletělo železné krupobití. Muži padali do trávy a křičeli bolestí, jak si kartáčová střelba v jejich řadách vvbírala krutou daň. Jurženin otočil koně, sletěl ze sedla a zůstal ležet. Vincent se ohlédl, ale muži stále postupovali.

„Musíme se dostat na dostřel,“ křikl Vincent. „Jejich dělostřelci nejsou tak dobří.“

Velnikovova baterie vypálila první salvu a Vincent viděl díry v řadách mušketýrů a dělostřelců na kopci. Dostali se na sto padesát yardů, pluk stále postupoval, prapory vlály a muži chraplavě křičeli.

„Sto yardů, už jsme skoro tam,“ řval Vincent a pak se zablesklo podél celé karthské řady, nepřítel vypálil další salvu. Vincentův kůň se, řiče bolestí, postavil na zadní a pak přepadl. Vincentovi se podařilo uskočit, když tunové zvíře dopadlo na zem, kopalo a rzalo. Otřesený vstal a zvedl šavli. „No tak, Pátý, kupředu!“

Dimitrij seskočil z koně a postavil se vedle Vincenta. Řada se stáhla.

„Ještě kousek! No tak, chlapi, jdeme!“

Levé křídlo minulo Velnikovovu baterii, když šest děl vypálilo. Jeden karthský polní kus vyletěl do vzduchu a převrátil se. Pátý vítězoslavně zaječel.

Vincent doběhl před své muže a šavli držel ve vzduchu. Kolem prosvištěla další kartáčová salva a složila plukovního praporečníka na krvavou hromádku. Jeden z příslušníků čestné stráže milovaný znak zvedl a hnal se dál. Vincent se ohlédl, zvedl šavli a ukázal na bok. „Pluku, stát! Stát, zatraceně!“

Supící muži se zastavili, řada vydržela a Vincent se nafoukl temnou, stravující pýchou. Vycvičil je, učil je ještě před Tugary a trénoval je pro tohle, pro den, kdy se postaví proti stejným zbraním, jako měli sami.

„Pluku, zamířit!“

„Miřte nízko, hoši - pamatujte, mířit nízko!“ řval Dimitrij.

Vincent s Dimitrijem couvli za střelce.

„Pal!“

Práskla ostrá salva a přes kouř bylo vidět, jak jdou k zemi tucty nepřátel.

„Palte podle uvážení!“

Řadu vedle něj prosila kartáčová střela a složila půl tuctu mužů. Jakýsi suzdalský mládenec se s hysterickým vříškotem vypotácel z řady a držel si ruce na obličeji. Krev mu stékala po předloktích jako reka. Vincent se bez zachvění odvrátil.

„Rychleji! Dobíjet rychleji!“

První mušketýr již byl připraven a vystřelil, vzápětí ho následovala stovka dalších.

„Nandejte jim to! Zažeňte je, zažeňte je!“

Vincent procházel za řadami, povzbuzoval je, ukazoval, díval se přes kouř na výsledek. Nepřítel stále střílel, kartáče létaly a dělaly díry do řad jeho drahocenných mužů. Vzduchem se neslo bzučení kartáčových střel a kulí z mušket a protikladem jim byla smrtonosná palba suzdalských mušket s drážkovanou hlavní.

Zleva se ozvalo hluboké zadunění a v šeru přes kouř bylo vidět, že se do zabíjení pustila i Velnikovova děla a do nepřátelské artilerie sypala kule i kartáčové střely. Avšak i Rusové utrpěli těžké ztráty. Zatímco se Vincent díval, jedno dělo se otočilo, od lafety se utrhlo kolo a vyskočilo do vzduchu. Ve zmatku na křídlech nebylo vidět, zda Romani postupují či ustupují. Dav se prostě hemžil.

Vincent se ohlédl a viděl, že tři záložní setniny stojí připravené v zástupu o padesát yardů dál.

„Dimitriji!“

„Tady, pane,“ hlásil se hned stařík.

„Až dám znamení, chci, aby se ty tři setniny v záloze okamžitě přesunuly za palební linii. Budeme střílet salvami, a až vyrazí praporečníci, zaženeme je.“

Dimitrij zasalutoval a rozběhl se z kopce, mávaje na zálohu, aby se přidala. Vincent se vrátil doprostřed řady a zastavil se vedle praporů.

„Pálit salvami!“ křikl a rozkaz byl opakován podél řady. Muži dobíjeli a zvedali doruda rozžhavené zbraně na znamení, že jsou připraveni. Na chvíli se zdvihl kouř, takže bylo vidět, že nepřítel je otřesen. Dělostřelci byli vyřízení, muži stříleli s přestávkami a v řadách mušketýrů mezi děly se objevovaly mezery.

„Setniny A až G, vypálit a dobít!“

„K palbě salvou připravit!“

„Pal!“

Práskla salva.

„Dobít. Teď, Dimitriji, zažeňte je!“

S divokým řevem se tři záložní setniny protlačily mezi střelci z přední linie, sklonily bodáky a s Dimitrijem, mávajícím plukovní zástavou, v čele se hnaly na nepřítele.

„Útok, útok!“ volali muži při pohledu na své útočící druhy. Vincent popošel dopředu a počkal několik drahocenných vteřin, aby se ujistil, že muži dobili. Pokud by je za kopcem čekalo další překvapení, chtěl být připravený. Otočil se a zvedl šavli.

„Útok!“

Ještě nedomluvil a zpoza hřebene uslyšel prudkou salvu těžkých mušket. Kouřem uviděl, jak padá plukovní zástava. Jeho muži se hrnuli kupředu jako oceán, jak je zachvátila bojová horečka. On sám se přestal ovládat, strhla ho vlna, kterou nemohl zastavit. Teď už nemohl dělat nic jiného než běžet. Poslední yardy mu připadaly jako věčnost.

Nepřátelští dělostřelci začínali prchat, někteří však vydrželi na místech, jejich děla vyskakovala do vzduchu a smrtonosné kartáče vyrývaly díry v řadách Vincentových mužů. Ale bylo pozdě, příliš pozdě. Před sebou viděl nepřátelskou zálohu, ukrytou dosud v nízkém dolíku. Vojáci se zvedali s namířenými mušketami.

Tři setniny se se vzteklým řevem zastavovaly, nechtěly ustoupit, ale nic jiného jim nezbývalo. Další ohnivá clona a všude kolem hvízdaly kulky z mušket. Pátý ohromeně zpomalil a pak vojáci, zprvu po jednom, pak po stovkách, vedeni temným válečným pudem, zvedli muškety a palbu opětovali.

Z kouře se vynořil Dimitrij a táhl s sebou zraněného praporečníka.

„Jsou to jatka!“ vykřikl stařík. „V té vysoké trávě mají zálohu na čtyry řady!“

„Nasypte to do nich!“ zaječel Vincent. „Nasypte to do těch hajzlů!“

Obě linie stály necelých třicet yardů od sebe a naslepo střílely do kouře. Z nepřítele byly vidět jen ohnivé záblesky při výstřelu. Vincent ohromeně couval. Jsem polní velitel, říkal si. Co sakra udělám teď? Co by krucinál udělal Andrew? Zhluboka se nadechl, ovládl se a postupně se mu projasnilo myšlení.

Když se podíval, viděl, že ač je pluk otřesený, drží se, buď pýchou, nebo šokem z překvapení - prostě je nenapadlo nic jiného než zůstat stát a opětovat palbu. Andrew mu vyprávěl, jak pluky zelenáčů zůstanou stát z čiré nevědomosti, zatímco veteráni, kteří již byli poučeni, stáhnou ocas mezi nohy a utečou.

Viděl, že Velnikovovy kusy stále pracují, ale baterie teď střílela na bok, a v té chvíli si Vincent uvědomil, že je vše ztraceno. Nepřátelští mušketýři neútočili jen na něj, řada střelců a kanonýrů byla šest set yardů dlouhá. Romani již prchali, po tisících se hnali dozadu. Viděl, že se nezastaví dřív než za městskými hradbami.

„Dimitriji, předej zprávu. Odsunout raněné. Ke každému, který to potřebuje, přiděl jednoho muže. Nikoho tu nenecháme!

Vyřiď Velnikovovi, aby se, hrome, vrátil na ten hřeben!“ zařval Vincent na roztřesenou spojku. Ordonanc zasalutoval a pelášil pryč.

„Dimitriji, pluk ustoupí po řadách,“ křičel Vincent. „První řada se stáhne o deset kroků a dobije. Druhá vystřelí a ustoupí o dvacet kroků. Vrátíme se nahoru na hřeben.“

Byl to neobvyklý manévr, který ještě necvičili.

Dimitrij zasalutoval, rozběhl se podél řady a cestou vykřikoval rozkazy. První řada

začala ustupovat a Karthové, vycítivše převahu, se začali tlačit dopředu.

„Druhá řada, připravit k salvě!“

Muškety se sklopily do tváří blížícímu se nepříteli.

„Pal!“

Nepřítel byl tak blízko, že snad žádná kulka nemohla minout.

„Ustoupit o dvacet kroků a dobít!“

Disciplína držela, bylo však poznat, že muži jsou vyděšení, když se otáčeli a utíkali nazpátek. Vincent se lekl, že prostě poběží dál. Proběhli mezi vojáky v první řadě a pokračovali. Vincent se zastavil u první řady a modlil se, aby velitelé setnin za ním udrželi vše pod kontrolou. Když se ohlédl, zmocnila se ho čirá hrůza. Karthové útočili.

„Palba salvou, připravit, pal!“

Nepřítel jen tucet kroků daleko jako by se složil ve změti těl a útok se zastavil.

„Ustoupit dvacet kroků a dobít!“

Muž vedle něj se chytil za břicho, zapotácel se a padl na kolena. Vincent ho chtěl zvednout. „Nech mě tu, krucinál!“ zaječel raněný. Chvíle se táhla celou věčnost. Vincent už se natahoval pro svého druha a snažil se ho zvednout. Kouřem viděl, jak se blíží roztřesená rada Karthů s napřaženými bodáky. „Hrome, pane, nech mě tady!“

Vincent se zmateně rozhlédl. Nepřítel ustupoval. Musel se držet u svého pluku. Sám sebou opovrhoval, když zraněného pustil a ten se sesul do trávy. S hořkou kletbou se Vincent rozběhl za svými muži, kteří zatím namířili muškety. Salva práskla ve chvíli, kdy se vrhl mezi své muže. Když se zvedl na kolena, viděl, že raněný voják ještě klečí. Z kouře se vynořil Kartha s napřaženým bodákem, který klečícímu vrazil do zad.

„Vy parchanti!“ zavřískl Vincent. Poprvé vytáhl revolver z pouzdra, namířil na nepřátelského vojáka a vystřelil. Vojákovi vybuchla hlava v krvavé sprše a tělo spadlo.

„Pane, pojď, pane!“ Kdosi ho popadl za ramena a táhl ho zpátky. Vincent stále klel, ale vrátil se se svými muži. Práskla další salva. Tlak polevoval, nepřátelské řady se tváří v tvář pravidelným salvám rozpadaly. Vincent se vrátil na kopec a dostal se za ustupující pluk. Muži stále fungovali se smrtící účinností. Karthové již neútočili, zůstali dole v údolí. Když se Vincent podíval na své řady, sevřely se mu útroby.

Legie se stahovala z pole a karthské řady se už posouvaly, zvlášť na krajích, byť opatrně, držely se zpátky, nicméně střelba byla stále prudší. A pak bitevní vřava zesílila, vzduchem se nesl pronikavý jek. Napravo Vincent uviděl, jak zbytky Velnikovovy baterie překonávají kopec a spojují se s Bugarinem. Do vzduchu těsně před děly vyletěl oblak dýmu. Dělostřelci se krčili a ukazovali na moře.

Vincent doběhl na hřeben, aby lépe viděl, vyhlédl na moře a píchlo ho u srdce. Mlha se zvedla a na hladině plulo nízké tmavé plavidlo a z komína stoupal kouř. Plavidlo bylo nízké a ošklivé, jako kovová rakev vznášející se na klidné vodě.

„Odkud, ve jméně Božím...“ zašeptal Vincent.

Na boku plavidla se zablesklo a okamžitě se objevil kouř. Dlouho se nic nedělo, pak Vincent uslyšel hrozivé zahvízdnutí kule, bylo stále hlasitější, strašidelný zvuk stále sílil a pak byla vidět kule. Na obloze se těsně za baterií objevil oslepující záblesk a krajinou se rozlehlo hromové zadunění.

Vincent se ohromeně podíval na loď, působící jako temná hrozba, mimo dostřel na oceánu dvě mile daleko. Musí to být Tobiáš, uvědomil si zasmušile. Ten parchant nějak vyrobil obrněnec a vyzbrojil ho mnohem silnějšími děly, než měli ve výzbroji Rusové. Přepadlo ho zoufalství a bezútěšnost. Na zádi mělo plavidlo vlajku, a když Vincent poznal státní barvy, pocítil hnus. „Lepší by byla konfederační vlajka, ty zrádce," zašeptal hlasem plným opovržení. Otupěle stál a díval se na flotu. Bitva kolem něj se rozpadala. Legie byla pryč, muži v panice prchali do města. Karthové postupovali na celé frontě a jediné organizované formace, které na poli zbyly, byly ruské jednotky.

„Je po všem,“ křikl za ním kdosi. Byl to Marcus, nevšímal si nebezpečí kolem a přibrzdil koně. Vincent ho musel proti své vůli obdivovat, poprvé byl v palbě, a přesto se choval klidně jako zkušený unionistický důstojník. Vincentovi to připomnělo, kdo je a co je ještě třeba udělat. Přinutil se přestat myslet na loď.

„Je po všem,“ zopakoval Marcus, cely bledý, klidně. „Dostaň odsud své lidi.“

„Ještě chvíli je zadržíme tady na kopci. Kvůli panice bude u vašich bran peklo.“ Vincent ukázal na splašený dav ženoucí se k městu. „Mí lidé jsou jediné disciplinované sily, které nám zbyly.“

„Na to nezapomenu,“ slíbil Marcus, sklonil se a stiskl Vincentovi paži.

„Chci, abys viděl, jak bojují svobodní muži, i když to není jejich válka,“ odsekl Vincent ostře.

Marcus se narovnal a upřel na Vincenta zrak.

„Teď je to jiný svět, Marku, a raději by sis to měl uvědomit,“ křikl Vincent a ukázal na postupujícího nepřítele a pancéřové lodi za nimi. „Zajeď za Velnikovem. Ať ten starý holomek stáhne děla, dvě umístí po stranách bran ve městě a poslední jako zálohu na fórum. Chci, aby Bugarin svou baterii rozdělil, tři děla na křídla Pátého. Pak zkus sebrat pár svých jezdců, aby nám pomohli chránit křídla, a taky zkus sehnat koně pro mě. Uvidíme se ve městě. Teď sebou pohni!“

Marcus se na Vincenta usmál. Gestem, které Vincenta téměř pobavilo, mu zasalutoval, pak prudce otočil koně a odcválal.

„Nevypadá to dobře,“ křikl Dimitrij, jenž se vynořil z dýmu s ustupujícími muži za

zády.

Vincent neodpověděl. Nepřátelské čelo nyní bylo dvě stě yardů daleko, drželo se na maximální dostřel. Aspoň že tlak polevil. Napravo o několik set yardů dál uviděl, jak na kopec vyjelo karthské jezdectvo a začalo se stáčet kolem nich, aby je obklíčilo. Zanedlouho budou u něj.

Vincent se pousmál. Andrew čelil stejné situaci u Gettysburgu, když Pětatřicátý zůstal vzadu, aby zadržel postup rebelů, dokud se zbytek 1. sboru nestáhne. Dokáže to taky?

„Tak dobrá, Dimitriji, rozestoupíme se do dlouhé rojnice, jedna řada. Křídla se roztáhnou, takže rojnice bude vypadat jako podkova. Stáhni setninu A jako zálohu doprostřed a děla na křídla. Ustupovat budeme krokem, zranění uprostřed.“

Oblohu protrhlo další ječivé zavytí a o deset yardů dál vyletěl do vzduchu sloup hlíny. Vincent zadržel dech a čekal, až střela vybuchne. Pak pomalu vydechl.

„Rozbušky nejsou nic moc. Nevybuchla,“ zasmál se a znovu se ohlédl na loď. Zatím se s tím nedalo nic dělat. Ale Andrew se musel dozvědět, co se tu děje.

„Potřebuju posla!“ křikl Vincent. Ze zmatku se vynořil mladý Suzdalec s očima vykulenýma strachem a proužkem krve v plavých vlasech.

„Jsem dobrý běžec, pane,“ hlásil se chlapec a snažil se potlačit strach v hlase.

„Chci dva!“

Kluk kývl na přítele. Druhý hoch vypadal ještě mladší než první a Vincent opět zapomněl, jak málo let jej od nich dělí.

„Víte, kde je ve městě telegrafní stanice?“

„Ano, pane,“ odpověděl blonďáček.

„Tak dobře. Ať pošlou zprávu na velitelství v Suzdalu. ‚Útočí na nás aspoň deset tisíc Karthů, spíš mnohem víc, několik tisíc mušket, třicet nebo víc děl. Vede je Cromwell. Ogunquit přeměněná na obrněnec s velmi těžkými kusy. Ustupujeme do Rómy. Během několika hodin čekáme obléhání. - '

Máte to? Tak mi to zopakujte.“

Kluci mu zprávu odrecitovali.

„Prima. Teď oba utíkejte jako o život. Jestli jednoho zasáhnou, druhý musí zprávu poslat.“

Oba zasalutovali a vyrazili přes pole.

Dimitrij už vykřikoval rozkazy a řadil své muže. Vincentovi to připadalo jako věčnost. Za hřebenem cválala z kopce polovina Bugarinovy baterie, polní děla ve vysoké trávě nadskakovala. Velnikovova baterie začala ustupovat, vozkové pobízeli

koně a osádky běžely vedle nich.

Vincenta naplnila pýcha. Podle všeho by měli být strachy bez sebe, snažit se dostat odsud, pryč z boje, který ani nebyl jejich. Nepřátelská formace na pravém křídle se blížila, hustý zástup klusajících mužů. Bugarin otočil svá tři děla a ve chvilce práskla řízná salva, vyrývající ve formaci krvavé brázdy.

„To je ono!“ zavýskl Vincent. „Nasypte to do nich!

Teď krokem, vracíme se do města!“ vykřikl a pluk se rázným krokem začal stahovat z hřebene.

Ozvalo se zadunění a těžká kule rozryla hlínu těsně před rojnicí. Vincent zadržel dech, čekal na výbuch a muži se snažili dostat pryč. Pak si oddechl. „Další nevybuchlá,“ zasmál se tiše.

Zahřmění a šrapnely v jeho řadách udělaly krvavé mezery, půl tuctu mužů šlo k zemi.

„Čert tě vem, Tobiáši,“ zařval Vincent a ohlédl se na loď.

* *

„Tobiáš dává signál. Nařizuje zrušit útok.“

Hamilkar, vzteky bez sebe, se podíval na Hinsena. „Úplně zpanikařili. Do poledne můžeme být ve městě,“ prskl.

„To nebylo v plánu,“ zavrčel za ním kdosi.

Hamilkar se otočil a ohlédl se do stanu, kde se od chvíle, kdy v noci přistáli, ukrývali Merkiové. Kdybych tě tak mohl postavit před dělo, pomyslel si chladně a zároveň nasadil dokonale neutrální výraz.

„Pamatuj, že toto je jen zahajovací tah,“ připomněl mu Merki ostře. „Možná bys město dobyl, ale jakmile by ses dostal dovnitř, tvoje mušketýry by v úzkých uličkách přemohli a děla by ti nebyla k ničemu. Naším cílem je obléhání, ne dobytí.“

„Bylo to dobré zabíjení,“ zasmál se Vuka a zastínil si oči, jak se díval na bojiště. „Ale plýtvání dobrým masem,“ dodal tiše merkijsky. Hulagar se na něj káravě otočil. „To byli Yankeeové?“ zeptal se, odložil dalekohled, který mu půjčil Cromwell, a ukázal na místo, kde před chvilkou zmizeli poslední muži Pátého.

„To byla ruská pěchota,“ odpověděl Hinsen. „Zajatci hlásili, že Hawthorne je velvyslanec. Pokud je to pravda, tak se vsadím, že to je jeho pluk, jeden z nejlepších v armádě.“

„Ty toho Hawthorna znáš?“

Hinsenův výraz ztvrdl. Miláček Keana a Schudera, přičemž jemu samotnému všichni jen spílali. Všichni byli povýšení, jako Vincent, a on zůstával pořád jenom vojínem u Pětatřicátého, pořád ho honili všiví seržanti, kteří ho bez dovolení nenechali

ani vydechnout. No, toho zatraceného kvakera nakopala do zadku pěchota a dělostřelectvo, které vycvičil on. Doufal, že ho najde mrtvého na bitevním poli.

„Znám ho," odtušil studeně.

„A nemáš ho rád," uhodl Hulagar.

„Jeho muži jsou dobří. Tví v této nové válce ještě potřebují výcvik, než se mu budeš moct postavit za rovných podmínek."

Hinsen spolkl vzteklou odpověď.

Hulagar se zadíval na bojiště. Za poslední hodinu se toho hodně naučil. Romani byli dobytek. To, že zahnali třicet tisíc Tugarů, v něm vzbudilo ještě větší opovržení k Muztově rozedrané hordě. Karthové bojovali docela dobře na to, že to byla jejich první bitva. Ale Rusové mu ukázali něco, co stálo za zapamatování. Bojovali stejně dobře jako merkijská horda.

„Už chápu, proč Tugary Rusové a Yankeeové porazili," prohlásil merkijsky k Vukovi.

Vuka si jen pohrdlivě odfrkl.

„Stejně je to jenom dobytek."

Hulagar mrkl na Hamilkara, jenž tu mlčky stál a výměnu názorů sledoval s nečitelným výrazem. „Budeme se držet Cromwellova plánu," prohlásil Hulagar a znovu se obrátil na Hamilkara s Hinsenem. „Rozkaž mužům, aby postupovali pomalu a tlačili na ně, ale nesmějí se dostat do města."

Hamilkar kývl a spojky odcválaly.

„Je to dobrý začátek," prohodil Hulagar. „Teď půjdeme zjistit, jestli návnadu spolknou."

KAPITOLA PÁTÁ

„Ustoupili do města. Karthové postupují, aby město obklíčili. Mají přes tři tisíce mušket a aspoň čtyřicet polních kusů. Dvacet tisíc nebo víc pěchoty. Dvě těžká děla, nejmíň padesátiliberní, opakuji, padesátiliberní, a přivezli je sem.'„

Andrew se na okamžik odmlčel a rozhlédl se po místnosti. Kolem stolu seděl celý vojenský štáb spolu s Kalem a Kasmarem, církevním prelátem, jenž se, kromě svých církevních povinností a služby u nejvyššího soudu, stal Kalovým důvěrným rádcem. Místnost byla vybavena spartánsky, byl tu jen dlouhý stůl a dřevěné židle s rovnými opěradly. Tři stěny zdobila sbírka map a tucet grafů, představujících myriádu úkolů

spojených s vedením armády, průmyslu a železnice, která administrativně stále spadala pod Andrewa jakožto ministra války. Z ulice slyšel hluk davu na velkém náměstí. Lidé se věnovali svým odpoledním záležitostem a netušili, že se blíží krize. Andrew si povzdechl, znovu se vrátil k telegramu a pokračoval ve čtení.

„Situace kritická, zásoby potravin ve městě stačí jen na dva týdny. Oběti u Pátého a baterií tři sta mrtvých a raněných. Velitel baterie Velnikov mrtev. Tři děla ztracena. Telegrafní dráty budou brzy přerušeny, stanice za městem bude informovat o vývoji. Marcus čeká pomoc. Bude kapitulovat, jestli žádná nepřijde. Zůstanu ve městě s muži a udržím ho do vystřídání.'

Podpis: „Hawthorne“ Andrew si sundal brýle a posadil se.

„Proč sakra Karthové napadli Rómu?“ zeptal se Hans, dívaje se po ostatních.

„Měl by ses ptát, proč Cromwell napadl Rómu,“ opravil ho mrazivě O'Donald.

„No, aspoň víme, co se s ním stalo,“ poznamenal Emil.

„Jo, škoda že se prostě neutopil,“ odsekl rozzlobeně O'Donald.

„Myslím, že v tom bude něco víc, než co je zřejmé na pohled,“ ozval se Kal. „Tugaři přišli o dva roky dřív. Ve skutečnosti měli dorazit letos na podzim. Tou dobou taky merkijská horda přichází do Karthy. Podle mě existuje nějaká spojitost mezi tím útokem a Merkiji.“

„A jaká?“ optal se Andrew.

„To zatím nevím,“ přiznal Kal a zmateně mávl rukou. „Nepochybně se už doslechli, čeho jsme dosáhli, a možná jim to dělá starosti.“

„Jsme sedm set mil severně od Karthy,“ ozval se Emil, jako by chtěl přesvědčit hlavně sám sebe. „O co jim může jít?“

„Když liška zabíjí slepice na sousedním statku, tak bys měl možná pomyslet na liščata,“ podotkl Kal.

„Takže podle tebe tu je spojitost,“ řekl Andrew.

„Mám takové podezření. Zatím nic víc.“

„No, na to, aby předělal Ogunquit, potřeboval sakra spoustu práce,“ poznamenal John Mina, „jestli je ten obrněnec opravdu ona. A odlít těžká děla - to chce hodně zkušeností a továrnu. Určité se s Karthy nějak dohodl, to je jisté. Jinak to s tou lodí dokázat nemohl.“

„Nezapomínejme, že jsme jim pár zbraní a polní dělo před pár lety prodali,“ připomněl Emil. „Museli pak hodně toužit po dalších.“

„Je možné, že se Karthové připravují na boj s Merkii?“ zeptal se s nadějí Kasmar.

„Kdyby ano, tak proč by plýtvali silami při útoku na Rómu?“ opáčil Kal. „Žádný z

vyslanců, co jsme k nim poslali, se nikdy nevrátil - a vloni jsme to vzdali. Kdyby chtěli technickou pomoc, byli bychom jím ji poskytli.“

„Takže jediný možný závěr je, že Karthové zaútočili s plným vědomím Merkiů,“ řekl Andrew tiše.

„Chceš říct, že se ten parchant Cromwell spojil s těma pohanama?“ vyštěkl O'Donald hlasem přetékajícím opovržením.

„Jejich hlásný tam musel dorazit vloni na podzim,“ poznamenal Kal. „Merkiové vědí, co se stalo.“

„Tak by mohl zásobovat i je,“ zašeptal Andrew a náhle se mu udělalo nevolno. Bože, copak to celé začne nanovo? pomyslel si. „Víme moc málo,“ pokračoval šeptem a v duchu si nadával za to, že nedával pozor. Kromě řady opevnění na jihozápadě a železnice, která k ní pomalu mířila, soustředili veškeré úsilí na východ, neboť předpokládali, že pokud je Merkiové ohrozí, bude to nejdřív příští rok. Za další rok by měli ve výzbroji šedesát tisíc perkusních mušket s drážkovanou hlavní a přes čtyři sta polních děl, z toho hodně nových a těžších bronzových dvanáctiliberek. A co bylo ještě důležitější, do vojska by vstoupili románští muži. Nikdy vážně neuvažovali o tom, že by Merkiové mohli mít stejné zbraně.

„Poslední hlášení, které přišlo od výzvědných oddílů, znělo, že merkijská horda stále postupuje přímo na východ a je více než tisíc mil daleko na březích vnitrozemního moře,“ poznamenal Hans.

„Jak staré je to hlášení?“

„Týden.“

Aspoň že od Románů dostávali měď, takže se konečně mohli znovu pustit do výroby telegrafních drátů. Poslední zbytky vyškrábali alespoň na spojení s Romou. Andrew pochopil, že příštím krokem bude okamžitě zřídit hlásky podél celé jihozápadní hranice.

„A zbraně?“

„Typické pro hordu, nic mimořádného.“

„Tohle je zvláštní,“ řekl Andrew a snažil se uvolnit a soustředit se na to, co se musí udělat.

„Horda stále postupuje po pravidelné trase a do Karthy by měla dorazit někdy v půlce zimy. Karthové vyslali silný expediční oddíl, který pod velením Cromwella napadl Rómu a ten je vyzbrojený moderními zbraněmi.“

„Není možné, že ten parchant je prostě odpadlík?“ vyhrkl O'Donald. „Nějak se na chvíli zmocnil Karthy a zřídil výrobu kovu a prachu, možná si dokonce myslel, že povede vzpouru proti Merkiům. No, celá ta zatracená věc mu vybouchla přímo do ksichtu a ti, co chtěli jít za ním, museli vypadnout a usadit se někde jinde.“

„Víte, něco na tom je," přisadil si Emil. „Nemohl plout na jih - na jihu je těch tugarských bratranců víc, u sta hromů, jsou tam všude. Rozdrtili jsme je jenom tady na severu. Je to jediné bezpečné místo pro lidi na celém světě. Tak si řekl, že to může risknout."

„Zatracený hlupák," zavrčel Andrew. „Byli bychom ho přijali zpátky."

„On by to neudělal," ozval se Kasmar. „Vždycky byl příliš pyšný a viděl jen to, že vy dva spolu nevycházíte. Aby se vrátil poté, co utekl, to by ho ani nenapadlo."

„Ale jeho posádku tvořili hlavně Suzdalci," namítl Andrew.

„Mohl jim zalhat, neříct jim, co se stalo a co bys udělal, kdyby se vrátili."

Andrew smutně kývl. Loď by se mu rozhodně hodila, i když byl Cromwell jako osina v zadku.

„Víte co?" řekl Kal. „Merkiové musejí při svých migracích překročit Vnitřní moře, a to jde jenom na jednom místě, v úžinách mezi severní a jižní půlkou moře. Mohl by mít nějaké vlastní záměry."

„Takže když si vybuduje základnu tady, mohl by v zimě vyplout k jihu a s jediným člunem zastavit celou merkijskou hordu na západním břehu," dokončil za něj Andrew. „To znamená..."

„To znamená, že Merkiové se můžou vydat jen jediným směrem," přisadil si O'Donald, vstal a přešel k mapě Vnitřního moře. „Když nepřejdou v úžinách, budou muset na sever, aby to obešli."

„Přímo na nás," štěkl Hans. „Ten parchant je posílá, aby nás vyřídili."

Andrew se rozhlížel po ostatních a náhle si nebyl jistý. Bylo tu příliš mnoho možností.

„Ale proč?" chtěl vědět Kasmar.

„Otče, takhle má v ruce eso. Ovládá moře a může na jih i na sever. Jestli se Romani vzdají - a pamatuj, že jsme jim už začali vylepšovat železářský průmysl - bude mít celý podzim a zimu na to, aby vyrobil víc zbraní, pak se může vrhnout na Karthu, zůstat v Róme, nebo dokonce posbírat kousky po tom, co Merkiové odejdou."

„Jestli se ale Róma vzdá," podotkl Andrew mírně. Všichni se na něj podívali. Znovu zvedl telegram a podíval se na něj. „Marcus čeká pomoc. Bude kapitulovat, jestli žádná nepřijde," přečetl a vstal. „Nevíme, co má v plánu.

Mohl by být v žoldu Merkiů, ale i kdyby byl, může mít vlastní plány. O jeho skutečných záměrech můžeme spekulovat donekonečna. Pánové, musíme se vyrovnat s tím, co máme na krku, s krizí, která nastala, a spekulace necháme, až budeme mít víc faktů."

„Musíme si pospíšit," řekl Hans a připojil se k O'Donaldovi u mapy.

„Ten Marcus je tvrdý oříšek," podotkl Kal. „Chce naše zbraně a naše vědomosti, ale poslední, co chce, je naše revoluce."

„A Tobias mu možná nabídne první dvě věci bez té třetí," dodal Andrew.

„Jestli se Róma vzdá, mohlo by to naši pozici změnit dost drastickým způsobem," přisadil si Hans, zkoumající mapu. „Zastaví to naši expanzi na východ a odřízne od cenných zdrojů, zvlášť chybět nám bude rtuť na perkusní zbraně a měď, zinek a cín, což ochromí náš telegraf a navíc to pohřbí veškeré naděje na výrobu zadovek."

„Zbraně jsou jedna věc," přerušil je mírně Kasmar. „Ale je tu další problém, přátelé. Ještě než jsme to pořádně rozjeli, budeme mít nepřátelské sousedy. Modlil jsem se, aby se naše sny naplnily, aby muže a ženy na tomto světě spojil jediný sen o blahobytu a míru, abychom se sjednotili proti hordám a už nikdy nikdo z nás nebyl dobytkem."

„Jestli je to merkijský plán, otče, tak proti nám neobrátí jen Karthy, ale i Romány. Jestli je to Tobiášův plán, tak jim možná stojíme v cestě," vyrazil ze sebe Andrew. Ještě ráno se s Kathleen probouzeli do dne, který byl příslibem mírumilovného světa pro jejich nenarozené dítě. V duchu zaklel. Mělo to zase všechno začít nanovo? „Pánové, je to také otázka cti," prohlásil Andrew. „Dali jsme Markovi slovo. Máš pravdu, Kale, on je tvrdý oříšek a naše společenská revoluce ho rozhodně nezajímá. Ale tohle mu přiznám - myslím, že je čestný. Máme dohodu a on počká, aby se přesvědčil, jestli splníme svou část."

„Takže jdeme do toho," vyhrkl dychtivě O'Donald.

„Pane prezidente," řekl Andrew formálně, „doporučuji, abychom vyhlásili plnou mobilizaci vojska a poslali expediční oddíl na pomoc Rotné."

„Ještě nikdy jsem něčemu takovému nečelil," prohlásil Kal ostražitě. „Posledně jsi to dělal ty."

„Postup je prostý, pane prezidente," řekl Andrew a stále používal Kalův formální titul. „Prezident má pravomoc zmobilizovat armádu na základě zavazující smlouvy a vypravit vojsko."

„A senát?"

„Bacha na toho všiváka Michaila," zavrčel O'Donald.

„Prozatím to můžeme nazvat vojenskou výpravou bez formálního vyhlášení války. Nikoho nenapadneme a nejsme ani pod přímým útokem. Prostě posíláme expedici na pomoc spojenci." Andrew se odmlčel a zadíval se na konec stolu, kde mlčky seděl vyzáblý důstojník se smutnou tváří. „Johne, co budeme potřebovat a za jak dlouho to můžeme spustit?"

Všichni se otočili na Johna Minu.

„Co pošleme?"

„Pětadvacet tisíc mužů a sto děl," prohlásil Andrew rázně.

„Pětadvacet tisíc?" přerušil ho Hans. „Pane, to je pět divizí ze šesti, a šestá má jednu brigádu na hranici. Zůstanem tu skoro bez ochrany."

„Merkiové teď neznamenají žádnou hrozbu," opáčil Andrew. „Ohrožena je Róma. Hawthorne hlásí, že už vylodili dvacet tisíc mužů."

„Je to jenom kluk," namítl O'Donald. „Může přehánět."

„Já jeho úsudku důvěřuji," řekl Andrew. „Dneska dostal pěkně na frak, a přesto si zachoval chladnou hlavu. Myslím, že má dost rozumu, aby si uvědomoval, jak je přehánění nebezpečné."

„V tomhle souhlasím s Andrewem," ozval se Kal, „osobní vztahy stranou," a skupinka se trochu uvolnila a zasmála.

„Může jich přijet víc," pokračoval Andrew. „Pamatujme, že tohle je teprve první den. Je tu hodně neznámých a já chci, abychom měli nějakou výhodu. Tato situace znamená i politický problém - chci, aby Marcus viděl, jak jsme ve skutečnosti silní, čistě pro případ, že by kolísal. Když budeme v přesile, bude to z dlouhodobého hlediska znamenat i míň obětí."

„To je moudré," pochválil Kasmar. „S trochou štěstí by takový oddíl mohl ty holomky zahnat bez boje."

„Pořád se mi to nelíbí," procedil Hans mezi zuby. „Pamatujte, že sem klidně může připlout s Ogunquit a přivézt si s sebou muže."

Andrew se na svého starého učitele usmál. „Taky mě to napadlo. Ale po železnici můžeme oddíly přepravit za pár dní, kdežto jemu potrvá nejméně pět dní, než se dostane až sem, a galérám ještě déle! Výhodu budeme mít my. Jakmile ho vyženeme z Rómy, ať zamíří kamkoliv, naše vojsko tam bude včas. Když budu pryč, ať se do práce na té jihozápadní baště, co hlídá řeku, pustí pár dalších lidí, čistě pro případ,"

„A co starý Fort Lincoln?" zeptal se Kal.

„Je skoro pět mil na jih od města," řekl Hans. „Jestli se mu podaří proplout s Ogunquit kolem, chlapi tam zůstanou odříznutí."

„Ohledně Rómy," přerušil je Andrew, jenž si nemínil lámat hlavu s útokem na Suzdal, „nebudeme tam první, příteli, ale chci, aby nás tam bylo hodně. Kromě toho budete vy dva s O'Donaldem tady, a to samo vydá za jednu divizi navíc."

„Tak moment, plukovníku, zlato," zařval O'Donald. „Jestli dojde k boji, a vypadá to na úžasný dělostřelecký souboj, tak já chci být u toho."

„Nechám tady Čtyřiačtyřicátý a kvůli bezpečí budete velet vy dva, ale 35. mainský půjde se mnou. Tak se budu cítit bezpečněji."

„A ženete se ozlomkrk do akce," vyštěkl O'Donald uraženě. „Jste ministr války -

měli bychom jít my dva s Hansem,“

„S vojskem půjdu já, musím. Ale chci, aby tady měl Kal nějakou zálohu.“ Podíval se na Kala, jenž chvíli váhal, pak však přece jen kývl.

„No tak, Kale,“ zaprosil O'Donald.

„Prezident Kalinka,“ opáčil Kal s úsměvem, „a vrchní velitel, podle ústavy, Pate.“

„Vy špinaví mizerové,“ zaúpěl O'Donald, načež se s tichou kletbou opřel o zeď a odmlčel se.

„Tak zpátky k vám, Johne,“ pokračoval Andrew a z jeho tónu bylo zřejmé, že debata skončila. „Co potřebujeme, aby mohlo vojsko vyrazit?“

John, který už zuřivě škrábal na papír, k Andrewovi zamračeně vzhlédl. „Bude to na hranici, teda spíš za ní. Kdybychom železnici postavili s rozchodem čtyři a půl místo tři a půl stopy, naše vagóny by zvládly víc. Je to jen hrubý odhad, víte, ale podle mě na tu práci potřebujem přes sedm set vozů a padesát lokomotiv. Radil bych poslat s vojskem dávky na pětadvacet dní. Muži si můžou zabalit osmidenní příděly. Zbytek se dá naložit na dobytčáky. Baterie se dají omezit na jednoho koně na dělo a muniční bednu. Nejhorší bude přepravit koně a krmivo. Naložit jednoho z těch obřích koní a krmivo pro něj vydá za přepravu dvaceti chlapů.“

„Jeden kůň na dělo?“ vložil se do hovoru O'Donald. „To nás zpomalí.“'

„V minulé válce jsme to udělali,“ opáčil Mina. „To je na našich starých čtyřliberkách ta krása - v případě potřeby je utáhnou muži. I když všechno ostatní omezíme, tahle čísla sedí.“

„Zatracené, to je moc silný tabák.“ zavrčel Andrew.

„Máme lokomotivy, ale spousta z nich jsou starší modely, neutáhnou víc než padesát tun, pět vagónů. Deset z padesáti jsou na generálce. Můžeme to zkrátit a pak budou všechny zpátky už za pár dní. Jedenáct lokomotiv veze stavební stroje na východ nebo se vrací a další čtyři pomáhají na železnici. Můžu jim poslat zprávu, aby vyhodili zásoby, otočili to a vrátili se. Ale potíž je s vagóny. Máme na celou trať jen asi šedesát osobních vozů, a to nestačí ani na jednu divizi. Dobytčáků a valníků máme po dvou stovkách. Jedinou výhodou je, že na trati pracuje přes čtyři tisíce mužů. Ti patří k vojsku a výstroj mají s sebou. Většina už je na konci trati, takže to trochu stáhneme, ale ne dost.“

„Co nám chybí?“

„Jestli seženem všechny násypné vozy a služební vozy a přidáme i těch čtyřicet spacích vozů pro stavební čety a jeřáby, všechno, co máme na kolech, a naložíme je co nejvíc, tak bychom to tam mohli stlačit, i když nám pořád bude chybět sto vagónů. Budeme je muset přetížit, tak je to prosté. Ale stejně to pojede přinejlepším tak dvanáct patnáct mil v hodině, pokud to lokomotivy utáhnou.“

„Proč nenaložit půlku a nevrátit se pro zbytek?“ zeptal se Kal.

„To by byla logistická noční můra, pane. Po jednokolejce můžeme poslat padesát vlaků, to je ta snadná část. To teda bude pohled, to vám povídám, skoro čtyři míle vagónů a lokomotiv. Ano, pane, to bude pohled.“ John chvíli mlčel, jako by se zasnil, a ostatní trpělivě čekali, než bude pokračovat.

„Ale zkoušet je otáčet,“ vrtěl John hlavou. „Na konci trati je jen pár odstavných kolejí a v Hispánii jediná točna. Nejbližší velké seřaďovací nádraží je u mostu přes řeku Kennebec o dvě stě mil dál. Protáhnout to tím uzlem by byl vážně problém.

Pak je tu další potíž a nevím, jestli ji zvládneme. Každý den po trati jezdí tři vlaky. Nádrže na vodu by mohly vyschnout. Budeme muset sebrat všechny nádoby na vodu, co najdeme. Jestli to bude nutné, nabereme vodu z řek a přefiltrujeme ji přes látku. Další problém je s palivem. Dost rychle seženem pár tisíc sáhů dříví, ale cestou spotřebujem skoro všechny naše zásoby. Otočit vlaky a dostat se zpátky, to je další otázka. Jestli se mi podaří vyšťárat nějaký vlak, měl bych ho naložit dřevem, čistě pro jistotu. Taky nezapomínejte, že některá lokomotiva by se mohla porouchat, zvlášť ty starší modely. Na to se budeme muset připravit. Jinak by nám to mohlo pěkně zavařit.“

„Dá se to zvládnout?“ chtěl vědět Andrew.

„Jak rychle, pane?“

„Za dva dny,“ odpověděl Andrew tiše.

Mina se uštvaně usmál. Andrew se na svého šéfa logistiky lépe podíval. Přípravy na tugarskou válku ho dohnaly přes okraj, ale on, díky svému břemeni zodpovědnosti, chápal, jak k tomu došlo. John se z napětí zřejmě nikdy úplně nevzpamatoval. Přesto v tom, co dělal, byl génius, v prostředí středověké zemědělské společnosti dal dohromady obrovské průmyslové operace za necelé tři roky. Vše, čeho dosáhli, vyzbrojili moderní vojsko o síle třiceti tisíc mužů a vyrobili dvě stě polních děl. vybudovali téměř sedm set mil železniční trati a vyrobili spoustu dalších věcí, by bylo bez Minových schopností nemožné. Andrew se jen bál, že tohoto muže příliš využívá.

„Radši bych měl týden,“ poznamenal teď John tiše.

„Nemáme čas, Johne,“ namítl Andrew. „Dostat se k železnici potrvá dva dny. Půl dne ztratíme vykládáním. A pak nás pořád ještě čeká čtyřicet mil pochodu, nejméně dva dny. To je přes týden. Těch padesát děl do té doby určitě rozbije městské hradby na prach.“

„Víte, ta mobilizace zastaví práci v průmyslu na celé týdny,“ řekl John. „Když všichni chlapi půjdou do armády, všechna práce se zastaví. Už teď máme zpoždění s mlátičkami pro podzimní sklizeň, navíc nám scházejí roury pro zásobování vodou. Všechno pak přijde vniveč. Mohli bychom taky přijít o část úrody.“

„Přece tu zůstane pět tisíc mužů,“ zavrčel O'Donald.

„V tom má pravdu,“ řekl John. „Muži z první divize budou stažení z železáren a

dolů.“

„Je to naše nejlepší divize, všechno veteráni z tugarské války,“ podotkl Andrew.

„Mě a Hanse necháváš tady,“ namítl O'Donald. „Hrom aby do toho, v dalších třech divizích je plno veteránů z tugarské války, jenom Pátá a Šestá jsou nové.“

„První jde se mnou. Chci do této války nejlepší vojáky.“

„Aspoň tu nechtě Jedenáctý suzdalský ze Třetí divize,“ naléhal Mina. „Ti vyrábějí lokomotivy a kotle pro nové parou poháněné pily a pumpy.“

Andrew chvíli váhal. Žádost vypadala logicky, ale kvůli nějakému instinktu, který mu v minulosti vždycky dobře poradil, se vzepřel. „Půjdou s námi. Mohl bych je potřebovat.“

John nesouhlasně zavrtěl hlavou, ale neříkal nic.

„Dva dny, Johne.“

Major unaveně vstal a sbíral si papíry. „Jestli mě omluvíte, pane, tak se dám do práce.“ Zasalutoval Kalovi a odešel.

„Tak dobrá, pánové, myslím, že nás čeká spousta práce,“ řekl Andrew, když si uvědomil, že těžiště schůze se plně přesunulo z Kalových rukou do jeho. Po roce to byl zvláštní pocit a proti jeho vůli se mu docela líbil. Kal se na něj podíval a usmál se, jako by mu četl myšlenky, a Andrewa to na chvíli vyvedlo z míry.

„Ve válce musí velet generál,“ řekl Kal, snad mu chtěl sdělit, že to chápe.

„Mrzí mě to, pane prezidente,“ pravil Andrew. „Doufám, že je to tak v pořádku.“

„Je to trochu jako za starých časů,“ poznamenal Kal. „Váš pan Lincoln musel mít určitě občas pocit, že stát vedou generálové.“

„Á, takovej McClellan, ten se skvěle hodil na politiku,“ zasmál se O'Donald. „Náš malej Napoleon.“

Andrew si vzpomněl na řeči, které se armádou šířily poté, co Lincoln McClellana po Antietamu zbavil velení s tím, že Potomacká armáda by mohla pomáhat při protiútoku. Byly to jenom řeči, ale jeho rozhodně rozčilovala politická klika, která v roce 1862 armádu ovládala.

„Jsem ministr války,“ řekl Andrew, „a po viceprezidentství jsem nikdy netoužil. Ale nesmíš zapomenout, že jsme republika. Nikdy si nenech od svých generálů říkat, co máš dělat.“

„Takže mám pravdu,“ prohlásil Kal s úsměvem. „Nesmím zapomínat, že každý den určujeme precedenty.“

„Politická situace,“ vložil se do hovoru Kasmar. „Tou bychom se měli zabývat.“

„No, co se zahraniční politiky týče, okamžitě pošlu Markovi telegram, pokud ještě linka funguje, aby věděl, co děláme a že do osmi dnů zrušíme obléhání. To by mu mělo dodat odvahu, aby vydržel.“

Andrew se usmál. Kal tímto prohlášením ukázal nejlepší politické myšlení. Nota bude vyjadřovat plnou podporu, ale bude v ní i mírná hrozba, varující před změnou stran.

Oba muži se na sebe podívali a usmáli se.

„Myslím, že Andrewovy návrhy pro naši místní politiku jsou taky rozumné,“ pokračoval Kal. „Každý den je důležitý. Myslím, že budeme mít nezbytnou podporu. Ale tuto expedici zaštítí prezidentské vyhlášení vojenské pohotovosti - můj písař vymyslí vhodná slova. Doufejme, že se celá tahle záležitost za pár týdnů nějak vyvrbí a nebude potřeba o tom jednat a vyhlašovat válku.“

Andrew měl nutkání požádat o opatrnost. Války vždycky začínaly slibem, že skončí po jediné bitvě. Tohle tažení na to zatím vypadalo, ale Andrew už bojoval příliš dlouho, takže na optimismus nevěřil.

„Věci nikdy nejdou podle plánu,“ zavrčel Hans z rohu. „Doufám, že si to všichni budete v příštích týdnech pamatovat. Podle mě to, co tu teď máme, má zakryt něco mnohem rafinovanějšího.“

* *

Michail Ivorovič se s úsměvem podíval na druhé dva bojary, Alexandra a Pjotra, a kývnutím propustil písaře, který jim právě přečetl zprávu. Bojaři počkali, dokud se nezavřou dveře.

„Takže to opravdu udělal,“ řekl Alexandr a potěšené se zubil.

„Jak dalece je ta zpráva ověřená?“ zeptal se Pjotr ostražitě.

„Všechny tři přišly přes ten yankeeský drát. Tuhle náš drahý prezident poslal zpátky.“ Michail opovržlivě zkřivil rty. „Prošla před hodinou. Už před nějakou dobou jsem do té telegrafní úřadovny nasadil svoje lidi. Za informace jim platím moc dobře.“

„Myslel jsem, že ty tvoje pikle byly jenom sen,“ procedil chladně Pjotr. „Pořád tomu nemůžu uvěřit.“

Michail se v duchu naježil a musel se ovládnout. Chtěl se zeptat, kde byl Pjotr, když ta chátra svrhla bojary. Stařec se vymluvil na nemoc a schoval se v Moskvě. Nebyl tam při tom ponížení. Vyhnul se boji s Tugary a vynořil se až po revoluci, když Kal pro bojary vyhlásil amnestii.

„Pracoval jsem na tom přes rok,“ vykládal Michail. „Už to není sen.“

„Už bylo načase,“ zasmál se Alexandr, zvedl korbel a dopil pivo. Vesele si říhl, natáhl se a z otevřeného sudu vedle stolu si nabral další pití. „Z toho vtipu, co se mu říká senát, se mi už dělá špatně. Pro Chesusovu chlupatou prdel, pořád nechápu, proč

jsi mi radil, abych se tam vloudil. Z blekotání těch prašivých mužiků, co si myslí, že jsou lepší než my, je mi na blití.“

„Proč jsi neposlal pro ostatní bojary?“ chtěl vědět Pjotr. „Proč jsi do toho zasvětil jenom nás dva?“

„Protože moc nemluvíte,“ odsekl Michail. „Ostatním to povím, teprve až přijde čas na akci, dřív ne. Jim prozatím stačí, když vědí, co mají dělat. Důvod, proč to mají dělat, se dozvědí dost brzy.“

„Jak mám věřit těm tajemstvím, která jsi mi odhalil o tom, co jsi dělal celý rok? To, co jsi nám tu povídal, je neuvěřitelné. Jak s ním udržuješ styky, když na to nepřišel ani ten hrozný mužik Kal?“

„Jeden Yankee byl v žoldu našeho drahého a oplakávaného Rasnara,“ vysvětlil mu Michail klidně. „Po jeho smrti se se mnou spojil a nabídl mi své služby. Nakonec jsem mu nařídil, aby opustil město a položil základy mého plánu. Sloužil mi dobře. Agenti v Suzdalu zůstali v kontaktu. Bylo to mnohem snazší, než si kdo myslel.“

„Oplakávaný prelát, ale ne drahý,“ vyprskl smíchy Alexandr. „Byl to ten nejmazanější parchant, co jsem kdy viděl. Ten by i mrtvému mužikovi ukradl měďáky z očí. Škoda, že nevyhrál. Ale nevěřil jsem mu, stejně jako nevěřím tobě.“

Michail se zachechtal. „Mluvíš jako pravý bojar. Ale sobě aspoň můžeme věřit víc než těm špinavým mužikům. Jak dlouho jim ještě podle vás můžeme vzdorovat? Vloni, než se železnice dostala až do našich gubernií, jsme naše lidi ještě trochu ovládali. Staří vojáci, kteří přežili porážku Tugarů, byli oporou naší moci. Ale ty zatracené parní stroje způsobily, že naši lidé každý den přijíždějí do téhle špinavé díry mužického odporu. Každý den jich tu vidím víc a víc. Přijíždějí sem nebo pracují v těch obludnostech, co se jim říká továrny, a pak se vracejí domů a naparují se, jako by byli urozené krve.“

„Minulý týden za mnou do paláce přišla nějaká chamraď, ne aby poprosila o přijetí,“ zavrčel Pjotr, „ne aby poprosili, ale, ať se propadnu, oni požadovali, abych je přijal. Řekli mi, že mě vyženou z paláce, jestli nebudu hlasovat tak, jak oni chtějí. Jeden z nich říkal, že je stejně dobrý jako já, no jen si to považte.“

„Jsou pyšní,“ prohlásil Alexandr. „Já bych ho zabil a jeho hlavu pověsil na městskou bránu.“

„A skončil obviněný z vraždy,“ odsekl Pjotr rozhněvaně. „Obvinění z vraždy, umíte si to představit? Nás obviní ze zabití nějakého nadutého zvířete nízkého původu.“

„Chudák Ivan.“ zamumlal Alexandr. „To pomyšlení, že ho skutečně zatkli. Páni, tohle přece bylo naše právo. Za starých dnů se nikdo na nic neptal, když jsme sebrali nějakou holku a trochu si zašpásovali. Teď to nazývají zločinem a skutečně ho za to postaví před soud.“

„Byl to pitomec,“ odfrkl si Pjotr. „Udělat to v hospodě, kde ji drželi jeho zbrojnoši. Sakra, taky to mohl udělat v soukromí v paláci.“

„A pak jí podříznout krk, aby o tom nemohla vykládat,“ zabručel Alexandr. „Tvůj plán by měl fungovat, Michaile, nebo je to náš konec.“

„Byli dost hloupí s tou amnestií.“

„Pochybuji, že by ji vyhlásili, kdyby věděli, že jsi ještě naživu,“ opáčil Alexandr. „Být já na jejich místě, tak bych ti podřízl krk, amnestie neamnestie.“

„Jsou příliš slabí,“ vyštěkl Pjotr. „Myslí si, že lidé musejí žít podle cárů papíru, na kterých jsou napsaná pravidla.“

Takový způsob uvažování byl pro Michaila záhadou. Každý den, který proseděl v tom hloupém senátě, to pro něj byla stále nesnesitelnější záhada. Věděl, že ho ničí. Otevřené pošklebky špinavých mužiků, kteří seděli kolem něj, když hlasovali proti všemu, oč usiloval, byly jako stravující rakovina v útrobách, užírající ho zaživa. Ale měl i podporu. V senátě zasedalo osm bývalých bojarů a půl tuctu mužů ze starých kupeckých cechů. Poznal, že se začínají cítit zrazovaní. Kupci zpočátku přijímali ten nápad s republikou docela ochotně. Ale yankeeský průmysl jich stále víc vyháněl z obchodu. Ostatní viděli, odkud vane vítr.

Yankee jménem Webster vytvořil něco, čemu se říkalo akciová společnost nebo nějakou podobnou pitomost. To byla další záhada, jak tam mohly stovky mužiků vložit papírky, které nazývali peníze, a na oplátku dostat jiné papíry a přes noc si založit nějaký nový podnik s cenami, jež podkopávaly staré rodiny. Šel do těch budov, kde se papírky směňovaly sem a tam, a znechutil ho pohled na to, jak obyčejní mužici pokřikují a obchodují v šatech, jaké by ještě před pár lety měly za následek jejich smrt. Ještě teď byl rozhořčený kvůli tomu, jak mu jeden špinavý rolník dal peníze za úrodu dřív, než byla vůbec sklizená. Myslel si, že se ten člověk zbláznil, jen aby zjistil, že než to skončilo, ten všivák a pár set dalších šupáků, které zastupoval, vydělali dvakrát víc než on.

Staré majetky kromě bojarských skomíraly na úbytě a právě ti noví mužičtí povýšenci se oblékali do parády, která daleko přesahovala jejich postavení. Vyvolávalo to nespokojenost a Michail věděl, že až přijde čas, bude mu to hrát do rukou.

„Už brzy dojde na překvapení,“ prohlásil Michail se smíchem. „Pak uvidíme, kolik moci najdou v cáru papíru.“

* *

„Linka byla právě přerušena, pane.“

Vincent se ohlédl na posla. „Došlo něco zpátky?“

„Tohle přišlo těsně předtím, než se spojení přerušilo,“ a chlapec mu podal list papíru.

Vincent papír rozbalil, přečetl a s úsměvem se podíval na Marka.

„Tak mi to přečti," vybídl ho Marcus chladně.

„Pro Marka Licinia Graku, prvního konzula románského lidu," začal Vincent formálně, jako by četl prohlášení. „Za dva dny z Rusi vytáhne vojsko o síle dvaceti pěti tisíc mužů a sto polních děl, aby tě podpořilo v hodině nouze. Do osmi dní budou naše oddíly u vašich bran, aby vám pomohly zničit společného nepřítele. Až vybojujeme vítězství, nabídneme vám pomoc, která bude potřeba k nápravě škod.

Rozhořčilo nás, že vy, naši druhové v této krizi, nesete břímě takového surového a mrzkého útoku, a budeme vám stát po boku v hodině vaší potřeby. Věžte, že když Rusové uzavřou dohodu, dodrží ji i za cenu života.

Podepsán: „prezident Kalinka."

„Osm dní," vyštěkl opovržlivě Petronius. „Co s námi udělají za osm dní?" Ukázal na řadu zákopů půl míle od města.

Vincent se také díval na obléhací práce. Na valech, které pomalu obkružovaly město, se hemžily tisíce Karthu, kopaly zákopy a dělostřelecká hnízda. Hráli opatrnou hru. Některá lehká polní děla už byla na místě a střílela proti jižní hradbě. Ale dva těžké padesátiliberní kusy zatím nepřivezli, měli je na kopci přes míli daleko, hezky mimo dostřel jeho baterie devíti zbývajících čtyřliberek. Tobias nehodlal riskovat a umístit je do účinné palby, dokud nebudou dobře chráněná.

Ale celá záležitost vypadala příliš opatrně. Před sedmi hodinami bylo vojsko na útěku a Karthové se hnali ozlomkrk za nimi. A pak, bez nějaké logiky, se jejich útok zastavil dvě míle od městských hradeb. Vincent celou dobu děkoval Bohu za chvíli oddechu, protože chaos kolem městských bran byl jako noční můra. Teď to ale vypadalo divně. Tobias měl útočit dál a pobít je, říkal si Vincent, já bych to byl udělal. V tomhle prostě nebyla žádná válečná logika.

„Líbí se mi ta poslední věta," promluvil tiše Marcus, čímž přerušil tok Vincentových myšlenek.

„Pane?"

„Jak dohodu dodrží i za cenu života."

„Znám prezidenta dost dobře, pane," řekl Vincent. „Když přijde na jeho slovo, velmi si potrpí na čest."'

„Nesnaží se nám říct ještě něco jiného?" opáčil chladné Petronius. Vincenta zastihl nepřipraveného, mladík se snažil přijít na to, co tím Petronius mínil.

„Senátor Petronius se tuším snaží říct, že je v tom i hrozba," vysvětlil mu Marcus.

„Já to tak nevidím," namítl Vincent.

„Jsi dost naivní vyslanec," poznamenal Marcus s úsměvem.

„Je to spíš jejich válka než naše,“ vztekal se Petronius stále vášnivějším hlasem. „Mají stejné zbraně jako vy. Bez vašich ďábelských kouzel by z mé plantáže nebyly kouřící trosky. Já si například myslím, že to, co se tu děje, je mezi vámi a jimi a my jsme nevinní, kteří uvízli uprostřed.“ Petronius se postavil před Marka, jako by tam Vincent ani nebyl. „Požádej o podmínky,“ pokračoval. „Všichni se shodujeme, že nechceme nebezpečí, které tihle Yankeeové přinášejí. Teď víme, že jejich moc má ještě jiný zdroj. Jejich děla jsou větší - dokonce i tenhle kluk to připouští. Třeba nám je dají a prozradí nám tajemství jejich výroby a pak říkám, ať se jdou Yankeeové a jejich rolníci bodnout.“

Půl tuctu senátorů za Petroniem souhlasně přikyvovalo.

„Nedali nám nic, jenom potíže,“ vybuchl Catullus.

„Dneska jsem ztratil tři sta mužů, jsou mrtví nebo zranění.“ odsekl Vincent a v hlase se mu ozýval chladný hněv. „Byli to ti nejlepší vojáci, co tento svět viděl. Vycvičil jsem je a byli to mí přátelé, takže nikdo z vás nebude vykládat, že jsme vám nic nedali. Až se vrátím domů, budu muset navštívit jejich rodiny a vysvětlit jim, že jejich manželé a synové zemřeli za něco, co za to stálo, a vy si z toho teď děláte legraci.“ Vincent věděl, že se neovládá, ale měl toho právě dost. Dimitrij, který stál stranou a nerozuměl ani slovo z toho, co Vincent říkal, poznal, jak je vzteklý, a nenápadně mu dával znamení, aby mlčel, ale Vincent si ho nevšímal. „Zahnali jsme Tugary, zastavili jsme mor a zaplatili jsme za to. Polovina našich lidí při tom zemřela.“

„Neprosili jsme se vás o to,“ odsekl Petronius. „Svět fungoval docela dobře i předtím, než jste přišli.“

Vincent cítil, jak ztrácí iniciativu. Jedna část mysli na něj křičela, ať mlčí, ať nezapomíná, čím je teď a čím býval. Ale druhou část poháněly jiné vzpomínky. Vzpomínky na tisíce mrtvých v ruských ulicích, na zabíjení, na výraz v očích toho vojáka, kterého teprve před pár hodinami nechal jeho osudu a utekl. Nejradši by Petronia zabil, a to ho jak děsilo, tak vzrušovalo.

„Dost!“ Marcus, stojící zády k senátorům, se mu podíval do očí a pohledem Vincenta varoval. „Když jsi dneska převzal velení v poli,“ začal Marcus mírně, „prokázal jsi, že jsi mnohem lepší muž, než jsme si zprvu mysleli. Předtím jsem nechápal, proč tě jmenovali, kromě toho, že znáš jazyk. Myslel jsem si, že tě k nám poslali jen proto, že ses oženil s prezidentovou dcerou.“

Vincent se naježil, ale Marcus se stále tvářil varovně.

„Teď tě znám lépe,“ pronesl první konzul klidně a pak se obrátil zpátky k Petroniovi. „Mimochodem, nikdy jsem se tě nezeptal, ale kde jsi byl, když naši muži uprchli?“

Petronius na Marka hleděl s neskrývaným vztekem.

„Utekl jsi. Viděl jsem tě daleko vepředu, jel jsi zpátky do města,“ obvinil ho

Marcus a pak ukázal na Vincenta. „Zatímco tento muž a jeho ruští vojáci chránili náš ústup. Nejsi hoden nosit senátorskou tógu. Bůh Cincinnatus na tebe musí shlížet s nechutí.“

„Nemáš právo,“ vyjel Petronius.

„Mám,“ zařval Marcus. „Tam na bojišti převzal velení tento muž. Převzal ho ode mne, když jsem nevěděl, co dělat. Tam jsem mu řekl, že nezapomenu na to, co udělal. A svůj slib budu ctít.“

„Senát to probere,“ utrousil Petronius.

„Ať si!“ odsekl Marcus. „Ale chci jim dát osm dní a ukřižuju každého, kdo se opováží vyslovit buď v komoře senátu, nebo na fóru, že bychom měli uzavřít mír tam s těmi.“

„Můžeme tě svrhnout,“ opáčil Petronius hrozivě.

„Rod Liciniů držel hodnost prvního konzula čtyři sta let,“ prohlásil Marcus. „Legie bude stát při mně.“

„Z legie je dneska v noci pokořená lůza,“ zasyčel Catullus.

„Z mých mužů ne,“ opáčil Vincent, jehož vztek přešel v ledový, nebezpečný klid.

„Tohle není tvůj domov,“ posmíval se mu Petronius.

„Máme smlouvu s Markem a pak se senátem,“ odtušil Vincent. „Nebudeme stát stranou, když se jeho vláda vzbouří.“

„Chlapče, do toho ty nemáš co mluvit,“ řekl Catullus. „Jsi jenom vyslanec,“

„Jsem zástupce své vlády,“ odsekl Vincent. „Ta podpoří rozhodnutí, která tu učiním.

A kromě toho,“ dodal se slabým úsměvem, „jsem se oženil s dcerou prezidenta a on se postaví za všechno, co udělám, i kdybych tě zastřelil jako zrádce, kdyby se mi zachtělo.“ Upíral zrak na Catulla a nedbale otevřel pouzdro a ukázal pažbu revolveru.

Ohromený Catullus hledal podporu u ostatních.

„Tohle je urážka celého senátu,“ ječel Petronius.

„Vidím tu jenom šest senátorů,“ podotkl Marcus. „Pokud je to všechno, tak mi zmizte z očí.“

Šest Románů se po sobě podívalo, jako by se mělo ještě něco udělat. Vincent se, s rukou na zbrani, postavil po Markově boku. K němu se připojil Dimitrij s puškou ledabyle namířenou k zemi.

„Ještě to neskončilo,“ prskal Petronius, otočil se a sešel z hradby. Ostatní ho

následovali.

„Nerozumím ani slovo z toho, co jste tu říkali," poznamenal Dimitrij s úsměvem, „ale myslím, že oni budou chtít Marka zabít."

„Co říkal?" zeptal se Marcus a pomalu vydechl.

„Atentát, pane."

„To by se neopovážili," prohlásil Marcus s chladným smíchem.

„Et tu, Brutus," opáčil Vincent klidně.

„Kdo je Brutus?"

„Jednou ti to povím," slíbil Vincent. „Ale odteď ti přidělím deset svých nejlepších mužů jako osobní stráž."

„Nevypadalo by dobře, kdyby mě chránili tví muži. Kromě toho jich je jenom šest z dvaceti. Čtyři senátoři jsou na svých plantážích, ale zbytek podpoří mě. Jestli se mé pokusí zabít, ostatní senátoři je zničí. K vraždě prvního konzula ještě nikdy nedošlo."

„Vždycky je něco poprvé," podotkl Vincent ironicky.

„Teď se vrátí do senátu," řekl Marcus. „Měl bych tam být a promluvit první. Oznámím, co slíbil tvůj otec. To ostatním narovná páteř."

„To zní jako skvělý nápad," řekl Vincent a podíval se na Dimitrije.

„Vyber oddíl. Ať mu velí Boris - umí si zachovat chladnou hlavu. Vyřiď mu, že pokud někdo Marka jakkoliv ohrozí, má ho okamžité zastřelit."

„Provedu, pane." Dimitrij s úsměvem zasalutoval a seběhl po schodech.

Marcus začal namítat, ale rozhodný výraz ve Vincentových očích jej zarazil. „Tak dobře." Vydal se ke schodům, ale ještě se zastavil a ohlédl se na Vincenta. „V telegramu byla otevřená hrozba. V tom měl Petronius pravdu, víš."

„Já to tak vůbec nevidím," opáčil Vincent klidně.

„No, raději by sem měl dorazit, jinak tu vypukne bouře," řekl Marcus a odešel.

Vincent se opřel o cimbuří a zadíval se na karthské řady, osvětlené posledními slunečními paprsky. Západ zalévala narudlá záře. Vincenta západy slunce na tomto světě nikdy nepřestávaly bavit, když velké červené slunce dodalo soumračné obloze pastelové světlo.

No, dnes se naučil další věc, která patřila k práci vyslance - přesvědčivě lhát. Chvíli mu trvalo, než pochopil, co se píše mezi řádky, zatímco Petroniovi a ostatním do došlo okamžitě. Kal dal až příliš jasně najevo, že za kapitulaci Romani draze zaplatí. Vincent chápal vojenskou logiku toho, donutit Romu, aby zůstala na jejich

straně. Kdyby Romani změnili strany, na východní hranici by tím Rusové získali nesmiřitelného nepřítele, což by zabilo veškeré naděje na rozšíření státu dřív, než k němu vůbec mohlo dojít. Svět lidí by byl rozdělen a Tugaři, Merkiové a všechny ostatní hordy by toho nakonec využili a srazili Rus na kolena. Museli udržet Marka u moci a Vincent si dobře uvědomoval, že tuto moc nyní zprostředkuje on. Obětování Pátého i to, co sám vykonal, na Marka zapůsobilo. Něco se v něm změnilo. Když Vincent řekl, že Rusové zabrání jakékoliv revoluci, dohodu zřejmě zpečetilo. Mladý vyslanec mohl jenom doufat, že ho to později nebude pronásledovat, pokud by se Marcus stal překážkou jakýchkoliv změn. Teď nastala velmi vachrlatá rovnováha, další břímě navrch k tomu, co tu dnes Tobias tak záhadně prováděl.

Na kopci se zablesklo a vzápětí podruhé.

„A do háje," usykl Vincent.

Vteřiny míjely, a jak se městem rozlehlo vzdálené zadunění, vzduchem se neslo pronikavé hvízdnutí. Před hradbou sto yardů napravo vyletěl gejzír hlíny. Zároveň se cimbuří otřáslo, a když se Vincent vyklonil, viděl, jak do vzduchu v oblaku prachu a kamenných odštěpků letí kus hradby na tucet stop široký. Po ochoze se rozlehl zděšený křik a ozvěnou mu byl jásot Karthu v dálce.

„Radši by tu do těch osmi dní měl být," křikl Dimitrij a připojil se k Vincentovi.

„Udržíme se, než nás vystřídají," prohlásil Vincent na uklidněnou a podíval se na stařík vedle sebe. Viděl, že Dimitrij z jeho slov načerpal trochu sil. To je zvláštní, napadlo ho, ještě ráno jsem mu vzlykal v náručí, a on teď u mě hledá oporu.

Křik postupně utichl a na bojišti se rozhostilo ticho.

„Víš, je to zvláštní," prohodil Dimitrij. „Celá ta věc."

„Co přesně?"

„No, drželi nás pod krkem a nechali nás utýct."

Vincent kývl na souhlas.

„A ten telegram, pane. Jejich oddíly k telegrafním drátům dorazily už před pár hodinama. Ale přeřízli je, teprve až prošla ta poslední zpráva. Čekal bys, že je strhnou ve chvíli, kdy se k nim dostanou, aby ani prezident, ani my nevěděli, co se děje."

„Víš, tohle mě nenapadlo," řekl Vincent. Ale byl to další kousek, který nikam nezapadal. Hans mu vykládal, že tajemství vítězství je v tom, proniknout do myšlení nepřítele, uvažovat jako on, žít a spát v jeho mysli. Vincent znovu zvedl dalekohled, aby se v houstnoucím šeru ještě podíval na nepřátelské řady. Měl dojem, že vedle dvou těžkých děl zahlédl stát muže v modrém, ale už byla příliš velká tma, aby si mohl být jistý.

„Co má ten Cromwell za lubem, čert aby ho vzal?" prohodil Vincent pro sebe, s povzdechem se otočil a vydal se na obhlídku škod. Zároveň chtěl uklidnit vyděšené

vojáky z legie.

* *

Tobias Cromwell couvl od děl a podíval se na pergamen, který držel v ruce. Většina zprávy byla nesrozumitelná -jediný člen jeho posádky, který dokázal číst ruskou morseovku, byl příliš pomalý, aby to stačil celé zapsat. Záměr však byl jasný.

Kapitán se chladně usmál potěšením.

KAPITOLA ŠESTÁ

„Andrewe, je čas vstávat.“

Kathleen se naklonila a zlehka ho políbila na čelo. Andrew se zavrtěl, cosi zamručel a pak se otočil. Nikdy by mě nenapadlo, že tím budu muset znovu projít, říkala si Kathleen. Ale jedna její část vždycky věděla, že dokud bude manžel žít, tohle se bude neustále opakovat. V některých chvílích, jako byla tato, si v duchu spílala, že se do něj zamilovala. Válka ji téměř bez ustání provázela po sedm let, s jedinou krátkou přestávkou od konce tugarské války doteď. Ale i v té krátké době hrozilo nebezpečí. Zběsilá výstavba, snaha uzavřít spojenectví s Romány, stavba obranné linie na jihozápadě. Víc než doma byl pryč a po každém návratu jako by pod tím tlakem zase o něco zestárl.

Kathleen mu prohrábla vlasy a všimla si prvních bílých pramínků na spáncích. A už se znovu chystal pryč. Vrátí se mu kvůli tomu ty noční můry? Vrátí se tentokrát vůbec on sám? Tělem jí projela bolest a ona si mimoděk položila ruku na břicho. No, tenhle byl rozhodně vzhůru a kopal.

Z návsi se ozvala trubka. Vojsko znovu mobilizovalo, stará vojenská rutina se všem vracela do krve.

„Tak vstávej, Andrewe, budíček.“

Andrew otevřel oči a ji popíchl hněv. Trubka ho probrala okamžitě, což ona nedokázala.

„To už je čas?“ zeptal se, zívl a mrkáním vyháněl spánek z očí. Na nočním stolku našel brýle a podíval se na hodinky. „Zatraceně, už jsou čtyři. Víš, že jsem chtěl vstávat už před hodinou.“

„Potřeboval ses vyspat,“ odsekla Kathleen. „Bude to dlouhý den.“

Rozdurděně se na ni podíval, ale z jejích očí poznal, že hádat se nemá smysl.

„Už jsem řekla tvému sluhovi, že se opozdíš,“ řekla ostře. „Čekají tě až o půl

páté.“ Když se k němu přitulila a pevně se k němu přitiskla, nepatrně se usmála. „Máme půl hodiny,“ šeptla.

„Ale co dítě,“ namítl a zároveň se přes ni díval na hodiny.

„Neuvidím tě možná pár měsíců,“ - nebo taky už nikdy, pomyslela si a sklouzla mu rukama po boku.

„A dítě?“ zeptal se Andrew, jak se nemohl rozhodnout.

„Když budeš hodně něžný, tak to nepozná.“

* *

„Pluku, pó-zor!“

Andrew prošel přes verandu a za plůtek na ulici. Pětatřicátý stál na návsi a bojové zástavy visely zplihle v rudém jitřním světle. Bylo chladno, krajinu omyla noční bouřka. Začali zpívat ptáci a Andrew vzhlédl. Byl to místní druh, vypadali jako američtí kardinálové, ale se širokým lesklým indigovým pruhem. Jejich zpěv byla zvláštní, harmonická směs, každý pták se přidával k písni svých druhů v jiné tónině. Působilo to povzbudivě. Z dálky uslyšel lidský protiklad ptačí písně, pískání parní píšťaly a hluboké dunění jedoucího vlaku.

3. suzdalský, součást Kindredovy divize a první pluk na cestě, vyrazí za patnáct minut. Byl čas vydat se na nádraží.

Andrew rázným krokem prošel podél nastoupených vojáků. Mnozí byli Rusové. Více než třetina veteránů z Pětatřicátého byla pryč, pochovaná na starém vojenském hřbitově u opuštěných trosek Fort Lincolnu či odpočívala v nějakém neznámém hrobě odsud až k brodu. Další třetina byla dnes někde jinde, na velitelských místech u ruské armády či, jako Webster, na stálé dovolence na postu vládních úředníků. Ale ti, kteří zůstali, byli starým dobrým jádrem elitní jednotky, jejich hrdost se pak přenášela na nové rekruty, kteří doplnili jejich řady, dychtící sloužit jako Yankeeové, nadšení, že jsou vojíny, když u jiné jednotky mohli získat důstojnickou hodnost. Mnoha způsoby byl Pětatřicátý West Pointem tohoto světa, jedinou jednotkou v celé republice, která zůstávala činnou vojenskou formací a cvičila po celý rok s výjimkou prací, jichž se účastnili i ostatní vojáci.

Andrew se zastavil před prapory a řízně zasalutoval. Přistoupil k němu sluha s Mercuryho otěžemi. Andrew starého přítele s láskou poplácal, chytil se hrušky a vyhoupl se do sedla. Sluha mu podal otěže.

Když Andrew Mercuryho lehce pobídl, podél řady se ozvaly rozkazy, zavířily bubny, pištci se pustili do hraní, a když šest set mužů zazpívalo první verš písně „Dívka, od níž do války jdu,“ velitel se v duchu usmál nad jejich volbou.

„V ten smutný čas se já už zas

s dívkou svou dlouze loučím. A její vzdychání mne v odchodu brání,

snad jí tím srdce nezlomím. Ach, naposled šeptám jméno to milé,

až za hrob já věren jí budu. A do srdce jsem obraz si vtisk dívky, od níž do války jdu. „

Rusové, s láskou pro harmonii, zvláště basy, rozvedli píseň do zvláštní, romantické a tajuplné roviny. Válečná sláva sice přestala Andrewa zajímat již dávno, ale teď se mu na okamžik vrátila, loučení za rozbřesku, bubny, pravidelný krok mužů za ním. Andrew klusem projel kolem svého domu. Na ulici stály rodiny vojáků z Pětatřicátého. Andrew rozmáchle tasil šavli a zasalutoval Kathleen, stojící na verandě jejich domku se sedlovou střechou včetně bílého plaňkového plotu, připomínajícího i na tomto vzdáleném místě jejich Maine. Přitáhl otěže a zadíval se na ni, jak byla zabalená ve volných šatech, s vystouplým břichem, a celá zářila.

Pokynul jí a pobídl Mercuryho do klusu. Když pluk dorazil k metodistickému kostelu na rohu, zahnul doprava po Gettysburské silnici, pojmenované, stejně jako stará ulice setniny ve Fort Lincolnu, po jednom z okamžiků, na něž byl pluk nejpyšnější, a zamířil do kopce. Minuli další dva bloky čtvrti, kterou Rusové nazývali Yankeeské město. Stály tu prkenné domy, většina ještě podle starého modelu, jednoposchoďové, se sedlovou střechou a komínem uprostřed, třebaže nejeden muž si hodlal zbudovat správný viktoriánský domek, až se horečnatá industrializace trochu zklidní a pracovní síly nebudou tak přísně vyčleněné na nezbytné úkoly.

Čtvrť končila širokým bulvárem a na jeho druhé straně stály typicky ruské domy z kulatiny. Na ulici bylo plno lidí, dívali se na procházející pluk. Většina mužů povolaných do armády se už před několika hodinami hlásila na nádraží a jejich rodiny zůstaly tady, aby se vyhnuly šílené tlačenici.

Ozvaly se bubny a muži. když dozpívali první písničku, přešli na neoficiální armádní hymnu, „ Bojový křik svobod „.

Velké náměstí bylo plné lidí. Před katedrálou stály čtyři pluky, první brigáda staré první divize. Naleštěné muškety měli muži na ramenou, přes levé rámě přehozené stočené těžké pokrývky. Tlumoky měli nacpané k prasknutí dávkami na osm dní a ve střeleckých brašnách a kapsách každý sto kulí. Volné bílé rubašky a kalhoty byly ve srovnání s modrými uniformami Pětatřicátého dost ubohé, ale muži byli hubení a vytrénovaní tvrdou dřinou v továrnách. Staří veteráni z tugarské války se s pýchou dívali na svého velitele.

Před útvar vyjel Hans s Kindredem, velitelem divize, po boku. Oba měli staré stejnokroje unionistické armády. Když se Andrew přiblížil, Kindred se obrátil ke své jednotce. „Brigádo, pó-zor! K poctě zbraň!“

Dva a půl tisíce mužů jako jeden zvedlo muškety a náměstím se ozvalo plácání rukou do dřeva a kovu. Andrew vytáhl šavli a vrátil brigádě pozdrav. Andrew se s Mercurym zařadil do čela zástupu, oči pod brýlemi s drátěnými obroučkami zapadlé, výraz vážný.

„Co budu sakra dělat s knihomolským profesůrkem?“ zeptal se jeho velitel v den, kdy se ohlásil u Pětatřicátého, neohrabaný, zmatený poručík, který ještě před týdnem učil dějepis na Bowdoin College. Ta vzpomínka vyvolala úsměv. Co by starý Estes řekl teď? Na okamžik v něm povolilo napětí, úzkost, která ho ovládala od chvíle, kdy se ocitl na tomto světě. Existují chvíle, díky nimž to všechno stojí za to, pomyslel si.

Hans se zařadil vedle něj a oba se na sebe podívali. Nebylo třeba nic říkat, protože oba dobře chápali, co se děje. Válka, jíž rozuměli tak, jak jí může rozumět jen ten, kdo v ní bojoval, je znovu lákala do své děsivé tlamy. Ale tady, na kratičkou chvíli, to, co vytvořili z ničeho, mohlo ukázat i svou velkolepost. Andrew zamířil přímo ke katedrále. Před vchodem do chrámu stála plošina a na ní Kal ve svém prezidentském oděvu s cylindrem, v černém fraku a pytlovitých černých kalhotách, a Kasmar vedle něj. Pohled na starého přítele, který si nechával narůst kníry a oblékal se jako Lincoln, téměř vyvolal úsměv. Ale Kal se tvářil smutně a vážně a Andrewa zamrazilo. Dnes ráno z Kala vyzařovaly starosti a smutek, z čehož Andrewa bodlo u srdce. Na okamžik zpomalil a formálně zasalutoval muži. který, ač byl jeho přítelem, byl zároveň i jeho prezidentem.

„Bůh tě provázej, příteli,“ popřál mu Kal a jeho hlas se jasně rozléhal náměstím. Andrew si ohromeně všiml slz v jeho očích. Kasmar zvedl ruku s větvičkou, z níž kapala voda, a se slavnostní důstojností udělal znamení kříže tak, aby kapky vody dopadly na Andrewa. Scéna jako by na chvíli strnula, pak Andrew pobídl Mercuryho dál, projel kolem katedrály a zamířil po silnici k hlavní bráně.

Za ním se nesl dupot pochodujících vojáků. Temnými stíny v ulici náhle pronikly rudé sluneční paprsky, když slunce vyšlo přímo před ním. Na náměstí ruské pluky spustily „Bojovou hymnu republiky“, zpívaly svým rodným jazykem, který jako by slovům dodával hloubku. Andrew se ohlédl. Sluneční paprsky se oslnivě odrážely na tisících mušket s nasazenými bodáky, takže to vypadalo, že ulici zalévá světlo ohně.

Hans si všiml, kam se dívá, a také se otočil. Nakonec se starý seržant s bázní podíval zpátky na Andrewa. „Když si pomyslím, že jsme to pomáhali vytvořit,“ zašeptal.

„Jak říkal Lee,“ opáčil Andrew, „štěstí, že válka je tak strašná, jinak by se nám nakonec začala líbit.“

Oddíly vypochodovaly z brány na nádraží. Zástup za ním byl v příkrém rozporu s mořem chaosu před nimi. Na kolejích stály vagóny všech možných tvarů, většina nacpaná k prasknutí, muži posedávali i na střechách dobytčáků, na tendrech se dřevem a někteří se usadili i do násypných vozů a Andrew již viděl, že cesta v nich bude hotová muka. Ozývaly se píšťaly, koně řehtali hrůzou, muži kleli a řvali, když na vlečňáky nakládali a přivazovali děla. Čety dělníků, potících se i v chladném ranním vzduchu, přinášely bedny s dávkami, muškety, dělostřelecké náboje, píci pro koně, ženijní výbavu, okované a vycpané bedny s kovářskými nástroji, aby bylo možné opravovat děla v poli, a stovky dalších věcí, nezbytných pro fungování armády.

Andrew na nástupišti zahlédl Johna a přiklusal k němu. Důstojník unaveně vzhlédl od tlustého svazku papírů.

„Dlouhá noc, Johne?“ zeptal se Andrew.

„Za dva dni jsem si neurval ani chvilku na spaní,“ postěžoval si John.

„No, jakmile vyjedeme, můžete si vzít pár dní volna.“

„To určitě, pane,“ opáčil John klidně. „Jedu s vámi.',„

„No tak, Johne, potřebuji vás tady.“

„Potřebujete mě v poli, pane. Tohle je zatím půlka práce a já se s vámi nebudu hádat jako Hans a O'Donald. Vím, co je moje povinnost, a do vlaku nastoupím na váš rozkaz nebo bez něj.“

„Dobrá, Johne,“ řekl Andrew, neschopen se hádat s mužem, který to, co se dělo, chápal mnohem lépe, než nač se kdy vzmůže on sám. „Jak jde nakládání?“

„Trochu se to opozdilo, ale já s tím počítal a přidal jsem do plánu trochu času navíc.“ Zadíval se na velké hodiny visící před nástupištěm. „První vlak má ještě osmnáct minut. Máme tu jednatřicet vlaků, budou odjíždět v patnáctiminutových intervalech až do noci. Šest vlaků už vyjíždí z Novrodu a zbytek by měl teď někdy vyrážet z ostatních měst. Pojedou dvanáct mil za hodinu - většina lokomotiv pojede i tak na maximální výkon - a mezi vlaky budou třímílové mezery. Váš vlak bude dvacátý v řadě.“

„Takže budu tak šedesát mil od čela,“ postěžoval si Andrew, i když tato otázka již byla uzavřena.

„Na konci trati je generál Barry a poslední hlášení ukazují, že Karthové se směrem k nám nepohnuli. Pokud by se v noci něco stalo, už bychom vás nacpali dopředu.“

Tento novy způsob válčení zatím probírali jenom slovně během plánování a při debatách pozdě v noci. Dohodli se, že velitel by měl být uprostřed formace pro případ, že by vzadu došlo k nějaké krizi. Třebaže s tím Andrew souhlasil, ta představa ho stále trochu vyváděla z míry. Doposud vždycky velel zepředu.

„Promiňte, pane,“ řekl John. „Jste ve vlaku číslo tři - štáb už nastoupil. Musím se teď postarat o další věci. A když už je po přehlídce, mohl byste s mládenci od Pětatřicátého uhnout z cesty? Už tak je tu dost velká tlačenice.“ Otočil se a odešel z nástupiště.

„Generále Kindrede,“ jeho vysoký hlas se jasně nesl, „váš Sedmý pluk už jde pozdě. To nemůžu připustit.“

Kindred se nevěřícně podíval na plukovníka.

„Tak hele, Johne,“ začal.

„Možná jsi teď mocný generál. Time, ale v mém starém oddíle jsi byl seržant.

Chci, abys toho plukovníka nakopal do zadku. A ostatní tvoji hoši by měli znát číslo vlaku. Tak je dostaň dovnitř.“

Andrew se ohlédl na generála, zcela vyvedeného z míry, a usmál se. „Teď tady velí spíš než já,“ prohodil, otočil se a zadíval se na shromáždění. „A kde je, hrome, vlak číslo tři?“ zašeptal a mrkl na Hanse.

„Ať se propadnu, jestli to vím. Trochu se tu projeď, chlapi si budou myslet, že jseš na obhlídce nebo tak.“

Andrew kývl v odpověď, naklonil se a uchopil Hanse za ruku. „Poprvé budu bojovat bez toho, abys mi radil.“ poznamenal.

Hans se usmál. „Vedeš si dobře, synku. Ale pamatuj si, pořád mám dojem, že za tím vším je víc, než co je zřejmé na první pohled. Budete na konci skoro šest set mil dlouhý trati, tak buď opatrnej.“ Hans mu stiskl ruku a pak zasalutoval. „Nakopejte jim prdel, pane.“

Andrew mu také zasalutoval, trochu prudčeji otočil Mercuryho a vyjel přes trať, kde se protlačil mezi služebním vozem a lokomotivou dalšího vlaku. Cestou mezi kolejemi okamžitě přestal odpovídat na pozdravy nekonečné řady vojáků, vyklánějících se z okének osobních vozů, z nacpaných dobytčáků i valníků s děly a spoustou beden.

„Pohov, chlapi, pohov,“ opakoval pořád dokola. U jedné skupinky, hrající starou hru, se zastavil a jednoho muže se poptal na rodinu, dalšímu potřásl rukou a chvíli si povídal s vojákem, který hrdě předváděl jizvu po tugarské čepeli.

Když dojel k dalším kolejím, konečně uviděl velitelský vůz, na němž byl stále namalován on sám v čele útoku. U vozu postával jeho štáb a rozhlížel se. Andreu je chtěl pěkně seřvat, ale vzdal to, neboť si uvědomil, že to celé působí jako úžasné prázdniny, zkušenost, která byla pro jednoho každého z nich zcela jedinečná.

Když před nimi zastavil, muži se postavili do pozoru, a jak sesedal, zasalutovali mu. Andrew poplácal svého starého přítele po krku a podal mu medový koláček, než ho sluha odvedl do dobytčáků, kde čekalo pět dalších koní, všechno staří veteráni z pozemské občanské války.

Andrew si prohlédl vlak. Lokomotiva se jmenovala Malady, byl to nový model, nyní standardní vzor lokomotiv MFL&S Železnice. Vlak tvořilo dvacet vagónů. Muži 11. suzdalského byli namačkaní v prvních deseti osobních vozech, pak byly dva vagóny pro jeho štáb, plné map, s celou telegrafní stanicí, starým spojařským zařízením a funkční ošetřovnou, kolem níž se určitě motal Emil. Na dalším voze byly naložené velké stany, jediné, které s sebou brali, opět pro nemocnici. Pak byly dva nové obrněné vagóny, odkud vytáhli těžké dvanáctiliberky a místo nich naložili lehčí čtyřliberky dvou baterií, které bylo možné přesunout dopředu. Na posledních šesti vozech byly naloženy další dávky a munice a na střechách posedávali muži sloužící u děl na obrněných vozech.

Z hliněného valu na druhé straně seřaďovacího nádraží se ozvalo zarachocení a Andrew polekaně vzhlédl.

„Jdeme do toho!“ vykřikl mladý sluha.

Pronikavě zapískala parní píšťala, načež následovala změť hlasů, jásot, zvony a hvízdání. Z lokomotivy vyletěl bílý oblak kouře, vagóny se otřásly a pak se pomaloučku rozjely. Andrew se díval, jak vlak nabírá rychlost. Dorazil k výhybce, zahnul na hlavní trať a vyjel z brány. Z druhé strany hliněného valu zahřměla salva z mušket, jak čestná stráž 21. suzdalského vypálila na počest prvního vlaku.

„Nástupováát! Nástupováát!“

Podél vlaku běžel hasič. Andrew se připojil k ostatním a nastoupil. Poslední muž ještě nebyl nahoře, když se vůz s trhnutím rozjel. Andrew se na plošině musel chytit zábradlí. Vlak se za zvonění zvonu dostal na hlavní kolej. Popojeli a zastavili se a oblaka kouře za severní bránou ohlásila příjezd další lokomotivy. Ve vlaku bylo půl tuctu velkých spacích vozů, které teprve včera přivezli z druhého konce trati na území Románů.

„Do pěti takových se vejde celý pluk,“ řekl Emil, jenž přišel na plošinu, aby se podíval.

„Bez nich by to bylo o hubu.“

„Tyhle věci jsou špinavá doupata bídy,“ vyjel Emil ostře.

„O nic horší než kajuty na lodi jako Ogunquit.“

„Ať už vymyslel Cromwell cokoliv ďábelského, určitě si ani nevzpomněl na správnou hygienu,“ prskl Emil, „ale to nás nijak neomlouvá.“

„Určitě ho to nenapadlo,“ přitakal Andrew. „Slyšel jsem, že na těch obrněncích je v létě jako v peci. V podpalubí je v boji až pětašedesát stupňů.“

„No, doufám, že se usmaží v pekle,“ zavrčel Emil. „Za pár dní mi na stole skončí spousta dobrých chlapců.“

„Doufejme, že na boj nakonec ani nedojde,“ řekl Andrew. „Ačkoliv jsem to sám nikdy nezažil na vlastní kůži, myslím, že bitva, kterou člověk vyhraje bez boje, musí být radostná zkušenost.“

„Těm mládencům by to poskytlo pětiprocentní radost, co se jen dá ve válce najít, vzrušení a dobrodružství, bez pětadevadesáti procent soužení, které tvoří zbytek.“

Vlak za nimi se zastavil a ve chvilce se dvanáct set mužů dvou pluků, čekajících na valu, s křikem a smíchem nahrnulo dovnitř. Zápasili o nejlepší místa a snažili se vyhnout tomu, aby skončili na střeše.

„Vzal sis i mikroskop?“ zeptal se Andrew, jenž zatoužil po nezávazném klábosení. Jakmile vlak vyrazí a jeho vzrušený štáb se uklidní, zbytek cesty vyplní dlouhé hodiny

tvrdé práce.

„Bůh slyší moje modlitby," opáčil Emil pobožně s očima zvednutýma k nebi, „nechci vidět jediného zraněného, ale pokud k tomu dojde, chci udělat vzorky infekcí.

Víš, že nedám dopustit na Semmelweisse," pokračoval Emil a téma ho rozohňovalo. „Studoval jsem u něj ve Vídni. Přišel na to, jak se infekce přenáší z jednoho člověka na druhého. Ale nešel dost do hloubky. Věděl jak, ale ne proč."

„A ty myslíš, že s tím mikroskopem, co sis udělal, přijdeš na odpověď?"

„Jsem o tom přesvědčený. Existuje celý svět těch malých tvorečků. Říkám jim simové, po svém starém profesorovi."

„Nemyslíš, že by se ho to dotklo?"

„Dobré nebe, ne. Ale jak jsem říkal, podezírám je, že jich v ráně vyrostou miliony a způsobují nemoci."

„Á, já ti věřím, doktore, jenom si to moc neumím představit."

„Věř tomu! Ti zatracení hlupáci s těmi svými nakažlivinami a nočními výpary byli jen banda řeznických idiotů."

Andrew věděl, že se se starým přítelem nemá hádat. Koneckonců, třebaže mu Emil po Gettysburgu uřízl zbytek paže, rozhodně mu v následujících týdnech zachránil život.

„Víme přece, že je var zničí. Už jsem to dokázal s vyvařováním nástrojů a obvazů. Vzpomínáš, jak jsem vloni na podzim zabránil té epidemii tyfu v Novrodu."

„To byl rozhodně zázrak," ozval se jeden z Emilových mladých lékařských učňů a obdivně se díval na svého učitele.

„To nebyl žádný zázrak, jen obyčejný zdravý rozum. Lidé začali být nemocní. Nebylo třeba se moc vyptávat, abychom zjistili, že všichni pili ze stejné studny. Když si každý začal vodu převařovat, epidemii to zastavilo."

„Ale ruku nebo nohu vyvařit nemůžeš, abys zastavil infekci," podotkl Andrew.

„To je záhada," přiznal Emil a jeho nadšení poněkud opadlo. „Myslím, že to jsou simové. Kdybych jen přišel na to, jak je zabít, aby to nepoškodilo buňky v těle, získal bych klíč k tomu, jak snížit úmrtnost na zlomek té současné."

Výstřel z děla Andrewa znovu polekal. Malady ožil, z komína vyletěl kouř a zvony zahlaholily. Z nádraží se ozval další jásot, celý vlak se otřásl a pomalu se rozjel. Z vagónů na vedlejší koleji se vykláněli muži, mávali a křičeli. Vlak nabíral rychlost, pomalý klapot kol získával na tempu. Andrew se přistihl, že se předvádí, stál zpříma, velitel jedoucí do války na svém železném oři, zahalený kouřem a párou.

Vůz se v zatáčce zhoupl a předjel vlak odstavený na vedlejší koleji. Andrew zahlédl staré městské hradby. Na ochoze nad bránou s kamennými věžemi uviděl dvě

ženy v modrém. Vedle sebe tam stály Kathleen a Taňa. Zvedl ruku, smutné, ovládané gesto, jako by se snažil nejen jí, ale i tisícům vzrušených vojáků na nádraží sdělit, že se dnes nevydávají na zábavnou projížďku.

Vůz minul zatáčku a dobytčák mu zakryl výhled. Vlak vyjel z brány a pokračoval po padacím mostě přes suchý příkop. Když projížděl kolem Jednadvacátého, zahřměla další salva. Plýtvání dobrým prachem, pomyslel si Andrew rozčileně. Všiml si Hanse, který ho pozoroval se zachmuřeným výrazem, pak mu starý seržant zmizel z dohledu. Vlak projel mezi zátarasy a znovu zahnul směrem na severovýchod, rovnoběžné s městskou hradbou. Minuli první výhybku na vlečku mířící na východ a k továrnám. Na ní stál jeden vlak za druhým a všechny čekaly, až na ně přijde řada na hlavní trati do města k nakládání.

„Jak dal John tohle dohromady za dva dny, je mi záhadou," poznamenal Andrew s upřímným obdivem.

„Jen jestli ho to nakonec nezabije. Toho kluka čeká vážné nervové zhroucení. Nezneužívej ho tolik, Andrewe,"

„Musím, Emile," odtušil Andrew nešťastně. „Stejně jako jsem to dělal vždycky, když jsem musel."

Vlak, nabírající rychlost, projel po mostě na pilířích pres řeku Vinu a pod dřevěným akvaduktem vedoucím od přehrady. Andrew si obojí pochvalně prohlížel. Jak most, tak akvadukt byly jen nedostatečné, dočasné záležitosti. Ferguson mu vysvětlil, že pro neodborníky je snazší vyrobit pilíře než dobrý obloukový či železný most. Akvadukt byl postavený nahrubo z dřevěných kůlů podpírajících koryto, z něhož se skoro polovina vody ztratila dřív, než se dostala do města.

Andrew se podíval na Emila, jenž si akvadukt prohlížel jako milované vnouče, které sice zbytku světa připadá ošklivé, pro jeho oči je však dokonalým stvořením. Andrew si uvědomoval, že vše je jen tak tak. Suzdalci, zvyklí pod vládou bojarů na otroctví, si nyní mysleli, že šestidenní pracovní týden a dvanáctihodinová pracovní doba jsou přepych. Ale většina z nich pořád žila v nejprimitivnějších podmínkách. Jejich starý společenský systém se rozpadl a oni se stále snažili najít nový. Naštěstí byli ještě prodchnuti šíleným nadšením pro revoluci. Ale revoluce jim bude muset brzy nabídnout něco na oplátku, jim osobně, jinak by se první trhliny vyvolané napětím mohly rozšířit. Andrew je už vodil za nos moc dlouho. Jenomže toho museli ještě tolik vykonat. Tyhle šílené přípravy a budovatelství vydrží už jen chvíli, nyní je poháněl strach z další návštěvy Tugarů a touha dostat se na východ, získat nové spojence a nové trhy.

Když vlak překročil řeku, zahnul k východu a výrazně zpomalil v kopcích, zvedajících se na severním břehu řeky. Andrew zapudil všechny myšlenky a znovu se začal kochat krajinou, již plně osvětlenou ranním sluníčkem. Kopec napravo mu zakrýval výhled na továrny, z nichž byly vidět jen sloupy dýmu stoupající z lokomotiv a železáren, které i přes nouzovou situaci stále fungovaly s náhradními osádkami.

Lokomotiva bafala a k nebi stoupaly obláčky dýmu. Ve vzduchu byl slabě cítit kouř ze dřeva. Na polích nalevo na ještě vyšších kopcích severně od města zlátla bohatá úroda pšenice. Před půldruhým rokem tady tábořila tugarská horda, zatímco vojska bojovala na pláni dole. Les byl vysekán na několik mil, aby měli Tugaři čím topit. Na svazích byly vidět pařezy. Na pahorku se krčila malá víska, domky byly postavené z jurt, z nichž sundali kola, a těžké plsťové stany se choulily kolem vypálených trosek bývalých stavení. Pomyšlení, že v jurtách bydlí lidé, mu zprvu dělalo starosti, ale pak v jedné přespal. Původně byly určeny pro devět stop vysoké Tugary, byly pohodlné a k jeho překvapení pozoruhodně teplé.

Andrew si všiml, že vlak zase nabírá rychlost. Přešel na druhou stranu plošiny, vyklonil se a zadíval se dolů na nádherné panorama Suzdalu. Z dálky stále oplýval pohádkovou krásou, jižní polovina města, která přežila obléhání, byla skvostnou směsicí cibulových kupolí a vysokých stavení s dřevěnými šindely. zdobených fantastickými barvami. Všemu dominovala kamenná věž katedrály, nyní s opravdovými hodinami. Když se podíval ještě dál na sever, jen tak tak rozeznal bílé věže kostelů metodistické a katolické kongregace. Z brány vyjížděl další vlak a kouř z komína stoupal vysoko do vzduchu. Otočil se dopředu a zahlédl kouřovou šmouhu, částečně skrytou nízkými kopci, známka vlaku před nimi v řadě.

Tohle byl zázrak, který vytvořili. Andrew si v duchu představoval dlouhou řadu vlaků dunících v patnáctiminutových intervalech, hodinu za hodinou. Kdybych jen měl balón Hanka Petracciho, pomyslel si. Mohl bych vyšplhat do nebe a podívat se na dlouhou, parou poháněnou karavanu mířící k východu. Couvl a vynadal si za to, jak se nechává unášet představivostí. Stále ještě musel naplánovat válku.

Záblesk modři napravo, rozlehlá horní nádrž, jejíž povrch rozvlnil slabý vánek. Připomnělo mu to jezera ve Waterville v Maine, jedlový háj na druhém břehu se téměř dokonale odrážel na hladině vody. Kolem přehrady projížděli několik minut a plašili hejna vodních ptáků, hnízdících na jejích březích. Nad vodou se jako vlny nesl veselý křik vojáků. Vlak ze severu objížděl řadu nízkých pahorků. Napravo odbočovala další trať, která po břehu řeky pokračovala do města Novrod dvacet mil odsud a dál do Mosvy a Keva, než se připojila k hlavní trati do Romy o sto mil dál.

Andrew se podíval na Emila, který byl od chvíle, kdy vyjeli z města, zasněný a mlčel.

„Na vlacích je něco hypnotického," poznamenal doktor. „Ve vlaku se chceš usmívat, snít o vzdálených místech, románcích, které se stanou, šťastných shledáních na zakouřených nádražích. To rachocení je jako písnička a krajina se kolem odvíjí jako koberec."

„Páni, vždyť ty jsi nakonec poeta," poznamenal Andrew.

Emil se nesměle zazubil. „To jenom, že mám z vlaků takový spokojený a zároveň smutný pocit. Ester jsem pořád sliboval, že se projedeme vlakem. To bylo předtím, než se dostaly až do Budapešti." Emil o ní mluvil málokdy a Andrewa to překvapilo.

„Vždycky jsem toho litoval. Trať byla otevřená a ona mě pořád otravovala, že se chce podívat do Vídně. A pak mi ji sebrala cholera," dodal tiše. „Do Vídně jsme nikdy nejeli, jak to chtěla." Sáhl si do kapsy pro kapesník a rozpačitě si utřel oči. „A tak když jedu vlakem, vzpomínám na ni. Jak se chtěla aspoň jednou někam podívat tím novým vynálezem."

„Možná teď jede s tebou," poznamenal Andrew a laskavě Emilovi položil ruku na rameno. „Rád bych si to myslel," povzdechl si doktor. „Ale měl bych se vrátit a zkontrolovat vybavení. Balil to ten tupoun Nikolaj."

„Je to tvůj nejlepší žák," podotkl Andrew, „Kathleen pro něj má jenom slova chvály."

„Ale no tak. To Kathleen je nejlepší student medicíny, co mám, a, no dobrá, Nikolaj je druhý, ale ne abys mu to někdy řekl."

Andrew ho poplácal po rameni a Emil otevřel dveře a vstoupil do přecpaného štábního vozu.

Vlak objel kopce a zamířil opět přímo na východ. V čistém vzduchu bylo krásně vidět do dálky. Kolem byly roztroušené stromy, okraj velkého lesa. Na jihu se až k obzoru táhly zvlněné, nízkou trávou porostlé kopečky. Projížděli oblastí, kde se step střetávala s lesem. Andrew na plošině ještě postál a nechal na sebe působit rytmus vlaku. Pak se zhluboka nadechl a vešel do vozu. Ještě nestačil zavřít dveře a už ho štáb zasypal otázkami.

* **

„Teto Kaťo!"

Hošík se přihnal po nástupišti a Kathleen si klekla a předklonila se, aby se chránila před jeho nadšeným objetím.

„Máš rád vlaky, Andrewe."

„Chci jet," křičel Andrew a pak se pokusil napodobit hvizd, přičemž ji celou poprskal. Kathleen se smíchem vytáhla kapesník, utřela si obličej a pak i ten jeho ušmudlaný.

„Zvedni mě."

„Víš, že to nesmí," napomenula ho Ljudmila, která za klukem přiběhla a zdvihla ho do vzduchu, až nadšením zavýskl.

„Babi, dej mě dolů. Káťa mě ponese."

Kathleen vstala a políbila ho na líc, přičemž se on vzpíral s hraným pohoršením. Mladá žena zahlédla Taňu a šla ji obejmout.

„Jak se daří?"

„Musela jsem se jít podívat, jak odjíždí poslední vlak," řekla dívka tiše.

„Já taky," podotkla Kathleen. „Neboj se - Vincent je v pořádku ve městě. Andrew a vojáci ho odtamtud brzy dostanou,"

„Ach, to já vím," opáčila Táňa. Kathleen v jejích očích uviděla slzy a přítelkyni objala. „Víš co?" šeptla. „Myslím, že všichni muži umějí být pěknou osinou v zadku."

Táňa na ni vykulila oči.

„Nechají nás tu těhotné, se svými dětmi a pak se ozlomkrk ženou za nějakým svým pitomým dobrodružstvím. A my trčíme doma, hrajeme poslušné ženušky a děláme si kvůli nim starosti, až jsme z toho nemocné. Doma v Americe jsme za války měly plést punčochy, abychom se nějak zabavily. No řekni, je to spravedlivé?"

Táňa se smutně pousmála. „Aspoň mi Vincent a tady prezident mohli dovolit jet za ním, než to všechno začalo."

„Vždyť víš, že dvojčata by tu cestu nezvládla," namítla Ljudmila, stále držící Andrewa, když se podívala na kočárek, v němž i přes okolní zmatek spokojeně spala obě děvčátka.

„Máš pravdu," řekla Taňa dost hlasitě, aby ji slyšel otec. „Všichni muži jsou osina v zadku."

Kal se po dceři podíval s hraným rozhořčením a jeho štáb, stojící v uctivé vzdálenosti, s otevřeným zděšením.

Taňa mrkla na Kathleen a nuceně se usmála, třebaže obě věděly, že svou vzpurností zakrývají děsivé moře strachu.

„Je čas odejít."

Kathleen se ohlédla přes rameno a uviděla přicházet Johna, s tvářemi propadlými únavou. Důstojník zamířil ke Kalovi.

„Odvedl jsi úžasnou práci, synku," řekl Kal procítěně. „Vy všichni. Teď nemluvím jako prezident, ale jako otec toho chlapce v Romě, a děkuji ti za ten zázrak, který jsi stvořil." Kal Johna neohrabaně objal jednou rukou podle starého ruského zvyku a John to nejistě přijal, pak couvl a zasalutoval.

„Bůh vás provázej, Johne. Chtěla jsem vás ještě vyprovodit," řekla Kathleen a stiskla mu ruku.

„Děkuji, madam."

„Johne, pro vás vždycky Kathleen."

Unaveně kývl, vrátil se k poslední lokomotivě na kolejích a zamával. Když zapískala píšťala, malý Andrew nadšeně vykřikl a dvojčata pronikavě zakvílela. Vlak se rozjel a John naskočil do prvního vozu.

Z kabiny se vyklonil Ferguson a vesele zasalutoval. Vyvalil se oblak páry a od kol létaly jiskry. Vlečňáky byly přecpané muži z 21. suzdalského a 8. baterie. Vzrušení

časného rána odumřelo a muži se tvářili vážně, stavěli se do pozoru a cestou kolem salutovali Kalovi, který si sundal cylindr a držel si ho na prsou.

Kathleen se na něj zadívala. Bože, stává se z něj opravdový Lincoln, napadlo ji, když s úzkostí sledoval odjíždějící vojáky. Minul je kuchyňský vůz a vzadu stál důstojník. „Nebojte se, pane prezidente," křikl chlapec, „my se všichni vrátíme!" Vlak zabočil do brány a zmizel z dohledu. Nádraží ztichlo, jen děvčátka plakala. Kathleen došla ke Kalovi a v jeho očích uviděla slzy.

„Snažil jsem se jim dívat do tváří, každému vdechnout požehnání života," zašeptal. „Ale Chesus mi pomáhej, vím, že někteří už domov nikdy neuvidí." Stál mlčky a Kathleen s ním cítila, ale nemohla mu pomoci, sama totiž měla hrozný strach a nedokázala se přimět k tomu, aby ho ujistila, že dělá jen to, co je potřeba.

„Teď vím, proč se ten váš Lincoln na obrázcích vždycky tváří tak smutně," poznamenal tiše a polykal slzy, jak se snažil zachovat vyrovnaný výraz. Pak si pomalu nasadil klobouk.

„Tak, rodino, půjdeme domů," prohlásil.

Andrew se vytrhl babičce a přiběhl ke Kalovi. S úsměvem natáhl ruku a Kal ji uchopil. Spolu pak odcházeli z nástupiště. Z toho dojímavého pohledu se Kathleen stáhlo hrdlo.

„Přijď k nám na večeři, drahoušku," pozvala ji Ljudmila a objala ji kolem ramen.

„Moc ráda," šeptla Kathleen.

„No, všichni jsou pryč," křikl kdosi.

Kathleen vzhlédla a spatřila podsaditého, rozložitého muže, za nímž přicházelo půl tuctu dalších.

„Musel se ukázat právě teď," zasyčela Taňa a přistoupila ke Kathleen.

„Ano, páni senátoři, jsou pryč," odtušil Kal a šel dál, takže Michail musel ustoupit stranou.

„Jsem si jistý, že s těmi vašimi skvělými plány bude tažení úspěšné," prohlásil Michail dost hlasitě, aby ho slyšeli i lidé stojící v uctivé vzdálenosti od Kala.

„To ví jenom Chesus," opáčil Kal ustaraným hlasem.

„Naneštěstí tu Chesus není, aby nám radil, takže všichni dobří občané se musejí místo toho spoléhat na tvůj úsudek." Michail zaváhal a podíval se na Kathleen a Taňu. „A samozřejmě také na našeho přítele Keana a tvého mladého zetě, kterého jsi jmenoval vyslancem."

„Mám v naše vojsko plnou důvěru a naši úctu si získalo, když bojovalo za naši svobodu," řekl Kal.

Kathleen se musela usmát nad popíchnutím v Kalově odpovědi.

Michail chvíli mlčel, zastřená hrozba ho zarazila. „Ach, já vojsko plně podporuji a modlím se za jeho skvělý úspěch. Ale nemůžu si pomoci, abych si neříkal, že tohle je jiná válka, Kale," řekl nakonec, když kolem něj Kal prošel. „Bez té hloupé železnice a přehnaných ambicí některých by nás to nikdy nepostihlo."

„Jestli si o tom chceš promluvit, půda senátu je na to vhodné místo," opáčil Kal bez ohlédnutí. „Přeji dobrý den, senátore Michaile Ivoroviči."

Michail se naježil a Kathleen pochopila, že se snažil vyvolat hádku na ulici, aby mohl hrát na strach rodin, které se dívaly, jak jejich milovaní odjíždějí. Přesto se mu podařilo zasáhnout cíl, jak Kathleen poznala z ustrašených výrazů, když lidé dávali hlavy dohromady a začínali si šeptat. Do večera se už o tom bude povídat v každé krčmě ve městě.

Kathleen, která šla za Kalem s Tanou tlačící kočárek, se ohlédla na Michaila, jenž se na ni zlostně mračil.

„Doufám, že shniješ v pekle, ty hnusný parchante," zašeptala potichu, přičemž se však sladce, přátelsky usmívala. Viděla, jak se senátor třese vzteky. „No tak, ty zbabělce," šeptala. „Jestlipak by to nevypadalo hrdinsky, kdyby udatný, Tugary milující Michail napadl na ulici těhotnou ženu." Michail byl vzteky rudý jako krocan, mohl na ni jen zírat, když procházela kolem s milým úsměvem na rtech. „Andrew ho měl pověsit, a k čertu s amnestií," pronesla k Taně, jež se na ni usmála s očividným potěšením.

Než tohle skončí, tak to možná ještě udělá, pomyslela si Kathleen cestou do města, nyní tak zvláštně ztichlého, když vojsko konečně odjelo.

KAPITOLA SEDMÁ

Vincent, otupělý únavou, se zastavil na cimbuří a podíval se dolů. Kus hradby dlouhý téměř sto kroků byl v troskách. Další průlom byl na jižní straně, kde střílela baterie šestiliberních děl, ale tenhle byl mnohem horší, práce pouze dvou těžkých kusů, které byly zakopány jen šest set yardů daleko.

Za průlomem pracovaly stovky otroků, stavěly hliněný val, který měl průlom uzavřít. Obranná linie byla hrubá, ale dala by se udržet. Kolem mezery byli rozestavení muži z Pátého a rozbité domy v ulicích spojovaly barikády ze suti. Jeho muži byli už tak rozmístění na příliš velkém prostoru. Sto mužů tady, dalších padesát u jižního průlomu, zbytek v záloze na fóru, aby je bylo možné použít tam, kde nakonec propukne krize.

Neřešitelným problémem bylo, že městské hradby byly postavené, aniž by byly

brány v úvahu střelné zbraně. Byly příliš vysoké a slabé, a ještě horší bylo, že nikde nebyly dost široké, aby se nahoru dalo umístit dělo s dostatečným prostorem při zpětném rázu. Zkusil dělo uvázat na krátká lana, aby lafeta nesjela dolů. Při čtvrtém výstřelu praskl kolébkový čep, čímž bylo dělo nadobro vyřazeno z činnosti.

Jedinými zbraněmi s trochu delším dostřelem byla dvacítka torzních balist, vrhající střely až na čtyři sta yardů, což však proti nepřátelským zákopům nebylo k ničemu. Vincent se podíval na nepřátelskou baterii. Kdyby tak měl pár oddílů odstřelovačů vyzbrojených puškami Whitworth (Pozn. překl.: Pušky, jimiž byly vyzbrojeni odstřelovači Unie i Konfederace za americké občanské války, nazvané podle konstruktéra sira Josepha Whitwortha z Manchestru v Anglii. Stejný název měla i děla Konfederace nabíjená zezadu.) s mířidly, ty by osádkám děl zahrály bandurskou. Jestli z toho vyváznu se zdravou kůží, pomyslel si chladně, tak tohle určitě zařídím.

„Všichni k zemi!“ zařvala hlídka.

Otroci odhodili nástroje a rozprchli se na všechny strany. Vincent se cítil nahý, ale jako správný důstojník musel stavět na odiv, že palbou opovrhuje. S hranou nedbalostí se otočil zády k nepřátelské baterii a zadíval se na průlom. Ozvalo se pronikavé zavytí. Vincent ucítil závan vzduchu a na děsivý okamžik si myslel, že je vyřízený. V domě za průlomem se objevila díra, boční stěna se rozletěla a vysypala na ulici, kde rozdrtila tři muže, kteří se tam běželi schovat. Vzduchem létaly tašky ze střechy a rozbíjely se o dům naproti.

Ozval se zoufalý křik, muži vyskakovali a v panice prchali ulicí, pryč od smrtonosných výbuchů. Vincent se díval, jak přibíhá oddíl legionářů se zdviženými štíty a úprk zastavuje.

Zablýskl se kov a jeden otrok s řevem ucouvl a držel se za bok. Dav se zastavil a pak se mrzutě vrátil k práci.

„Zvládnete to?“

Vincent se otočil k Markovi, který za ním přišel. „Víš, pane, opravdu není moudré, abychom tu pod palbou stáli oba dva.“

„Snažíš se mi naznačit, že chceš, abych se schovával na fóru?“

„Pane, neměl by ses nechat zabít, určitě víš, co by pak následovalo.“

„Catullovi a Petroniovi by se nic nelíbilo víc,“ pousmál se Marcus. „Zadržíte je?“

„Potrvá ještě pět dní, než dorazí posily,“ poznamenal Vincent tiše. „Jestli na nás budou takhle tlačit, udělají nám díru do opevnění na sto yardů. Tak široký průlom moje pušky nezadrží. Už tak jsem přišel skoro o polovinu mužů."

„Tohle prý včera večer vykládal Petronius.“

„Dokážeš ho zarazit?“

Marcus se ohlédl přes rameno na Borise a ostatní osobní strážce. „S tím pokusem o

vraždu jsi měl pravdu," poznamenal.

„Cože?"

„Asi před hodinou," vyhrkl Boris vzrušeně a došel k Markovi.

„Ať ti to poví - viděl to mnohem líp než já," vybídl Marcus Borise s úsměvem a poplácal ho po rameni.

„Šli jsme na jižní hradbu. Ulice byla plná lidí. Najednou jsem zahlíd záblesk kovu. Hned po něm skočili. No, tady Marcus dostal prvního, to teda jo. Druhýho jsem zapích já bodákem," a kývl na svou zbraň ještě pokrytou zaschlou krví.

„Vůbec se neměli dostat tak blízko!" zařval vztekle Vincent.

„Jestli se na něj zlobíš, tak toho nech." uklidňoval ho Marcus, jenž z Vincentových slov vycítil hněv. „Odvedl dobrou práci.

Mohli to být jenom dva šílenci," dodal a chtěl na celou věc zapomenout.

„O tom pochybuji," odsekl Vincent.

„No, neexistuje způsob, jak to dokázat, takže nejlepší bude to nechat být."

Vincent poodešel k Borisovi, který na něj kulil oči. „Poprvé jsi to udělal z poloviny správně," procedil mezi zuby. „Příště to raději udělej správně celé. Jestli ho zabijí, celá tahle věc se rozpadne a já dostanu tvou hlavu."

„Ano, pane," odpověděl Boris roztřeseným hlasem.

„Tak dobře, hlavně že si rozumíme, Borisi," a otočil se pryč.

Hrozně nerad velel tímto způsobem. Doposud se o strázně dělil se svými muži, velel mírně, vedl příkladem. Poprvé ve své kariéře pohrozil vojákovi, a bylo to hnusné. Jiné cesty ale nebylo. V průlomu se otroci vraceli do práce.

„Víš, Marku, máš ve městě skoro dvě stě tisíc lidí, ale jenom deset tisíc jich má zbraně."

„Co navrhuješ?" zeptal se konzul.

„Až zaútočí na město, budou mít rozhodně výhodu ve zbraních."

„Kdyby tví lidé dodali těch deset tisíc mušket, které jsi slíbil, byl by poměr lepší."

„Pane, doma musíme ještě vyzbrojit jednu divizi. Jakmile to vyřídíme, přebytečné zbraně začneme posílat sem." Věděl, že je to lež. Poté, co Kal v Hispánii viděl pracovat otroky i po podepsání formální smlouvy, dal jasně najevo, že nevyzbrojí vládu, která by tyto zbraně mohla použít proti vlastním lidem. Pušky staršího typu s hladkou hlavní ležely po tisících ve skladech a čekaly na drážkování. Nyní si Vincent přál, aby v této záležitosti dosáhli kompromisu a nějaké zbraně sem přece jen poslali.

„Máš ve městě sto tisíc mužů, kteří pracují jako tihle", ukázal Vincent na skupinu

otroků, kteří nervózně vzhlíželi k oběma vůdcům.

„Otroci že by bojovali?“

„Proti zbytkům Tugarů bojovali zuby nehty.“

„Protože věděli, že když prohrají, dva z deseti skončí v hodovních jámách.“

„Proti Karthům by mohli bojovat taky. Jejich počet by naklonil vážky.“

„K čemu?“ zavrčel Marcus.

„K naději na svobodu, Marku,“ odpověděl Vincent.

„Před Petroniem jsi řekl, že revoluci proti mně podporovat nebudeš. Ale to, co tady navrhuješ, je revoluce.“

„Já ti navrhuju spásu. Když otrokům ve městě nabídneš svobodu za to, že budou bojovat, tak skoro každý půjde za tebou. Sakra, už teď tě považují za hrdinu, že jsi zahnal Tugary. Půjdou za tebou, Marku.“

„A až to skončí, moje země bude vyřízená.“

„Marku, bez nich žádnou zemi mít nebudeš.“

„Netlač na mě.“ zarazil ho Marcus chladně. „Do pěti dní tu budou tví druhové. Tihle musejí vědět, že by bylo šílenství, kdyby tu zůstali v sevření vašeho vojska.“

„Oni vědí, že přicházíme,“ odpověděl Vincent a znovu přemýšlel o té záhadě, proč telegrafní dráty nepřeřízli hned. „Mám takové podezření, že chtějí, aby sem Andrew s vojskem přišel.“

„Proč?“

„To nevím. Ale tuším, že s námi všemi, s tebou, Andrewem, prostě s každým manipulují podle nějakého svého plánu.“

„Tak se mnou nemanipuluj kvůli svým plánům,“ prohlásil Marcus klidně. „Mám tě docela rád a obdivuji tě, ač jsi ještě mlád. Ale jsi velký snílek, Vincente Hawthorne. Možná je to tou tvou absurdní kvakerskou vírou.“

„Nevím, jestli se ještě můžu počítat mezi kvakery,“ řekl Vincent smutně. „Zabil jsem příliš mnoho lidí, abych se ještě mohl hlásit ke své víře.“

„To by ses raději vzdal Tugarům nebo tamtěm venku, které oba podezíráme, že jsou jen lidskou maskou Merkiů?“

„Ne,“ zašeptal Vincent zahanbený, že svou víru popřel nahlas.

„A já zase věřím v to, že mám Romu udržet věčnou a takovou, jaká byla vždy.“ Po pohledném, ale ustaraném obličeji Markovi přeběhl úsměv. „Myslím, že jsme ve slepé uličce, můj mladý vyslanče,“ prohlásil Marcus, čímž dal jasně najevo, že debata skončila.

Vincent si náhle uvědomil, že už nějakou dobu stojí na ochoze a těžká obléhací děla, ani lehčí kusy ani jednou nevypálily. Došel na kraj hradby. Na druhé straně, vedle baterie, zahlédl několik jezdců, a tak vytáhl dalekohled. „Je to Cromwell," zasyčel a podal dalekohled Markovi. „Dal bych nevím co za whitworthku," prskl rozzuřený svou bezmocí.

„Něco pečou." ohlásil Boris.

Jeden z trojice jezdců se oddělil od skupinky, projel přes rampu za dělem a vyrazil přes pole. Na kopí se mu třepetala bílá vlajka.

„Co znamená bílá vlajka?" chtěl vědět Marcus.

„To je symbol příměří. Chtějí si promluvit."

Marcus se na Vincenta podíval.

„Nemůžou nám nic nabídnout, Marku. Je to vypočítaný tah, hrají na naši slabinu."

„Tak si nejdřív poslechneme, co chtějí říct."

Jezdec dojel blíž, zamával vlajkou nad hlavou a před hradbou zpomalil. Zastavil se na padesát yardů od zdi a zvedl vlajku do vzduchu.

„Pojeď sem!" křikl Marcus.

Muž opatrně dojel k průlomu a se zájmem obhlížel trosky.

„Borisi, namiř na něj," nařídil Vincent.

Boris s úsměvem popošel na kraj průlomu a natáhl kohoutek pušky. Cvaknutí jezdce přimělo vzhlédnout.

„Radši bys mi měl říct, co chceš, nebo tě nechám zastřelit," prohlásil Marcus.

„Hledám Marka Licinia Graku, prvního konzula Romy,"

„To jsem já," přiznal Marcus rázně.

„Můj velitel si přeje, abys za ním přišel, abyste mohli rozepře mezi námi vyřešit bez dalšího krveprolití. Zaručuje ti bezpečí."

„Ty ne," vyhrkl rychle Vincent. „Ještě to není vyřešené a ty se neopovažuj opustit město."

„Pošlu vyjednavače."

„Od nás se nemáš čeho bát," vyštěkl vyslanec ironicky. „Zaručujeme ti bezpečí."

„To určitě," vybuchl Vincent. „Pošli někoho jiného."

Marcus se na něj podíval a usmál se. „Takže to je na tobě."

„Na mně? Já jsem ruský vyslanec, ne tvůj vyjednavač."

„Tak koho bych měl poslat? Někoho ze senátorů? Tahle válka se týká vás stejně jako nás. A setkáš se s vaším Cromwellem. Takže posílám tebe.“

* **

Zazvonil zvonec a lokomotiva zpomalila. Andrew vyšel na plošinu a znepokojeně se chytil zábradlí. Jestli něco nesnášel, tak to byly výšky. Opatrně vyhlédl do údolí řeky tekoucí o sto stop níž.

„Jedeme přes Kennebec, pane?“ zeptal se sluha vyhlížející ze dvířek. Pak se připojil k Andrewovi.

„Správně,“ odtušil Andrew suše a žaludek se mu stáhl, když hoch okamžitě došel na kraj a vyklonil se.

„Je to teda pěkná hloubka, pane.“

„Víc než sto stop, synku. Tak se vrať sem.“ Mladý ruský voják se narovnal a podíval se na Andrewa, jako by to byl další nudný dospělý, který mu kazí zábavu.

„Jak se jmenuješ?“ zeptal se ho Andrew trochu rozpačité. Už to došlo tak daleko, že si ani nepamatoval svůj štáb. Zůstávali s ním několik měsíců, vstřebali výcvik a pak odcházeli jako pobočníci k jiným plukům.

„Grigorij Vasiljevič, pane.“ a pyšně ukázal na koleje. „Můj otec pomáhal stavět ten most.“

„No, tak to máš být na co pyšný, Grigoriji.“

Vlak se zhoupl a Andrew sevřel zábradlí ještě pevněji. Na mostě nebylo zábradlí, takže to vypadalo, že jedou vzduchem, a on měl pocit, že vlak každou chvíli spadne.

„Neboj se, pane. Je to bezpečné. Největší most na světě.“

Díval se na stavbu s uctivou bázní. Padlo na ni přes tři sta tisíc krychlových stop řeziva. Ferguson navrhl pět set stop dlouhou stavbu s ohromující dovedností. Všechny dřevěné opery a trámy na lesní pile patnáct mil odsud na sever přiřezali na standardní velikost a pak poslali po řece a spojili dřevěnými klínky. Nejpozoruhodnější na tom bylo, že celá stavba byla hotová do měsíce. Ferguson měl pocit, že závodí s legendárním železničním stavitelem Hermannem Hauptem, který dokázal zázraky se zásobováním unionistické armády a postavil stejně velký most za tři dny. Lincoln most nazval třtinovým zázrakem. Jméno zůstalo a většina mužů na trati teď tento most nazývala třtinový most, což ovšem nebylo zrovna povzbudivé. Na trati bylo třeba postavit pět dalších velkých mostů a tucty dalších, na tento však byl Ferguson nejpyšnější.

Vlak se sunul po mostě, a když se přiblížili k východnímu břehu, uviděl na říčním břehu dvě řady mužů. Byla to kýblová brigáda a muži se dřeli ze všech sil. Vlak se dostal na druhý břeh a zastavil se, jen vypustil trochu páry.

„Patnáct minut, patnáct minut!“ ozývalo se podél vlaku.

„Mitchelli, napojte nás na dráty, zjistěte, co je nového,“ křikl Andrew do vozu a vystoupil. Dole zaúpěl a protáhl se. Kolem panoval šílený shon, jak muži vyskakovali z vozů před ním i za ním. Když zastavili pro vodu, vždy došlo k hroznému zmatku. Před nimi stál další vlak, ještě doplňoval zásoby, a čety dělníků házely dřevo na tendr.

„Ne na tuhle stranu, pitomci! Na druhou!“ zaječel unavený voják procházející podél vlaku a nakopl jednoho vojáka do již obnaženého pozadí, když si chtěl chudák dřepnout necelých deset stop od kolejí.

„Je to tam jako morová jáma,“ křikl Emil, jenž se připojil k Andrewovi, a ukázal na druhou stranu vlaku.

„No, tohle jsme tedy do plánů nezahrnuli,“ podotkl Andrew suše. „Když převážíš pětadvacet tisíc mužů, tak někam chodit musejí.“

Aspoň že jeho štábní a osobní vagóny měly záchody. Byly to sice jen malé komůrky s prkýnkem vedoucí přímo dolů na trať, ale pro muže lapené v ostatních vagónech musela být hygiena vskutku obtížná.

„Bože, to je smrad,“ zavrčel Emil a odkráčel. Andrew nakrčil nos a z celého srdce s ním souhlasil.

Kolem něj proběhl mladý telegrafista, vyskočil na telegrafní sloup, vylezl nahoru a za sebou táhl dráty. Andrew se na něj chvíli díval, než se dostal k příčnému břevnu. Pověsil se na něj jednou rukou, vzal drát, který měl přehozený přes rameno a který vedl do vlaku, a napojil ho na hlavní linku.

„Zapojeno!“

Andrew zevnitř zaslechl cvakání klíče, když Mitchell, jenž stál za celým telegrafem, začal vyťukávat kód. Následovala chvilková odmlka, pak přišla odpověď. Po pár minutách cvakání utichlo a Mitchell se objevil v okně a podával Andrewovi kus papíru.

„Tak co je nového?“ zeptal se Kindred a mírné sípal kvůli svému astmatu.

„Sto mil za námi jim došlo dřevo, uvízly tam poslední čtyři vlaky. Spalují všechno včetně dobytčáků, aby se dostali na další stanici. Jednomu vagónu za námi praskla osa, vlak vykolejil. Osm zraněných, jeden mrtvý. Trochu se to zdrželo, než vagóny dostali zpátky na koleje. Tady uprostřed máme zpoždění pár hodin. Po celé trati dochází voda. Ale zatím jsme přišli jen o jeden vlak.“

Při řeči kývl k odbočce, kde na boku ležela stará lokomotiva se svými osmi vagóny, se zlomenou hnací hřídelí. Rozbila se pár mil odsud a další lokomotiva odpojila vagóny a přitáhla vlak zpátky. Měli štěstí, kdyby se to stalo v půlce cesty mezi zastávkami, kde nabírali vodu, jízdní řád by šel k ďasu.

„Zatím to ujde,“ poznamenal Andrew k Mitchellovi. „Vyřiďte jim mou pochvalu a odpojte se.“

Vlak před nimi zahvízdal, strojvedoucí zahrál první tóny oblíbeného a velmi neslušného barového popěvku. Spousta strojvedoucích zvládla umění hry na parní píšťalu a každý měl vlastní melodii. Tohle nikdy nedělali, když byl poblíž Mina, protože on to důrazně zakazoval jako plýtvání dobrou párou.

Telegrafista na sloupu odpojil drát a hodil ho na zem. Mitchell drát stočil a chlapec slezl dolů. Poslední muži se vraceli a skákali do vlaku, který nabíral rychlost. Vlak vedle Andrewa popojel a zastavil pod nádrží na vodu místo lokomotivy, která právě odjela. Muž shodil hadici a Andrew se díval, jak tenký pramínek vytéká. Muži z kýblové brigády viseli na hrubých žebřích, podávali si nádoby a vylévali drahocennou tekutinu do nádrže v nekonečné bitvě, kdy se snažili získat náskok. Jediné, co neměli, byl dobrý vítr, aby pumpa běžela, když to nejvíc potřebovali.

Kolem Andrewa se tlačili vojáci k tendru a házeli do něj polena. Z kabiny vyskočil strojvedoucí s olejničkou v ruce a pustil se do práce. Topič a dva brzdaři běželi podél vlaku a kladivy bušili do kol, aby překontrolovali zvuk kvůli prasklinám.

Z davu se vynořil kdosi v modré uniformě, rozložitý důstojník s knírem zasalutoval. „Stover, pane, velitel 2. Vazimského. To náš vlak se rozbil.“

Andrew se na něj chvíli koukal a probíral se v paměti.

„Cliff, že?“

„Děkuju, pane, ano,“ odpověděl Stover s úsměvem. „Poslal jsem kluky k vodě, aby pomohli zdejší posádce. Zbytek seká dřevo na topení.“

„Dobře. Nerad to říkám, ale vypadá to, že váš boj skončil. Nemáme tušení, co Cromwell chystá.“

„V pořádku, pane,“ odvětil smutně Stover.

Strojvedoucí se vrátil po druhé straně a vyskočil zpátky do kabiny. „Tak jo, už máme skoro naloženo!“

Andrew se ohlédl a uviděl přijíždět další vlak, který zastavil za mostem. Strojvedoucí zatáhl za píšťalu. Tentokrát to byla církevní melodie a Andrew se musel usmát, v jakém protikladu byla k té předchozí.

„Nastupovat!“

Andrew odpověděl Stoverovi na pozdrav a vrátil se. Cestou se vyhýbal mužům, kteří ještě honem nakládali polena. Vojáci mu salutovali, takže nakonec musel jít s rukou stále u hlavy. Vylezl na plošinu, kde se připojil k Emilovi, který nevrle sledoval levou stranu trati. Andrewovi se při tom pohledu a zápachu obrátil žaludek. Muži se rozbíhali a někteří si ještě vytahovali kalhoty, což jejich kamarádi kvitovali s nadšením.

Píšťala se ozvala znovu a vlak se pomalu rozjel. Jeden ubožák uklouzl a spadl po hlavě do hnoje, načež se ozval nevázaný řehot. Voják vstal a tvářil se zděšeně nad

špínou, jíž byl pokrytý od hlavy k patě, a Andrew vyprskl smíchem.

„Tak pojď, Anatove, ty mizerný hovno," zařval kdosi, očividně rozzuřený seržant.

„Hovno Anatov, hovno Anatov," pochechtávali se vojáci hystericky.

„No tak, chlapče," zavolal Andrew. „Poběž."

Voják se po něm ohlédl, v běhu zasalutoval a dohonil svůj vůz. Přivítalo ho znechucené úpění.

„Ten chudák si tu přezdívku ponese do hrobu," chechtal se Emil. Z toho, jak to řekl, Andrew vystřízlivěl. „Jenom doufám, že se dožije stáří a nakonec se tomu bude smát," poznamenal Andrew, když se obracel a vracel se do vozu.

* **

„Velitel tě teď přijme."

Vincent pěnil. Přišel s Lucullem, prvním tribunem legie, a pak je skoro hodinu nechali čekat na slunci před velkým stanem. Teprve když se Lucullus otočil na patě a se vzteklou kletbou zamířil do města, jejich doprovod se vyplašil. Prosili ho, aby zůstal, nabídli mu víno a posezení v chládku a také slíbili okamžité přijetí.

Stanová chlopeň se odhrnula a Vincent si nemohl nevšimnout, jak je stan podobný tugarské jurtě, což ho dost vyvedlo z míry. Když vstoupil do šera, viděl, jak se za stolem na přivítanou zvedá malý kulatý muž.

„Jsem Tobias Cromwell, velitel flotily a armády," řekl karthský a tlumočník vedle jeho slova překládal do docela slušné latiny.

„Lucullus, tribun legie, vyjednavač prvního konzula," štěkl starý válečník a postavil se při tom do pozoru.

Vincent se na Cromwella jen vztekle díval. „My se představovat nemusíme, Tobiasi," vyjel ostře.

„Víš, tebe jsme na tuhle schůzku nepozvali," odsekl Tobias. „Proto došlo k tomu zdržení. S mým štábem jsme to probírali."

„Aby vaši merkijští pánové mohli vyklouznout zadem, až skončíte, co?" vybuchl Vincent.

„Merkiové?" Tobias rozhodil rukama, zosobněná nevinnost.

Bez čekání na povolení se Vincent posadil na židli u Cromwellova stolu. Lucullus na něj vrhl káravý pohled a pak se posadil vedle něj. „K čemu má být tato schůzka?" zeptal se tribun.

„Chceme zabránit dalšímu krveprolití," odvětil Tobias.

„Za jakých podmínek?"

„Zrušíte dohodu s Rusy a zakážete jim stavět na vašem území železnici, to je vše. Na oplátku dostanete stejné zbraně, jaké vám slíbili oni. Vlastně vám můžu okamžitě dát tisíc našich mušket a cvičitele pro muže.

Když to uděláte, ruské vojsko nebude mít žádný právní důvod vstoupit na vaše území a válka tím skončí.“

„To je všechno?“

„Také se zavážeme, že vám dáme náhradu za škody v Ostii, každé rodině za zabitého člena a také majitelům za zničené plantáže. Nechtěli jsme to udělat, ale museli jsme jasně ukázat své záměry. Válku vedeme s Rusy, ne s tebou a vládci Romy.“

Vincent pěnil vzteky. Ten plán byl až příliš dokonalý, ale on se nezmohl ani na slovo.

„A rozmístění vaší armády?“ chtěl vědět Lucullus.

„Hmm, máme tady jisté vojenské zájmy. Kdybychom odtáhli hned, jejich vojsko by se prostě vrátilo v plné síle. To by nebylo spravedlivé k vám, našim spojencům. Vytáhneme na západ proti nim, doufejme s vaší pomocí, a budeme požadovat, aby se stáhli a rozebrali tu svou železnici až k řece, které říkají Kennebec.“

„Je pojmenovaná po řece z vašeho vlastního domovského státu,“ neodpustil si Vincent ironii. „Pamatuju, že kdysi jste i vy býval Maiňan a Unionista.“

„Býval, pane Hawthorne,“ opáčil Tobias anglicky. „Vincente, tady žijeme v úplně jiném světě a měli bychom se mu přizpůsobit.“

„Vyslanec Hawthorne nebo generál Hawthorne, prosím,“ opáčil Vincent chladně.

„Promiňte, vyslanče Hawthorne,“ řekl Cromwell s nepatrnou ironií v hlase. „To jen, že si vás pamatuju z jiných časů.“

„Ale zpátky k tobě, Luculle,“ obrátil se Tobias zpátky k tribunovi a Vincent jako by pro něj přestal existovat. „Toto jsou naše podmínky. Do večera dám zastavit palbu, pak čekám vaše rozhodnutí. Budete na oplátku taky souhlasit se zastavením palby?“

„Nemáme čím střílet,“ ponuře se zasmál Lucullus, „takže samozřejmě souhlasíme.“

„Ještě jedna věc,“ ozval se Vincent. „Mám otázku.“

„No prosím.“ Znělo to rozčileně.

„Proč?“

„Co tím myslíš?“

„Proč se tak namáháte? Karthům a vám přece může být úplně jedno, jestli se Romani a Rusové spojí nebo ne.“

„Vaše expanze Karthům dělá velké starosti. A kromě toho můžeme Románům nabídnout lepší dohodu. Stejný průmysl, ale bez té zatracené rolnické a otrocké revoluce, kterou k nim tajně přinášíte se svými výrobky," odpověděl Tobias karthský a tlumočník to rychle přeložil do latiny pro Luculla.

„Přestaňte uhýbat, Tobiasi."

„Admirále Cromwelle," zněla škrobená odpověď.

„Jak jsem říkal, přestaňte uhýbat. Na podzim do Karthy dorazí merkijská horda. Jejich hlásný už tam musel být vloni na podzim. Přes naše pohraniční hlídky už prošli tuláci s přesnými zprávami o tom, kde se nacházejí. Merkiové vědí, co děláte u Karthu. Musejí vědět, co se děje tady, a dát k tomu svůj souhlas. Vy jenom zakrýváte merkijský plán."

Zatracení tuláci, pomyslel si naštvaně Tobias. Na jeho radu byla rozhozena těsná bezpečnostní síť, ale nějaké chátře se podařilo proklouznout.

„Není možné, že já využívám Merkie?" opáčil Tobias klidně.

„Jak?"

„Vincente - omluvte mě, vyslanče Hawthorne - Tugaři byli ve srovnání s Merkii jen menší horda. Merkiů je bezpočet. Můžou smést celý svět."

„A to prohráli s Bantagy," podotkl Vincent, spoléhaje se na to, že tuláci říkali pravdu.

„Ano, o to pravě jde."

Vincent se v duchu usmál. Získal cenné potvrzení toho, co byly jen nejasné povídačky o ještě vzdálenější hordě.

„Merkiové se můžou obrátit kamkoliv. Bojí se té vaší šílené expanze na východ. Bojí se, že jste je předhonili. Že z Romy půjdete do Kitháje, k čínským lidem na východě. Kithájci jsou na tomto světě ještě déle než Romani. Jejich rasa žije na hranicích tří hord. V cestě na východ by vás nic nezastavilo, když už tu Tugaři nejsou."

„Už tu nejsou?"

„Ach, tak vy jste to neslyšeli?" Tobias se usmál. „Před šesti měsíci byli zničeni. Uprchli na jih přes merkijské pohraničí, snažili se najít útočiště u Bantagů a ti je zničili."

Vincent se na Tobiase upřeně díval, nebyl si jistý, jestli mu může věřit. Byla-li to pravda, situaci to opět měnilo.

„Ale jak jsem říkal, Merkiové mají dva problémy. Když celou svou pozornost obrátí na východ, překročí úžiny Vnitřního moře."

„S vaší pomocí."

„Ano, s mou pomocí,“ odsekl Tobias. „Dojde k boji s Bantagy a čert ať vezme následky. Ale dělá jim starosti, co provádíte vy. Rusů se do jisté míry bojí. A tehdy jsem se do toho dostal já s touhle dohodou. Vyřídím vás a oni se budou moct věnovat něčemu jinému. Karthové dostanou výjimku, pokud jim prokážou tuhle službu.

Ale pokud ne,“ a náhle mluvil velmi unaveně a smutně, „zastaví boje s Bantagy a přiženou se na sever, aby zabrali staré tugarské území.“

„A vy jim v tom pomůžete?“

„Já přežiju v každém případě,“ odtušil Tobias.

„Takže to mám brát tak, že máte na srdci své nejlepší zájmy.“

„I tak se to dá brát.“

„A tomu mám opravdu věřit? Proč jste za námi nepřišli v míru? Vyslali jsme do Karthy posly. Žádný se nevrátil, tak jsme toho nechali.“

„Nebudou s vámi jednat. Karthové mají zakázán jakýkoliv kontakt.“

Tobias vstal a naznačil tak, že audience skončila.

„Ráno čekám vaši odpověď,“ řekl Lucullovi a pokynul jim, že můžou odejít.

Lucullus mlčky vstal a vyšel ze stanu. Vincent ho následoval, ale ještě se ohlédl na Tobiase.

„Kapitáne Cromwelle, na slovíčko, prosím,“ řekl tiše anglicky a díval se Tobiasovi do očí.

Tobias zaváhal.

„Udělal jste spoustu věcí, které se mi z duše protiví, ale pořád si pamatuju, jak jste mi za války zachránil život, když jste mě s mými muži vytáhl z vody po tom, co nás Tugaři dostali. Kvůli tomu si můžeme promluvit jako dva bývalí spolubojovníci?“

Tobias se smutně usmál a poslal tlumočníka pryč.

„Je to zvláštní mluvit zase anglicky,“ řekl Tobias zadumaně. „Ten karthský jazyk je pěkně těžký.“

„Ruština není o moc lepší,“

„Aha, už chápu, proč poslali tebe. Patříš k té hrstce, co mluví latinsky.“

„Nikdy by mě nenapadlo, že mi hodiny latiny v Oak Grove někdy pomůžou v postupu,“ prohodil Vincent a snažil se mluvit uvolněně, aby vytvořil potřebnou atmosféru.

„Víš, nikdy jsem ti to neřekl, ale jednou jsem viděl tvou školu. Vypadala moc hezky, stála na kopci nad řekou Kennebec.“

„Doufám, že tam zůstane navždy.“

„Á, nakonec se jí zmocní nějaký pitomec a zničí ji. Já do takové školy chodíval - i když nebyla kvakerská. Řídící byl neschopný slaboch a jeho žena mrcha, co mu to trpěla a zničila školu svou ctižádostí. Nakonec to tak dopadne vždycky.“ Tobias mluvil nepřítomně.

„Vy nějak vždycky vidíte jen to nejhorší. Já se snažím hledat to nejlepší.“

„Proto jsme tak odlišní, Vincente. Já jsem realista, ty optimistický snílek. Rád bych, aby byl svět takový, v jaký věříš. Ale poučil jsem se,“ řekl Tobias.

„A teď jste taky zatrpklý a osamělý,“ prohlásil Vincent.

Tobias se zasmál. „Co jsi mi chtěl říct?“

„Skutečně čekáte, že tu hru, co hrajete, nakonec přežijete?“

Tobias se zaklonil a odvrátil zrak. „Myslím, že mám docela slušné vyhlídky. Pořád mám Ogunquit. Je docela působivá, což?“

„Vypadá jako Merrimac“ řekl Vincent zdánlivě bez zájmu.

„Tím jsem se inspiroval. Byl jsem důstojníkem na Cumberlandu.“

„Vy jste byl při tom? Jak to, že jste nám o tom nikdy nic neřekl.“

„Nikoho by to nezajímalo,“ odsekl ostře Tobias.

Vzpomínka na to, jak střela z Merrimaku roztrhla palubu jeho lodi, ho stále pronásledovala. Poté ho povýšili na kapitána. Na zatracené vojenské transportní lodi. Přijali jeho vysvětlení, proč skočil přes palubu dřív, než byl vydán rozkaz opustit loď. Ale věděl, že mu revizní komise nikdy nesvěří bojové velení, kat aby je všechny spral.

„Ale tu rebelskou loď si pamatuju. Viděl jsem její plány poté, co jsme se zmocnili loděnice. Ogunquit je teď stejná. Dvoupalcové železné pláty, dvanáct těžkých děl - je to nejodolnější loď na celém tomhle Bohem zapomenutém světě.“

„Úpravy jste udělal u Karthu.“

„Sbíráte informace, generále?“

Vincent předvedl odzbrojující úsměv. „Můžete se mi divit?“

Tobias s úsměvem zavrtěl hlavou. „Od toho dne, co jsem tě vylovil z ty břečky, jsi rozhodně urazil hodný kus cesty. Generál a vyslanec. Jsi pořád ještě i dobrý kvaker?“

„Já už ani nevím,“ odpověděl Vincent, jenž se náhle ocitl v defenzivě. „Tento svět nás změnil všechny, včetně nás dvou.“

„Musíme se naučit na něm žít.“

„Kdysi jste byl můj spolubojovník,“ řekl Vincent. „Našli jsme způsob, jak tu žít a

pomoct milionům zdejších lidí.“

„Opravdu si myslíš, že jsme jim pomohli? Vincente, v té válce vymřela půlka Rusi. Tugaři by si byli vzali jen dva z deseti. Zemřelo skoro šest set tisíc lidí, kteří jinak mohli přežít. Tohle podle mě není pomoc.“

„Zlomili jsme Tugarům vaz.“

„Mohli jsme to udělat po mém,“ prohlásil Tobias silnějším hlasem. „Schovat se, dokud neprojdou. Pak bychom se vrátili a měli dvacet let na přípravy. Ale tvůj Keane se do toho musel plést.“

„Můj Keane? Vy jste odjakživa nesnášel, že vám velí, co?“ Vincent se snažil nemluvit obviňujícím tónem.

„Ne. Od chvíle, kdy přišel na palubu mé lodi, mi neprokazoval žádnou úctu. Tak to bylo vždycky - důstojníci se na mě podívali a v duchu se smáli, protože jsem příliš těžký a malý a mám moc vysoký hlas. Nikdo se nepodíval za to, na schopnosti, které v sobě mám.“

Vincent mlčel, díval se na Tobiase a cítil jeho vztek a strach. „Andrew vám nikdy nedával za vinu, že jste odjel z města.“' řekl tiše. „Město už bylo skoro dobyté a my odsouzeni k záhubě. Vy jste měl prostředky, jak odtamtud vyváznout, a právo jich využít.

A možná i pokračovat dál v zápase,“ dodal, nabízeje tak Tobiasovi čestnou cestu ven.

„Zjistil jsem to až po pár měsících. Vrátit se, říkáš? K čemu? K polnímu soudu za dezerci?“ Další revizní komise, která si ho opovržlivě prohlíží, nakonec ho soudci propustí, ale v duchu se mu posmívají, říkají, že není tak velký muž jako oni. Ta představa v něm rozdmýchala hněv. „Á, už slyším Keanův sarkasmus, jak se nám všichni posmívají, kdybychom se vrátili. Ne, on by to použil jako důvod, aby mi sebral Ogunquit. Už jsem ho z toho podezíral dlouho. Vrátil bych se, ale nic mě tam nečekalo. Žil bych z jeho milosti. Dal by mi nějaký parní stroj někde na suchý zemi.

Hergot, vím o páře víc než Ferguson nebo kdokoliv z ostatních. A o těžkých dělech vím víc než kdokoliv z vás. Vy všichni jste měli plný ruce práce, jak jste se pořád navzájem povyšovali, a mě jste vynechávali, jako vždycky. Stejně jako si mě nevšímali, když celé námořnictvo vstoupilo do války, a mně přidělili tu pitomou dopravní loď, když jsem je prosil o bitevník. Studoval jsem Ericssonovy návrhy pro monitory, znal jsem je zepředu zezadu, do posledního nýtu. Rozumím velkým dělům, rodmankám, parrotkám, dahlgrenkám (Pozn. překl.: Parrotka - desetiliberní dělo s dostřelem 2 300 m, patentované konstruktérem Robertem Parrotem v roce 1861. Hlaveň byla z litiny, tedy levnější než tehdy užívaný bronz.), líp než kdo jiný. Ale ne, monitory a děla místo toho dali svým kamarádíčkům. Ne, k tomu jsem se vrátit nemohl, ani tady, ani doma u toho zatraceného námořnictva.“ S funěním se odmlčel.

Čert ho vem, říkal si Vincent. Měl ty vědomosti a nikdy nám je nenabídl. S

námahou se ovládl, snažil se tvářit klidně, jako by byl církevní starší, radící jinému beze stopy soudu v hlase, snažící se vést jiného k vnitřnímu světlu, ne skrze kázání, ale tak, že mu umožní postupně pochopit, jak hloupě se chová.

„Tyhle znalosti u nás můžete pořád využít," snažil se Vincent Cromwella povzbudit. „Teď se můžete svobodně rozhodnout. My vás potřebujeme, kapitáne. Pomyslete na to, co byste mohl dokázat s našimi novými kolesy. Mohl byste stavět své monitory a pro Ruskou republiku ovládnout moře." Mladík k Tobiasovi přistoupil, položil mu ruku na rameno a upřeně mu hleděl do očí. V duchu se obrnil, zahnal ostatní vzpomínky, vztek, který ještě teď cítil nad povražděním svých mužů. Třeba by se ještě mohl vykoupit. Mohl by ukončit boje a poskytnout republice výhodu proti Merkiům.

„Kal je teď prezident, myslím, že to víte."

„Ten rolník je mazaný," odtušil Tobias chladně.

„Máte pravdu. Je mazaný. Teď to tam řídí on, ne Keane. Víte, je to můj tchán. Mám jistý vliv.

Kapitáne, slibuji vám cestu zpátky. Budu stát při vás. Kdysi jste mi zachránil život a já na to nikdy nezapomenu. Jsem vyslanec u Románů. Teď jsem ve styku s vámi a jako takový jsem oficiální zástupce Ruské republiky. Z tohoto titulu vám tudíž nabízím plnou amnestii a navrácení oficiálního statutu velitele ruského námořnictva."

„To kapku přeháníš, ne?" šeptl Tobias. Vincent se nuceně zasmál.

„Projde mi to. Kromě toho, oni vás potřebují, i ty vaše schopnosti, o kterých jste nám nikdy neřekl.

A taky to, co víte o Merkiích," dodal po kratší odmlce.

Tobias se mu podíval do očí. Vincent pocítil příval naděje.

„Proboha, kapitáne, amnestii dali dokonce i Michailovi."

„Já vím."

Vincenta zaujal způsob, jakým to řekl. V již znepokojující odpovědi byl nádech prohnanosti. Tobias se mu dál díval do očí a Vincent se v duchu modlil, doufal, že pokud to dokáže, ukončí válku dřív, než doopravdy začala, a možná tak dojde odpuštění, vyplatí tím prolitou krev.

„Věřte mi, kapitáne."

Okamžik se táhl celou věčnost. Pak Tobias sklopil zrak, vstal, setřásl Vincentovu ruku, obešel stůl a dostal tak kus otlučeného nábytku mezi sebe a mládence.

„Nemůžu," zašeptal. Podíval se na Vincenta, a jako by mezi nimi vyrostla stěna. Před chvílí se přistihl, že tomu klukovi málem uvěřil. Ale pak se mu podíval do očí, které jako by mu viděly až do hloubi duše. Uměl si představit, jak stejně stojí před

Keanem, Kalem, tím zatraceným Irem O'Donaldem, a všichni se na něj koukají tak jako tenkrát. Teď byl konečně svým vlastním člověkem. Nedopustí, aby ho ještě někdy soudili ostatní.

Vincent se stáhl a sklonil hlavu. „Kapitáne, víte, že teď je z vás merkijský nástroj. Nevím, co s nimi máte v plánu. Vím, že tomu, co jste mi o těch plánech prozradil, neuvěřím, stejně jako nevěřím tomu, co jste prve řekl mně a Lucullovi.

Oni jsou nenasytní. Mezi hordami a námi je to boj na život a na smrt. Pořád v nás vidí dobytek. A za vašimi zády vás za něj považují též."

Vincent viděl, jak se Cromwell naježil, a poznal, že zasáhl cíl. Tobias se rozhodně spojil s Merkii, nebyl jen obyčejný odpadlík.

„Využijí vás, vymačkají z vás všechno, co víte, nechají vás zabíjet vaše vlastní druhy podle nějakého svého plánu, který vy ani neznáte.

Jste pro ně jenom pěšec. Na oplátku vám slíbí cokoliv, ale dejte na má slova," zakončil Vincent surově, „nakonec vás odvedou do porážecí jámy. A v těch jámách možná skončíme všichni kvůli tomu, jak se tady rozhodnete, a veškeré naděje naší rasy zmizí jako dým."

„Vypadni," zachrčel Tobias.

Vincent nemohl uvěřit, jak těžce právě selhal, když už před minutkou cítil, že se všechno mění. Byl otupělý, zahořklý z toho, že byl jeho sen tak surově zničen.

Ach Bože, říkal si, měli jsme skutečně naději, že tento svět změníme, ale Ty jsi mi nepomohl, nedal jsi mi k tomu sílu slov. Záleží Ti ještě na nás? Celý svět mu náhle připadal studený, prázdný, úplně bez naděje. Sklesle, se svěšenými rameny se podíval na Tobiase.

„Možná jste měl pravdu s tou školou a se vším."

Tobias na něj hleděl, neschopen odpovědi.

„Jestli změníte názor, víte, kde mě najít."

„Já ho nezměním," zaječel Tobias a obličej mu potemněl. „Keane měl šanci, když jsme se setkali poprvé, a zničil ji, když mě urazil. Druhou mu už nedám. Můžeš mu vyřídit, ať se jde bodnout."

Vincent se škrobeně narovnal a zasalutoval. „Sbohem, kapitáne Cromwelle," řekl formálně, otočil se na patě a opustil stan.

Tobias se za ním díval, jak odchází, a zabolelo ho, vzpomínka na chlapce stojícího na palubě jeho lodi, třesoucího se šokem a požadujícího, aby byl oslovován jako plukovník, přičemž polykal slzy. Na okamžik mu vážně uvěřil. Ale on byl jeden a pak tu byli všichni ti ostatní.

Sesul se na židli. Ne, oni by ho nikdy nepřijali zpátky. Existovala jen tahle jediná

cesta, jakkoliv byla zoufalá. Budou se ho muset bát, jen tak si ho začnou vážit. Náhle si s chladnou, děsivou odtažitostí, jako by se před ním otevřela brána do temnot, uvědomil, že ho nakonec vždycky poháněl strach. Znovu uslyšel zděšený křik, když ho tloukla manželka řídícího, a pak strach z té další věci, co řídící udělal jedné noci a ona je nachytala, oběma se vysmála a jeho tloukla, až mu po nohách stékala krev.

Výsměch v očích ostatních, i když se usmívali a chovali se jako jeho přátelé. Ale teď to všechno skončí. Až nad nimi bude mít moc a oni se budou třást. Nakonec to zjistí i Merkiové. Bude hrát jejich hru, ale nakonec poznají jeho hněv, který si na nich vylije, až to všechno skončí.

Náhle se mu ze vzpomínek udělalo špatně. Předklonil se a začal zvracet, lapal po dechu a po lících mu stékaly slzy. Odpotácel se dozadu a zhroutil se na polní lůžko, kde ho přemohla temnota, která vyskočila z jámy a stahovala ho do svého posměšného objetí.

* **

„Víc není co říci," křičel Marcus na vyjednavače, který v šeru skoro nebyl vidět. „Odmítáme."

„Chceš říct, že ty odmítáš," vysmál se mu vyjednavač, otočil koně a odcválal do tmy.

„Teď už se nemůžeme vrátit," poznamenal Vincent klidně.

„Musíme vydržet už jen pět dní, pokud je pravda to, co slíbil váš prezident."

Vincent mohl jenom doufat, že to pravda je. U každé vojenské operace se mohlo zvrtnout tolik věcí. Naštěstí několik tisíc mužů pracujících na dráze tvořilo zároveň brigádu pěchoty pod velením generála Barryho. Ve chvíli, kdy se to dozvěděl, musel je zmobilizovat do obranné linie. Vincentovi však vadilo, že nic neví - to bylo na celé věci nejhorší. Andrewovy první oddíly už mohly být na místě. Nebo je mohla zdržet nějaká nehoda o sto mil dál.

„To bylo moudré, neodhalit při vyjednávání naše skutečné záměry," poznamenal Vincent suše.

Marcus se zasmál.

„Lucullus se ohlásil jenom mně. Bylo docela snadné změnit jejich požadavky v holý nesmysl."

„Děkuji, že jsi zůstal s námi," dodal Vincent.

Marcus se na něj pobaveně podíval. „Nejsem takový trouba, abych věřil tomu, co nám ten váš Cromwell nabízí. On je jenom rukavička na něčí pěsti. Ale přesto nemůžu brát v úvahu ten tvůj návrh na osvobození otroků. Hodlám tento systém udržet takový, jaký mi ho předal můj otec." Odmlčel se a vyhlédl na město.

„Bude-li to vůle bohů, abych se znovu oženil a měl dalšího syna," zašeptal, „rád

bych mu předal totéž město.

Ale vím, že Merkiové obrátili pohled naším směrem," pokračoval náhle nevrle. „Nakonec s nimi budeme muset bojovat. Ty jsi v boji naší jedinou nadějí."

„Lučištníci!"

Volání opakovali další a ve chvilce tucty hlídek křičely na poplach. Vincent se přikrčil a strhl Marka s sebou. Nemělo smysl hrát si potmě na hrdinu. Viděl, jak se bílá střela líně třepetá nad nimi a mizí na ulici. Další ji následovala, a ještě jedna. Zpoza hradby se ozval klapot kopyt. Déšť šípů ustal. Vincent opatrně vyhlédl. Bylo to zvláštní. Šípy létaly vysoko a k zemi se snášely po líné křivce. Salvy postupně ustaly a pak na poplach zavolaly hlídky dál na hradbě.

„Jenom nás rozčilují," zasmál se Vincent a vstal.

„První konzule."

Po schodech z ulice přiběhl legionář a jeho podkované sandály vykřesávaly na drsném kameni jiskry. Zasalutoval s šípem v jedné a kusem papíru v druhé ruce.

„Byla na tom tahle zpráva," hlásil a podal papír Markovi.

Marcus ukázal na věž, zašel dovnitř a postavil se pod lampu, aby si v mihotavém světle mohl zprávu přečíst. „Ten holomek," vydechl nakonec.

„Oč jde?"

„Obrací se přímo na senát, ohlašuje stejné podmínky, nabízí všechno. Pokud budu odstraněn."

Vincent potřásl hlavou. „Ten tedy rozhodně ví, jak tu hru hrát," řekl smutně a opřel se o zeď. Co bude proboha dělat teď?

* **

Petronius s napřaženou rukou obešel stůl. „Vždycky jsem věděl, že se na tebe budu moct v hodině nouze spolehnout," řekl s pohotovým úsměvem.

Lucullus zaváhal, pak ruku přijal. „Je to ale můj bratranec, hlava rodu Graků. Byl bych rád, kdyby se mu kvůli tomu nic nestalo."

„No ovšem," opáčil úlisně Petronius. „My patricijové se rozhodně nemůžeme navzájem vraždit kvůli nějakým neshodám. Dává to špatný příklad a chátra by z toho mohla získat špatný dojem."

„Ale tohle jsou nové a nebezpečné časy, příteli," vložil se do hovoru Catullus. „Klan Graků vládl Romě stovky let a na tom my rozhodně nechceme nic měnit. Teď budeme mít tebe. Kromě toho Marcus už nemá žádného syna. A pokud bude mít ve svém věku nějaké potomky, budou slabí a nemocní. My potřebujeme někoho silného a rázného, kdo již zplodil syny, aby vládli po něm. Legie tě samozřejmě podpoří, protože jsi po Markovi první velitel."

„Musím se jít připravit," prohlásil Lucullus škrobené, pustil Petroniovu ruku a odešel z místnosti.

„Upjatý parchant," zavrčel Catullus, když se za ním zavřely dveře.

„Grakové už jsou takoví," zasmál se Petronius.

„Jak dlouho jsi ho zpracovával?"

„Ještě než jsme navázali kontakt s Karthy," odpověděl líné senátor, jak na něj udělala dojem vlastní předvídavost.

„Á, byl jsem moc rád, když Marcus zahnal Tugary. Každých dvacet let nás úplně vykradli a dvacet procent naší pracovní síly bylo pryč. Když jsou pryč, máme neomezenou moc.

Ale když jsem viděl, co jsou tihle Yankeeové doopravdy zač, poznal jsem, že s nimi budeme muset bojovat. Lucullovi jsem nikdy neřekl nic přímo - je příliš škrobený, samé ty hlouposti o cti patricijů. Ale semínka byla zaseta." Petronius došel k servírovacímu stolku, vzal si kousek masa naloženého v medu a nepřítomně ho žvýkal.

„Už je venku tma?"

„Měla by být."

„Dobře. Lůze se něco naznačí. To je skutečné rafinovaný nápad. Udělej rozumnou nabídku, kterou Marcus nejspíš odmítne, a pak proti němu poštvi dav."

„Možná až příliš šikovné," podotkl chladně Varius, nejmladší ze senátorů.

Petronius naklonil hlavu a tázavé se na něj podíval.

„Nechceš teď couvnout, že ne?"

Varius zaváhal. „Nebudu ti bránit, jestli máš na mysli tohle. Mně se ta yankeeská hrozba taky nelíbí. Jenom bychom neměli zapomínat na jedno, totiž že Cromwell a Karthové se takhle nenamáhají jen z dobroty srdce. Musíme vzít v úvahu i jejich plány."

„To už zase hodláš kňučet o Merkiích nebo Tugarech?" vyštěkl Catullus.

Varius se na něj jen mlčky podíval. „Yankeeové znamenají větší hrozbu než Merkiové. Teprve včera jsem nechal utratit jednoho otroka, když jsem ho slyšel šuškat nějaké ty yankeeské nesmysly o tom, že všichni lidé jsou si rovni." „Takové řeči jsou nebezpečné," vybuchl ostře Petronius. „To by mohlo znamenat konec nás všech."

„S tím souhlasím," řekl Varius.

„Takže nemáme neshody," řekl Catullus s uklidňujícím úsměvem.

„A Merkiové?"

„No, pokud snad přijdou," řekl Petronius a ztišil hlas, „všichni víme, že se jim

Yankeeové nemůžou postavit, zvlášť s tím, co jim dal Cromwell a co ti hloupí Tugaři neměli. Nicméně pokud k tomu dojde, nebude lepší stát na straně vítězů?“

„Nakonec, jedí plebejce, ne patricije,“ dodal Petronius se smíchem.

Varius nevěřícně kroutil hlavou. „Občas si umím jen těžko představit, že stojím na stejné straně jako ty.“

„Ale stojíš, Vane,“ prohlásil Catullus a z hlasu mu kapala vlezlá upřímnost. „Zítra touto dobou bude Marcus pryč a Lucullus na jeho místě.“

„Drahý hloupý Lucullus,“ chechtal se Petronius. „Má představivost jako kus kamene. Jeho bude snadné ovládat.“

„Kdyby Marcus zůstal naživu a s yankeeskými vojáky ve městě by mohlo dojít k nepokojům,“ varoval Varius.

„Chudák Marcus,“ hihňal se Catullus.

„Ale přece jsi Lucullovi slíbil, že zůstane naživu.“

„Á, vážně?“ prohodil Petronius nepřítomně. „Víš, jak je léto nebezpečné. No, vždyť vloni má oplakávaná žena zesnula na hrozné žaludeční nevolnosti.“

„Tragédie,“ povzdechl si Catullus. „Vím, jak ti to zlomilo srdce, Petronie.“

„A Yankeeové?“ zašeptal Varius znechuceně. „Ti začnou bojovat ve chvíli, kdy získají podezření.“

„Ti hlupáci - vážně by si měli dávat pozor na to, co jedí.“

„Kdybych nevěřil, že tohle zachrání Romu takovou, jakou ji známe, tak bych na vás plivl,“ zavrčel Varius a rázně odešel.

„Vane, hlavně nezapomínej, na čí straně stojíš,“ vyjel Petronius hrozivým hlasem.

„Nezapomenu. Už jste mě do toho příliš zatáhli,“ odsekl Varius bez ohlížení. „Ale budu si do budoucna pamatovat, že mám jíst sám.“

Oba senátoři se na sebe podívali a zasmáli se.

KAPITOLA OSMÁ

„Konec trati!“

„Díky Bohu,“ zaúpěl Andrew, zvedl se z kavalce a vyhlédl z okna.

Bylo časné ráno, mezi mraky pronikalo první slabé světlo svítání. Našel si brýle.

Pusu měl jako z gumy a znechucené si olízl rty. Grigorije už seřval za to, že mu zapomněl zabalit kartáček na zuby. Nejradši by klukovi znovu vyhuboval, ale v zešeřelém voze si všiml, že se na něj dívá, a měl pocit, že by to prostě bylo příliš kruté.

Grigorij se ostražitě přiblížil s hrnkem čaje. Nápoj byl studený, Andrew ho však přesto vypil a cítil se pak o něco málo lépe.

„Pomoz mi se sakem a šavlí, synku," nakázal mu Andrew vstávaje. Co přišel o ruku, na tohle si nikdy nezvykl. Obléknout se sám s jednou rukou a pozapínat knoflíky bylo obtížné, ale připnout si opasek prostě nemožné.

„Bude hrozné horko, pane," odvážil se Grigorij. „Možná by sis měl vzít tu blůzu se čtyřmi knoflíky."

Andrewa to lákalo. Blůza byla z běžné výbavy unionistického vojska určená pro vojíny a sahala jen k bokům, kdežto důstojnický kabát vážil skoro dvakrát tolik a spadal do poloviny stehen. Oba kusy oděvu byly samozřejmě vlněné, což mu pořád připadalo šílené jako výbava vojska sloužícího ve spalujícím jižanském žáru. Během zničujícího nuceného pochodu na Gettysburg viděl jít k zemi stovky mužů kvůli úpalu. Stepi v létě budou ještě horší.

„Myslím, že si dnes vezmu ten důstojnický kabát," odpověděl Andrew. Rusové od svých velitelů očekávali, že se budou oblékat velkolepě, a Andrew věděl, že dnes se tomu bude muset podřídit.

Grigorij ustarané potřásl hlavou a pomohl Andrewovi s oblékáním. Pak couvl a pochvalně kývl.

„Půjdeme zjistit, co nás čeká venku," navrhl Andrew. Štáb se na něj vyčkávavě podíval. Několik členů štábu se vrátilo a tvářili se trochu vykuleně, z čehož poznal, co se děje.

Vystoupil z vlaku. „Bože, ať je to jenom sen," zašeptal.

Vedle vlaku panoval zmatek, kam až oko dohlédlo. Jediný náznak pořádku byli muži z Pětatřicátého, kteří se pod přísným dohledem velitelů setnin řadili za vlakem. Když se Andrew podíval na svůj vlak, viděl, že muži stále ještě vyskakují, zmateně bloudí, nadávají a smějí se. Důstojníci a poddůstojníci hulákali z plných plic. Kolem procválal splašený kůň s očima vytřeštěnýma strachem a několik dělostřelců se ho snažilo chytit.

Andrew se zachmuřeně vydal podél vlaku a nic mu neuniklo. Když došel k dalšímu vlaku, vylezl do kabiny lokomotivy a podíval se na žebřík vedoucí na střechu. Nadechl se a pomalu šplhal nahoru, kde se vyškrábal až na střechu. K jeho úžasu nahoře ležel voják a spal hlubokým spánkem.

„Co tady sakra děláte?" zařval Andrew.

„Snažím se trochu vyspat, krucinál. A teď mě nech na pokoji," zavrčel voják a otevřel oči, načež zamrkal a vymrštil se do pozoru. Než se Andrew zmohl na slovo,

voják shodil výstroj na zem, skočil za ní a zmizel v davu.

Kam až Andrew dohlédl, byla dráha ucpaná vlaky. Po obou stranách kolejí se zmateně hemžili lidé, po pořádku nebylo nikde ani památky. Tisíce beden s příděly a municí byly namátkou naskládány na hromadu. Dělostřelci vytahovali děla, muži se rozcházeli do stran, ale nikdo nebyl vepředu. Andrew pěnil vzteky.

„Rozhodně to vypadá na pěkný zmatek.“ Připojil se k němu supící Emil.

„Je to hrůza,“ vybuchl Andrew.

„Pamatuj, synku, že velitel jsi ty,“ podotkl doktor klidně. Andrew se k němu otočil, připravený vybuchnout. „Neobracejte to proti mne, Andrewe Lawrenci Keane,“ zarazil ho Emil s odzbrojujícím úsměvem. „Co kdyby sis tady na chvíli sedl a promyslel si to?“

„Sedl si tady?“ prskl Andrew.

„Správně. Prostě si tu sedni a napij se se mnou.“ Emil sáhl do kapsy, vytáhl láhev, vyndal zátku a nabídl ji příteli.

Andrew si pořádně přihnul, a když mu vodka sklouzla do prázdného žaludku, překvapilo ho, jakou má sílu.

„Byl jsi pod velkým tlakem. Musíš zachovat chladnou hlavu. Jak se začneš rozčilovat, důstojníci budou celí nesví. Jak začnou být nesví oni, nervy povolí všem. Už je to pár let, co jsme byli naposledy v akci, všichni se do toho musíme zase dostat.“

Za nimi se ozvala píšťala. Andrew se polekaně ohlédl a viděl, jak zastavuje další vlak. V dálce spatřil městečko Hispánii, jehož hradby z bílého vápence rudé zářily v ranním světic. Na vedlejší koleji se to hemžilo činností a aspoň tam panovalo nějaké zdání pořádku. Muži sestavili několik baterií a děla rozestavěli do obranného půlkruhu. Celou oblast ohraničovala ostrá čára nově vykopaných zákopů. Muži přes val podávali bedny a řetěz mířil k velkému skladišti. Andrew začal dýchat volněji.

„O něco podobného jsme se ještě nikdy nepokusili,“ poznamenal Emil klidně. „Je to nové pro každého včetně tebe. Zpočátku to bude menší chaos, ale jakmile pošleme chlapce na pochod, zase se vrátí stará rutina.

Měli bychom vyrazit,“ pokračoval doktor. „Musíme najít pár vagónů pro špitál. Budu muset zřídit ošetřovnu i tady - už máme pár nemocných chlapců a několik zranění, co musím ošetřit. Ohlásím se ti později, synku.“

Andrew se podíval na přítele a podal mu zpátky láhev. Emil si ji vzal a pak do sebe kopl slušného panáka, než ji zašpuntoval. „Lékařské účely, samozřejmě,“ zazubil se a zmizel ze střechy.

„Grigoriji!“

„Tady dole, pane.“

„Vyveď Mercuryho, trochu se s ním projdi, pak ho připrav. Schůzka štábu za deset minut. Pošli dopředu běžce. Chci tu mít brigádní a divizní velitele. Tak pohyb!“

„Plukovníku Keane!“

Andrew popošel ke kraji a uviděl Andyho Barryho. „Pojďte nahoru, Barry.“

Starý bývalý seržant se vyškrábal po žebříku, ostražitě se přiblížil k Andrewovi a zasalutoval.

„Podejte hlášení,“ vybídl ho Andrew.

„No, pane, teď se to tady kapku vymklo z ruky.“

„To vidím.“

„Pane, vlaky dorazily pozdě, jak víte. Naplánovali jsme, že tu budou včera odpoledne, takže budem mít dost světla. Prostě jsme nebyli připravení na to, abychom zvládli vojsko, co se takhle nahrne na konec dráhy.“

„Nemusíte se omlouvat, Barry,“ uklidňoval ho Andrew a zoufale se snažil udržet odzbrojující úsměv. „No, tak ven s tím.“ Viděl, jak se důstojník uvolnil. „Čekal jste, že vám to omlátím o hlavu, co?“

„No, ehm, ano, pane,“ řekl Barry opatrně. „Fakticky to tu vypadá hrozně.“

„To ano, ale my to brzy vyřešíme, že ano?“

„Ano, pane.“ Barry se narovnal a usmál se.

Zatraceně, strávil jsi moc dlouhou dobu papírováním, spílal si v duchu Andrew. Začínáš to řídit podle lejster, místo aby ses tomu postavil tváří v tvář, a zapomínáš se. Vzpomněl si na tlusté uhlazené důstojníky Potomacké armády, kteří se váleli v týlu nebo se naparovali ve Washingtonu, kontrolovali zásoby, politikařili kvůli povýšení, ucházeli se o přízeň a jejich hloupost a úplatnost zabila tisíce dobrých chlapů, kteří si zasloužili něco lepšího a málokdy to dostali.

Mohl bych dopadnout stejně? říkal si. Cítil, jak je mu těsná uniforma, která na něm přede dvěma lety volně visela, jako by na sobě měl svěrací kazajku. Nesmíš zapomenout na tuhle chvíli, čím jsme starší, tím snazší je pro nás stát se tím, čím jsme kdysi opovrhovali. Je to snad další cena za mír, ztratit břitkost, neboje to cena, jaká se platí za válku?

„Jak to vypadá vepředu?“

„Poslali jsme hlídku až k pozorovatelně, co asi deset mil od města zřídili hoši od telegrafu, a posílili ji. Zatím sem neposlali vůbec nic, pane. Ten železniční most, co jsme stavěli přes Po, má položená prkna. Poslal j sem pár ženistů na Tartus, aby zařídili rychlý přechod - most byl postavený jenom částečně. Mosty, které mají Romani na své staré Via Appia, pořád stojí.“

„A oni se ještě nepohnuli směrem sem?“

„Neviděli jsme z nich ani chlup, pane.“

„Divné.“

„To si taky myslím, pane. Totiž, pane, být jimi, tak bych to tu měl sakra obšancovaný a udělal nám ze života peklo už mnohem dřív.“

„Je to skoro, jako kdyby nás sem zvali.“

„Tohle jsme si se spoustou chlapců říkali taky.“

Co má ten Tobias za lubem? divil se Andrew. Začínal se cítit jako myš. kterou lákají do pasti. Bylo tu příliš mnoho možností. Přinejmenším cíl byl stále stejný: co nejdřív osvobodit Romu. Jeho nejhorší noční můrou byla představa, že Karthové město dobydou a pak dojde na krvavé boje. aby ho získali zpátky, protože v moci nepřátel ho prostě nemohli nechat. Druhá možnost byla mnohem horší - že by se v době, kdy tam konečně dorazí, stali nepřátelé i z Románů. Tušil, že Marcus není z jejich spojenectví dvakrát nadšený. Věděl, jaký osud by čekal Vincenta, kdyby došlo na nejhorší. Museli se tam dostat co nejrychleji. Napadlo ho jediné, cestou sice spustí past, pokud tu nějaká je, ale třeba z ní stačí včas vyskočit.

„Máme tu něco na práci, Barry, tak bychom se do toho měli pustit. Zásoby, které nepovezeme s sebou, chci mít do večera bezpečně uskladněné. V posledním vlaku dorazí plukovník Mina. Snažte se udělat něco s těmi lokomotivami, než dorazí. Víte, jaký umí být, když se rozčílí.“

Barry se trpce ušklíbl a kývl.

„Mimochodem, vy se svou brigádou zůstanete tady,“ dodal Andrew, jako by ho to právě napadlo.

„Pane? Doufal jsem, že půjdu s vámi.“

„Vy jste náš stavební oddíl. Barry. Vy a vaši chlapci jste příliš cenní, abych vás nechal riskovat v palbě. A kromě toho myslím, že nejlepší bude, když tu nechám pořádnou zálohu, čistě pro případ.“

Barry se zatvářil zklamaně.

„Víte, že to tak bude nejlepší, Barry. Nejvíc vás potřebuji tady.“

„Ano, pane. Vypadá to, že jsem přišel na to, jak skoncovat s vojákováním, to je všechno.“

„Brzo byste mohl mít vojákování víc, než se vám bude líbit,“ poznamenal Andrew a ani si nebyl jistý, kde se v něm ten nápad vzal.

* *

Senátoři se po sobě nejistě dívali.

„Je to velmi neobvyklé,“ prohlásil Scipio chladně a vstal. „Kde je Marcus?“

„Nebyl pozván,“ odvětil Petronius ostře.

„Nebyl pozván, říkáš? Jsme jeho poradci jako hlavy dvaceti rodů. On je první konzul stejně jako jeho otec.“

„A zradil nás. No tak, tato válka se nás netýká. Oni chtějí Marka, ne nás. Pravější slyšel, když nám Lucullus tlumočil jejich podmínky. Už je zná celé město. Pokud něco podnikneme, mohli bychom boje ukončit už dnes.“

„Navrhuješ tu zradu,“ odsekl Scipio a hledal v senátu podporu.

„Já navrhuji záchranu,“ vyjel nasupeně Petronius. „To Marcus se chová jako zrádce, když vůbec dopustil, abychom se dostali do takové šlamastyky.“

„Přišli sem a napadli nás, zabili stovky našich lidí. Marcus dělá to jediné, co se dá - bojuje s nimi.“

„A co ten yankeeský vpád?“ zaječel Catullus. „To oni znamenají hrozbu.“

„Mohli sem přijít s mečem v ruce a zničit nás,“ namítl Scipio. „Místo toho nám nabídli obchod, blahobyt a spojenectví proti hordám.“

„A taky mluví o osvobozování otroků,“ ohrnul pysk Petronius.

„Když tak poslouchám tebe a tobě podobné, tak bych tomu možná dal přednost,“ zařval Scipio. „Už si nemáme co říct,“ prohlásil a rozzlobeným pohledem přelétl celý

senát. „Ti, kteří se postaví proti tomuhle šílenství, by měli jít se mnou, jinak budou souzeni stejně.“

Senátoři se tvářili znepokojeně, ale žádný nevstal.

„Tak má kletba padne na vás na všechny,“ štěkl Scipio, otočil se na páté a odkráčel.

„Měli bychom ho zarazit!“ vykřikl Catullus. „Bude Marka varovat.“

„Ať si.“ zasmál se Petronius. „Lucullus právě teď našeho skvělého vůdce zatýká.“

* **

„Stahují se z hradeb.“

Cromwell se s úsměvem podíval na Hulagara a Vuku. „Nejde to tak, jak jsem říkal? První oddíl vyrazí za rozbřesku.“

„Je to jen zahajovací manévr,“ vyjel ostře Vuka. „Rozptýlení před hlavním chodem.“

Cromwell se na Vuku znepokojeně zadíval a Hulagar se naštětil kvůli volbě výrazů svého pána.

„Á, nelam si s tím hlavu,“ cynicky se zakřenil Vuka. „To je jenom řečnický obrat,

nic víc.“

„Mne těší úspěch,“ opáčil Cromwell.

„Mně dělá větší starosti ta druhá akce,“ trval na svém Hulagar.

„Tu řídí Hinsen a už by měl být na místě. Poslední vlak už určitě projel.“

„Ten my chceme, nezapomínej na to,“ připomínal Hulagar. „Kdy je můžeme čekat?“

„Asi zítra v noci. Keane je požene.“

„Je s vojskem?“

„O tom vůbec nepochybuju,“ odpověděl Cromwell.

* **

„Všichni jsou teď v senátu.“

„Proč mě rušíš s takovou zprávou?“ zavrčel Marcus a rozzlobeně se podíval na Vincenta i roztřeseného otroka po jeho boku.

„S Juliem jsme se jaksi spřátelili, Marku,“ poznamenal Vincent klidně.

Marcus se na ně podíval a opovržlivě si odfrkl. „Přátelství mezi otrokem a někým jako ty?“

„On je věrný,“ vyjel Vincent ohnivě. „Je to stejně dobrý muž jako já.“

„A tím naznačuješ, že i stejně dobrý jako já,“ zasmál se Marcus.

„O tom se hádat nebudu,“ odsekl Vincent, „ale měl by sis ho poslechnout. Nemáme moc času.“

„Tak mluv.“

Marcus se se zaúpěním zvedl. Vincenta šokovala jeho nahota. I když tak spávali všichni Romani, on se tím rozhodně nikdy řídit nehodlal.

„Muži, kteří slouží v senátu,“ začal Julius, „začali mít podezření ten večer, co do města nastříleli ty dopisy. Asi před hodinou přišel můj bratranec Flavius - pracuje jako písař - a řekl mi, že se všichni senátoři tajně sešli v Petroniově domě.“

„Ať si,“ štěkl Marcus.

„Byl s nimi Lucullus.“

Marcus se ohlédl na Julia tentokrát s neskrývaným zájmem. „Pokračuj.“

„Flavius mi vyprávěl, že jeho přítel Garba dostal rozkaz přinést víno. Lucullus a senátoři mluvili. Když přišel dovnitř, tak zmlkli. Když odcházel, zdržel se u dveří. Slyšel, jak Lucullus říká, že zařídí tvé zatčení a ruské vojáky obklíčí kohorta a zadrží

je, dokud Karthové nedorazí do města.“

Marcus se podíval na Vincenta. „Jak moc je spolehlivý?“ vyštěkl.

„Jak se říká,“ opáčil Vincent, „vsadil bych na něj krk.“

„Jdu k legii.“

„Pochybuji, pane, že tě ještě podpoří.“

„Je to moje osobní vojsko,“ zaječel Marcus. „Ovšemže mě podpoří.“

„Jsou vyděšení,“ namítl Vincent. „Zažili děsivou porážku. Petroniovi lidé posledních pár dní šíří dost účinné lži. To bombardování jimi otřáslo ještě víc. Věří, že jestli budou bojovat s Karthy, padnou. Tímhle jim nabízejí cestu ven a fakt, že jim návrh přednese Lucullus, celou záležitost rozhodne. Ať se ti to, Marku, líbí nebo ne, základnou tvé moci byli Tugaři. Kdyby se kdokoliv opovážil postavit proti tobě a vašemu řádu, Tugaři by ti pomohli se pomstít. Když jsi je porazil, váš starý systém se nutně musel změnit. Teď je v mocenské struktuře prázdno a ostatní se nemůžou dočkat, aby ho zaplnili.“

„Jak by mě mohla zradit má legie, má garda?“ zeptal se Marcus náhle slabým hlasem.

„Jednou ti dopovím zbytek dějin starého Říma,“ slíbil mu Vincent.

„Takže je po všem?“ chtěl vědět Marcus.

„Ještě ne.“ vyhrkl důrazně Vincent. „Zavolám teď Pátý do paláce.“

„Ale co hradby?“

„Čert vem hradby,“ vykřikl Vincent. „Já teď bojuju za tvůj život.“

„Ale až se sem Karthové dostanou, rozbijí můj palác svými těžkými děly a ty zemřeš, uvízneš tu se mnou,“ řekl Marcus se smutným úsměvem. „Vezmi své muže a dostaň se odsud, dokud je ještě čas.“

„To je sice hrdinské gesto, Marku, ale znamenalo by to, že by si pak moje vojsko muselo probojovat cestu zpátky.“

„A k čemu? Já budu mrtvý, Petronius s Karthy uzavře mír a vy budete bojovat s oběma.“

„Už teď tu čeká vojsko, aby za tebe bojovalo.“

„Kdo?“

„Jediní lidé, kteří budou mít skutečný užitek z porážky těch, kdo slouží hordám. Osvoboď otroky, a oni za tebe půjdou i na smrt.“ Sice se snažil tvářit klidné, ale Juliův ohromený výraz u něj vyvolal úsměv.

„Tohle jsi plánoval celou dobu,“ vybuchl Marcus.

„Takhle ne. Doufali jsme, že nakonec to půjde klidně. Ale bohužel to asi nevyjde. Rozhodnutí je na tobě, Marku. Myslím, že jsi natolik vznešený, abys na svou smrt myslel teprve až na druhém místě po smrti Romy. Karthové mají jenom zamaskovat hordy. Řeknu ti to otevřeně - jestli tě teď senát porazí a spoji se s Karthy, budeme bojovat za zdroje, které potřebujeme. Ale je nás zoufale málo. Bez pomoci tvých lidí padnou Rusové i Romani, zvlášť teď, když víme, že mají stejné zbraně jako my. Jestli to neuděláš, utrpí nakonec celá Roma, protože kdybych já byl Merki, tak bych zlikvidoval každého člověka, který okusil chuť svobody nebo poznal naše zbraně."

„Žádáš příliš," šeptl Marcus.

Vincent, soptící hněvem, k němu přiskočil a popadl ho za ramena. „Hrom do tebe, Marku, nemáš moc času. Měl bys něco udělat rychle." Vincent překypoval úzkostí. Všechno bylo tak prosté a jasné, a ten chlap přesto nechtěl vidět pravdu.

„Myslím, že to nepůjde," odmítl Marcus.

„Pane, pluk se přesouvá do paláce. Z našich kasáren přinášejí munici - jde to přes obydlí otroků. Julie, chci, abyste přízemí přebudovali na špitál. Náš doktor řekne vašim lidem, co mají dělat. Nechtě zapálit oheň, vezměte plátno a začněte ho vyvařovat." Otrok kývl. Vincent se obrátil a uviděl ve dveřích Dimitrije s Bugarinem po boku. „Chci, aby u každého okna stál muž. Děla zavezte dovnitř a u dveří zařiďte střelecké pozice. Seberte, co půjde, a na druhé straně nádvoří postavte záložní barikády. Vnější zeď něco vydrží. Jakmile spadne, budeme bojovat ze dvora. Přízemí budeme držet, jak nejdéle to půjde, pak ustoupíme na poschodí. Zkuste zjistit, jestli se z děl na poschodí dá střílet do dvora."

„Tenhle dům je z dobrého, pevného kamene," poznamenal Bugarin s úsměvem. „Chvíli to potrvá, než se probijou až sem."

„Tak do práce."

Oba muži zasalutovali a odešli.

„Takže zůstanete do konce."

„To jsem slíbil prezidentovi. Udržím se, dokud mě nevystřídají."

„Co jste to za lidi?" vydechl Julius.

Vincent pohodil hlavou. „Právě teď jsem vystrašený k smrti, Julie."

„Víš, že tady zemřeš," řekl Marcus a sklíčenost jeho hlasu dodávala znepokojivý nádech.

„Pořád k tomu máš klíč," zakřičel na něj Vincent, „ale tady a teď ti říkám, že ti docházejí možnosti. Jestli se udržíme, dokud nepřijde Andrew - a o tom pochybuji - dosadíme tě zpátky, ale budeš jen loutkou naší vlády."

Marcus se na Vincenta díval, neschopen odpovědi.

„Tak je to prosté, Marku. Říkám ti prostá politická fakta. Rusko bojuje o život. Potřebujeme, co máte. Chtěl jsem, abychom byli partnery, ale jestli se můj pluk obětuje, aby ti zachránil kůži, tak já osobně chci, abys za to zaplatil. Ztratil jsi svou legii a svůj senát. Pak to tu povedeme my.“

„Povedeš to ty,“ poznamenal Marcus suše.

„K čertu se vším,“ vyjel Vincent. „Vzdám se svého místa a vrátím se zpátky na Rus. Ať tu špinavou práci dělá někdo jiný, protože já toho už mám po krk. Jestli mě teď omluvíš, musím zařídit pár věcí.“ Bez čekání na odpověď vyrazil z místnosti. V chodbě narazil na Dimitrije, jenž tu na něj čekal.

„No?“

„Ten všivák odmítá ustoupit,“ vrčel Vincent.

„Na fóru se něco peče. Přišel jsem pro tebe.“

Vincent, bledý vzteky, vyrazil z paláce a cestou vytáhl revolver a překontroloval náboje. Pootevřenými dveřmi uviděl, jak se v ranní mlze sbírá legie. Ve zbrklosti zrozené z všepohlcujícího hněvu vyběhl ze dveří na mramorové schodiště před palácem a chladně se zadíval na muže, kteří se před ním zastavili.

„Co tu sakra chcete?“ zařval. „Měli byste být na hradbách a bránit své město.“

„Válka skončila.“ Z řad vystoupil Lucullus. „Přišli jsme sem zatknout Marka Licinia Graku na základě obvinění ze zrady senátu a románského lidu.“

„Ty proradné psy nazýváš senátem?“ zasmál se Vincent. „A co se lidu týče, ten by měl zvážit, komu ho ten jejich senát zaprodal.

Karthové jsou předvojem hordy,“ křičel Vincent a jeho hlas se nesl přes náměstí. „Ten váš senát vás tímhle všechny zaprodává do porážecích jam.“

„Z cesty, Yankee,“ zaječel Lucullus a vykročil.

Vincent natáhl kohoutek a namířil na blížícího se vojáka. „Ani se nehni,“ zavřískl Vincent a snažil se, aby se mu nezlomil hlas.

Na náměstí se rozhostilo ticho. Koutkem oka zahlédl několik lučištníků zaujímajících postavení.

„Řekni svým mužům, ať se vrátí,“ varoval Luculla Vincent. „Mě možná dostanou, ale než padnu, proženu ti hlavu kulí.“

„Nařizuji ti, abys odložil meč, Luculle,“ ozvalo se za Vincentem.

Mládenec se usmál. „Radil bych, abys nechodil ven, pane.'„ šeptl a nepřestával mířit na Luculla.

„To určitě.“

Vincent cítil, jak se mu Marcus otřel o rameno, ale neodvažoval se podívat.

„Lucullus už není velitelem legie," zařval Marcus. „Teď se vraťte na místa, než se Karthové dostanou do města."

Chvíle ticha, nikdo se nehýbal.

„Legie už není tvá." křikl kdosi z náměstí.

„A, Petronius, hrdinský vůdce, schovávající se za své muže," ohrnul nos Marcus.

„Abych zachránil románský lid před tebou."

„Naposledy přikazuji legii, aby se vrátila na místa."

„Karthové jsou ve městě," ozvalo se z druhého konce náměstí.

„Zpátky dovnitř." šeptl Vincent.

„Ještě ne," odmítl Marcus. „Teď mě poslouchejte," zvolal z plných plic. „Vyhlašuji, že každý muž či žena, který je otrokem a půjde bránit svou zemi, bude odteď svobodný,"

Vincent měl pocit, jako by se s ním zatočil svět. Slyšel Petronia, ječícího, aby je zabili, a viděl, jak se Lucullus krčí, jako by se chtěl rozběhnout. Lučištníci vystřelili. Vincent se vrhl stranou a strhl Marka na zem. Když dopadl, vypálil z revolveru. Lucullus se otočil a spadl na zem. Po celém náměstí se rozléhal rozzlobený křik. Kdosi ho chytil a táhl ho dovnitř zároveň s Markem. Když se dostali ke dveřím, uviděl, jak se na náměstí ženou Karthové v tmavých stejnokrojích, a ozvalo se práskání mušket.

Z paláce vyletěla dunivá salva, která srazila spoustu Karthů, ale k Vincentovu zděšení složila i značný počet legionářů. Vyškrábal se na nohy a všiml si rudé skvrny na Markově tóze.

„Trefili tě!"

Marcus se zvedl a s nuceným úsměvem se podíval na šíp, který mu uvízl v paži.

„Mohlo to byt horši," zachrčel a šokem trochu šišlal.

„No, opravdu jsi to udělal," vydechl Vincent s úsměvem.

„Ale příliš pozdě," prohlásil Marcus chladně. „Měl jsem to udělat hned, když to začalo."

„No, aspoň jsi to udělal. Kdybychom se jen udrželi. Lidé ti přijdou na pomoc."

„Pochybuji, že to k něčemu bude," opáčil Marcus a zakymácel se.

„Odveďte ho odsud."' nařídil Vincent. „Ať ho doktor ošetří."

Marcus se nijak nevzpíral, když ho muži odváděli.

„Co jim tam řekl?" chtěl vědět Dimitrij.

„Nabídl svobodu každému otrokovi, který bude bojovat.“

Dimitrij se zasmál. „Mazaná nabídka. Dost podmínečná svoboda, řekl bych.“

Vincent si uvědomil, co Marcus vlastně řekl, a musel se usmát. „Je to začátek, Dimitriji, je to jen začátek.“

Vincent se vrátil k pootevřeným dveřím a vyhlédl ven. Lidé stále prchali na všechny strany. Z paláce už nikdo nevystřelil a on děkoval Bohu, že nikdo dál nezabíjí. Karthský oddíl se stahoval z fóra a na druhé straně náměstí se objevilo dělo.

„Důležité je udržet se,“ prohlásil Vincent, „a modlit se, aby nám tito lidé pomohli.“

* **

Bože, tohle bylo mnohem horší, než co zažil ve Virgínii. Andrew se kymácel v sedle a zatoužil po dalším doušku horké vody z čutory, ale touhu potlačil. Další řeka tekla dobrých deset mil daleko a kolem byla jen step. Zastínil si rukou oči a rozhlédl se po krajině. Zvlněné pahorky přecházely ze zelené do hnědi pozdního léta. Tráva byla jako oceán, vlnila se v závanech horkého větru, tvořícího víry, aniž by přinášel úlevu. Potlačil nevolnost, věděl, oč jde. Nesmíš teď omdlít, říkal si. Ještě zbývá několik hodin. Teď nesmíš omdlít. Přes fatamorgány si hrála jeho fantazie. Byl podzim, od oceánu vál chladivý vítr a na skalnaté mainské pobřeží narážel ledový příboj, vytvářející bílou pěnu. která je s Kathleen smáčela. Ona se usmívala, stála ve vysoké trávě s Iljou, jeho starou borderkolií. Vypadala nádherně, bílé šaty jí povlávaly v bríze, tiskly se jí k tělu a odhalovaly každou křivku. Stála před ním a Ilja štěkal a skákal radostí. „Studenou vodu, lásko?“ Se smíchem zvedla džbán, po němž stékaly kapky. Přicházela blíž. Šaty sklouzly, objevila se plná ňadra, štíhlé boky a okouzlující zamilovaný úsměv.

„Studená voda.“

„Ach Bože, děkuju,“

„Pane. Plukovníku Keane, pane?“

„Děkuju, lásko, děkuju.“

„Plukovníku Keane, pane!“

„Bullfinchi?“ Zmateně se podíval na svého pobočníka s tváří zarudlou horkem.

„Pane, něco jste povídal. Jste v pořádku?“

Andrew se rozpačitě rozhlédl. Jeho štáb byl za ním, pochodoval po prašné silnici. Na další pahorek o míli dál vyjeli vojáci na koních, roztažení v rojnici. Andrewa bolely oči, jak se tak díval kolem. Za ním po Via Appia a železničním svršku podél ní pochodovaly pluky a baterie. Vlající prapory se v neúnosném vedru mihotaly jako přízraky.

„Plukovníku, pane,“ pokračoval naléhavě Bullfinch, „právě přišla zpráva po

telegrafu.“ Celý bez sebe mu zprávu podával a Andrew poznal, že ji četl. Ani přes brýle však nemohl zaostřit zrak, se slovy bylo cosi v nepořádku. Nepřítomně si brýle sundal a přidržel si telegram u nosu. Nepomohlo to. „Přečti mi to,“ vybídl mladíka a ruka mu klesla a brýle mu vypadly z prstů.

Bullfinch se na okamžik zdržel, a když se znovu objevil, podával mu brýle. Andrew si je nepřítomně vzal a dal si je do kapsy.

„Zpráva zní, pane: ‚Přední zvědové hlásí, že Romu dnes ráno dobyli Karthové. Na naší stanici je románské poselstvo a tvrdí, že naši pomoc už nepotřebují, že Roma a Kartha uzavřely spojenectví'„

Cosi nebylo v pořádku. Andrew měl pocit, jako by dostal políček. Zastavil Mercuryho a sesedl. Když dopadl na zem, lekl se, že se neudrží na nohou. Musel se zachytit hrušky. Pomalu poodešel od koně, vzal si od Bullfinche telegram a nasadil si zpocené brýle, aby si ho přečetl sám.

„Deset minut zastávka,“ ohlásil a unaveně si sedl na zem. Ozvala se polnice a signál se předával dál. Kolem sebe slyšel oddechování vyčerpaných mužů a cinkání výstroje, kterou skládali na zem.

„Jste v pořádku, pane?“ zeptal se Bullfinch.

„Potřebuju minutku,“ řekl Andrew tiše, zahanben vlastní slabostí. Najedno si ve válce nikdy nezvykl. Na vražedné letní vedro, které mu vysávalo sílu. Během pochodu nejednou poděkoval Bohu, že se jako důstojník může vézt. Věděl, že jinak by na cestě zemřel. Muži z Pětatřicátého mu to nikdy neměli za zlé, jemu samému nicméně ponížení vlastní slabosti vadilo.

„Za pár hodin bude tma, pane.“ Kolem procházel Hank Petracci, letec v balonu, a chápavě se usmíval.

„Ale ne dost brzo, Hanku. Škoda že s sebou nemáme balon.“

„Bylo by to mnohem lepší než cestovat pěšky, pane.“ Hank s přátelským zasalutováním došel ke kamarádovi a s povzdechem se zhroutil do trávy.

Na Andrewa dopadl stín, a když polekaně vzhlédl, uviděl Grigorije a dalšího sluhu, rozbalili plachtu, vedle něj zarazili tyče a ve chvilce postavili přístřešek. Pokoření ať jde k čertu, pomyslel si s pocitem, že mu právě zachránili život. Slyšel zvuk tekoucí vody a pak zděšeně ucítil, jak mu cosi studeného stéká po zádech. Těžký kabát si svlékl už před pár hodinami na poslední zastávce a jel jen v košili a vestě. Studená voda vyvolala šok a na vteřinu měl pocit, že omdlí.

„Riskuješ úpal, Andrewe,“

„Á, můj doktor-pečovatel, pojď se posadit.“

„Nezachránil jsem ti život u Gettysburgu, abych se koukal, jak se zabiješ v téhle Bohem zapomenuté pustině,“ vyštěkl Emil, přidřepl si k němu a podíval se mu do očí.

Kývl na někoho za Andrewem a jemu po zádech stekl další pramínek vody, až se cely roztřásl.

„Lehni si," šeptl Emil a položil Andrewovi ruku na čelo.

„Jestli to udělám, už nikdy nevstanu. Musíme dál."

„Posledních pár hodin padají muži jako mouchy. Nejmíň čtyři umřeli."

Andrew zvedl telegram a Emil si ho přečetl. „Zatraceně," šeptl. „Takže nás prodali."

Andrew zavřel oči, i když mu před nimi stále tancovalo světlo. Musel se soustředit, myslet jasně.

Lehl si a ucítil vodu na prsou. Když otevřel oči, uviděl vedle sebe klečet Grigorije s ustaraným výrazem. Chabě se usmál. „Budu v pořádku, synku."

„Napij se, pane."

Andrew zvedl hlavu a začal polykat vodu.

„Pomalu," vyjel na něj Emil. „Vypij to rychle a zabiješ se."

Poválel vodu po jazyce a nechal ji sklouznout do hrdla. Žaludek se mu stáhl, navalovalo se mu, musel se snažit, aby drahocennou tekutinu udržel v sobě. Mysli, zatraceně, nedovol, aby tě dostala slabost. Zavřel oči a nejradši by usnul. Vincent, co je s ním? Polekaně se posadil. Emil byl pryč a seděli u něj Grigorij s Bullfinchem. „Usnul jsem?"

„Jenom na minutku, pane," uklidňoval ho Bullfinch.

„V tom telegramu nestojí nic o Hawthornovi," řekl Andrew. „Nesmíme promarnit ani chviličku."

Vzal si od Grigorije cínový pohárek a pomalu vypil zbytek vody. Jeho žaludek ji přijal, každá kapka se mu vsákla rovnou do těla.

„Jdeme," prohlásil a vstal.

„No tak. Andrewe," řekl Emil a přišel blíž.

„Žádné ‚no tak, Andrewe'. V tom městě pořád máme Hawthorna a jeho muže. Já toho kluka znám. Řekl, že se udrží, dokud ho nevystřídáme, a to taky sakra udělá. Každá minuta je drahá." Došel k Mercurymu a viděl, že jeho starý přítel je se silami u konce, na slabinách měl pěnu ze zaschlého potu.

„Trubači, zatrub pochod."

Polnice se ozvala a další ji následovaly v dálce. Vzduchem se nesly kletby a úpění, jak se muži škrábali na nohy. Někteří muži se zastavovali a zvedali nehybná těla, která odnášeli z trávy k silnici.

„Dám rozkaz, aby na každých pět chlapů, co nemůžou dál, zůstal jeden muž," ozval se Emil hlasem, který nepřipouštěl žádné námitky. „Když postaví stany a necháme jim vodu, většinu zachráníme. Jinak tu zemřou."

Andrew kývl na souhlas.

„No tak, Mercury, teď se chvilku projdeme." Andrew bez ohlížení vyrazil, opíral se o sedlo a silou vůle se nutil k chůzi. Sen se vrátil. Kathleen k němu běžela a smála se, její nahé tělo bylo bílé, chladivé, zvoucí, prsa se jí s každým krokem zvedala a klesala a on se smál, jak je hloupá, že takhle běhá nahá uprostřed stepi. Sněžilo a ona utíkala úplně bez šatů. Copak se úplné zbláznila? Už zase jedu, uvědomil si. Pohyb byl pomalý, lenivý, jako by byla pod ním, a pak byla pryč. Díval se na něj Vincent, staré oči v chlapecké tváři. Byl celý promočený.

„Měl jsem se hlásit při západu slunce, pane."

Ale ne, to bylo za války. Které války? Té s Tugary, ne, nebo to bylo u Gettysburgu? Ne, tam to byl Johnnie, drahý Johnnie, kdo umřel. Vincent tenkrát ani nebyl u pluku. Musela to být tugarská válka. „Proč jsi tak mokrý, Vincente? Jsi v tom zatraceném městě." Mokrý. Jsem mokrý. Otevřel oči. Byla tma. Bože, snad jsem neoslepl? Cosi se zablesklo. Polekaně se ohlédl a vytáhl revolver. Další záblesk v šeru. Smích a šplouchání. Jsem mokrý. Podíval se dolů a viděl, jak mu kolem nohou víří tmavá voda. „Kde to sakra jsem?"

„To je řeka, pane!" Vedle něj stál Grigorij a cákal na něj, jako by byl dítě.

Andrew se připitoměle rozhlížel v houstnoucí tmě. Tisíce mužů se brodily vodou, smály se, nabíraly drahocennou tekutinu plnými hrstmi a ráchaly se v ní,

„Jak dlouho?" zachrčel Andrew.

„Cože, pane?"

„Pamatuju se, jak jsi stavěl stan a lil na mě vodu."

„To bylo před pár hodinami, pane," oznámil mu hoch tiše. „Aspoň myslím."

„No teda," vydechl Andrew.

Objevil se další záblesk světla, daleko na západním obzoru zazářila klikatina blesku a on ucítil první slabý nádech ochlazení.

„Díky Bohu, bude pršet," zasmál se Emil, dramaticky sebou plácl do řeky a posadil se, voda mu sahala po prsa. „Bože, už bylo na čase."

Andrew se zmateně rozhlédl, pak to vzdal a sesul se do vody vedle Emila. „Nejhorší pochod, co jsem kdy zažil."

„Nejspíš jsme v tom vedru ztratili dva, možná tři tisíce mužů," hlásil Emil. „Zůstávali podél cesty odsud až do Hispánie. Ale ten déšť jich většinu zachrání."

„Co je to?" zeptal se Andrew a ukázal na mihotavou záři na jihovýchodě.

„Ty sis toho ještě nevšiml?“

„Milý doktore, já si vzpomínám jenom na to, jak se dívám na svou ženu, jak běhá ve sněhu nahá,“ povzdechl si Andrew.

„Tys vážně dostal úpal.“

„Asi ano.“

„Vidíme to už půl hodiny. To je Roma.“

„Někdo tam pořád ještě bojuje,“ řekl Andrew a vyskočil.

„Rozhodně to tak vypadá.“

„Bullfinchi.“

„Tady, pane.“

„Nějaké další zprávy?“

„Právě se napojili na linku, pane.“

„No, tak za nimi skočte a pospěšte si.“

Andrew došel k Mercurymu a vyskočil do sedla. Kůň se vzepjal, když ho odtahoval od pití, a zamířil na břeh. Andrew vyndal dalekohled a namířil ho na obzor v naději, že snad něco uvidí. Ale neviděl než mihotavý tanec světel. „Jak daleko jsme se dostali?“ zeptal se Grigorije.

„Asi třicet mil, pane. Byl to hrozný pochod.“

„Takže nám ještě třicet zbývá?“

„Asi tak, pane.“

„Andrewe, doufám, že si nemyslíš, co si myslím, že si myslíš,“ vyhrkl Emil.

„Předejte zprávu,“ křikl Andrew na svůj štáb. „Dvě hodiny přestávka. Třeba nás dohoní ta bouřka. Půjdeme v dešti - aspoň bude chládek.“

„Noční pochod ne, Andrewe. Za úsvitu bude půlka vojska vyřízená.“

„Takové jsou rozkazy,“ vyštěkl Andrew a Emil pochopil, že hádat se nemá smysl, takže s tlumenou kletbou odešel.

„Pane, právě jsme dostali zprávu,“ zavolal Bullfinch a doběhl k veliteli. Andrew ze sedlové brašny vytáhl zápalky, jednou škrtl a zaclonil plamínek dlaní proti větru.

„Hispánská stanice hlásí, že zaútočili na přechod přes řeku Kennebec. Nevědí kdo. Linka na západ umlkla před dvaceti minutami.“

„Milosrdný Bože, jsou za námi,“ vydechl Andrew. Náhle bylo vše jasné, kousky skládačky konečně zapadly na místo. Udělali z něj blbce.

Podíval se k západu. Do Hispánie by to mohli zvládnout do zítřka dopoledne. Zásoby dřeva tam byly malé, ale pořád by mohli vypravit patnáct dvacet vlaků. Až k mostu to potrvá dalšího půl dne, spíš celý den. A pak co? říkal si rozzlobeně. Budu běhat z jednoho konce na druhý a dosáhnu jen toho, že mí vojáci budou umírat pro nic za nic. Zahleděl se k východu. Když půjdeme, co to dá, zítra v poledne budeme tam. Tak polovina mužů bude schopná boje. Po dráze můžu poslat Barryho oddíl, aby zjistili, co se děje.

„Vodili mě pěkně za nos, Emile," pronesl Andrew stroze a podal telegram příteli, který si škrtl sirkou, aby si ho mohl přečíst.

„Měl jsem podezření, že je v tom víc, než je zřejmé na první pohled," odpověděl Emil chladně. „Ten Cromwell byl vždycky pěkně prohnaný všivák."

„Být prohnaný všivák je občas dobré, zvlášť ve válce."

„Co budeš dělat?"

„Vzadu už toho moc nenadělám," řekl Andrew. „Jestli jsme ztratili most a spojení domů, tak se s tím prostě nedá nic dělat. Hnát se zpátky nic nevyřeší. Pošlu Barryho s několika vlaky po trati, aby zjistili, o co jde. Pošlu kurýra po silnici do Hispánie. Všichni, kteří jsou neschopní jít dál, se stáhnou tam. Tady jsou vyřazení z boje. Ať se s nimi vrátí Kindred a zorganizuje sběrnou brigádu."

„V tom horku a prachu ho to jeho astma zabíjí," poznamenal Emil ustaraně. „Tohle bude moudré řešení.

Andrewe, jestli vyčlenil nějaké oddíly, aby zaútočily na ten most, proč to neudělal, než jsme ho přejeli?"

„Protože nás chtěl na druhé straně."

„Ale proč sakra? Tak by získal Romu."

„Předtím jsem si to nedokázal dát dohromady," vysvětloval Andrew. „Nechal telegraf funkční, i když obklíčil město. Neposlal nikoho, aby nás zdržel. A nejdřív ze všeho nevyhodil do vzduchu Kennebecký most.

On Romu nikdy nechtěl," šeptal Andrew. „Ten parchant jde po Suzdalu."

KAPITOLA DEVÁTÁ

„A musím se zeptat, co se stalo s naším vojskem?"

„Linku odřízli, senátore," zavrčel temně Hans. „Víc toho říct nemůžu."

„Mám tušení, že víš mnohem víc, než jsi ochotný nám sdělit," prohlásil Michail se škodolibým úsměvem.

Hans mu přece jen neřekl, ať táhne k čertu, ani, což by bylo ještě lepší, ho nevyzval na střelecký souboj. „Senátore, na východ vede jen ta jedna telegrafní linka, to je všechno. A ta je přerušená někde mezi Sibiřskou stanicí a řekou Kennebec. Jakmile se dozvím něco víc, zpravím o tom prezidenta."

„A tento senát." zaječel Michail.

„Senátore, jako velitel Suzdalské armády se zodpovídám prezidentovi," odsekl Hans. „Jsem tu jen na jeho žádost."

„Jsem si jistý, že plukovník Keane má všechno pod kontrolou," řekl senátor Pjotr a přátelsky se na Hanse usmál. „Nejspíš je to jen dočasná překážka. Mohla být bouřka. Slyšel jsem, že blesk může telegraf poškodit."

„Dočasná překážka," odfrkl si Alexandr. „Naše vojsko se žene na pomoc spojenci, kterého nepotřebujeme, a teď tohle. Věděl jsem, že na tu ctižádost našeho prezidenta pěkně doplatíme."

„Má pravdu," přisadil si Michail. „Zajdi do kupeckých čtvrtí a zeptej se jich, jestli se jim líbí tihle románští obchodníci s nosem jako skoba. Povídám, že ten Kalův železniční projekt nás zničí všechny. Vyplýtvali jsme na to zdroje a pracovní sílu, které bylo možné využít jinde. Naši lidé žijí od války v brlozích. Stavte pro ně domy, ne železnici. Co nám dala? Nebýt téhle železnice, neposlali bychom své syny bojovat do války, po které nám nic není. Ta stavba nás zničí a přivede sem cizince, co nám ukradnou peníze a přivedou nás ke krachu."

„Tak za prvé, ten Michailův náhlý zájem o ubytování lidí mi připadá jako skutečná změna postoje," ohrnul Boris sarkasticky ret. „My Romu potřebujeme," zakřičel rozzlobeně. „Mají třikrát víc lidí než my. Mají kovy, které potřebujeme pro naše vojsko. Jestli se vrátí Tugaři nebo, Chesus chraň, by naším směrem vytáhla některá z jižních hord, budeme je potřebovat."

„Jak dlouho nás tím budeš strašit?" zasmál se Michail. „Ještě za deset let nás bude klika našeho prezidenta děsit řečmi o Tugarech. Ti jsou pryč a jižní hordy mají vlastní území."

„Pánové, jestli smím něco říct," ozval se Hans sarkasticky.

„Až skončíme," odsekl Michail.

„Mám práci i jinde a musím předpokládat, že přinejmenším někteří členové tohoto důstojného tělesa to pochopí."

„Jestli máš na práci něco tak naléhavého, tak můžeš jít," štekl Michail a mávl na Hanse rukou, jako by to byla protivná moucha.

Hans se naježil a vyrazil z místnosti. U dveří stál O'Donald a jeho rudý vous ladil s

rozhněvaným obličejem. „Kal s tebou chce hned mluvit,“ pošeptal mu a chytil Hanse za ruku.

Oba důstojníci kráčeli chodbou a tvářili se tak ponuře, že jim všichni uhýbali z cesty. Za nimi se nesly znepokojené poznámky. „Právě přišel telegram,“ poznamenal Ir cestou. „Kal chce, abys ho viděl.“ Když došli ke Kalovým pokojům, O'Donald se ani nenamáhal s klepáním, otevřel dveře a pak je za nimi s prásknutím zavřel.

„Sehnal jsem ho,“ ohlásil O'Donald.

Kal unaveně vzhlédl od stolu. V rohu stála Kathleen a tvářila se přísně.

„Kathleen, drahoušku,“ vyhrkl O'Donald nervózně, „neměla byste být tady. Co by na to řekl plukovník?“

„Buďte zticha, vy hloupý Ire. Já to zvládnu.“

„Hloupý Ir, říká ta holka,“ zasmál se O'Donald anglicky. „A ona byla O'Reillyová, než si vzala Keana.“

„Laskavě oba mlčte,“ vyjel na ně Kal a vstal.

Když Kathleen rozzlobeně potřásala hlavou, O'Donald na ni mrkl.

„Jestli jste si to už vyříkali,“ pokračoval Kal, „tak bychom si mohli poslechnout Hansův názor na tu zprávu.“ Podal papír Hansovi, jenž ho rychle přelétl pohledem.

„Je to falešný,“ prohlásil Hans.

„Proč?“

„Nevěřím, že by Andrew skutečně nakráčel do pasti, jak se to tu píše, že by ho zabili a rozdrtili vojsko.“

„Telegrafista říká, že to má správný kódový úvod i závěr.“

„Ať to poslal kdokoliv, mohl se klidně napojit na linku a snadno si to zjistit. Já Andrewa znám. V boji je to zabiják. Ale jinak vždycky uvažuje s chladnou hlavou.“

Kal z jeho slov zachytil hrdost.

„Plukovník v pasti a poražený,“ vybuchl O'Donald. „To je zatracená lež, tak. Promiňte, madam,“ dodal rychle.

„Myslím si totéž,“ přidala se Kathleen, ale bylo vidět, že má strach. Pat se na ni sklíčeně díval. „Kdybych o tomhle věděl, Kathleen, nic bych neříkal. Prosím za odpuštění.“

Kathleen k němu došla a položila mu ruku na paži. Kal ji sledoval. Přivedl ji sem, ale doufal, že Hans potvrdí, že se jedná o lež. Žena byla velmi bledá.

„Kathleen, drahoušku,“ vybídl ji O'Donald, „posaďte se, prosím.“

Unaveně kývla a on jí pomohl k židli, kde ji, zcela mimořádně, zlehka políbil na čelo a vzal ji za ruku. „Vydrží víc než my všichni," prohlásil.

„Mluvil jsem s telegrafistou," ozval se znovu Kal. „Říkal, že ten, kdo to posílal, neměl ruku nikoho z linky, ať to znamená cokoliv."

„Signál, který se vysílá, je u každého muže trochu jiný. A dobrý telegrafista to pozná," vysvětlil mu O'Donald.

„Tak proč to posílal?" chtěl vědět Kal. „Když to můžeme přečíst?"

„No, pane, možná si mysleli, že na to skočíme."

„Pochybuju," namítl O'Donald. „Cromwell není takový trouba."

„Z jednoho hlediska to bylo hloupé," ozval se Hans. „Dokazuje to, že mají most a přinejmenším odřízli vojsko."

„Skvělý tah," řekl Kal a přistoupil k mapě visící na zdi. „Odřízli vojsko dvě stě mil daleko za jejich zády." Jel prstem po mapě k Romě.

„Kdybych byl Andrewem," řekl Hans a postavil se vedle něj, „tak bych teď udělal jedinou věc. Musí jít dál do Romy a zajistit aspoň ji jako základnu."

„Tak se ale ještě víc vzdálí," namítl Kal a sledoval prstem pobřeží Vnitřního moře od Romy do Suzdalu. Zarazil se a podíval se na Hanse. „Tady jsme skoro bezbranní," zašeptal.

„Tisíc láter, to je ono!" vykřikl Hans. „Tak se může dostat až sem. Dělalo mi to starosti, ale předpokládali jsme, že udržíme dráhu otevřenou, a pokud se o to Cromwell pokusí, přesuneme oddíly po ní. Nečekal jsem, že se skutečně dostane za nás a zničí most. S Andrewem jsme čekali, že se nás pokusí zarazit cestou tam, ne obráceně."

„Jak dlouho to potrvá, než se sem dostanou, teda jestli to zkusí?" zeptala se Kathleen.

„I když bude vítr proti nim, tak parníkem čtyři, možná pět dní."

„Padesátiliberní děla," vrčel temné O'Donald. „S těma udělají do přístavní hradby díru za odpoledne. Bude to vražda - můžou se držet o sto yardů dál a rozsekat nás na cucky. Jestli je naše vojsko odříznuté, tak by sem mohli přitáhnout s celou silou a země je doslova bezbranná."

Kal se vrátil ke stolu a posadil se. „Jak dlouho bude trvat, než se vrátí Andrew?"

„Bůh ví, kolik mil trati rozbili," prskal Hans. „Mohli z nich nadělat Shermanovy sponky do vlasů."

„Cože?"

„Spálí pražce," vysvětloval O'Donald. „Je to skvělý pohled, pokud to jsou koleje

druhé strany. Kolejnice položí na oheň a pak je ohnou kolem telegrafních sloupů, takže jsou k ničemu. A most je taky pryč. Jakmile se dostane ke Kennebeku, bude muset pochodovat dvě stě mil, aby se dostal na naši hranici.“

„Jestli je před nimi někdo, kdo by je zdržel,“ ozval se Hans, „tak jim to může trvat dva týdny, dokonce i tři, a nezapomínejme, že nevíme, za jak dlouho zase získají Romu. Zásobování bude jako noční můra - mají s sebou dávky jen na pětadvacet dní, a jestli Roma padla, tak nebudou mít nic.“

„Nemůžeme jim poslat někoho naproti?“

„Nemůžeme,“ odmítl Hans. „Nezapomínej na naši jižní hranici. Kdybych já byl Merki, tak bych zaútočil teď. Díky Bohu že jsme odtamtud zatím nic neslyšeli. Jak to zatím vypadá, tak tam teď máme jednu brigádu a ve městě je taky jen jedna.“

„Co udělá Andrew?“ vyptával se unaveně Kal.

„To nevím,“ přiznal sklíčeně Hans. „Bude muset něco vymyslet, a to zatracené rychle.“

„Takže je to jenom na nás.“

„Tak to je, pane prezidente,“ řekl Hans a díval se Kalovi do očí.

Kal zavřel oči. Předtím to vypadalo jako skvělé dobrodružství. Než přišli, byl jen špatný veršotepec bojara Ivora. Schovával se za maskou blba, žil z toho, co zbylo po bojarech, a doufal, že až přijdou Tugaři, vyškemrá výjimku pro svou rodinu a přátele. „Prezident“ zněl tak velkolepě, mohl být jako legendární svatý Lincoln. Koneckonců válka skončila. Nikdy se mu ani nesnilo, že na jeho ramenou spočine takové břímě.

„Pane prezidente,“ tak ho Hans právě nazval, a on v jeho očích viděl chladné odsouzení. Nevěděl, jestli je toho vůbec hoden. Podíval se na Kathleen v naději, že aspoň ta mu nabídne oporu. Ale nic takového - to ona chtěla sílu od něj, nějaké ujištění, že manžel je v pořádku a že se bude mít kam vrátit. Kdybych jen mohl před tím vším utéct a schovat se. Vzít rodinu do lesa, najít pro Ljudmilu, Taňu a všechny tři děti bezpečné útočiště. Ale ona by Taňa nešla. Poslal jejího manžela do Romy. Je již mrtev? Udělal ze své jediné dcery vdovu dřív, než se vůbec měla šanci stát ženou? Všichni na něj čekali. Beze slova vstal a vydal se na balkon vedoucí na náměstí. Vzduch byl chladný, spalující vedro předešlého týdne smetla včerejší bouřka. Ale město bylo ztichlé, zasmušilé, lidé postávali na náměstí v hloučcích, rozmlouvali s hlavami u sebe a dívali se na vládní budovu. Když si ho všimli na balkoně, někteří se přiblížili. Čekali, že něco řekne. Doteď to bylo vždycky tak snadné - zakvákal něco optimistického a vrátil se za stůl. Ale když je viděl, jak se blíží, dostal hrozný strach. Chtěli se něco dozvědět a odpověď hledali u něj. Nenašel samotu, již hledal, a tak se vrátil do kanceláře a postavil se svým třem přátelům.

Musel něco udělat. Pro Lincolna to muselo být tak snadné, protože on byl přece svatý, napadlo ho, a já jsem jenom mužik, co si hraje na bojara. Ale převezl jsi je všechny, přesvědčoval se. Mysli jako mužik, jako myš tančící s liškou.

„S okamžitou platností vyhlašuji plnou mobilizaci domobrany.“ prohlásil tiše.

Hans se usmál a přikývl.

Kala teď výraz v jeho očích jaksi uklidnil. Bylo to nasnadě - proč o to prostě nepožádal? Nebo je to tím, že musím vždycky všechno říct jako první?

„Kolik mušket máme?“

„Je tu asi čtyři tisíce těch starých s hladkou hlavní, čekají na úpravu v továrně.“

„Rozdělte je domobraně, ale jenom suzdalským a novrodským mužům.“

Hans se ušklíbl.

„Já říkám, důvěřuj jen staré gardě,“ ozval se O'Donald.

„A co senát?“ zeptala se ostře Kathleen. „Já bych se vsadila, že Michail v tom jede s Cromwellem.“

Kal souhlasně přikývl. „Nerad bych ale rozpustil senát a vyhlásil stanné právo,“ mluvil pomalu, jako by musel každé slovo hledat. „Podle mě by to nebylo dobré. Váš Andrew pořád mluví o tom, jak dělám precedenty. Jestli to udělám, tak to za pár let budou prezidenti dělat při každé hlouposti, až tu nakonec zase bude jeden bojar a nic jiného.“

Hans zaúpěl a praštil pěstí do stolu. „Nakonec na to doplatíš,“ vybuchl.

„Udělal to váš Lincoln?“

„On nebojoval s Merkii,“ podotkla Kathleen. „Byli to sice vzbouřenci, ale stále čestní lidé, se kterými jsme bojovali. Tohle je něco jiného.“

„Takhle to nepůjde,“ prohlásil Kal rázně a nešťastně se usmál. „Ale taky vím, kdo je tu liška. Tak hloupý zase nejsem,“ dodal šeptem, „ani idealista. O Michaila a jemu podobné se postaráme, až přijde čas. Udržíme město?“ zeptal se a z jeho tónu bylo jasné, že toto téma je až na další uzavřeno.

„Pochybuju,“ odpověděl O'Donald. „Kdyby tu byl Andrew a celý vojsko, tak by se nedokázali vylodit. Ogunquit by napáchala nějaké škody, to určitě, ale pár pluků dobrých střelců se springfieldkama by jim zahrálo bandurskou pokaždé, když by se pokusili přistát u břehu. Ale bez Pětatřicátýho nás ty velký kusy vážně oslabí. O něčem takovým se mi nikdy ani nesnilo - že po Nepře připluje obrněnec a rozstřílí nás.“

„Co je důležitější?“ zeptal se chladně Hans.

„Nerozumím,“ řekl Kal.

„Město, nebo to, co produkuje?“

„Bože, přece továrny,“ vykřikl O'Donald. „Jestli ztratíme továrny, jsme jako nazí.

Dostanou se k přehradě a vyhodí hráz a pak zase půjdou k čertu továrny i severní půlka města.“

„Musíme udržet obojí,“ prohlásil Kal.

„Ale pane, to podle mě nedokážeme. Aspoň továrny jsou dost daleko od řeky. Ty z lodi nezasáhne.“

„Udržíme obojí,“ trval na svém Kal. „Musím myslet politicky, přátelé. Opustíme-li město, kupci se obrátí proti nám - už teď nejsou dvakrát nadšení. Tak je to prosté. A budeme se modlit, aby si Andrew nějak našel cestu zpátky.“

„A taky se modleme, aby sem nepřišli Merkiové,“ připojila se tiše Kathleen.

„Kalinko!“

Otevřely se dveře a Kal rozzlobeně vzhlédl.

„Zatraceně, Borisi, to si sem už klidně vleze každý?“

„Tvůj písař se mě snažil zastavit, ale tohle nemůže počkat.“

„Tak mluv.“

„Michail právě v senátu ohlásil, že Andrewa zabili a vojsko je poražené.“

„Takže už zahájil hru,“ poznamenal Kal.

* * *

Na ohni bylo něco, co ho vždycky potěšilo. Jim Hinsen se spokojeně díval, jak poslední pražec, který ještě olizovaly plameny, dopadá do řeky, až vyletěl oblak páry. Trať hořela na míli oběma směry. Na hořících hranicích ležely kolejnice a propadaly se žárem. Hinsen vždycky litoval, že se nechal naverbovat do Potomacké armády. Sakra, vždyť všechnu legraci vyžrali Shermanovi chlapci, všechno to loupení a pálení a - chlípně si olizoval rty - taky ženské.

Nyní poprvé velel, a to se mu taky líbilo. Vylodili se z Jamieho lodí, které se okamžitě vrátily zpátky na moře, a s tisícovkou mužů čekal dva dny v úkrytu a díval se na obláčky kouře na obzoru. Nakonec minulo několik hodin bez toho, že by se něco dělo, a on poznal, že nastala ta pravá chvíle. Měla je krýt tma a bouřka mu jenom pomohla, když se nalodili na loď a vydali se proti proudu. Zabíjení bylo docela snadné, čekali tak stovku chlapů a celý pluk, na který narazili ve skutečnosti, je docela překvapil. Ale je ten náhlý útok překvapil ještě víc než jej.

Karthové to s mušketami stále neuměli nejlépe, ale když nakonec došlo na bodáky, s těmi si věru věděli rady. Jamieho hrdlořezi byli z jiného těsta. Nejeden z těch zatracených Rusů odhodil zbraň a jeho muži ho s jekem přibodli k zemi.

Dokonce se upamatoval na Stovera a usmál se, když ho uviděl znovu. Ten člověk ho jednou ošidil při kartách, a to se prostě nedělá. Byla to skoro legrace, jak ten hnusný podvodník prosil, když ho Jamieho chlapci drželi na zemi, zatímco mu Hinsen

pomalu podřezával krk.

Skutečný fígl ale byl, nenechat se v téhle hře zmáčknout. V Suzdalu mohli mít jeden vlak navíc. Aspoň jeden určitě vypravili zpátky z Romy. Takže teď bylo třeba jen rozebírat trať a dávat pozor, kde se najde legrace. Koneckonců jsem velitel, pomyslel si a cynicky se zasmál. Budu muset zůstat uprostřed, ať si postřílejí ty ostatní.

* * *

„Nezávislá palba!“

Vincent, dusící se kouřem ze střelného prachu, vyhlédl pres trosky na blížící se nepřátele. Budova se otřásla a vzápětí na dvůr před ním napadala sprška úlomků. „Ježíši Kriste.“ Vrhl se na zem a schoval se za povalený sloup. Bombardování zblízka rozbilo celou východní část paláce a na straně obrácené k fóru byla jen zející díra. Kolem zahvízdaly kule z mušket a následovala kartáčová střela.

„Stáhněte se na druhou stranu dvora!“ zařval Vincent, vyskočil a ukázal šavlí na val na západní straně.

Řada suzdalských vojáků se stahovala a cestou se vyhýbala ruinám Markova paláce. Jejich ústup přivítal vítězoslavný řev karthské pěchoty, která se přihnala po schodech a zabrala trosky za zdí. Vincent se přikrčil, rozběhl se, přeskočil val a opatrně vyhlédl přes hromadu kamení.

Nepřítel nyní držel zeď necelých šedesát stop daleko. Dělo vedle něj vystřelilo s ohlušujícím zaduněním a kartáčová střela zmizela v kouři, železné náboje svištěly mezi troskami. V takovém zmatku prostě nebylo nic vidět.

Nádvořím zahřměl výbuch a kus zdi nad ním se rozletěl ve sprše prachu a úlomků kamení.

„Ten parchant míří přímo přes svý vlastní muže!“ zavolal Dimitrij a připlazil se vedle Vincenta.

Práskl další výstřel a roztřískal balkon nad nimi.

„Muži nahoře?“ křikl Vincent.

„Jsou zabarikádovaní.“

„Jdu se podívat.“ Vincent se přikrčil a rozběhl se přes dvůr. Nepřítel střílel bez ustání, naslepo do dýmu, olověné kulky narážely do mramorové stěny za ním, odstiňovaly kusy kamení a samy se odrážely. Vincent proběhl dveřmi do Markovy přijímací síně, zahnul za roh a s funěním se zastavil.

Komnata byla v troskách. Stěna na poschodí byla proražena už dříve, když uvnitř vybuchla střela, zasypala místnost kamením a zabila několik mužů, kteří stále ještě leželi tam, kde je to zasáhlo. Vincent proběhl síní k zadním dveřím do obydlí otroků, jehož zadní stěna vedla do ulice. U každého okna stál odstřelovač a hledal cíl.

„Děje se něco?“

„Zase napadli dveře,“ hlásil seržant se zkrvaveným obličejem a ukázal na rozbitý portál. Vstup ucpávala mrtvá těla. „Dali jsme jim ochutnat ocel.“ A s úsměvem zvedl bodák pokrytý zaschlou krví.

„Dobrá práce, vojáku,“ zavrčel Vincent a poplácal ho po rameni.

Proběhl chodbou a rychle s každým promluvil. Muži to oceňovali. Se staženým žaludkem se zastavil u druhého vstupu do sklepa. Do špitálu málem nedokázal vstoupit, ale nemohl se tomu vyhnout. Obrnil se a seběhl po schodech. Byl tu hrozný puch a ohlušující kakofonie vzlyků a úpění. Na druhé straně pracoval ranhojič s pilkou v ruce na chlapci, jehož o vědomí milosrdné připravily poslední zbytky chloroformu. U doktora stála Olívie držící podnos s nástroji. Vzhlédla k němu, bledá jako plátno, a unaveně se usmála, když viděla, že je zatím stále nezraněn.

„Dobyli vnější zeď paláce,“ zavolal Vincent ochraptělým, lámajícím se hlasem. Křik utichl. „Potřebuju nahoře každého, kdo může chodit. Ti, kteří už nemůžou střílet, můžou aspoň nabíjet muškety. Potřebuju vás.“

„Tak jdeme, mládenci,“ zasténal jakýsi prošedivělý vojín, tisknoucí si obvaz k boku, když se zvedal na nohy, a pak se šouravě vydal ke dveřím. Muži vstávali jeden po druhém, někteří se dokonce plazili. Vincent se podíval na doktora a ten jeho pohled opětoval, jako by všechno to utrpení byla Vincentova práce.

Ale ona to je moje práce, pomyslel si Vincent. Mohl jsem přijmout Cromwellovu nabídku na volnou cestu ven. Zpola si přál, aby byl ten šíp, před kterým Marka zachránil, svůj zamýšlený cíl našel. Bez Marka by neměl důvod zůstávat a dívat se, jak zbytek jeho mužů trhají na cucky.

Vincent kývl na lékaře a vyrazil po schodech, tentokrát až na poschodí, kde zamířil do Markových soukromých pokojů. Tady se na chvíli zastavil. Místnosti byly ve své jednoduchosti spartánské. Připadlo mu to zvláštní. Na tomhle světě určitě někde byli nějací Sparťané - skoro všichni ostatní tu tedy byli. Kolem něj se prohnal sluha s mušketou přes rameno, táhnoucí bednu s municí.

„Marcus?“

„Támhle v severním křídle, vznešený pane,“ zafuněl sluha.

„Pokračujte v práci, vojáku,“ křikl Vincent.

Muž se po něm ohlédl a usmál se. „Jsem svobodný - ovšemže budu bojovat,“ pravil a zmizel v jižním křídle.

Vincent proběhl místností a vstoupil do pozůstatků knihovny. Většina protější zdi se po zásahu propadla dovnitř, takže bylo vidět na dvůr. Police se svitky byly rozbité a v plamenech. Dírami zejícími ve stropě unikal hustý, štiplavý kouř. I když poprchalo a všude se válel dým, na druhé straně náměstí byla vidět budova senátu. Na schodiště před ní se vyvalil kouř. K čertu s hrdinstvím, pomyslel si Vincent, vrhl se na podlahu a

zakryl si hlavu. Kus zdi se rozprskl a všude létaly smrtonosné kamenné úlomky. Místností se rozlehl pronikavý jek a na nohy se vyškrábal jeden z vojáků, ruce si držel na břiše a mezi prsty mu vytékala krev.

Vincent si ho nevšímal a proplazil se k vojákům, kteří zpoza zdi stříleli na nádvoří dole. Tlak narůstal, Vincent to cítil, i když jemu samému ubývalo sil. Zaskřípal zuby a dírou ve zdi proskočil na balkon. Na kolonádě se kryla nerovná řada střelců, schovávali se za kusy nábytku, sudy, které sem přitáhli ze sklepa, i hromady mramoru, uvolněného z trosek dýmající budovy. Vincent se proplazil přes balkon do severního křídla plného hustého, dusivého kouře, takže nebylo skoro nic vidět. Kus zdi naproti chyběl a zbytek hladově olizovaly plameny.

„Naskládali ke zdi hromady slámy," zvolal velitel setniny. „Nevidíme vůbec nic."

„Marcus?"

„Vedle."

Vincent proběhl dveřmi. „Marku!"

„Tady!"

Mládenec se přikrčil, aby viděl přes kouř, a dostal se až k rozbité zdi, za níž dřepěl Marcus a nabíjel mušketu suzdalskému vojínovi vedle sebe.

„Je z nás docela dobrý tým," řekl Marcus a ukázal hlavou na vojáka. Ten se ohlédl na Vincenta a přitakal. „Nevím, co sakra povídá, pane, ale dokáže nabíjet tak rychle, jak já střílím." Otočil se zpátky a hledal cíl.

„Jak jsme na tom?" zeptal se Marcus.

„Ne moc dobře. Dobyli vnější zeď a místnosti za ní."

„No, nečekal jsi přece, že je zadržíš napořád. Jestli vyrazí na dvůr, tak je pobijeme."

„Ale ta zatracená děla nás rozstřílejí na kusy. Východní strana paláce hoří. Mimochodem, můžeš se rozloučit s knihovnou."

„Do Hádů s nimi," povzdechl si Marcus. „Ten Xenofón mi bude chybět. Měl jsem jedinou kopii."

„Tys měl Xenofontovy práce?"

„Pocházejí ze starého světa, původní kopie zavřená v bronzové schránce. Dědictví k nezaplacení. No, taková je asi cena za válku," poznamenal Marcus smutně.

„Bůh je všechny zatraťdo pekel," vybuchl Vincent a kvůli dílu nedozírné hodnoty se hněval skoro stejně, jako kvůli ztrátám na životech v trpkých bojích přede dvěma dny. Žasl nad tím, kolik toho palác vydrží. Byla to vlastně slušná pevnost. Bez ní by jeho rozedraná tlupa byla už dávno vyřízená.

„Tolik pro otroky,“ zavrčel Marcus sarkasticky. „Neviděl jsem ani jediného.“

„No, rozhodně jsi jim neposkytl čas na to, aby něco podnikli,“ namítl Vincent. „Karthové již byli ve městě.“

„Dostali se Julius a ostatní ven?“

„V noci proklouzl zadním vchodem, kryl ho kouř. Slíbil, že se pokusí něco udělat. Ale spousta se jich rozhodla zůstat a já jim dal práci.“

„Zvláštní,“ poznamenal klidně Marcus. „Otrocká věrnost je prostě zvláštní.“

„Jsou svobodní,“ vyjel Vincent ostře.

Marcus se na něj usmál. „No, vypadá to, že tě tvoje přání všechny osvobodit dneska zabije.“

Z náměstí se ozval zoufalý výkřik. Odstřelovač vedle Marka se zvedl a zamířil. Když mačkal spoušť, odletěl dozadu a vzduchem prosvištěla železná smršť z kartáčového náboje. Vincent se šokované díval na to, co zbylo z mužovy hlavy, zatímco se tělo ještě zmítalo na podlaze, jak si nebylo ochotné poznat, že je již mrtvé.

„Do Hádů s nimi,“ zavrčel Marcus znovu. Natáhl kohoutek muškety a vyhlédl přes zeď. Vincent dolezl k umírajícímu vojínovi, sebral mu mušketu z rukou a připojil se k Markovi.

Přes náměstí dole běžela vlna lidí. Vyhnuli se otvoru na dvůr a místo toho zaútočili na severní a jižní část paláce, zvedali žebříky a škrábali se nahoru.

Vincent se předklonil a zamířil přímo do obličeje jednoho z Karthu, který se na něj zděšeně podíval. Mladý muž stiskl spoušť a muž spadl dolů, žebřík vzal s sebou. Marcus vystřelil vzápětí a složil muže, který se po něm chystal vystřelit.

Zbytek Suzdalců střílel o sto šest, ale Karthové se pořád blížili, zvedali žebříky, a zatímco obránci nabíjeli, šplhali nahoru. První se dostal nad zeď a skočil do budovy. Jeden z Markových sloužících po něm bodl provizorní píkou, zasáhl ho do žaludku a strčil ho ze zdi.

„Jsou na střeše!“

Vincent se otočil a vzhlédl k díře ve stropě. Nad ním stál Kartha a mířil mu mušketou na prsa. Ten okamžik mu připadal jako věčnost, oplátka za všechny hříchy, které kdy spáchal. Kohoutek muškety dopadl a vykřísl jiskry.

Nic se nestalo. Vincent tam jen tak stál, třásl se a civěl na muže nad sebou jen dvacet stop daleko.

K jeho nesmírnému úžasu Kartha sklonil zbraň a podíval se na otevřenou pánvičku, nyní vystavenou mlze a mrholení. Podivně se usmál, zvedl ruku a zamával, jako by se omlouval, že se právě Vincenta pokusil zabít, a vzápětí zmizel z dohledu.

Muži ustupovali z místnosti, hnali se ke dveřím do vedlejšího pokoje. Marcus si

nevšímal nebezpečí hrozícího shora a zezadu, znovu nabil a ve chvíli, kdy se v průlomu objevil další muž, střelil ho z bezprostřední blízkosti, takže se Karthovi vzňaly vlasy, jak z hlavně vyletěl žhavý plyn.

„Zpátky!“ zařval Vincent a popadl Marka za rameno. Konzul se otočil a podíval se na něj, jako by ho vyrušil ze zábavné kratochvíle.

„Nad námi!“ zaječel Vincent. Když se ohlédl, uviděl dalšího Karthu, zvedajícího mušketu. Vincent odhodil ručnici, vytáhl revolver a naslepo vystřelil, takže se nepřítel stáhl.

„Jdeme!“

Společně se rozběhli ke dveřím, kde se již muži řadili v další obranné linii. Ve chvilkovém bezpečí Vincent došel ke zdi vedoucí na nádvoří.

„Můj Bože, jsou na dvoře!“

Dole vládl naprostý zmatek a v tmavém, převalujícím se kouři a syčící páře, stoupající v lehkém dešti, nebylo skoro nic vidět. V rumu se rvali muži, sekali po sobě bodáky, zápolili holýma rukama a po protivnících s jekem házeli úlomky leštěného mramoru. V záři ohňů se míhaly nože porcující lidská těla. Vincent zahlédl Dimitrije s plukovní vlajkou, držel ulomenou mušketu, oháněl se jí jako kyjem a zadržoval dva Karthy, kteří na něj útočili bodáky a čekali na příležitost.

Když se díval shora, měl pocit, že hledí do nižších úrovní pekla.

Do zdi vedle něj udeřila kulka, až ho zasypaly úlomky kamení a všechno zrudlo. Zalapal po dechu a couval, bál se otevřít oči. Kdosi ho uchopil za ruce a odtáhl mu je od obličeje. Nejasně viděl, jak ho Marcus pozoruje.

„Vidíš mě, synku?“ I přes vlastní bolest u vyrovnaného konzula poprvé zachytil hřejivější tón, o nějž tak dlouho usiloval. Marcus byl polekaný.

Vincent si z kapsy vytáhl propocený kapesník. Když si vytíral krev z očí, měl pocit, že má obličej v jednom ohni. Marcus mu kapesník jemně vzal a opatrně mu otřel tvář.

„Po tomhle budeš vypadat jako démon z podsvětí,“ poznamenal Marcus. „Až se vrátíš domů, vyděsíš své děti k smrti.“

„Domů?“ Vincenta to rozesmálo, když se podíval dolů na dvůr, kde si Karthové probojovávali cestu do paláce.

* *

„Co když to zjistí Hulagar?“

„Dej pokoj s Hulagarem,“ zasmál se Vuka. „Jenom jsem chtěl vidět, co je to za zábavu. Ještě nikdy jsem neměl to potěšení vidět, jak dobytek pobíjí dobytek.“

Tamuka, Vukův štítonoš, se nervózně rozhlížel. Ty nové kouřové zabíječe, co měl

dobytek, ho znepokojovaly. Dobytek byl bezzubý, měl se jen pást a tloustnout na porážku. To, co dokázali teď, se mu rozhodně nelíbilo. Třebaže byli Tugarové nečistí, pořád to byli jezdci, neustále kroužící kolem Valdennie, a na věčná nebesa vstoupí aspoň jako sluhové Merkiů. Dobytek se vrátí k prachu, z něhož povstal, nebo přejde na onen svět jako potrava pro hodovní tabuli. Nebylo správné dopustit, aby zabíjeli i někoho z Vuška Has.

Tamuka vytáhl luk, nasadil šíp a posunul si přitom toulec ze zad, kde ho nosil při jízdě, k boku. Když to viděli ostatní, napodobili ho.

„Měli jsme rozkaz nedopustit, aby nás ten románský dobytek zahlédl. Máš jenom sledovat, jak se bojuje s těmi dobytčími zbraněmi, ne si s nimi taky hrát.“

„Už je mi špatně z toho, jak se před těmi červy schovávám,“ štěkl Vuka. „Jsem zan, dědic qar qartha. To Hulagar by měl přijímat rozkazy ode mě. On není dokonce ani ze zlaté krve. Tady se prolévá krev a já si chci smočit meč.“

Doprovod se při jeho slovech zasmál a Tamuka se naježil, potlačil kletbu, zařadil se vedle Vuky a pozorně se rozhlížel, když projížděli městskou bránou.

Ve městě to neustále rachotilo. Ze středu stoupaly plameny a označovaly dobývaný palác.

„Půjdeme, přátelé?“ řekl Vuka a ukázal na město.

Tamuka postavil koně před Vuku a otočil se. „Můj pane, to ti nemůžu dovolit.“

„Z cesty,“ vyštěkl Vuka temně, „nebo jsi snad zbabělec?“

Rozhostilo se vyčkávavé ticho. Tamuka byl obviněn - právem mohl tasit meč. Všichni věděli, že by Vuku porazil, ale všichni také věděli, že to nemůže udělat, poněvadž přísahal, že bude Vuku chránit i za cenu vlastního života.

„Můj pane, dám ti na vybranou,“ řekl Tamuka. „Jestli tam pojedeš a Yankeeové té spatří, budu se muset postavit Hulagarovi, štítonoši tvého otce. On mě určitě připraví o hlavu za to, že jsem to dovolil, a já se mu podvolím. Když už musíš jet dál, tak mě nejdřív zabij.“

Vuka se podíval po svých stoupencích, kteří ho napjatě pozorovali. Tamuka viděl, že nejednomu by bylo lhostejné, jestli zemře. Několik se jich dívalo přímo na něj a v jejich očích viděl souhlas, zvlášť u Keňa, Vukova nejmladšího bratra. Vuka si toho všiml také a tiše zaklel.

„Když už se musíš na něco dívat,“ přesvědčoval ho Tamuka véda, že ho Vuka skutečně zabije, pokud necouvne, „tak jdi do přístavu. Tam je aspoň pěkný zmatek.“

Vuka mlčky kývl a otočil koně.

„Můj pane.“

„Co je.“

„Má čest vyžaduje, abys vzal svá slova zpátky," řekl Tamuka a předvedl podbízivý úsměv. „Toužil jsi po krvi, cítil jsi bitvu, to vzruší každého. Ale mám-li jezdit po tvém boku, musím mít svou čest."

„Máš ji," vyhrkl Vuka trochu příliš rychle. Napětí opadlo.

„Myslím, že tudy se dostaneme do doků," prohlásil Tamuka a ukázal do boční uličky.

Vuka pobídl koně a vyrazil. „Občas mě zkoušíš, můj štítonoši," štěkl ještě, když odjížděl.

„Jak už se na štítonoše patří," zamumlal Tamuka. Zvlášť štítonoše někoho tak zbrklého, jako jsi ty, pomyslel si. Toto postavení se v jeho rodině dědilo, cvičili se ani ne tolik v zacházení se zbraněmi, jako v moudrosti a přemýšlení ka-tu, stezce vědění. To oni jezdili po boku klanových náčelníků, velitelů umění a příslušníků zlaté krve. Často se vydávali na stezky nočního přemýšlení, opouštěli tělo, aby získali vědění. Někteří tvrdili, že mistři starého řádu se občas dokážou naučit i rozšifrovat tajemné nápisy předků, bohů chodících po hvězdách, otců všech, kdo projížděli nekonečnou stepí. Zlatá krev vládla, ale přemýšlel klan bílých, držitelů ka-tu. Bylo v tom mnohem víc než jen pouto mezi válečníkem chránícím svého pána. Měl to být také hlas moudrosti, který zarazí zpěněnou krev, opojenou mocí.

Hulagar by mě nezabil, pomyslel si s úsměvem. To byla jen planá hrozba. Vlastně Hulagar nemohl Vukovi udělat nic, jen ho zastrašoval svou přítomností. A fungovalo to. Tamuka se usmál.

Vuka by se nakonec ještě mohl stát qar qarthem hodným toho titulu, nicméně Tamuka se modlil ke svému ka, aby ten den přišel až za hodně dlouho.

I když byl zamyšlený, pozorně sledoval ulice. Ještě nikdy nevjel do dobytčího města, aby se nesetkal s hrůzou a poslušností. Kdykoliv se válečníci hordy objevili, dobytek se rozprchl. Za nimi se však ulice zase plnila a jeho to vyvádělo z míry.

Z barbarského jazyka dobytka poznal slovo „Tugar", opakované stále dokola, a hlasy měly hrozivý tón, z něhož jej mrazilo.

Vuka cválal napřed, mával mečem a čistil cestu. Jakási žena, oblečená jen ve špinavých hadrech, odmítla ustoupit a zvedla zaťatou pěst. Vuka ji rozsekl vejpůl a se smíchem jel dál. Ostatní to vzali jako svolení zabíjet dobytek po dlouhých měsících omezování pod hrozbou smrti mezi Karthy a nyní se s řehotem připojili k zábavě.

Tamuka věděl, jak strašná je to chyba, ale mohl jen jet dál za Vukou. Když dorazili na konec uličky, zahnuli na širokou třídu vedoucí k řece. U nábřeží kotvily tucty karthských a románských lodí a tlupy dělníků proudily sem a tam a ze skladů vynášely koše zrní. Třídu strážil kruh karthských pikenýrů a znepokojeně pozoroval románské otroky.

Ozvalo se ostré prásknutí. Ze směru od fóra na kopci Tamuka uviděl sloup kouře

plného jisker, stoupající přímo k nebi.

„Á, Hamilkare!“ vykřikl Vuka, jako by promlouval k dobytčeti, které si skoro zamiloval.

Karthský generál ohromeně vzhlédl. „Co tady děláš, zatraceně?“ vyštěkl.

„Dobytku, dávej si pozor, s kým mluvíš,“ zařval Vuka.

Hamilkar se trpce usmál a sklonil hlavu. Tamuka v jeho očích viděl nenávist, ale neřekl nic. Potřebovali ho, a třebaže sliby dobytku byly v konečném důsledku bezvýznamné, prozatím stále platily.

„Jak jde boj?“ zeptal se Tamuka rychle, než mohl Vuka nadělat problémy.

Hamilkar se otočil k němu. „Palác každou chvíli padne, ale cena je mnohem vyšší, než jsem chtěl. Nakonec v tom nevidím smysl.“

„Kdybychom mohli získat město bez boje, třeba bychom pak Yankeeje dostali.“

„To je jen Cromwellův sen, nic víc,“ odtušil Hamilkar. „Ale tohle ještě může fungovat.“ Došel blíž k Tamukovi a ztišil hlas. „Zdejší lidé nevěděli, že jste tady. Tohle by mohlo vyvolat potíže.“

Tamuka se přistihl, že toto dobytče, mluvící tak odvážně, má skutečně rád, a kývl v odpověď. Ozval se zvuk připomínající vzdálenou vlnu na Vnitřním moři a ve chvilce se svou hlasitostí vyrovnal dunění bitvy na kopci. Tamuka se otočil v sedle, a když se podíval směrem, kterým přijeli, zamrazilo ho.

* * *

Julius hořel hněvem. Běžel ulicí a přeskakoval těla padlých. Byl to šílený den a noc. Jen málokdo slyšel Markova slova a on se toulal městem a snažil se získat podporu. Přitom se vyhýbal karthským patrolám a osamělým legionářům, kteří se nevytratili a nyní stáli vedle umírajícího Luculla. Když mluvil, zmocnilo se ho zoufalství. Nikdo mu nevěřil, nikomu na tom nezáleželo, protože to byl boj jednoho pána proti druhému. Tak nebo tak, oni budou dřít a hladovět dál.

A pak je uviděl, Tugary, projížděli právě bránou, jako by se chtěli podívat na boj, smáli se a dívali se, jak se dobytek pobíjí navzájem. Takže všechno, co Yankeeové říkali, byla nakonec pravda, třebaže o nich pochyboval dokonce i on sám. Tugaři, které pobili a zahnali, se vrátili a projížděli otevřenou bránou, aniž by se jim někdo vzepřel.

Když zaječel na poplach, ulice, které byly prve prázdné, se začaly plnit.

„Jsem Julius, služebník Marka!“ křičel. „Má slova jsou pravdivá. Bojujte s nepřítelem, bojujte s Tugary ve svém středu, a budeme volní!“

A oni ho nakonec vyslechli, šli za ním ulicí, nahrnuli se do uliček, přeskakovali mrtvé a umírající, které ty bestie posekaly, vytrhávali dlažební kostky, chytali polena na topení, nástroje z dílen, cokoliv, čím se dal zabít Tugar.

* * *

„Máme potíže," zvolal Hamilkar a ukázal na lidi, kteří se začali hrnout z ulic a uliček. Ze směru, odkud právě přijeli, se ozval rozzlobený řev. Tamuka si všiml, že nejeden z přicházejících je legionář. Většinu včera snadno sehnali, bojechtivost je přešla kvůli okupaci a skvěle naplánované zradě dobytka ovládajícího toto město. Nebýt toho, že se jim na odpor postavil ten jediný hlouček, město skutečně mohli získat téměř bez boje.

„Okamžitě sem přiveďte toho zatraceného Petronia," křikl Hamilkar a obrátil se k Tamukovi.

„Yankeeské vojsko - jak je daleko?"

„Aspoň půl dne."

„Kdybychom tak dokázali vyřídit ty obránce a zabezpečit město, mohli bychom to ještě zvládnout."

Mokrými ulicemi se ozvalo hrozivé mručení, i když dav při pohledu na karthské pikenýry lemující náměstí zpomalil. „Tugar, Tugar, Tugar."

„To vy jste tohle způsobili," vyjel Hamilkar a podíval se na Vuku.

„Jestli ještě jednou promluvíš takhle, vyříznu ti jazyk," prskl Vuka nasupeně.

„Má pravdu," zařval Tamuka. „Neměli tušení, že jsme tady. Vzpomeň si, pane, oni Tugary zabíjeli a mysleli si, že se nás zbavili."

Ze skladiště přiběhl Petronius a při pohledu na rostoucí sběh lidí viditelně zbledl. Když se ale otočil a všiml si, že na něj hledí Vuka, začal couvat. Přitočil se k němu Hamilkar a Tamuka za Petroniovými zády zahlédl čepel. Roztřesený Petronius popošel blíž a začal mluvit. Lůza se na chvíli odmlčela, ale ne na dlouho.

„Ty mrcho, tys nás zaprodal Tugarům!" zaječel kdosi.

Do vzduchu vyletěl první kámen, vzápětí ho následoval déšť úlomků.

„Měli bychom odsud zmizet!" křikl Tamuka.

„Tugar! Tugar!" V tom pokřiku byla slyšet nenávist, mluvící o staletích bezmocného vzteku. Přiletěla dlažební kostka a dopadla před Tamuku, až se jeho kůň vzepjal. Jezdec ho ovládl a otočil.

„Vypadněte odsud!" zavřískl Hamilkar. „Podpálím skladiště a stáhnu se." Otočil se na páté a zmizel mezi vojáky.

Tamuka se postavil ve třmenech a rozhlédl se kolem. Jediná volná cesta vedla k lodím na nábřeží. Ale co tam? Nikdo z nich neuměl s něčím takovým zacházet. Karthové začali prchat, hnali se k jihu, zpátky na fórum.

„Tudy!" křikl Tamuka a ukázal za prchajícími vojáky. Vuka, ječící touhou po krvi,

střílel do dobytka jeden šíp za druhým a smál se, jak každá střela našla cíl.

„Tohle není hra! Oni nás zabijí!“

Jako by to mělo jeho slova podtrhnout, Kan, nejmladší qar qarthův syn, se náhle otočil, přílbu měl dole a po obličeji mu stékala krev. Tamuka se zděšeně díval, jak se splašený kůň řítí přímo mezi lidi. Dobytek, se zuřivostí vlků, se na nejmladšího Vukova bratra vrhl, rval mu srst z těla, bodal do něj naostřenými kolíky a zasypával ho kamením.

Kan vřeštěl bolestí a strachy. Dav ho strhl z koně a on se, zády ke koni, bránil mečem.

„Kane!“ To byl Vuka, strachy bez sebe kvůli bratříčkovi. Tamuka ho zarazil, popadl otěže jeho koně a otočil ho.

„Utíkej, pane můj!“

„Vuko! Tamuko!“

Tamuka se ohlédl. Jedno dobytče vyskočilo Kanovu koni na hřbet, zvedlo těžký kámen a udeřilo, ječící šíleným vztekem rozrazilo nepříteli hlavu, až byli všichni okolo postříkaní krví.

Kan zmizel, dobytek ho obklopil. Lidé rytmicky zvedali ruce, kolíky a kameny rudly zpěněnou krví.

„Hned, pane!“ křičel Tamuka a surově pobídl koně do cvalu. Vukův kůň jej následoval. Karthové nebo Romani, teď mu na tom nezáleželo, jak se hnal k jihu, dupal přes dobytek, zoufale se snažil uniknout lůze a do duše měl vpálenou vzpomínku na Kanovu smrt.

* * *

„Pohněte se, sakra, tak pohyb!“ zařval Andrew. Město už bylo na dohled. Střed byl v plamenech, k nízko visícím mrakům stoupal kouř a pára. Před nimi se na míli táhla karthská rojnice. Andrew se otočil a zadíval se na pláň. Jeho vojsko bylo roztažené, zabíralo několik mil Via Appia. Přinejlepším mohl do boje poslat čtyři pět tisíc mužů. Ale něco mu říkalo, že musí udeřit hned.

Vytáhl dalekohled a zadíval se na pobřeží. Zčernalé město Ostie bylo v mlze stěží viditelné. Na rozlehlé hladině Tibery se pohybovaly bílé tečky a chvíli trvalo, než mu došlo, že flota již vyplouvá na moře. Na obzoru tak tak rozeznal tmavý přisedlý obrys obklopený tuctem brouky připomínajících plavidel.

„Takže to už udělal,“ šeptl Andrew. Podíval se na silnici mezi Ostii a Romou a tam k jihu postupoval dlouhý zástup. „Čert aby je vzal, ustupují.“

Ve městě se zablesklo. Otočil dalekohled a uviděl sloup kouře stoupající z hořících trosek paláce. Dlouho se nic nedělo, pak se ozvalo zadunění, jako vzdálené hromobití. Zdrceně se podíval na přístav. Ještě by jich pár mohli odříznout. Ale zase se vrátil k

paláci.

„Ještě kousek, chlapi, jenom ještě kousek!“ křikl a ukázal šavlí na město. „Tak pohyb!“ Hnal své muže z protáhlého kopce. „Rychle, rychle!“

S každým krokem jako by se jeho mužstvo rozplývalo, vojáci klopýtali, padali do vysoké mokré trávy, někteří se zvedli a potáceli se dál, další se jen zoufale dívali, tak blízko k cíli, ale oni prostě nemohli dál.

Kdyby se mi postavili teď, bylo by to peklo, pomyslel si. Ale zmocnilo se ho chmurné zoufalství. Každá minuta mohla znamenat rozdíl. Muškety zachřestily a Mercury se roztřeseně zastavil. Starý přítel ho polekal, takže Andrew hned seskočil.

„Někdo ho odsedlejte!“ rozkázal, zařadil se mezi své muže a šel dál. Pluky byly promísené, nástup by znamenal nyní, na konci šestatřicetihodinového pochodu, příliš velkou námahu.

Již neměli žádné vybavení kromě mušket, munice a čutor. Všechno ostatní dávno odhodili, již během dlouhé deštivé noci.

Když dorazili ke karthským zákopům, Andrew vylezl na val, aby získal rozhled. Z paláce zbyla jen prázdná skořápka, z níž šlehaly plameny.

Musel se jim postavit tam, pomyslel si. Kat aby toho kluka spral, musel bojovat až do konce. Kolem proběhl hlouček vojáků z Pětatřicátého s plukovní zástavou a starou státní vlajkou. Andrew seskočil z valu a připojil se k nim. Někde ztratil klobouk a promočené vlasy měl připlácnuté k hlavě. Zvedl šavli a s funěním šel dál. Bál se, že se na rozbitých hradbách každou chvíli objeví karthští mušketýři, aby je zastavili.

„K průlomu!“

Muži se rozběhli, klopýtali z posledních sil, někteří snad jen pro tu čest, že se tam dostanou první.

Bylo to hloupé, šílené, ale Andrew cítil, jak ho to chytilo taky, na konci skoro sedmi dní zdrcujícího strachu.

Na hromadu kamení se vyškrábal první voják a vítězoslavně zvedl mušketu. Na ochoze se objevila vlajka, mával s ní suzdalský voják. Vyčerpaní muži chraptivě zajásali.

Andrew vylezl na ochoz a uviděl roztroušená těla. Ulice byly prázdné. Sešel dolů a zastavil se. Mohla to být přece jen past.

„Rojnice kupředu!“

Disciplína nemohla vydržet, ne teď, ne po tom, čím prošli. Muži spěchali dál, vbíhali do uliček a nechávali se vést vysokým majákem kouře před sebou.

Andrew je dohonil a protlačil se dopředu. Ozvalo se volání a začaly se objevovat hloučky lidí, kteří zvedali ruce a běželi ho obejmout. Andrew se tlačil dál. Ulička se

rozšířila a on se náhle ocitl na kraji fóra.

Velké náměstí se změnilo v jatka. Na dláždění ležely stovky roztrhaných těl. Z dálky od přístavu bylo slyšet jek a střelbu. Andrew zaváhal a pak se otočil a rozběhl se ke schodům do paláce.

„Rojnice přes náměstí. Dostaňte se k senátu naproti. Pětatřicátý mainský ke mně!“

Muži se začali rozestupovat a kolem Andrewa se shromáždil hlouček modře oděných vojáků.

„Milosrdný Bože,“ zašeptal a pod schodištěm zpomalil. Z budovy zůstala jen vypálená skořápka. Vyběhl do schodů a rozhlížel se po zakouřeném dvoře.

Ozýval se tu slabý křik. Ranění a umírající Karthové, otupělí šokem, se po něm dívali se strachem v očích. Muži z Pětatřicátého postupovali opatrně a odkopávali zbraně z dosahu.

„Pětatřicátý mainský!“ zavolal Andrew, když vešel na dvůr a přelézal hořící trosky. Dostal se až k budově. Počet mrtvých byl děsivý dokonce i pro někoho tak zoceleného bojem, jako byl on.

„Pětatřicátý mainský!“

Z kouře se začaly vynořovat postavy. Andrew natáhl revolver a utíkal dál. Objevil se jakýsi suzdalský vojín a z rány v prsou mu crčela krev. Hromadu trosek přelezl další muž, v lasy měl ohořelé, oči zapadlé a v nich prázdný, nepřítomny pohled.

Andrew se vydal dál.

„Vincente!“

Objevovaly se další stíny a blížily se.

„Plukovníku Keane.“

Přišel k němu Dimitrij s bledou, uprášenou tváří zmáčenou deštěm. Postavil se do pozoru a zasalutoval. Andrew mu odstrčil ruku a popadl muže za ramena. „Můj Bože, vy ještě žijete,“ řekl Andrew a uvědomil si, že se třese.

„Asi ano, pane.“' řekl Dimitrij příliš hlasité. „Naskládali nahoru pár sudů prachu, když jsme se tam stáhli, a odstřelili je.“ Dimitrij se otupěle rozhlížel.

„A Vincent?“

„Co říkáš, pane?“ křičel Dimitrij. „Odstřelili je a pak nic. Čekali jsme na další útok a teď jste tady vy.“ Začal si oprašovat uniformu. „Kde je generál?“ zaječel hystericky. „Nemůžu najít generála.“

„Někdo se o něj postarejte,“ zaječel Andrew, poplácal Dimitrije po rameni a odešel do paláce. „Vincente, sakra, Vincente, kde jsi?“'

Vojáci se po něm tupě dívali, někteří se přihlouple křenili. Některým už nebylo pomoci, jiní právě v bolestech umírali nebo již byli mrtví,

„Řekl jsem, že se udržím, dokud nás nevystřídáte.“

Andrew se otočil. Nejdřív ho vůbec nepoznal. Mládenec měl natekly a potrhaný obličej, krev jako by mu lekla ze všech pórů. Přesto věděl, že je to on, a po jeho boku stál Marcus s mušketou v ruce.

„Pro rány Boží!“ vykřikl Andrew. „Vyděsili jste mě k smrti.“

„My se vyděsili k smrti sami,“ opáčil Vincent a pokusil se o nucený úsměv, ale místo toho se zašklebil bolestí.

„Pátý suzdalský s druhou a třetí novrodskou baterií se hlásí, pane.“

Andrew potřásl hlavou. „Vy tedy rozhodně umíte zůstat naživu,“ prohlásil. „Hrom a blesky, jestli se to stane ještě jednou, tak vás nejspíš nechám, abyste to vyřídil sám, a nebudu si kvůli tomu dělat hlavu.“

Vincent nesouhlasně zavrtěl hlavou.

„Pane, myslím, že příště zůstanu radši doma.“

Andrew se podíval na Marka.

„Promiň, pane, je to starý přítel.“

„A já jsem jenom vládce jiné země,“ podotkl Marcus suše.

„Nemínil jsem tě urazit,“ řekl Andrew škrobené.

Marcus se usmál. „Jsem naživu jen díky němu. Vezmi si tolik času, kolik potřebuješ.“

„Kam odešli?“ zeptal se Vincent.

„To bych taky rád věděl. Viděl jsem je, když se stahovali. Dole v přístavu se pořád ještě bojuje.“

„Bojuje?“ zeptal se Vincent vzrušeně. „Myslel jsem, že nás dostali. Byli jsme v rohu paláce, když to odpálili, a pak nic.“ Protáhl se kolem Andrewa a vyběhl na dvůr. Marcus s Andrewem ho následovali. Na schodech se Vincent zastavil a celý bez sebe vzrušením se ohlédl na druhé dva muže. „Říkal jsem, že budou bojovat!“ vykřikl a ukázal na náměstí.

Přes náměstí se hnal dav lidí a při pohledu na trojici na schodech se ozval hromový řev.

„Bojovali za tebe,“ křičel Vincent na Marka s vítězoslavným leskem v očích.

„Potíž teď bude zjistit, kdo to udělal a kdo zůstal doma,“ poznamenal Marcus s vážnou tváří.

„Tak jen do toho," štěkl Vincent zlomyslně. „Ale nezapomeň, že když se proti tobě obrátil vlastní senát a legie, oni ne."

Marcus unaveně kroutil hlavou.

Dav se přiblížil a několik lidí vyběhlo po schodech.

Vincentovi se při pohledu na to, co zbylo z Petronia, udělalo zle, ale neříkal nic, když mrtvolu hodili před ně. Přiblížila se další skupinka a při pohledu na jejich břemeno ho zamrazilo.

Byl to mrtvý Merki přibitý na kříž. Po chvíli se objevily další dvě takové trofeje. Vincent si všiml, že jednu skupinu vede Julius. Chvíli se dívali jeden druhému do očí, pak Julius mrzutě kývl a muži těžké kříže zvedli a upevnili je na místo hromadami kamení.

Vincent se podíval na těla visící na křížích. Ke svému zděšení viděl, že jeden ukřižovaný se ještě hýbe a upírá na něj zděšený pohled. Bylo to příliš, zvlášť taková smrt. Sáhl pro revolver, aby ukončil jeho trápení, byť to byl nepřítel.

„Ne!" vyštěkl Marcus.

Vincent zaváhal a odvrátil zrak.

„Ať tam visí, dokud neshnijí," vzkřikl Marcus a odpovědí mu byl rozzlobený řev.

Vincent se podíval na Andrewa, jenž tu mlčky stál a hleděl na umírajícího Merkiho.

„Tak teď víme, kdo je náš skutečný nepřítel," prohlásil Andrew ostře a ohlédl se na Marka. „Ted víš, proč se navzájem potřebujeme, protože oni jsou zpátky."

„Měl bys něco říct," radil Vincent a hlavou ukázal na dav.

„Tentokrát jsi mě rozhodně zahnal do kouta," prohlásil Marcus se studeným úsměvem.

Vincent kývl a stáhl se.

Marcus po něm loupl okem a pak se obrátil k lidu.

„Dnes znovu potvrzuji naše spojenectví se Suzdalem ve válce proti Karthům a merkijské hordě, jíž slouží." Zaváhal. „Od této chvíle je v Romě zrušeno otroctví."

„Glóry aleluja," vydechl Vincent a oči mu zářily dětinským nadšením.

„Tak - jsi spokojený?" zeptal se ho Marcus.

„Víc než spokojený," opáčil Vincent.

„Zatraceně, chlapče, a já si myslel, že s tebou budu manipulovat jako s figurkou na šachovnici."

„Ještě nikdy jsi neměl něco do činění s kvakerem z Nové Anglie,“ opáčil Vincent nevinně.

Při vyslovení jména „kvaker“ se mu sevřelo srdce, podíval se na kříž a zpátky na Marka.

„Ještě jedna věc.“

„Tak mluv.“

„Zakážeš i mučení?“

„Cokoliv. Hlavně už mě neotravuj, teď musím přemýšlet,“ Nevšímaje si jásotu Marcus sešel po schodech a chvíli si prohlížel trosky svého bývalého paláce. Pak zmizel v kouři.

Vincent se za ním díval.

„Plukovníku Keane!“

Vincent se ohlédl přes rameno. Po schodech přicházel vojín od Pětatřicátého.

„Co je sakra tak důležitého?“ štěkl Andrew, i když se stále usmíval nad rozhovorem Vincenta s Markem.

„Pane, byl jsem v budově senátu. Viděl jsem na stěně připíchnutý tenhle svitek. Napadlo mě, že ho budete chtít vidět.“ Andrew si papír vzal a rozbalil ho. Vincent se k němu připojil.

„Plukovníku Keane,“ stálo tu anglicky. „Nechte si, co zbylo z Romy. Se svými přáteli si na oplátku vezmu Suzdal. Určitě vyřídím pozdravy Kathleen i té ženě mladého Hawthorna. Šach mat. Cromwell.“

„Takže teď to víme jistě,“ zašeptal Andrew. „Pro nás to teprve začalo.“

Vincent natáhl revolver a došel ke kříži s Merkim, který na něj zoufale hleděl. Tvor zvrátil hlavu a ze rtů mu vyšla rozechvělá píseň. Vincent stiskl spoušť. Prve to myslel jako akt milosrdenství, ale teď už ne. S chladným uspokojením se díval, jak se Merki na kříži sesul. Natáhl kohoutek a znovu zamířil.

„Je mrtvý, Vincente. Nech ho být,“ řekl Andrew, jenž se k němu připojil.

Vincent přesto stiskl spoušť a pomalu vyprázdnil revolver do mrtvého těla na kříži.

* *

Rytmické dunění parního stroje v podpalubí rozvibrovalo palubu, když Ogunquit znovu ožila.

Cromwell, doběla rozpálený vzteky, se podíval na Merkiho. „Mohli jsme ho dostat,“ zavřískl.

Posádka, pobíhající po palubě a připravující loď k vyplutí na moře, se zarazila,

ohromil ji pohled na člověka, Yankeeho, vztekle ječícího na Merkiho.

Hulagar mlčel. Vuka popošel blíž.

„Zmýlil ses," štěkl Hulagar a natáhl ruku, aby Vuku zastavil.

„Jak se mi opovažuješ spílat!" zasyčel Vuka merkijský. „A navíc před dobytkem!"

„Mohli jsme to město získat. Mohlo to fungovat. Tys to zničil. Tamuka mi všechno řekl."

Vuka se na svého štítonoše podíval s ledovou nenávistí. „Už nejsi mým štítonošem," zavrčel.

Tamuka se v duchu usmál. Skutečně si přál, aby byl nechal Vuku jeho osudu. Až Jubadí odjede do věčných nebes, merkijská horda by pak dostala jiného qar qartha.

„Jak si přeješ, zan qarthe," řekl Tamuka.

„Za tuhle urážku si vezmu tvou krev," štěkl Vuka.

„To nemůžeš," pospíšil si Hulagar. „Tamuka ti zachránil život - to řekl tvůj bratr Mantu, který přežil. Teď mu na oplátku dlužíš svůj. Podle zákona tvé vlastní krve ho nemůžeš vyzvat, dokud ten dluh nesplatíš."

Vuka se otočil zpátky k Hulagarovi.

„Ani mě ne," řekl Hulagar klidně. „Jsem štítonoš tvého otce. Je zakázáno, aby syn vyzval svého otce, jeho bratry a štítonoše."

Vuka, pěnící bezmocným vztekem, tam jen stál.

„Nezahanbi nás před dobytkem." Hulagar skoro prosil.

Vuka, vzteky bez sebe, se otočil a odešel na záď.

Cromwell to celé sledoval. Slovům sice nerozuměl, nicméně pochopil, že mezi qar qarthovým synem a Hulagarem se odehrálo něco vážného. Také dobře věděl, že než to všechno skončí, jejich hněv se může obrátit proti němu.

„Dál není o čem mluvit," ohlásil Hulagar. „Neztratili jsme mnoho bojovníků. Vylákali jsme yankeeské vojsko na východ a teď zamíříme na západ pro skutečnou cenu." Bez toho, aby počkal na odpověď, odešel za Vukou a postavil se k zábradlí na zádi.

„Neztratili jsme mnoho," vybuchl Hamilkar. „Dva tisíce mrtvých a raněných, a polovinu z toho má na svědomí dav, co rozzuřil ten prašivý Merki."

„A přišli jsme o dvě těžká děla," přisadil si Cromwell. „A taky dvacet lodí, co zůstaly v románském přístavu. Nelíbí se mi to - oni tím něco získali. Buď jsme měli město dobýt a udržet, jak jsem doufal, nebo ho vypálit do základů a nic jim nenechat. Neudělali jsme ani jedno."

„Jsou teď odříznutí. Aspoň víme, že se o to Hinsen postaral.“

„To on jo,“ zabručel Cromwell. V Hinsenovi bylo něco, co ho vyvádělo z míry. Bylo dobře, že je z cesty. Došel k zábradlí na levoboku a zadíval se na břeh. Poslední lodi odrážely. Šach mat, pomyslel si s úsměvem.

Ta zpráva byla skvělé gesto na rozloučenou, maličkost, která se Andrewovi zadere pod kůži a znervózní ho. Ale toho ostatního skoro litoval. Na Vincentovi bylo něco, co ho ještě teď strašilo. On se mu aspoň nikdy nesmál. I když Cromwell věděl, že chlapec všechno nějak pochopil, nesmál se mu. Na chvíli ho to znepokojilo. Jakási vzpomínka vyplula na povrch. Co to bylo? Vincent ho opustil, víc si nepamatoval. Bylo tam ještě něco jiného, ale on si jenom vzpomínal, jak se později probudil a v ústech měl nakyslou pachuť zvratků.

Násilím tu vzpomínku zahnal.

Za necelý týden bude v Suzdalu. Tuhle část připravili také a on se poprvé za několik dní usmál. Zklamání zmizelo spolu se špatnou předtuchou.

KAPITOLA DESÁTÁ

„Rozhodně jsme se dostali do pěkné kaše,“ řekl Andrew.

V místnosti panovala stísněná nálada, všem se ve tváři ještě jasně zračilo vyčerpání.

„Doktore, začneme u tebe. Chci znát stav svého mužstva.“

Emil potřásl hlavou. „Z Pátého a obou baterií zůstaly jen zbytky. U pluku mají pětaosmdesátiprocentní ztráty a u baterií skoro stejně velké. Ti už jsou mimo.“ Odmlčel se a mrkl se na Vincenta s napuchlým a podobaným obličejem. Starosti mu však dělaly hlavně jeho oči. Nyní se v nich zračil chlad, a to bylo znepokojující. Andrew mu pověděl o incidentu s Merkim. Něco se v tom chlapci hrozně změnilo, teď ale prostě nebyla vhodná doba na rozhovor.

„Co se zbytku vojska týče, takový pochod jsem jaktěživ neviděl,“ pokračoval. „Je to horší než při gettysburském tažení a rozhodně se to vyrovná tomu, co kdy napáchali Konfederáti. Pokud můžu říct, tak skoro stovka mužů je po smrti, většinou z horka. Pár dalších jsme ztratili při obvyklých nehodách, vypadli z vlaku, náhodou jim vystřelila zbraň nebo je včera v noci zabili v hospodské rvačce.“ Podíval se na Marka.

„Když se sejdou vojáci dvou různých stran,“ opáčil Marcus přes Vincenta, který mu překládal, „zvlášť vzhledem k událostem minulého týdne, tak se určitě projeví jisté napětí.“

Emil nesouhlasně zavrtěl hlavou a pokračoval. „Celé vojsko by mělo odpočívat přinejmenším ještě tři dny, než tě vůbec napadne, že je někam poženeš, Andrewe. Jsou mimo. Nejmíň tisícovka si tak týden poleží. Zkus něco dřív, a chlapi budou kapat jako mouchy. Zatím můžeš děkovat své šťastné hvězdě, že Karthové neměli náladu bojovat.“

„V to jsem taky doufal.“ opáčil Andrew. „Už to, že jsme sem tak spěchali, vytvořilo dostatečný tlak, v to jsem totiž doufal.

Ale zaplatili jsme vysokou cenu. Ve městě máme jen asi devatenáct tisíc bojeschopných mužů,“ prohlásil, když si prohlédl poslední hlášení o stavu mužstva. „Kindred hlásí čtyři tisíce v Hispánii s patnácti děly. Měli jsme pět set mužů u mostu přes Kennebec, dvě stě u Penobscotu a Volhy a dalších pět set u zásobovacích stanovišť. Když spočítáme ztráty, pořád máme někde po cestě asi tisíc mužů.

Pánové, to znamená, že vzhledem k nové situaci to není nic moc.“

„A co legie?“ zeptal se Emil.

Andrew se podíval na Marka.

„Rozpustil jsem ji,“ prskl konzul vztekle. „Jsou politicky nespolehliví,“

„Nevylévej s vaničkou i dítě,“ ocitoval mu Emil.

„Proberu je. Tribunové jsou zatčeni. Vojáci by mohli vycvičit nové pluky, jak se budou tvořit.“ Odmlčel se. „Jakmile dostaneme zbraně.“

„To chvíli potrvá,“ ozval se Vincent. „Nejdřív musíme zabezpečit Suzdal. Ale právě teď bys měl začít bez odkladu cvičit nové pěchotní jednotky. Vyzbroj je píkami, čímkoliv. Nemůžeme slíbit, že se Cromwell nevrátí, až odejdeme.“

„Odejdete? Uzavřel jsem s vámi spojenectví a vy teď zase odcházíte a necháváte nás na holičkách? Potřebuji podporu.“

Na Marka se obrátil Andrew. „Jestli Suzdal padne, můžeme klidně všechno spálit a odejít do lesů,“ podotkl tiše. „Pak už je nic nezastaví. Bitvu musíme vybojovat tam. Všechno, co ti můžeme dát, je tam.“

„Takže tě převezl,“ řekl Marcus téměř smutně.

„To rozhodně udělal,“ přitakal hořce Andrew.

„Tak jak se to podle tebe dá zvrátit?“

„To zatím ještě nevím,“ přiznal Andrew. „Proto jsem svolal poradu štábu. Právě teď mě napadá jen to, že odvedeme vojsko do Hispánie, naložíme ho do vlaků a dojedeme ke zničenému Kennebeckému mostu. Zbytek cesty dojdeme pěšky.“

„To bude téměř nemožné,“ namítl John Mina.

„Jak to, Johne? Tohle musím vědět.“

John zvedl svazek telegramů a papírů. „Z několika důvodů. Sem jsme přijeli se zásobami na pětadvacet dní a zatím jsme osm dávek spotřebovali. Už jsem tady zkontroloval skladiště. Při románském tažení proti Tugarům padlo hodně dobytka. Pole nikdo neosil. Tihle lidé jen tak tak přežili minulou zimu. Můžeme dostat obilí i tu trochu hovězího a vepřového, co mají, až k trati. Ale tam začínají problémy.“ Zvedl telegram a začal číst. „Od Kindreda. ‚Podle rozkazu byl vypraven průzkumný vlak. Padesát mil východně od Kennebeku několikrát přerušené telegrafní dráty. Vlak zastavil třicet mil východně od Kennebeku, hlásí řadu požárů podél trati. Kontakt přerušen, žádná další hlášení.“

„Čert aby je všechny vzal,“ zaklel Andrew a praštil pěstí do stolu.

„Soudíme,“ pokračoval Mina, „že doteď zničili až šedesát mil trati, takže dráha končí dobrých dvě stě padesát mil od naší hranice. To je minimální vzdálenost, kterou musíme ujít pěšky.“

„Při standardním pochodu patnáct mil za den bychom tam mohli být asi za dvacet dní,“ řekl Emil s nadějí v hlase.

„Dejme tomu, že to zkusíme,“ pokračoval John a při řeči se rozehříval. „Vojsko bude potřebovat skoro třicet tun zásob na den, aby mohlo pokračovat v cestě. Nemůžem z těch kluků udělat soumary a naložit je jídlem na osm dní. Voják se bude vždycky chovat jako voják - buď to sní, nebo to zahodí, zvlášť když bude horko. A cestou toho moc neseženeme. Ta step je pro pěchotu jako poušť.

Jeden den cesty od konce dráhy budeme potřebovat třicet volských potahů jenom na chleba. Už jsem to kontroloval - Romani nemají moc těžkých vozů s dvouspřežím a koně jsou tu přišerně drazí a je jich hrozně málo. Když zapráhneme voly, urazíme jen deset až dvanáct mil denně, protože oni prostě víc nezvládnou. A i když s sebou poženeme dobytek na porážku, na dvoudenní pochod budeme potřebovat šedesát vozů.“

„Tomu nerozumím,“ ozval se Vincent.

„Prosté. Vozy na první den se budou muset otočit a potrvá jim zase den, než se vrátí. Ale pochopte, že čím dál dojdeme, tím to bude horší. Po čtyřech dnech cesty se budou vracet vozy na čtyři dny a další zase pojedou za námi, a to jsme pořád urazili teprve pětačtyřicet padesát mil. V této chvíli mluvíme o dvou stech vozech. Když se budeme bavit o vozovém zásobování na cestě dlouhé dvě stě padesát mil, tak z toho začnete mít noční můry.“

Muži jen ohromeně seděli, tahle logistická noční můra je úplně připravila o řeč. John se usmál jako učitel, který svým žákům právě předložil neřešitelný problém.

„Teď doufám chápete, proč jsem chtěl k dráze, místo abych dělal zásobovače a koordinoval průmysl,“ pokračoval John. „Musíme předpokládat, že se tu budou potloukat Karthové. Jestli odříznou byť jediný vlak, vojsko začne mít brzy hlad. Když odříznou celou trať, vojsko do tří dnů umře hlady. Budete muset celou dráhu

zabezpečit. Vzpomínáte, jak Mosby v roce 1864 úplně zničil naše zásobování, a to měl jenom pár set mužů? Tady to bude totéž. Máme jenom pár koní. Co my víme, tak ti zatracení Merkiové mohli Cromwellovi klidně dodat koně. A na stepi by mohli být merkijští nebo tugarští jezdci.

Proto navrhuju, že budeme potřebovat pluk a pár děl, co budou hlídat zásoby na každý den, a aspoň sto, radši dvě stě mužů, kteří budou chránit vracející se vozy.“

„To je spousta mužů,“ vyštěkl Andrew. „Mluvíš o dvaceti i víc plucích. Sakra, člověče, to je půlka naší bojeschopné síly, jen aby nám sakra kryla týl.“

„Já bych radši víc,“ naléhal John. „Budeme muset chránit i celou trať až do Romy. Stačí, aby prorazilo půl tuctu jezdců a vytáhlo čtyři pět kolejnic, nebo je nařízli, aby praskly pod vlakem, a celé se nám to rozsype.

A pak je tu ještě něco, co jsem zatím ani nespočítal. Ten padesátímílový úsek bez vody. Když spočítáme, že muži stačí na den dva kvarty-“

„V současném horku to bude těžko stačit,“ namítl Emil.

„I při tomhle minimu,“ a John chvíli nahlížel do svých poznámek, „můžou nést vodu na několik dní. Jenže pak budeme potřebovat dvě stě vozů, každý na tisíc liber vody, a tím se postaráme jen o mužstvo. Ještě horší na tom je, že budeme potřebovat padesát vozů navrch jenom pro voly, kteří tu vodu čtyři dny potáhnou. A pro koně počítejte dalších sto vozů s vodou. Nejhorší ale je, že až se naše zásobovací linie dostane k tomu suchému úseku, budeme moct na každý vůz naložit mnohem méně potravin, poněvadž budeme potřebovat čtvrt tuny vody pro každého zapraženého vola. Sem jsme cestovali nalehko s koňmi jen pro dělostřelectvo. Ale zpátky budeme muset táhnout munici pro děla i pěchotu, pokud se chceme na konci zúčastnit boje. Takže připočtěte ještě stovky koní, vozy s vybavením a tuny vody pro zvířata. A roste to geometrickou řadou.

A kam se nakonec dostaneme se všemi těmi vozy a tažnými zvířaty? Potrvá nám týdny přivést je všechny z Romy a čas sklizně se rychle blíží. Kdybychom jim sebrali všechno, co mají na přepravu, mohlo by je to zničit. A i kdybychom všechno sehnali, máme jenom asi dvěstě valníků, na kterých bychom to mohli přepravit na konec dráhy. To by znamenalo posílat deset vlaků denně tam a zpátky celé dny, jen abychom získali dost povozů aspoň pro začátek. A to nepočítáme objem potravin, tisíce sudů na vodu, dřevo pro lokomotivy a převoz mužstva.

Jinými slovy,“ zakončil John tiše, „se to prostě nedá zvládnout.“

„Posledně to vypadalo skoro snadné,“ poznamenal Andrew smutně a zakroutil hlavou.

„Tehdy jsem měl připravené rezervní plány už měsíce dopředu,“ vysvětloval John. „Měli jsme vlastní základnu. Dávky potravin byly připravené, zabalené a uskladněné, na rozdíl od toho, co potáhneme tentokrát. Jeden vlak denně uveze víc než sto vozů a dokáže zásobovat celé naše vojsko. Čtyři vlaky jezdící po zabezpečené trati dokážou

zásobovat celé vojsko ze základny pět set mil daleko. Vlak znamenal revoluci v zásobování a pohyblivosti. Celý plán byl založený na tom, že až do Romy povede zabezpečená dráha.

Cromwell to celé zničil ani ne s tisícovkou lidí.“

„Nebo Tugarů,“ připojil se Marcus a nevěřícné kroutil hlavou.

„Slyšel jsem, jak kdysi kdosi řekl, že amatérští generálové studují strategii, profesionálové logistiku,“ prohodil nešťastně Andrew. „A já měl moc práce, abych si vůbec lámal hlavu s podrobnostmi.“ Podíval se na Minu s novou úctou. Uvědomil si, že si jsou mnohem podobnější, než si původně myslel. Večer často špatně usínal, když si představoval všechny možné situace, jimž by mohl jednoho dne čelit na bitevním poli, a jak je vyřešit. John nejspíš dělal totéž, žongloval s čísly a neustále se mučil tím, jak jejich ve skutečnosti málo. Proč ho sakra nikdy nenapadla tato možnost? říkal si žalostně. Cromwell sice byl divoká karta, jenže Andrew vždycky předpokládal, že ten všivák prostě odplul na jih a zmizel. Ani v nejhorších nočních můrách si nepředstavoval, že by se Cromwell zaprodal Merkiům, vyzbrojil jejich poskoky a vytvořil flotilu obrněnců, kterou by použil proti němu.

„Před vznikem železnice se stávalo jen zřídkakdy, že by vojsko operovalo dál než na padesát mil od zásobovací základny,“ vykládal John. „Dál se to prostě zvládnout nedalo. Jedinou možností je skoro všechno sebrat cestou, jako to dělali Billie Sherman a Napoleon. Budeme muset urazit pět set mil a na celé cestě můžeme získat potraviny jen na pár dní,“

„Je nějaká naděje, že nám generál Hans vyrazí naproti po železnici? Kdyby to udělal, museli bychom urazit jenom asi šedesát mil,“ ozval se Emil.

„Nedám v sázku celou armádu jen proto, že budu v něco doufat,“ odpověděl Andrew. „Hans má po ruce jenom jednu vycvičenou divizi. A kromě toho jsme sebrali všechno, co mohlo jezdit po kolejích.

Takže, pánové,“ pokračoval unaveně, „naše první alternativa nepřichází v úvahu. Cromwell si to musel docela hezky spočítat. My teď musíme přijít na lepší způsob, jak to všechno zvládnout.“

Zaklepání na dveře rozhovor přerušilo. Andrew se usmál, když do místnosti vstoupil Chuck Ferguson. Nesl se dost škrobeně s poručíkem Bullfinchem po boku.

„Cesta byla příjemná?“ zeptal se Andrew. Fergusonovy rozpaky u něj vyvolaly úsměv.

„Pane, v životě jsem neseděl na koni, a pak mi rozkážete, abych sem přijel z Hispánie za den. Co živ budu, už nikdy se k žádný z těch potvor nepřiblížím.“ Došel k židli a opatrně se posadil. Když se jeho pozadí konečně setkalo s tvrdým dřevem, zašklebil se. „Nemá někdo něco k pití?“ zaúpěl.

Emil se podíval na Andrewa, jenž kývl na souhlas, a pak sáhl do kapsy kabátu,

vytáhl plácačku a poslal ji přes stůl. Chuck do sebe kopl slušného panáka, ale když si všiml, jak Andrew vrtí hlavou, dalšího si nedal.

„Už je to lepší. Díky, pane.“

„Naleju vám zbytek do čutory, hned jak to skončí,“ slíbil Emil a vzal si plácačku zpátky. Výbuch smíchu přerušil napětí, které následovalo po Minově depresivním hlášení.

„Nějaké další návrhy, pánové?“ zeptal se Andrew.

„A co zamířit na sever a vydat se podél lesa?“ zeptal se Emil. „To je jen asi šedesát mil navíc. V lese to pro muže bude snazší než na otevřené stepi, a když pošleme zvědy, aby našli potoky, vyřešíme tím problém s vodou.“

„V lese to bude peklo, jestli tam poslali nějaké záškodníky,“ namítl Andrew. „Ve stepi aspoň vidíme, kdo se blíží. A kromě toho budeme stejně potřebovat most, abychom se dostali přes Kennebec a Penobscot.

Bál jsem se, že Mina zamítne můj první nápad,“ pokračoval. „Johne, co bychom potřebovali, abychom mohli naložit kolejnice a znovu postavit trať do Kennebeku a most přes řeku?“

„Máme v Hispánii dost velkou zásobu, aby to vystačilo tak na čtyřicet mil trati,“ odpověděl John. „Kdybychom se vykašlali na přesný rozchod a upevnění, dokázali bychom za den položit pár mil. Ale most - to bude potíž. Budeme muset nařezat několik tisíc sáhů dřeva. Může to trvat měsíce, a to mluvíme jen o Kennebeku. Musíme předpokládat, že Penobscotský most je taky dole. Doma měl generál Haupt materiál na most připravený a nařezaný. Takový přepych my nemáme.

Druhou možností by bylo zapomenout na most a lokomotivy i vagóny prostě přetáhnout přes řeku, abychom měli na čem vézt zásoby. Vojsko pak může pochodovat.“

„To zní šíleně,“ přerušil ho Emil.

„Tak těžké by to zase nebylo,“ opáčil Mina. „Ale stejně by nás to zdrželo o pár týdnů, a oni nám pořád můžou dělat díry do trati rychleji, než je dokážeme opravovat. Nezapomínejte, že je tu stále otázka ochrany celé trati. A co se mostů týče, potrvá několik měsíců, než vlaky zase budou jezdit přes tu řeku. Nejhorší je zatím to, že všechny lokomotivy jsou na této straně řeky.

A jakmile se dostaneme dost daleko na západ, všechny naše vlaky by mohly být ohrožené. Když teď ztratíme lokomotivy, tak je skutečně po nás.“

„Jedna možnost je po zemi, druhá po moři,“ ozval se Ferguson.

„Co tím myslíte?“ chtěl vědět Andrew a pomalu se usmál.

„No, pane, kapku jsem přemejšlel.“

„Nic jiného on nedělá,“ pochvalně se zasmál John.

„No, já nejsem žádný odborník přes válčení. Než začala válka, na univerzitě jsem studoval strojařinu. Ale vy jste ani nemluvili o strategii, jak se postavíme Cromwellovi.“

„Fergusone, opravdu navrhujete to, co si myslím?“

Ferguson s úsměvem kývl.

„Proto jsem ho tady chtěl mít,“ řekl Andrew a viditelně se uvolnil, když vycítil, že Ferguson má opravdu nějaké řešení.

„Co to tady vy dva plácáte?“ zeptal se Emil. „Upřímně řečeno, mně se pořád líbí můj nápad s lesem.“

„Podle mě tady pan Ferguson říká, že bychom měli vybudovat loďstvo,“ prohlásil Andrew.

V tento nápad doufal, i když už žádná naděje nebyla. Nařídil Fergusonovi, aby přijel z Hispánie a cestou celý problém zvážil. Otázkou nyní bylo. jestli se to v této zemi dá dokázat.

„Cromwell má všechny výhody a zatím nás na každém kroku převezl,“ prohlásil. Ten dopis byl bolavé místo. To, jak Cromwell vyhrožoval jeho a Vincentově ženě, byla rána pod pás, jenom doufal, že to Cromwell přece jen neudělá. Ale výraz „šach mat“ se mu zaryl do duše. Cromwell s ním soupeřil od chvíle, kdy se setkali, a když teď mohl tomu soupeření povolit uzdu, zvítězil nad ním ve všech bodech. Ta noticka mu dělala mnohem vetší starosti, než si byl ochoten přiznat.

„Pánové, on čeká, že zpátky půjdeme pěšky - to je jediný způsob. Kdybychom to udělali, tak plánoval dobře. Musíme udělat něco nečekaného.“

Přerušil ho Vincent, který až doposud Markovi tiše překládal rusko-anglickou konverzaci. „Musíme zajistit bezpečnost Romy a zároveň si chránit kůži, na to nesmíme zapomínat. Jediný způsob, jak vyřídit jeho lodě, je postavit si je taky.“

Marcus se při překladu potěšené usmíval.

Andrew si všiml, že se konzul začíná uvolňovat. Chápal jeho znepokojení. Koneckonců to vypadalo, že armáda prostě stáhne ocas mezi nohy a poběží domů.

„Loďstvo?“ zeptal se Mina. „Chucku, mně se tvá práce vždycky líbila. Sakra, to tys přišel s tím nápadem na železnici a navrhl jsi většinu strojů, co tu máme. Ale Bože, tohle je něco jiného.“

„Poslechněme si ho,“ řekl Andrew. „Pak uvidíme, jestli je ten kluk šílený nebo ne.“

„Poslal jsem sem telegram Johnu Bullfinchovi, než jsem odjel z Hispánie. On to ověřil a řekl mi, že jsme zajali tucet karthských galér. Taky máme osmnáct

románských a pár tuctů nákladních lodí. Ty transportéry jsou velké dopravníky na obilí, široké a prostorné.“

„Ti pitomci je měli všechny spálit,“ zazubil se Bullfinch.

„Tomu zabránil svobodný lid Romy,“ poznamenal Andrew a podíval se na Marka.

„Karthské lodě jsou docela dobré - dvě řady vesel, dva muži ke každému veslu, pár jich má řady tři,“ pokračoval Bullfinch. „Ty větší pojmou dvě stě veslařů a unesou každá ještě dvacet třicet mužů. Dohromady máme dost lodí tak pro čtyři tisíce mužů.“

„Můžeme doplout ke Kennebeku nebo Penobscotu a dopravit tam zásoby,“ vyhrkl vzrušeně Mina.

„Jeden obrněnec zakotvený u ústí řeky by to rychle vyřídil,“ namítl Andrew. „Cromwellovo loďstvo by ty lodě mohlo rozstřílet na vodě.“

„Tak k čemu nám budou?“ chtěl vědět Emil.

„Použijeme je, abychom vytvořili vlastní loďstvo,“ prohlásil vítězoslavně Ferguson.

„Jak?“

„No, já nejsem moc na dějepis, ale na pár hodin jsem musel chodit, i když jen Bůh ví, proč by měl budoucí inženýr plýtvat časem na takové věci.“

„Nezapomeňte, že já před válkou dějepis na univerzitě učil,“ podotkl Andrew, „takže tuhle debatu raději ukončímé, poněvadž, synku, vy tvrdohlavé inženýrské typy ji prohrajete.“

Místnost vybuchla smíchem nad Fergusonovými rozpaky.

„Jak jsem říkal, pane,“ pokračoval Ferguson, „byly to ty nejlepší zatracený přednášky, na jaké jsem kdy chodil.“

„To už je lepší,“ pochvaloval si Andrew svým nejlepším učitelským tónem.

„No, pane, pamatuju se, jak tihleti Římani,“ a kývl na Marka, „bojovali v jedné válce, zaboha si nemůžu vzpomenout které, protože to vypadá, že bojovali pořád.“

„První punská válka,“ řekl Vincent latinsky.

Andrew se povzbudivě usmál, jako učitel potěšený schopným studentem.

„Kartáginci měli dokonalou námořní převahu, jelikož Římani do té doby ještě nikdy na moři nebojovali. Římani zajali jednu kartáginskou galéru, rozebrali ji kousek po kousku a ty kousky použili jako vzory. Pak sestavili první montážní linku v dějinách a postavili celou flotu, zatímco římští vojáci nacvičovali veslování na lavicích na pláži.“

Marcus se potěšené usmál. „Tu první flotu postavili bohové našich otců. Flota, na

které se naši předkové dostali na tento svět, byla druhá. Tak jsme se podle Variova vyprávění dostali sem na Valdennii během velké války s Karmou,“

„Variovo vyprávění?“ zeptal se Andrew, u něhož to vzbudilo zvědavost.

„Popisuje, jak naše flota spadla do velkého oceánu světla a dorazila sem, když se vydala porazit Karthy. Je to zachytilo taky. Poté, co se dostali sem, odpluli na jih, zatímco my jsme pro sebe zabrali tuhle zemi. Všechno je to zapsáno.

Takže vy jste o tom věděli?“ zeptal se Marcus vzrušeně a rozhlížel se po ostatních.

Andrew kývl.

„Tak mi řekni, zvítězili naši božští předkové, sám velký Cincinnatus?“

„Kartágo jste zničili,“ sdělil mu Andrew, ačkoliv by nikdy nepřiznal, že on v jejich stoletém zápase s Římem osobně vždycky fandil Kartáginců.

„Jak jsem říkal,“ pospíšil si Ferguson a zašklebil se na Vincenta, že ho přerušil. „No, takže mě napadlo, že rozeberem jednu z těch karthských lodí až do posledního kolíku a kousky očíslujem. Máme v mužstvu stovky tesařů - ti na to budou nejlepší. Pak zřídíme montážní linku. Ale trochu to vylepšíme. Máme dost železa na hřebíky, takže prkna prostě přitlučeme.“

„Potečou jako cedníky,“ namítal Bullfinch. „A kde seženeme všechno to vyschlé dřevo?“ „K čertu s vyschlým dřevem. Postavíme je z čerstvého - tak to nejspíš stejně udělali i Římani. A co, že do nich poteče. Tak holt budeme až do Suzdalu vylívat vodu. Potřebujeme je jenom dostat tam a vybojovat tu bitvu s Karthy. Později si můžeme postavit lepší lodě.“

„A kde proboha seženeme všechno to řezivo?“

„Nahoře na Tibeře na kraji lesa stojí pila, kde jsme začali řezat pražce pro železnici. Můžeme přejít na prkna a žebra, to je jen otázka pár dní. Už mají slušnou zásobu sáhového dříví, čeká jen na úpravu.“

„To je dobré.“ procedil Emil. „Takže postavíme lodě, dáme na ně plachty nebo vesla a pak se střetneme s Ogunquit nebo jedním z těch zatracených dělových člunů a skončíme v moři třísek a s dvaceti tisíci utopenci.“

„Uděláme obrněnce,“ poznamenal tiše Ferguson.

„Ty ses asi pomát!“ vyjel Mina.

„Možná to chce trochu šílenství, abychom se zachránili,“ prohlásil Andrew. „No tak, Chucku, poslouchám.“

V místnosti se rozhostilo ticho.

„Pane, co udělal Cromwell? Sundal z Ogunquit palubu a přeměnil ji na obrněnce. Stejné jako to rebelové udělali s Merrimakem. Můžeme udělat totéž s těmi obilnými koráby, aspoň pro začátek.“

„Ale ty lodě nejsou navržené na velkou váhu,“ namítl Bullfinch.

„Tak uděláme, co půjde. Sakra, můžeme mít volnou palubu, jako měl Monitor, a nahoře dělovou nástavbu se šikmými stěnami. Kdybych měl čas, dokázal bych vymyslet i tu otočnou věž, ale dokonce i Ericssonovi to s první verzí trvalo čtyři měsíce, a já bych řekl, že tolik času nemáme.

Takže uděláme tu palubu a uprostřed postavíme jen malou střeleckou věž. Nemusí být vůbec pohyblivá. Prostě ji tam připevníme a po stranách vyřízneme střílny.“

„Slyšel jsem, že na Mississippi postavili dělový člun z ničeho za třicet dní,“ ozval se Bullfinch s nadšením.

„Myslíte, že to zvládnete taky?“ zeptal se Andrew.

„No, to se dá zjistit jenom jedním způsobem, pane,“ odvětil Ferguson.

„Tak počkat,“ vykřikl Mina. „Kde tak asi vezmete plechy, energii, děla a munici?“

„Všechno to právě teď leží v Hispánii, pane,“ odpověděl klidně Chuck.

John začal prskat, pak rozčileně rozhodil rukama a zase se posadil.

„Napadlo mě to cestou sem, pane, po ty zatracený Vija Opia nebo jak se to jmenuje.“

„Via Appia,“ opravil Vincent.

„Správně, Appia. No, už jsme vedle ní položili dvacet mil traťového svršku od Hispánie sem. Jakmile se dostaneme na konec našeho podloží, přesuneme se na tu Appiovu silnici a položíme koleje přímo do srdce města a do přístavu.

Vezmem lokomotivy, a jak pojedeme sem, budeme za sebou strhávat koleje. Jakmile se dostanem do přístavu, sundáme z lokomotiv parní stroje, přendáme je na dělové čluny a máme energii. S těmi novými stroji pojedou jako blesk. Budete mít šedesát mil kolejí a hřebů na plechy a cokoliv, co budete potřebovat ze železa.“

„Dobrý Bože, Andrewe, vy ho to skutečně necháte udělat?“ vykřikl John. „Chucku, už jsme kamarádi pár let, ale u tohohle se rozloučíme,“ pokračoval rozohněně. „Mluvíš o tom, že zničíš všechnu naši práci.“

„Johne, nechci tu žádné citové výlevy,“ zarazil ho Andrew. „Jestli ten plán není v pořádku, tak nám to řekněte.“

„Tak jo, Andrewe,“ odsekl John vztekle. „Nejlepší, co naši dělníci zvládli, bylo asi půldruhé míle za den. Takovým tempem to sem potrvá třicet dní,“

„Souhlasím,“ ozval se znovu Chuck, „když stavíme trať tak, aby vydržela. Tahle bude dočasná. Hodit na zem pražce, nezdržovat se s hřebováním všech, přibít jen tak čtvrtý nebo pátý, dost na to, aby to koleje udrželo na místě. V Hispánii je uskladněno dost materiálu na čtyřicet mil. Těch dalších dvacet prostě vykucháme.

K čertu s vyměřováním. Ta Appiova silnice je docela rovná - slyšel jsem, že tihle Romani nebo Římani cesty stavět uměli. Podle mě zvládneme tak čtyři míle za den, to přinejmenším, když budeme mít šichty na den a noc, a dráhu a mašiny sem dostaneme do patnácti dnů.“

„Johne, je to možné?“ ujišťoval se Andrew, než mohl Ferguson pokračovat.

„Jistě, dá se to zvládnout,“ opáčil John, „ale já osobně o tom pochybuji.“

„Ale je to proveditelné?“ naléhal Andrew.

Mina se na Chucka zamračeně podíval a pomalu kývl. „Tak jo, dostaneš koleje a lokomotivy do města. Co pak?“

„No, trochu jsem to propočítal. Koleje váží dvacet liber na stopu. To je asi sto tun na míli.

Kolik podle tebe ty transportní lodě uvezou, Bullfinchi?“

„No, každá tak několik set tun.“

„Tady to máme. Na palubu prostě položíme kolejnice a přibijeme je hřebíky. Z dalšího železa postavíme ty střelecké věže, dáme na to několik vrstev kolejnic a pod to ještě pražce. Uděláme je osmnáct stop na osmnáct, aby to bylo jednodušší, tak to bude stejná délka jako u kolejí. Plechy budou vážit kolem sto padesáti tun.

Stroje sundáme z podvozků. Sakra, v dílnách to děláme pořád. Nevím moc o tom, jak funguje lodní pohon - tady mi budeš muset pomoct, Bullfinchi.“

Bullfinch se na Fergusona zakřenil. „Flotila, zatracená flotila, která tomu všivákovi Cromwellovi podrazí nohy! Kruci, toho holomka jsem nemohl vystát hned od prvního dne na palubě Ogunquit a od ty doby to šlo jenom z kopce.“

„Držte se tématu, pane Bullfinchi,“ přerušil ho Andrew.

„Pardon, pane,“ omlouval se Bullfinch vzrušeným hlasem. „Můžeme udělat jednu ze dvou věcí, pane. Jednodušší je postavit koleso. Ale potíž je v tom, že je pak musíte celé oplechovat. Šroub je rozhodně lepší, ale moc o nich nevíme, jak mají být velké vzhledem ke stroji a váze lodi. Tohle všechno zná Cromwell, já ale ne. Viděl jsem jeden z těch Ericssonových monitorů v suchém doku. Šroub měl dobře osm stop napříč. Ale bude to riskantní.

A napojení strojů je zase něco jiného. Na našich jsou malé válce s rychlými otáčkami. Lodní stroje jsou mnohem větší a otáčejí se pomaleji. Budete muset vyrobit nějakou redukci. Koleso se prostě nemůže otáčet stokrát za minutu.“

„Johne, dokážeme postavit ty převody?“

„Těžko za tu dobu, co žádáte. Uděláme to s koženými klínovými řemeny, tak snížíme rychlost šroubu. Mohli bychom vzít pár kol z vlaků, přinznout je a nasadit. Mělo by to fungovat.“

„Neměli bychom vyzkoušet oba systémy, koleso i šroub?“ zeptal se Andrew.

„To je dobrý nápad, pane,“ ozval se Ferguson. „Když máte takovouhle rychlovku, postavte dva systémy. Tak aspoň když jeden selže, ten druhý by mohl vyjít.“

„Vincente, kolik těch obrněnců má?“

„Viděl jsem třináct menších dělových člunů, pane, s jedním nebo dvěma děly. Ale Ogunquit, to teda byla pěkná obluda - aspoň deset děl.“

„Máme dost na to, abychom postavili deset od každého,“ prohlásil Andrew. „Ale pořád zbývá Ogunquit. Fergusone, co vy na to?“

„Dejte mi pár měsíců, pane, a mohl bych postavit něco, co by se jí vyrovnalo.“

„My ale nemáme pár měsíců,“ namítl Andrew ostře.

„Tak kolik, pane?“

„Kolik na čluny?“

„Třicet dní na obrněnce. S trochou štěstí budeme mít sedmdesát osmdesát veslic pro dopravu.“

„Dávám vám tedy třicet dní.“

„Takže vy s tímhle šílenstvím skutečně souhlasíte?“ vyjel John.

„Johne, pokud nemáte sakra lepší návrh, tak souhlasím.“

„A co děla, pane?“ opáčil John. „Dost dobře nemůžeme jít proti jejich dělovým člunům vyzbrojení jen čtyřliberkami.“

„Nemůžete odlít větší?“

„No, získali jsme dva padesátiliberní kusy. Mimochodem, je to hrůza. Myslím, že bych to mohl zvládnout. Zdejší slévárna vyrobí několik tun za den. Musíme ji pěkně rychle upravit na šest nebo sedm.“

„Radil bych karonády, pane,“ přerušil je Bullfinch.

„Co prosím?“

„Používaly se na moři od revoluce, pane. Mají krátkou hlaveň a jsou menší, takže se s nimi bude líp manipulovat v těch střílnách, co o nich mluví Ferguson. Je na ně potřeba polovina kovu co na ty dlouhé kusy.“

„Tak kde je v tom háček?“ chtěl vědět Chuck.

„Dostřel. Přes tři čtyři sta yardů už nic moc nedokážou. A těžká děla nás můžou držet i na míli daleko. Jenže tahle se zase mnohem rychleji nabíjejí a z množství kovu z jedné čtyřicetiliberky můžete odlít dvousetliberní karonádu.

Ale vzpomeňte si, pane, že většina střelby mezi Monitorem a Merrimakem

proběhla na sto yardů. Chvílemi se málem dotýkaly.“

Andrew se podíval na Johna.

„Když mi dáte železo, tak je odliju. Ale budu je muset udělat silnější, kvůli bezpečnosti, a laufy budou sakra křivé - tady je prostě rovné udělat nemůžu, ani kdybych chtěl.

Ale při tom dostřelu, co o něm mluví Bullfinch, bude jedno, jestli střílí za roh nebo ne.“

„A co prach?“ ozval se Emil. „Ta velká děla mají spotřebu jako blázen.“

„Stejně jako minule. Vykopeme latríny kvůli dusičnanům. Ze dřeva získáme uhlí. Co síra?“ John se podíval na Vincenta, který otázku rychle přeložil Markovi.

Konzul chvíli přemýšlel, pak se usmál.

„V Brindusii mají nějaké horké prameny,“ překládal

Vincent s úlevou v hlase. „Sto mil po pobřeží a asi dvacet do vnitrozemí.“

„Ale je tu ještě jedna otázka,“ vložil se do hovoru Bullfinch. „Jak silný má plech?“

Všichni se s nadějí podívali na Vincenta.

„To netuším,“ odpověděl mládenec. „Těch pár zajatců, co jsme pochytali, byli jenom obyčejní řadoví pěšáci s píkami. Žádný nikdy nebyl na palubě Ogunquit ani na dělovém člunu a všichni tvrdí, že ty lodě jsou zahalené tajemstvím.“

„Nějaké návrhy, pane Bullfinchi?“ zeptal se Andrew.

„Prozatím bude asi nejlepší, když to probereme s plukovníkem Minou, pane,“ navrhl Bullfinch. „S těmi padesátiliberkami to bude nejjednodušší. Už jsme dvě získali a taky pár set nábojů. Kdybychom je ale dokázali upravit pro větší ráži, cítil bych se mnohem líp.“

„Bude to v podstatě otázka kovu a co s ním půjde udělat,“ řekl John. „Ještě nikdy jsem s velkorážními kanóny nepracoval a tady nebudeme mít prostor na pokusy a omyly.

Nerad bych zkoušel cokoliv nad padesát liber, protože na ty aspoň máme model v tom, co vyrobil Cromwell. Víme, že fungují. Karonády musejí vydržet menší nápor. Velkou otázkou je, kolik plechu Tobias má. Jestli svou loď opevnil proti dvanáctiliberkám, tak ho určitě potopíme.“

„Myslím, že tak hloupý není,“ namítl Andrew.

„Taky bych řekl,“ poznamenal John. „Ale faktem je, že už teď žádáte příliš. Zkusím jít až na pětasedmdesátiliberní kusy. Dejte mi den na výpočty a třeba z toho vymáčknu dost děl, aby bylo jedno na každé lodi. Pravdou je, že se dozvíme, jak jsme vlastně silní, teprve až se do něj pustíme.“

Všichni se na chvíli odmlčeli, když si uvědomili, do jak nejistého podniku se pouštějí.

„A co naše ostatní děla?“ zeptal se nakonec Andrew.

„Á, na ty jsem samozřejmě nezapomněl,“ řekl Ferguson. „Budeme mít skoro dvě stě lodí. Máme sto děl. Je to prosté.

Boky jejich i našich galér budou tlusté jen pár palců. Zblízka bude zničující i střela ze čtyřliberky, dokonce i soustředěná palba z mušket.“

„Tak se budeme řídit tímhle plánem, i když bych ho rád trochu vylepšil,“ prohlásil Andrew.

„Co budou dělat Romani?“ otázal se Marcus.

Andrew se opřel a zasmál se. „Marku, bez vás by to vůbec nešlo. Co takhle pro začátek pět tisíc mužů, aby nám pomohli na železnici, a dalších deset tisíc na člunech? Všichni budou pracovat po šichtách dnem i nocí.“

„Po šichtách?“

„Neboj, to se naučíš. Pak budeme potřebovat pár tisíc lidí, co budou kopat latríny kvůli sánytru, čistit síru a kácet stromy. Prostě se pak zeptej Johna - on ti to pomůže zorganizovat.“

„A při boji?“ zeptal se Marcus chladně.

Andrew si náhle uvědomil, že kromě Bullfinche a hrstky mužů je pro celé jeho vojsko boj na moři naprostou záhadou. Bez Románů by byli skutečně ztraceni.

„Dobrý Bože, pane, tam budeme tvé lidi potřebovat ze všeho nejvíc. Doufám, že povelí většině lodí a budou součástí posádek.“

„Takže nás nakonec budete potřebovat i k boji,“ prohlásil Marcus s ponurým úsměvem. Konečně se zatvářil spokojeně. „Pomohli jste mi zachránit město. Chci vám to oplatit, aby Romani i Rusové věděli, že v tomto spojenectví jsou si rovni.“

Andrew se také usmál. Kdyby sem dorazil větší počet Merkiů, právě románští vojáci by znamenali rozdíl, pokud by to vůbec bylo možné, když teď Merkiové znali tajemství střelných zbraní a páry.

„Říkal jsi, že máš nějaké nápady,“ ozval se znovu Marcus. „Jaké?“

„Tady budeme zase potřebovat tvou pomoc, Marku. Musíme Cromwella zmást. Jestli ho vůbec napadne, co tu děláme, mohl by se sem za pár dní vrátit a udělat nám ze života peklo. Chci, aby to bylo naprosté překvapení.

Nejdřív chci rozhodit bezpečnostní síť nejméně padesát mil od měst. Na hlídkování bude potřeba několik tisíc mužů. Důležité bude, aby muži, kteří na to budou určeni, nevěděli naprosto nic o tom, co se děje ve městě, pro případ, že by je zajali, takže je musíme vybrat a odeslat okamžitě. Pak, a to je nejdůležitější, chci, aby si Cromwell

myslel, že se vracíme po zemi.

Proto vyčleníme aspoň tři nebo čtyři vlaky, které pošleme na západ. Pár jich obrníme, jako jsme to udělali za tugarského obležení - už na to máme dvě stě obrněných vagónů. Budeme potřebovat pár tisíc lidí, aby zabezpečili železnici. Velet tomu bude Kindred - dám mu brigádu ruských vojáků a budeme potřebovat několik tisíc Románů. Nechci tam mít žádné legionáře - stačí, aby jediný dezertoval, a jsme vyřízení.

Posuneme trať, opravíme koleje, a dokonce se pokusíme dostat lokomotivu přes řeku. A celou dobu budeme posouvat bezpečnostní síť podél trati.“

„Zvyšuješ sázky, co, Andrewe?“ poznamenal tiše Emil.

„Musím,“ odvětil Andrew. „Jak říkal Ferguson, v případě ohrožení musíme mít dva plány pro případ, že by jeden nevyšel. Použijeme Hispánii jako základnu a budeme odtamtud celou operaci zásobovat. Můžeme vykuchat trať z Hispánie na západ; abychom opravili ty rozbité části, co jsou dál.“

„Z toho budu mít dvě bolení hlavy,“ zavrčel John.

„To druhé bude menší, Johne. Kindred má zdravý rozum. Převelte k němu někoho ze svého štábu. Chci, aby Kindred vyrobil provizorní obrněný vlak ze všeho, co mu padne pod ruku, a už dneska v noci vyjel se záložním plukem. Začneme na ně tlačit hned.“

„A co zbraně pro mé lidi?“ chtěl vědět Marcus.

„Uvolním dva a půl tisíce našich mušket s drážkovanou hlavní, vezmeme je od posádek, co budou na obrněncích. Vincente, vy budete zodpovědný za výcvik románské pěchoty. Z každého pluku seberete pár seržantů a důstojníků a dáte je do velení.“ Andrew se odmlčel a podíval se zpátky na Marka. „Budeš mít námitky proti tomu, aby tvou pěchotu vedli naši muži, aspoň při tomhle tažení?“

„Proti tomu nemůžu nic namítat.“ odpověděl Marcus. „Koneckonců mí lidé povelí na většině člunů.“

„Takže to je férová výměna,“ oddechl si Andrew.

„Jsme tedy dohodnuti na tom, co podnikneme?“ Podíval se po ostatních u stolu. Jen Ferguson a Marcus se usmívali. Ostatní se po sobě dívali se směsicí zmatených a vyloženě nedůvěřivých výrazů.

„Pánové,“ pokračoval Andrew, „závisí na tom přežití Rusi, všeho, zač jsme bojovali. Rodiny máme tam. Jestli to nedokážeme, je po všem. Žádám zázrak a očekávám, že ho uděláte. Jestli to nezvládneme, tak než se doplížíme zpátky do Suzdalu, nic tam pro nás nezbyde.“

„Měli bychom se modlit, aby Hans vymyslel nějaký způsob, jak se třicet dní udržet,“ poznamenal Emil.

„Jestli to někdo dokáže, tak Hans,“ opáčil ostře Andrew. Poprvé od odjezdu ze Suzdalu si uvědomil, že nějaký instinkt mu opět dobře poradil. Vzít na tažení brigádu dělníků ze sléváren a kováren a nechat doma Hanse a O'Donalda byl snad jediný chytrý tah, který zatím udělal.

„Pánové, dáme se do práce. Johne, vypočítejte, jak rozdělíte pracovní síly. Vincente, začněte s výcvikem a pomozte Markovi zorganizovat jeho oddíly. Fergusone, vy začnete kreslit plány. Ostatní důstojníci budou k dispozici Minoví nebo Fergusonovi. Do večera chci podrobný přehled o tom, co zná každý voják ve vojsku o lodích, lití děl, výrobě střelného prachu a tesařině. Pošlete je Johnovi, který sestaví potřebné týmy. Čtvrtina železničních dělníků půjde ke Kindredovi, zbytek se pustí do stavby trati do Romy. Všichni slévači a inženýři přes parní stroje by měli jít okamžitě do dilen.

Pane Bullfinchi, nechtěl byste se stát admirálem flotily obrněnců?“

Chlapec na Andrewa jen vykulil oči.

„Nic člověka tak nepotěší jako rychlé povýšení, co, Johne?“ podotkl Andrew s úsměvem.

„Je to čest, pane,“ vyhrkl Bullfinch vzrušeně.

„Byl jste Cromwellovi nejblíž a jste jediný námořní důstojník ze starého světa,“ řekl Andrew. „Jenom si pamatujte, synku, jestli to zpackáte, jsme všichni vyřízení.“

Bullfinch nervózně polkl a neříkal nic.

„Nějaké otázky?“

„Do rána jich bude milion.“ podotkl Ferguson a všichni ostatní, z nichž většina kroutila hlavou, se souhlasně zasmáli.

Andrew se na Chucka podíval a kývl na znamení díků, že přerušil napětí. „Tak rozchod.“

Muži vstávali, většina z nich spěchala k Johnovi a cestou ke dveřím na něj pokřikovali otázky.

„Jednou nám s těmi šílenými plány dojde štěstí.“

„Na štěstí fungujeme ode dne, co jsme sem přišli,“ povzdechl si Andrew. „Správně nás měl starý Ivor smést ve chvíli, kdy jsme sem dorazili. Od té doby to je vypůjčený čas.“

„Ani ses nezmínil o Merkiích,“ zašeptal Emil. „Jestli proti nám teď vytáhnou, mohli by být v Suzdalu před námi. Poslední zprávy, co o nich máme, jsou týden staré.“

„Emile, jestli zamíří na sever, tak stejně nemůžeme nic dělat. A tady nenaděláme už vůbec nic. Nemá smysl teď přidělávat mužům starosti. Chci, aby se soustředili jen na Cromwella, a musíme prostě doufat v nejlepší.“

„Ale tebe z těch starostí bude bolet hlava," poznamenal Emil.

„Ovšem," opáčil tiše Andrew. „Jestli nás napadnou, Suzdal padne a bude to moje chyba, protože jsem vlezl do téhle pasti."

„Vzhledem k tomu, co jsme tehdy věděli, jsi udělal správnou věc."

„Mělo mě to napadnout. Do svých úvah jsem nikdy nezahrnul to, že by mohli ovládnout Vnitřní moře a všechno ostatní, co z toho vyplývá. Jsem důstojník pěchoty z tažení ve Virgínii. Spojení s námořní válkou mi prostě ani na mysl nepřišlo. Ale mělo mě to, hrome, napadnout."

Emil Andrewa poplácal po ruce, aby ho trochu utěšil. „Vždycky jsi dělal, co se dalo, a víc."

„Nemuselo by to stačit."

Emil zaváhal a Andrew viděl, že Emil roli otce-utěšitele hraje jen s obtížemi. Chvíli se díval do stolu, a když promluvil, skoro šeptal. „Mimochodem, Andrewe, ta románská flotila, co mají. Marcus říkal, že jeho lidé se sem dostali s druhou. Co se stalo s tou první?"

„Ta byla zničena." Andrew vstal. „Jestli mě omluvíš, Emile, musím ještě vyřídit spoustu věcí," Kývl na rozloučenou a pomalu odešel z místnosti.

„Mně by se stejně víc líbil ten pochod lesem," zavrčel Emil, když sahal do kapsy pro plácačku a dlouze si přihnul.

* * *

Noc byla klidná. Kalinka se opíral o cimbuří, zhluboka dýchal a díval se na řeku. V nejasném světle dvou měsíců pozoroval Něpru, pomalu plynoucí do moře.

Tohle jsem jako dítě miloval, říkal si s trpkým úsměvem. To bylo předtím, než uviděl prvního Tugara, když ještě žil ve věku nevinnosti. Jeho táta s ním sedával na břehu Něpry a vymýšlel příběhy, které bude vyprávět u dvora. Dobrodružství Ilji Muromce, baladu o tažení knížete Igora a pomstě kněžny Olgy, příběh o Ivanu Ivanovičovi, jenž objel celý svět. Měli nahozené udice a malý Kal si představoval, jak sleze po šňůře, prohlédne si svět ryb dole a odplave s rybami do vnitrozemního moře a za dobrodružstvím někde v dálavě.

Vodní hladinu rozvlnil větřík a měsíční paprsky měly rudozlatou barvu. Otočil se a zadíval se na Velké kolo, klesající nyní zpátky k jižnímu obzoru. Tak odkud jsme všichni přišli? napadlo ho. Emil vyrobil teleskop a on s ním pozoroval noční oblohu. Zjistil, že nestálá hvězda Alexandra je jako malý měsíc, přibývající a ubývající, a že svatý Stanislav kolem sebe má ještě menší světce. A v srdci kola byly hvězdy tak husté, až připomínaly sněhové vločky ve vánici. Zamíří světelný tunel i k těm vzdáleným místům? Muzta to řekl Vincentovi, taky tvrdil, že tunel vytvořili Tugaři. Ale jak? Proč chytal lidi jen na určitých místech a proč občas uplynula celá staletí, než se objevili další, jako teď Yankeeové? Je příjemné snít o takových věcech, říkal si

hořce. Snad jednou, až už nebudu prezident, si postavím věž, budu na ní sedat za nocí, dívat se tím teleskopem a přemýšlet.

Narovnal se a položil Taně ruku kolem ramen. Dívka se k němu přitulila.

„Myslíš, že jsou ještě naživu?“

Kouzlo okamžiku pominulo. Utěšit se dokázal jen v tichu. Andrew, jediný, s kým by se nyní mohl podělit o své obavy, byl pryč. Kalinka zůstal skutečně sám. „Jsem si tím jistý, drahoušku.“

„Jak můžeš?“ chtěla vědět, mluvíc jako malá holčička.

„Chesus a Parom je budou opatrovat, a nás taky. Nedovolili by, abychom si zařídili nový život, jen aby nám ho vzápětí sebrali.“

„Ale slyšela jsem tak hrozné věci.“

Kal v duchu zaklel. V nepokojích, které ve městě vypukly, měl prsty Michail. Kal vysvětlil v senátu i na Velkém náměstí, že telegram musí byt podvrh, který poslal Cromwell, aby je zmátl a demoralizoval. Ale mlčení z východu trvalo již pět dní. Jediná zpráva byla, že nepřítel cestou ničí trať. Hans konečně nařídil drahocennému pluku vytáhnout na východ spolu s několika tisíci příslušníky domobrany, aby je zadrželi. Ale od Andrewa ani řádka a od Vincenta taky ne. Prohlédl si hradbu. Když přišel, dělníci se stáhli do uctivé vzdálenosti, aby měl chvilku klidu. Ale o kus dál tvrdě pracovali, nahazovali hlínu po obou stranách zátarasu z kůlů, vylepšovali střelecká hnízda a na střechy vytahovali sudy s vodou kvůli požárům.

Včera na jeho rozkaz opustili všichni, kteří tu nebyli nezbytně potřeba, město a víc než deset tisíc lidí se vydalo do Novrodu či k přátelům na venkově, aby tam přečkali bouři. Z celé republiky již přicházela hlášení o šířící se panice a Michail svými proslovy jen přiléval oleje do ohně.

„Michail prostě lže, Táňo, nic víc to není.“

„Ale funguje to,“ opáčila mladá žena. „Lidi se na mě dívají, jako by už byl můj manžel mrtvý.“

Kal si náhle přál, aby byla ústava napsaná jinak, aby bylo možné zatknout i senátory. Avšak Michail jen kráčel po hraně, nikdy nespáchal otevřenou zradu, jen vykřikoval, že jsou zničeni, že vojsko už není a že je to jenom prezidentova chyba, že je nemá kdo bránit.

„Tak se prostě musíme modlit trochu víc,“ prohlásil Kal a políbil dceru na čelo.

„Modlení to, co se děje, nevyřeší.“

„Dcero, občas je modlení to jediné, co můžeme udělat. Nevím, co dělá Andrew, a nemám to jak zjistit, ale jsem si jistý, že má něco v plánu.“ Pokud tedy je skutečně naživu, dodal v duchu.

„Pane prezidente?“

„Tady,“ zavolal unaveně.

Kolem stráží, které ho nyní neustále provázely, prošla nezřetelná postava. Byl to Hans a Kalovi se sevřel žaludek. Pokud ho takhle vyhledal ve tři ráno, mohlo to být kvůli jedné jediné věci.

„Tady,“ zašeptal Kal.

Hans kývl, naklonil se přes hradbu a do tmavé řeky vyplivl proud tabákové močky.

„Z našeho stanoviště ve starém Fort Lincolnu právě přišel telegram. V ústí Něpry byly spatřeny nepřátelské lodě.“

„Takže to začalo,“ řekl Kal a snažil se, aby se mu netřásl hlas.

„Po ránu vyrazí po řece, pane, a před polednem budou tady.“

Kal se opřel o hradbu a vzhlédl k obloze, pak si nasadil klobouk a obrátil se k Hansovi. „Hansi, bude to velmi zajímavý den,“ prohlásil, položil ruku Taně kolem ramen a pomalu vykročil.

* *

Jubadí qar qarth zavřel stanovou chlopeň a podíval se na štítonoše svého syna. „Proč určili jako posla tebe? Proč nejsi po boku mého syna?“ zeptal se znepokojeně. „Co se stalo?“

„Tvůj syn je v pořádku, můj qarthe,“ odvětil Tamuka s hlubokou úklonou. „Ale už mu nesloužím. Poslal mě pryč. Hulagar považoval za nejlepší, abych ti zprávu přinesl já.“

„Tvé prosté sdělení obsahuje množství informací, štítonoši. Svěřil-li ti Hulagar zprávu, tedy si tě velmi váží. Tudíž můj syn postrádá dost zdravého rozumu a zapudil tě.“

„To není důležité,“ řekl Tamuka. „Ale hlášení o tažení je.“

„Jsi diplomat,“ poznamenal Jubadí a vše, co potřeboval, vyčetl z toho, jak se Tamuka zdráhal mluvit špatně o zan qarthovi před jeho otcem. „Teď mi pověz, co se stalo.“

Tamuka mluvil rychle, zopakoval, co se stalo, a dal si záležet, aby přímo nemluvil o pohromě, kterou v posledních hodinách přivodil jeho syn.

„Ztratil jsem dva syny,“ zašeptal Jubadí.

Tamuka kývl.

„Jak zemřeli?“

„Jako válečníci, zabili tucty nepřátel,“ zalhal Tamuka. Jak by mu mohl povědět

pravdu? Kana, tak slibného válečníka, stáhli z koně a utloukli. Mladého Acharna odvlekli ještě živého, Merki zajatý dobytkem, osud, který mu na věčných nebesích způsobí nekonečné ponížení a všichni si ho tam pro takový konec bez kouska cti budou dobírat. „Budou jezdit na nočních větrech se vztyčenou hlavou," dodal stísněně. „Kéž bych mohl jezdit po jejich boku v takové slávě, až Bugglaah natáhne ruku a vyrve mi duši z těla."

Jubadí se mu podíval do očí a poznal, že nebylo řečeno vše. Přesto se nehodlal na nic ptát. „Docela se to povedlo," prohlásil a na okamžik se odvrátil. „Ty se teď vrátíš zpátky," dodal.

„Můj qarthe?"

„Chci tě tam mít. Už nechci, aby mi dobytek zahubil další syny. Jsi štítonoš - tvůj otec sloužil mému jako štítonoš."

„Ale Vuka," namítal klidně Tamuka.

„Vuku hrom bac," zavrčel Jubadí. „Je tu ještě Mantu."

„Ale pouze pokud zůstane naživu, může být zan qarthem, dědicem tvých práv."

„Pouze pokud zůstane naživu," zaječel Jubadí. „Vážně si myslíš, že nevím, co se tam stalo? Copak jsem si nenechal přečíst Hulagarovu zprávu, než jsem tě přijal?

Jsi věrný Tamuko, ale tvá věrnost teď bude patřit mně a skrze mne merkijské hordě. A já se tě ptám, pokud bych dnes zemřel, pokud by se Bugglaah příště dotkla mého srdce, bude Vuka vhodným qar qarthem?"

Tamuka mlčel.

„Odpověz!"

„Ne, můj qarthe," šeptl Tamuka.

„Tak víš, co dělat."

Tamuka se na Jubadího zděšeně podíval. V očích svého qartha viděl chladnou bolest. Nešťastný Jubadí se odvrátil. Štítonoši už něco takového udělali - bylo jim uloženo chránit krev hordy, protože qar qarth, který nesloužil dobře, mohl přivodit smrt všech. Přesto se každý qar qarth, i takový, který prokázal svou neschopnost, mohl v případě potřeby pořád obrátit na svého štítonoše, a tak vládnout dál, když mu jiný radil. Vuka svého štítonoše odehnal a odmítal přijmout hanbu za to, co udělal. Kdyby svou chybu uznal a poučil se z ní, k ničemu takovému by nedošlo. Tak čtyřicet merkijských klanů udržovalo mír a bránilo hořkým válkám, které by je zničily, pokud by se klanoví náčelníci cítili utiskovaní někým, kdo není hoden velet. Qar qarth mohl být buď skutečným qar qarthem, nebo musel zemřít a místo něj pak vládl jiný ze zlaté krve.

„Žádáš mě, abych ho zabil," řekl Tamuka a snažil se ovládnout třesoucí se hlas.

Jubadí se na něj stále nedíval a mlčel. Míjely minuty.

„Pokud by se napravil a dokázal, že je jiný, tak možná ne," zašeptal nakonec. „Místo něj povládne Mantu," dodal hlasem nepřipouštějícím odpor.

„Mantu je teď s ním," podotkl Tamuka.

„Tak víš, koho je třeba chránit, štítonoši."

„Bude mít podezření," namítl Tamuka.

„Samozřejmě. Pokud má nějakou čest, tak pozná, kdy je čas zemřít." Jubadí se konečně podíval na štítonoše a zdušeným hlasem dodal: „Dej mu šanci, aby mohl zemřít se ctí a jeho duše tak mohla jezdit s potěšením." Chvilka ticha. „Na rozdíl od mých druhých dvou synů," dodal šeptem.

Tamuka neříkal nic.

„Teď trpí kvůli svému bratrovi," zasyčel Jubadí. „Kan, má radost, bude kvůli němu navěky ponížený." Jubadí se uhodil pěstí do stehna a oči se mu zaleskly slzami. „Půjde-li to zařídit jinak, nevykonej to vlastní rukou."

Tamuka kývl na souhlas. Vuka mu to nemohl oplatit kvůli krevnímu dluhu. Něco takového by ho navěky odsoudilo do temnoty, takže se nemohl bránit, i kdyby na něj Tamuka zaútočil.

„Můj qarthe, ať místo mě jde někdo jiný."

„Copak to nechápeš? Když teď měl čas přemýšlet, musí mít podezření. Kdyby přišel jiný štítonoš, vyzval by ho. Nenařídím mu zemřít, protože zana nesmí nikdo k ničemu nutit. Pouhá tvoje přítomnost mu řekne, že jeho jedinou cestou bude vyhledat čestnou smrt, ale jestli se nějak ospravedlní před tebou a Hulagarem, pak smí žít."

„Ale co když to odmítne, co když se neospravedlní a přesto nevyhledá smrt v bitvě?"

„Tak ho zabiješ," prohlásil Jubadí chladně.

„Nemůže se vykoupit jinak?" hádal se Tamuka. Ačkoliv Vuka zklamal, Tamuka na něj stále vzpomínal s láskou, jak spolu bojovali proti Bantagům a jeho odvaha byla jako planoucí pochodeň.

„Dost pochybuji. Tak mazaný není," zašeptal Jubadí. „Už se o tom nebudu bavit." Došel k východu ze stanu a kývl na Tamuku, aby ho následoval.

Společně vyšli do jasného poledne a Tamuka šel uctivě za qar qarthem.

„Pojď vedle mě. Musím ti předat zprávy, které vyřídíš Hulagarovi." Jubadí mluvil nahlas, jako by se minulý hovor vůbec neodehrál. „Odjedeš dnes. Musíš mu říci, že ještě pár týdnů potrvá, než budou dva uměny moci vyjet na sever."

Tamuka se na Jubadího překvapeně podíval. Tuhle část plánu doposud neznal a

považoval za nejlepší to přiznat.

Jubadí se uchechtl. „Tohle věděl jen Hulagar. Nechtěl jsem, aby to zjistil náš věrný mazlíček. Slíbil jsem mu, že povládne Rusi, pokud pro nás tu říši získá. Skutečně je tak hloupý, aby věřil, že ho tam nechám, když zná všechna tajemství Yankeeů?

Jakmile to ruské město padne, naše uměny se na ně vrhnou a zaberou je. Ti, kteří to umějí, budou pracovat u svých strojů a vyrábět nám zbraně. Zbytek půjde do porážecích jam.“

„Ale co slíbená výjimka Karthům a Rusům, jestli si je Cromwell podmaní?“

„Á, sliby dobytku. Karthy si necháme trochu déle. Rusové nás můžou krmit letošní zimu.“

„Cromwell nám slouží dobře,“ podotkl Tamuka bezvýrazně.

„Stejně je to ale jenom dobytek.“

„Ano, samozřejmě.“

„Tohle řekneš pouze Hulagarovi. Čtyři uměny, o kterých jsme mluvili původně, se nepohnou. Před dvanácti dny nás na místě rozbitých kopců porazili Bantagové a přišli jsme o půl uměnu válečníků.“

Tamuka zůstal ohromeně stát.

„Takhle už to moc dlouho jít nemůže,“ pronesl Jubadí temně. „Už teď překračují úžiny Vnitřního moře a tlačí se před nás. Zatím o našich yankeeských zbraních nevědí. Schovávám si je, až přijde ta správná chvíle. Ale potřebuji své válečníky tady, aby nám kryli jižní křídlo na čtyřicet dní jízdy na jihozápad a chránili naše lidi při cestě. Tak Hulagarovi řekni, že dostane dva uměny, ale že se zpozdí.“

„Jak přikazuješ, můj qarthe.“

Pokračovali dál ulicí Karthy v doprovodu gardy Vušků. Tamuka si všiml, že na něj čeká loď, na níž před pár hodinami připlul. Při té představě se mu vzbouřil žaludek. Merkiové nikdy neměli jezdit po vodách, jinak by se ho Ješa, bohyně strázně, zmocnila ve chvíli, kdy se loď pohnula, a jeho pahk, strážce jeho těla a duše, by ho nedokázal ochránit.

„Než odjedeš, chci ti ukázat ještě něco. Tugar Muzta o něčem podobném mluvil a dobytče Cromwell nám potvrdilo, že se to dá vyrobit. A ještě jedno, to jménem Hinsen, ten nápad pomohlo dotáhnout do konce.“

Jubadí se otočil a ukázal na velkou boudu. Došli ke dveřím a Jubadí vstoupil a pokynul Tamukovi, aby jej následoval.

Tamuka vstoupil do tmy a chvíli mu trvalo, než se mu zrak konečně přizpůsobil šeru uvnitř. Nechápavě vzhlédl a pak se obluda pohnula. Tamuka nedokázal skrýt strach, uskočil a sahal po meči.

„Ne!“ vykřikl Jubadí. „Uvnitř je nějaká záhada. Jestli tvá čepel vykřísne jiskru, všichni zemřeme.“

Roztřesený Tamuka pomalu popošel pod břicho nestvůry. Z toho tvora dolů visela velká bedna, která měla vzadu lesklý kovový oštěp a z něj na konci trčely čtyři čepele.

„Nerozumím tomu,“ zašeptal Tamuka a šel si sáhnout na čepele, jež byly tupé.

„Já taky ne,“ přiznal Jubadí. „Část toho pochází z mohyly našich předků.“

„Ty ses opovážil narušit klid takového místa?“ vydechl Tamuka.

„Naše zpěvy o starých časech mluví právě o takových věcech, co vidíš v té bedně. Jeden z mých mazlíčků viděl podobnou věc, kterou vyrobil Cromwell, a Yankee Hinsen o to přišel žebrat. Byly odříkány příslušné modlitby a vzali jsme si to.“

„Bojím se, že to naruší sny našich otců,“ klepal se Tamuka.

„Naši otcové chtějí, abychom přežili,“ prohlásil Jubadí s nuceným úsměvem. „Povez Hulagarovi o tom, co jsi tu viděl. Bude-li to nutné, použijeme to.“

Tamuka kývl a ustrašeně se ohlédl na obrovského démona.

Co se z nás stává? napadlo ho, když za Jubadím odcházel z boudy. Jak procházel kolem oštěpu, natáhl ruku a znovu se dotkl čepelí, načež se obrátil a vrátil se do světla. Za ním se vrtule pomalu otočila.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

„Další telegram z Fort Lincolnu.“

Kal se podíval na Hanse, který unaveně přicházel na jihozápadní baštu stojící na břehu Něpry.

„No tak, Hansi, oč jde?“

„Stanice hlásí, že velké oddíly karthské pěchoty vystupují na pláže u ústí Něpry. Ogunquit a deset obrněných dělových člunů pevnost minuly před patnácti minutami.“

O'Donald ukázal na oblak kouře, visící nad údolím za ohybem řeky. „To budou oni.“

„Stanice se zavírá. Muži i s domobranou se stahují po cestě k náhonu, aby chránili doly.“

O'Donald se podíval na baštu na hlouček senátorů, kteří se přestali hádat a poslouchali Hanse.

„Nemůžeš něco udělat?“ zeptal se Boris prosebným tónem.

„Dvanáctiliberky jsou nejtěžší, co mám,“ odtušil O'Donald.

„Tenhle stát je v hrozném stavu,“ zaprskal senátor Pjotr. „Proč Andrew nevyrobil větší děla?“

„Protože jsou drahá,“ odpověděl Kal, jako by se opakoval už posté. „Mysleli jsme si, že Merkiové nás napadnou s luky a lehké dělostřelectvo je proti nim v poli nejlepší,“

„Někdo tenkrát udělal strašnou chybu,“ vyštěkl Michail.

„My všichni jsme udělali strašnou chybu,“ podotkl Kal.

„Blíží se člun,“ ohlásil Hans, rád, že může skupinu aspoň na chvíli rozptýlit.

Plavidlo byl malý karthský klounový člun. Řady vesel se pravidelně zvedaly a klesaly, latinská plachta byla v jihozápadní bríze napjatá a na stěžni vlála velká bílá vlajka. Plavidlo se rychle blížilo a vzdálený zpěv veslařů sílil v protikladu k tomu, jak se senátoři při spatření člunu odmlčeli. Když se plavidlo přiblížilo k valu kolem města, zamířilo na mělčinu u břehu a posádka spěchala skasat plachtu. Jeden karthský válečník, celý v purpuru, vylezl na bočnici a dal si ruce k ústům.

„Jsem posel z Karthy,“ vykřikl a rusky mluvil skoro stejně špatně jako O'Donald, „mám vyhledat vládce Ruské republiky.“

Na baště popošel Kal. „Mluvíš s ruským prezidentem,“ zavolal.

„Mám rozkaz, že při jednání o příměří musí být přítomen senát.“

Kolem O'Donalda se protlačil Michail, a když se dotkli, jejich vzájemná nenávist dohnala bývalého bojara k tomu, že se zašklebil, když se postavil vedle Kala. Ostatní senátoři se hnali za ním.

„Senát je tu,“ zařval Michail.

Kal po něm chladně loupl okem.

„Přináším vám všem nabídku na mírové urovnání,“ prohlásil posel. „Nejdřív vězte, že vaše vojsko bojovalo udatně, ale bylo poraženo a zajato před městem Hispánie. Přepadli jsme je ze zálohy při nočním pochodu a na hlavu porazili. Několik tisíc jich upadlo do zajetí, a pokud bude uzavřena mírová dohoda, vydáme vám je.“

„Chci vidět důkaz,“ prohlásil Kal.

„Tak si zajeď do Hispánie,“ posmíval se mu posel. „Vašeho plukovníka Keana jsme pohřbili se ctí, stejně jako tvého syna Hawthorna. S tvým dovolením pošlu na břeh muže s důkazem.“

Kal kývl.

Jeden Kartha seskočil do vody s balíčkem v podpaždí. Když se vynořil, rychle doplaval ke břehu a opatrně si vybíral cestu bludištěm zátarasů, přebrodil vodní příkop a pak vylezl na hliněný val.

O'Donald k nervózně se rozhlížejícímu Karthovi přistoupil a vyškubl mu balíček z ruky.

„Teď odsud vypadni, ty špinavej pse," vyštěkl.

Kal se na dělostřelce podíval a pokynul mu, aby balíček otevřel.

Objevilo se pouzdro z naolejované kůže.

„Je to meč," řekl O'Donald tiše a zvedl zbraň, aby se mohl blíž podívat na rytinu po straně.

„Generálu Vincentu Hawthornovi, dar od starých kamarádů od 5. suzdalského. Jako On zemřel, aby učinil lidi svatými, tak my zemřeme, abychom učinili lidi svobodnými'," přečetl a oči se mu zalily slzami.

„Ten chlapec - k čertu s nimi, byl to pořád ještě kluk."

Přistoupil k němu Hans a vzal mu meč z rukou.

„Vy špinaví ničemové!" zaječel O'Donald a došel k cimbuří. „Vyříznu vám játra!"

„Pate, ustup," nařídil Kal a popošel k příteli.

„Z tohoto příměří by pro nás ještě mohl vzejít mír," řval Michail. „Odveď odsud toho užvaněného ožralu."

„O'Donalde, jděte se projít," vyzval Ira Hans a laskavost v hlase nezakryla fakt, že dává kamarádovi rozkaz.

„Ano, pane," zavrčel O'Donald a rozzlobeně zasalutoval, prošel kolem Michaila a ramenem ho odhodil na bok.

„Za to tě dostanu," vybuchl Michail.

„Kdykoliv," zasyčel O'Donakl, „a já ti odříznu ty tvý zatracený šperky a nacpu ti je do chřtánu."

Všichni se na O'Donalda dívali, jeho záchvat vzteku je vyvedl z míry. Hans chtěl něco podotknout, ale když O'Donald prošel po ochoze a zmizel ve skladišti, neřekl nic.

„Žádám, aby byl zatčen za vyhrožování senátorovi," vřískal Michail.

„Já nic neslyšel," utrousil Hans.

Michail se obrátil na Kala.

„Je to nejlepší dělostřelce v zemi," poznamenal Kal tiše. „Jestli bude zatčený, tak až po válce." Bez čekání na odpověď se otočil. „Tohle není žádný důkaz, že jste

porazili naše vojsko," křikl Kal a snažil se ovládnout hlas. „Jenom to dokazuje, že jeden z našich padl."

„Můj velitel chce vyjádřit svou lítost nad tvou ztrátou," odvětil posel. „Můžeš věřit nebo ne, ale fakta jsou stejná - vaše vojsko se už nevrátí."

„To je tedy tvá zpráva?"

„Jsou tu podmínky, které podle mého velitele budou vašim lidem připadat velkorysé."

„Tak mluv, ať to máme odbyté."

„Ruská republika uzavře spojenectví s Karthskou říší. Prezident odstoupí a odejde na výminek. Nového prezidenta jmenuje náš velitel."

„Chceš tím říct, že Cromwell bude diktátorem."

„Neposloucháš mě," odsekl vyslanec. „Povládne suzdalský občan, kterého on jmenuje. Nic jiného nežádáme. Pokud poslechnete všechny zákony, nikdo nebude zatčen. Váleční zajatci se vrátí domů."

„Vidím před sebou prolhanou masku merkijské hordy," prohlásil Kal a zesílil hlas, aby ho slyšeli i vojáci na hradbách.

Posel se zasmál. „Myslíš, že jsme šílení? Merkiové mají vlastní starosti, copak jsi to neslyšel? Jsou ve válce s bantažskou hordou, která jezdí tisíce mil jižně od vás. Prohrávají. Až přijde čas, postavíme se jim, jako jste se vy postavili Tugarům."

„Tak proč jste k nám nepřišli s nabídkou spojenectví, místo s děly?" opáčil Kal. „Sjednocení bychom se jim mohli postavit."

„A zničili tak naše zvyklosti, náš život, stejně jako jste se pokusili znečistit Romu? Využili byste své stroje, abyste nás podvedli a podkopali naši moc. My tak hloupí nejsme. Vy se s námi musíte o moc podělit. Taky se té ptám, nejsou tu tisíce lidí, kteří byli bohatí, ale teď jsou z nich kvůli tem vašim Yankeeům chudáci? Žádám lidi v Suzdalu, aby se rozhlédli kolem sebe a podívali se, kdo řídí velké stroje, kdo bydlí ve velkých nových domech, kdo nosí parádu, zatímco tisíce hladoví. K čemu byla dobrá ta vaše dráha do Romy, kromě toho, aby boháči ještě zbohatli?"

„Nevěřím ničemu z toho, co jsi řekl," prohlásil Kal. „Naše vojsko je v pořádku a vrátí se a vy jste jen mazlíčci a dobytek Merkiů."

„Mazlíčci a dobytek by nevytvořil to, co jsme dokázali my," a posel ukázal na řeku, na chocholy kouře stoupající do vzduchu z lodí stále ještě skrytých za ohybem řeky.

„Naší moci se postavit nemůžete," chvástal se posel. „Jestli se postavíte na odpor, za pár dní rozbijeme vaše hradby. Máme děla, která můžou střílet vybuchující náboje do vašeho města a zapálit ho. A celou dobu bude vaše město trpět kvůli hloupé pýše jediného muže. Doufám, že senát pochopí, jak to je.

Poslali mě sem, abych ušetřil vaše životy. Teď vidím, že to bylo zbytečné. Jestli ty nebo noví vůdci, kteří přijdou po tobě, změníte názor, víte, kde nás najdete.“

Posel dal znamení veslařům. Bahnitá voda se zpěnila, jak veslaři zabrali, a galéra zamířila zpátky do hlavního kanálu.

Z paluby vyletěl obláček kouře a k nebi zamířila raketa. Na vrcholku dráhy se rozprskla v pronikavém rudém světle.

Vzápětí se zpoza ohybu řeky vynořila temná, zlověstná loď.

„Sežeň O'Donalda,“ zařval Hans na pobočníka čekajícího pod baštou. „Senátoři, teď tu bude chvíli pěkné horko. Pokud se toho nechcete zúčastnit, tak vám radím, abyste odešli do protibombových krytů nebo se vrátili do města. Jestli zůstanete, tak se držte mimo děla.“

„Já zůstanu,“ prohlásil Boris a podíval se na své druhy. „Bojoval jsem se starým Prvním - trocha boje mě nevyděsí.“

Hans se pobaveně díval, jak se skupina rozdělila. Bývalí mužici, kteří bojovali s vojskem, se do jednoho připojili k Borisovi, kdežto bojaři váhali a s tlumenými nadávkami odešli za Michailem na druhou stranu bašty.

Vrátil se O'Donald a mrzutě se na ně podíval. „Kdyby nám tak Cromwell posloužil jedním dobrým zásahem,“ zašeptal.

„Měl bys dostat domácí vězení za to, cos udělal,“ štekl Hans, ale pak zmírnil tón. „Ale ten výraz v jeho očích byl k nezaplacení, Pate.“

Oba se tiše zasmáli a připojili se ke Kalovi.

„Takže támhle je ten ďábel osobně,“ prohodil O'Donald a opřel se o cimbuří. „Rozhodně vypadá dost ošklivě.“

„A je to nejsilnější loď na světě,“ dodal Hans.

„No, uvidíme, co dokážou moje napoleony,“ řekl Pat, poodešel kousek zpátky a přehlédl svou řadu. Stálo tu dvacet napoleonů, původní čtyři od 44. newyorského a šestnáct nových kusů, které vyrobili vloni.

„Tady jsou další,“ posteskl si Kal.

O'Donald se ohlédl a uviděl v zatáčce dvě nízká, hranatá plavidla. Obě plula k protějšímu břehu a teprve těsně u něj se obrátila.

Pat zvedl polní dalekohled. „Vyhazují kotvu. Tisíc láter, je to skoro tři čtvrtě míle daleko.“

Ogunquit mířila dál proti proudu a z uříznutého komína se valil kouř.

„Zatraceně se podobá Merrimaku,“ řekl Hans a naklonil se přes zeď, aby mohl vyplivnout tabákovou močku.

„Je teď mnohem těžší,“ připojil se O'Donald. „Stará Ogunquit sebou uměla pohnout - tahle musí vláčet těžký pancíř.“ Znovu zvedl dalekohled. „Osm set yardů. Chci ji mít sakra mnohem blíž.“

Loď plula dál a napětí rostlo. Pat se podíval na svého dělostřelce, který jeho pohled opětoval se zasmušilou nadějí.

„Nebojte se, mládenci,“ křikl O'Donald. „Dáme mu něco k zamyšlení.“ Odmlčel se. „Aby do toho hrom, otevírá střílnu.“

Všichni tři se po sobě znepokojeně podívali.

O'Donald se přesvědčil, že jeho dělostřelci stojí u svých zbraní a míří na loď. Pěšáci na valech po obou stranách se krčili a všichni se po O'Donaldovi dívali s otevřeným strachem.

„Tady to je,“ podotkl Hans.

O'Donald se ohlédl. Celý předek lodi zahalil kouř. Ozval se hluboký hukot, jako když se blíží vlak, a sílil. Bylo vidět tečku, která se zvětšovala a mířila přímo na ně.

„Vlevo!“ křikl Hans.

Koule je minula, vysoko je přeletěla. O'Donald se za ní otočil. Střela dopadla na budovu Kapitolu. Do vzduchu vyletěla polena, zpřelámaná jako suché klacíky. Chvilková pauza, pak to zahřmělo, jihozápadní roh se propadl dovnitř a do ulice dole se vysypala hromada polen.

„Houbeles padesátiliberka, krucinál,“ zaklel O'Donald. „On tam má stovku, možná stopadesátku.“

„Vzdálenost je šest set. Začínám! Baterie, zaměřit!“

Dělostřelečtí seržanti, kteří se už koukli podél hlavní, teď ukazovali nataženýma rukama, aby jejich osádky přesunuly děla doprava či doleva. O'Donald s klidnou profesionalitou prošel podél své baterie a pozoroval své muže při práci. Seržanti se narovnávali a zvedali pravice na znamení, že dělo je připraveno. U každého kusu popošel dopředu muž číslo čtyři, zasunul do závěru třecí zápalku a ustoupil s napjatou odpalovací šňůrou v ruce.

O'Donald zvedl pěst a v zubech žmoulal zpola vykouřený doutník.

„Postupně vpravo!“ Máchl pěstí. „Pal!“

První napoleon odskočil a baštu zahalil oblak sírového dýmu. Děla v řadě po celé délce bašty postupně vypálila.

„Nabít!“

O'Donald s Hansem a Kalem došli k cimbuří a kolem nich se vlnil kouř. Na pravoboku před přídí Ogunquit vytryskl gejzír vody. Na předním pancíři vykřísla kule spršku jisker, vzápětí to zajiskřilo ještě dvakrát. Další gejzír se objevil poblíž čáry

ponoru a pak se jedna střela odrazila. Gejzíry stříkaly, jiskry létaly a přes vodu se neslo dunění železa narážejícího na železo.

O'Donald to pozoroval, mačkal doutník a tiše klel. „Zatraceně, jenom ho to škráblo," vyjel nakonec.

„Baterie, pal podle uvážení!"

„Třeba se přiblíží," řekl Kal s nadějí.

O'Donald odstoupil od cimbuří a s odpovědí se ani nenamáhal.

„Dělové čluny!" křikl Hans.

Z obou lodí k nebi vyletěla oblaka kouře.

„Zatracený moždíře," zavrčel O'Donald. „Ty krámy jsem odjakživa nesnášel."

Veteráni ze Čtyřiačtyřicátého ustali v práci a zvedli hlavy. Suzdalští dělostřelci ztuhli s očima vytřeštěnýma hrůzou. Po chvíli se muži od Čtyřiačtyřicátého vrátili k nabíjení.

„Je vidět, kam letí," zařval O'Donald a ukázal na jasně viditelnou střelu stoupající výš a výš. „Míří na město. Tak zpátky do práce, všichni, sakra."

Kal se na něj podíval, jak tam stojí se zkříženýma rukama a pozoruje náboje z moždířů, které nyní měli přímo nad hlavou. Obě koule jako by visely na obloze, pak začaly s děsivou rychlostí padat. O'Donald se otočil.

„Tahle strana náměstí!"

Střely padaly. Jedna se náhle rozprskla v jasném záblesku, když byla ještě několik set stop nad městem, a úlomky létaly na všechny strany. Druhá dopadla za hradbu s tupým nárazem. O'Donald potřásl hlavou.

„Špatné rozbušky."

Napoleon vedle něj sebou škubl a podél řady děl se zablesklo, dělostřelci odskakovali a posouvali zbraně po výstřelu zpátky na místo.

O'Donald to sledoval se zájmem odborníka. Byla to zajímavá práce. Doposud vždycky stříleli do Konfederátů nebo Tugarů, nikdy ne do obrněnců. Pat žvýkal doutník a díval se, jak kule dopadají. Když si uvědomil, že v podstatě jen zbytečně spaluje prach, sevřel se mu žaludek.

„Střílet až na sto yardů!"

„Nezastavíme ho," podotkl Hans.

O'Donald se k němu otočil. „Pokud nebudeme mít štěstí, tak v to moc nedoufám."

Uběhlo několik dlouhých minut mlčení a Ogunquit zatím nelítostné pokračovala v palbě. Za ní se objevila řada dělových člunů.

„Ty ostatní musejí mít obyčejný kanóny. Támhle ty dva mají moždíře, nejmíň stolibrový kule.“

Dvě stě yardů před nimi se střílna znovu otevřela.

Po celé hradbě se dělostřelci vrhali k zemi. O'Donald, jako by chtěl dát najevo opovržení, stál zpříma s Hansem a Kalem po boku.

Vyšlehl plamen a vzápětí zahvízdla střela. Kus staré městské hradby sto yardů za nimi vybuchl ve změti třísek. Vzduchem se neslo kvílení. Znovu vystřelily moždíře a dělové čluny za Ogunquit se taky připojily.

„Bude tu horko!“ křikl O'Donald.

Přihnalo se železné krupobití, bašta se otřásla při nárazu a přímo před nimi vyletěla do vzduchu fontána hlíny a země se jim pohnula pod nohama. O'Donald zahlédl kule z moždířů a sevřel se mu žaludek. Střely dopadly, jedna zasáhla seřaďovací nádraží u přístavu a vyhodila do vzduchu část kolejí, druhá spadla do řeky, kde před chvílí byla loď karthského vyslance, vybuchla a zvedla do vzduchu sloup vody, který šplíchl až na baštu. O'Donald se ohromeně rozhlížel.

„Tak jo, dáme mu to zase sežrat. Miřte na tu střílnu a palte, co to dá.“

Otřel si z obličeje bláto a dalekohledem sledoval loď. Napoleony znovu zahájily palbu. Na přední plech dopadala jedna koule za druhou a všechny se zase odrazily. Voda kolem Ogunquit jen pěnila. V plechu se objevily zuby, ale nic víc.

„Střílejte dál.“

Černá obrněná loď nelítostně postupovala a držela se v plavebním kanále.

„Pluje kolem města. Čtyřiačtyřicátá a Patnáctá baterie, přesunout děla na západní stranu. Šestnáctá a Sedmnáctá, rozstřílejte ty zatracený dělový čluny!“

Dělostřelci se chápali zbraní, zvedali lafety a opírali se do kol svých tunových kusů. Boris a mužičtí senátoři se k nim s křikem a kletbami připojili.

Ogunquit byla jen necelých padesát yardů daleko. Z výšky na baště se O'Donald díval na její pancéřovou palubu. Děla už byla na místě, osádky upravovaly naměř, hlavně se skláněly. Ogunquit byla na úrovni bašty a pět střílen na pravoboku se otevřelo.

Obě strany vypálily téměř zároveň. Přes O'Donalda přeletěla stěna hlíny, měl dojem, že mu prasknou bubínky. Děla vedle něj poskočila a nad vodou zasvištěly kule, odrazily se od pancíře a na druhém břehu lámaly stromy. Kouřem bylo vidět, jak vzduchem letí roztočený kryt střílny. O'Donald otočil dalekohled a viděl, že dělové čluny se nemilosrdně blíží. Kolem zasvištěly střely a Něpra byla našlehaná doběla.

„Střílejte dál!“ zaječel. „Miřte na tu rozbitou střílnu.“

Dělostřelci pracovali jako zběsilí a chlapci běhali pro prach do krytého skladu dole.

Jedna kule letěla tak těsně kolem, že její horký dech ovanul O'Donalda, až se zapotácel, a pak narazila do Kapitolu.

„Moždíř!“

O'Donald vzhlédl a koutkem oka si všiml, jak se děla na Ogunquit otáčejí. Díval se do ošklivých černých tlam těžkých kusů. Střílejí nahoru, uvědomil si s úlevou. Nízký svah pod baštou mu poskytoval výhodu dobře třiceti stop.

„O'Donalde, oni se trefí,“ ozval se Hans, ukazuje na oblohu. V té chvíli vypálila Ogunquit.

O'Donald popadl Kala, který se po celou dobu držel vedle něj a pozoroval bitvu, jako by to bylo divadlo, a vrhl se pod nevalnou ochranu hliněného valu.

Když obloha nad nimi potemněla sprškou hlíny, vyrazilo mu to dech. Ozval se děsivý hvizd a temnotou pronikl oslepující záblesk. Pat se ohromeně ohlédl na Kala, jenž měl oči vytřeštěné hrůzou. Když se podíval za něj, viděl, jak z bašty s křikem padá jeden z dělostřelců. Na cimbuří se chvíli houpalo převrácené dělo a pak pomalu přepadlo zpátky do pevnosti.

O'Donald zívl, aby mu odlehlo v uších, a vstal. Šestnáctá baterie byla na cucky.

„Přímý zásah,“ křikl, vyskočil na nohy a rozběhl se na pomoc zraněným. Kolem něj klopýtali muži a všude na baště ležela roztrhaná těla. U cimbuří ležela část mrtvoly, horní polovina trupu byla pryč, výbuch náboje ho rozmetal.

„Odneste zraněné do špitálu! Ostatní zůstanou!“ Otočil se a viděl, že Kal klečí nad mrtvým. O'Donald se zděsil, protože k němu vzhlížela Borisova zakrvácená tvář. „Bože,“ vydechl. Pak si všiml hloučku lidí běžících do města.

„Přežijí to,“ poznamenal Hans, který k němu přicházel a oprašoval si hlínu z uniformy.

„Blíží se k městu!“ zařval O'Donald a ukázal na obrněnec mířící pryč. „Celá ta jejich všivá flotila mi tady pluje pod nosem a já hergot nemůžu vůbec nic dělat!“ S bezmocným vztekem zabušil pěstí do zdi.

„Dostaňte děla odsud,“ řekl Hans. „Ten poslední moždíř dopadl šťastně, ale nakonec baštu rozstřílejí na kusy.“

O'Donald posmutněle kývl na souhlas. Kolem prolétla střela z dělového člunu mířící do města, ale on šijí skoro nevšímal.

„Pate, na udržení města a továren mám jenom jednu slušnou brigádu a bandu domobrany.“ Hans se odmlčel, jako by chtěl říci ještě něco, a podíval se na Kala.

„Pane prezidente, mrzí mě to, ale musíme si promluvit.“

Kal se ztuhle zvedl. „Byl to jeden z mých nejstarších přátel,“ zašeptal. „Byl se mnou úplně od začátku.“

„Já vím, pane prezidente.“

Kolem pevnosti proplouval dělový člun a vystřelil. Bašta se otřásla a skupinu zasypala hlína.

„Co chceš, Hansi?“

„Pane prezidente, město prostě ochránit nedokážeme. Budeme to muset vydržet a modlit se, aby jim došla munice. Karthská pěchota tu bude odpoledne. Myslím, že se nepokusí město dobýt - máme aspoň výhodu v početní převaze, možná i v mušketách.“

„To já vím, Hansi. Už jsme to probrali,“ řekl Kal.

„A Cromwell to určitě ví taky. Když plánoval, jak tuhle bitvu vyhrát, musel to vzít v úvahu. Proto radím vyhlásit stanné právo a okamžitě zatknout Michaila a bojary.“

„Takže radíš myši, aby se stala liškou?“ zařval Kal ve snaze překřičet dělostřelbu.

„My oba víme, ke komu ten posel mluvil.“

„Kdybych to udělal, tak ti, kteří přijdou po mne, to udělají s ještě lehčím svědomím,“ namítl Kal. „Dokonce ani Lincoln na to nepřistoupil.“

„Skoro jo,“ zaječel Hans.

Nad řekou zahřmělo. Všichni se ohlédli, když Ogunquit vypálila salvu přímo do Kapitolu. Část střechy vyletěla do vzduchu. Nad hlavou jim přeletěl náboj z moždíře a vybuchl ve městě.

„Ve chvíli, kdy udělá první zrádný krok, nechám mu srazit hlavu,“ procedil Kal mezi zuby, „dřív ale ne.“ Kal se podíval na meč, který Hans ještě držel v ruce. „Chci meč svého syna, prosím.“

Hans mu ho podal. Kal zbraň neohrabaně uchopil do levé ruky a chvíli si prohlížel nápis na čepeli. „Snažil se mě naučit číst anglicky. Nikdy mi to moc nešlo,“ poznamenal tiše.

„To ale ještě neznamená, že je mrtvý,“ ozval se O'Donald. „Vincent má životů jako kočka.“

„Díky, Pate.“ Kal se usmál, ale oči měl zastřené. „Měl bych se vrátit do města.“

Pat se narovnal a zasalutoval mu.

„No, Pate, myslím, že teď jsi mi zasalutoval poprvé bez rozkazu,“ poznamenal Kal a vydal se dolů z bašty. Válečného hromobití, ani stráží, které se k němu přidaly, si nevšímal.

Dva dělové čluny již propluly kolem a Ogunquit byla několik set yardů proti proudu. Děla, která ještě zbyla v troskách bašty, dál hrála svou horkou a smrtící hru.

„Ten chlapík je buď svatej, nebo trouba,“ zavrčel Hans.

„Copak ty nevíš," poznamenal lítostivě O'Donald, sledující další průběh bitvy, „že občas je to jedno a totéž?"

* *

Když otevíral vrchní poklop a vystrkoval hlavu, Tobias se spokojeně zubil. Závan horkého vzduchu a muži dole pokřikovali úlevou, jak otevřenými střílnami konečně zavál chladný vzduch. Tobias se opatrně rozhlížel. Na břehu jen sto yardů daleko určitě budou odstřelovači. Ohlédl se dozadu. Na půl tuctu místech stoupaly k obloze sloupy černého kouře. Na posledním dělovém člunu v řadě se zablesklo a koule narazila do vnitřní části hradby, kde udělala díru do dřeva.

Představa, kterou choval celá léta, se konečně naplnila. Velel flotile, projížděl kolem baterie a rozstřílel nepřátelské město od jednoho kraje na druhý, přičemž sám neztratil jediného muže.

Když vdechoval chladivý vzduch, vzpomínka na děsivý hluk těžkých děl, oblaka kouře a dusivé horko se vytrácela. Celé město s hrůzou hledělo na to, co právě dokázal. Slezl po žebříku dolů.

„Dokonce i na mě to udělalo dojem," prohodil Hulagar.

Tobias se mu podíval do očí a uviděl v nich bázeň a úžas. Devět stop vysoký Merki se konečně posadil na podlahu, protože v omezeném prostoru dělové paluby se prostě nemohl postavit. Tobiase potěšilo, že k němu nemusí vzhlížet.

„Co munice?" zeptal se Hulagar.

„Teď se budeme muset držet trochu zpátky. Pěkně jsme jim to ukázali. Flotila se otočí a propluje zpátky, všechny lodě vypálí dvě salvy a zakotví za baštou, aby podpořily naši pěchotu při útoku. Dělové čluny mají rozkaz vystřelit jednou za hodinu. Chci si nechat slušnou rezervu pro případ, že bychom na ně museli později zatlačit nebo se stalo něco nepředvídaného. Máme pro flotilu osm tisíc nábojů - nemá smysl je vyplýtvat všechny naráz."

„Se šípy je to stejné," podotkl Hulagar. „A moudrý velitel to ví."

Tobias v duchu zářil. Tady mu Merki dával najevo otevřený obdiv.

„Teď jenom počkáme, až proběhne zbytek plánu."

Tobias se zakřenil, kývl a odešel na záď, aby připravil loď k obratu.

Hulagar se za ním díval a po tváři mu přelétl úsměv. Zjistil, že tohoto mazlíčka má skoro rád, ale pořád to byl jenom dobytek. Jistým způsobem to bylo zvláštní. Musel s ním mluvit jako rovný s rovným, aby z něj vymáčkl všechna tajemství, a musel ho nechat hrát jeho hru. Zabít ho bude skoro škoda. Napadlo ho ještě něco jiného. Vuka seděl naproti němu v páchnoucím šeru a jejich pohledy se setkaly.

„Tohle není válka," zavrčel Vuka. „Tohle jsou nástroje Karna Temného."

„Ale stejně je to válka - válka, kterou my musíme přežít.“

„Válka je sláva útoku, vítr ve vlasech, hbitý kůň, strach v očích nepřítele, když ho srážíš k zemi. Tady žádná sláva nečeká.“

„Válka je vítězství, nic víc,“ opáčil Mantu. „Sláva přijde pak, až jsou tví nepřátelé mrtví a ty o tom můžeš vyprávět, i když se už jejich těla obrátila v prach.“

Vuka se odmlčel a prohnaně se podíval na Mantua a zpátky na Hulagara.

Vztek ho pomalu přecházel. Vždycky to trvalo dlouho. Tamuka to často naznačoval. V duchu se teď Vuka proklínal. Ne za to, co se stalo v dobytčím městě. Když se objevila krev, bylo jeho právem smočit čepel. Ale proklínal se kvůli tomu, co se stalo pak, když pocítil strach, a strach pro něj byl něco nového. Sklonil hlavu, jako by usnul, a pootevřenýma očima sledoval Hulagara. A ten na oplátku pozoroval jeho. To, co řekl Mantu, měl říci on, třebaže se v těch slovech projevovala slabost a ubohost. Pozorně se díval a pokyvoval hlavou, jako by mu únava z toho šíleného kraválu otupila smysly. Hulagar se konečně přestal dívat na něj a přenesl pohled na jeho bratra. A tehdy se jeho výraz změnil, drsné odsouzení se vytratilo. Takže to bude Mantu. Proč Hulagar poslal Tamuku zpátky k otci? Mohli by pro něj plánovat nemyslitelné? Znovu si vynadal. Už ve chvíli, kdy vyjel na Tamuku, věděl, že si tím možná zpečetil osud. Pouhý fakt, že mu Hulagar tak otevřeně spílal před bratrem, byl smrtelně vážným varováním, které ho jeho ka, jeho bojová zuřivost, přimělo nebrat v úvahu. Kdo by to mohl být? Hulagar jistě ne, ani jeho bratr, protože bratrovražda byla jedním z nejodpornějších zločinů. Koho asi otec pošle, pokud se skutečně rozhodne vynést nad ním rozsudek, sebrat mu práva zan qartha a předat je někomu jinému?

Cosi ho napadlo. Kdo by to mohl být? Určitě ne Jódžama, pomalý šašek, ani Qark nebo Toká, který každou noc vypil tolik zkvašeného mléka, až z toho zvracel.

Zavrtěl se, jako by se protahoval, a opřel se hlavou o přepážku. Oči měl stále přivřené. Musel získat čas, očistit se. Věděl, že jeho otec bude váhat, znal slabiny svého otce, věděl, jak je hloupé chovat náklonnost ke svým potomkům. Jak na to v minulosti hrál a v duchu se chechtal, když se otec v jeho očích projevil jako hlupák.

Musel získat čas, musel oddálit rozsudek, který zase musí být proveden tak, aby zemřel se ctí, poněvadž věděl, že by ho otec nikdy neposlal k věčným nebesům jako předmět opovržení.

Pokud bude rozsudek skutečně vynesen.

Přimhouřenýma očima se podíval na Mantua. S jistotou, získanou z toho, jak se na něj Hulagar díval, věděl, že právě Mantu bude vybrán na jeho místo.

Začal vymýšlet plán.

KAPITOLA DVANÁCTÁ

„Vy dva na třetí lavici, zabírat s ostatními!“

Oba suzdalští vojíni se podívali na románského velitele, stojícího nad nimi, a nerozuměli jedinému slovu z toho, co říkal.

„Tak co mám hergot dělat? Já tady mávám tím pitomým klackem ve vzduchu a ty na mě ječíš,“ vrčel jeden.

Andrew stojící stranou se podíval na Dimitrije, který v obličeji získal neuvěřitelný odstín nachové. „Promiň, pane,“ procedil škrobeně starý plukovník a vyrazil k řadě lavic. „Teď poslouchejte, vy všiváci!“ zařval svým nejlepším přehlídkovým hlasem.

Románský lodní kapitán se na něj podíval s viditelnou úlevou.

„Když tenhle člověk řekne skoč, tak skočíte!“

„Ale když on mluví tou románskou hatmatilkou,“ namítal vojín. „Jak mu máme rozumět?“

„Naučte se jeho jazyk!“ řval Dimitrij.

Muži začali remcat.

„Už uběhlo deset dní. Jestli chcete vidět domov stát, až se vrátíme, tak nám už moc času nezbývá. Takže, Parom vás všecky zatraťˇ, učte se! A naučte se veslovat.“

„Sedíme tady na suchu,“ odsekl vojín. „To je jako učit se jezdit na koni a sedět na kládě.“

„Nebo se milovat jenom s rukou,“ přisadil si další voják a celá skupina se složila v záchvatu smíchu.

Dimitrij se pousmál a čekal, až vtipkování utichne.

„Moc vtipné, Lve, vážně moc vtipné.“

Lev se pyšně rozhlížel.

„Máš dceru, Lve?“

„Víš, že mám,“ opáčil Lev, „a když jsem ji dělal, nepoužíval jsem ruku.“

Ostatní se znovu rozřehtali.

„Dobře, opravdu dobře,“ pronesl Dimitrij tiše a položil Lvovi ruku na rameno. „Zatímco si tady sedíš na lavici,“ pokračoval silnějším hlasem, „zamysli se nad tím, jak nějaký Kartha na tvou dceru používá víc než jen ruku.“

Lev mlčel jako zařezaný.

„Nebo spíš jak ji nějaký Merki odvádí na měsíční hostinu - má na to věk tak akorát.“

Všichni zmlkli a Lev zesinal.

„Dostanete se na řadu na cvičných lodích,“ zavolal Dimitrij. „Přesně na půl dne. Zbytek času budete tady na pláži čekat, až vyrobíme naši flotilu.

A vy všichni přemýšlejte o tom, co se asi děje v Suzdalu. A až bude tenhle románský chlapík dávat rozkazy, tak byste měli sakra dobře poslouchat.

Jestli uděláš chybu v boji,“ dodal a píchl Lva prstem do hrudi, „každý na lodi by mohl umřít a tvoje dcera taky, tak na to nezapomínej.“ Bez čekání na odpověď se otočil na patě a odkráčel.

„Než se z něj stal plukovník, byl to zatraceně dobrý seržant,“ poznamenal Andrew pochvalně k Markovi.

„Nerozuměl jsem ani slovo, ale pochopil jsem význam,“ řekl Marcus s úsměvem. „Myslím, že seržanti a centurioni se musejí všichni rodit ze stejné krve a místo mateřského mléka pít vinný ocet, že mají tak kyselou náturu.“

Andrew se zasmál. Napadlo ho, jak si asi vede jeho starý seržant. Hans v tom teď musel vězet až po krk.

„Jdeme,“ navrhl Andrew a pobídl Mercuryho do klusu.

Jeli přes pláň, kterou před necelými dvěma týdny okupovali Karthové. Dobře polovina jeho vojska, deset tisíc mužů, a stejný počet Románů, byli rozděleni do sta skupin. Byly tu vykolíkované hrubé obrysy lodí podle vzoru zajatých karthských kvadrirém a uvnitř naznačené řady veslařských lavic.

Zatím vyrobili jen asi tisíc vesel. Zbylí muži mávali prkny se zátěží na konci a na nejedné „lodi“ prostě zvedali ruce a pohyb naznačovali.

„Vesla?“ zeptal se Andrew Miny, který se natřásal za ním.

Ten teď nervózně pustil otěže a z tlumoku u pasu vytáhl tlustý svazek papírů.

„Včera dvě stě deset.“

„Potřebujeme jich osmnáct tisíc,“ štěkl Andrew. „Zatím jich nemáme ani tisícovku. Měli byste jich vyrábět tři sta padesát denně.“

„Andrewe, dělá na tom tisíc chlapů. Ale chybějí nám nástroje. Někteří dokonce pižlají dřevo kapesními noži tak rychle, jak ho dovážejí z lesa.“

„Nemohli bychom někoho převést na pily?“

„Pily běží čtyřiadvacet hodin denně, aby dodaly řezivo na lodě. Buď to, nebo ono. Na vesla je potřeba víc práce. Lodní prkna a žebra zvládnou líp stroje.“

Andrew neříkal nic, jen se rozhlížel po pláni na muže potící se v poledním slunci. Byl to bizarní pohled, muži seřazení na čtvrtině čtvereční míle, rytmicky se pohybující vpřed a vzad, rozléhalo se tu volání lodních kapitánů a neutuchající bubnování, udávající rytmus. Bylo těžké představit si tyto obrysy jako lodi mířící do případné bitvy.

„No, admirále Marku Licinie Grako, tady je tvá flotila," řekl Andrew a snažil se o veselý tón.

Marcus pochvalně kývl. „Budu jako naši božští otcové," vyhrkl rozzářeně. Andrew by byl taky rád cítil nadšení. Nakonec pro profesora dějepisu to bylo jako nějaký velkolepý pokus, znovuvytvoření flotily z antického světa. Podíval se na havran, slavný římský padací most, který jim pomohl vyhrát první punskou válku, třebaže mělo Kartágo mnohem lepší námořníky, postavený na přídi jedné z obrysových lodí. Tato zbraň na zdejším světě očividně upadla v zapomnění, ale na jeho návrh jím budou vybaveny všechny lodě.

Vypadal jako dlouhá lávka se zobcem na konci, nyní byl zvednutý a na místě ho držel kůl zaražený do země. Muži za ním dál veslovali bojovou rychlostí. Velitel zařval a muži uvolnili kladku, takže sebou havran praštil o zem a kovový zobec se zarazil do trávníku.

Dělostřelci před nimi simulovali střelbu ze čtyřliberky a muži za nimi pouštěli vesla, ruští vojáci vyndávali zpod lavic muškety a románská domobrana vytahovala nože a dýky. Přední řady vskočily na havran a přeběhli po něm. Zezadu se na ně tlačili další muži.

Když si velitel všiml Marka s Andrewem, zvedl meč na pozdrav a vzápětí už znovu pořvával na své muže, kopal je a strkal a třídil zmatek vzadu.

Andrewovi to připadalo jako příšerný chaos, ale v Markových očích uviděl vzrušení. Pobídl koně na hřeben, kde ho zastavil, postavil se ve třmenech a zadíval se k severozápadu. Na rozlehlé pláni nyní bylo vidět chocholy kouře.

„Jak daleko ještě, Johne?"

„Tady jsme aspoň před plánem - už jenom dva dny."

Andrew pochvalně kývl. Byl tam včera a Johnovi se podařil menší zázrak. Čtyři míle dlouhé procesí vlaků se šinulo po Via Appia. Na přetížených vagónech bylo naloženo skoro šedesát mil kolejnic spolu s tisícovkou pražců. Když projel poslední vlak, dělníci vytrhali koleje a pak je poponesli o čtyři míle a položili před první lokomotivu. Ferguson rychle poukázal na to, že touto metodou je možné dostat do Romy materiál na skoro osm mil trati, takže se uvolnilo místo na hromady potravinových přídělů a nářadí z Hispánie, které budou nutně potřebovat, až budou přendávat parní stroje z lokomotiv na čluny. Jen na tuto práci bylo vyčleněno přes deset tisíc mužů a na zásobování jídlem a vodou padl každý povoz z Romy a tisíc

dalších dělníků.

„Zajedeme do přístavu," navrhl Andrew, otočil Mercuryho a pobídl ho dolů z kopce a zpátky do města.

Když Andrew s doprovodem projel rozbitou hlavní bránou, museli se všichni prodrat davem v ulicích. Cestu ucpávala dlouhá řada vozů s volským spřežením, vysoko naložených jídlem a mincích k železnici. Když dorazili na fórum, Andrew se podíval směrem k ohořelým troskám paláce. Visely tam tři kříže a z nafouklých těl Merkiů se šířil takový zápach, až si musel zakrýt nos kapesníkem.

Takhle to páchne na starém bojišti, napadlo ho. Stejný smrad visel nad Suzdalem celé týdny, držel se i v zákopech u Petersburgu a ve špitálech po Gettysburgu. Napadlo ho, že se toho zápachu snad v životě nezbaví. Bude se ho držet od jedné nekonečné války ke druhé.

Napadla ho nepříjemná věc. Skončí jednou taky tak, bude viset před stanem nějakého Merkiho jako trofej, nebo se hlučně seběhnou, aby pozřeli jeho tělo a z lebky toho děsivého Yankeeho si nakonec vyrobili pohár na pití? Chápal, proč to Marcus udělal. Každý, kdo procházel přes fórum, uviděl důvod, proč se jim život obrátil vzhůru nohama a oni teď musejí pracovat dnem i nocí.

Projeli kolem budovy senátu a dolů z kopce do přístavu. U řeky se to hemžilo činností. Po proudu plul vor vysoko naložený čerstvě nařezaným dřívím. Na břehu po obou stranách byla vykolíkovaná místa pro každou z osmdesáti lodí. Na všech budoucích lodích se dřely čety dělníků.

Uprostřed doků stála patnáct stop vysoká věž ze svázaných klád s plátěnou střechou. Andrew sesedl a podíval se nahoru, zhluboka se nadechl a začal šplhat po žebříku. Nahoře se usmál na členy Minova štábu, kteří mu salutovali. Rád, že je pod střechou, přešel ke stolu na jedné straně věže a prohlížel si hrubé plány, které na něm byly rozložené. Došel k němu Mina s Markem a Emilem v závěsu.

„Došlo k pár zádrhelům na lince, pane, ale už to začíná fungovat," hlásil Ferguson.

„U jakého čísla jsme?"

„Všechny kýly jsou položené, žebra deset až dvacet nasazená a dvacet jedna až dvacet čtyři právě přiváží vor." Ferguson ukázal na roj dělníků pracujících na voru. Vyndávali stejně nařezané kusy dřeva, tahali je na rozbahněný břeh a házeli je na pracovní místa.

Ferguson pyšně kývl hlavou. „Konečně to začínáme zvládat," vykládal. „Myslel jsem, že prostě určím pár set mužů ke každé lodi a nechám je to stavět od začátku, ale ten Johnův nápad je rozhodně mnohem lepší."

„Co děláme jinak?" chtěl vědět Andrew.

„No, pane, když jste byl překontrolovat dráhu," vysvětloval John, „tak jsme se tady s Chuckem trochu chytli aj á vyhrál."

„Já klidně přiznám, když se zmejlím," podotkl Chuck, „páč se to obvykle stane tak jednou dvakrát do roka."

„Zamyslel jsem se nad tím, co tady děláme," pokračoval John a Chucka si nevšímal, „a pár věcí mě napadlo.

Když jsme rozebrali tu karthskou loď na kusy, některé věci jsem změnil. Nebudou mít tu oblou křivku na přídi a na zádi. Ta zatracená loď prostě bude vypadat jako krabice, s rovnými stranami, šikmou přídí a plochou zádí. Na to stačí vyrobit střední žebra a prkna všechna stejná po celé délce lodi. Všechna žebra až na první tři a poslední pár budou stejná. Takže teď můžeme všechna prkna nařezat na deset stop."

„Zní to docela logicky," prohlásil Andrew.

„Taky to sakra zjednodušilo stavbu. No, a já přemýšlel dál. Když je na každé lodi skoro všechno stejné, proč by nemohl mít každý muž stejnou práci? Teď je všechno očíslované. Místo abychom měli osmdesát týmů pracujících na osmdesáti lodích, nechal jsem vždycky deset týmů pracovat na osmi lodích. Když dorazí ten který díl, tým ho nasadí a přejde na loď dvě, kde udělá totéž a tak pořád dál.

Za nimi jde inspektor, který práci dvakrát zkontroluje, a s ním jdou opraváři, kteří případné chyby opraví. Za nimi přijdou utěsňovači spár a dehtovači a pak další inspektor."

„Vážně to funguje," přerušil ho Chuck. „Potíž je v tom, že jsme předhonili pily. Jenom děkuju Bohu, že jsme měli dřevo připravené na pražce a na stavbu mostů, jinak bychom byli vyřízení dřív, než jsme vůbec začali."

„Co dělové čluny?"

„S těmi je mnohem víc nesnází," řekl Chuck, sáhl pod stůl a vytáhl další sadu nákresů. „Ani dvě dopravní lodě nejsou stejné, takže na každé je jiná práce. Jak říkal Bullfinch, tak ta největší má nosnost přes sedm set tun a nejmenší, kterou použijeme, asi dvě stě padesát. Ostatní se rozebírají kvůli dřevu. Sundávají se paluby a dávají se na ně plechy. Upravujeme záď, na polovinu přijdou kolesa a na druhou půlku šrouby."

„Zvládnete to včas?" zeptal se Andrew.

Chuck se podíval na Johna.

„To se nedá říct, nemám dost spolehlivých údajů," opáčil John klidně.

„A co děla?"

„Tak s těmi to zatím vypadá dobře," řekl John. „Právě děláme formy a necháváme je vyschnout. Jestli v nich bude jen kapka vody, až začneme odlívat, tak celá ta zatracená věc vybuchne. Odlít čtyřliberku a pětasedmdesátiliberní kus bude zatracený rozdíl."

„Cromwell to dokázal."

„Měl na to přes rok. Mohl taky dělat chyby, asi se mu i nějaká ta forma rozpadla - on mel všechen čas na světě, ale my ne. To, že vyrábíme karonády, nám to trochu usnadňuje - odlít dvě tuny na formu je sakra snazší než deset tun. Některé kusy budou z bronzu. Sbíráme každý kousek, co ve městě najdeme. S bronzem je práce mnohem jednodušší a při mnohem nižší teplotě - tak to snad stihneme, postavíme pár pecí na bronz navíc.“

„A co kule a prach?“

„Kule budou lehčí. Udělal jsem pár forem na kule a už by se měly pomalu začít vyrábět. Rád bych měl pár výbušných nábojů, jako má on, ale nemám vybavení ani čas, abych je vyrobil. Ale budu mít jedno vylepšení, které Cromwell nemá. Provádím jeden pokus, co by mohl být kapku riskantní, ale výhody to podle mě vyváží. Udělal jsem pár forem pro střely z tepaného železa, místo obvyklých kulí.“

„Jakou to má výhodu?“ zeptal se Andrew.

„O'Donaldovi se budou moc líbit. Tepané železo je mnohem tvrdší a trochu těžší. Když jeho pancíř zasáhne lité železo, mohlo by do něj udělat díru, nebo taky ne - vlastně by se náboj mohl rozprsknout.

Tyhle prostě vypadají podobně jako náboje do pušek, ale jsou pevné a vyrobené z tepaného železa. Váží skoro sto liber. Na oplátku by mohla naše děla prasknout při výstřelu. Chci zkusit tohle. Jakmile dostaneme z té hispánské železnice nějaké kolejnice, některé rozžhavíme do červeného žáru a rozklepeme do tenkých desek. Až dostaneme děla z forem, vezmeme ty plechy a obalíme jimi závěr. Až kov zchladne, scvrkne se a stáhne, čímž posílí dělo. Vzpomínáte, máme tu spoustu kovářů, kteří znají své řemeslo.“

„Jako parrotky,“ skočil mu do řeči Vincent.

„Ano.“

„Ale tohle nebylo v plánu,“ poznamenal Andrew opatrně.

„Pane, tohle vymýšlíme průběžně. Dělo vyzkoušíme, a když praskne, no, tak jsme přišli o jedno dělo. A když ne, mohli bychom získat výhodu.“

„Asi děláme všechno, co jde,“ podotkl Andrew tiše, poodešel stranou a zadíval se k západu.

Bylo tu příliš mnoho neznámých a jeho smysly se proti tomu bouřily. Válčení na pevnině rozuměl dokonale -v tomto řemesle měl dvouapůlletou krvavou školu z doby, než se sem dostal. Ale v této hře měl Cromwell veškeré výhody na své straně. Rozuměl lodím, tomu, jak fungují, jak plují a jak bojují. Andrew měl na své straně pouze jednoho mladého poručíka a Romány, které z Vnitřního moře vytlačili Karthové několik století před tím, než sem dorazil. Cromwell také věděl, kde jsou všechny části této obrovské skládačky. Andrew mohl doufat pouze v to, že jeho plán s flotilou zůstane utajen. Klíčem bylo přimět Cromwella, aby i nadále věřil, že se pokusí vrátit

po železnici, že stále přemýšlí jako důstojník pěchoty, ne jako námořník.

* *

Vlak se otřásl a Tima Kindreda to zvedlo ze sedadla. Vzápětí se ozvalo pronikavé hvízdání unikající páry a jeho ohlušil hromový výbuch. Okna vozu se vysypala, chodbička byla plná střepů. Kolem vagónu proletěla vlna páry. Práskl výstřel, následovala roztřesená salva.

Kindred se podíval na vyděšeného kaprála vedle sebe. „Tak a rychle ven, musejí tě vidět!“ Popadl třesoucího se vojáka za rameno a vystrčil ho ze dvířek. „Teď sakra jednej!“

„Oni střílejí!“

„Myslíš, že to nevím?“ zařval Tim.

Rozklepaný kaprál slezl po schůdcích a Kindred ho následoval. Kolem se linula horká pára a on již cítil rychlou změnu v ovzduší, která vyvolala poplach v jeho plicích.

„No tak, chlapče, ven a snaž se proboha tvářit odvážně.“

Kindred prošel horkou mlhou do slunečního světla. Lokomotiva byla zničená a proud páry stále mířil vzhůru, kde ho kus nad zemí rozvíval vítr.

„Dělo, pane!“ křikl voják, jenž běžel kolem, a ukázal na hřeben.

Vlak se otřásl, jak děla v obrněném voze vypálila salvu. Na nízkém hřebeni dvě stě yardů daleko uviděl hemžení, jezdec odcválal. Další oblak kouře a o zlomek vteřiny později do vagónu, z něhož právě vystoupil, narazila koule.

Z hřebene přiletěla nerovná salva, kulky narážely do vozu. Kaprál se chtěl vrhnout k zemi.

„Krucinál, chlapče, stůj rovně a ani se nehni, nebo tě zastřelím sám.“

Kaprál se na něj ustrašeně podíval a postavil se do pozoru.

„To už je lepší. Teď tu takhle stůj. Rojnice kupředu!“ křikl Kindred.

Z dobytčáků se vyhrnuli vojáci, a hned jak dopadli na zem, začali střílet. Ozvala se polnice a z valníků seskákal tucet vojáků na koních a cvalem vyrazil na kopec, obloukem, aby se dostali nepříteli do boku.

Kindred pozorně sledoval nepřátelskou řadu. Střelba již ustala. Zvedl dalekohled a s ohromením spatřil vojáka s teleskopem, který se díval na něj.

„Nehýbej se,“ sykl Kindred na mladíka vedle sebe.

Voják na druhé straně se otočil a zmizel za kopcem.

Rojnice se rozběhla do svahu. Musel na ně tvrdé tlačit, ale v duchu se modlil za

něco jiného.

Muži dorazili na vrcholek kopce a na dalším hřebeni se objevilo asi třicet jezdců, hnali se tryskem a vzápětí se ztratili z dohledu.

„Zatrub ústup!“ křikl Kindred.

Se supěním prošel podél vlaku a zastavil se před lokomotivou, z níž šlehaly plameny. V kabině ležela v krvi dvě roztrhaná těla. Jen je přelétl pohledem a kvůli nim byl rád, že smrt byla rychlá. Smrt v páře bylo něco, nač nechtěl ani pomyslet.

Jeden z vojáků opustil rojnici a seběhl zpátky. Doběhl ke Kindredovi a s funěním zasalutoval. „Mají tam jednu z našich čtyřliberek, pane. Museli zasáhnout lokomotivu.“

Kindred jenom kývl a podíval se dopředu. Drezína, která jela pár set yardů před nimi a hledala poruchy na trati, byla v pořádku a čtyři muži na ní dřepěli a opatrně se rozhlíželi, když teď střelba ustala.

„Ať se do toho pustí dělníci,“ řekl Kindred svému štábu a skoro šeptal. „Shoďte lokomotivu z kolejí. Ať nás lokomotiva za námi tlačí. Pověřte jednotku o sto mužích, ať tu zajistí bezpečnost, a ať začnou budovat opevnění z drnů jako ostatní.“

Poodešel stranou a rozhlížel se. Zůstaly jim jenom čtyři lokomotivy. Na první porušení trati narazili asi o sto mil dříve, když jim vykolejil vlak. Než se dostali až sem, čtyřicet mil od mostu, trvalo jim to pět dní. Na začátku to byly jen uvolněné hřeby či vytažený svorník nebo chyběla celá kolejnice, ležela schovaná ve vysoké trávě. Nechal za sebou skoro pět tisíc mužů kvůli bezpečnosti, většinou vyděšené románské brance, a s každou stovkou zůstala dvacítka suzdalských vojáků. Stále to bylo jen tak tak, jen patnáct mužů na míli, a každou noc někdo proklouzl a aspoň přerušil telegrafní drát, který cestou natahovali.

Kindred prostě žasl. Tři čtyři stovky mužů dokázaly nadělat na dráze hotové peklo a uvázat na sebe desetkrát tolik lidí. Podíval se dalekohledem na západ a uviděl skvrnku, vykolejený vlak, který byl přepaden třicet mil od Kennebeku. Tam v podstatě trať končila, následovala naprostá zkáza. Snad se tam do večera dostanou a on se bude moci pustit do oprav. Andrew si možná myslel, že tohle je jenom finta, ale Kindred tedy rozhodně ne. Tahle záškodnická válka v něm vzbuzovala příšerný vztek, jeho však těšila představa, že než to skončí, bude mít příležitost chytit ty parchanty pod krkem a pak je nechá pověsit na nejbližším telegrafním sloupu.

„Promiň, pane.“ Před Kindredem stál kaprál stále ještě v pozoru. „Můžu si dát pohov?“

„Jdi dovnitř, chlapče. Sundej si ten kabát a protáhni si ruku.“

Když šest a půl stopy vysoký voják nastoupil zpátky do vagónu s dírami po kulkách, Kindred se rozesmál. Tohle vymyslel sám. Najít suzdalského vojáka, který by byl vysoký jako Andrew, byla docela dřina. Ten chudák trpěl, když měl levou ruku

zastrčenou pod důstojnickým kabátem a celé dny čekal na to, až něco podniknou proti útočníkům, jen aby se mohl postavit na otevřené prostranství, aby ho všichni viděli a mohli po něm střílet.

Kindred se podíval na kopec. Dostal záchvat kašle, až se předklonil, jak lapal po dechu. K čertu s tím astmatem, jednou ho to zabije. Spadl mu klobouk, a když se pro něj shýbal, všiml si, že v dýnku je díra po kulce. S úsměvem si klobouk zase nasadil.

Snad ještě budu mít štěstí, pomyslel si se smutným úsměvem. Smrt způsobená kulkou byla rozhodně lepší než umřít na astma.

* *

Jubadí se zamračeně díval, jak Muzta, qar qarth tugarské hordy, vstupuje do stanu.

„Myslel jsem, že budeš na románské hranici," zavrčel a přestal se namáhat s předstíranou pohostinností.

„Ne, jsem tady, jak je zřejmé," opáčil Muzta se studeným úsměvem, „a mohl bych dodat, jako ně kdo, koho chrání tvá krevní přísaha."

„Nemusíš mi připomínat má vlastní slova, Tugare," naježil se Jubadí, „ale já ti teď musím připomenout tvá."

Muzta se zasmál, došel ke stupínku uprostřed stanu a posadil se vedle Jubadího. „Tak mi je připomeň," vyzval jej tiše.

„Měl jsi mít umen svých válečníků v kopcích u Vnitřního moře, kde měli čekat a na Hulagarův pokyn zaútočit a ve správnou chvíli sevřít Romu do kleští. Místo toho jsi tady. Hulagar tvou podporu nenašel. Nenašel nic." Jubadí vyskočil. „Nic!"

Muzta kývl a natáhl se pro plátek masa. „Vypadá to tak."

„Uvědomuješ si, že vojsko Yankeeů je právě teď v Romě? Nemá se jim tam kdo postavit a všechny mé oddíly jsou na Rusi."

„A tys mi slíbil kanóny, které vyrábíš, slíbil jsi mi tisíc yankeeských zbraní, slíbil jsi mí jídlo. Kdo nakrmí můj lid, až mých deset tisíc válečníků odjede?" vyštěkl Muzta.

„Jídlo na tebe čeká v Romě, jídlo, které jsi měl získat, když jsi tam byl poprvé."

Muzta se zaklonil a zachechtal se. „Ještě s nimi musíš bojovat. Já bojoval, takže je znám. Dřív jsme mohli dobytek zabíjet po stovkách a tisících každý rok a nikdo z hordy to nezaplatil životem. Cena za jídlo stoupla, Jubadí qar qarthe.

Neřekl jsi mi, že v Romě bude yankeeské vojsko, nechal jsi mě v přesvědčení, že budou na Rusi, že s nimi budeš bojovat tam a já smetu Romu poté, co padnou. Tak jsem začal přemýšlet. Tady máme nepřítele a já musím přiznat, že mě porazil, když jsem měl šestkrát víc bojovníků, než mám teď. Měl jsem na ně zaútočit znovu. A s čím?

Zbytek mých válečníků by pomřel a Merkiové by vjeli na Rus a krmili se, až by jim tekl tuk po bradě, zatímco tugarské mrtvoly by ležely v poli. Pak byste vy znali všechna tajemství, měli byste místa, kde vyrábějí své stroje a děla.“

„Plán se změnil,“ opáčil Jubadí. „Nečekal jsem, že Yankeeové udělají tohle. Myslel jsem, že město Romu dobyjeme a naše vojsko bude jako bariéra, zatímco vy zaberete jejich území na východě.“

Muzta se předklonil a smál se, až se za břicho popadal. „A jaký vojenský účel by to mělo? Když byste měli jejich hlavní město, okrajové provincie by neznamenaly žádnou hrozbu. Ne, Jubadí, viděl jsem tvůj plán a mí lidé by byli bezbranní.“

„Tak proč ses vrátil, když odmítáš udělat, oč jsem žádal?“

Muzta zvedl ruku a usmál se. „Ještě pořád se potřebujeme, Jubadí. Já chci yankeeské zbraně a ty pořád ještě potřebuješ moje bojovníky. Řekni mi, skutečně jsi v boji s Bantagy ztratil půlku uměnu?“

Jubadí mlčky kývl. „Víš, že na místo přechodu Vnitřního moře dorazí za šedesát dní.“

„To vím.“'

„Takže moře překročí před tebou a zamíří na sever. Poženou tě průsmyky velkých kopců. Zpomalí tě. Co uděláš?“

„To není tvoje starost. Nebo snad pro ně špehuješ?“

„Vlastně se ani nemusíš skrývat. Vezmeš ty železné lodě, které plavou, a postavíš se Bantagům na jihu. Až budeš mít všechny zbraně, které sebereš Yankeeům, použiješ děla, abys je zabil. To je docela snadné.“

Jubadí neříkal nic, jestřábím pohledem se díval, jak se Muzta předklání a bere si další kousek masa.

„Jestli tě Bantagové porazí, půjdou i po mně,“ pokračoval Muzta. „Proto se navzájem potřebujeme. Řeknu ti, Jubadí, než ti mí lidé vytáhnou na pomoc, chci zbraně a ten páchnoucí kouř, který je pohání. Chci právo na sklizeň v zemi Karthu, až přijde čas. Pak, až Yankeeové odjedou zpátky na západ, zaútočím na Romány.

Musím přiznat, že to byl dobrý trik, třebaže mě uráží, že sis mohl myslet, že ti na to skočím.“

Muzta se rozesmál a Jubadí se nejdřív pousmál, ale pak se zasmál taky.

„Zbraně budou tvé, Muzto qar qarthe.“

Až porazím Yankeeje, nebudu tě potřebovat, říkal si při tom Jubadí, hlavně když zůstaneš v mé blízkosti, abych tě pak mohl zabít.

„Takže jsme se dohodli.“

„Kdy tvé uměny vyjedou k severu a zaútočí na Rus?“ zeptal se Muzta, jako by ho to právě napadlo.

„Za deset dní, ale bude to jen jeden umen.“

„Jedeš pozdě.“

„Bantagové. Museli jsme krýt nejzápadnější průsmyky déle, než jsem plánoval. Právě teď by se měly stahovat k východu. Dorazí na pobřeží a vystřídají Vušky, kteří odjedou na sever. Na Rusi budeme do dvaceti dní.“

„Stejně ale získáš jejich město a já nedostanu nic.“ „O jejich bohatství se podělíme, Muzto qar qarthe.“ „No ovšem,“ opáčil Muzta s úsměvem, bez dalšího slova vstal a vyšel ze stanu. Takže to neví, říkal si s úsměvem. Stále žasl nad tím, jak se navzájem vesele zrazují, protože Jubadí ho určitě zradí, jako on chtěl zradit jej. A zatím dobytče, které kdysi vládlo v Romě, proklouzlo k jeho špehům na románské jižní hranici, aby mu řeklo, jak Yankeeové znovu vyrábějí své stroje, železné plovoucí stroje, se kterými budou bojovat proti Cromwellovi. Budeme hrát hry a lhát, a až se všechno urovná, pořád tu bude pro Tugary místo. Nevšímal si pozdravů vušských stráží, vyhoupl se do sedla a odklusal.

* *

„Jejich lidé jsou na místě,“ řekl Hamilkar, když se Tobias vyškrábal na palubu.

„Je na to dokonalá noc,“ poznamenal Tobias a přitáhl si k tělu kabát z naolejované kůže, protože lilo jako z konve.

Na severu se nad řekou zablesklo a vzápětí se ve městě rozprskla střela. Bombardování probíhalo pomalu a metodicky, rozbíjeli hradby, šířili hrůzu a děsili lidi. Jihozápadní baštu už nepřítel opustil dávno, zůstalo na ní jen pár pěšáků, rádně zakopaných, kteří občas vyměnili uncovou kulku z muškety za padesátiliberní střelu.

Pozemní operace také probíhala podle očekávání. Věděl, že nebude mít dost lidí, aby město a továrny dobyl přímým útokem. Toto byla bitva mozků a on věděl, že zatím se proud obrací jeho směrem.

Když lidé bojovali s Tugary, mohli jen vyhrát, nebo zemřít. Když však bojovali lidé s lidmi, existovalo mnoho odstínů šedi.

Hradby města od něj byly jen sedmdesát pět yardů, tak blízko, že slyšel, když voják na ochoze kýchl. Vzápětí se ozval tlumený výkřik a zároveň se objevilo světlo, nad řekou se rozsvítila raketa.

„Teď!“ zařval Hamilkar.

Voda kolem Ogunquit se vzpěnila, jak se do řeky ponořily stovky vesel na třech galérách, a lodě uhnuly od obrněnce a zamířily ke břehu. Prásknl výstřel z muškety, tlumené plesknutí. Z bašty se začalo střílet, pak se rozhostilo ticho.

„Zmokl jim prach!“ zachechtal se Tobias.

Ozval se poplašený křik a šířil se po hradbě.

„Pal!“

Ogunquit se mu zhoupla pod nohama. Pět kulí mířilo vysoko, přes hradbu do města. Řada dělových člunů spustila nerovnou palbu. V záblescích výstřelů viděl galéry, už se dostaly do doků, muži vyskakovali a hnali se k rozbité hradbě. Baštu již dobyli, zástup o tisíci mužích se dral přímo do brány, která byla otevřená.

Tobias se ve tmě usmál a obrátil se na Hulagara.

„Říkal jsem ti, že Michail otevře. Už jsme ve městě.“

„Vedl sis dobře, Tobiasi.“

K jeho úžasu hlas v temnotě patřil Vukovi. Něco se v tom zmetkovi změnilo, pomyslel si a ani si nevšiml, že vedle Vuky stojí Tamuka.

KAPITOLA TŘINÁCTÁ

Zapískala píšťala a lokomotiva se posunula. Koleje pod její váhou zaskřípaly. S hlasitým syčením páry se zase zastavila a z kabiny se vyklonil Chuck Ferguson.

„Odpojte je.“

Brzdař seskočil z tendru, vytáhl kolík spojující lokomotivu s dvaceti vagóny, znovu nastoupil a dal znamení, že lokomotiva je připravená. Výhybkář zamával, že cesta je volná. Chuck popojel s lokomotivou na boční kolej. Po obou stranách stálo těžké lešení z trámů. Lokomotiva vyjela nahoru a srovnala se, trámy točny sténaly pod tou tíhou. Signalista, stojící vedle kabiny, zvedl ruku a ukazoval, že má pomalu jet. Pak zvedl obě ruce zkřížené v zápěstí a dal znamení stát.

„Zavřít!“ křikl Ferguson, zavřel regulátor a otevřel klapky.

Bože, nevěřil jsem, že to dokážu, pomyslel si a kapesníkem ušpiněným od oleje si otíral pot z obličeje. Vylezl z kabiny a podíval se na jeřáb, který teď parní stroj bude pohánět. Stroj vytáhnou na místo a kola spojí s kladkami, takže budou pohánět rameno jeřábu.

Jak bude kladkostroj napojený na lokomotivu, celou ji zvednou, točna se otočí a přesune lokomotivu z trati na první stanoviště, kde odmontují parní stroj z podvozku, potom ho přesunou nad dok a spustí do dělového člunu. Podvozek pak odsunou na vedlejší kolej, odtáhnou dělový člun, otočí točnu zpátky a začnou celý postup nanovo.

Ferguson se vrátil ke kolejím. Stovky dělníků pracovaly na valnících, na nichž byly naložené drahocenné nástroje, které sebrali z dílny v Hispánii. Dělníci vybavení

odnášeli k doku a pokřikovali na Romány, kteří jim nerozuměli ani slovo. Bez těchto nástrojů, soustruhů a kovářského náčiní by se jeho úkol změnil z obtížného v neproveditelný. Když se rozhlédl po doku, nevěřícně potřásal hlavou nad tím, co dokázali jen za třináct dní. Dok byl plný parních strojů, dobytčáků se zásobami a pražci, valníků s naloženými kolejnicemi. Procesí se obracelo na konci doku, přičemž procházelo pres pozůstatky několika domů, které strhli, aby byla zatáčka přijatelná, a pokračovalo do kopce na fórum, na který se dalo stěží vyjet a cesta dolů byla velmi nebezpečná. Za fórem pak vedla trať ven z města a přes cvičiště za ním.

Panoval tu příšerný zmatek.

Čtyři míle za den, ke konci už pět a čtvrt - tempo bylo skoro vražedné. To by nepřekonal dokonce ani starý Hermann Haupt. Ale musel si také přiznat, že Haupt neměl k ruce deset tisíc dělníků.

Práce ještě nebyla hotová. Železniční trať měla vést ještě další čtyři míle, přímo přes hradbu a skoro celou cestu do Ostie. Když vagóny vyložili, už nebyly dál zapotřebí a druhá lokomotiva v řadě pak vytlačila prázdné vagóny z místa stavby.

„Odvedli jste skvělou práci, Fergusone," poznamenal Vincent a poplácal Chucka po zádech.

„Jo, ale je tu jeden problém."

„Oč jde?"

„Doteď jsem na to ani nepomyslel," řekl Ferguson potřásaje hlavou, „ale dostat všechny ty vagóny po válce zpátky a pak celou cestu až do Suzdalu bude hromská práce. Všechny vozy MFL&S budou odstavené na bočních kolejích a od nejbližší dráhy domů je bude dělit skoro osmdesát mil. Kromě těch pěti lokomotiv, co s sebou má Kindred, a těch dvou tady budou všechny naše parní stroje místo na kolejích na vodě. Tahle železnice bude po skončení tažení na měsíce vyřazená z činnosti. Tady nikde není jediný stroj, který by do kopce na fórum vytáhl byť jediný vagón."

„Mluvíš, jako bys už plánoval, co bude po válce."

„Musím."

„Myslíš, že tentokrát skutečně vyhrajeme?"

„Já mám na starosti techniku a Mina je můj šéf přes logistiku - to je všechno, s čím si právě teď lámu hlavu. Zbytek nechávám na Andrewovi. Pojď se mnou - jdu zkontrolovat náš první dělový člun."

Chuck šel první, přelezl rostoucí hromadu pražců a zamířil do doku. Přímo pod ním byla u nábřeží uvázaná těžká loď na přepravu zrní a kolem ní se hemžili muži. Chuck slezl po žebříku a seskočil na palubu.

Dělníci zvedli hlavu, pozdravili a pokračovali v práci.

„Nějak moc vyčnívá z vody," poznamenal Vincent.

„Naložíme na ni skoro sto tun kolejnic a dalších sto tun dřevěných výztuží. Přidej k tomu děla, stroje, posádku a munici, a až skončíme, bude to přes tři sta padesát tun. Jenom doufám, že Bullfinch má s tou přestavbou pravdu, jinak budou potíže.“

Ferguson se naklonil nad otevřenou palubu u stěžně a podíval se dolů.

„Máme připravené objímky pro dva stroje. Hnací hřídele budou připojené ke strojům přes klínové řemeny. Bullfinch kvůli tomu hrozně nadělal - říkal, že když se namočí budem mít vážný potíže - jenže my prostě nemáme dost času, abychom vyrobili převody, přes který se připojí síla parního stroje k lodi.“

„Vypadá to, že vepředu v trupu je spousta místa,“ poznamenal Vincent, klekl si a podíval se dolů.

„Dřevo na topení, Vincente - i když, abychom šetřili místem, potáhneme bárky s dalším dřívím. Zbytek je pro posádku a munici. Teď půjdeme dopředu.“

Ferguson se obdivně zadíval na kryt uprostřed lodi. Vylezl na šest stop vysokou stěnu, nahoře se posadil a rozhlížel se. Kolem něj dělníci pokračovali v práci.

Připojil se k němu Vincent.

„Ještě to musíme zavřít, ale teprve až sem umístíme děla.“ Natáhl se a plácl do stěny pod sebou. „Dvojitá vrstva pražců, nahoře dvě stopy tlustá, dole tři. Zvenčí bude dvojitá vrstva kolejnic. Spodní řadu přibijeme přímo na pražce. Vrchní vrstva bude obrácená a přibitá U-svorkama. Kdybych měl pár měsíců navíc a válcovnu, tak bych z nich vyrobil plechy. Mezi kolejnicemi budou mezery, ale pořád se vyrovnají několika palcům výztuže,“

„Myslíš, že to zadrží kuli?“

„Uvnitř bude pěkný kravál, ale kuli z patnáctiliberky by měl zadržet. Po celé palubě položíme vrstvu pražců a pak kolejnice. Nahoře budou prkna, aby to neklouzalo. Po stranách bude pás kolejnic až na pár stop nad vodu pro případ, že by koule letěla nízko.

Klíč je v tom, jak tyhle lodě ovládat v bouřlivějším počasí. Trup je hluboký, ale velká váha je nahoře, ne pod vodou. Myslím, že se budou převracet. Je to zase otázka času a toho, že o lodích nic moc nevíme - to je Bullfinchova parketa, ale já bych tu věc rád prostudoval do větší hloubky. Pamatuješ, mě vždycky víc zajímaly železnice.“

„Nemluvíš moc optimisticky,“ řekl Vincent.

„Postav před dobrýho inženýra problém, dej mu ty správný nástroje a trochu času, a on na to přijde.

A já jsem jenom inženýr, Vincente. Plukovník mi dal práci a já ji pro něj sakra udělám. Taktiku vítězství nechávám na něm a boj na tobě.“

„Přál bych si, abychom si mohli vyměnit místo,“ posteskl si Vincent.

Chuck se po něm podíval a zasmál se. „Musíš si dělat legraci. Na dokončení těch člunů mám už jenom šestnáct dní. I když budou mít dva stroje, pořád si nejsem jistý, jestli poměr síly bude správný. A jestli ty zatracený krámy vyplují a pokazí se, nebo ještě hůř, prostě zajedou pod vodu, celej tenhle svět si mě bude pamatovat podle Fergusonova bláznovství. Kdykoliv bych si to s tebou vyměnil.“

„Jak dlouho jsi sloužil u Pětatřicátého?“ zeptal se Vincent.

„Myslíš doma? Narukoval jsem k nim ve dvaašedesátém. Páni, mí rodiče tenkrát ztropili pěkný poprask.“

„Studoval jsi techniku. Jak to, že jsi nešel k ženistům? Ti by z tebe udělali důstojníka.“

Ferguson lítostivě potřásl hlavou. „Můj nejlepší kamarád, Frank Smith, byl umanutej na to, že se dá k Pětatřicátýmu, a pořád do mě hučel, že když půjdu k ženistům, k bojování si ani nečichnu.“

„Tys chtěl bojovat?“

„Jasně, ty ne? Hrome, všichni mluví o tom, že jsi sakra nejlepší bojovník ve vojsku.“

Vincent sklonil hlavu. „Takže ses tedy připojil k Pětatřicátému?“

„Těsně před Antietamem, stejně jako plukovník. Od ty doby jsem byl v každým boji, i když jsem byl každou chvíli nemocnej a plukovník se mě snažil přemluvit, abych vzal práci v týlu.“

„Proč jsi zůstal, když jsi mohl vyklouznout?“

„Páč Konfederáti zabili Franka,“ zašeptal Ferguson. „Byl to jeho první boj, byl tam ani ne pět minut, tenkrát u Antietamu, a pak byl mrtvý.“ Ferguson se na chvíli odmlčel. „Rád jsem je zabíjel, teda rebely,“ dodal pak tiše. „Aspoň jsem si to myslel.“ Pozorněji se podíval na Vincenta, který měl stále nateklou a podobanou tvář, ale infekce pomalu ustupovala. „Něco ti dělá těžkou hlavu, Vincente?“ zeptal se.

Vincent mlčky vstal.

„Slyšel jsem, jak jsi do toho Merkiho napumpoval šest kulek, i když už byl mrtvý,“ poznamenal Chuck nakonec.

„Líbilo se mi to,“ odpověděl Vincent. „Dívat se, jak se do něj ty kulky trefují a on sebou škube. Začínám si myslet, že Bůh neexistuje, že jsme jenom rození vrahové, že všechno, co jsem se naučil, byla lež.“ Povzdechl si. Konečně to ze sebe dostal, něco, co nedokázal nahlas vyslovit dokonce ani před Andréwem. Dimitrij se na něj od toho boje díval jinýma očima, jako ustaraný otec. Všichni ho považovali za někoho jiného, za ušlechtilého vojáka, prodchnutého ideály. Fergusona skoro neznal - možná to k tomu přispělo.

Chuck smutně kroutil hlavou. „Já od ty doby, co jsme se sem dostali, ani

nevystřelil, jenom v tom posledním boji na náměstí, když jsme si mysleli, že jsme vyřízení. Prý jsem moc důležitej, abych šel zastavit nějakej šíp nebo kulku. Dostaneš se z toho, Vincente.“

„Ty ses dostal?“

Ferguson se rozhlédl po šíleném hemžení okolo. „Konečně jsem si našel něco jiného,“ řekl.

„Já nechci,“ řekl Vincent chladně. „Myslel jsem, že ano. Dokonce jsem Andrewovi řekl, že už jsem s bojováním skončil. Ale když jsem uviděl toho Merkiho, prostě ve mně vybuchla všechna ta nenávist. Když pomyslím na to, že to udělám znovu, mám takový zvláštní pocit, vzrušení.“ Podíval se na Chucka s prázdným úsměvem. Sedím tu s šílencem, pomyslel si Chuck nešťastně.

* * *

Grigorij vyjel na nízký travnatý vršek a zastavil Mercuryho, sesedl a ztuhle se předklonil. Celé tělo ho bolelo.

Zastínil si oči a podíval se k severu. V dálce na obzoru viděl vysoké zalesněné kopce a toužil se tam vrátit, do chládku pod stromy, vdechovat pronikavou vůni borovic. Došel si pro měch s vodou, odvázal ho a podal Mercurymu, aby se mohl napít.

Jak daleko ještě? říkal si. Dojel k lesu, tři dny cestoval mezi roztroušenými stromy. Jednou je zahlédl, půl tuctu jezdců na těžkých koních, projížděli stepí pár mil za ním.

Tři dny bylo každých pár mil na obzoru vidět ohně. Ti parchanti pálí trať, pomyslel si. Včera přebrodil horní tok řeky Penobscot a v blátě na druhém břehu zahlédl koňské stopy. Hledají ho? Nevěděl to jistě, ale od rána už žádné další ohně neviděl. Musel je předjet. Teď stačilo jen pokračovat k jihozápadu, dokud nenarazí na železnici, a pak pojede, co to dá, k další čerpací stanici s vodou. Tu budou určitě hlídat a bude tam telegrafní linka, po které se bude dát poslat zpráva.

„Tak jdeme, chlapče,“ řekl Grigorij a zavřel měch. Mercury zaržál na protest a strkal do něj nosem, aby mu dal ještě. Grigorij se zasmál, sáhl do sedlové brašny pro jablko a to koni nabídl náhradou, což Mercury ochotně přijal.

To, že mu plukovník svěřil koně, byla čest, která se téměř rovnala té, že nese zprávu až domů. Za to ho po válce určitě povýší.

Pověsil měch zpátky, vyškrábal se zpátky do sedla a zaúpěl, když se jeho pozadí setkalo s tvrdou kůží.

„Tak jedem.“

Pobídl koně dál přes pláň, ani si pořádné nevšiml, jak půda mírně stoupá. Jel se skloněnou hlavou, byl unavený, snažil se zůstat vzhůru, takže mu uniklo, že se dostal na hřeben a pod sebou má další travnatý svah.

Bolest nepocítil, jen ho něco udeřilo do boku.

Mercury se otočil s ušima přitisknutýma k hlavě a vyrazil tryskem.

Grigorij se snažil nadechnout, ale nemohl.

Prásklo to a z trávy vyletěl obláček kouře.

Střelili mě, uvědomil si zděšené. Chesusi, střelili mě!

A pak ho zasáhla bolest, až se mu zatmělo před očima, a každý Mercuryho krok ho zabolel až v srdci.

Podíval se doleva a viděl, jak se k němu z vysoké trávy blíží dva jezdci, jejich koné přecházeli z klusu do cvalu.

Oni mě střelili.

Sáhl si na bok, a když ruku odtáhl, byla pokrytá krví.

Oba jezdci tasili meče a jejich zlomyslný smích unášel vítr.

Zpráva, plukovník mi řekl zprávu.

Prudce Mercuryho kopl a kůň ještě zrychlil. Grigorij se kousal do rtů, aby nekřičel, ale stejně se neudržel a jeho křik se ztrácel v rozlehlé, prázdné stepi.

* * *

Velké náměstí bylo prázdné, jako by Suzdal byl mrtvé město. Po zoufalých bojích v posledních pěti dnech bylo ticho ještě víc znepokojivé.

Ale on nežil ve městě duchů. V Suzdalu probíhaly urputné boje občanské války, jako by byla rodina lapena ve svém domě a hádala se, komu bude patřit, přičemž každá ze stran vyhrožovala, že ho té druhé spálí nad hlavou.

Před katedrálou zavlál prapor a vzápětí se otevřela boční vrata, vedoucí na sever. Kal věděl, že se právě otevřela i jižní vrata. Z budov po obou stranách vyběhli vojáci a vytvořili kordon. Ke Kalovi se připojila čtveřice mužů, přes něž téměř neviděl, jak byli vysocí.

„Dávej tam na sebe pozor," vyhrkl Hans.

„O mě se neboj - Kasmarův slib by se neodvážil porušit ani pes."

„Ale stejně budeme dávat pozor a ty nezapomeň na ten revolver, co máš v kapse."

Kal nepřítomně kývl a poplácal zbraň zastrčenou pod pahýlem pravé ruky. Proti tomuto opatření vznesl ostré námitky, ale Hans debatu nakonec uzavřel prohlášením, že Kalovi prostě nedovolí odejít, pokud neposlechne.

Ve vratech se objevil kněz a zvedl ruku.

Kal vyšel z budovy. Stráže se kolem něj shlukly a pohybovaly se poklusem, takže

Kal musel běžet, aby jejich dlouhým nohám stačil. S funěním dorazil k vratům. Staré způsoby se vracely, když se uklonil knézi a ometl rukou zemi.

„Pane prezidente, to já bych se měl klanět tobě," zašeptal kněz nervózně.

Kal kývl strážím a ty se vrátily na ulici. Kněz Kala uvedl dál a zavřel za ním dveře na závoru.

„Odpusť, pane prezidente, ale musím," zašeptal, natáhl ruku a poplácal Kala po bocích. Zaváhal a podíval se mu do očí.

Kal se cítil trochu hloupě, když si rozhrnoval rubašku a vyndával revolver, který kněz nesměle převzal a položil na stolek.

„Mrzí mě to," šeptl Kal.

„Žijeme v hrozných časech," opáčil kněz a kývl mu, ať jej následuje.

V kostele se vznášela stará známá vůně svíček a kadidla. Zhluboka se nadechl a vůně mu připomněla staré časy, kdy byl život mnohem jednodušší, když jako ubohý mužik stál vzadu v katedrále a poslouchal chórové zpěváky při bohoslužbě Paromovi a Jeho synu Chesusovi.

Vstoupil do chrámové lodě, poklekl a pokřižoval se po pravoslavném způsobu, pak se vydal do jižního křídla a chodbou do soukromé kaple, kde se zastavil přede dveřmi do Kasmarovy pracovny.

Dveře na druhém konci chodby se otevřely a objevil se kněz se dvěma muži. Kal odvrátil zrak a trojice si nevšímal. Ve dveřích před ním se objevil Kasmar, oblečený v plném obřadním rouchu církevního patriarchy. Purpurová klerika byla vyšívaná stříbrnou nití. Šarlatové lemy se leskly, jako by měly vlastní vnitřní světlo. Vysoká čapka byla zpevněná drahokamy a kříž nahoře celý ze zlata. Kalovi to přišlo zvláštní, vidět ho takhle. Zvykl si totiž na prostou černou kleriku, které Kasmar dával přednost a nosil ji jak v kostele, tak jako soudcovské roucho.

Kal se znovu hluboko poklonil a koutkem oka si všiml, že Michail udělal totéž. Kasmar jenom stál stranou s rukama zkříženýma na prsou.

„Zavázal jsem církev svatou, takže je zodpovědná za bezpečí vás tří," řekl Kasmar formálně. „Tak na to nezapomínejte, protože tady jste na posvátné půdě."

Kal cítil vinu za ten revolver, ale neříkal nic, když za Michailem, který se kolem něj protlačil, vstupoval do místnosti. Kasmar se usadil do čela stolu a Kal, když si všiml, že jediná volná židle je naproti dveřím, si šel sednout čelem ke svým dvěma protivníkům.

„To Michail za mnou přišel s návrhem na tuto poradu," začal Kasmar. „Souhlasil jsem, že se stanu prostředníkem a ručitelem v naději, že ukončím toto nesmyslné krveprolití, které znovu probíhá v našem městě. Proto jsem mu zaručil právo promluvit první." Michail se podíval na Cromwella a pak se otočil ke Kalovi. „Už je to

šest dní, co moje oddíly osvobodily jižní část města.“ začal Michail. „Myslím, Kalinko, že je čas, abychom ukončili tenhle nesmysl. Jako prezident státu Rus jsem ochoten ti nabídnout podmínky, abych zabránil tomu, že naše město bude vypálené do základů.“

„Já to vidím tak, že je to šest dní, co jsi zradil svou zemi a vpustil sem jeho vojsko,“ odsekl Kal a ukázal na Cromwella. „Prezident, říkáš? Kdypak byly volby? Tví lidé jsou jen tví staří družiníci, nespokojení kupci a karthské vojsko, které tě zaštiťuje."

„Zradil svou zemi? Bylo v tom se mnou deset senátorů.“

„A čtyřiadvacet je stále při mně. A vojsko taky.“ Tolik věřil ve svůj sen, že lidem by měly nade vše vládnout zákony. Naučil ho to Vincent se svou zářící nevinností. Ale na jednu otázku nikdy neexistovala odpověď - co dělat s těmi, kteří se zákonům vysmívají, dokonce je překrucují, aby se za ně mohli schovat? Michail to jako senátor provedl velmi dobře. Kal si ani neuměl představit zkorumpovaného senátora, který dokáže prodat své vlastní lidi a navíc bez nejmenších skrupulí. Nyní pochopil, jak takoví muži vytvářeli zákony, aby chránily je samotné, jak mohli dokonce někoho zabít, snad i nevinné dítě či ženu, a pak se zaštítit mocí zákonů, jako to dělali bojaři zastará. Jestli tuto krizi přežije, o čemž nyní silně pochyboval, zajistí, aby někdo jako Michail už nikdy v úřadu nevydržel.

„Jaké vojsko?“ zeptal se Cromwell. Kal se na něj podíval s otevřenou nenávistí.

„Tys taky zradil své lidi. Jsi jenom merkijský slouha a mí lidé to vědí. Proto budou bojovat do posledního.“

Cromwell smutně zakroutil hlavou.

„Andrew Keane byl hlupák. Když jsme bojovali s Tugary, měli dvě stě tisíc válečníků. Byl to skoro zázrak, že se teď kosti nás všech nebělí na slunci,“ vyštěkl Cromwell. „Merkiů je dvakrát tolik. Možná neuvěříš ničemu jinému, co řeknu, ale tomuhle věř, Kalinko. Jsem tu jako vaše spása, ne zkáza.“

„Tak proč ses rozhodl zničit naše město?“ ozval se Kasmar.

Cromwell si povzdechl. „Všechno, co tady řeknu, venku popřu,“ řekl klidně. „Uzavřel jsem s Merkii dohodu.“

„Ty ses zbláznil,“ zařval Kal. „Takže jsi jejich sluha.“

„Nejsem sluha,“ vyštěkl Cromwell. „Nesloužím nikomu.“

„Jen svým vlastním zájmům,“ odsekl Kal.

„Jestli se na to chceš dívat takhle, prosím. Ale nech mě domluvit.“

Kal se chtěl zvednout, ale Kasmar natáhl ruku a kývl mu, ať se posadí.

„Tak mluv,“ pronesl Kal jízlivě. „Nemůžu se dočkat, až uslyším, co chce říct

merkijský hlásný.“

„Vloni Merkiové zaručili výjimku Karthům, pokud jim poslouží a postaví tuhle flotilu.“

„A ty jsi je naučil jak.“

„Ano, zatraceně, naučil,“ vyjel Cromwell rozzlobeně. „Sešel jsem se s jejich qar qarthem, s Jubadím. Věděli, co jsme udělali Tugarům, a měli v plánu smést nás z povrchu země, pokud by se nenašla jiná možnost.“

„Tohle si moc rád poslechnu,“ zavrčel Kal hořce.

„Odmítli jednat s tebou a s kýmkoliv z vojska, které bojovalo proti Tugarům. Ty bylo třeba vynechat, a i když jsem nechtěl, nakonec jsem s tím souhlasil.“

„A zabil mého zetě.“

„To mě mrzí,“ řekl Cromwell a Kal v jeho hlase cítil téměř upřímnou lítost. „Ale k té dohodě. Město se mi vzdá a vládnout bude Michail jako bývalý bojar, jako vládce ze starých časů. Ruské továrny budou vyrábět zbraně pro Merkie, kteří je použijí proti svým nepřátelům na jihu. Za to dostaneme výjimku. Za další dva roky budou pár tisíc mil daleko na východě a my budeme ušetřeni.

Nebudeme-li s tím souhlasit, tak zamíří na sever a všechny vás pobijí.“

Kal nic neříkal.

„Proboha, Kale, máš jenom polovinu lidí, než jsi měl před válkou. Oni jsou dvakrát silnější než Tugaři. Kromě toho se poučili z toho, co jsme provedli s Tugary. Neudělají stejné chyby a hlavně tu nebudou žádné zázraky jako posledně. Mají prostě příliš velkou převahu. Andrew se musel zbláznit, když si myslel, že je skutečně dokáže porazit.“

„S románskými spojenci bychom měli dost lidí i zdrojů.“

„Romani vás nechtěli. Vaše spojenectví bylo přinejlepším chatrné a oni by vás prodali ve chvíli, kdy by dorazili Merkiové. Kromě toho jsou teď našimi věrnými spojenci. Jste odříznutí, vojsko je pryč, a jestli nebudete rychle souhlasit, budete mít Merkie před bránou.“

Kal mlčel a díval se na Kasmara, který se tvářil bezvýrazně.

„Už ti nezbývají žádné možnosti, Kale. Jestli budeš chtít za Suzdal bojovat, my ho zničíme, pokud to bude potřeba, abychom ho získali. Jak tuhle pršelo, naše střely nezaložily žádný větší požár. Ale poslední čtyři dny bylo horko jako v pekle, všechno vyschlo na troud, a jestli začne hořet, nezůstane ti vůbec nic. Řekni, vážně si myslíš, že dokážeš znovu postavit město a armádu, vyrobit zbraně a svrhnout nás a pak sám porazit Merkie?“

„Nemám žádnou jinou možnost,“ zašeptal Kal.

„Ty ses zbláznil,“ smál se Michail.

„Ne, to ty jsi blázen,“ opáčil Kal. „Aspoň teď mám něco, za co tě na provaze pověsí podle zákona, až tohle všechno skončí.“

„Nezapomínejte, že jsme se dohodli, že na této schůzce nebude nikdo nikomu vyhrožovat,“ vložil se do hovoru Kasmar a Kal v jeho očích viděl, jak Michailem pohrdá, i když ho právě bránil.

„Tvoje nabídka?“ zeptal se Kasmar Cromwella a nevšímal si Michaila, který se naježil, ale neříkal nic.

„Uznáš Michaila jako prezidenta. Vojsko, námořnictvo a průmysl budu mít pod kontrolou já jakožto hlava konfederace Rusi, Romy a Karthy. S takovou silou si s Merkii zahraju hru, a jestli to bude potřeba, můžu jim to vrátit, kdyby mě chtěli zradit.“

„A jak to uděláš?“

„Já ovládám Ogunquit, oni ne. S tím ovládám moře, něco, co Keane nedocenil. A všichni, kteří půjdou za tebou, můžou odejít do Vazimy na hranici, nebo dokonce do Novrodu, kde si budete moct dělat, co budete chtít. Můžeš nám sloužit nebo taky ne, ale já vám všem daruju život.“

Kal se smutně zasmál a zavrtěl hlavou. „Odmítám.“

„Nabídku jsem ti udělal. Víš, že vyhrát prostě nemůžeš.“

„Tomu jsem už čelil a jsem ochotný se tomu postavit znovu. Od chvíle, kdy nám Yankeeové pomohli svrhnout bojary, jsem byl svobodný. Nevrátím se, abych zase žil pod tebou, Merkii a zvlášť ne pod ním,“ a roztřesenou rukou ukázal na Michaila.

„Máš nějakou jinou nabídku?“ řekl Kasmar rychle, než Michail stačil zareagovat.

„Jenom tohle. Vypadni sakra odtud,“ zaječel Kal a vyskočil. V duchu proklínal kněze, který ho prohledával u dveří. Kdyby měl ten revolver teď, zákaz nezákaz, zákon nezákon, byl by oba na místě zastřelil.

„Ještě se můžeme zachránit,“ vyjel Kasmar a uhodil pěstí do stolu.

Kal, zděšený výbuchem jindy tak žoviálního a mírného kněze, se k němu otočil.

„Domluv mu, Blahorodí,“ řekl Michail a křenil se potěšením nad tím, jak se Kal vzteká.

„Snažím se domluvit vám všem,“ odsekl Kasmar.

Kal se na preláta díval a neříkal nic.

„Všichni se shodujeme v tom, že Merkiové, Tugaři nebo jak si vlastně říkají, jsou naším společným nepřítelem. Jako lidé, kteří uznávají léčivou milost Chesuse, jehož uctíváš dokonce i ty, Tobiasi Cromwelle, stejně jako ostatní Yankeeové, jsme na tomto

strašném světě sami.

Jen si představ, co bychom dokázali společně. Tobiasi Cromwelle, ponechej si svou flotilu a Rus přidá svou sílu a postaví se za tebe. Michaile Ivoroviči, jsou-li tu nějací lidé, ať bojaři, kupci či mužici, kteří tě chtějí uznat, ať jdou s tebou. Rus je velká země - ti, kteří jsou stejného přesvědčení jako ty, mohou dostat místo a příslušný podíl z tvého bývalého bohatství. Továrny budou sloužit všem třem dohromady a dodají nám sílu proti Merkiům, pokud by přišli. Ať si svobodní lidé Rusi, již byli kdysi otroky, ponechají to, co vybudovali, včetně tohoto města, které vystavěli z popela. Nezničte ho znovu svými sváry a nechte aspoň je Kalinkovi a těm, co ho chtějí za svého vůdce. Udělej to, a ještě se můžeme zachránit, protože teď jsme jako děti, které se perou v písku, zatímco se blíží hrůza a děs.“

„A ty tisíce mužů, které zabili?“ otázal se chladně Kal.

„Ty už nikdo nevrátí.“ řekl Kasmar smutně, „ale když dovolíme, aby nás to teď rozdělilo, nakonec zemřou všechny jejich rodiny. Ani jejich uctívaní duchové, kteří teď sedí nad námi, by nechtěli, aby jejich blízké postihl takový osud jen proto, že pomstili jejich smrt.“

Kal nešťastně vrtěl hlavou. Věděl, že pokud je Vincent opravdu mrtvý, chtěl by, aby udělal, co bude nutné, k záchraně Táni a dětí, i kdyby to mělo znamenat, že zapře, jak nespravedlivá byla jejich smrt.

A Chesusi, modlil se Kal v duchu, opravdu jsme takoví? Je tohle podstata mé naděje na Unii?

Podíval se na své dva soupeře.

„Původní podmínky platí,“ prohlásil Cromwell. „Jestli nesouhlasíš, Kale, tak musím s lítostí říci, že tvé město rozstřílím na třísky.“

Michail se smíchem vstal. „Mužiku, tohle jsem měl v plánu od samého začátku. Ty pitomče, kdyby to bylo obráceně, nechal bych tě oběsit na nejbližším stromě, a tys mě jako hlupák přizval do té ubohé záležitosti, co jí říkáte republika.“ A se smíchem odešel z místnosti. Cromwell se ještě zastavil a podíval se na Kasmara, jako by chtěl něco dodat. Kal ho sledoval s nenávistí. Cromwellův pohled ztvrdl, jen za sebou práskl dveřmi.

„Byl bys souhlasil?“ zeptal se kněz.

Kal mlčky vstal a jen se na něj díval.

„Ty ano?“

„Měl bych se vrátit ke svým,“ řekl Kal. „Jestli se vrátí první, mohli by mě zastřelit, až půjdu přes ulici.“

Znovu se hluboko poklonil a Kasmar zvedl ruku, aby mu požehnal. Kal si nasadil klobouk, otevřel dveře a rychlým krokem, prozrazujícím jeho vztek, vyšel z místnosti.

Připojil se k němu kněz, který ho předtím doprovázel. Kal neříkal nic, i když viděl, že mladý muž hoří zvědavostí. Prošel lodí, spěšně poklekl a vydal se k vratům.

„Pane prezidente, zbraň," ozval se kněz a roztřeseně mu podával revolver.

Kal si ho vzal. „Pokud by to bylo k něčemu dobré, měl jsi mi ho nechat," procedil mezi zuby.

Kněz sklopil zrak. „Církev dala slib," zašeptal a šel otevřít vrata. Přes ulici přiběhli čtyři strážní a po obou stranách se rozvinula rojnice. Kal se postavil mezi ně a společně se rozběhli. Ještě nebyli pořádně na ulici, když z vybombardovaných trosek Kapitolu vyletěl obláček kouře. Ulicí proletěl kartáč a rojnice se vrhla k zemi. Jeden z mužů, kteří ho postrkovali, Kala pustil a zhroutil se na zem. Z budov naproti práskla ostrá salva a přeletěla Kalovi nad hlavou. Ve chvilce byl u dveří naproti a málem po hlavě vletěl dovnitř s gardisty těsně za patami. Ostatní vojáci se vrhli zpátky do úkrytu v uličce.

Jeden z gardistů vyhlédl do ulice a uviděl, jak se kněz sklání nad jeho zraněným kamarádem. Do chodníku vedle kněze, jenž se snažil muže zvednout, narazila kulka z muškety.

„Ti bezbožní Karthové," zařval gardista a vyběhl na ulici ke zraněnému. Spolu s knězem ho odtáhli do dveří. Kolem nich hvízdaly kulky.

„Dobrá práce, vojáku," řekl Hans a poplácal ho po zádech.

„Tihle lidé si knězi vůbec neváží," prohlásil Kal a přes rameno se ohlédl na muže, který byl úplně sinalý ve tváři.

„Když na to tak myslím, možná jsem ti tu zbraň měl nechat," vydechl kněz.

„Jak zněla nabídka?" chtěl vědět Hans.

Kal na něj kývl, aby ho následoval, spolu se protlačili mezi vojáky do zadní místnosti a zavřeli dveře. Kolem Kala se shromáždili senátoři stále věrní republice a vykřikovali otázky. Kal stál mlčky, dokud se konečně neuklidnili.

„Je to, jak jsme čekali," ohlásil Kal. „Vzdát se, nebo město spálí. Michail bude prezidentem, ale bude to jenom Cromwellova loutka. Měl bych dodat, že Cromwell přiznal, že se zaprodal Merkiům."

„Takže nemáme naději," zaúpěl Vasilij.

Kal se rozhlédl po přítomných. „Budeme to muset vybojovat."

„S čím?" zeptal se jiný senátor. „Skoro všechny naše oddíly drží zákopy kolem továren. Město drží domobrana. Jestli je podporují Merkiové nebo Tugaři nebo jak si to vlastně říkají, tak jsme bezbranní."

„Když to bude potřeba, budeme bojovat holýma rukama," vybuchl Kal a praštil do stolu.

„A nakonec stejně umřeme.“

„To jsou z vás ze všech zbabělci?“ zaječel Kal. „Ochutnali jste svobodu a už za dva roky jsou z vás slaboši.

Sedíte tu přede mnou a kňučíte: ‚My umřeme', opičil se sarkastickým falzetem. „Jste sakra senátoři - tak se tak chovejte. Naši lidé potili krev, aby vybudovali tuto zemi, a vy, vy všichni byste měli představovat, co je v nich nejlepší, ne nejhorší.“

„Má pravdu,“ ozval se Vasilij. „Copak jsme zapomněli, kdo jsme?“

„Stejně prohrajeme,“ namítal jiný senátor. „Musíme se tomu postavit. Cromwell nás ochromil a Merkiové to dokončí.“

„To určitě.“

Kal se překvapeně podíval na O'Donalda. Dělostřelec stál ve dveřích s doutníkem mezi zuby. Couvl a do místnosti vstoupila Kathleen. V její přítomnosti všichni muži vstali.

„Všichni se laskavě zase posaďte. Víte, že v těchto časech tyhle zdvořilostní hlouposti nemůžu vystát.“

„Smím se zeptat,“ ozval se Kal, „co tu vy dva děláte?“

„Á, chceš tím říct, že nejsme pozvaní,“ zasmál se O'Donald.

„Pate, tys pil,“ vyštěkl Hans.

„Hansi, víš že tě kdykoliv přepiju - už jsem to dokázal mockrát. Na to, abych byl skutečně opilej, bych toho v sobě musel mít mnohem víc.“

„No, pánové senátoři,“ řekla Kathleen klidně a postavila se před O'Donalda, aby jejich hádku zarazila, „jak probíhala ta schůzka?“

„Nabídka byla taková, jak jsme si mysleli,“ odpověděl Kal neohrabaně.

„A vaši lidé to přijmou?“ zeptala se chladně Kathleen a rozhlédla se po místnosti.

„Já budu bojovat až do konce,“ řekl Vasilij ostře a sbor nervózních hlasů ho podpořil.

„No, to ráda slyším,“ prskla Kathleen. „Nejsem ve stavu, abych vás mohla všechny spráskat, ale jsem si sakra jistá, že Andrew by to udělal, kdybyste se teď zachovali zbaběle.“

Kal na ni vytřeštil oči.

„Měl jsem s tím nejdřív přijít sem,“ řekl O'Donald a položil ruku Kathleen kolem ramen, „ale měl jsem pocit, že tady dáma by měla tu zprávu slyšet první.“

O'Donald natáhl ruku s kouskem papíru.

„Telegram ze zásobovací zastávky Bangor na řece Volze. ‚Dorazil sem posel od ruského vojska. Zpráva zní: vracíme se zpátky. Vyřiďte Kathleen, že ji miluji,“ Podepsán, plukovník Andrew Lawrence Keane.“

„Hrom do toho kluka, já věděl, že se objeví,“ zařval Hans a praštil do stolu. Zubící se O'Donald vytáhl z kapsy doutník, došel k seržantovi a strčil mu ho do pusy.

Hans s úsměvem ukousl konec a začal žvýkat. „Už jsem se tě chtěl zeptat. Kde sakra bereš ten tabák?“

O'Donald se usmál. „Když Karthové vloni zastavili obchod, dostal jsem podezření, tak jsem vykoupil všechny doutníky, které se mi dostaly pod ruku.“

„Dokonce ti vzkazuje, že tě miluje,“ poznamenal Kal ke Kathleen.

Ta se rozhlédla po místnosti, položila si ruku na břicho a obličej se jí stáhl bolestí.

„Holka!“ vyhrkl O'Donald a objal ji.

„Ven,“ zašeptala.

Kal vyskočil a běžel k ní s Hansem v patách. O'Donald ji prostě popadl do náručí a odnesl ven.

„Vy zůstaňte tady,“ zavrčel Hans a práskl za nimi dveřmi.

O'Donald rychle prošel uličkou a zmizel za rohem. Kal, ženoucí se za ním, se zarazil, když se O'Donald otočil s poťouchlým úsměvem.

„Hned mě postavte na zem, vy osle,“ vyjela Kathleen.

„Je v tom něco víc, viď?“ chtěl vědět Hans, opírající se o zeď, a nervózně vydechl.

„No, museli jsme tě odtamtud dostat,“ řekl O'Donald.

„Andrew není ten typ, který by ve vojenském telegramu posílal osobní vyznání,“ podotkl Hans, „ale stejně jsi mě vyděsila k smrti.“

Kal se podíval na Kathleen a mrkl.

„Musel to zakódovat,“ vysvětlovala Kathleen. „O'Donald to taky vytušil. Byla tam jiná věta: , Vyřiď můj pozdrav našim dvěma synům, Reverovi a Longfellowovi Keanovi,“„

Kal na ni zmateně civěl. „Ale?“

„Nikdy jsme tak našim synům neříkali,“ vykládala Kathleen se smíchem. „Chvíli mi ale trvalo, než jsem to rozluštila. Paul Revere a Longfellow, který o něm napsal báseň.“ (Pozn. překl.: Paul Revere, 1735-1818, lidový hrdina americké revoluce, jehož dramatickou noční cestu 18. dubna 1775, kdy přijel varovat obyvatele Bostonu a okolí před pochodem Britů, zvěčnil ve své baladě Henry Wadsworth Longfellow, 1807-82, nejslavnější americký básník 19. stol. Proslul zejména svou Písní o Hiawatě,

legendárním náčelníkovi Onondagů, jenž podle indiánské tradice vytvořil tzv. Irokézskou konfederaci.)

„Kdo je to?“ chtěl vědět Kal.

„Jedna jako po zemi a dvě jako po moři,“ řekl O'Donakl, „a zbytek ty básničky si zatraceně nepamatuju.“

„Znamená to, že se vrací po moři,“ objasnila Kathleen.

„Ale proboha jak?“ řekl Hans. „Ogunquit ho odstřelí.“

„Možná vyrábí další Ogunquit“ podotkl Kal.

„A jak?“ opáčil Hans.

„To nevím. Možná budeme muset vydržet jen týden, nebo to můžou být měsíce. Nevím.“ Kal poodešel stranou.

Po městě se rozlehla řada výbuchů, až se jim země otřásla pod nohama. Cosi zahvízdlo, a když se podíval nad sebe, uviděl náboj z moždíře, pomalu stoupající k vrcholu své dráhy.

Ohlédl se na Hanse a městem otřásl další výbuch.

„Co musíme udržet v každém případě, pokud chceme dál bojovat?“ zeptal se.

„Samozřejmě továrny.“

„Jsou teď v ohrožení?“

„No, dají se docela dobře bránit. Ale kdyby soustředili všechny síly najedno místo, mohli by prorazit.“

„Dejme tomu, že bychom tam stáhli všechny muškety a děla, co máme.“

„Mohli bychom se líp bránit.“

„Tak opustím město,“ prohlásil Kal s nechutí.

„Cože?“

„Musíme být realističtí. Tady ve městě máme ve zbrani něco přes dvanáct tisíc mužů. Všichni ostatní jsou s vojskem. Zbytek je po celé Rusi, pracují na statcích. Nepřekvapilo by mě, kdyby ve vesnicích ani nevěděli, že je válka.

Jsme moc roztažení. Město nám stejně spálí. Tak ať si ho nechají. Skladiště jsou navíc skoro prázdná - úroda se teprve začne přivážet. Vojenské zásoby odvezla armáda. Když dáme Michailovi město, bude si myslet, že vyhrál.“

„Dává to smysl,“ prohlásil Hans suše. „Už jsem na to myslel, ale říkal jsem si, že jako politik to nikdy neuděláš.“

„Věděli jsme, že přichází. Každého, koho máme, pošleme do továren a udržíme se.

Kdo ví - třeba pak aspoň přestanou s bombardováním a my ho pak možná získáme zpátky nedotčené, až přijde čas.“

„To znamená, že začne střílet na továrny,“ podotkl Hans.

„Nemá tak velký dostřel a my se budeme držet na výše položených místech kolem továren a přehrady,“ odpověděl O'Donald. „Až na ty zatracený moždíře. Budovy možná rozbije, ale když všechny stroje obložíme pytli s pískem, měly by to vydržet. Kromě toho si myslím, že po nich střílet nebude - chce získat budovy i stroje nepoškozené pro své pány.“

„Hned se tam vrátím a řeknu senátorům, že se v noci stáhneme, a jestli se jim to nelíbí, tak ať jdou k čertu,“ prohlásil Kal přísně a temně se na své přátele usmál.

„Co to říkal ten váš Grant? Andrew mi to vykládal, ale nemůžu si vzpomenout.“

„Ten parchant Grant,“ zavrčel O'Donald. „Hodlám to vybojovat tady, i kdyby to trvalo celé léto.“

„To je ono,“ řekl Kal, strčil si ruce do kapes a vydal se uličkou zpátky do budovy.

„Víte,“ ozvala se s úsměvem Kathleen, „sundejte mu ten cylindr a strčte mu do pusy doutník a bude vypadat jako člověk.“

* * *

Jubadí s úsměvem popadl otěže. Suvataj, velitel vušského umělu, ohromený ctí, jíž se mu dostalo, se mu ze sedla hluboko poklonil, než seskočil na zem vedle qar qartha.

„Lidé se krmí dobře?“ zeptal se Jubadí a položil Suvatajovi ruku kolem ramen.

„Pastviny jsou zabezpečené. Koně dávají mléko a je tu plno lovné zvěře.“ Suvataj se odmlčel.

„Ale?“

„Ve stanech se remcá. Poslední banský dobytek je snězený a všichni hladově pokukují po Karthech, které mijíme. Konina je k jídlu dost odporná.“

Jubadí zamyšleně kývl.

„Zase budou mít dobytku do sytosti, ale zatím musejí být trpěliví.“

„Tak zněl rozkaz.“

„Zbytek Vuška Has - jak je na tom?“

„Minulý týden tábořili s hordou, takže zavládla spokojenost, že aspoň jednu noc stráví v jurtách. Příštího dne, jak jsi jim rozkázal, vyrazili. Jsou na cestě, tři dny za mnou.“

„Nechám je jeden den v tomto dobytčím městě, ale víc ne.“

„Takže na východ?“ zeptal se Suvataj.

„Na sever. Pošlu je proti Rusům.“

„Jeden umen?“ zeptal se nevěřícně Suvataj. „Tugaři jich poslali přes dvacet a podívej, co se s nimi stalo.“

Jubadí se zachechtal.

„Dobytek je slabý. Copak si nevzpomínáš na naše prapředky, když se z tunelu světla vynořili Jorové?“

„Na těch příbězích jsme vyrostli všichni,“ poznamenal Suvataj s úsměvem. „Copak tě s nimi matka nestrašila, jako to dělala ta moje?“

Jubadí se zasmál.

„Ale plyne z nich jedno poučení. Protože Jorové přišli na Valdennii, aby svedli boj o tuto zemi, kterou zabrali naši prapředkové. Neměli snad Jorové zbraně, které zabíjely jen světlem na stokrát větší vzdálenost než luk? A my jsme byli ještě slabší, protože dobytek se doposud neobjevil, aby nám přinesl dar svého masa a koní, na kterých jezdíme a kteří nahradili jurty bez koní, na nichž jezdili naši otcové. A my jsme je přece porazili. Protože všechny hordy, Merkiové, Tugaři, Bantagové, dokonce i Panoři, všichni bojovali bok po boku, kdežto Jorové se mezi sebou hašteřili kvůli tomu, který z nich bude naším qar qarthem, a my je poštvali proti sobě a pak jsme je pobili.

Tomu mě naučila má matka, a neděsila mě jako snad vás ostatní. A my jsme poštvali dobytek proti sobě.“

„Ale stejně bych si přál,“ poznamenal Suvataj, „abych měl aspoň jednu z těch zbraní, které používali Jorové.“

Jubadí zavrtěl hlavou. „Naházeli je do moře. Naši otcové v tom rozhodli moudře a já bych je nechtěl mít ani teď, protože bychom to zlo určitě použili proti sobě. Yankeeské zbraně jsou aspoň jiné, zabijí jen pár a dostřelí jenom o kousek dál než luky. Jorské zabíjely po stovkách. Kvůli naší válečnické povaze bychom nakonec zemřeli všichni. Takové zabíjení není čestné.“

„Já ale slyšel, že jsi porušil mohylu starších.“

„Bylo to dovoleno,“ vyštěkl Jubadí v odpověď. „Uvidíš, co to pro nás udělá, až přijde čas. Ale nelam si s těmi věcmi hlavu. Dobytek se sám zbavil mužství - právě se zabíjejí navzájem.“

„To je dobře,“ zasmál se Suvataj. „Ale je to škoda, když pomyslíš na všechno to vyplýtvané maso, které oni strkají do země nebo nechají hnít na slunci.“

„Pro sklizeň ho bude víc než dost, jak ruského, tak karthského, až to s nimi skoncujeme,“ prohlásil Jubadí s úsměvem. „Ale pojď, mám pro velitele svých Vuška Has překvapení.“

Zašel do stanu a ohlédl se, aby viděl, jak se Suvataj tváří nadšeně.

„Já ale myslel, že na dobytek byl vydán zákaz.“

„Ale qar qarth musí dbát o své zdraví i o zdraví svých velitelů.“

Suvataj se s potěšením přiblížil k ženě v řetězech a s roubíkem v ústech uprostřed místnosti. Podíval se na ohřívadlo, kde žhavé uhlíky měly barvu třešní. Vytáhl dýku a zvedl ji nad hlavu. „Řezejme maso pomalu,“ pravil a ve světle ohně se mu zaleskly zuby. „Vždycky mi dělalo radost, když se dívali, jak pojídáme jejich maso.“

Jubadí se posadil k ohni, zvrátil hlavu dozadu a zařval smíchy.

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

„Tak pohyb a doleva!“ křikl Ferguson.

„Á, promiň, Chucku, vepředu je trochu pomalá, kormidlo na levobok,“ řekl Bullfinch a kroutil hlavou, jako by znovu opakoval látku dítěti, které se nechce učit.

„Proč nemůžeš sakra mluvit anglicky nebo rusky jako všichni ostatní?“ vyjel Chuck rozčileně.

„To říká ten pravý, jeden za osmnáct a druhý bez dvou za dvacet,“ posteskl si Andrew. „Chucku, většinou nerozumím jedinému slovu z toho, co povídáte.“

„Mně je to docela jasný,“ zamumlal Chuck.

„Hlavně ať to funguje,“ přidal se Emil a opatrně nahlížel otevřeným jícnem na dva parní stroje z lokomotivy v podpalubí.

„Proč aspoň nenecháme toho levo a pravoboku?“ chtěl vědět Andrew. „Mezi námi je jenom pár námořníků. Všichni velitelé obrněnců jsou pěšáci od Pětatřicátého a v žáru boje by si nemuseli vzpomenout, jak je to správné.“

Bullfinch nešťastně zavrtěl hlavou. „Jestli na tom trváte, plukovníku, ale je to proti tradici.“

„Trvám na tom, admirále Bullfinchi,“ prohlásil Andrew s úsměvem. „Tak jdeme, umíráme zvědavostí,“

„Doufám, že to nebude doslova,“ prskl Emil.

Bullfinch sundal kryt z hlásné trubky a foukl do ní. „Pomalu vpřed, ostře doleva.“

Ze dvou komínů za střílnou vyletěl oblak kouře a celá loď se otřásla. Ferguson sebou trhl, když se z podpalubí ozvalo hlasité zarachocení. Pod obrněnými kolesy na

zádi se začala pěnit voda. Andrew cítil, jak se paluba chvěje, a pak Suzdal, první obrněnec Ruské republiky, otočil příď do řeky Tibery.

Ze břehu se ozval jásot, jak desítky tisíc lidí, kteří tu posledních třicet dní tvrdě dřely, stály s ústy otevřenými úžasem nad tím, co vytvořily.

Marcus se podíval na Andrewa se zářícíma očima. „Nikdy bych si nemyslel, že je to možné," křikl.

„Víš co? Já taky ne," odpověděl Andrew.

„V tomhle kanále poplujeme s proudem," vykládal Bullfinch. „Nechci ji tady pustit naplno. Když to zkoníme, mohli bychom narazit na dno."

Andrew, sedící na střílně, se poprvé za několik týdnů cítil uvolněně. Jedna z nových galér, jejíž posádka se chtěla předvést, k nim zamířila od protějšího břehu, až voda od vesel stříkala. Klikatě a trochu trhaně se člun stočil vedle Suzdalu a pak vyrazil kupředu.

„Jsou to ty nejošklivější lodi, co jsem kdy viděl," poznamenal Marcus.

Andrew, který většinu života prožil na pobřeží Maine, musel souhlasit. Byl zvyklý na elegantní, štíhlé klipry připlouvající do Bathu a jeho rodného Brunswicku. Tyto čluny vypadaly spíš jako podlouhlé krabice se zploštělou zádí. Aspoň přídě působily funkčním dojmem, byly zešikmené, jako špičaté zuby. Na tyči na přídi visely dlouhé havrany s naostřenými zobci, které se ve slunci ošklivě leskly. Lodě z nevyschlého dřeva měly hluboký ponor a nízký volný bok. Tesaři ještě narychlo přibíjeli další prkna kolem celé lodi, aby jí dodali menší ochranu navíc. Andrew si vzpomněl na Polybia, který popsal flotilu, již Římané postavili stejným způsobem, a zmínil se, že když se dostaly k Sicílii, lodě se jen stěží udržely na vodě.

„Aspoň plují," řekl tedy.

„Jen tak tak," podotkl Emil. „A pamatuj, že nejvýš jeden z deseti chlapců, co jsou na palubě, uplave víc než dvě tempa."

„Neboj se, Emile, celou cestu poplujeme blízko břehu a každý voják má záchrannou desku."

„Suché prkno," zavrčel Emil.

Je to lepší než na palubě této lodi, pomyslel si Andrew. Z podpalubí vedly jen tři jícny, z toho jeden do dělové nástavby, druhý na záď vedle větracích šachet ke strojům a největší byl vepředu, kudy se shazovalo dřevo. Kdyby došlo k proražení trupu, loď by šla ke dnu jako sekera.

„Všechny stroje stát!" křikl Bullfinch. „Kormidlo vlevo, muži dopředu k lanům, připravte se, odtáhnou nás do kanálu."

Bullfinch se podíval na kruh okolostojících mužů.

„Všichni budete za den za dva velet na člunu, jako je tenhle. Na učení nebudeme mít čas. Ani vám nedovolíme vézt je po řece do kanálu.“

Andrew si všiml, že se skoro všem ulevilo.

„Pamatujte, máte pod sebou pár set tun pohybující se hmoty. Je to stejné jako lokomotivy na železnici. Vypnete stroje a ona pořád jede. V případě nouze můžete jít na zpětný chod, ale nevíme, jak tyhle lodě námahu zvládnou, tak opatrně. A taky si pamatujte, že musíte udržovat odstup - když jenom poplujete s proudem, vůbec je nezvládnete.

A další věc. Tady z kormidelny je vidét jasně, ale v palbě budete uvnitř,“ a ukázal na čtyři stopy vysokou nástavbu umístěnou nad redutou. „Bude tam málo místa. Budete sedět a přímo pod vámi bude dělová nástavba, se kterou budete mít spojení jen přes hlásnou trubku. Už jste tam byli. Je tam jako v peci a vy celou bitvu uvidíte jen přes dva palce vysoké střílny. Bude to úplně jiný svět. Pro začátek bych radil, abyste se naučili loď ovládat takto zvenčí a používali tu trubku navíc, která je umístěná venku. Ale hned jak to půjde, začněte dělat všechno zevnitř.“

Kapitáni v zácviku, kteří byli skoro všichni bývalí železniční inženýři a jen tři z nich byli bývalí námořníci od Pětatřicátého, přikyvovali a většinou si zuřivě dělali poznámky.

Bullfinch s posledním jemným záběrem strojů posunul loď a ze břehu vyletěla poutači lana. Galéra zatím provedla prudký obrat, vesla na pravoboku zabírala zpětně, kdežto veslaři na levoboku se do toho opřeli a otočili loď kolem dokola. Muži zajásali a pak vyrazili zpátky přes řeku.

„Učí se dobře,“ podotkl povzbudivě Andrew.

„Rychleji, než bych věřil,“ přidal se Marcus.

„U každého vesla sedí jeden můj a jeden tvůj muž,“ vysvětloval mu Andrew. „To je dobré uspořádání. Naši lidé se od tvých hodně naučí a obráceně to platí taky.“

Marcus kývl.

„Pořád opatrný kvůli tomu, jak jsi jim dal svobodu?“ zeptal se Andrew.

„Když uvážíš alternativy,“ prohodil Marcus suše, „neměl jsem v té věci moc na vybranou.“

„Až tohle všechno skončí, můžeme si promluvit o vládě,“ zkusil to Andrew. „Skoro rok jsem sloužil jako vojenský diktátor, ale přešli jsme na jinou formu.“

„Tvůj Vincent už mi o tom dělá přednášky,“ řekl Marcus s trpkým úsměvem a kývl na dělovou nástavbu, na níž Vincent seděl.

Andrew se na něj taky podíval. Měl takové divné tušení ohledně toho, co se Vincentovi stalo na fóru. Ale Vincent se o tom prostě nechtěl bavit a Andrew mohl jen čekat, než s tím začne sám.

„Hoďte sem ty lana!“

Bullfinch seskočil z nástavby a s Fergusonem po boku se rozběhl, přičemž vyřvával nadávky na personál zdymadla. Posádka lodi nervózně pracovala pod Bullfinchovým dohledem a dělníci ze břehu házeli lana, která měla zabezpečit Suzdal. Desítky mužů vyzbrojených dlouhými bidly, na jednom konci omotanými hadry, se brodily vodou a odrážely člun od skalnaté strany kanálu.

Bullfinch s křikem a nadávkami přecházel po palubě, vykláněl se přes bok a díval se, jak se člun sune do úzkého prostoru zdymadla. Poháněči na břehu začali pískat a práskat biči a dlouhá řada volů vykročila. Lana se napjala, volové zabrali a pak, jako když se uvolní dlouhá pružina, se člun znovu pohnul a lana se prověsila. Člun pomaloučku proplouval kanálem, vysekaným ve skalách, které téměř tvořily tunel a po padesáti yardech ustoupily.

„O něčem takovém se nám nikdy nesnilo - zvedat a spouštět lodě uzavřenými komorami naplněnými vodou,“ poznamenal Marcus, když se díval, jak Suzdal proplouvá vnějšími vraty zdymadla, která se za obrněncem zavřela.

„Jsem jenom rád, že jsme vám s tím vloni pomohli,“ řekl Andrew. „Jinak bychom museli tohle všechno stavět v troskách Ostie.“

Necítil žádný pohyb, ale břeh už se přibližoval a muže, na něž prve shlíželi, teď měli ve stejné rovině, jak na ně civěli s otevřenými ústy. Na druhé straně zdymadlové komory bylo slyšet vypouštěnou vodu. Z holé skály z jílovité břidlice vedle odkapávala voda a třpytila se ve slunci.

Když klesli dvanáct stop, proud vody se zpomalil. Strážný plavební komory se nahoře vyklonil a zamával a jeho muži otevřeli těžká vrata dokořán. Suzdal pomalu vyjel ven spolu s poslední vytékající vodou. Čekalo tu další volské spřežení, lana byla zachycena a obrněnec byl odtažen zpátky do řeky. Peřeje zůstaly za nimi.

„Všechny stroje pomalu vpřed,“ zavolal Bullfinch a vyšplhal zpátky na dělovou nástavbu. Kolesa zabrala a celá loď se otřásla. Zamířili do hlavního kanálu a břehy na obou stranách se rozbíhaly. Vpravo bylo vidět dlouhou řadu opuštěných vagónů, stojících na narychlo položené trati. Byl to zvláštní pohled, jako by zahodili nástroje, které jim tak dlouho pomáhaly, nechali je tu v rostoucím pleveli.

Jestli to dopadne špatně, pomyslel si Andrew, tak tu nejspíš zůstanou navěky, pomalu je bude žrát rez a nakonec se rozpadnou v hlínu, z níž byly vytvořeny.

Minuli ohořelé hradby Ostie a Andrew si všiml, jak se Marcus při pohledu na trosky bývalého hlavního přístavu říše tváří zachmuřeně.

„Když je kanál otevřený až do Romy, nemusíte to tu znovu stavět,“ poznamenal Andrew. „Mohli byste vybudovat doky na levém břehu řeky naproti městu a my bychom vám dokonce mohli pomoct s mostem. Pro budoucí obranu by to bylo mnohem jednodušší uspořádání.“

„Myslíš, že se vrátí?“

„Z toho, jak to vypadá, s nimi, tedy s Merkii a Bůh ví s kým dál, budeme ještě nějakou dobu bojovat.“

„Příště na ně budeme připravení,“ vyštěkl Marcus.

Proplouvali kolem písečné kosy na jižní straně kanálu, pak řeku nechali za sebou, jak břeh uhnul doprava a odhalil rozlehlou volnou hladinu Tiberského zálivu a Vnitřního moře za ním.

Objevilo se mírné vlnobití a Andrew se poprvé cítil skutečně jako na lodi, jak se mu paluba začala houpat pod nohama.

„O kus dál budou vlny tak dvě stopy. Zjistíme, co zvládne, než se pustíme do vln,“ řekl Bullfinch novopečeným kapitánům, kteří se nervózně usmívali a mlčeli.

Bullfinch foukl do hlásné trubky.

„Všechny stroje vpřed poloviční rychlostí. Kormidlo rovně.“

„Půjdu se podívat, jak to dole šlape,“ oznámil Ferguson, zasalutoval Andrewovi, slezl z kormidelny, otevřel železný poklop, protáhl se jím, sestoupil na dělovou palubu a odtud do strojovny.

Vibrace znatelně zesílily. Voda za zádí se pěnila a zepředu začal vát silnější vítr. Bullfinch si klekl na palubu, položil na ni dlaně a po chvíli vzhlédl k Andrewovi.

„Na poloviční rychlost se chvěje trochu moc. Toho jsem se bál. Za čas by to mohlo povolit, objeví se díry a poteče sem. Budeme si muset dávat pozor.“

Vstal, otočil se na záď a pak se podíval zpátky na kapitány. „Taky ji to táhne doleva - stroje nejsou zdaleka vyladěné. S takovou výbavou tyhle problémy prostě budeme mít. Budete se muset naučit, jak přidat otáčky na jednom stroji nebo ubrat na druhém, aby jela rovně. Pamatujte si, máte jednu výhodu. Když vám ustřelí kormidlo, ještě pořáď můžete řídit s pomocí šroubů nebo koles. Když ztratíte stroj, můžete použít kormidlo, abyste ji udrželi rovně.“

Bullfinch se naklonil a znovu foukl do hlásné trubky. „Upravte otáčky na levobočním - promiňte, já zapomněl, že nic neumíte, takže - na levém stroji. Pomalu, řeknu vám, kdy přestat.“

Postavil se přímo doprostřed lodi a díval se, jak se vyrovnává. Pak se rozběhl k trubce. „Přestaňte! Označte si ciferník na levém stroji. Tohle je nastavení pro poloviční rychlost.“

Ohlédl se zpátky. „Takhle to uděláte. Mám dojem, že děláme dobré tři uzly, možná dokonce čtyři.“

Člun ještě chvíli plul a Andrew cítil, jak z něj opadá napětí. Ta zatracená věc opravdu fungovala!

Bullfinch zrychlil na tříčtvrteční rychlost a vibrace se změnily v otřásání. Vlny byly větší a na palubu vyletěla sprška pokaždé, když Suzdal narazil na vlnu.

Zepředu se přiřítila galéra, jedno z menších plavidel s dvaceti vesly z Markovy původní flotily. Veslaři zabírali naplno a příď vyrývala brázdu bílé pěny. Člun provedl širokou otočku s půvabem, který mluvil o cviku mnohem delším než čtyři týdny, který prodělala armáda na pláži. Galéra se zařadila vedle nich a snadno s obrněncem udržovala krok.

„Nějaká hlášení od hlídek?“ křikl Marcus a dal si ruce před ústa, aby ho bylo přes rachot strojů slyšet.

„Byla tam zas ta stejná loď, ale zahnali jsme ji za obzor!“

Andrew si oddechl úlevou. Předsunuté lodě hlídaly oblast skoro třicet mil. Před necelým týdnem byla spatřena karthská galéra. Vůbec se k ní nepřiblížili, odmítala se pustit do boje, a když se objevila eskadra, stáhla se pryč. Aspoň dnes byla mimo dohled. Jak dlouho ještě dokážeme udržet Cromwella v nevědomosti? napadlo Andrewa. Kdyby se vrátil s Ogunquit, mohl by uzavřít vstup do kanálu a celý jejich plán by byl zmařen.

„Támhle je náš cíl!“ křikl Bullfinch a ukázal na břeh.

Andrew si vzal dalekohled a uviděl vor ukotvený několik set yardů daleko v moři, velkou hranatou konstrukci, jejíž boky tvořilo několik vrstev pražců s dvojitou vrstvou kolejnic navrch.

„Tady je důvod, proč to všechno děláme,“ řekl Andrew poněkud vyvedený z míry. „Půjdu dolů na dělovou palubu,“ dodal a neohrabaně vylezl na střechu kormidelny.

„Víš, s těmi děly si pořád nejsem jistý,“ zakřičel Emil.

Andrew se usmál a mlčky slezl po žebříku. Na chvíli se zastavil v mrňavé kormidelně a zadíval se na oblačnou oblohu. Zhluboka se nadechl, zachytil se rukou a nohy spustil průlezem na dělovou palubu. Snažil se najít žebřík vedoucí na dělovou nástavbu a pak pomalu slezl dolů. Když se protáhl průlezem, narovnal se, jenže zapomněl na svou výšku a hlasitě zaklel, protože se hlavou uhodil o strop.

Muži se po něm ohlíželi, ale neříkali nic.

„Jste připravení vystřelit?“ křikl Andrew, který se na sebe zlobil a snažil se znovu ovládnout.

„Na to se právě chlapci těší, pane.“

Andrew se usmál na O'Malleyho, jednoho ze starých dělostřelců od Čtyřiačtyricátého, nyní velitele baterie, který se vrátil ke své staré práci u jednoho děla.

Andrew došel k dělu a pochvalně si ho prohlédl. Bylo malé, připosražené, ošklivé, postrádalo půvab O'Donaldových milovaných napoleonů. Hlaveň měla jen čtyři stopy.

Hlaveň a komora byly zpevněné pásy zateplá kovaného železa. Vnější strana nebyla upravená a povrch byl drsný a podobaný a již se na něm objevovala rez.

Kus neměl kolébkový čep a k hrubé lafetě byl připevněn velkým kruhem vyrobeným z kolejnice a přikovaným vespod k hlavni. Jakkoliv to vypadalo nevkusně, působilo to nicméně nebezpečným dojmem.

Andrew se podíval přední střílnou. V úzkém prostoru viděl terč - vor posunutý mírně na levobok.

Vedle to písklo a on sundal špunt z hlásné trubky.

„Pojedu přímo na cíl," ohlásil Bullfinch. „Až budou vaši lidé připravení ke střelbě, dejte mi znamení. Pak můžou vaši dělostřelci začít."

„Zkusíme to na čtyři sta a uvidíme, co se stane," navrhl Andrew.

„Do práce!" křikl O'Malley. Dělostřelci přiskočili na svá místa, vytáhli klíny a zatlačili, takže karonáda popojela dopředu a ústí hlavně tak akorát vyčnívalo ze střílny.

O'Malley si dřepl za dělo a podíval se na náměr, popadl sochor a nadzvedl komoru.

„Kousek vytáhnout klín!"

Dělostřelec přistoupil, chytil těžký klín pod komorou a o kousek ho vysunul. O'Malley kývl a pustil hlaveň.

„Ustoupit!"

Popadl lunt, který mu podali, postavil se k dělu a hořící knot na konci tyčky přiložil k hromádce prachu v komoře. Do vzduchu vyšlehl prudký plamen a ožehl strop. Karonáda s hromovým prásknutím odskočila vzad a celá paluba byla okamžitě plná kouře.

Andrewovi zazvonilo v uších. Kašlaje popošel před dělo a vyhlédl střílnou. O'Malley se protlačil vedle něj.

Sto yardů před cílem a víc než padesát yardů napravo vyletěl do vzduchu gejzír vody. Shora se ozvalo sborové zaúpění.

O'Malley se na Andrewa trochu sklíčeně ohlédl.

„Střílet nablízko, pane - to budem muset províst."

Andrew se snažil nadechnout a jen kývl.

„Nabít!" zařval O'Malley.

Jeden dělostřelce otevřel poklop uprostřed paluby. Zdola vykoukl malý chlapec a podal mu nálož prachu, kterou si dělostřelce odnesl. Kluk zavřel jícen a vrátil se do potemnělého muničního skladu dole.

Suzdal plul dál a terč byl stále větší. Nabíjení bylo mnohem pomalejší než u

čtyřliberek. Pozemní baterie dokázala vystřelit šestkrát i sedmkrát za dobu, kterou jim trvalo dobít karonádu.

Hlaveň museli vytřít, zasunout prachovou nálož, těžkou kouli vyndali z držáku zasazeného do stěny a dva muži ji zvedli do komory, kde ji další dělostřelce upěchoval.

Dělo bylo konečně nabito a posunuto. Terč byl necelých dvě stě yardů daleko.

Andrew došel k hlásné trubce. „Zastavte stroje. Chci vidět, co dokáže zblízka."

Dunění zdola utichlo a Suzdal jel dál potichu.

„Vyklidit vršek," křikl Bullfinch. „Můžou tu lítat úlomky."

Shora byl slyšet dupot, jak muži skákali ze střechy a běželi se schovat za dělovou nástavbu.

„Volno!" zavolal Bullfinch.

Suzdal byl jen padesát yardů od terče.

Andrew kývl na O'Malleyho.

„Pal!"

Dělo odskočilo zpátky, a dokonce i přes výbuch byl slyšet náraz. Andrew se honem běžel podívat střílnou. Vor se kymácel a každou chvíli se musel obrátit vzhůru nohama. V rohu byla změť kolejnic vražených do dřevěného podkladu a konec jedné trčel jako zlomená slámka. Suzdal plul stále blíž.

Andrew došel k boční střílně a proplazil se ven. Marcus mu pomohl a vytáhl ho. „Je to děsivé," zašeptal jen.

Příď se otřela o pohupující se vor a Andrew se rozběhl po palubě. Z rozdrceného boku stoupala pára. Ohnuté kolejnice byly vpáčené dovnitř a dvě uprostřed, které vstřebaly plnou sílu nárazu, byly v půlce zlomené. Suzdal proplul kolem voru, takže byl vidět zadek. Několik pražců bylo vypouklých a silně popraskaných, na voru a ve vodě za ním ležel poprašek třísek.

„Neprorazil ho skrz," zavrčel Andrew zklamaně.

„No, díky Bohu za to," řekl Emil. „Nezapomeň, že to je model našeho pancíře."

„Co když má stejný?" opáčil Andrew. „A nezapomínej, že my máme karonády - on má dlouhá děla, která mají mnohem větší sílu."

„Už je pozdě to měnit," podotkl Emil. „My jsme plánovali námořní bitvu, a on ne - jeho pancíř by měl být mnohem slabší."

„Pořád ještě můžeme přidat prach a použít železné hřeby," poznamenal Bullfinch.

„Tím bychom ohrozili zbraně i posádky," namítl Andrew. „Nemáme dost zbraní

nazbyt, abychom mohli vyzkoušet větší náboje.“

„Stejně je možná budeme muset použít,“ ozval se Marcus.

Andrew nepřítomně kývl a nuceně se usmál. „Zvládnou to,“ řekl povzbudivě a ohlédl se na novopečené kapitány. „Vrátíme se. Bullfinchi, plnou parou vpřed. Jdu dolů.“ Andrew zašel na záď a cestou minul střeleckou věž. Z obou komínů stoupal bílý kouř. Když procházel kolem průduchů, cítil, jak vzduch prudce proudí do kotlů, kam ho vháněly hrubé ventilátory poháněné klínovými řemeny.

Když došel k zadnímu průlezu, zhluboka se nadechl a slezl dolů. Kotle byly rozpálené, takže v malém prostoru plném kouře bylo jako v peci. Ještě nebyl dole a obrovské kožené řemeny po obou stranách se pohnuly a nabíraly rychlost. Ve strojovně to rachotilo, ozýval se tu chrčivý řev parních strojů a svištění klínových řemenů. Než se Andrew dostal dolů, měl pocit, že právě vylezl z vany. Uniformu už měl promočenou.

Z pekelné tmy se vynořil Ferguson ozářený jen světlem z otevřeného topeniště a několika lamp.

„A já si myslel, že na dělové palubě je to peklo,“ zakřičel Andrew.

„Tam je to jenom předpokoj očistce,“ křikl Ferguson. „Teď jste v pekle.“

Zapískala píšťala a Ferguson odšpuntoval hlásnou trubku a přiložil k ní ucho. „Plnou parou vpřed,“ zařval vzápětí.

Andrew se díval, jak bývalí strojvedoucí, svlečení do půl pasu, pomalu otevírají klapky na svých strojích, nyní zbavených kol. Topiči za nimi přihazovali další dřevo. Hluk zesílil a Andrew se znepokojeně rozhlížel kolem sebe. Hnací hřídele létaly sem a tam a chrlily páru, klínové řemeny, ovinuté kolem dřevěných kol poháněných hřídelemi bzučely a svištěly. Řemeny nahoře mizely po stranách lodi v šachtách na zádi, kde byly zasazeny hřídele pro dvě kolesa.

„Vydržte!“ zařval Ferguson.

Horko začalo sílit a hromové dunění do Andrewa naráželo jako rány kladivem. Měl pocit, že se rozpadá svět.

Znovu se ozvalo hvízdnutí, ale bylo slyšet jen stěží. Ferguson se k trubce naklonil a sepjal kolem ní ruce.

„Raškove, kormidlo ostře doleva. Charlie, kapku svůj stroj stáhni.“

Mezi parními stroji se objevil malý suzdalský voják a otáčel kormidelním kolem, které bylo spojené s kormidlem dvěma silnými provazy. Loď se začala naklánět.

„Co to hergot ten Bullfinch vyvádí?“

Zároveň si Andrew všiml, jak se loď začala houpat. Vyděsil se, že spadne do řemenů, doklopýtal k těžké dřevěné podpěře, které se zachytil a držel se jí silou mocí,

přičemž se zoufale snažil, aby na něm nebylo vidět, že je strachy bez sebe.

„Srovnat kormidlo!“

Raskov kývl a trochu vyděšený otočil kolem zpátky. Nakloň lodi se zmírnil, ale houpání pokračovalo ještě silněji.

Z Andrewa se pot řinul všemi póry a stáhl se mu žaludek. Vzhlédl, když se ozval pronikavý hvizd.

„To je ten řemen napravo,“ zakřičel Chuck. „Klouže - musíme ho utáhnout. Zpomalte na poloviční rychlost!“ Přistoupil blíž k Andrewovi. „Myslím, že byste měl jít nahoru, pane!“

Andrew se stále držel sloupku a jen se podíval na úzkou uličku mezi vířícími řemeny. Paluba se zvedla a prudce se sklonila.

„Kde je odsud druhá cesta?“ zafuněl.

„Hej, Harry, bacha na ten ciferník!“ zaječel Ferguson a popadl Andrewa za ruku. „Pojďte, pane.“ Šel první mezi hromadami dřeva. V nejasném světle si Andrew všiml několika mužů, kteří házeli naštípané dříví dozadu, aby ukojili nenasytné kotle. Dostali se k těžkým dveřím. Chuck otevřel a provedl Andrewa na druhou stranu, pak za sebou dveře pevně zavřel. Dunění strojů utichlo, ale vedro tu bylo stejné. Matné světlo svíčky připevněné ke stěně a obložené sklem poskytovalo v úzkém, rakvi podobném prostoru jediné osvětlení.

„Prachárna je za těmi druhými dveřmi.“ vysvětlil mu Ferguson. „Postavili jsme tyhle dvojité dveře pro případ, že by se sem od kotlů dostala jiskra.“

„Chcete říct, že kdyby se něco zvrtlo, muži na zádi by se dostali ven jedině nahoru mezi stroji nebo těmito úzkými dveřmi?“ zašeptal Andrew.

„Asi tak, pane - na nic dalšího jsme neměli čas. V prachárně jsou na boku otvory, které vedou do předního skladu dříví a ke kajutám, ale je to dlouhá cesta.

Kdyby taranovali záď nebo nás kule zasáhla pod čarou ponoru, stejně nebudem muset otevírat únikové poklopy. Jakmile se ke kotlům dostane studená voda, změní se v páru, kotle prasknou a všechno, co je uvnitř, vyletí ven.“ Odmlčel se a pokrčil rameny.

Ferguson to vykládal tak věcně, že na něj Andrew dokázal jen civět, a pak se naklonil blíž. „Pane, myslím, že byste měl rychle nahoru.“ Zabušil pěstí na další dveře a ty se vzápětí otevřely a vykoukl z nich chlapec.

„Procházíme!“ sdělil mu Ferguson a Andrewa zpola pronesl dveřmi.

Andrew cítil, jak se pod nimi houpe paluba. V šeru prozářeném jedinou svící obloženou sklem viděl naskládané sudy, v každém byla uzavřená prachová nálož zašitá do plátna. Místnost byla velká asi jako skříň. V místnosti to bylo kysele cítit a kluk byl zelený v obličeji.

„Dostaňte mě ven, hned!“ vyhrkl Andrew.

Ferguson se natáhl a foukl do hlásné trubky vedoucí na dělovou palubu. „Všechny ohně zabezpečené?“ křikl. „Dobře, otevřete ten pitomej průlez - vedu plukovníka.“

Poklop nahoře se otevřel, dolů nahlédl O'Malley a hned natáhl ruce. Andrew se chytil žebříku a snažil se vylézt, ale loď se houpala tak silně, že po pár příčlích zjistil, že již nedokáže přehmátnout.

„Můj Bože, jsem v pekle,“ zaúpěl.

„Vydržte, pane,“ uklidňoval ho O'Malley. Andrew v jeho hlase postřehl nepatrný nádech pobavení.

O'Malley se naklonil do průlezu a chytil Andrewa za zápěstí. „Mám vás, pane. Polezte.“

Andrew, jemuž se podlamovala kolena, zpola šplhal a zpola se nechal táhnout nahoru. Na dělové palubě mu vzduch, o němž si prve říkal, že je tak zatraceně horký, připadal jako studená sprcha.

„Pozor!“ Andrew vyrazil ke střílně na pravoboku, vystrčil hlavu a všechno z něj vyletělo v jediném křečovitém stahu.

„Krucinál, ty pitomče, dívej se, kam bliješ!“

Andrew se zaúpěním vzhlédl.

„I když jsem doktor, stejně nemám rád, když mi někdo pozvrací boty.“

„No, tak pozor,“ zafuněl Andrew, když dostal další křeč.

„Ještě sis na moři nezvykl?“ zeptal se pobaveně Emil.

„Drž sakra zobák,“ zaúpěl Andrew. Křeč pominula a on se zhroutil dopředu, napůl vykloněný ze střílny.

„No tak, synku, vylez odtamtud. Vypadáš pěkně uboze.“

Andrew se chabě snažil prolézt střílnou, dokud ho zezadu nepostrčil O'Malley, takže vyklouzl na stále se zmítající palubu. Znechucen sám sebou se zvedl na kolena a zjistil, že klečí ve své snídani. Z obou stran dělové nástavby se na něj dívali zvědavci.

„Tisíc láter, to nikdo nemáte na práci nic lepšího?“ zařval.

Paluba se okamžitě vylidnila, ale z druhé strany věže slyšel tichý smích.

„Ježíši Kriste,“ povzdechl si Andrew, vstal a opřel se o obrněný bok.

Emil zakroutil hlavou, vytáhl kapesník a jal se mu utírat obličej. „Jsi skvělý pěšák, ale námořník z tebe nikdy nebude,“ pochechtával se.

„Emile, tam dole to bylo hotové peklo. Muselo tam být aspoň pětašedesát stupňů.“

„No, slyšel jsem, že na starém Monitoru bývalo až devadesát.“

„Každý, kdo se upíše na obrněnec, musí být šílený.“

„Někdo to dělat musí,“ poznamenal Emil, došel na druhou stranu a vypral si kapesník. Jako otec, který si dělá starosti o své dítě, rozepnul Andrewovi stejnokroj a pomohl mu z vlněného kabátu, vesty i košile. S hraným odporem je hodil do střílny.

Andrewa zasáhl studený vítr, až se celý roztřásl.

„Pojď na záď, ať nejsi na tom větru.“ Emil Andrewovi soucitně položil ruku kolem ramen a vedl ho na záď, kde mu pomohl se posadit. Když se tam objevili, muži, kteří stáli na zádi, se uctivě odsunuli kolem okraje nástavby na levobok. Emil si klekl k Andrewovi a kapesníkem mu třel zátylek.

„Jak mám sakra vést bitvu, když se neodvážím slézt do podpalubí?“

„Jsi generál, admirál nebo jak si chceš říkat. Muži jako ty stojí nahoře a naparují se v parádní uniformě. Ať práci dole zvládnou mládenci.“

„Takhle jsem ještě nikdy nevelel,“ povzdechl si Andrew. „Vždycky jsem dělal to, co jsem očekával od posledního vojína.“

„Některé věci prostě dělat nemůžeš, Andrewe. Tohle bude jiné. Tady není žádná útočná linie, kde bys mohl běžet v čele. Kruci, vždycky jsem si myslel, že je pěkně šílené, když takhle bojuješ. Máš štěstí, žes přišel jen o tohle.“ Emil se natáhl a poplácal pahýl Andrewovy levé paže. „Od chvíle, kdy jsem se upsal k Pětatřicátému, jsem se bál, že mi tě jednou přinesou mrtvého. Jen málokterý plukovník přežil víc než jednu dvě bitvy s tím, co jsi prováděl ty.“

Andrew se chabě pousmál. „A já byl obvykle vyděšený k smrti,“ zašeptal. „Ale je to jediný způsob, jaký znám. Jsem strachy bez sebe a tentýž strach vidím u některých chlapců, jako třeba u Vincenta, když bojoval poprvé a já se ho snažil toho strachu zbavit.“

„A vždycky vyhraješ.“

„Dokonce i u Gettysburgu,“ prohodil Andrew nepřítomně. „Ta ruka stála za to, co jsme tam dokázali.“

„Neboj se, teď si taky povedeš dobře.“

„Nejdřív jsem málem omdlel a pak jsem se pozvracel, a to jsme byli na skoro klidném moři. Dejme tomu, že až se s ním střetneme, na oceánu budou pořádné vlny? Já budu blít jako zjednaný. A další věc. Byl jsem v té uzavřené střelecké věži. Bylo tam hrozné horko a já to prostě nevydržel. Děsí mě představa, že se bude bojovat odtamtud.“ Na chvíli se odmlčel. „O námořním boji nevím vůbec nic a Cromwell ví všechno.“

„Á, synku, tak to je v pořádku,“ řekl Emil a přisedl si ke starému příteli.

„Šach mat,“ zašeptal Andrew. „Zatím mě ve všem porazil. Donutil mě bojovat s ním na šachovnici, kde on drží všechny figurky. Dokonce i proti Tugarům jsem měl představu, jak budou bojovat. Po nějaké době jsem měl pocit, že se dostanu do hlavy jejich generála, toho se šedou srstí.“

Paluba se zvedla a klesla a Andrew zaúpěl. „Tohle, tohle všechno je pro mne záhada.“

„Je to jenom něco nového,“ poznamenal Emil tiše a naklonil se, aby mohl Andrewovi znovu otřít obličej. „Máš Bullfinche a díky Bohu k nám přešel od Cromwella. Bude na palubě s tebou. Ten kluk je dobrý, možná trochu přecitlivělý, ale myslím, že vydrží.

A taky máš Marka. Nezapomeň, že za námi je skoro sto galér a on dychtí po pomstě. Až přijde čas, chlapci budou bojovat ze všech sil.“ Emil vstal. „Stejně jako ty, synku.“

Za nimi se ozvalo odkašlání, které mělo upoutat pozornost.

„Pomoz mi, doktore,“ zašeptal Andrew.

Emil ho vytáhl na nohy.

„Jak vypadám?“

„Trochu zelený,“ řekl Emil a pohodil hlavou. „A taky smrdíš, ale jinak jsi v pořádku.“

Emil zašel za roh nástavby a kývl.

Zpoza rohu vykoukl Bullfinch. „Nerad ruším, pane, ale vracíme se na řeku.“

Když se Andrew podíval na vodu, viděl, že minuli písčinu a břeh se blížil. Náhle si všiml, že houpání ustalo.

„Bylo to tam kapku drsné, pane,“ řekl Bullfinch.

„Jak drsné?“

„No, tak asi tři stopy.“

Andrew zakroutil hlavou. „Chlapče, já jsem z Maine, stával jsem na břehu a díval se na muže, kteří se plaví na moři, když byly patnáct stop vysoké vlny. Ale stejně díky.“

„No, pane, tohle rozhodně není Atlantik. Za pár dní si na to zvyknete. Kromě toho bych se tady v těch neckách nerad pokoušel o víc než šest stop, a to přinejhorším.“

„Díky,“ opáčil Andrew toporně. „Tak jak jsme si vedli?“

„Ferguson říkal, že ten řemen na mašině na pravoboku klouže. Třese se o sto šest, když plujeme víc než čtvrtinovou rychlostí. Ale řekl bych, že při poloviční rychlosti

jsme dělali skoro čtyři uzly. Když necháme tohle nastavení, měli bychom se k Suzdalu dostat za šest dní. A protože galéry budou muset celou dobu veslovat, měli by to zvládnout tak akorát všichni.“

„Vedl sis dobře, synku,“ řekl Andrew a poplácal Bullfinche po rameni.

„Děkuji, pane.“ Bullfinch přímo zářil.

„Emile, řekni ostatním mužům, ať přijdou sem. Bullfinchi, vraťte se s lodí do přístavu.“

Chlapec se narovnal, řízně zasalutoval a nafouknutý jako holub na báni vylezl po žebříku do kormidelny.

Muži se vraceli a opatrně pokukovali po Andrewovi.

Andrew se bez kabátu a košile cítil jaksi nahý. Jeho úzký bledý hrudník s vystouplými žebry ho vždycky uváděl do rozpaků a teď si ho náhle uvědomoval zvlášť silně. Viděl, že nejeden z mužstva vrhá pohledy na pahýl jeho levé paže, který mu končil těsně nad loktem. Zakryl ho pravou rukou a viděl, jak muži odvracejí zrak. Narovnal se a dal ruku pryč.

„Plukovníku Mino, jak vypadá situace?“

„Jedenáct obrněnců je vybavených a s naloženými zásobami. Kotle jsme odzkoušeli a taky jsme se s nimi projeli po řece.

Sedm dalších se právě dokončuje. Čekají jenom na to, až na ně umístíme děla, takže budeme moct uzavřít dělové nástavby. Do dvou dnů budou připravené.

Poslední tři jsou s otazníkem, plukovníku. Jeden má prasklý trup a teče jako cedník, druhý je tak špatně vyvážený, že se určitě převrhne, a stroj na třetím dali na špatné místo. Budeme muset sundat palubu, stroj vytáhnout a znovu ho usadit. Mohlo by to být hotové za pět dní - pokud ano, tak vypluje a pokusí se nás dohnat.“

„Galéry?“

„Právě když jsme vyplouvali, sjížděl z loděnice číslo sedmdesát dva. Ve dvou dnech jich dokončíme ještě dvacet osm - o osm víc, než jsme plánovali, ale měli jsme nějaké součástky navíc. Zásoby na ně nakládáme průběžně, jak se dokončují.“

„Děkuji, Johne. Jako vždycky jste dokázal, že zázraky vypadají úplně normálně.“

„Za to můžete poděkovat Fergusonovi a Bullfinchovi,“ opáčil John. „Já jsem jenom přes logistiku. To oni vymýšlejí, jak to udělat.“

Andrew kývl a podíval se na nové kapitány. „Pánové, dneska v noci začneme zkoušet obrněnce na kanále, pak je zakotvíte u toho zničeného přístavu v Ostii. Odtamtud vás potáhnou galéry, protože žádnému z vás nesvěřím loď na řece. Pak to bude na vás. Budete mít den na nácvik plavby za písčinou. Pak vás zase přitáhnou zpátky. Protřepte je a zjistěte, jak je řídit a taky opravit všechno, co by se pokazilo.

Hlavně nic nerozbijte,“ dodal Andrew s nuceným úsměvem a muži se nervózně zasmáli.

„Protože jestli to uděláte, tak to znamená, že zůstanete trčet na pláži,“ prohlásil, „a já budu mít o loď míň. A až se nakonec střetneme s Cromwellem, i jedna loď by mohla rozhodnout bitvu.“

Muže okamžitě přešel smích.

„Do Suzdalu vyplujeme za tri dny.“

* * *

Zvěd se proplazil do křoví, vklouzl do díry, kterou si vyhrabal, a přetáhl přes sebe pár volných větví.

Poslední hlídka byla blízko, až moc blízko. Kdyby totiž někdo z mužů procházejících mezi nízkými dunami poodešel stranou, aby si ulevil, určitě by o něj zakopl.

Zvěd se při té představě usmál.

Naprosto nechápal, proč sakra tohle všechno dělají. Jediná věc, která mu zatím dávala smysl, byla, že aspoň jeho rodina nebude muset do merkijských hodovních jam. Jakmile se snese noc, bude moci konečně opustit své stanoviště a uběhnout několik mil po pláži ke skalám. Až Nebeské kolo dosáhne na noční obloze nejvyššího bodu své dráhy, galéra se vrátí. Se zprávou o lodi, která vypadá jako ty Cromwellovy ďábelské vynálezy, by se snad mohli konečně vrátit do ruského města. Usmál se při pomyšlení na kořist, jaká tam čekala, zalezl hlouběji do díry a usnul.

KAPITOLA PATNÁCTÁ

„Je dobré znovu cítit vítr ve tváři,“ poznamenal Tamuka s pohledem upřeným na borovice mírně se klátící v nočním větru.

„Ta dobytčí loď je pekelné místo,“ posteskl si Hulagar. „Takové věci prostě nejsou pro nás.“

„A přesto je pořád ještě potřebujeme,“ řekl Tamuka a se zaúpěním si protáhl dlouhé končetiny. Posadil se, opřel se zády o strom a zadíval se přes řeku. Město bylo dnes v noci ztichlé a světla nesvítila, takže to vypadalo, že je obývají duchové.

Proč si dobytek zvolil takový způsob života, natlačený v páchnoucích chatrčích, schovaný za hradbami, přebývající ve vlastním smradu? Nekonečné stepi Valdennie byly přece tak krásné, když východ slunce v zimě propůjčil zvlněným pahorkům

šarlatovou barvu, jako by svět zahořel, nebo když se na tábor snášel soumrak, hlasy pěvců stoupaly k věčným nebesům a na bezmračné obloze se objevila první hvězda. Jak mohl dobytek takhle žít, když tráva na rozlehlých, úrodných konstanských pláních rostla výš, než měl kůň hlavu, takže to při jízdě vypadalo, že umen bez námahy proplouvá zelenými vlnami?

Nebo když se znovu dostali ke značce dokončeného okruhu a z nekonečné planiny se zvedala střecha světa, když se poprvé objevil Barkth Num, místo, kde se mohli duchové předků dotknout světa, jen jako maličký bílý srpeček nad nekonečným zeleným mořem, stále deset dní cesty daleko?

Jak může dobytek žít takhle, říkal si Tamuka, když nikdy nespatřil to, co vídal on? V duchu se vrátil ke dni, kdy vyjel sám vysoko do posvátných kopců Barkthu, nyní ještě pořád čtvrt okruhu daleko, kde mezi štíty, kamennými zuby, které svět cenil na oblohu, tančily nebeské ohně.

Usmál se, jak si vzpomněl na strach, který cítil, když se poprvé přiblížil k posvátnému místu, neboť to byl čas jeho přechodu, kdy všichni, kdo se narodili během předchozího okruhu a vládli lukem a kopím, odjeli z tábora, aby třicet dní dleli o samotě ve vysokých horách, kde se postili a hledali své ka, válečnického ducha. Vzpomínal na noc, kdy na obloze tančil oheň, předkové se projížděli v celé své slávě, hnali se nekonečnými nebesy a hřívy jejich koní vlály a jejich šípy sjížděly k zemi v ohnivém světle. Té noci mu propůjčili jeho talisman, ohnivé světlo udeřilo do vysokých hor s ledovými čepicemi. V záři ohně se šplhal nahoru a našel ještě teplé úlomky jejich šípu.

Sáhl si pod kožený kyrys a nahmátl kožený váček z vydělané hovězí kůže. Talisman byl bezpečně na místě.

Hulagar, sedící vedle něj, se usmál. „Myslíš na Barkth?“

Třebaže byl Tamuka skoro o okruh mladší než on, Hulagar na mladého štítonoše pohlížel s jistou bázní. Předkové mu propůjčili své znamení. Vybrali ho jako štítonoše, než dosáhl dvanácti jar, rok předtím, než konečně zamířili do vysokých hor na místa, kde podle pěvců jejich předkové před deseti tisíci okruhy poprvé vstoupili na Valdennii.

„Za pět let se tam vrátíme,“ poznamenal Tamuka s úsměvem. „Bude zvláštní vidět to znovu, střechu světa, místo odpočinku.“

„Častokrát jsem se modlil, abych, to znovu uviděl,“ řekl Hulagar, „snad budu poctěn mezi poctěnými a moje kosti spočinou tam, místo aby ležely roztroušené v nekonečném moři trávy.“

„Hulagare, mluvíš nesmysly. Možná až v příštím okruhu, až se znovu vrátíme a tvůj kožich bude šedý, pak snad.“

„Náš svět se mění,“ povzdechl si Hulagar.

„Válka s Bantagy? To je jenom pomíjivá záležitost," prohlásil Tamuka. „Vždy tomu tak bylo, ale pomine to. Ano, teď nás zrovna tísní. Můj děd mi zpívává o dnech svého mládí, kdy Bantagy srazil na kolena Gorgath, Jubadího praděd, a step zrudla jejich krví. Tak tomu bylo vždy. Minulý okruh na nás tlačili i Tugaři - dokonce i já si vzpomínám na naši porážku u Onci. A teď jsou z Tugarů žebráci."

„Ty z nich udělal dobytek," opáčil Hulagar. „Tam před tím městem je zničili a teď se my dva skrýváme v nočních stínech a díváme se na to prokleté místo, kde dobytek svrhl naše bratry z hordy."

„Mluvíš bojácně," zašeptal Tamuka.

„Bojím se," přiznal Hulagar.

Tamuka se podíval na qar qarthova štítonoše a uctivě kývl. Žádný válečník by nikdy nepřiznal strach, dokonce ani vlastnímu ka ne. Ale Hulagar byl štítonoš, stejně jako Tamuka, vycvičený malým kroužkem bratří k tomu, aby hledal pravdu uvnitř, i když ta pravda vytvoří slova, která vyvolají opovržení ostatních. Protože jak jinak by bylo možné vést qar qartha s jeho neomezenou mocí, než že po jeho boku jezdil někdo, kdo viděl všechno jasně?

„Pověz mi o svém strachu," vybídl ho Tamuka a obrátil se k Hulagarovi čelem.

„S našimi klany se před sto padesáti okruhy udala velká změna," začal Hulagar a zpola mluvil normálně, zpola přednášel, takže se Tamuka zachvěl, poněvadž to bylo znamení, že do Hulagara vstoupil duch a řídil jeho slova.

„Věděli jsme, že tunel světla, stezka božských předků, těch, kteří kráčeli po hvězdách, dosáhne na mnoho míst. Znenadání se objevovali neznámí tvorové, kteří se ve slunečním světle scvrkli a zahynuli. Ale objevili se tu i jiní tvorové, jako jsou třeba Ewové, kteří chodí jako my a jsou dobytkem Paů za říší Bantagů, či děsiví Jorové, které jsme smetli. A také podivné rostliny, desarské ovoce, samotné stromy tohoto velkého lesa. A přicházel i dobytek, víc a víc dobytka. Byl stále stejný, a přesto jiný, zdánlivě přicházel z mnoha míst, ale my jsme to nevěděli, protože horda dlela v Barkthu a zpěvem přivolávala naše božské předky, kteří nás tu nechali před deseti tisíci okruhy."

Tamuka pokyvoval hlavou nad Hulagarovými slovy, protože to byla látka z písní zpívaných za večerů u ohňů, kolem nichž seděly v kruhu ženy a děti hordy a válečníci stáli za svými příbuznými.

„A pak přišel dobytek, který nám přinesl koně, posvátný dar seslaný božskými předky, a my jsme tento dar přijali a jezdili jsme v nekonečných okruzích kolem světa, svobodní, navěky míříce ke slunci, hledíce před sebe, hledajíce stezku ke hvězdám, abychom získali svět Valdennii, protože jsme zjistili, že je to naše právo. Už jsme se nerýpali v hlíně kvůli jídlu, protože nám předkové poslali dobytek. Poslali nám všechno, po čem jsme toužili, vyslyšeli naše modlitby, koně pro naši sílu, dobytek jako sluhy a potravu.

Osvobodili nás.“ Hulagar si povzdechl. Oči měl zavřené a Tamuka viděl, že v něm stále přebývá duch, a tak trpělivě vyčkával.

„Slyším ve větru šeptat hlas strachu,“ pronesl Hulagar.

Tamukovi se zježila srst, vnímal strach, protože byl štítonoš, který musel nahlížet do nitra, a tak před Hulagarovými slovy necouval.

„Dobytek se změnil,“ pokračoval Hulagar. „Rovnováha světa byla narušena. Visu, pták, který zpívá, teď žere lovce v povětří, myš skáče po krku lišce. Dobytek se mění a my se musíme stát takovými jako on a on se stává námi. Rovnováha mizí. Naši předkové, jezdící po obloze, shlížejí se strachem, varují nás, protože tady je místo věčného konce. Radost z nekončící jízdy, svoboda toho, čím jsme, se vytrácí do noci. Vrátíme se k Barkthu. Bude jízda ještě někdy nevinná?“ Hulagar se odmlčel.

Zavřeštěl noční jestřáb a Hulagar se zavrtěl, otevřel oči a podíval se na Tamuku. „Všichni jsme hlupáci, jestli si myslíme, že můžeme zapomenout na něco takového,“ a ukázal na Ogunquit zakotvenou uprostřed řeky.

„Tak zničme všechen zdejší dobytek,“ prohlásil Tamuka suše, „pak nezůstane naživu nikdo, kdo by si to pamatoval. Aspoň se jedno dvě období pořádně nakrmíme. Až tudy pojedeme znovu, můžeme sem přivést nový dobytek z jiných zemí. Konstanů je už tak až moc - zažeňme jich milion sem na východ. Už jsme takové věci dělali, hnali jsme velká stáda dobytka a rozmístili je kolem světa, aby nám plnila přání.“

„Přede dvěma lety byla infekce jenom tady,“ řekl Hulagar a ukázal za řeku. „Kdyby nebyli Tugaři tak hloupí, mohli ji ukončit a my bychom se o tom ani nedozvěděli.

Teď tu jsou tři druhy dobytka, co umějí vyrábět stroje, kterým my nerozumíme. Ne, Tamuko, tyto informace se před námi rozšíří jako štěpní požár. Představ si, že - že bys byl dobytek, jak by ses cítil, kdyby se k tobě dostalo, že je nás možné tak snadno zabít?“

„Myslet jako dobytek je odporné,“ odtušil Tamuka klidně.

„A přesto jsi štítonoš - musíš se naučit myslet jako všichni tvorové, abys svému qarthovi dobře sloužil.“

Tamuka zaváhal.

„Myslet jako dobytek, Hulagare? To bych se musel zbavit všeho, co jsem, zapomenout, že jsem vyvolený předky, předurčených pánů nekonečné stepi. Že můžu sám vstoupit do obydlí dobytka a vybrat si, koho mi donesou na stůl, aby nakrmil mou rodinu. Že můžu sám procházet mezi desítkami tisíc a oni se budou v mé přítomnosti třást a na můj rozkaz všichni odhalí krk pro mou čepel.“ Znechuceně se zamračil. „Jak můžou takhle žít?“

„Oni však přesto myslí, cítí, křičí, když vedeme jejich příbuzné do jam,“ poznamenal Hulagar. „Tudíž nás můžou i nenávidět a ano, můžou i snít o tom, co by

nám udělali, kdyby k tomu jen získali prostředky.“

„Víc si cením citů svého koně než jejich,“ zavrčel Tamuka.

„Já taky,“ přiznal Hulagar. „Můj kůň je společník mého ka, předurčený jezdit se mnou po světě předků. Dobytek je ale jen výživa pro můj žaludek, předurčený mě krmit i na onom světě.

Jenomže teď má dobytek zbraně, a koně ne. Na tomto velkém světě jich je bezpočet jako stébel trávy. Desetkrát víc než nás, možná stokrát víc. Vědomosti, které se zrodily tam v tom městě, se roznesou.“

„Slyšel jsem,“ řekl Tamuka, „že když si ti ve městě mysleli, že už jsou poražení. Muzta qar qarth jim nicméně nabídl milost, slíbil, že požadovaný počet bude odveden do jam a zbytek si může žít jako zastará.“

„A oni odmítli,“ vybuchl Hulagar. „Jejich vůdce Keane řekl, že raději všichni zemřou, než by žili pod jařmem. To jsem taky slyšel.

Takhle uvažujeme my, Tamuko. To by byla naše odpověď, kdyby se svět skutečně obrátil a dobytek by přijel k našim branám. My bychom raději zemřeli, než se podvolili takové urážce.

Oni teď mají sen, že nás porazí, a navíc i prostředky. Mohli bychom je všechny zabít, ale tuláci, které nedokážeme pochytat, tu zprávu roznesou dál, jako to již udělali ti, co vyléčili neštovičnou nemoc. Už se to nedá zastavit.“

Tamuka vstal, došel na břeh řeky a zadíval se na město. Oblohu osvětlil záblesk světla. O kus dál po řece k nebi vyletěla ohnivá koule a její chvost na půlnočním nebi vytvářel oblouk. Zdánlivě chvíli visela na vrcholu své dráhy a pak pomalu přepadla dolů, pohybovala se stále rychleji a pak zmizela. Zablýsklo se a o dlouhou chvíli později se přes řeku převalilo zahřmění.

„Musíme se od nich naučit všemu, co se dá,“ procedil Tamuka mezi zuby a zadíval se do stínů, kde stále seděl Hulagar. „Musíme se naučit vyrábět zbraně vlastníma rukama, a ne jenom nutit dobytek, aby je pro nás dělal.“

„Svět, jaký jsme znali po bezpočet okruhů, tedy zmizí,“ prohodil Hulagar.

„A už nikdy nebude takový.“

„Můj qar qarth chce použít zbraně tohoto dobytka proti Bantagům.“

„Hloupost.“

„Proč?“

„Oni jsou naši nepřátelé,“ řekl Tamuka a ukázal na město. „Nás všechny ohrožuje to, co jsou. Ať dobytek zabíjí dobytek, ale proč musí Merki zabít Bantaga?“

„Protože tak jsme vždycky dokazovali, že jsme válečníci, je to důvod, proč jezdíme, důvod, proč žijeme. Na to je dobrá válka, abychom zahnali nepřátele, cítili,

jak se naše ka raduje z jejich žalu.“

„Dobytek taky objevil válku, Hulagare štítonoši. Ale pro ně to znamená nás zničit. Sláva nemá význam. Musíme podniknout všechno, aby tato pravda vyšla na světlo, že se navěky změní právě důvod k válce, pokud ze světa nesmyjeme tento divný způsob uvažování.“

„Ale jednoho jsem si všiml,“ řekl Hulagar. „Odkud se vzaly ty stroje, které zabíjejí, které jezdí po vodě bez větru, které, jak jsme slyšeli, dokonce jezdí po suché zemi bez koní - odkud se všechny ty stroje berou?“

„Z budov, kterým říkají továrny,“ odpověděl Tamuka. „Proč?“

„Budovy se nepohybují. Kdybychom je chtěli taky vyrábět, museli bychom postavit tyto budovy a stroje, které vyrábějí stroje, a pracovat v nich sami.“

Toto zdůvodnění Hulagara ohromilo. S hořkým srdcem se znovu zadíval na město. Je to náš konec? pomyslel si s odporem. Abychom přežili, budeme se muset usadit, už nikdy nejezdit s větrem ve tvářích, nýbrž se lopotit před horkými ohni, které vytvořil dobytek. Vyrábět vlastníma rukama, místo jen natahovat luk?

„A promysli ještě tohle. Viděl jsem první dělo, které Yankeeové vyrobili, to, které směnili s Karthy za kov na výrobu dalších takových věcí. Bylo malé - hlaveň pomalu zvedl válečník sám. Teď dělají nová, taková, která by muselo zvedat padesát mužů, která prorazí hradby, zabíjejí jako to, co právě vystřelilo, na takovou dálku, že svého nepřítele ani nevidíš.

Tenhle dobytek je mazaný. Ten Keane vyrobí zbraň, pak Cromwell udělá ještě silnější.

Mám dokonce podezření,“ dodal, „že až se Keane vrátí, bude mít ještě mocnější zbraně. Viděl jsem posvátné luky qar qarthů ukryté ve svaté jurtě, luky, které používali dědové před stovkou okruhů. Jsou úplně stejné jako naše.

S yankeeskými výrobci zbraní to je jiné. Ti budou dál všechno měnit, jako se budeme měnit my.“

„Řekl jsem ti o té nové věci, kterou jsem viděl v karthském městě,“ poznamenal Tamuka s nadějí. „Je to vynález našich nejstarších předků.“

„Pro tuto chvíli nám to možná pomůže,“ řekl Hulagar, „ale Yankeeové vykovají něco proti tomu.“

Tamukovi se zatočila hlava z toho, nad čím právě uvažoval. Pokud použijí něco z mohyly předků, kterou našli v nekonečné stepi, co by mohli najít na střeše světa, na posvátném místě, kde předkové pobývali po bezpočet pokolení? Co by tam mohli najít, aby se zachránili?

Pokud mají přežít, budou muset udělat cokoliv. A taky si uvědomil, že je štítonošem, cvičeným v tomto způsobu uvažování. Jak takové věci přijmou klanoví

qarthové? A jak zareagují válečníci, kteří myslí jen svým ka, až se jim řekne, aby se zamysleli nad něčím takovým? A jak zareaguje zan qarth, který svůj lid k těm novotám povede?

Uvědomil si, že právě tohle bude úkol z nejtěžších. Nyní mu bylo jasné, jaké má povinnosti.

„Už chápu, proč jsi mi to všechno vykládal," řekl a s obdivem se ohlédl na Hulagara.

„Qar qarth je nejušlechtilejší z qarthů," odtušil Hulagar. „Vede nás od Onci a svou mazaností zadržuje oddíly Bantagů. Ka štítonoše by něco takového nikdy nedokázalo - proto je on qar qarthem a tací jako my ne. Přesto se obávám, že plně nepochopí vše, co je potřeba pro náš lid vykonat.

Třebaže Jubadí neviděl tyto ostatní důvody, ani je podle mého názoru nikdy nepochopí, myslím, že Mantu ano. On zřejmě uvažuje aspoň trochu jako my. Jeho ka nebylo nikdy tak silné, ale my teď potřebujeme někoho, kdo kromě lstivosti pravého válečníka bude mít ještě schopnost řídit se našimi slovy." Hulagar vstal a připojil se k Tamukovi. „Vuka není tím pravým."

„Pořád musíme poslouchat rozkazy," povzdechl si Tamuka. „Mantu byl vybrán. Kana je škoda - on mohl sloužit taky. Musím zajistit, že Vukův duch bude jezdit v míru. Předkové by se od nás určitě odvrátili, kdyby k nim jejich duch přijel s ostudou."

„Doufejme, že brzy přijde vhodný čas."

Tamuka kývl, nesl na duchu břímě toho, co bude muset udělat, zvlášť když nyní plně chápal, co to znamená. Cítil, že brzy dojde ke krizi, že ten zvaný Keane se nějak vrátí. Možná tehdy, možná až konečně dorazí dlouho očekávaný umen, aby toto místo zabezpečil. Pozná, až přijde čas.

„Doufám, že aspoň znovu uvidím Barkth," povzdechl si Hulagar, „a pak budu spokojený. Třeba to je tak, jak se obávám, a tohle je můj poslední okruh. Pak to bude na tobě, příteli, protože budeme potřebovat, abys vedl qar qartha, pokud máme ještě někdy vyjet.

Měli bychom se vrátit na loď," dodal, zamířil ke člunu a nastoupil. Tamuka se k němu připojil a skočil na palubu. Chopil se vesel, zapřel je o dno a odstrčil člun do řeky.

„My prostě nejsme stvoření pro vodu." Zasmál se, když se člun otočil kolem dokola a klikatě zamířil zpátky k Ogunquit.

* * *

„Myslím, že je čas odejít," poznamenal Jim Hinsen, když se podíval na unavené karthské vojáky a Jamieho piráty na palubě galéry.

„Ještě pořád máme pár set mužů na pláních a někteří z nich jsou mí mládenci,"

namítl Jamie. „A ty je tu chceš nechat?“

„Myslím, že to, co tu máme, je mnohem důležitější,“ vyštěkl Hinsen a ukázal na palubu. Pevně tu byla přivázana a zabezpečená lokomotiva, která se rozbila poblíž Kennebeckého mostu a zůstala tam. Lodi rozhodně neprospělo, že měla nahoře uloženou takovou tíhu. Dostat ji domů bude složité, ale on si uměl dobře představit, jak zareagují Merkiové, když jim dá něco takového, aby si to mohli rozebrat a využít. Třicet dní si s Kindredem hrál na kočku a myš a věděl, že hra skončila. Vojáci zabezpečili opravenou trať až k mostu a právě opravovali koleje na druhé straně. Poslední nájezd, kdy se je snažili zdržet, dopadl špatně. Kindred ho převezl a přepadl ze zálohy několik mil od dráhy. Hinsen při tom ztratil skoro padesát mužů a rozhodně po sobě nehodlal nechat střílet nebo se dát zabít uprostřed nějaké Bohem zapomenuté pustiny.

Pořád se ale mohl vrátit jako hrdina, protože to nakonec bude on, kdo ohlásí, že všechno, co podnikli proti deseti tisícům Yankeeům, se spiklo proti němu.

„Obelstili nás,“ řekl Hinsen svým nejvemlouvavějším tónem. „Připlouvají po moři - slyšeli jste posla. Když zůstaneme tady, uzavřou řeku a zničí nás.“

Jamie mlčel a ostražitě se na Hinsena díval.

„Mám tam dobrý kamarády,“ zavrčel někdo z ostatních.

„Tak jestli chceš, můžeš se k nim připojit.“ Hinsen se opřel o dveře kajuty a pozorně si mužstvo prohlížel a odhadoval jejich reakce. „Za sedm dní můžeme být doma ve městě Kartha,“ pokračoval. „Zpátky u rodin, první vojáci, kteří se vrátí jako hrdinové.“

„A ostatní?“

„Slibuju, že je zachrání. Ale jestli je teď neopustíme, nedostane se z toho nikdo z nás. Keane se tady určitě zastaví a popluje po řece, aby nás našel. Pak budou naši kamarádi teprve v pasti.“

„Zpátky do Karthy?“ ozval se Jamie poťouchle. „Proč ne do Suzdalu?“

„Chtěl bys jet radši do Suzdalu, nebo domů?“ zeptal se ho Hinsen.

Muži se po sobě dívali a on u některých viděl nadějné úsměvy.

„Do hodiny vyrážíme,“ oznámil Hinsen a bez čekání na odpověď vstoupil do malé kajuty na zádi a zavřel za sebou dveře. Uvnitř se konečně usmál, načež sáhl pod kavalec a vytáhl láhev karthského vína. Láhev odšpuntoval a dlouze si přihnul.

Pokud Keane opravdu připluje po moři, byly možné pouze dva výsledky. Jestli vyhraje Cromwell, on bude pořád jen v jeho stínu. Ale kdyby prohrál... Zvedl láhev a znovu si dal loká. Lehl si a s úsměvem se zadíval na strop.

* * *

„Baterie, čestnou salvu!“

Karonáda v podpalubí poskočila s dutým prásknutím a ze střílny pod jeho nohama se vyvalil proužek kouře. Andrew zavrtěl hlavou. Pro Marka to byl dost ubohý pozdrav, ale každá unce prachu byla drahocenná a víc ho mít nebudou.

Z hlavního stěžně Markovy vlajkové lodi v odpověď spustili jeho purpurovou zástavu s orlem a pak ji zase vytáhli. Galéra proplula kolem. Se svou zkušenou posádkou jako by po hladině přímo letěla, muži se do vesel opírali zároveň.

„Vypadá to dobře, vážně dobře,“ podotkl Emil.

„Víš, Emile, když jsem poprvé četl Polybiův popis vzestupu Římské říše, punské války mě uchvátily nejvíc,“ odpověděl Andrew. „Ale vždycky jsem fandil Kartágíncům,“

„Jak to? Byli přece strašní,“ namítl Emil.

„To teda nevím. Možná proto, že prohráli, možná proto, co jim Římané nakonec udělali ve třetí punské válce. Copak by mě napadlo, že skončím v podobném konfliktu?“

„Ale je tu jeden rozdíl,“ řekl Emil. „My máme Merkie, oni je neměli.“

„Á, tady jsou naši chlapci,“ řekl John a ukázal na první galéru proplouvající kolem písčiny.

Andrew je spokojeně pozoroval. Loď sice neměla eleganci ani pohyblivost Romy, Markovy vlajkové lodi, a měla sklon se při každém záběru stáčet nalevo, ale Andrew cítil nadšení veslařů, když se hnali kolem, a muži shromáždění na Suzdalu je nadšeně povzbuzovali. Andrew zasalutoval a pak si sundal klobouk a zamával.

Nato se z rejdy před Ostii vyhrnulo hotové hejno galér, voda kolem nich se pěnila.

„Jakmile se dostanou z přístavu, bude sakra těžké je seřadit,“ poznamenal Andrew. Galéry byly rozděleny do jednotek po deseti a každé veleli románští kapitáni.

„Máme na to pět dní,“ ozval se Bullfinch. „Plavba bude pro všechny z nás zároveň zkušební,“

„Doufejme, že se ty zatracené necky udrží na vodě,“ zavrčel Emil.

„Á, vždycky pesimista, co, doktore,“ odsekl Mina.

„V mém povolání se to naučíš. Dobrý Bože, do večera budu nejspíš ošetřovat dvacet tisíc puchýřů. Jaká škoda, že se nezmění vítr, aspoň bychom mohli použít plachty.“

Galéry konečné propluly a za mělčinou se vynořil oblak kouře a pomalu se blížil. V dohledu se objevil obrněnec Ruská republika pod velením Dimitrije, jenž své jediné zkušenosti s vodou získal, když jezdil po Něpře na malém obchodním plavidle. Loď působila nebezpečným dojmem, byl to největší z obrněnců s výtlakem skoro šest set

tun. Nástavbu měla o třetinu větší než Suzdal a v ní dvě drahocenné karonády. Ze dvou komínů se valil kouř plný jisker. Obrněná kolesa jí propůjčovala vzhled jakéhosi podivného hrbatého tvora plujícího na vodé. Za lodí se pohupoval vor vysoko naložený dřívím na topení, sto sáhů paliva navíc, aby se dostali až do Suzdalu. Na kormidelně se ve větru třepotala ohořelá, prostřílená zástava 5. suzdalského.

„Starý Pátý," vydechl Andrew, když loď bafala kolem a na kormidelně stál Dimitrij a vesele mával.

„Jestli někdy někdo napíše historii toho, co jsme dokázali, tenhle pluk bude soupeřit s Pětatřicátým," zašeptal Ferguson.

Andrewa Fergusonův náhlý obrat k historii překvapil.

Za Ruskou republikou se vynořovaly ostatní obrněnce, lodě poháněné šrouby se pohybovaly o něco pomaleji než kolesové parníky.

Andrew je přepočítal a za šestnáctou zůstala hladina prázdná. Poslední plavidlo v řadě se přiblížilo, její kapitán stál na kormidelně. „Novrodu praskla hnací hřídel," zavolal. „Zůstal v Ostii."

„Zatraceně," vybuchl Andrew a ohlédl se na Fergusona, jenž kroutil hlavou.

„Pane, máme štěstí, že jich pluje sedmnáct. Budeme mít ještě větší štěstí, když se jich do Suzdalu dostane deset. Každá loď má náhradní hřídel, ale nasadit ji potrvá tři čtyři dny."

Andrew cítil, že se brání. „To je v pořádku, Chucku, vedl jste si skvěle. To jenom, že tu necháváme už tři a hrozně nerad bych ztratil další, než se vůbec dostaneme z přístavu."

„Nezapomínejme, že tu pořád může zůstat a chránit přístav," vložil se do hovoru Mina. „Nechali jsme město skoro bez ochrany. Ta další loď se špatně uloženým strojem taky pár dní nevypluje."

Andrew chvíli zvažoval pro a proti a nakonec kývl na souhlas. „Řekněte jim tedy, ať zůstanou tady. Tak aspoň zůstanou na hladině ještě dvě lodi. Než nás dohoní, nejspíš už bude po bitvě.

Tak to je všechno, pánové," řekl Andrew a zadíval se zase na moře, kde flotila více než sta lodí pomalu překonávala vlny. „Ještě něco?"

Jeho štáb vrtěl hlavou. Na očích jim viděl, jak hoří nedočkavostí, aby už mohli začít.

S nuceným úsměvem se podíval na Bullfinche. „Admirále Bullfinchi, řekněte kurýrní lodi, ať donese zprávu na Novrod. Pane, odteď jsem ve vašich rukou. Tak vyplujeme."

„Ano, pane admirále," řekl Bullfinch a cestou dolů z kormidelny už vykřikoval rozkazy.

Posádka původních unionistických pěšáků se pustila do svých povinností, muži na palubě vytahovali kotvu, což byl jen těžký žulový kvádr spojený s lodí jako paže tlustým provazem. Muži se opřeli do dřevěného vrátku umístěného na přídi a z komínů za nástavbou se vyvalil kouř. Suzdal popojel, a když stroje nabraly obrátky, celé plavidlo se otřáslo a za ním se objevila bílá vlna. Bullfinch ji otočil směrem k západu.

Andrew cítil, jak se mu paluba pod nohama pomalu zvedá a klesá. S chabým úsměvem se ohlédl na Emila, vzal si jediné křeslo, které bylo na palubě kvůli jeho pohodlí, a usadil se, aby si vytrpěl své.

* * *

„Je to prostě neuvěřitelné," prohlásil Tobias. „To se Keanovi podobá, vytáhnout z rukávu něco takového."

„Předložil jsi mu neřešitelný problém," odpověděl Hulagar. „Při našich okruzích projíždíme mnoho úseků, kde nás země neuživí. Je to těžká cesta. Váš Keane byl v pasti a musel najít jinou cestu."

Tamuka mlčky seděl v rohu a s opovržením sledoval yankeeského kapitána. Vytvořil něco, co jeho protivníka zaskočilo, ale pak čekal, že udělá, co sám chtěl, aby udělal. Mrkl na Vuku, jenž mlčel. Jeho chování bylo navýsost zvláštní. Kde se předtím nafukoval a chvástal, nyní stěží pronesl slovo a byl zamyšlený. Od jeho návratu si vyměnili jen asi tucet slov, což však byl další důkaz, že Vuka zná důvod, proč byl Tamuka poslán zpět. Aspoň v tom se choval trochu slušně, neponižoval se tím, že by se snažil znovu získat štítonoše, jehož prve ztratil. Tamuka znovu upřel pozornost na Tobiase, aby viděl, co dobytče udělá teď.

„Trvalo ti skoro rok postavit lodě, které máš," ozval se Hulagar. „Jak by oni mohli něco takového zvládnout jen za třicet dní?"

„Když jsem přišel do Karthy, neměl jsem nic," hájil se Tobias. „Bylo to horší než středověk. Museli jsme postavit slévárnu, kovárnu a soustruhy. To chvíli trvalo."

„Roma na tom byla stejně," poznamenal tiše Mantu.

Tobias cítil, jak v něm roste hněv. Jak mohli tihle všiváci vůbec pochopit, co pro ně vykonal, čemu při tom musel čelit? Takže ho teď soudili taky.

„Oni už měli ve městě slévárnu a část kovárny."

„A tys to nezničil."

„Chtěl jsem," prohlásil Tobias prohnaně. „Jenomže pak se lidi vzbouřili a vyhnali nás." Při řeči vrhl na Vuku obviňující pohled.

Vuka mlčel a hleděl přímo před sebe.

„To je minulost," pospíšil si Hulagar. „Já chci pochopit přítomnost a to, co vidíš do budoucnosti."

Tobias se opřel v křesle a v kajutě se rozhostilo ticho. „Museli použít parní stroje z lokomotiv," začal opatrně. „Odvézt je z Hispánie i s kolejnicemi kvůli železu."

„Budou ty lodě silné?" chtěl vědět Hulagar.

„Možná. To zjistíme, teprve až je potkáme. Ale můžu vám zaručit tohle. Prostě nemohli odlít těžká děla, jako jsou ta, co máme na našich lodích. Na našich padesátiliberkách je skoro pět tun kovu. Na to, aby vysoustružili hlaveň, by potřebovali zatraceně těžké stroje."

„Takže podle tebe jsme silnější."

Tobias sebevědomě kývl.

„Kolik lodí bude mít?"

„Posel viděl jenom jednu. Ale hlásil sloupy kouře na řece. Řekl bych tak pět deset. Keane by byl šílený, kdyby se o tohle pokoušel s menším počtem. Galéry budou převážet jeho muže, nic víc. Nejspíš se pokusí plout podél pobřeží a vojsko vylodit."

„A pokud to udělá?"

„Na zemi bude mít výhodu. Má lepší oddíly - to jsme věděli, než jsme s tím vůbec začali."

„Tak co máš v plánu?"

Tobias se nuceně usmál. Znovu si vzpomněl na tu hrůzu, když se na jeho uvízlou a bezbrannou loď řítil Merrimac, až ho z toho zamrazilo. Ale tentokrát to bude jiné. Tentokrát bude mít vlastní Merrimac a to Andrewovo ubohé loďstvo bude jen potravou pro jeho děla.

„Stáhnu flotilu." prohlásil. „Taky s sebou vezmu galéry. Dokážou mnohem líp manévrovat. Měly by být schopné dohonit ty jeho dřevěné kocábky a já vyřídím to, co zbyde. Nechám tu pět tisíc mužů, aby udrželi město."

„Ale proč?" namítl Michail a vyskočil. „Držíme město, ale oni jsou pořád ještě zakopaní kolem továren. Když budu mít jen pět tisíc mužů, mohli by prorazit."

„Když zůstanu tady na řece, nebudu mít dost místa na manévrování," vyštěkl Tobias. „Chci je chytit na otevřeném moři a potopit dřív, než tady vylodí vojsko."

„Jestli odjedeš," ječel Michail, „mohli by tu na mě zaútočit."

„S tím si dělej starosti ty," vyjel Hulagar ostře a oba muži se na něj podívali. „Chci, aby byli Keane a jeho vojsko mrtví. Nic jiného teď není důležité."

Michail se na Hulagara podezíravé podíval, ale neříkal nic.

„Je skoro ráno." poznamenal Tobias klidně. „Když stáhneme muže z obléhacích linií za dne, tak si toho všimnou. Až se setmí, opustíme linie kolem továrny. Ty dva čluny s moždíři budou střílet celou noc, aby nás kryly. Druhý den ráno vypluje flotila

k pobřeží.“

„A co já?“ zeptal se ponuře Michail.

„Jestli postupuje, jak hlásil náš špeh, budeme do tří dnů zpátky,“ opáčil studeně Tobias. „Až ti hlupáci uvidí Andrewovo tělo, tak poznají, že už nemají naději.“

Hulagar vstal a v nízké kajutě se sklonil.

„Už se těším, až uvidím, jak lodě bojují s loděmi, Cromwelle,“ poznamenal a s ostatními Merkii v patách vyrazil ke dveřím.

„On pořád ještě neví, že přicházejí Vuškové,“ utrousil Tamuka merkijský, když vstoupili na hlavní palubu.

„Proč by měl?“ opáčil Hulagar. „Kdyby to věděl, zjistili by všichni, že toto město zabereme, a zradili by ho. Ať to zjistí, až bude po všem, ale ne dřív.“

„Vuškové přijdou sem?“ ozval se ostře Vuka a postavil se mezi druhé dva Merkie.

Tamuka v duchu zaúpěl kvůli takové neopatrnosti a podíval se na Hulagara.

„Ano, Vuškové,“ přiznal Hulagar pomalu.

„A můj otec přijede s nimi?“

„Takový byl jeho záměr,“ přiznal Hulagar.

Vuka se pousmál, otočil se na patě a odkráčel.

„Možná to budeš muset udělat i beze cti,“ pošeptal Hulagar Tamukovi.

„Takovou zodpovědnost na sebe vzít nemůžu,“ namítl Tamuka. „Pamatuj, co říkal qar qarth. Jestli se očistí, smí žít.“

„Očištěný neočištěný, můžeš mu věřit? Ví, že tu bude jeho otec, aby ho soudil. Taky tuší, že už je souzený, tudíž všechno, co udělá, udělá s tímto vědomím. Vzpomeň si, o čem jsme mluvili. Kvůli našemu přežití musíš jednat rychle.“

Tamuka se ohlédl na Vuku a viděl, že rozmlouvá s Mantuem. Ti dva se tiše zasmáli a Vuka svému bratru položil přátelsky ruku kolem ramen, pak společně odešli do stínu.

„Vždycky Mantua nenáviděl,“ zašeptal Tamuka podezíravě.

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

„Jak je podle tebe stará ta zpráva?“ zeptal se Kal Hanse, jenž seděl na kraji stolu a

díval se na hrubou mapu.

„První linie opevnění je sto mil na jihozápad odsud. Za ní máme dvě řady předsunutých hlídek - první po padesáti mílích, druhou po dalších padesáti. Půl dne, aby se zpráva dostala k opevnění. Telegrafní stanici máme na konci železnice na stanici Divočina o třicet mil blíž a posel říkal, že dostat se tam a přes řeku a zajet k našim lidem nad Novrodem mu trvalo den.“

„Dva dny,“ zašeptal O'Donald. „Ti parchanti urazí při denním pochodu padesát mil.“

„Ale procházejí průsmyky v kopcích Shenandoah - ty je trochu zpomalí. Podle mě od té doby ujeli tak sedmdesát pět mil. Na obrannou linii by měli narazit zítra.“

„Myslíš, že je obranná linie zpomalí?“

„Jaká obranná linie?“ opáčil O'Donald. „Je tam ani ne tři tisíce vojáků a pár tisíc dělníků na skoro sto mil. Pořád tam jsou dost velký mezery, aby tamtudy projel celý umen třmen vedle třmene. Ti kluci se můžou jenom držet mimo a zakopat se v bunkrech. Kromě toho Merkie opevnění nezajímají, ti jdou po Suzdalu.“

„Ale jenom jeden umen,“ řekl Pat. „Naše zprávy říkají, že Merkiové jich mají přes čtyřicet. Tak proč jich je tak málo?“

„Třeba na ně tlačí ta horda z jihu,“ navrhl Kal. „Možná si myslí, že už nás mají v hrsti a k boji s námi víc bojovníků nepotřebují. Koneckonců jejich slouhové už mají Suzdal.“

„Možná jsem o něj měl přece jen bojovat,“ prohodil Kal a z jeho hlasu bylo poznat, že si to dává za vinu.

„Udělals to správně,“ vyhrkl Hans. „Továrny i Suzdal jsme nemohli udržet, když už byli ve městě. Kdyby dostali továrny, všechno, co jsme vykonali, by bylo ztracený.“

„Ale jestli se do Suzdalu dostanou Merkiové,“ řekl Kal, „tak to Michaila jenom posílí. Budou držet největší město v republice. S dalšími deseti tisíci a těmi, co přivezl Cromwell, nás odsud vyženou za pár dní.“

„Nahoru se dostanou jedině přes brod,“ podotkl Pat. „To znamená den pochodu navíc. Třeba bychom je tam mohli zpomalit.“

„S Ogunquit na jejich straně?“ namítl Hans. „Když se pokusíme přesunout oddíly z Novrodu nahoru a pak přes kopce, budou muset urazit dvacet mil po poříční silnici a Ogunquit je bude zasypávat celou cestu kulemi. Ať se ti to líbí nebo ne, za tugarské války ta loď z jejich předsunutého oddílu nadělala cucky. Jak to zatím vypadá, stačí jim použít galéry pro převoz a pak můžou ty bestie vyložit přímo tady před městem, nebo je vysadí kdekoliv za našimi oddíly na silnici.“

„Takže všechno bude záviset na Andrewovi,“ vyhrkl Kal. „A on má jenom tři dny

nejvýš čtyři, aby zlikvidoval Cromwella a zablokoval řeku.“

„Ve městě je pořád ještě Michail,“ prohlásil Hans. „I s ním to musíme vyřídit.“

„Nějaké další návrhy?“ zeptal se Kal.

Hans sklíčeně zavrtěl hlavou. „Kdybychom zaútočili na město, budeme tam, kde jsme byli předtím, roztažení na moc velkým území. Kolem továren jsme vyzbrojení po zuby, takže tam se aspoň udržíme o něco dýl. Ale navrhuji, abys, otče Kasmare, vymyslel zatraceně dobrou modlitbu.“

Kněz se smutně usmál a kývl. „Budu na tom pracovat, generále Hansi.“

„Tak dobrá, pánové, myslím, že je čas, abychom se všichni trochu prospali. Už skoro svítá,“ prohlásil Kal, a když vstával, jen stěží potlačil zívnutí. Když vyšel do chladného ranního vzduchu, protáhl se a rozhlédl se po továrenském komplexu. Po obloze pluly nízko roztroušené mraky a chytaly první rudé paprsky.

„Mění se počasí,“ poznamenal Kal. „Ve vzduchu je cítit babí léto.“

„Jako koncem srpna na prériích v Americe,“ řekl Hans. „Moje nejoblíbenější roční doba - když končí léto. Ráno se probudíš a na dece máš první jinovatku. Odpoledne může být i pětatřicet stupňů, ale aspoň víš, že se mění roční doby.“

„Brzy se začne sklízet,“ přidal se Kal, „a my tu jsme uprostřed války.“

„Generále Hansi!“ ozvalo se shora.

Kal vzhlédl a na jednom z továrních komínů uviděl vzrušeně mávající hlídku.

„Jsou pryč! Lodě jsou pryč!“

„Co to má hergot znamenat, že jsou pryč?“ křikl Hans a s O'Donaldem v patách se rozběhl ke komínu. Oba se pustili po žebříku nahoru.

„Hrome, generále,“ křikl Kal, „odstřelovači!“

„Ti na tuhle vzdálenost netrefí ani vrata od stodoly,“ zasmál se O'Donald. Vzápětí se vedle něj rozlétl kus cihly a on s klením pobízel Hanse, ať leze rychleji. Oba muži vylezli padesát stop a protlačili se na malou rozhlednu na vršku komína. Hans sebral hlídce dalekohled a obhlédl západní obzor.

„Nevidím řeku,“ vydechl, „ale není tam kouř a ten obrněnec, co kotvil v ústí Viny, je pryč.“

„Dej to sem,“ štěkl O „Donald a vytrhl Hansovi dalekohled z ruky. „Víš, že potřebuješ brýle,“ popíchl ho. Chvíli si prohlížel město, jen tak tak viditelné i z vršku komína, a pak se zadíval na karthské linie zakopané na severu a na jihu od nich.

„Vypadá to podezřele klidně,“ prohlásil nakonec. „Mají zapálené táborové ohně a stany tam pořád stojí, ale jinak toho moc nevidím.“

„Moždíře,“ poznamenal Hans tiše.

„Blíží se náboj z moždíře,“ křikla hlídka a vyklonila se. Volání opakovali ostatní po celém komplexu továrních budov a všichni, kdo byli venku, se podívali na oblohu na západě. O'Donald se zaklonil a díval se, jak náboj stoupá stále výš. Oblohou se převalilo vzdálené zadunění. Koule jako by zůstala viset nad nimi.

„Bude to blízko,“ vyjekl kluk na hlídce ustrašeně.

Slabé hvízdání náhle zesílilo. O'Donald nemohl uhnout, a tak jenom seděl a s bázní se díval, jak náboj padá a proti tmavomodré obloze jiskří zápalná šňůra.

„Fakt blízko,“ hlásil Hans, vstal a vyhlédl přes okraj komína.

„Kale, vy taky, vypadněte odtamtud!“

Náboj prosvištěl kolem a narazil do střechy továrny těsně pod komínem. Hans s O'Donaldem se po sobě podívali a odpočítávali vteřiny.

„Nevybuchla,“ sykl O'Donald a konečně si vydechl. Vzápětí se oba rozesmáli.

„Myslím, že kdybych měl v puse žvanec, tak jsem ho spolkl,“ utrousil Hans a zadíval se na nepřátelské linie.

„Stahují se,“ pronesl rázně O'Donald.

Hans kývl, vstal a vyklonil se. „Otče Kasmare.“

Z protibombového krytu postaveného vedle továrny se vynořil černě oděný prelát.

„Otče, ty teda vážně víš, jak se modlit.“

„Co tím myslíš, synu?“

„Stahují flotilu a některé oddíly. Andrew se vrací!“

Následoval nevázaný řev zezdola.

„Tak slezem, ne?“ navrhl Hans. „Musíme plánovat.“

O'Donald s úsměvem proklouzl průlezem a ještě se ohlédl na hlídku. „Synku, tuhle práci si můžeš nechat,“ řekl a lítostivě potřásal hlavou.

* * *

Ticho bylo požehnáním. Proti časné večerní obloze stoupal z komínů jen světlý sloup kouře.

Úzká zátoka byla plná lodí, galéry zabíraly sto yardů proti pláži a mírně se pohupovaly v proudu, mířícím do zátoky od jihu. Na břehu byly tisíce mužů, buď se jen povalovali, nebo se koupali, a nad vodou se nesl jejich smích jako křik ptactva v dálce. Byla to první přestávka, kterou jim dovolil od vyplutí z Romy před třemi a půl dny. Posádky od té doby půlku času veslovaly a půlku odpočívaly, a dokonce i

Marcus, který se nemohl dočkat bitvy, souhlasil, že je nutný odpočinek přes noc na břehu, když se teď blížili k poslednímu úseku cesty. Po Tobiasovi zatím nebylo ani vidu, ani slechu, ale ústí Kennebeku bylo prázdné, se stopami nedávného táboření. Mohlo to znamenat jediné, že jejich příjezd nezůstal utajen. Snad na druhý den dojde ke střetu.

Andrew se ohlédl k jihu a viděl, jak do zátoky pomalu vplouvá Antietam. Přímo za ním se na vlečném laně převalovala Ruská republika.

„To je od vyplutí sedmá," zavrčel k Bullfinchovi.

„Čekal jste to, pane," odpověděl Bullfinch, snaže se o veselý tón.

„To asi ano, ale stejně bych rád pokračoval se vším, co jsme měli."

„Když bojujete s loděmi," vysvětloval Bullfinch a pokoušel se mluvit jako veterán, „ztratíte jich víc kvůli poruchám, počasí a obyčejným nehodám než v boji."

„Stejně mě ale ta ztráta bolí," opáčil Andrew. Odmlčel se a opřel se o kormidelnu, vděčný za ticho a klidnou palubu. Vítr od jihu utichl a moře bylo rovné jako hladina lesní tůně. Poprvé od vyplutí z Romy měl pocit, že se mu žaludek konečně uklidňuje. Emilovi se do něj dokonce v poledne podařilo nacpat trochu vývaru a jídlo zůstalo.

„Navrhujete nějaké změny v plánu?" zeptal se Andrew a ke svému úžasu si uvědomil, že se na radu ptá dvaadvacetiletého mládence.

„Způsob starého Nelsona a Perryho" (Pozn. překl.: Matthew Calbraith Perry. 1794-1858, důstojník amerického válečného námořnictva, který v r. 1854 přinutil Japonsko navázat diplomatické a obchodní vztahy se Spojenými státy, a tak se po více než dvousetleté izolaci otevřít Západu.) odpověděl Bullfinch s úsměvem. „Rychle se přiblížit a vybojovat to. Cromwell má všechny výhody. Jeho děla mají větší dostřel a podle mě své lodě postavil tak, aby byly rychlé. Naší jedinou nadějí je vlítnout do toho rychle a tvrdě s loděmi v řadě, galéry budou chránit zadek. Zkusíme ho taranovat, ale taranování je zatraceně těžší, než byste myslel. Když se netrefíte v tom správném úhlu, čluny obvykle prostě sklouznou vedle sebe. Zblízka bychom měli mít výhodu my v rychlejším dobíjení a mohli bychom se pokusit trefit se mu do střílny. Věřte mi, pane, když se na obrněnou dělovou palubu trefí pětasedmdesátiliberní kule, moc toho z ní nezbyde."

„Už jste někdy bojoval proti lodi?" zeptal se Andrew a uvědomil si, že se na to Bullfinche ještě nikdy nezeptal.

Mládenec se náhle zatvářil malomyslně. „No, ne, pane," přiznal.

Andrew se usmál a poplácal ho po rameni. „Bojíte se?"

„Jistě ne, pane."

„Já byl poprvé strachy doslova zkamenělý," řekl Andrew, jako by sděloval temné tajemství, „Jediné, co mě zachránilo, abych ze sebe neudělal úplného šaška, byl starý

Hans Schuder. Kapitána, co velel mé setnině, zabili přímo přede mnou deset minut po začátku mé první bitvy a já byl ještě úplně zelený poručík. Už jsem skoro utekl, když se vedle mě objevil Hans a dával mi rady. Je to legrační, spousta lidí říkala, že jsem se choval jako hrdina, ale povím vám, že když přijde na Antietam, nepamatuju si vůbec nic kromě toho, že tam byl Hans a kapitán umřel.

A řeknu vám ještě něco jiného - dodneška jsem strachy bez sebe pokaždé, když jdu do boje. Budu na vás spoléhat, mládenče, až se začne střílet. Pro mě to taky bude první námořní bitva.“

„Nebojte se, pane,“ řekl Bullfinch mírně rozechvělým hlasem. „Zvládnu to.“

Andrew se usmál.

„Děkuju za povzbuzení.“

Andrew prolezl otevřeným jícnem do úzkého prostoru kormidelny. Dřepl si a vyhlédl úzkou střílnou. Kolem pomalu proplouval Gettysburg, jemuž velel John Mina, s jednou ze zajatých padesátiliberek na palubě. V houstnoucím šeru vypadal na vzdálenost padesáti yardů podivně strašidelně. Byl na dostřel z pušky nebo dvojitého kartáče pozemního dělostřelectva, ale na tuto vzdálenost nejspíš budou bojovat, jako dva nemotorní středověcí rytíři, bušící do sebe řemdihy.

Podíval se otevřeným průlezem na dělovou palubu, chytil se příčle žebříku a spustil se do otvoru. Se svou výškou si na tak stísněné lodi připadal poněkud směšně. I když už stál nohama na palubě, hlavu měl pořád ještě nad otvorem.

Kývnutím pozdravil dělostřelce a prolezl níž do prachárny. Když byla loď v klidu, zvládal alespoň cesty mezi palubami.

Matně osvětlená prostora byla prázdná, chlapec byl nahoře u dělostřelců. Andrew otevřel závory a proklouzl dvojitými dveřmi do strojovny.

„Takže, Emile, jak to zvládáš?“ prohodil Andrew a prošel mezi hromadami palivového dříví k místu, kde tiše stály dva kotle a jediným zvukem bylo slabé syčení páry a tupé řinčení, jak topič přikládal na oheň, aby udržel tlak páry pro případ pohotovosti.

„Tohle je správné místo, kde se dá udělat hrnek horkého čaje,“ poznamenal Emil. „Dáš si?“

Andrew zaváhal.

„Je to bylinková směs, má vlastní. Udělá ti dobře.“ Bez čekání na odpověď kývl na topiče, který vytáhl hrnek, strčil ho pod trubku s horkou vodou a nalil do něj téměř vřelou vodu. Emil vytáhl pytlíček, otevřel ho, nasypal do vody nějaké listí a otáčel hrnkem, aby se namočilo.

„Na, Andrewe.“

Andrew zvedl hrnek ke rtům a usrkl. „Chutná po mátě.“

„Mně taky. Na zemi jsem takovou kytku nikdy neviděl, ale asi má stejný účinek.“

Andrew se napil podruhé a usmál se, když se mu teplá tekutina dostala do téměř prázdného žaludku.

„Kapitán prohlížející v noci před bitvou loď?“

„Víš, že to dělám vždycky,“ odpověděl Andrew. „Ještě když jsem velel setnině, zůstával jsem se svými muži.“

„Myslím, že námořníci mají takovou pověru, že kapitán nebo admirál, nebo co to sakra jsi, to dělá, jen když si myslí, že jdou do zoufalého boje s minimální nadějí na vítězství.“

„V tomhle je příliš mnoho neznámých,“ poznamenal Andrew. „S Tugary jsme věděli, co dokážou naše zbraně a co dokážou oni. Teď nebudeme vědět vůbec nic, dokud bitva nezačne.“

„No, existuje jenom jeden způsob, jak to zjistit,“ prohlásil Emil klidně, „a odpověď bychom měli dostat brzy.“

„Takže mi říkáš, abych si přestal dělat starosti.“

„To ti říkám vždycky. Je to špatné na žaludek a na srdce. Ty tvoje nervy tě jednou zabijí.“

„Taková smrt je nejmenší z mých starostí, můj milý doktore,“ opáčil Andrew a se smíchem potřásl hlavou.

„Možná by ses měl trochu prospat, synku.“

„Za chvilku, Emile,“ slíbil Andrew. „Mimochodem, tohle je moc dobrý čaj. Žaludek se mi už uklidnil. Ještě to tu naposledy obejdu.“ Andrew odložil hrnek, došel k žebříku na zádi a pomalu vyšplhal na hlavní palubu. K Suzdalu ze stínů přitáhli šalupu, vystoupil Ferguson a člun se obrátil zpátky do noci.

„Jak to vypadá s Republikou!“

Ferguson se polekaně ohlédl a zasalutoval zhruba směrem k zádi. Pak konečně uviděl Andrewa, zasalutoval znovu a připojil se k němu. „Mám požádat o dovolení přijít na palubu a potmě zasalutovat vlajce?“ zeptal se.

„Á, to jenom Bullfinch a ty jeho námořní tradice,“ prohlásil Andrew. „Je mi to záhadou. Prostě tomu zatím budeme říkat vojenská loď a na tohle zapomeneme. Teď mi pověz, co je s lodí?“

„Ohnutá hnací hřídel na levém stroji.“

„Zatraceně, to už je druhá.“

„Já vím,“ zavrčel Ferguson sklíčeně.

„Může plout?“

„V boji nebude k ničemu. Urazí tak tři míle za hodinu s kormidlem úplně otočeným a jedním strojem, co pojede naplno.“

„Takže další vyřazená z boje.“

„No, mám jeden nápad, pane,“ řekl Ferguson a od oleje umazaný obličej se mu rozzářil. „Vzpomněl jsem si, že jsem to četl v Harpeťs Weekly, když jsme ještě byli ve Virgínii. Konfederáti získali kapku navrch na Mississippi a nějaký chlapík vyrobil kvakerský člun, kterej v rebelech vzbudil skutečnou bázeň boží,“

Andrew se usmál. „Kvakerský člun, říkáte?“

„Mám po ruce materiál na to, abych ho mohl udělat z Republiky. Kdo ví, třeba by to nakonec mohlo fungovat. Ráno bychom ho mohli mít.“

„No, tak to zkusme.“

„Už na tom pracuju. Už na tom pár lidí dělá,“ odpověděl Ferguson s potěšeným úsměvem. „No, možná bychom měli dát do velení generála Hawthorna.“

Andrew věděl, že to Ferguson nemyslí neuctivě, přesto mu jeho poznámka dělala starosti.

„Vedete si dobře, Chucku. Teď si běžte odpočinout.“

Andrew se vydal na příď a zadíval se na vody Vnitřního moře. Nejspíš zítra, nejpozději pozítří bude rozhodnuto. I když věděl tak málo, pořád to bude na něm.

Vál chladný vánek a Suzdal se začal pomaloučku otáčet kolem kotevního lana proti severozápadnímu větru. Voda v zátoce se lehce zpěnila, jak se vlnky od jihu setkávaly s větrem z téměř opačného směru.

Zatraceně, musí mi to udělat, pomyslel si a napadlo ho, jestli to snad není nějaké znamení.

* * *

Jubadí qar qarth zastavil koně před ohořelými pozůstatky krytu a sesedl. Za ním řady Vušků cválaly dál, jedna za druhou, sto jezdců vedle sebe, a dusot kopyt narušoval noční ticho. Jubadí se ohlédl a hruď se mu dmula pýchou. Věděl, že by měl být ve městě Kartha, ale toto tažení bude krátké, jen třicet dní, a pokud by se něco stalo, řada kurýrů, táhnoucí se na tisíc mil daleko, by ho zpravila do tří dnů. Třebaže o tom přemýšlel jen s hrůzou, ten obrovský netvor, kterého teď vezli podél pobřeží na lodi, ho mohl vrátit už za den.

Ve světle Velkého kola uviděl, jak z krytu vychází Suvataj. Velitel Vušků štěkl pozdrav, hluboko se poklonil a kývl na qar qartha, aby jej následoval.

„Nebyl to ani opravdicky boj,“ vrčel Suvataj a světlo pochodně se odráželo na jeho vlčím úšklebku. „Naši předsunutí zvědové mohli projet jejich pozicemi.“ Suvataj

ukázal na několik ohořelých těl, která, stejně jako všechna těla, co se dostala do plamenů, byla zkroucená do klubíčka a zkřivené tváře byly staženy v grimase smrti.

„Kolik celkem?“

„Ne víc než padesát, můj qarthe. My jsme ale ztratili skoro sto bojovníků.“

„Jestli je to začátek, Suvataji, tak by to měl být i konec. Takové ztráty proti dobytku nepřipustím.“

„Jejich zbraně jsou jaksi jiné než ty, které vyrobil Cromwell. Střílejí dvakrát i třikrát dál. Postupovali jsme, jak nás tomu učili, rozestoupili se, aby jejich kanóny nemohly zabít víc než jednoho dva naráz. Zastavili jsme na dostřel z luku a sesedli. Náhle začali naši muži padat jako mouchy. Zaútočili jsme - nic jiného jsme udělat nemohli.“ Suvataj ukázal hlavou na dveře, za nimiž již vršili mohylu.

„Střílejí dál? Jak je to možné? Vypadají úplně stejně.“

Suvataj mu podal ukořistěnou mušketu. Jubadí si zbraň zvědavě prohlížel, žádný rozdíl však neviděl.

„Ale kulky jsou jiné,“ vysvětlil mu Suvataj. „Na, tady tu vytáhli z těla jednoho z našich.“ Podal Jubadímu kulku a ten ji zvedl k pochodni.

„Je ohnutá z toho, jak zasáhla našeho válečníka, ale podívej, není kulatá. Na jednom konci je špičatá a na druhém plochá a vyhloubená. Díky tomu musí kulka letět dál a taky zasáhnout tvrději. Některé rány jsou hrozné - tak velké, že do nich strčíš pěst.“

Všechno mění tak rychle, pomyslel si Jubadí nevesele. Teď všechno to, co cvičili pro boj proti Yankeeům, budou muset zase změnit a všechno jenom kvůli tomuhle pokřivenému kousku olova. Strčil kulku do váčku. „Jak daleko před námi jsou naši zvědové?“

„Tak tři hodiny jízdy.“

„A nějaké stopy odporu za nimi?“

„Žádné, můj qarthe. Mají tam nejvýš pět tisíc lidí roztažených po té obranné linii, co budují.“

„Jak je dlouhá?“

„Táhne se od moře k vysokým kopcům v lese, hodně přes půldruhého dne rychlé jízdy. Místy je pozoruhodná, velké hliněné pevnosti, hluboké zákopy s jámami a kůly, které naruší náš útok. Ale dostavěná je teprve částečně. Tady jsem samozřejmě zvolil slabé místo, kde to ještě nestačili všechno vykopat.“

„Dej jim rok a mohl by to být problém,“ prohlásil Jubadí.

„Oni ten rok mít nebudou, můj qarthe,“ poznamenal Suvataj.

Jubadí nepřítomně kývl. Ale s dalšími dvěma třemi uměny by se cítil mnohem bezpečněji. Zatracení Bantagové, že musel většinu svých sil nechat u hordy, která právě přicházela na karthské území okupovat i samotné město a hlídat všechny průsmyky. Ale nic jiného mu nezbývalo.

„Za tři dny bude po všem," tvrdil sebevědomě Suvataj.

„Doufejme, že máš pravdu," řekl Jubadí.

„Nemáš hlad, můj qarthe?"

„Umírám hlady."

„Pár těl neohořelo úplně. Vyzkoušel jsem je a je to docela dobré, když stáhneš kůži."

„To zní nádherně." Jubadí se usmál.

* *

Tobias nemohl usnout. Vstal z propoceného kavalce, natáhl si kalhoty, hodil si přes ramena kabát od uniformy a vyšel na dělovou palubu.

Všude panovalo ticho, zakotvený člun se lehce pohupoval na vodě. Tobias vylezl po žebříku na horní palubu. Hlídka stojící na stráži zasalutovala a Tobias muži ukázal hlavou, ať jde dál. Sám se pak odebral na záď a s tichým povzdechem se opřel o stěžeň.

Všechny staré rysy jsou pryč, pomyslel si hořce. K námořnictvu se dal, když vzdouvající se plátno vstupovalo do posledních dní své slávy, když v podpalubí nic nesyčelo a nerachotilo a za lodí se netáhl mastný kouř. Bylo slyšet jen pleskání těžkého plátna ve větru, vrzání dřeva a vzrušení z plavby s větrem v zádech.

Jak je to dávno? říkal si. Jsme tu přes tři roky a já rukoval v roce 1838 jako podporučík válečného námořnictva na staré Constellation. Přes třicet let. Přepadl ho smutek. Za celou tu dobu měl jen rodinu na moři. Ale jak by mohl mít vlastní? Rychle tu myšlenku zapudil, poněvadž v ní bylo cosi temného a děsivého.

Po celá ta léta byl sám, procházel se po palubě, když měl noční hlídku, a líhával v přecpané kajutě poručíka, zatímco ostatní byli povyšováni přes jeho hlavu a odcházeli do velké kajuty na zádi. Za to všechno se tady pomstí.

Zadíval se na dlouhý, temný a hrozivý obrys lodi, kterou udělal z Ogunquit. Takovou by mu doma nikdy nedali, ale ještě lepší bylo, že tuhle si vyrobil sám pro sebe. Kolem něj kotvily ostatní jeho lodě. Osmnáct dělových člunů, připomínající přisedlé tmavé brouky, obkličovalo Ogunquit jako zlí noční tvorové krčící se kolem své matky. O kus dál byly u pláže zakotvené galéry, posádky spaly u vesel.

Tady budu čekat, řekl si, tady získám své vítězství.

„V noci před bitvou je vždycky čas na zamyšlení."

Tobias polekaně vzhlédl. Z těch zatracených potvor měl stále mrazení v zádech.

„Nemůžeš spát?“

„Jenom přemýšlím o zítřku,“ odpověděl Tobias a mžoural, aby viděl, s kým to vlastně mluví.

„Jsem Tamuka. Já tě vidím líp - vy, lidé, v noci nevidíte tak dobře jako my.“ Zachechtal se a Tobias vycítil, že to byla urážka, byť byl tón téměř uznalý.

„Když je ve vzduchu boj, duchové bývají neklidní,“ poznamenal Tamuka klidně. „Předkové se shromažďují na věčných nebesích, aby na nás shlédli, pozorovali nás, povzbuzovali, a hlavně proto, aby vybrali ty, kteří budou hodní toho, aby jezdili s nimi.

Už teď jsou neklidní. Zítra bude bitva.“

„Proč by se měli duchové starat o to, co uděláme?“ opáčil Tobias. „Vždyť jsme jenom dobytek.“

Tamuka se na něj podíval, vycítil v jeho hlase jed. Tenhle ví, že je v bezpečí, i když to, jak je ve skutečnosti malé, zjistí teprve, až bude příliš pozdě. „Tato válka se týká i nás,“ vysvětlil Cromwellovi. „A jsou tu Merkiové, kteří budou na palubě tvé lodi a taky by mohli zemřít.“ Například starý zan qarth, pomyslel si, a ten nový možná taky. „Tvůj plán - je všechno, jak má být?“

Tobias kývl. „Galéry vyplují za úsvitu ze zátoky se dvěma dělovými čluny. Pomalu poplují v řadě k východu, budou šetřit síly. Až se Keane objeví, pokud se objeví, popluje u břehu - jeho lidé neumějí navigovat na otevřeném moři. Galéry se vrátí přes ústí zátoky a pak vypluje Ogunquit a ostatní mé lodě. Potom se galéry otočí a zaútočí.“

Je to skoro jako manévrovat s rohy, pomyslel si Tamuka. Jednalo se o oblíbený obkličovací manévr hordy, kdy jste nepřítele nalákali k pronásledování a pak jste zaútočili s hlavní silou na křídlech a střed se zároveň otočil.

„Ale na moři nemáš nic, čím bys síť uzavřel.“

„Naše lodě jsou mnohem lépe vybavené pro plavbu na moři. Stavěli jsme je skoro rok, on jenom měsíc. A kromě toho, kdybych tam poslal pár obrněnců, uvidí kouř na svém křídle na dvacet mil daleko. Tahle zátoka je dokonalá. Kopce na východní straně jsou dost vysoké, což zamaskuje náš kouř, a Hamilkar nechá pár mužů na břehu. Ti zapálí ohně, aby to vypadalo jako tábor. Když připluje od moře, nebude vědět, že je tu zátoka, dokud se nedostane do ní. Možná s sebou bude mít pár ruských námořníků, kteří pobřeží znají a budou ho varovat, ale na mé straně zůstane okamžik překvapení.“

„Doufejme, už kvůli tobě.“

„Kvůli nám,“ odsekl Tobias. „Nezapomeň, že ty budeš taky na palubě.“

„No ovšem,“ opáčil Tamuka. Tohle dobytče je vážně zvláštní. Nebyl to opravdový válečník, vždycky vypadal nervózně, nedíval se druhému do očí jako Hamilkar, který

nesklopil zrak, dokonce ani když oslovoval příslušníka vyvolené rasy. Tento kus se tvářil jako válečník, ale Tamuka cítil, že tím zakrývá hrozný strach. Chladně si pomyslel, že jeho srdce nebude stát za jezení. „Tak tedy na vítězství," zašeptal a odešel.

Tobias se za ním díval, jak mizí v noci. Mezi těmi parchanty se cosi dělo. Vnímal napětí mezi nimi od chvíle, kdy to jejich zatracené princátko zničilo naději na to, že udrží Romu. Snad to mohlo mít vliv i na něj, ale zatím si neuměl představit jak či proč.

Studený vítr od severozápadu sílil a Tobias si přitáhl kabát k tělu. Teď se mám cítit jako hrdina? řekl si a podíval se na oblohu. Obrazy, které tolik obdivoval, s Nelsonem na palubě Victory, nebo ten, na němž John Paul Jones (Pozn. překl.: John Paul Jones, původně John Paul, 1747-92, americký námořník a hrdina z války za nezávislost. 23. srpna 1779 porazil s malou flotilou britské lodě u východního pobřeží Anglie. Na výzvu ke kapitulaci odpověděl památnými slovy: „Ještě jsem nezačal bojovat!") křičel svou vzdornou odpověď, ho pokaždé uchvátily. Když začala válka, snil o tom, že jednou bude hlavní sloupek Harper's Weekly věnován jemu, bude tam rytina, on, stojící na přední palubě před taranováním Konfederáta.

Na okamžik se mu před očima zatřepetala pravda, vzpomínka na pád přes bok Cumberlandu, když vybuchl ten náboj. Vždycky ho podezírali, že skočil, ale nemohli mu to dokázat. Všechno kvůli tomuhle.

A teď bych se měl cítit jako hrdina, admirál obhlížející svou flotilu v noci před bitvou? Napadlo ho, co asi teď dělá Keane. Je na palubě své lodi, překypující tou svou zatracenou sebedůvěrou, s kroužkem svých obdivovatelů kolem sebe?

„Čert ho vem," zašeptal Tobias do závanu větru, až ho z toho rozrazila zima.

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ

„Červená raketa před námi!"

Andrew, vyrušený ze své bídy, vstal a praštil se hlavou o nízký strop dělové nástavby. Mnul si čelo a otočil se na O'Malleyho.

„Jdu nahoru," řekl chabě.

Dělostřelec k němu došel, popadl ho a pomohl mu průlezem do kormidelny. Bullfinch se natáhl shora a vytáhl Andrewa do přeplněné věže. Andrew se roztřesené postavil, došel k jícnu a zpola jím prolezl a zpola se proplazil na horní palubu.

„První galéra," hlásil Bullfinch, když se vrátil k teleskopu. „Rozhodně se obrací. To může znamenat jenom jedno."

Krátce poté, co vypluli, zahlédli přímo před sebou na obzoru osamělou karthskou loď, která si celé dopoledne udržovala náskok několika mil. Jeho hlídkové lodi, šest Markových nejrychlejších, se snažily náskok snížit. Raketa mohla znamenat jediné.

„Jsme u nich," vyhrkl Andrew ostře.

Bullfinch se ohlédl přes rameno a kývl. „Měli bychom dát vědět flotile, že se má připravit k boji!"

Andrew se cítil trochu mimo, jak mu bylo špatně, a tak jenom kývl.

„Signalisto! Vytáhnout vimpel - nepřítel na dohled!"

Jediný další námořník na věži kromě Bullfinche a Andrewa došel k dřevěnému stěžni umístěnému na kormidelně, otevřel skříňku přivázanou na stěžeň, vyndal velký červený plamenec a vytáhl ho nahoru pod plukovní zástavu Pětatřicátého a starou státní vlajku, vlající na stejném stěžni.

Když se Andrew ohlédl na Gettysburg, zvedající se na nízké vlně, viděl, že Mina mává v odpověď a pod ruskou vlajku stoupá stejný červený plamenec. Na všech lodích na hladině oceánu, pokryté bílými hřebínky vln, se objevovaly stejné červené barvy a z galér plujících za deseti obrněnci se ozval jásot.

„Zvedlo jim to náladu," poznamenal Bullfinch. „Už bylo načase, že jsme se k nim dostali.

Tam, už je vidím!" vykřikl vzápětí.

Andrew zvedl k očím svůj polní dalekohled, opřel se o kormidelnu a zadíval se dopředu. Loď se houpala na vlnách, takže se po chvíli zvedl a široce se rozkročil. Na okamžik udržel západní obzor nehybný. Na vodě byl vidět značný počet tmavých plavidel. Objevil se záblesk, pak další a další.

„Co je to za světlo?"

„Odraz od vesel. Když je úhel správný, jsou skoro jako zrcadlo."

„Takže to jsou jenom galéry,"

„Myslím, že vidím i sloupy kouře. Momentíček."

Andrew odložil dalekohled. Úplně ho to vyřídilo. Teď už byl tak zvyklý, že mu ani nezáleželo na tom, kdo ho vidí nebo kde se to stane. Klesl na kolena a naklonil se nad dělovou nástavbu. Dával jenom pozor, aby nezasáhl otevřené střílny. S funěním se zase zvedl.

Bullfinch po něm vrhl soucitný pohled. „Třeba to přejde, až dojde na věc, pane."

Třeba mě zabijí a tím to skončí, pomyslel si Andrew. Nikdy v životě se necítil tak bídně. Když byl tehdy na pokraji smrti po Gettysburgu, bolela ho hlava a paže, ne břicho.

„Víš, pokud na mě po smrti čeká peklo,“ zaúpěl Andrew, „ďábel mě strčí do člunu.“

„Jak si stojíme?“ Z jícnu vystrčil hlavu Emil a podíval se na Andrewa.

„Jako obvykle.“

Emil natáhl ruku s velkým hrnkem. „Neříkej ne. Je to polívka - vypij ji.“

„Půjde zase ven.“

„Zatraceně, vypij ji a zkus ji v sobě udržet. Za chvíli to budeš potřebovat.“

Andrew si, celý roztřesený, hrnek vzal a spolykal jeho obsah. Již zjistil, že poté, co nevolnost přejde, má na chvíli pokoj, než muka začnou nanovo. Teplý nápoj měl na jeho žaludek utišující vliv.

„Aspoň teď mám co ze sebe dostávat,“ vydechl Andrew a podal hrnek zpátky Emilovi.

„Vidím určitě dva dělové čluny, pane, plují za galérami. Ale nic jiného. Nepřátelská flotila se stahuje.“

„Kde je zbytek?“

„Nemohl je nechat v Suzdalu?“ zeptal se Bullfinch.

„Pochybuji. Pokud věděl, že se blížíme, poslal sem všechno, co měl, aby nás rozdrtil.“

„Možná neznali naši sílu,“ odhadoval Emil. „Když se teď přesvědčili, stahují se.“

„Pošli sem Vasilije, Emile.“

Doktor zmizel v průlezu a vzápětí nahoru vylezl ruský námořník s Emilem v závěsu.

„Co je před námi, Vasiliji?“ zeptal se Andrew a ukázal rukou.

Mladý námořník si zastínil oči a obhlížel pobřeží.

„Mys svatého Grigorije, pane, asi čtyři versty odsud. Říkáme mu tak, poněvadž skála vypadá jako světcova hlava. Je den plavby z Rusi, dvacet verst za pláží, na které jste se prvně objevili. Vidíš, jejich lodě už mizí za ním.“

Andrew však viděl jen pohupující se tečky. „A co je na druhé straně mysu?“

„A, je tam skvělé místo pro rybaření. Dají se tam najít i velké velryby. Ale taky je tam hluboké kotviště s útesy na třech stranách.“

„Zátoka.“

„Ano, zátoka.“

„Tam na nás čeká," prohlásil Andrew klidně. „Ten parchant nás láká přímo tam a pak vyrazí."

Andrew si zastínil oči. Brýle měl umazané potem a prachem, takže je s nadávkou sundal a podal Emilovi. Tohle byla další věc, kterou s jednou rukou nikdy pořádně nezvládl, nedokázal si ani vyčistit vlastní brýle. Posledních několik dní bylo příliš ponižujících, odhalily mu mnoho slabostí, které chtěl zatajit před ostatními a hlavně sám před sebou.

Emil mu sklíčka trpělivě otřel a podal zpátky. Té chvilky Andrew využil k přemýšlení. Takže nakráčíme přímo do té jeho pasti. Prozatím se Andrew vždycky snažil dostat nepřítele na své území, vlákat ho do boje za vlastních podmínek.

Podíval se na svou flotilu. Šest obrněnců plulo blíž k pobřeží padesát yardů od sebe, nejbližší byl necelých sto yardů od břehu a tři nalevo od Andrewa. Několik set yardů za nimi byly seřazeny galéry do skupin po deseti. Vzadu právě tak rozeznával kouřovou šmouhu, jak se je snažil dohonit Dimitrij na svém obrněnci přeměněném na kvakerský člun. Když se nad tím teď zamyslel, bylo to absurdní, a tak celý nápad zavrhl a zase se otočil na příď.

„Jaké jsou rozkazy, pane?" chtěl vědět Bullfinch.

„Dejte signál, ať se flotila připraví k boji."

„Ty se do toho chceš vrhnout po hlavě?" zeptal se užasle Emil.

Andrew se díval, jak na stožár letí další vimpel. „Kvůli tomu jsme tuhle flotilu postavili," prohlásil. „Abychom ho našli a zničili. Naši muži nejsou námořníci, jsou to vojáci, takže to bude přímý útok."

Bullfinch se usmál na souhlas.

„Kromě toho bude za hodinu strašná spousta mužů ve vodě. Budu radši, když se to stane blíž pobřeží než tři čtyři míle daleko od pevniny. Pro pár tisíc by to mohlo znamenat rozdíl mezi životem a smrtí, než tento den skončí."

Když se teď blížila akce, všechno se dalo hrozně pomalu a majestátně. Byl zvyklý na strašlivé čekání před bitvou, jako před Fredericksburgem, když stáli celé hodiny na mraze a dívali se, jak nahoru do Mayre's Heights postupuje jedna vlna vojáků za druhou, jen aby se tam nechali pozabíjet, a věděli, že nakonec přijde chvíle, kdy dostanou rozkaz vyrazit. Když ale ten rozkaz konečně přišel, byla to skoro úleva vyběhnout do útoku.

Dnes to bylo úplně jiné, zvláštní. Už byly vidět nepřátelské galéry. Už to nebyly jen roztroušené tečky, lodě se obracely a předváděly své dlouhé, elegantní tvary. Bylo cítit pomalu rostoucí napětí.

Ohlédl se přes záď po galérách. Už se začínaly roztahovat ze svých formací. Všechny nesly téměř nebezpečně těžký náklad. Ty nejblíž pobřeží, kde byla voda nejklidnější, byly skoro u obrněnců, kdežto ty o půl míle dál se převalovaly ve vlnách

až čtyři stopy vysokých, které se lámaly o jejich boky z nevyzrálého dřeva. Na nejedné bylo vidět, jak posádka zuřivě vylévá vodu. Řada půl tuctu strážních lodí byla stále o hodný kus vepředu, roztažená na míli.

„Posílají lodě!“ hlásil Bullfinch.

Andrew znovu zvedl dalekohled a viděl, jak tucet nepřátelských galér míří do útoku.

„Zahánějí naše strážní lodě,“ řekl. „To je ono - určitě je na druhé straně mysu. Jak je to ještě daleko? Na vodě mi nějak nejde odhadovat vzdálenosti.“

„Asi tři míle, pane.“

Zbývá pětačtyřicet minut. Kruci, bylo to jako věčnost.

* * *

„Právě jsme získali důvěryhodné zprávy od jednoho rybáře,“ hlásil Kal, když do místnosti přišli O'Donald s Hansem, a kývl na bělobradého muže stojícího v rohu. Rybář v rukou mačkal klobouk a byl očividné dost vyděšený.

„Tak povídej, dědo, řekni jim to,“ vybídl ho Kal mírně.

„Byl jsem dole na pláži,“ začal stařík nervózně. „Schoval jsem člun v rákosí, když přišli a zašli do lesa. No, musel jsem jít, mé Jelene není dobře, víte, a já jí k večeři slíbil hezkou pečenou rybu.“

„To o těch člunech.“ O'Donald byl celý netrpělivý.

„Ano, ano,“ zakýval děda hlavou, sáhl si pod halenu a vytáhl dvě dřívka.

„To jsou oni.“

O'Donald si dřívka vzal a díval se na starce, jako by se zbláznil.

„Počítají dřívka,“ pospíšil si Kal. „Fjodor, že?“

„Ano, Vysokoblahorodí.“

„My jsme je používali, než vaši lidé začali vyrábět tak levný papír. Za každou galéru, která proplula, udělal na hůlce znamení.“

„A ta menší je za ty ďábelské lodě, co kouří,“ přerušil ho rychle Fjodor.

O´Donald kývl, vzal si obě dřívka a palcem odpočítal zářezy. „Osmdesát dvě galéry,“ oznámil a pak si vzal druhé. „A osmnáct obrněnců.“

„A pak je tu tohle,“ řekl Fjodor a vytáhl kousek dřeva obratně vyřezaný do podoby Ogunquit včetně komínů a střílen.

O'Donald se zakřenil a poplácal stařík po zádech.

„Díval jsem se, jak všechny odplouvají na východ, dokud nebyly pryč.“

„Děkujeme ti, Fjodore," prohlásil Kal a položil mu ruku kolem ramen. „Říkáš, že tvá žena je nemocná?"

Fjodor smutně kývl.

„Tak běž okamžitě ven a řekni strážím, ať tě vezmou za mou ženou, a všechno jí pověz. Pošleme s tebou na koni jednu naši ošetřovatelku."

„Paromovo požehnání vám," zašeptal Fjodor. „Můj jediný syn padl ve válce proti ďáblům. Ona je to jediné, co mi zůstalo."

„Pomůžeme ji zase uzdravit, příteli. Teď běž." Kal odvedl stařík a ke dveřím, zavřel je za ním a podíval se na oba důstojníky.

„Takže rozhodně vyrazili proti Andrewovi," řekl Hans.

„A u města zůstaly jen dva čluny s moždíři a dvacet galér. Čtyři tisíce mužů spolu s těmi lidmi, co se spojili s Michailem."

„Mohli bychom na ně v noci zaútočit. Jakmile prorazíme, je město naše."

„Čtyři tisíce mužů," řekl Hans a potřásl hlavou, „a jsou za nejlepším opevněním na světě. Při útoku nás pobijí, i když to bude potmě. Mohli bychom sehnat tak dvacet tisíc členů domobrany, ale máme jenom jednu slušnou brigádu. Domobrana by při nočním útoku byla spíš na obtíž. Bylo by to zase jako před Cold Harborem - zákopy by byly plné mrtvých."

„Kdybychom jen měli někoho ve městě, jako to Michail provedl nám. Kdybychom dokázali otevřít jednu bránu a dostat dovnitř domobranu, oštěpy by v ulicích měly proti mušketám aspoň nějakou naději."

„Máme nejvýš dva dny, než se sem dostanou první Merkiové."

Seděli ve sklíčeném tichu. Konečně se zavrtěl O'Donald a vstal. „No, jestli to vám, pánové, nebude vadit, tak musím jít něco zařídit. Za chvíli jsem zpátky."

Hans se po něm podíval a náhle se potěšené usmál. „Starej dobrej Emil! Ten jeho zamilovanej projekt nás nakonec zachrání."

„Slyšel jsem doktora nazývat různě," štěkl O'Donald. „Ale nikdy ne, starej dobrej Emil. Škoda, že tu ten holomek není teď, aby mi udělal menší kázání. Potřebuju to jako sůl."

„To je ono - naše cesta do města."

O'Donald se na Hanse díval, jako by se druhý důstojník úplně zbláznil, a pak se mu taky pomalu rozlil úsměv po tváři. „No jasně, můj milý generále. A ty je tam dovedeš."

„Tentokrát ne," opáčil Hans s úsměvem, „já budu řídit domobranu před městem, kdežto ty jsi jediný, komu to můžu svěřit, a kromě toho je to rozkaz."

O'Donald po něm znechuceně loupl okem. „Za minutku jsem zpátky," zavrčel. U dveří se ještě ohlédl. „Hromská práce," štěkl a práskl za sebou dveřmi.

* * *

Tobias se díval na signalistu, stojícího na vysoké skále. A náhle si uvědomil, že skalisko trochu připomíná obličej s dlouhým plnovousem. Signalista držel dva červené plamence, zamával jimi v kruzích a pak je spustil. Kapitáni na palubách ostatních obrněnců dávali znamení, že signál viděli, a pak mizeli v kormidelnách.

Tobias slezl po žebříku, zavřel za sebou poklop a kývl na kormidelníka.

„Všechny stroje naplno."

* *

„Vzdálenost ke galérám je osm set yardů, pane. Měl byste jít dolů," křikl Bullfinch.

Andrew zaváhal. Na dělové palubě bude oddělený od zbytku světa. Ještě se naposledy podíval na flotilu. Obrněnce se stále držely v nerovné řadě, lodě nejdál na moři se trochu opožďovaly za ostatními. Galéry teď byly o dobré čtvrt mile za nimi, dvojitá řada člunů se pohybovala jako jezdecká řada v klusu, čekající na rozkaz k útoku.

„Dělové čluny právě vypálily!"

Andrew se podíval. Od lodí mířily na moře dva obláčky kouře ze střelného prachu. Několik set yardů před nimi vystříkly dva gejzíry vody.

„Házou žabky!" vyjekl Bullfinch.

Andrew viděl, že se koule odrážejí od hladiny jako plochý kamínek skákající po hladině rybníka. První prosvištěla kolem, nejdřív odskočila nalevo od Antietamu, chvíli letěla vzduchem a dopadla do vody za první řadou galér. Druhá koule skoro líně přeletěla Suzdal a Andrew se za ní otočil.

„Dobrý Bože," vydechl.

Koule vrazila do přídě galéry skoro těsně za nimi a do vzduchu vyletěla sprška dřevěných třísek. Člun vypadl z řady, naklonil se na bok a převaloval se ve vlnách. Pak se začal pomalu potápět. Muži se škrábali na zábradlí a skákali do vody, bylo slyšet i slabý křik zraněných.

„Už se blíží!" zavolal Bullfinch.

Andrew se otočil a uviděl, jak se zpoza vysoké skály do vzduchu šplhají sloupy kouře.

„Dolů!" zařval Bullfinch.

„Hned," odpověděl Andrew klidně a podíval se dalekohledem. Vzduch kolem

útesu byl plný kouře a pak to uviděl, černý komín, vynořil se a vzápětí zmizel za kusem skály, načež se v dohledu objevila velká masa Ogunquit. Vedle ní plula druhá loď, pak se ukázaly ještě další dvě.

„Blíží se nepřátelské galéry, zabočily za nej," vykřikl Bullfinch vzrušeným hlasem. „Signalisto, naplno vpřed." Naklonil se k hlásné trubce, zavolal rozkaz a pak se podíval na Andrewa. „Uzavírám loď, pane. Tak sakra pojďte dovnitř!"

Na boku Ogunquit se pětkrát zablesklo, jak vystřelila celá baterie. Andrew se právě vracel do kormidelny, když před a za řadou obrněnců vyšplíchla voda.

„Už jdu!"

Bez čekání na O'Malleyho spustil nohy na dělovou palubu a pustil se. Sklonil se a ustoupil od otvoru a ohlédl se, když za ním proskočil Signalista a protáhl se na své místo, kde mohl úzkým otvorem ve stropě dál používat své vlajky. Bullfinch se na Andrewa shora podíval, zasalutoval a pak prudce zavřel poklop, čímž se uzavřel v maličké krychli.

Paluba pod Andrewovýma nohama se zachvěla, celým plavidlem otřásaly vibrace, jak Ferguson pustil stroje naplno.

„Je to jako bojovat v rakvi!" křikl Emil a připojil se k Andrewovi.

„To je v takové chvíli skutečně skvělé prohlášení, doktore," opáčil Andrew. „A co tady sakra vůbec děláš? Běž dolů, kam patříš."

„Musím se ti, Andrewe, k něčemu přiznat. Neumím plavat. Ať se propadnu, jestli zůstanu trčet dole, až tenhle krám půjde ke dnu."

„No, já plavat nezkoušel od té doby, co jsem přišel o ruku," poznamenal Andrew a zakroutil hlavou. „Ve vodě z nás bude skvělá dvojka." Došel k úzké štěrbině vedle děla a vyhlédl ven.

Od lodní přídě stříkala voda, z níž vítr vytvářel jemnou mlhu. Ogunquit zpomalila a otočila se bokem, zatímco obrněnce a nepřátelské galéry se přibližovaly šikmo, aby odřízly levé křídlo jeho postupující flotily. Napadlo ho změnit rozkazy, ale věděl, že by to nebylo k ničemu. K boji dojde během několika málo minut, a změnit plány v této chvíli by prostě znamenalo, že jeho špatně cvičení námořníci budou úplně zmatení.

„Střílet začneme na sto yardů!" zavolal Andrew a cítil, jak se mu zrychluje tep.

„Ježíši," vyjekl O'Malley a ukázal na otevřenou střílnu na pravoboku, „slyšíte to?"

Andrew se šel podívat. Šílenci, pomyslel si. Slyšel jasný, pronikavý zvuk polnice vyzývající k útoku. Její tóny přebíraly další a další trubky a plukovní bubeníci odpověděli zavířením. Zamrazilo ho z toho v zádech.

O'Malley se na Andrewa zazubil a střílnu zavřel, takže na palubě byla tma skoro jako v hrobě, jediné světlo poskytovaly úzké paprsky pronikající pozorovacími otvory. Andrew se jedním podíval. Vedle to zahvízdlo a on otevřel hlásnou trubku.

„Dvě stě yardů,“ křičel Bullfinch. „Vlítnem na ně ve sto. Zkusím toho parchanta taranovat. Jestli ne, proplujem mu za zádí, otočíme to a zkusíme to do něj napálit zprava.“

„Připravit se otevřít střílny,“ zařval O'Malley.

„Otevírá střílny!“ zaječel Andrew.

„Otevřít střílnu a pal!“

Dělovou palubou proletěl závan chladného vzduchu, jak osádky dvou děl zatáhly za provazy připevněné k vyztuženým krytům a vytáhly je. Nato dělostřelci posunuli karonády k otvorům a hlavně vystrčili ven. O'Malley se postavil za dělo, dřepl si a zkontroloval naměř.

„Doleva, doleva!“

Dělostřelci zabrali a dělo o kousek posunuli.

„Střílí!“

Bylo to, jako by do lodi udeřila obří pěst. Jednu chvíli se opíral Andrew o těžké trámy a díval se ven střílnou. Vzápětí ležel na zádech a v hlavě mu zvonilo. Ve vzduchu visel oblak prachu. Omámeně se rozhlédl. Několik mužů leželo na palubě, další se také zvedali. Když si Andrew konečně klekl, O'Malley ještě dřepěl za dělem. Náhle odskočil a popadl lunt.

„Ustoupit!“

Karonáda poskočila a do kajuty vyletěl kouř. Andrew si všiml, jak kule na boku Ogunquit vykřísla spršku jisker, právě když loď začala nabírat rychlost a proplula kolem střílny.

„Kam je to zasáhlo?“ chtěl vědět Emil.

Andrew se stále roztřeseně otočil.

„Dobít, zatraceně!“ zařval O'Malley, když osádka prudce zavřela kryt. Andrew se vrátil k pozorovacímu otvoru. Ogunquit se pohybovala nalevo od nich a za ní vyplouval dělový člun, který vzápětí zamířil k nim. Suzdal plul dál rovně a daleko minul záď nepřátelské lodi.

„Co to ten Bullfinch hergot dělá?“

„Andrewe!“

Otočil se a viděl, jak na konci dělové paluby stojí Emil a dívá se nahoru. Andrew se k němu připojil. Když vzhlédl k zavřenému průlezu, na brýle mu skápla nějaká tekutina.

„To je krev,“ zašeptal Emil.

Andrew se postavil pod průlez a zatlačil. Plech povolil jen o kousek a dolů stekla sprška krve.

„Je to zatarasené.“

„Někdo ať otevře zadní střílnu!“

„Andrewe?“

„Drž hubu, Emile!“

Přiběhli dva střelci a zatáhli za lana. Než se Emil zmohl na slovo, Andrew prolezl ven a překulil se na otevřené palubě.

Měl pocit, že se ocitl v hurikánu zvuků. Vzduchem se neslo hvízdání těžkých střel a kolem zasvištěla kulka z muškety a odrazila se od věže vedle něj. Když zvedl oči, uviděl padesát yardů od sebe záď Ogunquit. Zadní jícen byl otevřený. Ozval se výbuch a kolem prolétla sprška kovových odštěpků. Jeden komín Suzdalu se převrátil do vody za jeho zády. Ostatní dělové čluny se již začaly obracet, třebaže se Suzdal řítil dál. Za zádí Suzdalu proplul Antietam a dokončil obrat. Vystřelil z děla a zasáhl bok Ogunquit. Kus železného plechu se prohnul dovnitř a nýty vystřelily jako kulky.

Andrew vylezl po vnějším žebříku na kormidelnu. Po straně odletovaly kusy železa. Jen padesát yardů před nimi plul nepřátelský dělový člun s otevřenou střílnou, z komína mu stoupal kouř. Andrew zoufale škubl za poklop a otevřel ho.

Dělový člun vypálil. Koule proletěla kolem a zasáhla bok Antietamu na zádi u čáry ponoru. Vzápětí z komínů Antietamu vyletěla horká pára a bok lodi roztrhl výbuch. Loď se začala obracet a zádí klesala pod vodu. Přímo do vzduchu vyletěl kryt ventilace a zdola vyšlehly plameny.

„Vypadněte!“ zaječel Andrew. „Proboha vypadněte!“

Těsně kolem něj proplul nepřátelský obrněnec jen pádesát stop daleko. Andrew v záchvatu bezmocného vzteku vytáhl revolver a začal po nepřátelské lodi střílet. Zároveň si však uvědomoval, jak šíleně a hloupě u toho musí vypadat.

Antietam se dál potápěl, nyní ležel na pravoboku a příď se zvedala do vzduchu. Nepřátelská loď se nelítostně hnala na ochromeného soupeře. Nad hlukem bitvy se ozval náraz železa na železo, když loď narazila doprostřed Antietamu.

Andrew si uvědomil, že se dostává pryč z boje, a tak skočil ke kormidelně, otevřel poklop a vlezl dovnitř. Vzadu ležel Bullfinch a z toho, co mu zbývalo z obličeje, mu tryskala krev. Křečovitě pohyboval rty. Signalista vedle něj ležel na poklopu. Andrew se zděšeně podíval na tělo bez hlavy a ve stísněné prostoře si uvědomil, že se opírá o stěnu pokrytou krví, mozkovou tkání a úlomky kostí. Přední kryt byl proražený a celá strana kormidelny zprohýbaná.

Odšpuntoval hlásnou trubku. „Strojovno!“

„Co se to tam krucinál děje? To jste vy, plukovníku?“ Byl to Ferguson.

„Okamžitě otočte kormidlo!“

„Kam?“

„Nalevo!“

Odstrčil mrtvého z poklopu a trhnutím ho otevřel.

„Potřebuju pomoc!“

Vzhlédl k němu O'Malley.

Andrew popadl Bullfinche za nohy a strčil ho do otvoru.

„Nic nevidím,“ vydechl mládenec. „Moje oči!“

„Budeš v pořádku,“ vykřikl Andrew a snažil se ho přidržet, když ho za nohy chytil O'Malley a stáhl ho dolů.

„Další,“ zavolal Andrew, když byl jícen volný. Prostrčil otvorem i mrtvého signalistu. Přál si, aby ho mohl spustit nohama napřed, ale nebylo tu dost místa, aby ho mohl otočit. Když tělo dopadlo na dolní palubu, zdola se ozval zděšený křik.

Andrew si uvědomil, že loď se ještě obrací. Podíval se dopředu, ale tudy prostě nic neviděl. Vstal a prostrčil hlavu a ramena horním otvorem, načež se zase sklonil do kormidelny.

„Narovnat kormidlo!“ Bude to dost neohrabané, pořád se sklánět, aby mohl dávat rozkazy.

Suzdal zatím udělal ve vodě široký oblouk. Několik set yardů před ním probíhal děsivý boj, karthské obrněné čluny obklíčily jeho vlastní lodi a obě strany po sobě střílely. Ogunquit byla několik set yardů daleko, obracela se k východu, míříc mezi galéry, a karthské galéry se řadily za těžkou loď.

Příď Antietamu visela ve vzduchu, loď ležela na boku a voda se hrnula do dělové nástavby. Muži vylézali, kudy se dalo, a nepřítel se zatím vzdaloval.

„Fergusone, dejte nám všechno, co tam máte! A otočte kormidlo o kousíček vlevo.“

Jen tam ještě chvilku vydrž, zatraceně! říkal si.

* * *

„Budou nás taranovat!“

Vincent vzhlédl a mezi zmatenou změtí lodí zahlédl nepřátelské plavidlo, hnalo se mezi ostatními, vesla zabírala a voda se mu pěnila před přídí. Mířilo přímo na střed jejich lodi.

„Otočit kormidlo!“ zařval Marcus. Vedle lodi vyletěl do vzduchu gejzír vody a třísky z vesel. Ohromeně se otočil a uviděl, jak napravo čeří vodu nepřátelský

obrněnec. Galéra vedle něj se zoufale snažila otočit, ale byla tísněna z obou stran. Obrněnec do ní narazil a čistě usekl příď, až se záď lodi zvedla nad vodu. Plavidlo se převrátilo a obrněnec pokračoval nelítostně dál.

„Otáčejte dál!“ ječel Marcus. „Vesla nalevo stát!“ Většina mužů na levoboku zvedla vesla z vody, ale několik ve zmatku pokračovalo ve veslování, i když se plavidlo obracelo, jak veslaři na pravé straně dřeli dál.

Nepřátelská galéra proplula kolem. Zapráskaly muškety a nad vodou proletěly oštěpy.

„Zádový havran, uvolnit teď!“ křikl Marcus.

Těžká břevna spadla a narazila doprostřed karthské lodi. Když se těžký železný zobec zarazil do paluby, zapraskalo dřevo, silná prkna havranu se zkroutila, jak se obě lodě, nyní přichycené k sobě, otáčely. Svorníky držící havran praskly a můstek projel přes palubu a pak přepadl na druhé straně, kde zůstal viset ve vodě na boku karthské lodi, která pokračovala v cestě. Nyní se začala stáčet, jak jí po straně visel havran. Těžká tyč držící havran se zlomila a spadla do vody, táhnouc za sebou lana.

„Mušketýři nalevo, střílet! Veslaři napravo, veslovat dál!“

Z boku Romy práskla roztřesená salva a karthští veslaři se hroutili na vesla. Roma plula k nepřátelské lodi a bokem se blížila k její zádi.

„Přední havran!“

Těžká prkna spadla a tentokrát bezpečně zaklesla obě lodě k sobě.

„Abordáž!“

Románští vojáci vyskočili a rozběhli se k havranu. Ruští pěšáci zatím dál stříleli o sto šest.

„No tak!“ křičel Marcus, tasil meč a protlačil se mezi vojáky. Vincenta zachvátilo bojové šílenství, takže vytáhl revolver a následoval jej. Z karthské lodi oštěpy stále přímo pršely. První vlna mužů se už nahrnula přes havran a někteří padali do vody mezi oběma loděmi.

Nepřátelskou loď zasáhla další salva jako krupobití z takove blízkosti, že kulky, které nezasáhly svaly a kosti, proletěly na druhé straně ven z lodi.

Marcus se dostal na kraj houpající se lávky, skočil na ni a dral se dál. Vincent se mu držel po boku. Na druhém konci můstku probíhal zuřivý boj. Muž před Vincentem se zhroutil s oštěpem v boku. Vincent se přikrčil a pokračoval. Náhle se před ním objevil jeden Kartha s napřaženým mečem. Vincent ho se smíchem střelil do obličeje a muž upadl.

„No tak, hrom do toho!“ zavřískl Vincent a seskočil na palubu nepřátelské lodi.

* * *

„Teď, O'Malley, pal!“

Paluba se zhoupla.

„Zásah!“

Zadní část nepřátelského plavidla se ve sprše úlomků kovu prohnula dovnitř.

„Můžeme to prorazit!“ zaječel Andrew. „Dokážeme to!

Kormidlo víc napravo!“

Záď nepřítele se pomalu otáčela. Chtěl ji mít bokem. Jeho příď se začala obracet, sledovala nepřátelskou otočku, a pak se nepřátelské plavidlo pomaloučku posunulo dopředu.

Andrew se chytil za bok kormidelny a připravil se na náraz. Příď udeřila a zasáhla nepřátelskou loď a sklouzla podél ní, přičemž servala železné plechy po celé délce boku.

Z dělové nástavby se jim valil kouř, boční střílna byla otevřená a zranění se plazili ven. Zahlédl i tu díru, kterou udělali, zkroucený kov byl stržený z dřevěného podloží. Z lodi se ozýval děsivý řev. A pak propluli kolem poničené lodi, která zatočila kolem zádi Suzdalu.

Andrew odšpuntoval hlásnou trubku na dělovou palubu a do strojovny.

„Jednoho jste dostali! Dobrá práce!“

Taranování, říkal Bullfinch, je mnohem těžší, než by si člověk myslel. Aspoň podle něj to spíš rozhodne střelba z děl. Zhluboka se nadechl a zadíval se na moře. Přímo před ním proplouvaly jeho galéry. Hlavní boj nyní probíhal o kus dál, asi míli od pobřeží, kde se karthské galéry přiblížily k jeho levému křídlu. Dělové čluny jako by se rozdělily do dvojic, které kolem sebe kroužily, a nad hladinou se rozléhaly výbuchy, jak po sobě nepřátelské lodě střílely. Suzdal mířil k východu a bitva se jako by přibližovala. Kolem se na vodě pohupovalo několik tuctů galér a kapitáni je obraceli k němu.

„Pošlete sem trubače!“ křikl Andrew. „Stroje poloviční rychlost!“

Vzápětí se poklop otevřel a k Andrewovi vyšplhal mladý suzdalský voják v modrém stejnokroji Pětatřicátého a ustrašené se rozhlížel po zakrvácené kormidelně.

„Vylez nahoru!“ nařídil mu Andrew a couvl.

Mládenec chtěl něco říct, ve tváři byl úplně bílý.

„Tak šup nahoru, chlapče, potřebuju tě!“

Suzdalce se podíval na oblohu nad nimi a po žebříku vylezl na palubu. Andrew vystrčil hlavu.

„Ted zatrub ústup a ať je tě slyšet!“

* * *

„Propluj mezi jejich galérami!“ křičel Tobias na navigátora. „Rozmačkej všechno, co se ti postaví do cesty!“

„A co jejich obrněnce?“ zařval Hulagar a snažil se, aby ho bylo slyšet přes ječící střelce, kteří se snažili zatáhnout děla.

„Moje dělové čluny je zabaví. Tyhle padesátiliberky nabité kartáči je zlikvidují. Ted máme na vodě celou jeho armádu - tak to s ním skoncujeme.“

„Pane, z východu se blíží další dělový člun.“ Tobias se postavil k průhledu a zadíval se ven. „Je to jenom další loď - tu vyřídíme později.“ Otočil se zase dopředu a uviděl oceán plný lodí kroužících kolem sebe. Nad hladinou se vznášel dým a některé čluny se potápěly.

„Tak do toho!“

* * *

„Vzdávají se,“ zvolal Marcus.

Vincent měl bubínek revolveru dávno prázdný a nyní se oháněl oštěpem. Karthští námořníci skákali do vody a drali se přes boky.

„Vyřiďte je!“ zaječel Vincent. Náhle se ocitl na konci lodi, nepřátelská posádka byla na kolenou a natahovala ruce. Zděšen tím, co se z něj stalo, přičemž se v tom zároveň ztrácel, zvedl Vincent oštěp. Těžká ruka ho srazila stranou.

„To stačí!“ štěkl Marcus a podíval se mu do očí,

Vincent se snažil ovládnout a zadíval se na vyděšené muže na zádi. Opovržlivé odhodil oštěp.

„Někdo, kdo mluví karthský, ať těm zmetkům řekne, aby sakra vypadli z lodi a odplavali,“ křikl Marcus. „Dvacet našich mužů s ní dovesluje ke břehu a najede s ní na pláž. Zbytek půjde se mnou zpátky.

Paluba lodi vypadala jako na jatkách. Zničující střelba z pušek prostě roztříštila bok nepřátelského plavidla, a když se Vincent vracel k havranu a zpátky na palubu Romy, stěží si povšiml, jak pod ním v podpalubí, ve zvolna stoupající vodě zrudlé krví, leží tucty mrtvých a zraněných. Bitva se přenesla dopředu a probíhala několik set yardů od nich. Kolem byly jen trosky, potápějící se vraky. Několik lodí se snažilo vrátit do boje. Zpátky se hnal jeden obrněnec a Vincent si s úlevou všiml, že je to Gettysburg, s poničenou dělovou nástavbou, jak se od ní odrazila kule.

„Vyhráváme?“ křikl Vincent.

Marcus se ohlédl a pak se podíval na přítele. „Kdo ví? Ale s tím tomu moc nevěřím,“ a ukázal na Ogunquit, která mířila jejich směrem z dálky asi půl míle.

„Zvednout havran!“

Osádka na dobyté lodi, vyzbrojená sekerami, oštěpy a železnými tyčemi, odsekala prkna a havran se s hlasitým sténáním uvolnil.

„Všichni k veslům, bojové tempo!“

* *

„Stroje naplno vpřed. Trubači, zatrub útok!“

V doprovodu téměř třiceti galér a dvou obrněnců, které se připojily k útoku, se Suzdal řítil přímo doprostřed tlačenice. Jak se útočná skupina hnala do boje, nad vodou se neslo troubení polnic. Z kouře se vynořilo půl tuctu nepřátelských galér, snažících se napadnout skupinu zprava. Zapráskaly čtyřliberky a kule zasáhla jednu z nepřátelských lodí. Ty však nepolevovaly. Několik plavidel z Andrewovy skupiny jim vyrazilo vstříc a nejbližší byla taranována. Havran spadl a zachytil karthskou loď dřív, než se stačila stáhnout. K jejímu boku se stočila další galéra, posádka spustila vesla a palubou prosvištěly kulky z mušket.

Ke skupině se přiblížily tři karthské obrněnce s otevřenými střílnami a děla se obracela a jedno po druhém vypálila. Paluba se zhoupla a do vzduchu to vymrštilo kusy železa. Trubač vedle Andrewa se vrhl dolů.

„Dělová paluba!“

„Několik mužů je raněných, nýty proletěly durch, jeden mrtvý, ale mužem pokračovat!“

„Nestřílejte, dokud nebudeme u ní!“

O'Malley vypálil na nejbližší nepřátelské plavidlo necelých sto yardů daleko a koule zmizela v kouři. Dělový člun se otočil zádí k Suzdalu. Voda pod přídí se mu pěnila, jak mířil přímo do pranice.

Suzdal plul dál, minuly jej lodě pod vesly, jedna hořící galéra se pomalu převracela a muži skákali do vody. Andrew se zděšením přihlížel, jak se jedna z jeho lodí, hodně hluboko ponořená, naklání v prudké otočce. Voda se přelila do střílen a loď se překlopila vzhůru dnem. Přiletěla kule a dopadla přímo do hloučku mužů držících se prkna, až těla létala vzduchem. Jeho galéry, které byly o kousek napřed, jako by vpadly přímo do stěny lodí. Havrany padaly, skupiny plavidel, občas i půl tuctu, byly zaklíněné v sobě, muži bojovali, muškety práskaly. Nad vodou se neslo dunění, jak dřevo naráželo do dřeva a železo řinčelo o železo. A v tom zmatku si Ogunquit prorážela cestu do středu boje.

„Strojovno, kormidlo vlevo!“

Jak se Suzdal obracel, jedna karthská galéra zamířila přímo před něj. Vypadalo to jako pokus o sebevraždu. Do člunu udeřila železná příď a cely obrněnec se otřásl. Doslova nepřátelské plavidlo přeřízl vejpůl.

Andrew zamířil do středu dění, přímo na Tobiášovu loď.

„Jednou vystřelte a vyčistěte to dělo, O'Malley,“

Vzápětí se paluba otřásla a koule proletěla nad zápolícími galérami a narazila do boku Ogunquit, kde se roztříštila.

„Chci přidat libru prachu navíc a nabijte jednu tu tepanou střelu!“

„Plukovníku, takovou nálož jsme ale nezkoušeli!“ zakřičel v odpověď O'MalIey.

„Proveďte!“

* * *

„Pozor na ten dělový člun!“ zařval Vincent a ukázal.

„Co si sakra myslíš, že dělám? Vylodíme se na něj!“

Nepřátelský obrněnec se dál obracel proti řadě plavidel blížících se od východu.

„Zaberte!“ zaječel Marcus.

Galéra jako by poskočila dopředu a loď doháněla.

„Havran teď!“

Prkna narazila na záď nepřátelské lodi. Železný hrot sklouzl po palubě a pak se zachytil za odtržený a ohnutý kus kovu.

„Jdeme, střelci, všichni!“ S tímto výkřikem Marcus skočil na lávku a rozběhl se.

Vincent ho následoval. Muži běželi nad vířící vodou. Vincent seskočil z havranu, na palubě lodi uklouzl a snažil se udržet na nohou.

„Ten zatracený krám je namaštěný!“ zařval Vincent. Marcus se ohromeně ohlédl a klopýtavé pokračoval v cestě, přičemž mu podkluzovaly nohy. Na palubu skákali další muži.

„Pozor!“

Zpoza přídě obrněnce se vynořila karthská galéra a narazila do Markovy lodi, takže ji otočila kolem osy tvořené havranem. Z druhé strany nepřátelského obrněnce se sem hnala řada galér a moře bylo náhle plné lodí, ozývala se střelba z mušket, duněla lehká polní děla, muži ječeli. Do karthské galéry, která zničila Markovo plavidlo, narazila jiná románská loď a přirazila ji k boku obrněnce, jenž pokračoval v plavbě.

Z druhé strany se k obrněnci přiblížila další románská lod a spustila oba havrany. Vzápětí už po železném povrchu lodi klouzali muži.

„Co máme hergot dělat teď?“ chtěl vědět Vincent.

„Poklop do strojovny!“

Marcus sklouzl ke dveřím, popadl železný kruh a zatáhl. „Zavřeli ho.“

„No jasně že to udělali, krucinálfagot!“ zařval Vincent a cítil se hloupě, stoje na palubě lodi bez možnosti dostat se dovnitř.

Náhle se otevřela zadní střílna.

„Vincente!“ Marcus sjel po palubě a strčil ho do vody ve chvíli, kdy dělo vystřelilo.

* * *

„Vystřelte, až se přiblíží,“ křikl Andrew, „a pak přesuňte dělo napravo. Zabočím vedle ní.“

„Doufám, že to zabere,“ zavolal O'Malley.

Dělo zahřmělo. O sto yardů dál kule narazila do boku Ogunquit a železné pláty se zkroutily a odskakovaly do vody.

„Strojovno, zamířit přímo na sever!“

Pět střílen se otevřelo a objevily se dlouhé hlavně.

Andrew si vzpomněl na trubače, jenž klečel na palubě, natáhl ruku, popadl ho za límec a stáhl hlavou napřed do kormidelny.

Suzdalem otřásl náraz a následoval vysoký, pronikavý řev zdola. Andrew otevřel poklop a strčil do něj hlavu, aby se podíval. Místnost byla plná kouře a prachu.

Napravo od přední střílny byl bok lodi prohnutý, železniční pražce popraskané, bylo vidět odštípnuté dřevo. Na palubě se kdosi svíjel v křeči a z ruky mu trčel zubatý dřevěný odštěpek.

Andrew poklop s prásknutím zavřel a zase se podíval před sebe.

„Kormidlo rovně! Blížíme se!“

Ogunquit vypadala jako obluda, hluboko ponořená do vody, jen třicet yardů daleko. Za ní se držela Ústava s rýhou po kuli na přední palubě. Generál Schuder se dostal dopředu a snažil se proplout před přídí Ogunquit.

Andrew se znovu rozhlédl. Byli uprostřed chumlu bojujících galér. Většina lodí byla zaklesnutá v sobě a havrany ležely na karthských galérách. Náhle pocítil naději. Všiml si, že kdekoliv se v tom šíleném zmatku dvě lodě zahákovaly, palba z mušket jeho ruských oddílů ničila Karthy, kteří předpokládali, že klíčem bude manévrování a taranování. Dokonce i když do lodi úspěšně narazili, nepřítel přesto spustil havrany a spojil obě lodě ve smrtícím objetí. Jakmile se lodě zaklesly, střelba z pušek nadělala z lodí plných lidí třísky. Karthové byli na havrany naprosto nepřipraveni, stejně jako jejich předkové před dvěma tisíci lety. Jejich jedinou nadějí byla lepší pohyblivost, ale na čtvereční míli oceánu, na níž nyní bitva probíhala, bylo příliš málo místa. Boj se omezil na neovladatelné srážky, jakékoliv formace byly pryč a každá loď byla

bitevním polem sama o sobě.

„Dělo připraveno!“ křikl O'Malley a bez čekání na odpověď v podpalubí zaduněl další výstřel. Na tak malou vzdálenost se nedalo minout. Střela z tepaného železa prorazila železný plech se zvukem, jako když se naráz rozezní sto velkých zvonů, a do boku lodi udělala slušnou díru.

Ústava vypálila a zasáhla zad', kde urazila kus plátování pod vrškem dělové nástavby, a k obloze létaly kusy plechu.

Andrew si uvědomil, že se budou muset otočit - pobřeží se rychle blížilo a již nyní bylo jen čtvrt míle daleko. Těsně pod přídí Ogunquit otevřel střílnu Generál Schuder.

Zaduněl výstřel. Na okamžik si Andrew myslel, že dělo na palubě Generála Schudera se roztrhlo. Dělovou palubu to málem zvedlo z podloží, jak se část stěny zvíci několika stop prohnula jako rozmáčknutá ulita. Vzduchem létaly roztočené kusy železa a celá loď po nárazu sklouzla na stranu. „Můj Bože, co to na té přídi má?“ vydechl Andrew.

* * *

Tobias se zděšeně díval na svou dělovou palubu. Po prvních zásazích jen popraskalo pár trámů, nic víc. Ale poslední tři rány měly zničující účinek. Tucet mužů šel k zemi a z rozervaných těl stříkala krev. Kus zdi se prohnul dovnitř a jeden těžký trám se utrhl a udeřil o druhou stranu paluby. Ale to, co dokázal vepředu, ho jaksi vzpamatovalo. Stolibrová koule prorazila bok jejich lodi skrz naskrz. Stále měl navrch.

„Bitva s galérami se obrací proti nám. Používají lávky, aby lodě spojili k sobe,“ zakřičel Hulagar a musel se snažit, aby ho bylo slyšet nad jekem raněných a křikem osádek děl napravo a levoboku, které připravovaly své zbraně.

„Až vyřídíme ty obrněnce, můžeme se pustit do zbývajících galér!“ odsekl Tobias.

* *

„Kormidlo ostře vpravo!" křikl Andrew. „O'Malley, přesuňte dělo nalevo!“

Právě když se začali obracet, střílny na Ogunquit se znovu otevřely. Dokončili obrat, takže mířili přímo na záď nepřátelské lodi. Nad hladinou vyšlehl mohutný plamen. Jeden karthský obrněnec se zvedl z vody a rozpadl na dvě části. Děla na Ogunquit spustila a nalevo vystříkl gejzír vody, která smáčela Andrewa a bok lodi. Ogunquit plula dál a také se začala obracet. Andrew se podíval na zádovou střílnu, jež se právě otevírala.

„Ježíši, to není žádná padesátiliberka!“

Dělo vystřelilo a kule jej minula a narazila do zádi Ústavy, kde prorazila plátování chránící kolesa. Ze zadní části se začaly sypat dřevěné třísky a plavidlo okamžité zpomalilo.

Andrew hledal nějakou oporu. Za pár minut Ogunquit zničila dvě jeho drahocenné

lodě. O čtvrt míle dál uviděl tucet těžkopádných obrněnců, které se téměř dotýkaly palubami. Jeden z nich, čí, to nepoznal, před sebou zvedal vysokou vlnu, palubu již měl pod vodou a záď se zvedala do vzduchu. Ogunquit se dál otáčela k východu přímo mezi bojující galéry.

„Kormidlo rovně, pokračovat na východ!“ zavolal Andrew. Propluli změtí lodí, jež jako by byly zakotvené k sobě, takže připomínaly plující ostrov. Uprostřed bojiště byly dvě jeho lodě, držely je u sebe havrany a muži u zábradlí této plovoucí pevnosti stříleli jednu salvu za druhou do karthských plavidel okolo. Jeden Kartha ležel nízko na vodě s dírou od čtyřliberky v boku.

„Pár stupňů doleva!“

Suzdal se stočil, vrazil do zádi karthské galéry a rozštípl ji v půli. Posádka odhodila vesla a naskákala do vody. Hladina oceánu byla pokrytá plavci, kteří se drželi trosek a snažili se dostat ke břehu. Na pláži byly stovky vyčerpaných mužů jak v ruské bílé, tak v různobarevných oděvech Románů a Karthu. Už se rozdělovali do skupin, ale do boje se jim zřejmě nechtělo, jen tak postávali u vody, občas byli nepřátelé na dosah ruky, ale všichni jen společné pozorovali bitvu, která probíhala na moři. Na pevnině to vypadalo na příměří, jako by trosečníci, když přežili šílenství na moři, neviděli žádný smysl v tom, že by se měli dál zabíjet.

Aspoň že bojové šílenství není zatím tak silné, pomyslel si Andrew věda, že kdyby tu bojovali lidé a horda, žádné slitování by nepřicházelo v úvahu, na moři ani na pevnině.

Střílny na levoboku Ogunquit se opět otevřely. Andrew se náhle cítil nahý - vedle plula jen jedna další loď. Ohlédl se, jako by doufal, že najde další obrněnce, za nímž by se nějak schovali a jenž by to schytal za ně. Nikde nic. Vrhl se do kormidelny.

Loď se zachvěla a vzápětí do ní narazily další dvě střely. Druhý otřes ho srazil přes kormidelnu na trubače, který vykřikl bolestí. Když se Andrew zvedal, zvonilo mu v uších. Chlapec, bílý v obličeji jako plátno, se držel za bok.

„Běž dolů, synku!“ křikl Andrew a vystrčil hlavu z jícnu. Do vzduchu vedle něj trčela pokroucená kolejnice. Zdola se ozýval křik. Vzápětí se paluba zhoupla a do boku Ogunquit udeřila střela z tepaného železa, která vytrhla další kus plechu. Ozvalo se pronikavé písknutí a vzápětí následovalo další ze strojovny.

„Strojovna, plukovníku. Nabíráme vodu,“ hlásil Ferguson.

„Jak moc?“

„Hrne se sem docela rychle. Těžko říct - je tu plno kouře. Když zasáhli komín, jeden kotel úplně ztratil tah.“

„Vylévejte.“

„Dělová paluba, plukovníku. Stěna je prasklá, složili šest dalších chlapů a na jedné straně je dírou vidět světlo!“

„Držte se, O'Malley!“

Andrew byl zoufalý. Teď to byla jeho loď proti Ogunquit - ostatní bojující se přesunuli za ně. A Ogunquit prováděla prudký obrat.

„Strojovno, zpětný chod! O'Malley, přesuňte dělo dopředu ! Dostane se před nás.“

Loď se drtivě otřásla a přímo poskočila dopředu. Ogunquit dokončila obrat a v dohledu se objevila přední střílna. Loď se blížila a její příď se nezadržitelně otáčela. Voda od

přídě stříkala až na palubu. Suzdal zpomalil a pak začal pomaloučku couvat. Andrew se díval na nepřátelskou loď a viděl, jak se dělostřelci snaží otočit zbraň a namířit. Pak se loď dostala před ně a kýlová vlna se přelila přes předek Suzdalu.

„No tak, O'Malley!“ zaječel Andrew a praštil pěstí do stěny kormidelny.

Kolem se mihla první střílna, pak druhá a třetí. Andrew viděl následky posledního zásahu, z díry trčely dřevěné třísky. Minula je pátá střílna a pak se loď rozkymácela. Od boku Ogunquit vystříkl gejzír vody.

„Zásah do čáry ponoru!“ zařval Andrew.

A pak koutkem oka spatřil otevřenou střílnu na zádi. V rozrušení pozapomněl na žihadlo na nepřátelském ocase. Dělo poskočilo.

* *

Kdosi se naklonil a vytáhl ho z vody. Vincent ležel na veslařské lavičce, kašlal a plival kolem sebe.

„Co Marcus?“

„Máme ho taky, pane.“

Vincent se díval do obličeje suzdalského střelce se šmouhami od střelného prachu.

„To teda byl boj! Zahnali jsme je!“

Vincent vstal a uviděl spoustu lodí sražených v šílené změti a hladinu pokrytou kusy dřeva. Plavidla uprostřed, karthská i románská, byla zničená, okrajníky pod vodou, ale stále se držela na hladině. Ozval se výstřel a náboj zasáhl karthskou galéru, která se nezadržitelně blížila. Muže stojící na přídi smetl kartáč do vody. Kloun narazil do lodi a Vincent upadl. Asi sto mužů, kteří se krčili pod zábradlím, vstalo a z bezprostřední blízkosti vypálilo salvu. Kulky z pušek dřevěné pažení hravé prorazily a zasáhly desítky Karthů. Z přídě byl spuštěn havran a zobec se zabořil do karthské paluby. Vyskočil korouhevník s praporem vysoko vztyčeným a rozběhl se přes lávku. Za ním se hnali střelci s puškami.

„Jestli nás potopí, tak si prostě vezmem jejich loď a počkáme si na další!“ křikl Vincentův zachránce a odběhl za svými druhy.

„Nikdy by mě nenapadlo, že to zvládneme až sem," zavolal Marcus se zářícíma očima a postavil se vedle Vincenta. „U všech bohů, myslím, že vítězíme!"

„Pořád je tu ještě Ogunquit" podotkl Vincent a ukázal na obrněnec otáčející se na moři o čtvrt míle dál. Za plavidlem se obracel osamělý dělový člun a Vincent viděl, jak od nepřítelova boku stříká voda.

„Dostali ji!" zvolal Marcus.

Ze zádi lodi vyšlehl plamenný jazyk a vypadalo to, jako by dělová nástavba na člunu vybuchla ve sprše létajícího kovu.

„Ne," řekl Vincent tiše, „je to obráceně."

* * *

Roztřesený Vuka mhouřil oči před kouřem a snažil se trochu vyznat v okolním zmatku. Tohle nebyl boj, bylo to čekání na chvíli, kdy je to roztrhá na kusy, bez sebemenší šance zkřížit meče s nepřítelem a porazit ho silou a lstivostí. Přihnalo se to tlusté dobytče a ani se nenamáhalo vzít jej na vědomí.

„Navigátore, otočit."

„Proč?" zaječel Hulagar. „Rozbil jsi mu dělo. Jsou tu další cíle!"

„Je to Keanova loď. Vlají na ní barvy Pětatřicátého. Rozdrtím ji a vyřídím ho."

„Nabíráme vodu do podpalubí. Měli bychom se odsud brzy dostat."

„Vyřídím Andrewa, pak se můžeme pustit do galér a boj skončit."

„Kapitáne, z východu se blíží další obrněnec, stejný jako předtím," křikl navigátor.

„K čertu s ním," zavřískl Tobias.

* * *

Omámený Andrew se plazil po rozbité palubě. Na nohou nestál jediný muž. Na pravoboku těsně za střílnou uviděl díru, kudy do lodi vletěla koule. Byla dost velká, aby tudy prolezl. Pražce to vyrvalo z úchytů a teď ležely na hromadě na druhé straně kajuty. Do lodi byl zaražen kus kolejnice a jednoho z mužů přibodl k protější stěně. Andrew se smutně odvrátil. Karonáda byla jako zázrakem na místě a mířila přední střílnou.

„Emile? Zatraceně, Emile!"

„Tady jsem."

V rohu na pravoboku vedle karonády seděl doktor opřený o stěnu.

„Jsi v pořádku?"

Emil nepřítomně kývl. „Přísahám, že tu ta zatracená koule skákala," poznamenal

vzdáleným hlasem. „Pracoval jsem na trubači.“ Podíval se na tělo s chybějící spodní polovinou. Bullfinch s obvázaným obličejem vedle něj tiše plakal.

„Neviděl jsi moje brýle?“ zeptal se Emil.

Andrew se otočil. Přivrávoral O'Malley, jemuž tekla krev z nosu a uší, a za ním se potáceli další.

„No tak!“ zařval Andrew. „Ještě můžeme bojovat!“

O'Malley se na něj nechápavě díval.

„Hergot, člověče, můžeme bojovat!“

Andrew došel k hlásné trubce vedle přední střílny a foukl do ní. „Strojovno. Chucku, pošlete pár chlapců sem nahoru. Potřebuju někoho.“

„Rychle sem natíká voda, plukovníku. Ta poslední kule to tu dost poničila.“

„Pět minut - víc nechci.“

„Snad to půjde, pane.“

„Kormidlo otočit vpravo -jedem na jih. A otevřít střílnu,“ křičel Andrew.

Z jícnu do prachárny vylezli topiči a k nim se připojili střelci, kteří čekali v podpalubí, dokud je nebudou potřebovat. Andrew se ohlédl na nyní otevřenou střílnu a narychlo sestavená osádka vedle něj nabíjela karonádu. Ogunquit se rychle blížila, z rozstřílených komínů jí stoupal kouř a kolem dvou šroubů se pěnila voda.

„Budeme mít poslední výstřel. Tak ať stojí za to!“

Andrew se přikrčil za dělo a jeden z mužů zasunul do hlavně protaženou střelu z tepaného železa.

„Zvedněte hlaveň o stupeň.“

Muži nazdvihli dělo a Andrew podsunul dřevěný klín o jeden dílek.

„Spustit!“

Podíval se podél hlavně a zprvu měl dojem, že míří příliš vysoko - že nepřátelskou loď přestřelí. Ale když se ještě přiblížili, vršek nepřátelského plavidla se mu v zorném poli zvedl. Všiml si, že náhle zpomalili, a tak popadl hlásnou trubku. „Co se stalo?“

„Voda zasáhla kotle - je tu plno páry a máme míň energie.“

„Chucku, hned odtamtud vypadněte!“

„Střílna je otevřená, pane!“

Andrew se podíval. Těžké přední dělo se dívalo přímo na ně. Ogunquit byla jen sto yardů daleko. Andrew doběhl za karonádu. Pořád mířila příliš vysoko. Kolem něj prošel

O'Malley a zaclonil mu výhled, jak dlouhým hrotem prorazil kartón s prachem v hlavni. Pak otevřel roh s prachem a nasypal prach na pánvičku. Ustoupil, popadl zlomený lunt a zamával jím, aby zápalná šňůra zahořela, a podíval se na Andrewa, čekaje na rozkaz.

„Vrazí přímo do nás!“ zaječel jeden dělostřelce.

„Počkat, počkat!“

Ogunquit vystřelila. Do přední části Suzdalu udeřil sloup vody a plavidlo vyskočilo nad hladinu.

„Počkat!“

Loď prudce couvla a pak se začala pomalu zvedat.

„Pal!“

Andrew odskočil, aby do něj karonáda nedřela. Vzápětí se obě lodě srazily, Ogunquit narazila zleva do přídě Suzdalu a rozervala mu bok, až z kolejnic vykřísla sprška jisker. Andrew cítil, jak se pod ním loďvzepjala a prudce se převrátila na pravobok, jako by se měli obrátit vzhůru nohama.

„Všichni ven!“

Těžká Ogunquit je minula a Andrew na zádi zahlédl starou státní vlajku, kterou Cromwell stále nadutě používal. Pak byla loď pryč a jim dírou v boku proudila dovnitř voda.

„Ven! Vypadněte!“ zaječel Andrew.

Ve zmatku si všiml, jak se Emil snaží vytáhnout Bullfinche.

„Emile!“

„Nenechám ho tu!“

Andrew chlapce popadl za rameno a karonáda sjela na místo, kde byl před chviličkou, a zůstala viset na konci lan. Proraženým otvorem vystříkla voda a vlna zasáhla dělovou nástavbu děsivou silou. Karonáda se utrhla a zmizela ve vodě. Andrew si všiml, jak O'Malley mizí v jícnu.

„Emile!“

Doktor se plácal vedle něj a nepouštěl Bullfinche. Jak se Andrew snažil pohybovat v rychle proudící vodě, proklínal neužitečný pahýl své ruky. Muži kolem něj ječeli a zmítali se a snažili se dostat k otevřené střílně. Vedle něj se objevil otevřený průlez do kormidelny. Andrew k němu postrčil Bullfinche.

„Lez, chlapče, nahoru do kormidelny, nebo jsme všichni vyřízení!“ zakřičel.

Bullfinch zmizel v jícnu.

„Emile, hni sebou!“

Otvorem začala proudit voda.

„Běž, Andrewe!“

Andrew s hysterickým řevem strčil doktora do jícnu, sám však vzápětí ztratil rovnováhu a spadl do vody.

* * *

Tobias se podíval na dělo. Čep praskl a dlouhá hlaveň se zvedala v opilém úhlu. Všude kolem něj leželi mrtví a zranění, kteří křičeli. Zvedl ruku z paluby. Na dlani měl cosi lepkavého a teplého. Ohlédl se a vedle sebe uviděl tělo, nevidoucí oči se upíraly do jeho. Zděšeně vyskočil. Loď plula dál a mířila přímo na pláž. Musel něco udělat, musel jednat. Věděl, že jej pozorují, dívají se na něj posměšnýma očima a vidí, jakou má hrůzu z krve pokrývající jeho ruce, palubu i stěny okolo.

„Otočit!“ zaječel Tobias lámajícím se hlasem.

„Na pravobok nebo levobok?“ chtěl vědět kormidelník, jenž vyhlédl z kormidelny nahoře.

„Levobok, sakra, na levobok.“ Roztřeseně se otočil.

Zrak na něj upíral Hulagar. K čertu s ním, proč ta kule nezasáhla jeho a ty jeho psy?

„Vyřídili jsme ho,“ řekl Tobias a snažil se ovládnout, aby se mu netřásl hlas.

„A prohráváme bitvu,“ vřískal Hulagar, „zatímco ty ses snažil vyřídit už zničenou loď.“

„Kapitáne, ten druhý obrněnec pořád míří na nás,“ křičela hlídka a vykoukla z kormidelny.

„Jaký druhý obrněnec?“

„Ten z východu.“

Tobias se otočil zády k Hulagarovi, došel k žebříku, vyšplhal nahoru a škvírou vyhlédl ven. „Dobrý Bože,“ vydechl.

* * *

Naslepo se zachytil poklopu a zůstal na něm viset. Dovnitř stále proudila voda a hrozilo, že ho proud strhne s sebou. Andrew se nadechl a voda se mu přelila přes hlavu. Svět náhle potemněl. Andrew ještě ucítil, jak jej strhává proud.

Můžu se pustit, můžu se na všechno vykašlat, říkal si. Celá léta zápasů, neustálé zabíjení, které mu ničilo duši. Všechna ta muka pochybností, jež ho v bdělém stavu bez ustání pronásledovala, by mohla skončit. Náhle mu to vše připadalo podivně

vzdálené. Kolem něj jako by se shromažďovaly tisíce tváří, na něž se během let musel dívat, všichni ti chlapci, které pomáhal zabít a kteří mu stále za nocí šeptali do ucha. Noční můra s bratrem Johnniem, jenž padl u Gettysburgu, se vytrácela. Bolest, co mu způsobila Mary, jeho první nevinná láska, snoubenka, která ho tak krutě zradila, a on se přes to nikdy nedokázal úplně přenést, se vytrácela.

A pak tu byla Kathleen a jejich nenarozené dítě. Pochopí to někdy?

„Kathleen!“

Objevilo se světlo a on se k němu natáhl. Rozjasňovalo se. Měl pocit, že stoupá. Se zaječením prorazil na hladinu a lapal po drahocenném dechu.

„Andrewe!“

Klouzal zpátky pod vodu. Zmocnila se ho hrůza, zoufale se snažil udržet na hladině a těžká vlněná uniforma ho stahovala do hlubin.

„Vydržte, pane.“

Objevil se u něj Ferguson a podával mu zlomené veslo. Andrew ho popadl a pahýlem levé ruky si veslo pevně přitiskl k hrudi.

„Emile?“

„Za tebou.“

Andrew se ohlédl. Doktor seděl na dřevěném roštu, Bullfinch ležel vedle něj. Ferguson nepouštěl veslo, přitáhl Andrewa blíž a pomohl mu z vody. Když se podíval na Suzdal, tekla mu voda po brýlích. Loď se potápěla a obrátila se, jak se dostala na dno. Když se usadila, objevila se žerď se zástavou Pětatřicátého a státní vlajka. Jak byly mokré, i ve větru visely zplihle.

„Co se ti stalo?“ funěl Emil. „Poslední, nač si vzpomínám, je, jak lezu do kormidelny, dovnitř teče voda a ty nejsi za mnou.“

„Já ti nevím,“ zašeptal Andrew. „Ale myslel jsem, že neumíš plavat.“

„Učím se rychle,“ opáčil Emil chabě. „Byl jsi tam pár minut,“ pokračoval a Andrew viděl, jak mu z očí kanou slzy úlevy. „Já holt nevím,“ zopakoval.

„A Ogunquit“

Ferguson ukázal rukou a Andrew vzhlédl. Obrněnec mířil na západ mezi galérami.

„Je pořád bojeschopná a my ji nemůžeme zastavit,“ posteskl si Andrew a lehl si na vor. Od východu zaduněl výstřel a následovalo cáknutí, jak koule dopadla do vody, ale on se ani nenamáhal otočit.

Andrew se posadil, přimhouřil oči, aby viděl přes mokré sklo brýlí, a spatřil, že Ogunquit pluje přímo na západ. Ze změti lodí se oddělil jeden karthský obrněnec a zařadil se za Tobiášovu loď.

„Co to s ním sakra je?“ zaječel Andrew. „Může galéry rozdrtit a bitvu zvrátit.“

* * *

„Ztratil jsem přední dělo!“ zařval Tobias. „Nabíráme vodu tak rychle, jak ji stačíme vylívat.“

„Necháváš tu galéry!“ prskl Hulagar.

„Většina už je stejně potopená!“ hulákal Tobias.

„S Ogunquit můžeš nepřítele rozdrtit,“ opáčil Hulagar hlasem zdušeným vzteky.

„A bojovat s tímhle? Zatraceně, jen se na tu loď koukni!“

Hulagar si dřepl a vyhlédl ven. „Je větší než my,“ řekl a ohlédl se na Tobiase.

„Je větší! Ztratil jsem své největší dělo na přídi. Jestli se mu postavím, rozdrtí nás.“

„To není možné,“ namítal Hulagar. „Přestavět tuhle loď ti trvalo rok. On to prostě nemohl dokázat.“

„Že to není možné? Je tam. Máš oči, hrome, vidíš to, co já.“

Hulagara Tobiášův tón rozzuřil a tlouštík před ním couvl.

„Ty se bojíš,“ vydechl Hulagar.

„Já se nebojím,“ odsekl Tobias a hlas se mu zlomil. „Viděl jsi lodní dělo vystřelit na míli daleko. To znamená, že má na palubě těžké kusy, možná tak velké jako naše stoliberky. Říkám ti, že Keane je démon, jestli něco takového dokázal vyrobit.“

„Tak s ním bojuj tady. Keane je mrtvý - zničili jsme ho. Možná právě zahazuješ vítězství, které bys ještě mohl získat.“

„Ta loď má vepředu tři děla. Vidíš, jak vyčnívají,“ ječel Tobias a snažil se ovládnout. „My nemáme žádné. Stáhneme se do Karthy, opravíme těžké dělo a spravíme ty škody v podpalubí. Pak se můžeme vrátit a vyřídit ho. Už jsi někdy bojoval v námořní bitvě?“ prskl.

Hulagar zavrtěl hlavou.

„Já ano - vím, o čem mluvím. Ještě se odsud můžeme dostat s většinou galér a obrněnců. Opravíme je a za dva týdny se sem vrátíme a vyřídíme ho.“ Tobias se odmlčel a nervózně vyhlédl štěrbinou. Přiložil k oku dalekohled a chvíli loď sledoval a pak se podíval na Hulagara.

„Tři děla vepředu, dva komíny. Na bocích musí mít dalších deset patnáct kusů. Rozbije všechno, co máme.“

„Proč nebyl Keane, jejich velitel, na té velké lodi?“

„Celá ta věc byl trik. Chtěl nás na sebe nalákat a poškodit a pak přivolat tu obludu,

aby nás vyřídila. Keane je tam.“

Hulagar chvíli mlčel. „Vrátíme se do Suzdalu.“

„Proč tam?“

„Zapomněl jsi, že jsi tam nechal Hamilkara a čtyři tisíce svých mužů?“

Tobias zaváhal. „Tam nic neopravíme.“

„Tahle loď je pomalá. Když se vrátíme, získáme na ni den. Opravíš svou loď.“ Bez čekání na odpověď se Hulagar s opovržlivým odfrknutím otočil a odešel, jen v nízké prostoře skláněl hlavu.

„Panikaří,“ šeptl mu Tamuka merkijský.

„Ta loď je velká.“

„Tady zahazujeme vítězství. Teď bychom měli zaútočit, taranovat ji, jako ona vrazila do té druhé lodi.“

„Ví, že na moři bojuje lépe než my,“ poznamenal Hulagar chladně. „Musíme jeho úsudku věřit.“

„Je to zbabělec.“

„Vuškové už budou v Suzdalu a zbývající Yankeeové budou venku. Můžeme továrny dobýt po zemi. Stačí nám jenom, aby tohle plavidlo hlídalo tri čtyři dny na řece, a celé to bude vyřízené.“

„Doufám, že v tomhle máš pravdu,“ zašeptal Tamuka.

Hulagar se na štítonoše podíval a koutkem oka si všiml, jak ho ostražitě pozoruje Vuka. Chtěl Vuku pro tento boj umístit na jednu z galér, ale Tamuka namítal, že nejvíc se bude bojovat na Ogunquit. To byla osudná chyba. Z toho, jak se bitva vyvíjela, se mohl jeden z problémů, jimž horda čelila, vyřešit přímo tady. Jestli se to nerozhodne rychle, tak čest nečest, skoncuje to pro dobro hordy.

* * *

„Utíká před tou zatracenou kvakerskou lodí.“ vyjekl Andrew.

Hluk bitvy nad vodou utichal, nahradil ho divoký jásot. Za Ogunquit se pět obrněnců a skupinka galér oddělily od bojujících a zamířily k západu.

Andrew si vyčerpaně lehl na rošt a zadíval se na Bullfinche.

„Jak je mu?“

„Přežije to,“ zašeptal Emil.

Andrew si ukázal na oči.

„To nevím.“

„Budu v pořádku, pane,“ ozval se Bullfinch.

„Určitě budeš, synku.“

„To bys teda sakra měl,“ prohlásil Emil. „Cestou z lodi jsi nás oba skoro zabil.“

„Suzdal je pryč?“

„Padl v boji,“ řekl Andrew. „Až spustíme na vodu další, bude z tebe admirál.“

„Děkuji, pane,“ zašeptal mládenec a pak si lehl.

Všude na hladině bylo plno trosek. Kolem se plížily poškozené lodě, hluboko ponořené ve vodě, snažily se dostat co nejblíž ke břehu, než se potopí. Vzduchem se nesl křik, muži volali o pomoc a plácali se ve vodě.

Na břehu byly tisíce mužů, mnozí pomáhali z vody dalším.

„Pořád nevím, jestli jsme vyhráli, nebo ne,“ povzdechl si Andrew. „Tohle vyřešit bude těžká práce a Tobias pořád drží Suzdal. Budeme muset zachránit, co se dá, a pospíšit si za ním.“ Ohlédl se na kvakerskou loď, jež se pomalu blížila k nim.

„Odvedl jsem na ní sakra dobrou práci, co?“ chválil se Ferguson.

Plavidlo bylo obrovské, přes dvě stě stop na délku. Na přídi byla masivní nástavba, z níž trčela dvě polena. Uprostřed konstrukce se namáhavě vlekla Ruská republika a jediná dělová střílna označovala prostředek lodi.

„Na bocích jsou připevněné vory, na kterých jsme tahali palivové dříví, spousta plátna, místo děl polena, pár sudů dehtu na obarvení a tady je,“ smál se Ferguson.

„Jednou jsme ho s tím zmátli, ale pochybuji, že to bude fungovat znovu,“ poznamenal Andrew. „To bude potíž. Pořád musíme Ogunquit nějak vyřídit. Jestli ne, tak bude držet Suzdal jako zástavu.“

„Nejdřív musíme zjistit, co nám zůstalo,“ ozval se Emil.

„Zřejmě nic moc,“ posteskl si Andrew sklíčeně.

„Jednu věc vím,“ řekl Emil. „Ta mořská nemoc tě přešla zatraceně rychle.“

Andrew se na doktora překvapeně podíval. „Strach, doktore.“ zašeptal. „Nefalšovaný hrozný strach.“

KAPITOLA OSMNÁCTÁ

Hořící obrněnec vrhal zlověstné světlo na nyní klidné vody Vnitřního moře. Dělová paluba uletěla a k večerní obloze se vyvalil hřibovitý oblak ohně a kouře. Nad

hladinou se neslo hluboké lupání vybuchující munice. Když se dostalo ke břehu, tisíce mužů na pláži vzhlédly a ukazovaly si na poslední Kapitolu bitvy. Loď se znovu složila do vody a na vodách pokrytých vraky a troskami utichl i sykot kouře a páry.

Ve skomírajícím světle se Andrew rozhlížel po pláži. Vojáci republiky, románští námořníci, karthští válečníci, všichni byli promíchaní, otupení tím, co si navzájem dělali celý ten hrozný den. Andrew se ohlédl přes rameno na řadu Karthů, kteří ulomenými prkny, kusy kovu a občas i holýma rukama, vyhrabávali dlouhou jámu. Ti, jež chtěli pohřbít, byli natažení na pláži ve zdánlivě nekonečné řadě. Ve vzduchu již byl cítit mrtvolný puch, který mu nyní připadal jako součást života, nechutně nasládlý, dusivý zápach bojiště.

Od vody se blížili dva románští vojáci a táhli tělo. Pokožku měl mrtvý promodralou a ruce natažené, jako by se v posledních vteřinách zoufale snažil dosáhnout na svou duši a udržet ji v topícím se těle.

„Máte už nějaká čísla?“ zeptal se Andrew Miny. Jeho odborník na logistiku prošel bojem na palubě Gettysburgu bez škrábnutí, třebaže v lodi byly dvě díry z toho, jak obrněnec přirazil ke karthské lodi, načež došlo ke střelbě z pušek a Kartha byl vyřazen z boje.

„Ve vodě jsou pořád stovky mužů,“ odpověděl John a ukázal na místo, kde sem a tam proplouvaly zajaté karthské lodě a hledaly trosečníky. „Na pláži máme přes šest set mrtvých a asi pět set raněných. 3. novrodský to vážně schytal dost tvrdě - dvě jejich galéry pročesal kartáč z dělového člunu a dostaly se na míle daleko. Pětatřicátý a naši dělostřelci na obrněncích mají taky těžké ztráty. U pluku jsme ztratili přes třicet veteránů a nejmíň šest mužů od Čtyřiačtyřicátého, kteří sloužili jako velitelé děl.“

„Bože, další jsou mrtví,“ zašeptal Andrew. Děsil se chvíle, kdy bude muset projít plukovní seznam a vyškrtat další jména. Bude to znamenat, že polovina mužů, kteří přišli s ním, zemřela za pouhé tři roky.

„Před pár hodinami jsem si myslel, že je utopená polovina vojska,“ poznamenal Andrew a snažil se aspoň o trochu optimismu.

„Víte, ten hajzl vyhrával,“ řekl John. „Ta jeho dvě těžká děla nás rozbíjela na kusy. A pak prostě utekl.“

„V tom člověku je něco strašlivého.“ přisadil si Vincent. „Když jsem s ním mluvil, cítil jsem to. Je pozoruhodně mazaný, ale jeho vnitřní běsy ho stravují zaživa. Hádám, že tentokrát ho dostaly.“

Jeho běsy, pomyslel si Andrew. Jsou takové bitvy čistě jen otázkou vnímání? Je vítězství občas jen otázkou toho, že je jedna strana neochvějné přesvědčená o svém vítězství a druhá ne? Poté, co ho s ostatními trosečníky ze Suzdalu vytáhli na galéru, stál na palubě lodi a díval se na šílený zmatek, jaký vytvářelo dvě stě bojujících plavidel.

Nedalo se poznat, co se stane. Jistým způsobem se tomu podobal boj v Divočině,

kdy Potomacká armáda udeřila do sil generála Leeho v hustém lese, který na mnoha místech hořel, a ploužila se jím dva dny. Tenkrát jim to připadalo jako porážka, jenže Grant to tak prostě odmítl nazývat a pokračoval v boji.

„Ale v galérách jsme měli převahu my," ozval se Marcus a zaškaredil se, když pohnul rukou, kterou měl staženou krví nasáklým obvazem. „Naše havrany a střelba je trhaly na kusy. Nikdy se mi ani nesnilo o dni, kdy ty prašivé Karthy zaženeme z moře."

Marcus se podíval na Andrewa a vycítil, že díky tomuto boji jsou nyní románský konzul a jeho lidé pevně spjati s Rusy. Aspoň že bylo po bitvě. Na pláži viděl, jak ruští vojáci a bývalí románští otroci, kteří se po celý dlouhý měsíc, kdy budovali loďstvo, drželi od sebe, nyní pracují bok po boku a jazyková bariéra už pro ně není problémem.

„Jestli máme ještě vůbec nějakou šanci zachránit naše město," řekl Andrew, „tak jen díky vaší pomoci."

Marcus ho s úsměvem poplácal po rameni.

„Co teď?"

„S čím unikl?" zeptal se Andrew a ohlédl se na Johna.

„Těžko říct. Určitě víme, že Ogunquit se hnala pryč slušnou rychlostí a pět dělových člunů bylo s ní, i když jeden měl určitě vážné potíže a opožďoval se. Odhadem vyvázlo tak patnáct možná až třicet galér. Na pláži máme šest možná až deset tisíc karthských zajatců."

Andrew se zadíval na několik karthských raněných o pár kroků dál. Jeden z jejich kamarádů u nich seděl a jemně krmil těžce popáleného muže.

„Jsou se zajatci nějaké potíže?"

„Slyšel jsem o několika srážkách. Ale zřejmě se jim už nechce moc bojovat. Někteří prostě odešli do kopců, zbytek jenom čeká, co se bude dít."

„Máme nějaký pluk, který by byl více méně celý?"

„2. kevský je celkem nedotčený a vylodili se o kus dál."

„Ať převezmou strážní službu.

Vincente, našel jste jejich velitele a někoho, kdo mluví rusky?"

Vincent kývl na čtveřici mužů stojících stranou pod dohledem jednoho z mužů. Andrew z mládence cítil chlad. Něco se v něm skutečně zlomilo. Marcus si dokonce našel chvilku, aby mu pověděl, jak chlapec dostal záchvat bojového šílenství a museli mu zabránit, aby nezabil i několik mužů, kteří se již vzdali.

„Mluvil jsi s nimi?" chtěl vědět Andrew.

„Jenom podle rozkazu, pane," ohlásil Vincent chladně.

„No, tak mě kryjte.“

Se svým štábem se vydal ke čtyřem zajatcům. Muži vypadali vyčerpaně, poraženě, ale stále z nich vyzařovala pýcha, když na Andrewa upřeli tmavé oči, a díky černému vousu připomínali ptáky.

„Kdo z vás mluví rusky?“ otázal se Andrew.

Jeden Kartha vystoupil.

„Tvé jméno?“

„Baka, velitel deseti galér.“

„Bojovali jste dobře, Bako. Cením si vaší odvahy.“

Báká se na Andrewa díval s podezřením. „Ale stejně jsme prohráli.“ prohlásil nakonec.

„To není žádná hanba. Jestli někdo prohrál, tak to byl váš velitel, ne muži jako ty, vy jste bojovali udatně.“

Báká se tvářil, jako by chtěl něco říci, ale pak pohodil hlavou. „Ty jsi Keane?“

„Jsem plukovník Andrew Keane.“

„O čem s námi chceš mluvit?“

„Chci, abys to, co řeknu, přeložil svým druhům, a pak můžete promluvit s vašimi lidmi.“

Báká kývl.

„Za prvé, je v této skupině váš nejvyšší velitel?“

Báká zavrtěl hlavou.

„Hamilkar tu není. Draxus, který velel našim galérám, se prý raději zabil, než by se nechal zajmout.“

„To mě mrzí,“ řekl Andrew. „Zacházel bych s ním jako teď s tebou.“

„A to je jak?“

„Prozatím vás a vaše druhy nechám tady na pláži. Postavím k vám stráže. Řekni svým lidem, že by bylo bláznovství s nimi bojovat. Nechci vidět umírat další Karthy, natož mé vlastní lidi. Pověz svým mužům taky to, že pokud chtějí utéct do kopců, tak ať si klidně poslouží. Ale nahoře není nic k jídlu. Je tam pár roztroušených ruských vesniček, ale tamní lidé budou ozbrojení, a pokud se jim vaši muži pokusí něco udělat nebo jim sebrat jídlo, budou bojovat. Ujišťuji tě, že nikomu, kdo to zkusí, se nepovede nejlépe.“

Báká přikývl.

„Co s námi tedy chceš udělat?“

„Prozatím se vás pokusíme nakrmit a pomoct vašim raněným. Nechám tu svého nejlepšího ranhojiče. Už dostal rozkaz pomoct všem zraněným a těm nejvíc postiženým pomůže nejdřív bez ohledu na to, na čí straně bojovali. Byl bych taky rád, kdybys mohl vyčlenit své lidi, kteří mají zkušenosti s ošetřováním, aby mu byli k ruce.“

„Pane?“

„Co je, Johne?“ zeptal se Andrew tiše.

„Pane, v boji jsme ztratili většinu potravin. Nechal jsem nějaké zásoby tam, kde jsme naposledy kotvili, stačí to na šest dní, ale zbytek byl na lodích. Máme stěží dost, abychom s tím vystačili příštích deset dní.“

„Tak budeme všichni trochu hladovět,“ odpověděl Andrew s úsměvem, „ale ať se propadnu, jestli nechám umírat hlady bezmocné zajatce.“

„Zahráváš si s námi? Je to nějaký trik?“ procedil Báká mezi zuby.

„Věř si, čemu chceš,“ opáčil Andrew a do hlasu dostal mírně uražený tón, „ale důkazem bude, že přes to, co říká můj správce zásob, nenechám tu tvé lidi pomřít hlady. Teď to přelož,“

Báká rychle překládal a Andrew se podíval na ruského námořníka, stojícího opodál, jako by nedbale pozoroval své velitele. Námořník téměř neznatelně kývl. Báká to, co překládal, nijak neupravoval. Ostatní tři Karthové na Andrewa pohlíželi s nepokrytým úžasem a jeden z nich Bákovi cosi ostře řekl.

„Co s námi uděláte později?“

„Dokud trvá tato válka, tak vám musím s lítostí oznámit, že budete zajatci. Budeme s vámi zacházet slušně. Ti z vás, co jsou urozené krve, si budou smět ponechat meče nebo jaké máte odznaky hodností. Pokud by válka pokračovala delší dobu, přesuneme vás do vnitrozemí. Požádám vás, aby nám vaši muži pomohli se sklizní - myslím, že je to jenom spravedlivé, poněvadž vás budeme krmit. Najdeme nějaké vesnice, kde vás usadíme. Dokud budete poslouchat naše zákony, nikoho nezavřeme.

A jakmile bude po válce, všichni budete moct odejít, kam budete chtít. Pak se můžete vrátit domů. nebo můžete zůstat tady, jestli budete chtít.“ Odmlčel se, jako by chtěl následující slova zdůraznit. „Nebo, jestli budete chtít, mohli byste se taky vrátit domů, vzít své rodiny a přátele a přijít pak sem. My vám dáme půdu a budete tu v bezpečí před porážkovými jámami Merkiů.“

„Říkáš pravdu?“ ujišťoval se neskonale překvapený Báká

„Zatím vám to nemůžu nijak dokázat - ukáže se to časem - ale přísahám na svou čest, že to, co jsem teď řekl, dodržíme, a ať mě vaši bohové a můj zničí, jestli své slovo někdy poruším. Teď přelož svým přátelům, co jsem právě řekl.“

Báká si pospíšil a Andrew se ohlédl na Marka, jenž naslouchal zase Vincentovu překladu rozhovoru.

„Po tom, co udělali s mým městem," zavrčel Marcus, „si stejně myslím, že bychom je měli poslat do Romy, aby napravili škody, a pak je navěky uvrhnout do otroctví."

„Myslel jsem, že otroctví jsi zrušil," namítl Andrew latinsky.

Marcus cosi zavrčel a potřásl hlavou. „Tak válečnými zajatci."

„Marku, máme teď šanci. Tito Karthové přece nemůžou za to, co se stalo," a při řeči se ostře podíval po Vincentovi. „Do boje je zatáhli Merkiové a Cromwell, kteří jim dali zbraně. Možná by sami udělali totéž, možná ne. Ale tam, odkud já pocházím, když je jednou po boji, tak se s protivníkem zachází s křesťanskou láskou. Zeptej se mužů z Pětatřicátého, a oni ti to potvrdí."

Podíval se na Vincenta, který zahanbeně sklopil oči. Ať už se s ním stalo cokoliv, bude ho z toho muset vytáhnout. Věděl však, že nejtěžší bude překonat pocit opovržení vůči sobě samému kvůli tomu, že opustil hodnoty, v nichž byl vychován, což ho přeměnilo v muže, jenž si lámal hlavu s takovými problémy morálky, které až příliš mnoho lidí vůbec nikdy nenapadly.

„Máme jenom jednu otázku," ozval se Báká a přerušil tak tok jeho myšlenek. Andrew se otočil zpátky k menšímu Karthovi, jenž měl černý plnovous nakadeřen do hustých vln a spadal mu téměř k pasu.

„Chcete vědět proč?"

„Kdyby se bitva vyvinula obráceně, vzali bychom vás do otroctví."

„Abyste nás předali Merkiům, kterým musíte sloužit."

Báká sklonil hlavu a mlčel.

„Nejsme vaši nepřátelé," vyhrkl Andrew důrazně. „Bojovali jsme a vy jste byli poraženi, a co se mě týče, tak tím to končí. Ale podívej se na moře," a ukázal na vodu. „Kdo tam dnes zemřel? Lidské bytosti se vraždily navzájem. Také jste zničili mnoho majetku a strojů, které jsme s takovou námahou vyrobili.

Skutečným nepřítelem je ale horda, ne vy a ne já nebo Marcus a jeho Romani. Víš, že jsme porazili Tugary a osvobodili od nich naše lidi a skoncovali s porážkovými jámami?"

Báká kývl. „Ale to bylo něco jiného. Tugary jste překvapili. Z toho Merkiové zjistili, co dokážete. Napadlo nás, že uděláme něco podobného, ale než jsme vůbec stačili něco podniknout, měli jsme ve městě půlku umělců. Pak přišel Cromwell a začaly se stavět stroje. Merkiové nám výměnou za vaši porážku slíbili výjimku z jam." Odmlčel se. „Proto se budu dál modlit k Baalkovi, aby Cromwell zvítězil." a v hlase mu zazněl vzdor. „Protože když prohrajeme, Merkiové obrátí svůj hněv proti našim lidem."

„A bude lepší, když do jam půjdou Rusové a Romani než Karthové," pronesl Andrew chladně.

„Kdybychom Tugary porazili my a vy jste se dostali do takové pasti, copak bys neuvažoval stejně?"

Andrew už chtěl odpovědět, ale uvědomil si, že si není tak jistý. Co kdyby drželi Kathleen a všechny, koho znal - mohl by upřímně tvrdit, že by osobně odmítl posílat do jam ostatní spíš než své vlastní lidi? „Opravdu ti nemůžu říct, co bych udělal," odpověděl tiše.

Báká se smutně usmál. „Teď snad chápeš, proč bojujeme,"

„A my budeme samozřejmě taky bojovat, abychom uchránili to, co je naše," podotkl Andrew, „což vy byste udělali taky. My oba jsme se zapletli do tohoto boje, k němuž by na jiném světě vůbec nedošlo. Moje nabídka ale stále platí. Jestli zvítězíme, tak tví lidé nejspíš budou potřebovat místo, kam by unikli."

„A po tom všem se pořád musím ptát proč."

„Protože, proboha, takový už prostě jsem. Nebudu sedět a dívat se, jak ta zvířata zabíjejí lidi. Můžeme využít i vás. Budeme potřebovat lidi, kteří znají lodě, kteří pomohli přestavět Ogunquit, kteří budou ochotní bojovat za to, aby své rodiny ochránili před potupnou smrtí v jámách, až nebezpečí pomine.

A kromě toho," dodal tiše, „jestli vyhrajeme, opravdu si myslíš, že se ještě budete moct vrátit domů? Merkiové vás všechny pobijí ve chvíli, kdy vás dostanou do drápů. A když už jsme u toho, zabijí vás, i když vyhrajete. Všichni žijete ve snu, jestli si myslíte, že až válka skončí a my budeme zničeni, Merkiové vám dovolí žít s vědomostmi a zbraněmi, které jste získali. Můžu ti zaručit, že po naší porážce tu budou troje kouřící trosky - Rusko, Roma a Kartha navrch k tomu." Andrew se snažil ovládnout hlas, ale chladný hněv kvůli tomu, co tito lidé dokázali, i když k tomu byli donuceni, v něm zanechával pocit hořkosti. Cromwell měl stále svou loď, většina ruských železnic byla zničená jak na pevnině, tak ty nekonečné míle zkrouceného kovu a kotle k lokomotivám nyní spočívající na mořském dně a na pláži ležela dlouhá řada těl.

„Musím teď zařídit pár věcí," prohlásil Andrew stroze.

Báká se na něj podíval a pak, k Andrewovu nesmírnému úžasu, napřáhl ruku. Andrew zaváhal, ale nakonec ruku přijal a Kartha mu sevřel předloktí. „Věřím, že jsi čestný válečník," prohlásil a poodešel. Andrew kývl a otočil se.

„Keane."

Andrew se ohlédl.

„Vaše město Suzdal jsme dobyli před dvaceti dny."

Andrew se ohromeně podíval na svůj štáb. Muži se tvářili, jako by do nich uhodilo.

„Takže tys to nevěděl?“

„Ne.“

„Několik vašich lidí nás vpustilo do města.“

„Michail, ten zatracený parchant,“ zasyčel John.

„Ano, ten to byl. Drželi jsme jednu polovinu města a vaši lidé tu druhou. Když se váš vůdce odmítl vzdát, pohrozil mu Cromwell, že celé město spálí. Pak vaše vojsko náhle vyklouzlo a stáhlo se na místo, kde je mnoho cihlových budov.“

„Proč mi to vykládáš?“

Báká pokrčil rameny. „Mám taky domov. Kdyby padl do nepřátelských rukou, chtěl bych to vědět.“

„On už je v nepřátelských rukou,“ poznamenal Andrew.

Báká kývl. „Já vím. Mrzí mě to za nás za oba.“

Andrew zaváhal a odešel.

„Mohli jsme s nimi uzavřít spojenectví,“ prohodil John.

„Byl bych sakra rád, kdyby je to napadlo přede dvěma lety,“ zavrčel Vincent.

„Řekli jsme jim, co uděláme, úplně na začátku, to léto, než přišli Tugari,“ podotkl Andrew. „Možná jsme tenkrát propásli příležitost, nenabídli jsme jim dostatečnou pomoc.“

„Hrome, měli jsme tehdy plné ruce práce s tím, abychom sami zůstali naživu,“ namítl John.

Andrew si uvědomoval, že Johnovy námitky jsou opodstatněné, ale v duchu si spílal. Kdyby jen lépe plánoval, třeba by se tomu všemu dalo vyhnout.

„Pořád to jsou prašiví Karthové,“ procedil Marcus mezi zuby a potřásl hlavou, „a bylo mi potěšením je dnes zničit. Takže ani nenavrhuj, abych, až válka skončí, ty holomky přijal.“

„Můj milý Marku,“ řekl Andrew, „odvažuji se říci, že oni s tebou nebudou chtít mít nic do činění.“

Marcus se na něj podíval a zazubil se.

„Johne, pojďte sem. Chci slyšet i zbytek. Co nám zůstalo?“

„V dobrém stavu?“

„Všechno, co může bojovat.“

„Jsou tu dva obrněnce, Gettysburg a Prezident Kalinka, přestály to skoro bez škrábnutí. Čtyři další jsou různě poškozené. Maine už nikdy bojovat nebude - hodí se

leda tak do starého železa. Ostatní tři mají rozstřílené dělové paluby a jedna z nich nabírá vodu a má prasklý kotel.

Pak je tu náš kvakerský člun. Dimitrij tam nechal dát ten druhý stroj, jak nejrychleji to šlo, jen aby se sem vůbec dostal, a to věci trochu rozhodilo. Ten už taky rozhodně bojovat nebude.“

„Stejně nám ale zachránil kůži,“ poznamenal Andrew a zadíval se na jejich zachránce. Ačkoliv Bakovi nic neřekl, uměl si docela dobře představit znechucení a vztek, jež museli Karthové cítit, když jim došlo, že je Cromwell opustil a zahodil bitvu, přičemž vlastně utekl před iluzí.

„Ostatních šest člunů, co se zúčastnily bitvy, jsou tam.“ dodal John a kývl na moře. „Zajali jsme dva karthské čluny, oba mají vodu ve strojovně a dělovou palubu na třísky. Osm je na dně a z dalších dvou jsou ohořelé vraky na pláži. Byl jsem tam, Andrewe - naše střely je roztrhaly na kusy. Cromwell postavil Ogunquit dost pevně, ale nejspíš ho nikdy ani nenapadlo, že bude čelit pětasedmdesátiliberním kulím.“

„A co galéry?“

John zavrtěl hlavou. „Snad třicet z celé naší flotily je ještě plavbyschopných. Dalších asi patnáct jsme nechali najet na břeh a mohli bychom je opravit. Dobrá zpráva je, že jsme zajali třicet karthských galér v docela slušném stavu. Na moři se ještě potácí strašná spousta člunů - ty zatracené necky se jen tak nepotopí. Snažím se zorganizovat záchranné čety, které by je vytáhly.“

„S čím můžeme zítra ráno vyplout?“

„Zítra ráno, plukovníku? Sakra, tohle zařídit potrvá pár dní. Pane, dneska jsme ve vodě přišli skoro o polovinu pušek a taky o polovinu polních děl. A co se toho ostatního týče, většina prachu do pušek a děl menší ráže, co máme, je mokrá.“

„Vyrážíme zítra za úsvitu. Tak budeme za soumraku na Něpře.“

„A co budeme dělat tam, pane?“ otázal se chladně John. „On má pořád ještě Ogunquit a čtyři nebo pět dělových člunů. Když ze svých těžkých děl zasáhne ty naše dva čluny, nebudete mít nic. Mně potrvá nejmíň den, než z posledního kotviště dopravím zásoby, jen abychom měli dost jídla pro všechny, včetně těch Karthů, které chcete nakrmit.

Dejte mi tři čtyři dny,“ zakončil a skoro prosil. „Můžeme sundat kolejnice z několika zničených lodí a posílit boky těch dvou, co nám zbyly, a pak to zkusit.“

„Na to nemám čas!“ ječel Andrew. „V Suzdalu bude mít celodenní náskok. Dej tomu všivákovi tři čtyři dny, a dokáže opravit škody. Mohl by na břehu zbudovat baterii, mohl by sakra udělat skoro cokoliv. Zatraceně, nepřestanu na něj tlačit!“

„A s čím?“

„S tím, co mám, s tím, co mi do rána dáte.“

„A co hergot hodláte dělat, až se tam dostanete?“

„To nevím,“ křičel Andrew a svých slov litoval, už když je vypouštěl z úst. Otřásl se a odešel vzteky bez sebe kvůli tomu, že se přestal ovládat, ale ať se snažil sebevíc, nedokázal se uklidnit. Spoustu práce mu dalo už to, aby se nerozbrečel. Tlak tohoto šíleného zápasu prostě nepolevil od chvíle, kdy dostal onen telegram, který zničil veškeré naděje, ne představy, že se jim podaří připravit se a ohrožení z vnějšího světa nakonec pomine. Zadíval se na oceán plný trosek. V dloužících se stínech zahlédl skupinu ruských vojáků. Muži se brodili vodou a vlekli vor naložený těly, který vytáhli na pláž, a mrtvoly přidali k dlouhé řadě padlých čekajících na pohřeb.

Co sakra udělám teď? Co se děje v Suzdalu? Věděl, že se na něj dívají a čekají na odpověď. Mohl doufat nejvýš v to, že ochrání galéry a dostane je k Nepře, kde muže vyloží a pak to vybojuje s Ogunquit.

Šach mat, říkal mu vnitřní hlas. Dál už myslet nedokázal, to slovo se mu pořád vracelo. Cromwell, přese všechno, co s ním bylo v nepořádku, prese všechno zlé, co vytvořil, vyhraje a on zemře jako zbytečná oběť. Začal se třást. Napadlo ho, zda to ostatní uvidí, či zda houstnoucí šero skryje aspoň toto poslední ponížení. Nicméně věděl, co se děje. Konečně mu povolovaly nervy. Jedna jeho část na něj křičela, ať uteče, ať se začne smát, brečet, otočí se a uprchne. Ta druhá část se jen tak tak držela, jako by klouzal po skle někam do tmy a snažil se ještě na chvíli udržet pod kontrolou.

„Pane, máte nějaké rozkazy?“ zeptal se John, jako by na něj naléhal.

Čert aby to vzal, věděl, jaké to je, viděl Johna strhaného při vykonávání jeho vlastních rozkazů. Copak ten chlap nevidí, že je teď úplně na dně on? Ohlédl se a snažil se promluvit. „Rozkazy platí.“

„Chcete říct, že vyplujeme za úsvitu?“

Andrew kývl.

John se zatvářil, jako by chtěl něco říci, ale pak se s tlumenou nadávkou otočil a odkráčel.

Zbytek skupiny stál mlčky a čekal na povzbudivé slovo, úsměv, záchvat sebedůvěry, po němž se všichni zase seberou, jako by si vzali kousek jeho života jako palivo pro ty své.

„To je vše, pánové,“ prohlásil Andrew a muži se začali rozcházet. Jen Vincent zaváhal a přistoupil k Andrewovi. „Co se děje, pane?“ zeptal se tiše.

Andrew se pokusil o úsměv. „Nic, synku, vůbec nic.“

„To určitě, pane,“ opáčil Vincent.

Andrew se mu překvapeně podíval do očí.

„Jste vyřízený, pane. To je vidět.“

Andrew vykročil podél vody. Vincent se k němu připojil. „Pane Hawthorne, máte na práci jiné věci, například pomáhat Markovi zorganizovat lodě a lidi.“

„On to zvládne sám,“ odtušil Vincent. „A neposílejte mě pryč, pane, poněvadž já odmítnu.“

„Takže k ostatním zlozvykům se přidává ještě porušení kázně." vyštěkl Andrew. Svých slov však vzápětí zalitoval, když viděl raněný výraz v chlapcových očích, jako by zpráskal dítě.

„Mrzí mě to, synku,“ vydechl. „Nemyslel jsem to tak,“ a položil Vincentovi ruku na rameno.

„To je v pořádku, pane,“ zašeptal Vincent. „Zasloužil jsem si to.“

„Co se stalo?“ zeptal se Andrew.

„Kvůli sobě si starosti nedělám, pane,“ podotkl Vincent. „Ale kvůli vám ano.“

„Takže si děláme starosti kvůli sobě navzájem.“

Vincent zakroutil hlavou a smutně se zasmál. „Obdivoval jsem vás, chtěl jsem být jako vy ode dne, kdy jsem nastoupil u Pětatřicátého,“ začal tiše.

Andrew se v duchu vracel do minulosti.

„Ale vy teď nepotřebujete poslouchat dětinské řečičky o uctívání hrdiny, plukovníku Keane,“ pospíšil si Vincent. „Jenom jsem chtěl, abyste věděl, že myslím chápu, co se ve vás děje.“

Andrew odvrátil zrak. Měl pocit, že by se měl jako obvykle usmát, pohodit hlavou a říci, že všechno je v pořádku a Vincent si má jít po své práci.

„Po tom, co jsem viděl,“ a mladík se na chvíli odmlčel, než zase pokračoval, „a po tom, co jsem udělal, vím, že je to jako rakovina, pomalu mě to užírá. Myslím na muže, kteří zemřeli, protože jsem jim řekl: udělejte tohle nebo jděte támhle. Myslím na muže a ano, i na Tugary, které jsem zabil, a Bůh mi pomáhej, i na nenávist, kterou jsem poznal.

Jenom jsem. pane, chtěl, abyste věděl, že jste všechno udělal správně.“

Andrew se na něj nešťastně usmál. „To řekněte těm lidem tam,“ povzdechl si a ukázal hlavou na moře. „Řekněte to těm, kteří ještě zůstali v Suzdalu, a řekněte to těm, kteří zemřou zítra večer, protože já přiznávám, že jsem poražen.“

„Mohl bych vám říct, že jste udělal, co jste mohl,“ odtušil Vincent, „a vím, že i když vám to budu pořád opakovat, stejně mi neuvěříte. Když se něco zvrtne, vinu vždycky dáváte nejdřív sobě. Díváme se na chyby, které jsme v životě udělali, skutečné i ty, co si jenom představujeme, a mučíme se, chceme se vrátit, prožít to znovu a tentokrát to nějak udělat správně.“

„A nemůžeme,“ dokončil šeptem Andrew.

„Nikdy neuděláme všechno úplně správně, pane," řekl Vincent. „Nikdo, dokonce ani můj hrdina Andrew Lawrence Keane, neudělá všechno dobře," a tiše se zasmál. „Myslím, pane, že dokonce litujete i té malé slabosti, kterou jste ukázal před jedním velmi mladým důstojníkem. Myslíte si, že správný velitel stojí sám, vždycky jedná sebevědomě a skrývá svůj strach."

Andrew po něm loupl okem.

„Jenže tentokrát je to jiné, pane. Nezmění to nic na tom, co k vám cítím. Nikomu o tom neřeknu. Až tato chvíle pomine, bude to, jako by se to nikdy nestalo. A pane, neovlivní to důvěru, již ve vás budu vždycky mít, ať už vyhrajeme, nebo ne."

„To jen, že tady není místo na chyby," vybreptl Andrew, třebaže se snažil držet pusu zavřenou. „Zítra v noci se mu znovu postavím na dělovém člunu." A odmlčel se. Po tom, co se stalo na palubě Suzdalu, se při pouhé představě, že se vrátí na loď, roztřásl strachem. Dokáže se tomu ještě někdy postavit?

„Pak se uvidí," prohlásil Vincent.

Andrew se chabě pousmál. Chlapec se na něj díval a on si musel připomínat, že Vincent Hawthorne už není chlapec. Pomohl ho změnit v muže, tedy pokud být mužem znamenalo stát se nemilosrdným zabijákem. Doufal, že Vincenta potká něco lepšího, jako kdyby byl náhradou za jeho bratra Johnnieho.

„Co vy, Vincente?" zeptal se laskavě. „Co se stalo vám?'

„Teď bych o tom radši moc nemluvil, pane," prohlásil mládenec klidně.

„Konečně vás dostali, že? Jeden mrtvý navíc a najednou nedokážete dělat nic jiného než taky zabíjet."

„Skoro jsem Cromwella litoval," podotkl Vincent. „Má v sobě skrytou nějakou hroznou bolest. A potom jsem uviděl, co z toho všechno vzešlo, jak v paláci leželi mrtví muži z mého pluku, ta zmínka o našich ženách a pak ten Merki visící na kříži jako nějaká odporná karikatura barbarského Krista.

Ale kde byl můj Bůh? Ten Merki u mě hledal slitování, a přesto by klidně roztrhal mou rodinu na kusy a necítil by při tom větší lítost než já, když rozšlápnu jedovatý hmyz. Kde byl můj Hospodin, pane? Od chvíle, co jsme sem přišli, jsem věřil, že mi On našeptává, drží mi před očima hřích zabíjení a volá mě, abych se vydal po nějaké lepší cestě.

Vzpomínám si na práce transcendentalistů Emersona a Longfellowa, kteří mluvili o tom, že my všichni jsme částí větší duše. A pak se na mé podíval ten Merki, dav vyl nad jeho utrpením a do jeho umírajících paží proudila síla z naší vlastní krve a masa.

Pokud Pán existuje, jak vůbec mohl stvořit takové místo? Jak mohl stvořit místo, kde musíme zabíjet, abychom přežili, nebo se nechat zabít? Svět je šílený, pane," dodal šeptem.

„A my jsme v něm oba ztracení,“ dodal Andrew a položil Vincentovi ruku kolem ramen.

Vincent k němu vzhlédl.

„Možná najdeme nějaký způsob jak z toho ven,“ povzdechl si Andrew. „No tak, mladíku, měl byste najít Marka a já musím zařídit, aby se věci pohnuly.“ Oba se otočili a vraceli se po pláži. „Děkuji, Vincente,“ řekl po chvíli Andrew.

„Já děkuji vám, pane.“ Chlapec couvl a zasalutoval. Andrew chápavě kývl a jeho gesto opětoval. Vincent chvíli váhal a pak odešel po své práci.

„Plukovníku Keane, pane?“

Andrew se ohlédl a uviděl opodál stát Fergusona.

„Co se děje, Chucku?“

„Nechtěl jsem vás rušit, pane,“ řekl Ferguson, „ale něco mě právě napadlo a nejradši bych si kvůli tomu nafackoval. Připadám si jako úplný osel, že mi to nedošlo dřív,“

„Pokračujte, Chucku, co je to tentokrát?“

„Můžu se podívat na váš revolver, pane?“

Andrew sáhl do pouzdra a zbraň vytáhl. Byla ještě vlhká a on si uměl živě představit, jak se O'Donald, jenž byl na zbraně cimprlich, otřásá při pohledu na to, jak se takhle zachází s jedním z několika málo drahocenných revolverů na celé Valdennii. Ferguson si zbraň vzal.

„Vidím, že jste párkrát vystřelil, pane.“

„Na proplouvající obrněnec,“ zasmál se Andrew při té vzpomínce. „Tak co má tohle všechno znamenat, Chucku?“

„Tohle, pane.“ Sundal nepoužitou perkusní kapsli z trnu a zvedl ji do vzduchu. Oči mu zářily nadšením.

„Tohle, pane, je odpověď na všechny naše problémy.“

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ

„Merkiové budou na druhém břehu do večera,“ křikl O'Donald. „Je mi úplně fuk, jestli je tu Cromwell, nebo ne, já povedu útok.“

Kal seděl v křesle a měl pocit, jako by měl srdce rozervané na kusy. Tento den

nejdřív zničil veškeré jeho naděje, pak začal znovu doufat, jen aby bylo vše zase zničeno. Včera večer vyběhli ze svého postavení a zahnali slabou rojnici karthských hlídek do města a opět získali území, které drželi poslední měsíc. Jejich řady posílila novrodská domobrana a ve vzduchu bylo cítit vítězství.

A ráno pak přišla zpráva, že Ogunquit a čtyři dělové čluny jsou zpátky v ústí Něpry. Čtyři děsivé hodiny měl pocit, že je opravdu po všem, že Cromwell porazil Andrewa a vrátil se zabezpečit kořist. K tomu se přidaly zprávy, že se blíží Merkiové. Stanici Divočina opustili dopoledne a jeden zvěd byl tak šíleně odvážný, že přeplaval Nepřu přímo před zraky hlídkujících galér a ohlásil, že se předsunutí jezdci hordy blíží.

Načež, ani ne před hodinou, dorazilo další hlášení, že o kus dál na pobřeží zahlédli flotilu, blížící se se dvěma dělovými čluny v čele.

„Jestli to uděláme, rozdělíme naše síly," řekl Hans zoufale. „Cromwell má Ogunquit a čtyři dělové čluny. Jestli má hlášení pravdu, tak my máme jenom dva. Andrew bude moct přinejlepším vylodit ty muže, co mu zůstali, a pak je přivést sem. Jestli zaútočíme, pošleme muže do města a Cromwell ho pak může rozstřílet napadli. A nezapomínejme, že při tom ztratíme hroznou spoustu mužů. Zítra bychom mohli mít jako posilu tisíce našich nejlépe vycvičených vojáků s plnou výzbrojí."

„Zítra ráno budou převážet Merkie přes řeku," namítl Pat. „Na našem břehu budou mít opěrný bod a na své straně budou mít naše hlavní město s Michailem. Proboha, ten parchant by byl schopný poštvat proti nám některá ze vzdálenějších měst. Nezapomínej, Hansi, že pro tyto lidi - prostě, město je pro ně symbolem ještě víc než továrny. Když Michaila podpoří Merkiové, jsme vyřízení.

Aspoň tak budu mít šanci zabít toho čubčího syna a zahájit boj o Suzdal. Cromwellem by mohlo trošku otřást, když to spustíme ve chvíli, kdy se přiblíží Andrew."

Hans vstal, došel na druhý konec místnosti a vyhlédl z okna. „Za pár hodin bude tma," poznamenal tiše a ohlédl se na Kala.

„Tvůj názor, generále Schudere," požádal Kal klidně.

Hans se podíval na O'Donalda, natáhl se k němu a vytáhl mu z kapsy kabátu doutník.

„Můj poslední." protestoval O'Donald.

„Rozdělíme se," navrhl Hans, doutník přelomil, poloviny přiložil k sobě a pak tu menší hodil Patoví. Ukousl si slušný žvanec a zadíval se na skupinku štábních důstojníků a velitelů pluků, kteří seděli u stolu s Kalem a Kasmarem. „Vždycky jsem si myslel, že ve válce jsou dvě pravidla," začal. „První je shromáždit síly a udeřit na ty parchanty vším, co máte. Druhé je udeřit první a nepřítele pořád vyvádět z míry.

Jestli budeme čekat, budeme se řídit prvním pravidlem. Když v noci vyrazíme,

bude to podle toho druhého pravidla, protože jakmile se do města dostanou Merkiové, už ho nikdy nezískáme zpět.“ S pohledem upřeným na podlahu zuřivé žvýkal, pak pokrčil rameny a vyplivl proud tmavohnědé šťávy do rohu místnosti. „Zaútočme dneska v noci. Ten ryšavěj holomek má pravdu. Znám Andrewa - ten nebude čekat, ten se přižene, protože jsem ho sakra naučil skoro všechno, co ví o jemném umění zabíjení. Když zaútočíme, třeba trochu ulevíme jemu.“

O'Donald udeřil pěstí do stolu a podíval se na Kala.

„Tak to udělej a kéž se Chesus slituje nad námi všemi“, zakončil debatu Kal.

* * *

„Chci s tebou mluvit.“

Tobias se na Hulagara nervózně podíval. „Nejdřív se chci ujistit, že tohle dělo správně uloží. Pak si promluvíme,“ prohlásil ostře a ukázal na masivní stoliberku, kterou s námahou dopravili ze zádi, aby nahradili zničené dělo, jež zase odnesli na druhý konec lodi.

„To může počkat,“ řekl Hulagar.

Tobias si nemohl nevšimnout rozdílného tónu, jejž Hulagar začal používat od včerejšího ústupu. Chtěl na něj zařvat, ať čeká, ale cítil, že teď už to prostě nedokáže udělat.

Hulagar mu kývl, ať jde za ním, otevřel poklop na spodní palubu, sklonil se a s Tobiasem v závěsu slezl po žebříku. Dole musel jít Merki ohnutý, dlouhé paže se mu couraly po zemi. Zamířil ke stísněné kajutě, kde ložíroval s ostatními Merkii. Tobias celý nesvůj vstoupil do kajuty a měl co dělat, aby se nezačal dávit. Tvorové vydávali silný pižmový odér, který by v tak malé prostoře porazil i vola. Merkiové na něj v šeru upírali zrak.

„Kdy sem dorazí Keane?“

„Někdy po západu slunce.“

„A co máš v plánu?“

„V noci odplouvám,“ prohlásil Cromwell tiše.

„Ne. Dnes v noci zůstaneš tady na řece.“

Tobiáš měl pocit, že se mu zastaví srdce. Co to sakra dělají? Když si konečně uvědomil plný rozsah toho, co ztratil, věděl, že je po všem. Konečně mu bylo jasné, co udělá, jakmile bude loď opravená a doplní zásoby dřeva. Vypluje a ve správné chvíli zabije všechny ty merkijské parchanty. Jakmile budou na moři a volní, použije karthskou posádku stejně, jako použil Suzdalce, kteří za ním šli předtím. Kruci, s nepoškozenou Ogunquit mu Bantagové určitě udělají slušnou nabídku.

„Proč je tak důležité, abychom tu zůstali? Zítra ráno nás můžou mít v kleštích.“

„S čím? Se dvěma rozbitými obrněnci? Víš, že žádnou velkou loď nemají - slyšel jsi, co říkali zajatci.“

Tobiáš v duchu zaklel. Ponížení z tohoto odhalení ho pálilo. Viděl ho v očích posádky, i u Hulagara.

„Lžou.“ vyhrkl.

„Zlámal jsem kosti mnoha lidem,“ zavrčel Hulagar. „Poznám, kdy křičí pravdu a kdy lžou.“

Tobiáš se odmlčel. Zase to bylo stejné, stůl před ním, posměšné pohledy z druhé strany.

„I mne jejich loď ošálila,“ ozval se klidně Tamuka. „Takové věci se v boji stávají. Vítězství může vzejít ze lsti stejně snadno jako ze síly zbraní.“

Tobiáš se na Merkiho podíval a přemítal, proč mu nabízí tak skvělou výmluvu.

„Možná bychom ho měli zabít rovnou a prostě převzít loď,“ navrhl Tamuka tiše merkijsky Hulagarovi. „Musí mít podezření.“

„Na lodi jsou tři stovky Karthů a nás je jen dvacet,“ namítl Hulagar. „Nikdo z nich neví, že tu jsou Vuškové. Kdybychom zabili Cromwella, mohli by ostatní získat podezření a obrátit se proti nám, dokonce by mohli přejít na druhou stranu. Ještě tuto poslední noc s ním hraj tu falešnou hru. Ať si myslí, že tu povládne, ačkoliv si ten hlupák musel určitě uvědomit, že když přišel o vojsko, nemá naději. Nesmíme dovolit, aby se na řeku dostala byť jediná nepřátelská loď. On ví, jak bojovat s lodí. Nesmíme klamat sami sebe a myslet si, že to dokážeme.

Rozuměl někdo z vás včerejšímu boji a dokázal by mu velet?“ Schválně se podíval na Vuku, jenž mlčel. „Ještě ho potřebujeme, i když on neví proč. Zítra, až budou Vuškové ve městě, uvidíme. Přivedeme ho na břeh a naši válečníci zabezpečí loď. Jestli se bude chovat slušně, bude žít. Ještě ho můžeme využít, aby nám vyrobil víc takových lodí.“

„Hlavně udrž řeku volnou - o víc nyní nežádám,“ řekl Hulagar karthsky k Tobiášovi.

Tobiáš jen kývl, neschopen odpovědět.

„Zůstalo nám dvaadvacet galér, že?“

„Ano.“

„Bylo by hloupé promarnit je v bitvě,“ řekl Hulagar nepřítomně. „Měly by zůstat v bezpečí ve městě.“

„Stejně musíme mít nějaké hlídky,“ trval na svém Tobiáš. „Na krátkou vzdálenost jsou mnohem rychlejší než dělové čluny.“

„Vuko,“ řekl Hulagar.

Merki překvapeně vzhlédl.

„Chci, abys velel galéře. Dnes v noci budeš hlídkovat před Ogunquit. Potřebujeme někoho, kdo vidí v noci lépe než lidé.“

Vuka jen kývl a neříkal nic.

„Musíme Tobiášovi nabídnout něco logického,“ pokračoval Tamuka merkijsky, jako by Hulagarovy rozkazy nebyly podstatné.

Hulagar kývl na souhlas.

„Není to tak černé, jak si myslíš,“ řekl Hulagar zase k Tobiášovi. „Náš qar qarth vytvořil něco, co ti tu brzy pomůže.“

„Co?“ zeptal se Tobiáš podezíravě.

„Zařízení, o kterém jsi nám prve řekl a ukázal nám, jak ho vyrobit,“ a jak Hulagar mluvil dál, Tobiáš se usmál.

* * *

Když galéry zamířily ke břehu, Andrew měl pocit, že snad pukne úzkostí. První vlna pěti lodí přistála před deseti minutami. Rojnice se rozvinula a vběhla do vysoké trávy za pláží. Ozývala se řídká střelba z mušket. Bylo to na skoro stejném místě, na němž před třemi lety přistáli. Nízký val dočasného opevnění byl nyní zarostlý, vracel se zpět zemi.

Dno galéry zaškrábalo o písek. Když se loď zastavila na deset yardů od břehu, Andrew se chytil zábradlí, aby udržel rovnováhu. Muži z Pětatřicátého, kteří ještě zůstali naživu, vstávali od vesel a skákali přes boky. Pušky a krabice s municí drželi nad hlavou. Andrew chviličku váhal, pak si sedl na zábradlí, sklouzl do teplé vody a postupoval se svými muži. Z vody za rozstřílenou zástavou zachráněnou z vraku Suzdalu vyšla modrá vlna mužů a postupovala do stínů. Připadalo mu to mírně ironické. Před více než třemi roky vypluli s Ogunquit, aby udělali právě tohle, provedli obojživelný útok na pevnost Konfederace. No, konečně se k tomu dostali, ale byl to také boj proti veliteli právě té lodi, která je sem dostala. Připlula další galéra a pak ke břehu přirazilo dvacet galér jedna za druhou.

„Je tu posel, pane!“

Několik mužů z výzvědné lodi se vrátilo na pláž a podpíralo jednoho vojáka ze 44. newyorského. Když dělostřelec uviděl Andrewa, našel v nohou sílu, aby udělal pár kroků a postavil se do pozoru.

„Seržant Ciencin se hlásí, pane, a je zatraceně rád, že vás vidí,“

Andrew jeho pozdrav opětoval a pak mu potřásl rukou. „A já jsem zatraceně rád, že jsem tady, Ciencine. Teď hlášení.“

„Pane, seržant, totiž generál Schuder poslal půl tuctu nás, chlapů ze

Čťyřiačťyřicátého, s průvodci, abychom vás nějak našli. Dostat se sem bylo sakra těžké.

Pane, Michail nás zradil a dostal město.“

„To já vím.“

„No, pane, dneska v noci povede O'Donald útok na město a pokusí se ho dobýt.“

Andrew se podíval na Marka, který za nimi přiběhl s Vincentem.

„Ale proč, krucinál?“ chtěl vědět John. „Zítra ráno tam dorazíme skoro se všemi muži.“

„Merkiové se blíží, pane.“

„Cože?“

„Tohle, pane. Merkiové zaútočili na naši obrannou linii na jihozápadě před třemi dny a prošli jí jako máslem. Mě dneska ráno vyslali za vámi. Touto dobou už budou na druhém břehu řeky.“

„Jak vypadá silnice do města?“

Lehká střelba z mušket před nimi sílila.

„Skoro neprůchodná, pane. Musel jsem zdaleka obejít nádrž a projet krajinou. Rozestavili rozsáhlou síť hlídek. Cestou sem jsem přišel o svého ruského průvodce a oba naše koně. Řekl bych, že u starého Fort Lincolnu mají skoro tisíc bojovníků, kteří se museli vylodit včera. I když jsem je já osobně neviděl, zastavil jsem se u dolů a kamarádi, co je drží, tvrdili, že viděli dva dělové čluny, kotví tak, aby kryly řeku.“

„To je tedy slušný oddíl,“ zavrčel Andrew.

„To vysvětluje, proč Cromwell nevystrčil čumák,“ ozval se Vincent. „Merkiové chtějí, aby kryl řeku, dokud se přes ni nepřepraví.“

„Kde je k čertu Ferguson?“

„Tady, pane!“ Inženýr vylezl z vody a připojil se k nim.

„Musíme to udělat hned, dneska v noci!“

„Ano, pane,“ řekl Ferguson unaveně. „Měl jsem takové tušení, že se do toho budete chtít vrhnout.

Budu je muset smontovat potmě. Až do nich umístím rozbušky, bude to kapku choulostivé, takže všem radím, aby se od této části pláže drželi dál.“

„Kolik se jich podařilo vyrobit?“

„Jenom šest, pane. Máme hrozné málo prachu a nemáme dost času.“

„Tak do práce.“ Andrew se podíval na zbytek štábu. „Tma netma, dneska v noci

vytáhneme na město. Pětatřicátý povede předsunutý oddíl jako rojnice. Podporovat je bude první brigáda druhé divize. Chci, aby nám jedna brigáda kryla pravé křídlo. Najdete v jednotkách někoho, kdo tu žil, bude dělat průvodce. Mohli by nás v kopcích překvapit, ale pochybuji o tom - myslím, že oddíly, co jim zůstaly, budou mít ve městě nebo u řeky. Zbytek vojska půjde za Pětatřicátým.

Nějaké dotazy?“

„Noční pochod je sakra riskantní, pane,“ poznamenal Vincent.

„Pro ně to bude taky riziko. Nedáme jim pokoj. Nechci, aby tam dostali podporu, až O'Donald zaútočí. Kromě toho nás bude tma krýt, kdybychom museli napadnout čluny nebo se probojovat kolem Fort Lincolnu.“ Andrew se na okamžik odmlčel. „Ciencine? Kal, Hans, ostatní,“ a zaváhal, „a moje žena - jsou v pořádku?“

„Nic jim není.“

Andrew si vydechl úlevou.

„A moje žena?“ pospíšil si napjatě Vincent.

„Nemůže se mít lip. Pane, my mysleli, že vy jste mrtvý - poslali nám váš meč. Prý jste všichni umřeli, ale já věděl, že to není pravda. Hospodin by žádného z vás nechtěl a ďábel by při pohledu na vás zamkl bránu, takže tohle je jediné místo, kde jste podle mě mohli být.“

Andrew se usmál a podíval se na Johna. „Plukovníku Mino, ujmete se velení Pětatřicátého. Generále Hawthorne, vy budete jeho zástupcem.“

„O čem to mluvíte, pane? Pětatřicátému přece velíte vy,“ namítl John podezíravé.

„Já budu na člunu.“

„Tak počkej, Keane,“ vyštěkl Marcus.

„Žádné námitky,“ zarazil ho tiše Andrew. „Marku, ty zůstaneš tady na pláži. Dávám ti rozkaz.“

„Mně a rozkaz?“ zařval Marcus.

Andrew se smutně usmál. „Ten Fergusonův nápad nemusí vyjít. Zítra ráno by mohli být Merkiové v Suzdalu a Ogunquit se požene po řece zpátky. Postavit se jí můžou jen dva rozbité obrněnce. Pokud k tomu dojde, tak tě, Marku Licinie Grako, jako zástupce Ruské republiky zprošťuji tvých závazků. Vezmi galéry a zmiz odsud, jak nejrychleji to půjde. Vrať se do Rómy a snaž se bojovat odtamtud. Zůstalo tam dost nástrojů, abys mohl doplnit zbraně. Rád bych si myslel, že aspoň Róma Merkie nakonec pokoří a přežije.“

„To tedy je pěkné spojenectví,“ vyštěkl Marcus. „Jako konzul jsem se za ně zaručil svým slovem a teď tě neopustím.“

„A k čemu tu sakra budeš, jestli prohrajeme?“ vybuchl Andrew rozzlobeně. „Když

zůstaneš na pláži a tví muži jsou vyzbrojení jen oštěpy a meči, tak se zítra z Rusi přiženou Merkiové a Ogunquit rozstřílí celou pláž. Máš devět tisíc mužů, Marku. Odveď je domů a použij je tam, kde to bude nejlepší.“

Marcus zavrtěl hlavou.

„Ráno ti to možná bude jasnější,“ řekl Andrew, „tak nedovol, ať ti pýcha zabrání udělat to, co bude nejlepší pro tebe a tvůj lid.“

„Andrewe, ty na lodi nepopluješ,“ prohlásil rázně Vincent.

Andrew se na něj podíval překvapen tím, že mu mládenec tyká.

„Jsem plukovník Keane,“ opáčil mírně. „A já rozhodně popluji a vy zůstanete na břehu podle rozkazu.“

„Pánové, začnu tady, takže kdybyste se všichni laskavě přesunuli dál.“ křikl Ferguson.

Andrew se ohlédl přes rameno a uviděl Fergusona stát u vody před jednou z menších románských galér pro padesát veslařů. Posádka ruských vojáků kolem něj táhla dlouhou tenkou tyč.

„Debata skončila,“ prohlásil Andrew. „Teď, pánové, jděte na svá místa a Bůh dej, abychom se zítra ráno všichni setkali v Suzdalu,“ A vydal se za Fergusonem.

„Proč?“

Andrew se ohlédl a uviděl, že Vincent jde za ním.

„Myslel jsem, že právě vy byste to měl pochopit,“ odpověděl Andrew.

Vincent zaváhal, pak se smutně pousmál a unaveně zasalutoval. „Uvidíme se ráno, pane.“

* * *

„Takže tohle je město těch prokletých Yankeeů,“ řekl Jubadí chladně a povolil koni otěže, aby mohl sklonit hlavu a napít se z řeky Něpry.

„Až přijde čas, bude krásně hořet,“ poznamenal Suvataj.

„Můj qar qarthe.“

Jubadí si poposedl a ze tmy se vynořil Hulagar. Postavil se vedle Jubadího a hluboko se poklonil, než vstal, přitiskl čelo na Jubadího nohu.

„Je všechno v pořádku?“

„Objevily se nějaké problémy, můj pane.“

„Povídej.“

Když Hulagar vylíčil události, jež se seběhly při tažení, Jubadí seděl dlouhou dobu

mlčky. „Měl jsem mu podříznout krk, jakmile byl člun dokončený, a umístit na něj naše muže.“

„To ale mohlo skončit stejně, můj qar qarthe,“ namítl Hulagar. „V boji jsme ztratili skoro patnáct tisíc Karthů. To by byl uměn a půl našich nejlepších válečníků. Lepší, když vycedí krev oni, aby oslabili Yankeeje, než my. Tak jsme to měli v plánu od samého začátku.“

„Chci, aby naši lidé dneska v noci vstoupili do města,“ nařídil Jubadí. „Tenhle Keane už ukázal příliš velkou vynalézavost, mnohem větší, než jsme považovali za možné. Jestli je ještě naživu, ať se zítra vrátí a uvidí na hradbách naše válečníky.“ Při té představě se zasmál. Legendární suzdalská pevnost obrácená naruby, aby zahnala právě ten dobytek, který ji zbudoval.

„Čluny čekají kousek po proudu, můj pane.“

„Vrať se na svou loď, Hulagare. Začneme tam.“

* * *

„Jsme v hajzlu!“

„Zatraceně,“ šeptl O'Donald, „máš recht. A teď drž sakra hubu.“ Přes kanál se podíval na hradby severozápadní bašty, které byly jen padesát stop daleko. Věděl, že tam budou lidé, ale počasí mu stále hrálo do ruky, neboť světlo Velkého kola a obou měsíců, jež měly brzy vyjít, zakrývaly mraky.

Ir stál po pás ve vodě Něpry a nyní se sklonil a vlezl do stoky. Měl pocit, že tu vyhodí své poslední jídlo. Přikrčil se a rychle lezl dál. Jeho muži ho následovali. Děkoval Bohu, že nedostatek bronzu Emilovi zabránil nechat odlít roury pro poslední část kanálu, jinak by z cihlové části vyčníval zahnutý konec a splašky by tekly přímo do Něpry. Potom by celý nápad nebylo možné provést. Nakonec musel vydechnout a nadechnout se znovu. To byl konec a on se předklonil. S kletbami vyplivl zvratky a ponuře pokýval hlavou, když slyšel, že muž za ním se taky dáví.

Vytáhl zápalku a zadržel dech. Jeden z Emilových pomocníků vykládal cosi o plynech, které by mohly vybuchnout, ale k čertu s nimi - nehodlal se plazit čtvrt míle stokou potmě. Škrtl a objevil se plamínek. Zvedl lucernu, zapálil knot a pokračoval v cestě. Držel lucernu před sebou a pomalu se rozběhl, i když se v úzké prostoře musel pohybovat v předklonu. Přímo nad hlavou se mu objevil otvor. Byli pod baštou. Modlil se, aby jeho muži zůstali zticha a taky aby nikdo nad nimi nepoužil záchod. Jestli se z toho dostanu, pomyslel si temně, už nikdy si nebudu dělat legraci, když někdo spadne do budky.

Dostal se k ohybu a ohlédl se. Dlouhá řada mužů za ním mumlala kletby. Rozsvítila se další lucerna. Zatím sem dostal stovku mužů a ještě je nezpozorovali. Šel dál a počítal kroky. Napravo uhýbal menší kanál. Byli ve městě. Cestou se objevovaly další a další kanály, odbočující do nových částí města. Ušel osm set kroků a zastavil se. Nedalo se poznat, jestli muži ještě pokračují. Doufal, že tímto způsobem do města

přivede tak tisíc mužů, ale pokud jich tu bylo pět set, stejně měli štěstí. Vzhlédl. Mohlo mu to ujít? Pomaleji pokračoval dál. Nalevo odbočovala čtvercová cihlová stoka, poloviční než ta, v níž stáli. To muselo být ono. O'Donald se zaškaredil a lezl dál po čtyřech, spěchal a v blátě mu to podkluzovalo. Nad sebou uviděl hranatý otvor. Postavil lucernu, vstal a nahmátl dřevěnou stěnu. Zapřel se nohama, prudce se vymrštil a dřevo se prolomilo. Zachytil se za bok a protáhl se odpadní dírou do koupelny v kasárnách Pětatřicátého.

Když byl do půli těla venku z díry, vytáhl revolver a najednou se rozesmál, jak to všechno bylo neuvěřitelné. V místnosti byla tma jako v pytli a jinak prázdno. Ježíši, kdybych tady zrovna seděl, tak mě raní mrtvice, pomyslel si. Vylezl z díry, otočil se a pomohl nahoru dalšímu.

„Ty a ten další, pomůžete ostatním.“

S revolverem v ruce vyšel z koupelny na chodbu. Zastavil se, stáhl si umazaný kabát a odhodil ho. Budova byla strašidelně prázdná. Kavalce stály v úhledných řadách, lůžkoviny ustlané, jako by pluk prostě odešel na noční cvičení a měl se brzy vrátit. Došel na konec chodby a vyhlédl ze dveří. Náměstí bylo jako strašidelná vesnice. Nikde se nic nehnulo, všude byla tma. Otočil se a odběhl zpátky do koupelny, která se plnila vojáky.

„Ať se na chodbě seřadí první oddíl a sundá krytky z mušket. Seberte prostěradla, vyčistěte zámky a nabijte muškety. Tak pohyb!“

Měl pocit, že všechno probíhá příliš pomalu. Než vylezl další muž, připadalo mu to jako celá věčnost.

„Signální rakety, pane,“ zafuněl další voják, který prolezl dírou a před sebou vystrčil nadehtovaný plátěný pytel. O'Donald si ho vzal a roztrhl plátno. Vyndal tři rakety, odnesl je vedle a rozložil na palandu. Jak se místnost pomálu plnila, nervózně přecházel sem a tam. Věděl, že zápach tu musí být nesnesitelný, jelikož však všichni páchli stejně, téměř si ho neuvědomoval.

„Někdo přichází.“

O'Donald se přikrčil, došel k oknu a opatrně vyhlédl ven.

„Ježíši, to jsou Merkiové!“

Přes náměstí přecházeli čtyři obrovští tvorové. V šeru bylo vidět, že se rozhlížejí, postupovali lhostejně a jejich hluboký hrdelní hovor přerušoval štěkavý smích. Náhle se jeden zastavil, otočil hlavu a podíval se přímo na kasárna. O'Donald ztuhl, neodvažoval se pohnout. Merki se oddělil od skupinky a zamířil ke kasárnám.

„Zabiju každého, kdo vystřelí,“ šeptl O'Donald. „Použijte bodáky!“ Podíval se na muže krčící se na podlaze vedle něj.

Osamělý Merki pokračoval směrem ke kasárnám a dostal se až ke schodům. Ostatní na něj volali a O'Donald poslouchal, jak spolu chvatně rozmlouvají. Pomalu se

postavil vedle okna. Náhle se k nim vydali ostatní a vystoupili na dlouhou verandu. O'Donald vytáhl šavli z pochvy. Merki zaplnil okno a předklonil se, aby se mohl podívat dovnitř. O'Donald bodl šavlí skrz okno Merkimu přímo do obličeje.

„Bodáky!“ křikl do tříštění skla. Nepouštěje šavli popošel dopředu. Merki couvl a překvapeně vykřikl. Ostatní Merkiové stáli jako přimražení. Muži s napřaženými bodáky se vyřítili ze dveří a oken. Pod ranami klesl další Merki. O“Donald přeskočil zábradlí ve chvíli, kdy se jiný Merki otočil a snažil se uprchnout. O'Donald po něm skočil a uviděl záblesk oceli, když nepřítel vytáhl šamšír. Oba se svalili na zem a O'Donald se odkulil před úderem. Dopadl na něj stín a náměstím se rozlehl hlasitý řev, jak se nad Merkiho postavil jakýsi Suzdalec, napřáhl se a vrazil mu bodák hluboko do prsou. Merki ječel dál, i když se O'Donald předklonil a podřízl mu krk.

Ir vstal. Rozhostilo se téměř strašidelné ticho, pak se v dálce ozval křik Merkiů.

„Nemůžeme čekat!“ zasyčel O'Donald. „Seberte rakety. Řekněte Johnsonovi, že to tu má na povel. Další muži, kteří se sem dostanou, budou v záloze, aby nás kryli. Vy ostatní, za mnou!“ O'Donald se rozběhl kolem kasáren do ulice.

* * *

„Všichni se shromáždí tady,“ řekl Ferguson a kolem inženýra se postavilo šest lodních kapitánů, všichni byli Romani.

„Než se do toho pustíme.“ začal Andrew, „chci se každého naposledy zeptat. Vím, že jste se pro tuto práci dobrovolně přihlásili a vaše posádky taky tvoří dobrovolníci. Ještě můžete změnit rozhodnutí a pro rány Boží, nebudu si o vás kvůli tomu myslet nic špatného.“ Podíval se na skupinku, ale všichni vrtěli hlavou. „Chci se pomstít za to, co nám udělal,“ zavrčel jeden z mužů a ostatní přikyvovali.

Andrew se podíval na Marka. „Neposlal jsi sem někoho rozkazem, že ne?“

„Přihlásili se skoro všichni kapitáni. Já prostě vybral ty nejlepší.“

Andrew jen kroutil hlavou nad tím, co mu Romani navrhli. „Tak dobře, Fergusone, vy mluvíte, já překládám.“

Ferguson kývl. „Pánové, říká se tomu žerdové torpédo. Vzal jsem tyče, které podpíraly přední havrany, a upevnil jsem je na těch šest lehkých galér za námi. Na každé tyči je pětadvacet stop dlouhá žerď, teď jsou zvednuté. Až je spustíme, zapadnou do žlábku, který jsem vyřezal do přídě každého plavidla.

Na konci žerdi je sud,“ a ukázal na loď těsně za sebou, aby předvedl, co má na mysli. „Až se žerď spustí, sud na konci bude v hloubce pěti stop.

A v každém sudu je sto padesát liber střelného prachu a tohle.“ Zvedl springfieldku s hlavní upilovanou těsně za zámkem. „Ta puška je nabitá a umístěná do hlavní nálože. Zadní část je uzavřená v malé komůrce, aby mohl úderník čistě spustit. Ke spoušti, která je už natažená, je přivázaný provaz. Ten provaz bude procházet korkovou zátkou v sudu a pak vám do ruky.

Musíte se jenom dostat ke svému cíli.“

Muži se pochechtávali a Ferguson se usmál. „Nesmíte zapomenout, že než se tam dostanete, musíte zpomalit a sklopit žerď. Nespouštějte ji moc rychle - nálož by mohla vybuchnout na hladině. Sud je zatížený olovem, takže se potopí. Doplavete k cíli a ještě zpomalíte. Kdybyste ho zasáhli moc tvrdě, sud by se mohl rozbít a konec. Takže zpomalíte, až ucítíte, že se sud dotkl boku. Pak prudce škubnete za provaz.“ Ferguson poodešel stranou, namířil uřezanou puškou na břeh a stiskl spoušť. Vyšlehl ohnivý jazyk. Inženýr se ohlédl na skupinku. „To je všechno,“ dodal tiše. „Udělá to do toho parchanta díru. Sto padesát liber pod vodou je jako zásah půl tunou prachu na suchu. Půjde ke dnu jako kámen.“

„Co se stane s námi?“ zeptal se jeden z kapitánů.

„Je možné, že vás to taky potopí,“ přiznal Ferguson otevřeně. „Pokud vím, povrchové plavidlo to dokázalo jenom jednou, byl to poručík Cushing u nás za války. Ale ten konfederační obrněnec potopil.

A přežil,“ zakončil tiše, „spolu s celou posádkou. To je vše.“

„Kolik prachu nám zbývá pro děla?“

„Nechal jsem na tři výstřely pro každé dělo, pane. Všechno ostatní je na lodích.“

Andrew se podíval po mužích kolem sebe. „Oba obrněnce pojedou první. S trochou štěstí na sebe přitáhnou palbu a taky prohlédnou řeku. My ostatní je budeme následovat v řadě za sebou. Hlavním cílem je Ogunquit. Pokud dostaneme ji, všechno ostatní použijeme proti Cromwellovým zbývajícím obrněncům. Řeka je u staré pevnosti, co tam máme, dost široká a podle mě bude tam.

Tak pohyb!“

Kapitáni se vydali ke svým lodím.

Andrew se ještě zdržel a podíval se na Marka. „Pamatuj, že to, co tu tví lidé dělají, je víc než dost. Jestli to nedokážeme, zmiz odsud!“

Marcus se smutně usmál a odešel. Andrew zamířil ke své lodi, jejíž posádka již čekala a kapitán se právě chytil zábradlí a vyškrábal se na palubu. Muži se natahovali a pomohli nahoru i Andrewovi. Objevil se Ferguson a chtěl se připojit.

„Ani nápad, Chucku!“ křikl Andrew.

„Napadlo mě, že se svezu.“

„Co, a já tak přijdu o nejlepšího inženýra? Okamžitě zpátky na pláž.“

Ferguson se zatvářil rozzlobeně. „Hrome, pane, občas si přeju, abych neměl tak dobrou hlavu.“

Andrew se zasmál. „No právě, jinak byste těžko dokázal něco takového!“ opáčil Andrew. „Teď zpátky!“

Románský kapitán křikl rozkaz a stovky mužů, stojících na břehu, vběhly do vody a opřely se do lodí. Plavidlo se se skřípěním dostalo do hluboké vody. Andrew se nervózně zadíval na dlouhou tyč, která vrzala a houpala se a sud na konci nad ním visel jako temná hrozba. Veslaři zabrali a lodě vypluly. Šest lodí se seřadilo a před ně se zařadily oba obrněnce. Vál slabý vánek, a když se Andrew podíval na oblohu, uviděl letět mraky, mezi nimiž se objevily

hvězdy, jako by někdo stáhl oponu. Oceán se rozzářil a pak, jako kdyby se rozsvítily lustry na divadle, se objevil první měsíc a jeho narudlé světlo zalilo hladinu.

* * *

„Pohněte s tím, krucinál!“ zařval O'Donald.

Muži vyběhli po schodech k bráně do vnitřního města. Práskla první mušketa a kulka rozbila dlažbu u jeho nohou. Pat stál před obloukem brány a díval se, jak jeho muži běží po ochoze na hradbě. Dolů spadlo tělo a tvrdě udeřilo o zem. Ozvala se střelba, pak kdosi zadul na hluboko znějící roh.

„Vědí to, hergot! Dejte znamení!“

Brána před ním se rozlétla.

„Jdeme!“

O'Donald proběhl bránou a jeho muži jej následovali. Zazněl výstřel a muž vedle Pata upadl. S napřaženou šavlí se O'Donald hnal do města, proběhl prázdné seřaďovací nádraží a zamířil k padacímu mostu na hlavní trať. Z bašt po obou stranách vyletěly salvy a k zemi šli další muži. Za ním vzlétla raketa a zazářila na noční obloze.

* * *

„To je znamení! Ztratili výhodu překvapení!“ křikl Kal.

„Držte se dráhy, útok v zástupech!“ zaječel Hans.

Skočil do čela oddílu a rozběhl se tmou, přičemž proklínal skutečnost, že pražce nikdy nejsou položené tak, aby člověk mohl lehce přeskočit z jednoho na druhý. Klopýtavě běžel dál, až mu uletěl klobouk, a jeho praporečník se držel krok za ním. Z hradeb stříleli muži z mušket. Ozvala se silnější rána a několik vojáků za ním zkosil náboj z kartáče.

„Nezastavovat!“

Zaslechl dutý zvuk, jak dusali po mostě přes suchý příkop, a on si uvědomil, že je větší světlo. Zatraceně, oblaka se trhala. V duchu nadával. A přímo před nimi byl vytažený padací most, těžká dřevěná brána byla zavřená a oni byli teprve v polovině suchého příchodu. Zezadu se na něj tlačili další muži. Nemohl dělat nic jiného než skočit dolů. Přistál mezi naostřenými kůly. Kolem se ozýval řev. V přízračném světle viděl, jak se jeden z jeho mužů svíjí nabodnutý na kůl. který mu projel tělem skrz naskrz.

„No tak!“ zarval. „Na hradby!“

Zaduněl další výstřel a muž na mostě nad ním jako by zmizel. Hans popolezl dál a vydal se na druhou stranu příkopu. Vršek bašty byl nekonečně daleko. Viděl, jak se z ochozu vyklánějí lučištníci a míří pod sebe.

Podél hradby se objevila řada záblesků. Muži vedle něj se zoufale snažili dostat nahoru, spousta jich však byla zasažena a skulila se dolů. Kolem proběhl korouhevník s hysterickým řevem, prapor držel nad hlavou a dostal se až do poloviny svahu. Přepadl na břicho a zarazil ruskou vlajku do hliněného valu. Hans se ohlédl na dlouhý zástup na mostě. Útok polevoval, muže kosila kartáčová palba. Hloučky válečníků padaly z mostu, další vojáci skákali do příkopu a drali se kolem svých prošpikovaných druhů. Další se rozdělovali za mostem a klouzali ze svahu do příkopu. Z hradeb se vznesly rakety osvětlující rozlehlé bitevní pole. Zástup se táhl stovky yardů do tmy, muži stále postupovali.

„Je to katastrofa!“ zaječel kdosi.

Hans se snažil odhadnout šance. Moment překvapení byl ztracen. Útok mířil rovně jako šíp. Ale cesta dovnitř byla uzavřená. Byla to jatka. Nešťastně sklouzl dolů do příkopu a nevšímal si kulek hvízdajících kolem. Město bylo ztraceno navždy. Nemělo smysl nechat pobít zbytek svého vojska před opevněním, na němž se sám nadřel, aby bylo nedobytné.

„Trubači, trubači, ke mně!“

Dral se šíleným zmatkem a snažil se přijít na způsob, jak dát znamení k ústupu a dostat své muže pryč dřív, než je všechny povraždí.

„Trubači, ke mně!“

„Tady!“ zavolal kdosi, proběhl kolem Hanse a ukázal na most. Hans se tam procpal a našel trubače, ležel s rozhozenými údy na zemi s obličejem zabořeným v blátě.

„Vypadněte odsud!“ zařval Hans. „Ústup!“

Muži se na něj dívali, šílenství je opouštělo a oni se obraceli a utíkali zpátky z příkopu. Udělali stěží tři kroky nahoru, když je zasáhli karthští mušketýri a zahnali je zpátky do příkopu.

Za nimi se ozvalo hlasité rachocení. Ohromeně se otočil a viděl, jak padací most padá!

Most spadl přes příkop a druhá polovina se zhoupla.

„Útok!“

Jako by se náhle protrhla přehrada, muži se s bojovým pokřikem rozběhli. Z mostu dál padala těla. Hans vyrazil zpátky, vylezl po svahu příkopu a prodral se do čela útoku. Dostali se mezi hliněné valy a Karthové po nich shora stříleli. Pak byli ve

městě.

„22. suzdalský, další brána!“ zařval Hans.

Muži již vycvičení, utíkali dál a nevšímali si ztrát na křídlech. Průlomem proběhl praporečník se standartou 1. kevského a muži se za ním rozdělili a rozšířili průlom.

„Nezastavovat!“ zařval Hans, jenž se zastavil v mezeře a ukazoval karabinou před sebe.

„Promiň, že jsme se opozdili.“

Hans se otočil a uviděl, jak se o bok bašty opírá O'Donald a chabé se na něj usmívá. Popošel blíž a nakrčil nos. „Hrozně smrdíš,“ křikl.

O'Donald pomalu kývl. „Merkiové už jsou ve městě. Nechal jsem oddíl u kasáren s rozkazem udržet otevřenou cestu do města.“

„Tak jdeme,“ vyštěkl Hans.

„Moment, ty zatracený Holanďane,“ zarazil ho O'Donald.

Hans popošel blíž. „Co se sakra děje?“ Hlas se mu třásl.

O'Donald se na něj podíval a sundal si ruku z břicha. „Myslím, že jsem jednu chytil.“

„Ne, ne.“ Hans Pata zachytil, když se začal hroutit.

O'Donald zkřivil tvář. „Mám pocit, že jsem se polil vřelou polívkou,“ vydechl. „Skoro všichni padli cestou k bráně, ale museli jsme pokračovat.“

„Jen klid, Pate. Nemluv.“ Hans mu roztrhl košili a uviděl ošklivou svraštělou střelnou ránu na břiše. „Není to tak zlé,“ zašeptal, jako by to mohl nějak změnit několika kouzelnými slůvky.

„Jsem starý mazák, abych ti věřil,“ zachrčel O'Donald. „Rána v břiše a čeká tě hrob. Prokaž mi laskavost.“

„Cokoliv.“

„Zastřel mé.“

„To určitě.“

„Hrom aby do tebe,“ vykřikl O'Donald. „Víš, co se mi stane.“ Chabě se usmál. „Sbohem, Hansi. A teď to udělej.“

Hans klečel vedle přítele neschopen slova. Než zemře, potrvá to čtyři pět dní. Začne otékat a hnít zevnitř, nafoukne se zápachem smrti. Přijde hrozné delirium, úzkostný křik. Nakonec bude jeho obličej připomínat lebku. Podíval se na karabinu ležící na zemi vedle něj. Takhle to potrvá pár vteřin. Zase se vrátil k Patovi. Ir měl zavřené oči a pohyboval rty.

„Zdrávas Maria, milosti plná...“

Poprvé od chvíle, kdy viděl Andrewa zraněného u Gettysburgu, se bývalému seržantovi do očí nahrnuly slzy. Natáhl se pro karabinu, vstal a všiml si, že tu jeho štáb čeká na rozkazy a jen o padesát yardů dál zuří bitva.

„Chci čtyři muže, udělejte nosítka a rychle ho doneste na ošetřovnu,“

„Bůh tě zatraťˇ. Schudere,“ vykřikl O'Donakl. „Víš, že jsem mrtvý. Tak to dokonči!“

Jak by to mohl vysvětlit. Už to jednou udělal, venku na prérii, když jednoho z jeho vojáků zastavil čejenský šíp v břiše. Nemohli ho tam nechat a ten chlapec, dobrý katolík, řekl, že to nemůže udělat vlastní rukou. Hans se přihlásil. Bylo tomu skoro dvacet let a jeho to pořád ještě pronásledovalo. Hoch zašeptal tutéž modlitbu, pokřižoval se a pak se na něj smutně usmál, než zavřel oči a otočil hlavu.

„Pate, já nemůžu,“ vydechl Hans, sklonil se a téměř něžně shrnul zraněnému vlasy z čela.

„Bůh tě zatraťˇ,“ zasténal O'Donald.

Hans vstal a otočil se ke svým mužům. „Všichni víte,“ prskl, „že Michaila chci živého. Tak ať to tak je. A teď si jdeme tohle Bohem zatracený místo vzít zpátky.“ Vykročil, ale ještě se ohlédl na přítele. O'Donald mu vzápětí zmizel z dohledu mezi vířící změtí těl.

* *

Vuka s vykulenýma očima sledoval, jak se za ohybem řeky objevují převalující se oblaka kouře plného jisker. Blížili se. Otočil se na karibského kapitána lodi.

„Bude tu pěkné horko,“ poznamenal kapitán a díval se přitom na Merkiho vedle sebe.

„Je šílenství, abychom zůstávali uprostřed. Dostaneme se odsud - vezmi nás blíž ke břehu.“

Kapitán překvapeně kývl, otočil kormidlo a galéra zamířila proti proudu. Hulagar jim nařídil, aby zůstali vepředu, a on moc dobře věděl proč. Ať se Hulagar klidně propadne. Později si najde vhodnou výmluvu, ale zatím bude prostě jen přihlížet.

* * *

Andrew proplul ohybem řeky a cítil, jak se mu stahuje žaludek. Ve světle dvou měsíců na něj čekal Tobias. Ogunquit, jasně ozářená uprostřed Něpry, kotvila zádí napřed a její těžká děla mířila po proudu. Sto yardů před ní byly čtyři další obrněnce.

Budou muset plout půl míle proti proudu. Jediným zvukem bylo vrzání vesel pohybujících se v havlenách a šplouchání koles dvou obrněnců, jež pluly padesát yardů před nimi a nyní se zařadily vedle sebe. Ozval se poplašný zvonec a vzápětí

parní píšťala.

Tolik moment překvapení, pomyslel si Andrew a zvedl hlásnou troubu.

„První tři čluny zamíří přímo k Ogunquit. Číslo čtyři a pět zůstanou vzadu a připraví se na nejbližší obrněnce. Jakmile bude Ogunquit zasažená a vy ještě nepoužijete náboj, zamiřte na nejbližší cíl a proboha, hlavně netrefte někoho z našich!“ Hrozně nerad se držel zpátky, ale tentokrát věděl, že záloha by mohla být až příliš důležitá.

Na vodě se zablesklo a vzápětí mezi jeho obrněnci vyšplíchl do vzduchu syčící sloup vody. Galéra se zhoupla na vlnách a pokračovala. Velitelé ostatních lodí si vyžádali bojovou rychlost a plavidla jako by přímo poskočila. Příliš brzy, zatraceně, ale věděl, že teď už nemá smysl volat je zpátky, když se jim zpěnila krev.

Z komínů Ogunquit vyletěly jiskry. Vzdálenost se zkracovala bolestně pomalu a Andrew přecházel sem a tam v úzkém prostoru přídě. Už byli od sebe šest set yardů a první nepřátelský dělový člun vklouzl doprostřed řeky a zkřížil jim cestu k Ogunquit, což vzápětí udělal i druhý. Následovala střelba, z Gettysburgu létaly jiskry. Loď plula dál a dostávala se na dostřel karonády. Andrew měl pocit, jako by se zpomalil čas, byli na pěti stech yardech, pak na čtyřech. První dvě nepřátelské lodě pluly středem řeky. Jeho dvě lodě vystřelily téměř zároveň, jedna zasáhla vedoucí plavidlo, druhá koule odletěla do tmy. Vypadalo to, že čtyři obrněnce jsou na kolizním kurzu. Tři galéry dál pluly rovně, druhé dvě se rozestoupily na křídla. Na úzké řece to vypadalo, že tu není ani kousek místa na manévrování.

Vzdálenost byla sto yardů. Nepřátelské lodě vystřelily. Koule zasáhla dělovou palubu Prezidenta Kalinky a nad vodou proletěla sprška kovu a dřeva. Jeden obrněnec se začal obracet a zamířil doprostřed kanálu rovnou na trojici galér.

„Uhněte z cesty!“ zaječel Andrew.

Viděl, jak jedna galéra spouští tyč s torpédem.

„Ne, zatraceně, berte Ogunquit.“

Galéra uhnula na první obrněnec a další ji následovala, zabočila před dělový člun, který je měl podporovat, míříc přímo na druhou loď.

„Aby to kat spral!“ vřískal Andrew. Ucítil tlakovou vlnu. Matně se zablesklo a pak to hromově zadunělo a k nebi vyletěl gejzír vody. Mohutný kýl nepřátelské lodi se zvedl na bok. Galéra uhnula a kapitán mířil pryč od obrovského výbuchu. Jeho posádka vzrušeně i ustrašeně křičela. Teď tedy muži věděli, k čemu se dobrovolně přihlásili.

Svůj cíl zasáhla i druhá galéra a ozval se další výbuch, vzápětí následovaný explozí zevnitř obrněnce, který plavidlo roztrhl a kolem se rozletěl oblak smrtonosných trosek. Nad vodou se objevil hřibovitý mrak a Andrew cítil, jak se mu paluba houpe pod nohama. Člun se začal vracet doprostřed plavebního kanálu a Andrew se podíval na

záď. Kus zábradlí byl uražen a půl tuctu mužů ve vodě ječelo bolestí. Přelila se přes ně vlna vody, páry a páchnoucích výbušnin. Člun proplul kouřem, voda se kolem něj pěnila a v pekelné vlhké mlze zahlédl Andrew stín prvního obrněnce, když se obrátil dnem vzhůru a z útrob poničené lodi se ozýval křik k smrti odsouzených mužů. Jako kdyby se před nimi rozhrnula opona, propluli na druhou stranu. Dva obrněnce před nimi pluly dál. Za nimi mohl vidět dvě své galéry. Třetí prostě v tom zmatku zmizela.

Andrew popadl hlásnou troubu.

„Ogunquit. Čert vem ostatní - dostaňte Ogunquit.“

Loď plula dál a on viděl, jak posádka ohýbá hřbet u vesel. Už museli vědět, jakou mají naději, a přesto vydrželi. Cítil, že vše, co on a jeho muži vytrpěli pro Rómu, je plně splaceno.

Podíval se přes příď. Ogunquit byla jen tři sta yardů daleko. Potřebovali už jenom chvíli.

Před lodí se ostře zablesklo. Vzápětí se koleso Gettysburgu a část zádi rozletěly na třísky. Z lodi se ozvalo pronikavé skřípění dřeva drhnoucího o dřevo a ona vzápětí zpomalila. Andrew proplul kolem, neboť Gettysburg ztratil rychlost a proud ho začal snášet.

Vypadalo to, že Ogunquit se vůbec nepřiblížila. V měsíčním světle viděl, jak se pod přídí lodi pění voda ve chvíli, kdy začala couvat.

„Rychleji!“ zařval Andrew. „Potřebujeme získat rychlost!“

* * *

Tobias se kouřovou clonou, halící celou palubu, zděšeně ohlédl na Tamuku.

„To jsou torpéda! Viděl jsi, co udělala!“

„Torpéda? Můžou nás dostat?“

Když Tobiáš v Hulagarově hlase uslyšel zmatek, docela ho to potěšilo.

„Ustoupím. Musíme se vrátit. Nabijeme dělo kartáčem.“

„Můžou nás potopit?“

„Hergot, ano, můžou nás potopit!“ zaječel Tobiáš.

„Tak jsi na to měl myslet dřív,“ zavrčel Tamuka.

Znovu, čert je všechny vem, znovu ho přelstili a jeho budou znovu soudit. Jak mohl pomyslet i na tohle? Róma měla padnout, Andrew se měl vrátit po zemi. Nikoho nemělo nikdy napadnout vyrobit torpéda proti lodím. „Jestli to bude nutné, můžeme se vrátit do města.“

„Nemůžeš.“ štěkl Tamuka.

Tobiáš se otočil a podíval se na něj. V jeho hlase bylo cosi - něco skrýval.

„Proč?“

Tamuka mlčel.

„Proč, sakra, proč?“

„Bojuj se svou lodí tady,“ odvětil Tamuka.

„Ne, dokud se to nedozvím!“ zařval Tobiáš v odpověď.

„Protože právě teď překračují Vuškové řeku.“

Tobiáš se ohromeně odvrátil od Tamuky, jenž položil ruku na jílec meče.

„Takže jste mi celou dobu lhali,“ zasyčel Tobias. „Slíbili jste mi neomezenou vládu nad Rusí. Podvedli jste mě, parchanti.“

„Ještě můžeš vládnout,“ křičel Tamuka. „Ale bez nás nejsi nic! A teď bojuj s tou lodí.“ Tyčil se nad Tobiášem s tváří jako mrak. Tobiáš měl ruku na pažbě pistole a nejraději by zbraň vytáhl, ale v Merkiho očích uviděl varování. Snažil se neuhnout pohledem, jenže Tamukovy oči se do něj vpalovaly, vysmívaly se mu, viděl v nich všechno, čeho se kdy bál. Roztřesené se odvrátil.

„Pomalu vzad!“

* * *

„Co to sakra bylo?“ křikl kdosi a ukázal k jihu. Vzápětí to uviděl, záblesk světla letícího po noční obloze.

„Musejí bojovat na řece. A teď pohyb!"

Zástup před nimi pokračoval v útoku přímo po hlavní třídě a náhle se vepředu objevilo Velké náměstí. Hans za sebou uviděl nekonečný proud mužů mířících do města za ním. Záblesky dělostřelby na hradbách označovaly ústup Karthů, průlom do města se neustále rozšiřoval.

„Jestli se ten všivák někde schovává, tak v Kapitolu!“ zvolal Hans. „Vytvořit řady podle setnin, rojnice vpřed!“

Muži se rozběhli přes náměstí ke katedrále a pluk prokazoval udatnost pod palbou zrozenou z nekonečných hodin strávených na cvičišti. Hans cítil pýchu při pohledu na své staré veterány, běžící na místa. Uprostřed zavlála bojová zástava. Ozval se výstřel a přes náměstí přeletěl kartáčový náboj.

Hans zvedl karabinu.

„Za Rus!“

Řada se narušila, muži vyrazili. Půl tuctu děl vyplivlo smrtonosnou dávku kartáčů. Vypadalo to, že k zemi jdou stovky mužů, ale útok nezakolísal. Muži utíkali dál s

nasazenými bodáky. Karthští dělostřelci honem honem dobíjeli a útočníci se stále blížili. Jeden muž se otočil a utekl do schodů a vzápětí prchala celá baterie, muži odhazovali zbraně a zbroj, rozbíhali se na všechny strany, zvedali ruce a prosili o smilování.

Útočnici se přehnali přes ně a s Hansem v čele překonali schody. Kolem Hanse proletěl šíp a složil praporečníka. Když vzhlédl, uviděl řadu merkijských lučištníků a při pohledu na ně se divoký pokřik útočících vojáků změnil v téměř zvířecký nenávistný řev.

Ale útočili dál, bez ohledu na ztráty. Merki před Hansem odhodil luk a vytasil dlouhý šamšír. Hans se zasmál, namířil válečníkovi svou sharpsku (Pozn. překl.: Oblíbená americká vojenská perkusní puška, nazvaná podle vynálezce Christiana Sharpse, původně vzor 1859 a 1863. Nabíjela se zezadu náboji v papírovém obalu.) do obličeje a stiskl spoušť. Přikrčil se, otevřel komoru a strčil do ní další náboj. Jeden z Merkiů na něj zaútočil a rozmáchl se mečem. Hans se překulil a zvedl pušku k výstřelu, když se k němu přihnal suzdalsky voják a vrazil Merkimu bodák do zad. Vytáhl čepel, popadl mušketu za hlaveň, napřáhl se a praštil tvora do obličeje, až se pažba rozbila.

Hans vstal a podíval se na vylekaného vojáka. „Dál!“

Vběhli do budovy. V chodbě se rozpoutala zuřivá bitva lidí proti Merkiům, jichž tu byly desítky. Rozléhala se tu střelba z mušket a řev, lidský i nelidský.

Suzdalci se dál hrnuli do budovy bez ohledu na ztráty, přeskakovali padlé, vrhali se na Merkie. Oháněli se z posledních sil, jen aby s sebou vzali aspoň jednoho nenáviděného nepřítele. Boj se v chodbě přesouval a podlaha byla kluzká krví.

Když Hans dorazil k dvoukřídlým dveřím do prezidentských komnat, rozrazil je dokořán. Kolem proletěl šíp a zasáhl muže za ním. Hans zvedl karabinu, vystřelil a srazil osamělého Merkiho na zem. Muži se prodírali kolem něj. Hans přeskočil kusy nábytku v přední kanceláři, rychle dobil a rozkopl dveře do Kalový úřadovny.

Veřej vedle něj se rozletěla a místnost naplnil kouř.

A neuvěřitelné se stalo skutkem - stál před ním Michail s kouřící jednorannou pistolí v pravé ruce a druhou, stále ještě nabitou zbraní v levé. Začal couvat.

„Odhoď zbraň, Michaile,“ vyzval jej Hans tiše.

„Vezmu tě s sebou.“

„Ne s tím, jak se ti třese ruka,“ zavrčel Hans. „Teď tu pistoli zahoď. Slibuji ti spravedlivý soud.“

Michail se na něj podíval očima vytřeštěnýma strachem a pak se mu v nich objevil lstivý výraz.

„Zákon zakazuje nejvyšší trest, Michaile. Třeba tě i vyměníme za nějaké zajatce.“ Přinejhorším půjdeš do vězení.

Michail sklonil zbraň, pustil ji na zem a tiše se rozesmál. „Tak mě odveď, Yankee, a pamatuj, že znám svá práva senátora. Teď mě chrání tvůj zákon.“

Hans se pousmál. „Ne dokud nedostaneš tohle.“ Místností se rozlehl výstřel z karabiny. Michail se zapotácel a narazil do zdi. Ohromeně se podíval na rudou skvrnu, která se mu šířila po břiše. „Dal jsi mi slovo,“ vydechl.

„A právě jsem ti poskytl spravedlivý soud, ty zmetku,“ odsekl Hans.

„Ty prolhaná muzická špíno!“ zakňučel Michail.

Bill Webster, jenž se k útoku připojil přes výslovný zákaz, popošel blíž, opřel si mušketu o rameno a vpálil Michailovi další kulku do břicha. „ Sic semper tyrannis,“ prskl a s Hansem v patách opustil místnost.

Ozval se další výstřel a ještě jeden a chodbou se rozléhal Michailův řev. Když se do místnosti dostali další Suzdalci, začali vztekle křičet a jeden výstřel následoval za druhým.

O kus dál v chodbě se rozhořel boj a kolem se prohnali další Suzdalci. Střelba v místnosti však pokračovala dál a ven vycházeli muži se zachmuřenými výrazy ve tvářích. Dobili a vraceli se zpátky do boje.

Hans se vydal zkrvavenými chodbami zpátky a ven do noci. Přes náměstí procházely tisíce vojáků a rozcházely se na všechny strany. Hans došel na kraj schodiště, opřel se o sloup a ohlédl se na Webstera, jenž ho následoval. Sáhl si do kapsy, vyndal špalík doutníku, který mu ráno dal O'Donald, půlku ukousl a zbytek nabídl Websterovi. Mladík přijal.

„Měl jsem toho holomka zabít už před lety,“ poznamenal Hans nepřítomně. „Možná, jenom možná by se tohle všechno nestalo.“

Na jihu se zablesklo a on se podíval na řeku. O hodnou chvíli později se od řeky ozvalo zadunění.

„Jestli jim Ogunquit zůstane, tak jsme zase tam, kde jsme začali,“ zašeptal jakoby pro sebe.

* * *

„Potřebujeme zvýšit rychlost!“

Jeden nepřátelský obrněnec proplul těsně před nimi a vystřelil z děla. Střela dopadla do vody na boku, až vystříkla bílá pěna. Nalevo plul Prezident Kalinka. Jeho karonáda vypálila a dělový člun před nimi jako by se rozletěl na třísky. Galéra se stočila a vyhnula se boji a Andrew zuřivě zaklel. V tomto šíleném závodě mezi lidskými svaly a nevyčerpatelnou energií strojů Ogunquit byl cenný každý yard.

Druhé dvě galéry byly před nimi, jedna mířila přímo na příď Ogunquit. Žerď se spustila a sud zmizel pod vodou. Vzápětí vypálilo přední dělo Ogunquit. Vypadalo to, jako kdyby galéra prostě zmizela, zbyl jen vířící proud kusů železa, dřevěných třísek a roztrhaných těl. Druhá galéra, plující rovnoběžně s Ogunquit, se náhle otočila a spustila torpédo. Andrew zadržel dech. Galéra se přiblížila a narazila do boku lodi. Okamžik se táhl celou věčnost. Galéra se otočila a Ogunquit pokračovala v ústupu.

„Hrom do toho!“ zaječel Andrew. „Přidejte! Musíme ho chytit!“ Věděl, že padesát veslařů za ním se dře z posledních sil. Slyšel jejich zoufalé zaúpění při každém záběru, muži kleli a člun plul dál.

Minula je druhá galéra. „Přetrhl se spouštěcí provaz!“ zavolal kapitán a pak už byli za nimi.

Vedle do vzduchu vyletěl gejzír vody. Když se Andrew ohlédl, uviděl nepřátelský obrněnec, okolo něhož propluli před chvílí, který se otočil a už se hnal kolem Prezidenta a mířil k nim odzadu.

Románský kapitán vykřikl a muži se ohlíželi po smrti, blížící se k nim zezadu. Zdálo se, jako by pohled na loď z veslařů vyždímal poslední unci síly. Příď Ogunquit se náhle ocitla přímo vedle nich, ne dvacet yardů daleko.

„Ještě chvilku!“ křikl Andrew. „Jen ještě chvilku!“

Ocitli se vedle první střílny.

„Spustit žerď! Jdeme do toho!“

Dva muži stojící vedle něj uvolnili provazy a sud se šplíchnutím dopadl do vody. Galéra se otáčela a Andrew popadl odpalovací šňůru. Náhle se mu málem zastavilo srdce, protože se díval přímo do hlavně nepřátelského děla.

* * *

Tobiáš se podíval podél hlavně dlouhého děla. Odstrčil dělostřelce stranou a popadl šňůru vedoucí ke křesadlovému zámku. Galéra mířila přímo na ně a on zahlédl Keana, jak zvedá hlavu. Jako by se díval přímo na něj. Konečné začínalo všechno vycházet, dávné sny, konečné zadostiučinění. Ustoupil od děla a držel šňůru napjatou. Koutkem oka viděl, jak Tamuka otevírá ústa, ječí na něj, ať vystřelí, a hledí na něj stejně jako Keane.

Tobias otočil hlavu a podíval se přímo na Merkiho, jenž ho zradil stejně, jako ho zradili všichni. Po vyčerpané tváři se mu rozlil tragický úsměv. Nechal šňůru vyklouznout z prstů a padnout na palubu.

* * *

„Vesla zpětný chod!“ vřískl Andrew. Cítil, jak se mu člun zhoupl pod nohama, a vyčkal ještě vteřinu.

„Skočte, všichni skočte!“

Náraz mu projel až do páteře, ale ve chvíli, když škubl za odpalovací šňůru, se zároveň vrhl dozadu. Málem se mu napětím udělalo špatně. Nefungovalo to. Vzápětí to s ním mrštilo vzad. Svět tvořila jen voda, celý vesmír, obloha i řeka se spojily v jedno. Zvláštní bylo, že nebylo nic slyšet, cítil jen tlak v uších, až se mu z toho zatočila hlava. Chtěl se nadechnout, ale nějaký instinkt mu v tom zabránil. Cosi ho uhodilo do hlavy a vzápětí se zmítal na hladině řeky a nad ním zdánlivě visel sloup ohně a vody.

Dolů začaly padat trosky. Nebylo nic vidět a on si uvědomil, že tentokrát ztratil brýle. Stín Ogunquit stále klouzal v dál a Andrewa napadlo, že ji snad ani nepoškodil. Ale kolem se ozýval roztřesený jásot. Znovu to zadunělo a ze střílny obrněnce vyšlehl plamen. Pak se začala obrovská loď převracet a její kýl zastřel oblohu.

„Jde ke dnu!“ zařval kdosi vzrušeně.

Andrew měl pocit, že sám bude loď následovat. Zamával rukou a cítil, jak ho kdosi chytil za bok.

„Mám tě, pane.“

K jeho úžasu to byl románský kapitán. „Dostali jsme ji, dostali jsme ji!“ opakoval pořád jako popěvek.

V mihotavém světle Andrew viděl, jak příď lodi zajíždí pod vodu. Slyšel křik Karthů a viděl nejasné postavy, vybíhající z jícnů.

Napravo je minul jakýsi obrněnec. Andrew zakusil okamžik hrůzy, ale loď ani nezpomalila. Prezident Kalinka zeširoka obeplul Ogunquit a pokračoval v pronásledování prvního plavidla.

„Měli bychom odsud zmizet!“ zvolal kapitán a ukázal na vodu.

„Já pořádně nevidím!“

„Vypadá to na karthskou galéru. Drž se mě,“ a začal plavat pryč.

Vuka se držel zuby nehty, jak se galéra vyhoupla na vlnu a sjela dolů. Voda kolem byla plná dobytka.

„Dovez nás k té lodi!“ zaječel. Věděl, že by měl být vzteky bez sebe, ale měl jen chladný pocit vítězství. Takže ho poslali na smrt a teď se hra konečně obrátila. Velká loď se potápěla rychle, nyní ležela na boku a střílnami dovnitř proudila voda. Uvnitř se objevilo světlo a ven vyletěl ohnivý jazyk. Nad vodou se nesl zoufalý křik a třesk, jak se děla utrhla a sjela přes palubu, přičemž cestou drtila dělostřelce i posádku, prorazila protější stěnu a přidala svou váhu, takže se loď převrátila docela.

Z bortícího se komína vylétl proud páry a opařil dobytek, který již byl ve vodě. Vuka bez zájmu naslouchal jejich křiku a pozorně se rozhlížel po tmavé hladině.

Pak ho uviděl. Skočil do vody, a když se vynořil, s kašláním a prskáním se chytil prkna. Kopal nohama a dostal se do proudu. Chabě se držel kusu dřeva a pohupoval se

na vlnách, až se dostal vedle něj.

„Bratře, jsem zraněn," zasténal Mantu. „Jsem popálen."

„Ukaž, pomůžu ti," nabídl se Vuka, chytil ho a odtáhl ho od prkna. Mantu se mu podíval do očí a pochopil ve chvíli, kdy mu čepel podřízla hrdlo.

„Bratře," vydechl, když voda kolem něj zrudla krví.

Vuka ho odstrčil, ale Mantu se ještě chvíli dál chabě vzpíral, máchal rukama ve vzduchu, až konečně sklouzl pod vodu.

Vuka se drápal mezi troskami, chytil se jiného prkna a pustil se ke břehu. Na chvilku se zarazil a zvedl ruku. Dýka - stále svíral dýku. Pustil ji. Stříbro se zablýsklo a pak dýka zmizela v hlubině.

Voda byla studená, hrozně studená. Vuka se vyškrábal na prkno a rozhlédl se. Po půlnoční obloze proletěl záblesk světla, z oblohy se snesl šíp předků a Vuka se roztřásl.

* * *

„Tady!"

Šplouchla vesla a Andrew viděl, že k nim míří jeden z člunů.

„Karthská loď," šeptl románsky kapitán.

Člun se přiblížil.

„Tady!"

„Ať se propadnu, to je Marcus," vydechl Andrew.

Vesla se zvedla a ochotné ruce ho vytáhly z vody. Andrew se vyškrábal na palubu a přimhouřil oči, když k němu přistoupil Marcus a poplácal ho po rameni.

„Říkal jsem ti přece, abys odsud zmizel." povzdechl si Andrew.

„A nechat své muže, aby se tu utopili? To tedy ne."

Andrew unaveně zavrtěl hlavou a opřel se o zábradlí.

„Jsem moc rád, že tě vidím," poznamenal Marcus. Přistoupil k nim jeden z námořníků a hodil Andrewovi přes ramena pokrývku a další mu podal měch s vínem, jejž on ochotně přijal.

Řeka byla tmavá a on si poprvé uvědomil, jaké je ticho.

„Našli jste někoho?" zeptal se smutně.

„Budeš překvapený. Mám tu tucet člunů a vytahujeme je po stovkách."

„Díky Bohu," zašeptal Andrew.

„To byla jedna z nejhloupějších věcí, co jsem kdy viděl," poznamenal Marcus drsné a Andrew vzhlédl.

„Že ses do toho tak pustil."

„Musel jsem," odvětil Andrew. „Měl jsem pocit, že jsem ve všem zklamal. Nemohl bych žádat, aby se tví lidé takto obětovali, pokud bych nešel s nimi."

„Já na to nezapomenu," prohlásil Marcus. „Ale způsobil jsi mi dost velký problém."

„Jak to?"

„Až se tito muži vrátí domů, budou nesnesitelné nadutí. Budou nejspíš skoro tak hrozní jako vy Yankeeové."

Poprvé od začátku celé války se Andrew rozesmál. „Víš, můj drahý Marku, než to všechno skončí, ještě z nich všech uděláme správné republikány."

* * *

Jubadí, vzteky bez sebe, přecházel po břehu řeky. Město před ním, o němž byl zcela neochvějně přesvědčen, že ho má v hrsti, vypadalo stejně jako předtím, až na jednu drobnost - na hradbách nyní stáli vojáci v bílých stejnokrojích. Na silnici uviděl modrý zástup, který se rychle blížil k jižní bráně, a jásot dobytka se nesl nad vodou.

Na řece plul osamělý obrněnec, nepřátelská loď mařící veškeré naděje na útok, i kdyby se k němu rozhodl.

„Vrátíme se," štěkl Jubadí na Hulagara.

„Ztratili jsme jen pět set Vušků," namítl Hulagar mírně. „Naše síly zde jsou nezmenšené."

„Kdybych měl desetkrát tolik bojovníků, tak snad. Ale nebudu plýtvat svými nejlepšími válečníky v nerovné bitvě, kde mají navrch oni. Prozatím nás porazili."

„Jestli je nezničíme tady a teď, budou s každým dnem sílit."

„Na druhém křídle mám Bantagy!" zařval Jubadí, „Jestli uhnu na sever, půjdou za mnou. Cítí naši krev. Uvízl jsem mezi dvěma ohni a nenechám se zahnat do tohoto s Bantagy za zády."

„Můj qar qarthe," poznamenal Hulagar, „už jsem s tímto dobytkem bojoval, viděl jsem jejich zbraně, viděl jsem strašlivou silu těch, co jsme měli a přišli jsme o ně. Bojím se, co by mohli vytvořit do doby, než to srovnáme na jihu, budeš-li to odkládat."

„Tak si taky vyrobíme nové zbraně," zavrčel Jubadí. „Ponecháme si Karthy, kteří umějí vyrábět zbraně, a zaručíme jim výjimku. Ostatní sníme přes zimu, když nám už neposlouží Rusové. Budu na ně tlačit, a až přijde čas, vyřídím je." Jubadí se otočil od řeky a vykročil po břehu. Pak spatřil druhého štítonoše.

„Jsi zraněn, Tamuko,“ řekl Jubadí ustaraně.

„Jenom nějaké popáleniny, můj qar qarthe.“

„A máš zprávy.“

Tamuka kývl.

„Tak ven s tím,“ zašeptal náhle znepokojený Jubadí.

„Nenašel jsem Mantua. Vím, že byl zraněný. Vystrčil jsem ho z lodi a pak jsem ho ztratil.“

„Tak to je mrtev.“

„Není na naší straně řeky, můj qar qarthe. Buď je zajatý, nebo mrtvý.“

„Je mrtvý,“ povzdechl si Jubadí. „Protože jeho ka mu nedovolí žít v hanbě zajetí v rukou dobytka.“

Pomalu se otočil, podíval se na Vuku a kývl. „Tak pojď, můj synu,“ vybídl ho tiše. „Musíme vymyslet, co dál.“

Obrátil se zase na Tamuku. „Jako qar qarth tě žádám, aby ses stal znovu štítonošem zan qartha.“

„Což je i mým přáním,“ poznamenal Vuka tiše.

Tamuka ohromeně přikývl.

Jubadí se ještě zadíval na město. Vytáhl meč z pochvy, zvedl ho a přejel si ostřím přes předloktí. Objevily se šarlatové kapky. Zvedl čepel vysoko do vzduchu, podíval se na oblohu a vykřikl bolestí a vzteky, rozpřáhl se a mrštil mečem do řeky.

„Dobře si to místo zapamatujte,“ zavrčel, „protože tu zbraň si jednou vezmu zpátky.“ Kývl na Vuku, vyhoupl se na koně a odcválal.

Tamuka se podíval na Hulagara. „Je to teď jediný dědic, a tudíž nedotknutelný,“ zašeptal Hulagar.

„Jenom dokud je dědicem,“ opáčil Tamuka. „Ale až bude qar qarthem, budu štítonošem já.“

„Hlídej si záda,“ poradil mu tiše Hulagar.

„Záda si měl hlídat spíš Mantu,“ podotkl Tamuka.

„Pojď, opustíme toto prokleté místo,“ řekl Hulagar, došel ke koni a nasedl.

Tamuka se zastavil a podíval se na nahé dobytče, svázané a pod stráží. „Naposledy se podívej na to, co býval tvůj domov, co ještě mohl být tvůj domov, zrádce,“ prskl.

Tobias se snažil upírat zrak přímo před sebe a nevšímat si té hrůzy před sebou.

„Bojíš se mi podívat do očí, co, dobytku?“ zařval Tamuka. „Dnes v noci je měsíční hostina, dobytku. Víš, co to je?“

Tobias stále mlčel a díval se stranou, jako by tam jeho mučitel vůbec nebyl.

„Přivážeme tě ke stolu. Vlastníma rukama ti odříznu lebku a ty přitom budeš ještě naživu, zrádce. Budu se ti dívat do očí, sáhnu ti do lebky, vyndám mozek a sním ho. Poslední, co kdy uvidíš, budou mé oči plné nenávisti a to, jak žvýkám tvůj mozek.“

Tobias mel dojem, jako by se vznášel ve velkém tmavém tunelu, na jehož konci viděl jen posměšný výraz, a přesto cítil, že nakonec vyhrál. Plivl Tamukovi do obličeje. Tamuka zařval vzteky a praštil ho, až mu přerazil čelist, došel ke koni, vyhoupl se na něj a otočil se na Hulagara. Hulagar mu položil ruku na rameno.

„Až s ním skončíš, připojíš se ke mně? Musíme probrat spoustu věcí, když jsi teď opět štítonošem zan qartha.“

Tamuka kývl. „Hodnost, o níž doufám, že ji nebudu mít dlouho.“

Hulagar se na něj tázavě podíval.

„Neboj se, příteli,“ řekl Tamuka. „Ale jestli se máš dočkat toho, že se tvé modlitby naplní, jestli máme ještě někdy spatřit Barkth Num, budeme muset jednat důrazněji.“

Oba štítonoši odjeli, aniž by se ještě ohlédli na město.

Tobias necítil bolest z rány ani drsný koňský hřbet, když ho nahého přivázali za sedlo. Zvedl hlavu a viděl jen město a modrý zástup mužů pochodujících vstříc nadšenému uvítání.

Zdravili Keana? Ovšemže zdravili Keana a ostatní, všechny ostatní. A jemu bylo jaksi do smíchu, i když mu z očí kanuly slzy. Jistým způsobem cítil, že zdraví i jej.

KAPITOLA DVACÁTÁ

Když vstoupil Emil a posadil se, v místnosti se rozhostilo stísněné ticho.

„Jak je mu?“ optal se ustrašeně Andrew.

„Ten Ir má koňskou náturu,“ prohlásil Emil. „Horečka polevila, před hodinou se probudil a chtěl whisky.“

„Sláva Bohu,“ vykřikl Vincent a plácl do stolu.

Andrew si s ohromením všiml, jak Hans vytáhl kapesník a hlasitě se vysmrkal.

„Jenom nachlazení,“ šeptl.

„Děláš zázraky, Emile,“ prohlásil Andrew a poplácal doktora po zádech.

„Prostě měl i tentokrát štěstí,“ opáčil Emil. „Spousta věcí pomohla. Než ho zasáhli, sundal si ten zahnojený kabát - myslím, že to by ho bylo vyřídilo. Skoro celý den nejedl a zbytek vyzvrátil ve stoce, takže měl prázdný žaludek. Kulka skončila v žaludku, nic neproniklo ven, a já musel jenom vyčistit a zašít ránu.“

Emil zvedl ruce. „Myslím, že jsem na něco přišel. Karbolka zabíjí infekci, ale na ruce je jako žíravina. Pro příště bych si měl najít něco, čím je zakryju.“

„Poprvé slyším o člověku, který přežil zranění břicha,“ prohlásil John obdivně.

„Já taky,“ podotkl Emil. „Doteď nás nikdy ani nenapadlo, že by to mohlo stát za operaci. Ale ať se propadnu, jestli ho nechám umřít.“

„Jak si vedou ostatní?“ chtěl vědět Andrew.

„Bullfinch bude s tou klapkou přes oko vypadat jako opravdový pirát a tu jeho hezkou tvářičku bude hyzdit slušná jizva, ale vylíže se z toho a zachránili jsme mu aspoň jedno oko. Potíže jsou s popáleninami a opařeninami, ale na to, jaký boj jsme vedli, to mohlo být mnohem horší.“

„Skoro dva a půl tisíce mrtvých a tři tisíce raněných je stejně pořád moc.“ poznamenal Kal. Ozval se sborový souhlas. Kal se podíval za sebe na desítky děr po kulkách v zakrvácené zdi. „Aspoň za to zaplatil.“

„Tak dobrá, rozpusťme to.“ řekl Andrew. „Co jsem se vrátil, skoro jsme se s Kathleen ani neviděli. Johne, jaký je stav?“

John se usmál, podíval se do poznámek a pak je odsunul. „Můžeme zachránit Ogunquit a možná všechny čluny, které šly ke dnu. Pokud se nám to podaří, budeme mít docela slušnou flotilu. Měli bychom ze všech lodí sundat kolejnice a kotle. S jejich původním určením jsou pro nás cennější. Za pár týdnů dokážu naložit zásoby a poslat je po moři zpátky do Romy. S Markovou pomocí bychom mohli opravit železnici už do tří měsíců. Přivezeme pár dobytčáků a podvozků po moři, a tak budeme moct do dvaceti dní zřídit jakous takous dopravu ze Suzdalu.

Přišli jsme o více než osm tisíc pušek, to byla velká ztráta, a taky jsme přišli skoro o všechen prach. Prachárna už běží a denně vydá půl tuny.“

„Až začneme vyrábět zbraně.“ řekl Andrew, „nejdřív nahradíme ztráty, pak rozdělíme produkci mezi naše vojsko a Romány.“

Marcus se nad dohodou zeširoka usmíval.

„Vyzbrojíš je a budeš jim muset dát volební právo.“ poznamenal Vincent tiše, načež se ozvalo sborové pochechtávání.

„Hansi, poslední zprávy od zvědů.“

„Zničili pár opevnění a stáhli se do hor sto mil jižně od naší obranné linie. Dál

nevíme nic. Všechno ostatní je jedna velká neznámá. Víme, že se vrátí, otázkou je kdy. Jestli se vrátí, než přezbrojíme, bude to těžké. Když budeme mít Ogunquit, získáme tak aspoň nějakou ochranu a s karibskými čluny, které se vzdaly nebo které jsme zajali, můžeme na této straně řeky vytvořit slušnou clonu.“

„A Karthové?“ Andrew se ohlédl na Vincenta. Ten úkol schválně svěřil jemu. Věděl, že nenávist v něm ještě přetrvává, a mohl se jenom modlit, aby ji tato práce zmírnila.

„Máme skoro čtrnáct tisíc zajatců, pane, včetně jejich velitele Hamilkara. Učinil jsem jim stejnou nabídku jako vy tenkrát na pláži a většinu to docela překvapilo. Ale Hamilkar požádal o galéry.“

„Řekni mu ať táhne.“ štěkl Marcus.

„Proč?“ chtěl vědět Kal.

„Hamilkar tvrdí, že vědí, že se nemůžou vrátit domů. poněvadž by je Merkiové pobili. Říkal, že někteří se chtějí pokusit zachránit své rodiny.“

„Dej mu ty lodě,“ řekl Kal.

„Po tom, co udělali?“ vyjel Marcus.

„Už jsme se dohodli. Marku, že zajaté galéry jsou tvé. Já jich šest odkoupím - řekni si cenu. Ale u Paroma a Chesuse, chci jim dát šanci. Šest jich necháme odplout. Jestli dodrží slovo a vrátí se, dáme jim jich víc. Můžeme je potřebovat, a i kdyby ne, pomůžu každému, kdo bude chtít bojovat nebo uniknout před hordou.“

Andrew se podíval na Marka, jenž vrtěl hlavou.

„Jste jenom tlupa zatracených idealistů,“ zavrčel Marcus a Vincent se při překladu tiše smál.

„Tak dobrá.“

„Ještě něco?“ zeptal se Kal.

„Vyhlas zítřek dnem odpočinku a díkůvzdání,“ návrhl Kasmar. „Všichni si to zasloužíme.“

„Platí!“ ohlásil Kal. „Tak končíme. Chci zajít do špitálu navštívit O'Donalda.“

Muži vstali a začali se rozcházet. Kal se ještě zdržel a Andrew se na chodbě zastavil a díval se, jak Kal prochází dveřmi do komory senátu. Ostatní pokračovali do chodby a on jim pokynul, ať jdou dál, sám se obrátil a připojil se ke starému příteli.

Kal stál osamocen uprostřed místnosti. Když Andrew vstoupil, nepřítomně se po něm podíval.

„Dokud tu budou lidé silní jako ty, kteří se postaví lidem, jako byl Michail, vysmívajícím se našemu snu,“ poznamenal Andrew, „vydrží.“

Kai nepřítomně kývl. nasadil si na hlavu pomačkaný cylindr a s Andrewem po boku vyšel ven.

„Andrewe, měl bys jít sem!“ Ve dveřích stál Hans a v jeho hlase bylo napětí, které Andrewa vyděsilo, takže vyběhl na schody před Kapitolem.

„Tam!“ křičel Hans a ukazoval na jih. Andrew vzhlédl a srdce se mu sevřelo strachem.

„Co to k čertu je?“

„To je balon,“ zavolal Vincent.

„Hrome, vypadá to jako doutník!“ zavrčel Hans.

Bylo slyšet tiché bzučení a Andrew si všiml, že na náměstí všechno utichlo. Tmavá vzducholoď se přiblížila a bzučení zesílilo.

„Nejmíň tisíc stop!“ vyjekl Vincent. „Komu to krucinál patří?“

„Dalekohledy, doneste někdo dalekohledy!“

„V mé kanceláři,“ křikl Kal. „Ve stole.“

Andrew sešel ze schodů a stále se díval nahoru. Zvuk sílil. Z Kapitolu vyběhl pobočník a podal mu dalekohled.

„Merkiové,“ vydechl úžasem Andrew. „Dva z nich sedí v koši. Za nimi je něco rozmazaného, nějaká vrtule. Ale nevidím páru, nic.“

Rachotící vzducholoď se dostala nad město a pak zamířila k východu.

„Můj Bože, továrny!“

Vzducholoď se spustila dolů a pak zmizela, za chvíli se znovu objevila a rychle stoupala nahoru. Za ní do vzduchu vyskočil sloup ohně a kouře.

„Prachárna je pryč.“

Městem se rozlehlo zadunění a pár okenních tabulek, které ještě přežily, se vysypalo na náměstí. Vzducholoď pokračovala k východu a zmizela z dohledu. Muži se po sobě ohromeně dívali.

„Válka pořád trvá, pánové,“ povzdechl si Andrew, dívaje se na ohromené výrazy okolo sebe. „A my to vydržíme, ať už proti nám pošlou cokoliv.“

„Plukovníku Keane.“

Utíkala k nim Taňa a Ljudmila se zoufale snažila udržet s ní krok.

„Táno, co se děje?“ vybuchl mrzutě Kal.

Zastavila se před nimi a poťouchle se podívala na Andrewa.

„Jde o Kathleen.“

„Co se stalo?“

„Ale nic. Jenom bys měl jít domů - stane se z tebe táta.“

Andrew se na ni užasle podíval a pak se pohledem vrátil ke sloupu kouře.

„Jako ruský prezident," promluvil Kal, „ti nařizuji jít domů. Promluvíme si později. Johne, Hansi, jděte do továrny, Emile, ty půjdeš s nimi. Vincente, běž najít Petracciho. Vyrobil náš balon - no, má zase práci.“ Usmál se na Andrewa. „Stejně jako ty,“ dodal.

Andrew byl celý nesvůj.

„Andrewe, my to zvládneme, budeme žít dál. Teď běž domů za rodinou.“

Andrew si všiml, že se na něj všichni usmívají.

„Tak běž, synku,“ štěkl Emil. „Zastavím se později.“

Náhle se cítil volný. Aspoň na chvíli mohl uniknout tomu. co se kolem něj dělo, co se bude dít. Ať už mu udělali cokoliv, zůstala mu rodina. Andrew Lawrence Keane neohrabaně zasalutoval svému prezidentovi a za Tanou se rozběhl zpátky přes náměstí.

Muži se za ním dívali.

„Bude mít aspoň jednu klidnou chvilku,“ povzdechl si Kal. „My ostatní musíme zpátky do práce.“

Vojáci salutovali. sháněli se po koních a rozcházeli se z náměstí. Kal s Markem osaměli. Kal konzulovi s úsměvem položil ruku kolem ramen. Společně se vrátili do Kapitolu.

„Takže ty se chceš stát prezidentem?“ zeptal se Kal.

„Prezidentem?“

„Nejdřív ze všeho ti seženeme správnou uniformu, jako je ta moje,“ prohlásil Kalinka a společně zmizeli z dohledu.

Malá knižní řada Poutník č. 22

William R. Forstchen: Union Forever

William R. Forstchen: Unie navěky

Překlad: Dana Krejčová Ilustrace na obálce a frontispis: Milan Fibiger

Grafická úprava obálky: Mirek Dvořák Vydal Klub Julese Vernea Praha v roce 2002

Odpovědný redaktor: Egon Čierny Adresa redakce: Matěchova 14,140 00 Praha 4

Sazba: SF SOFT, Praha

Tisk: DaTaPrint, Nopova 13, 615 00 Brno

Cena: 249 Kč